



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 16 Μαΐου 2021 • Έτος 13^ο • Αρ. φύλλου 661

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Προς διάβρωση το πλαίσιο λύσης

Διάβρωση του πλαισίου λύσης του Κυπριακού, στη λογική μιας «μέσης οδού» μεταξύ διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας και δύο χωριστών κρατών, επιχειρείται σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» εντός της Ε.Ε., με φόντο τις συνομοσπονδιακές ιδέες της Βρετανίας περί κυρίαρχων κοινοτήτων στην Κύπρο και της θέσης του Αντόνιο Γκουτιέρρες για «τετραγωνισμό του κύκλου». **Σελ. 5**

✓ **Πώς οι εξελίξεις** στο Ισραήλ επηρεάζουν το Κυπριακό. **Σελ. 6**

REMEDOL FC
Παρακεταμόλη

Άμεση
Αναλγητική &
Αντιπυρετική Δράση
Ανακουφίζει από
τον Πόνο & τον Πυρετό!

- Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας.
- Δεν είναι απαραίτητη η συνταγή γιατρού.
- Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ ανατρέξτε στο φύλλο Οδηγίων Χρήσης του προϊόντος.

www.remedica.eu

Remedica Ltd.
Τοχυρώσιμη Δεσφίνηση Τ.Κ. 51706, 3508 Λεμεσός, Κύπρος
Τηλ. + 357 25553000, Φαξ. +357 25390192,
Email: drugsafety@remedica.com.cy LF/0149/02.02.21

ΕΛΛΑΔΑ

Ελευθέρας με το εμβόλιο

Μετά το άνοιγμα και στην Ελλάδα στο Μέγαρο Μαξίμου έχουν αρχίσει να γίνονται συζητήσεις για την «επόμενη ημέρα». Στις σκέψεις, από το φθινόπωρο, όσοι δεν διαθέτουν πιστοποιητικό εμβολιασμού να επιδεικνύουν αρνητικό test. **Σελ. 20**

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ

Η Ελλάδα στα σχέδια Ισραήλ - Αιγύπτου

Οι συγκρούσεις στο Ισραήλ και τη Γάζα επισκιάζουν οποιαδήποτε άλλη διπλωματική εξέλιξη, ωστόσο η Ελλάδα θέλει να μπει στον ενεργειακό σχεδιασμό για την αξιοποίηση των αποθεμάτων της Ανατολικής Μεσογείου. **Σελ. 21**

Ετοιμος να απολογηθώ μετά το πόρισμα

Θα αναγνωρίσω και δημόσια τις ευθύνες που μου αναλογούν για το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων

Έτοιμος να απολογηθεί και να αναγνωρίσει δημοσίως τις ευθύνες που του αναλογούν δηλώνει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης στη συνέντευξή του στην «Κ» γύρω από το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων. Παραδέχεται

πως έγιναν λάθη, δεν επιτρέπεται όμως, όπως τονίζει, σε όσους υιοθετούσαν και αξιοποιούσαν το πρόγραμμα, να αποδίδουν αποκλειστικά τις ευθύνες στην παρούσα κυβέρνηση. Ανοίγει τα χαρτιά του για την κακή εικόνα της κυβέρνησης

Ο **Νίκος Αναστασιάδης** ανοίγει τα χαρτιά του εφ' όλης της ύλης στην «Κ».

και αν θα προχωρήσει σε ανασχηματισμό. Μιλάει για την επόμενη ημέρα του Κυπριακού, αφήνοντας ανοικτό το ενδεχόμενο βέτο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όταν θα συζητηθεί η θετική ατζέντα της Τουρκίας. Όπως σημειώνει, η άτυπη

πενταμερής θα γίνει εφόσον γίνει καλή προετοιμασία και παραδέχεται πως συνεχίζονται οι σχεδιασμοί στο Βαρώσι. Ξεκαθαρίζει τι συζητήσε με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου στην περίβλητη συνάντηση και ποια λύση επιδιώκει. **Σελ. 3, 4**

Νέος κύκλος βίας και αίματος



Η νέα ανάφλεξη ξεκίνησε και πάλι από την Παλιά Πόλη της Ιερουσαλήμ, όπως και η μεγάλη εξέγερση του 2000, η λεγόμενη «Ιντιφάντα του Αλ Ακσα». Το Ισραήλ αντιμετωπίζει πρωτόγνωρες, εμφυλιοπολεμικές καταστάσεις, με τις παλαιστινιακές οργανώσεις να έχουν πιστεί στον ύπνο. Οι ΗΠΑ και ο πρόεδρος Μπάιντεν στέκονται αμήχανα απέναντι στη νέα ανάφλεξη. **Σελ. 25**

Το διάστημα είναι ο επόμενος στόχος

Η Κίνα κυνηγάει τα αστέρια

Σε υπερδύναμη του Διαστήματος αναδεικνύεται η Κίνα. Οι διαστημικές επιτυχίες της τους τελευταίους μήνες είναι πολλές και σημαντικές, με το Πεκίνο να προσπαθεί να εκθρονίσει τις ΗΠΑ από την πρωτοκαθεδρία στις διαστημικές εξερευνήσεις και στην τεχνολογική εξέλιξη. **Σελ. 27**

Αγώνας για μείωση του χρέους

Είναι το 5ο μεγαλύτερο μεταξύ των κρατών της Ευρωζώνης

Στα 24,8 δισεκατομμύρια ευρώ ή στο 118,2% του ΑΕΠ, ανήλθε το δημόσιο χρέος της Κύπρου στο τέταρτο τρίμηνο του 2020, καταλαμβάνοντας την 5η χειρότερη θέση στην Ευρωζώνη. Στόχος της ΚΔ είναι να θέσει το δημόσιο χρέος κάτω από τα επίπεδα του 100% από το 2023 και μετά. Συγκεκριμένα, το δημόσιο χρέος της Κύ-

πρου αναμένεται να πέσει στο 111,9% στα τέλη του 2021, στο 103,9% το 2022, στο 99,5% το 2023 και στο 92,9% στο 2024. Το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του χρέους κατανέμεται με τρόπο που να διασφαλίζει την άνετη εξυπηρέτησή του και η λήξη χρέους βρίσκεται σε διαχειρίσιμα επίπεδα. **Οικονομική, σελ. 5**

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ

Ποιοι φοβούνται τους μικρούς

Το σενάριο της πολυκομματικής Βουλής δεν είναι απομακρυσμένο. Ο ΔΗΣΥ ανησυχεί με τη δυναμική του ΕΛΑΜ, οι Οικολόγοι δέχονται εισροές από ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ, η Άννα Θεολόγου επηρεάζει το ΑΚΕΛ, ενώ η ΔΗΠΑ άρχισε να δέχεται εισροές από το ΔΗΚΟ. **Σελ. 10**

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΟΣ

Ο πρωταγωνιστής σε ρόλο δεύτερο

Ο Παντελής Κούρος έδωσε μία από τις λίγες συνεντεύξεις του στην «Κ» το 2018. Για πρώτη φορά δημοσιεύονται εξιστορήσεις του για τα 11μια και τους S-300. **Σελ. 17**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Εκλογές προκλήσεων

Λίγες μόνο μέρες έμειναν για τις βουλευτικές εκλογές της 30ής Μαΐου, οι πρώτες που θα διεξαχθούν μετά από έναν ιδιαίτερο προεκλογικό αγώνα και λίγο μετά την άτυπη πενταμερή της Γενεύης. Στο διάστημα που έμεινε όλες οι δημοκρατικές πολιτικές δυνάμεις του τόπου θα πρέπει να δώσουν το άπαν των δυνάμεών τους για να πείσουν το εκλογικό σώμα να προσέλθει στις κάλπες. Θα πρέπει να αποδείξουν οι ίδιοι ότι επιθυμούν να αντιπροσωπεύουν μια ευμερούσα κοινωνικά Κύπρο, μια Κύπρο που κοιτάει μπροστά. Είναι ευκαιρία για τα κόμματα με δημοκρατικά ανταντακλαστικά να αποδείξουν ότι μπορούν να συνεννοθούν έναντι ορατών και ασράτων εχθρών.

ανταμοιβή

250+

επιχειρήσεις

800+

σημεία

Κέρδισε βαθμούς για να πληρώσεις λιγότερα ή καθόλου

antamivi.com.cy

Τράπεζα Κύπρου

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

- ✓ **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΡΩΣΣΙΔΗΣ**
Επικοινωνία χωρίς μεσάζοντες. **Σελ. 8**
- ✓ **ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**
Το θάρρος της γνώμης στην πολιτική. **Σελ. 4**
- ✓ **ΡΕΝΑΣ ΓΙΑΒΑΣΗ**
Η πανδημία της κακής διαχείρισης. **Σελ. 16**

«ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ»

Σελ. 18



ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Αποστολή ζωής η παραμονή μου στο υπουργείο



ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Το blame game δεν είναι στην κουλτούρα μας

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΘΕΑΤΡΟ

Ο Κώστας Βήχας μιλάει για το «Ντα»

Ο ηθοποιός Κώστας Βήχας μιλάει στην «Κ» για τον ρόλο που ενσαρκώνει στη νέα παραγωγή του ΘΟΚ «Ντα» του Χίου Λέναρντ. Ένας ρόλος, αυτός του Ντα, με τον οποίο έχει παλιούς λογαριασμούς. **Ζωή, σελ. 3**



ΧΟΡΟΣ

Το σώμα μας ως φορέας εντολών

Η χορογράφος και χορεύτρια Εύη Δημητρίου παρουσιάζει τη νέα της δουλειά «Who Cares», στις 22-23 Μαΐου στο Θέατρο Ριάλτο και στις 26 Μαΐου στο Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο Λευκωσία και μιλάει στην «Κ». **Ζωή, σελ. 9**

PANERAI
LABORATORIO DI IDEE

SUBMERSIBLE
BMG-TECH
A PIONEERING INNOVATION MADE FOR MODERN HEROES

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel: 22 897361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η ατμόσφαιρα ηλεκτρισμένη

Ήτανε τόσο φορτισμένη η ατμόσφαιρα και τόσο πηχτή η σιωπή, που κοβότανε θαρρείς με το μαχαίρι. «Η ατμόσφαιρα ηλεκτρισμένη, λέξη από τα χείλη μας δεν βγαίνει, η σιωπή τα λέει απόψε όλα, τι να πεις και τι να πω...» τόλμωσε να σιγοτραγουδήσει η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, οι υπόλοιπες όμως την κοίταξαν με παγωμένο βλέμμα. «Ό,τι έχω ζη-σει, το 'χει πει η Βίσση» ψέλλισε η καημένη η Κουλλίτσα και ήσανε σαν να έριξε την τελευταία σταγόνα σε ένα ήδη ξεχειλό ποτήρι.

«Δεν κάνουμε χιούμορ με θέματα που άπτονται της αξιοπρέπειάς μας» την κατακεραύνωσε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και ένευσε στη Ρωσίδα να σερβίρει τα Gin and Tonic. «Να στέλνω νότα στην κυβέρ-νηση και να με αγνοούν; Νομίζω ότι ως αγγλόφωνος Δεξιά ανεχτήκαμε αρκετά!». Μούγκα οι άλλες.

Όλα ξεκίνησαν, όταν οι γλωσσοπλά-στες της κυβέρνησης επινόησαν τον τίτλο ευγενείας CoronaPass. Τέτοια χαρά είχε να πάρει το καρέ από τα πέτρινα χρόνια της διακυ-βέρνησης Χριστόφια, με αφορμή την επίσκεψη της βασίλισσας Σο-φίας. Ώσπου κατάπιαν τη χαρά αμά-στηη, όταν εντελώς απυχολόγητα αποφασίστηκε να μετονομαστεί το βασιλικό πάσο σε SafePass. Έξαλλη η Ιουλία έγραψε ένα tweet (“@AnastasiadesCY σε πότισα ρο-δόσταμο, με πότισες φαρμάκι. Enou-gh is enough!”) και ανέμενε αντι-δράσεις. Πλην, όμως, οι του Λόφου παρμένειαν παγερά αδιάφοροι...

«Δεν έχουν και λίγες σκοτούρες εκεί στον Λόφο με όλα αυτά που συμβαίνουν» μουρμούρισε η Ευγε-νία η Καλαμαρού. Το καρέ κατάλα-βε φυσικά ότι το «όλα αυτά» δεν ήτανε παρά το εξής ένα: η Πύλη Εμ-βολιασμού, η οποία ελέω Κυριάκου Κόκκινου μετατράπηκε στο αλη-



“@AnastasiadesCY Σε πότισα ροδόσταμο, με πότισες φαρμάκι. Enough is enough!” έγραψε η Ιουλία στο Twitter, εκφράζοντας την απογοήτευση της αγγλόφωνης Δεξιάς.

στου μνήμης «Λούνα Παρκ». «Το μόνο που απέμεινε είναι να βγει ο υφυπουργός σαν την Κάτια Αθανα-σίου και να φωνάζει “πέντε κρίκοι, ένα τάληρο”. Εδώ το καλό εμβόλιο. Και φαιΐζεράκια έχω και αστραζένε-κα έχω και μοντέρνα έχω... Εμείς δεν πουλάμε, χαρίζουμε, κυρία μου! Αυτό θα πει υφυπουργείο ΚΑΙ Έρευνας ΚΑΙ Καινοτομίας ΚΑΙ Ψη-φιακής Πολιτικής» είπε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και ζήτησε δεύτερο Gin and Tonic.

Όταν κτύπησε το κουδούνι του δια-μερίσματος της Κωστή Παλαμά η ατμόσφαιρα ήτανε σαφώς βελτιω-μένη. Ο Τζάστιν εμφανίστηκε περι-

χαρής, συνοδεία του γνωστού πλέ-ον Οργάνου με τον πλούσιο εξωτε-ρικό κόσμο. «Καλώς τπνε την πέρ-δικα, που περπατά λεβέντικα» σχο-λίασε η ξινή η Κούταλου. «Safe-Pass;» ρώτησε απότοπο το Όργανο. Ερώτηση που ο Τζάστιν, για κάποιον ανεξήγητο λόγο, βρήκε τόσο σέξι που έγινε κατακόκκινος από την έξαψη. «Ποιο SafePass και ανήδις μας ταμπουνάτε Όργανο;» ξέσπα-σε η Ιουλία. Μετά τα ρεζιλίκια με τους πανηγυρισμούς της Ομόνοιας έχετε μούτρα να μας τσεκάρετε και από πάνω;». «Πρέπει να αναλογι-στούμε και τα αισθήματα ενός φί-λαθλου κόμμου που ύστερα από 11 χρόνια η ομάδα του κερδίζει» απήγ-

γειλε με στόμφο το ευθετενές Όρ-γανο, καταφέροντας να κερδίσει συντριπτικά τις εντυπώσεις. «Το Όργανο έπαθε Αναστασιάδης» σχο-λίασε η Ιουλία, ενώ ο Τζάστιν, ως αυθεντική drama Queen, άφηνε ένα δάκρυ συγκίνησης να αυλακώ-σει τη La Prairie.

«Υπάρκει τρόπος πάντως να ψηφί-σετε μια βασιλίτσα» είπε ο Τζάστιν, επαναφέροντας το θέμα «Queen» στην ατζέντα της ημέρας. «Αν όχι εσείς, οι Λεμεσιανές μας φίλες» ενημέρωσε το καρέ, ανακοινώνον-τας τα χαρμόσυνα νέα της ημέρας: «Έρμα Στυλιανίδη. Η βασίλισσα του καρναβαλιού και υποψήφια με την

ΕΔΕΚ» είπε και τους διάβασε απνευστί το πιο ιδιοσυγκρασιακό βιογραφικό των επικείμενων βου-λευτικών εκλογών.

Η Έρμα Στυλιανίδη, με δικά της λό-για: «Γέννημα και θέρμα της αγαπη-μένης μου Λεμεσού, μπτέρα δυο παιδιών και γιαγιά 4 εγγονιών. Από το 1994 μέχρι σήμερα έχω παρακω-ρήσει και προσφέρω μέχρι σήμερα εντελώς δωρεάν σε όλη τη Κύπρο τα σκηνικά και τα έπιπλα είτε από την προσωπική μου συλλο-γή σε εκατοντάδες θεατρικές παρα-στάσεις σε θέατρα Κυπριακά, Ελλη-νικά, Ρωσικά, ερασιτεχνικά. [...] Από το 2008 μέχρι το 2011 διοργα-

νώνει κάθε χρόνο στον τεράστιο χώρο των Δημοπρασιών που ήταν στο κέντρο της πόλης Καρναβαλίστι-κο χορό Μασκέ με τη στήριξη του Δήμου Λεμεσού, δωρεάν για όλο τον κόσμο με ζωντανή μουσική και τη χορωδία των Ονειρών με ποτό, χορό και τραγούδι. [...] Το 2014 μετά από πρόταση του Δήμου Λεμεσού είμαι η πρώτη ζωντανή Βασίλισσα του Καρναβαλιού μετά την δεκαετία του 1960». «Η πρώτη ζωντανή Βασί-λισσα!» επανέλαβε εντυπωσιασμέ-νη η Ιουλία, και το καρέ αναφώνησε εν χορώ: «Αγαπάμε Έρμα!».

Πώς τελειώνει αλήθεια μια τόσο πληθωρική σε συναισθήματα ημέ-ρα; Με την πιο δυσοίωνη είδηση της εβδομάδας, σύμφωνα με την οποία οι Κύπριοι είναι οι πλέον δι-στακτικοί στην Ε.Ε.σε σχέση με τον εμβολιασμό. Συγκεκριμένα, 81% των ερωτηθέντων απάντησε ότι τα εμβόλια αναπτύσσονται, δοκιμά-ζονται και εγκρίνονται υπερβολικά γρήγορα για να είναι ασφαλή. «Πρώτοι και στους ψεκασμένους» σχολίασε η Ιουλία, καθώς ένευσε στη Ρωσίδα να σερβίρει ένα ακόμη γύρο κοκτέιλ.

«Είμαστε μια ωραία ατμόσφαιρα» είπε η Καλαμαρού και για του λό-γου το αληθές διάβασε τη μακράν πιο ψεκασμένη ανάρτηση της εβδομάδας, σκορπίζοντας χαμόγε-λα. Το υπογράφει μια Ντίνα, η οποία κατάφερε να συνδυάσει τα εμβόλια με το μακελειό στο Ισραήλ! Επί λέ-ξει: «Δεν είναι στο Ισραήλ που εμ-βολιάστηκαν οι περισσότεροι αν όχι όλοι και πέταξαν τις μάσκες και κυ-κλοφορούσαν ελεύθεροι; Ή έχω λάθος; Έβαλαν τον διάβολο μέσα τους και άρχισαν τους πολέμους... Να δούμε τι άλλο μας περιμένει». «Στην υγειά μας, ρε παιδιά» είπε η οικοδέσποινα, σπκώνοντας το πο-τήριτης.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ» 16.5.1941

ΠΑΝΕΥΡΩΠΗ: Τηλεγραφούν εκ Γενεύης, ότι περί ώραν 11ην ήρτισε τας εργασίας της η επιτροπή των μελετών της Πανευρώπης. Ενέκρι-νεν ομοθύμως την έκθεσιν Μόττα περί της οργανώσεως της Πανευ-ρώπης και το σχέδιον δι’ ου προσκαλείται η ελευθέρα πόλις του Δάν-ταιγκ να συμμετάσχη των οικονομικών εργασιών της επιτροπής. Ο κ. Χέντερσον εξ ονόματος της επιτροπής, εξέφρασε την χαράν του διό-τι έβλεπε τον κ.



Μπριάν [φωτ. Εξιά] επί κεφαλής αυτής. Μακράν απ’ εμού η σκέψις -ετόνισε- του να θελήσω να αναμικ-θώ εις την εθνικήν πο-λιτικήν μίας μεγάλης χώρας. Αλλ’ ο κ. Μπριάν δεν είνε μόνον Γάλλος πολιτικός, είνε και μέγας διεθνής τοι-ούτος, συμβολίζων εις τους οφθαλμούς μας το πνεύμα της ΚΤΕ. Εις αυτών και εις τας ιδέας

του οφείλομεν τας φιλειρηνικάς σχέσεις, αίτινες εγκαθιδρύθησαν μεταξύ των διαφόρων κρατών. Επιθυμούμεν διακαώς να μη επέλθη μεταβολή εις τον ρόλον, τον οποίον διεδραμάτισε κατά τα τελευταία έτη ο κ. Μπριάν. Περιβάλλεται διά της εμπιστοσύνης όλων μας και μένει μεταξύ ημών ως ο μέγας γηραιός ανήρ της ΚΤΕ.

ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ: Ο κ. Μιχαλακόπουλος συναντώμενος μετά των Βουλγάρων αντιπροσώπων και του Αγγλου υπουργού των Εξω-τερικών κ. Χέντερσον, θα επιδιώξη να δοθί πέφρας εις την μεσολά-βησιν του Αγγλου υπουργού, την οποίαν είχαν ζητήσει αυτοί ούτοι οι Βούλγαροι, επί των εκκρεμών ελληνοβουλγαρικών ζητημάτων. Ο Ελλην υπουργός των Εξωτερικών θα δηλώση κατά την συνάντησιν ταύτην, ότι αν οι Βούλγαροι εξακολουθήσουν να μη αποδέχωνται την διά διαιτησίας επίλυσιν των ελληνικών αξιώσεων, όπως υπέδειξεν ο κ. Χέντερσον, η Ελλάς είναι αδύνατον να εξακολουθήση υφισταμένη τα βάρη εκ της εκτελέσεως της συμφωνίας Καφαντάρη - Μολώφ.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Φιέστες Ομόνοιας και Εκκλησία

«Τα καλά και συμφέροντα τοις ψηφοφόροις ημών». Πανηγύρισαν οι φίλαθλοι της Ομόνοιας, 11 χρόνια είναι αυτά, πανηγύρισαν και οι ναοί το Πάσχα, άλλα επετεύχθη μια win-win κατάσταση και όλοι είμαστε ευχαριστημένοι, και η ψυχούλα των ομονοιατών ευφράνθηκε και εκείνη των πι-στών αγαλλίασε και όλα αυτά διά της υψηλής επιβεβαιώσεως του προέδρου της Δημοκρατίας, που με λίγα λόγια είπε «αφήστε τα μωρά να πε-ριχαρίσουν», όπως έγινε και με τους πιστούς το Πάσχα, όταν άλλαξαν λίγο τα πράγματα, για να εορτάσει ο λαός. Βέβαια, όλο το προηγούμενο διάστημα οι ειδικοί και οι επιδημιολόγοι και ο υπουργός διαρρήγνυσαν τα ιμάτιά τους για τη συλλογική ευθύνη. Δύο μέτρα και δύο σταθμά, εν ολίγοις, και ο Αίαντας που τύφλωσε το νεαρό κορίτσι ξεκουράζεται στα γκαράζ της Αστυνο-μίας μας -εγώ λέω να τον πουλήσουμε γιατί από μιας αρχής δεν μας χρειαζόταν.

Η Πύλη δεν έπεφτε τυχαία...

Το 81% των Κυπρίων είναι λέει διαστακτικοί σχετι-κά με τα εμβόλια. Φοβούνται και επειδή ο φόβος φέρνει κόλαση καλό θα είναι να βγει η Πολιτεία πιο «επιθετικά» στο να διαφωτίσει τον κόσμο, για-τί δεν πρέπει να φοβάται. Πάντως, το ότι είμαστε πρώτοι πανευρωπαϊκά κάτι λέει. Σκέφτομαι εγώ, μήπως είμαστε τόσο πολύ ψαγμένοι που δεν πει-θόμεθα, παρά μόνο από έγκυρες επιστημονικές μελέτες που θα μας τις παρουσιάσουν δημοσίως οι πιο τωπν επιστημόνων; Διότι, φημιζόμεθα άλλωστε για την αγάπη μας στην πρόοδο. Από την άλλη μήπως αυτό το 81% έβαζε το κεράκι του για να πέφτει η Πύλη Εμβολιασμού; Μήπως τελικά η Πύλη έπεφτε από το αόρατο χέρι του Θεού, και όχι από τα χέρια των προγραμματιστών του Υφυ-πουργείου Έρευνας και Καινοτομίας και Ψηφια-κής Πολιτικής; Πάντως, κάντε το εμβόλιο, αν μη τι άλλο για τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Εγώ θα... πόσο παλιό πια!

Ασχετο, αλλά όσο πλησιάζουν οι εκλογές τόσο παρατηρώ πόσες σημαντικές προσωπικότητες



Πανηγύρισαν ναοί και οπαδοί, πιστοί όλοι μιας θρησκείας, και ο ανώτατος άρχων ως άμωμος περι-στερά έδωκεν άφεση!

έχει αυτός ο τόπος. Ακούς στα ραδιόφωνα και στα κανάλια, διαβάζεις συνεντεύξεις υποψή-φιων βουλευτών και βουλευτριών και νιώθεις μια ασφάλεια, και ταυτόχρονα αναρωτιέσαι; Μα πού ήσασταν τόσο καιρό, που σας χρειαζόμα-σταν. Ειλικρινά, αυτή η υπερπροσφορά άξιων και αγωνιστικών προσωπικοτήτων αν δεν κάνει και τον πιο δύσπιστο πολίτη να πάει στις κάλπες, δεν ξέρω τι άλλο μπορεί να τον οδηγήσει στο παρα-βάν. Μα τω Θεώ, ακούω συνέχεια «έχω μάθει να αγωνίζομαι», «νιώθω ότι μπορώ να προσφέρω», «θα διεδικήσω για εκείνους που δεν έχουν φω-νή» και άλλα παρόμοια και ειλικρινά φρίττω. Βέ-βαια, μετά από λίγο εξανίσταμαι, γιατί τους/τις ακούω να λένε φληναφήματα και λοιπές αερο-λογίες. Το θέμα λοιπόν δεν είναι να αισθάνεστε χρήσιμοι/ες, αλλά να είστε, διότι και εγώ αισθά-νομαι αστροναύτης, αλλά δεν είμαι.

Τείχος δημοκρατίας

Και μιας και πιάσαμε τις εκλογές, σπεύσατε αθρόοι και αθρόες οι ψηφοφόροι, διότι με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις που πήρε το μάτι μου, και με κάποιες πολιτικές συζητήσεις που έτυχε να παρακολουθήσω το αδελφάκι της κα-ταδικασμένης εγκληματικής οργάνωσης Χρυ-σής Αυγής στην Κύπρο, το ΕΛΑΜ, σαν να πήρε κεφάλι και αυτό φέρνει τρόμο για την ποιότητα της δημοκρατίας που φτιάχνουμε για τις επό-μενες γενιές. Αν σε ένα πράγμα χρειάζεται να ομονοήσουν τα μεγάλα και ιστορικά κόμματα της χώρας εί-ναι να σταθούν ανάχωμα σε ρητορικές που ανήκουν στην ιστορία. Έγινε αρκετά σκληρά σύγχρονα χρόνια η Κύπρος, φτάνει.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Όλα ανοικτά για βέτο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Δεν μπορεί να αποφασιστεί θετική ατζέντα για την Τουρκία, όταν αξιώνει λύση δύο κρατών, λέει ο Νίκος Αναστασιάδης

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Ανοικτό αφήνει το ενδεχόμενο βέτο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά τη συζήτηση της θετικής ατζέντας της Τουρκίας με την Ε.Ε. ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, ο οποίος έχει ήδη αποστείλει επιστολές στους αρχηγούς των κρατών μελών για τη στάση της Τουρκίας και την επιμονή της για λύση δύο κρατών. Στη συνέντευξή του στην «Κ» ξεκαθαρίζει πως για να καταστεί δυνατή η δεύτερη άτυπη διάσκεψη, θα χρειαστεί προηγουμένως καλή προετοιμασία και επιβεβαιώνει πως συνεχίζονται οι τουρκικοί σχεδιασμοί στο Βαρώσι. Ο ίδιος αναφέρει στην «Κ» τι συζητήθηκε μεταξύ εκείνου και του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου. Όπως αναφέρει στην «Κ», ο Τούρκος ΥΠΕΞ έθεσε το ζήτημα λύσης δύο κρατών με τον πρόεδρο να το απορρίπτει και να θέτει ζήτημα αποκέντρωσης εξουσιών. Ερμηνεύει τον τετραγωνισμό του κύκλου από τον Γκουτιέρρες και χαρακτηρίζει μη αποδεκτή τη βρετανική πρωτοβουλία.

—Έχουμε λόγο να χαιρόμαστε από το αποτέλεσμα της Γενεύης, αν λάβουμε υπόψη ότι η τουρκική πλευρά επιμένει σε λύση δύο κρατών;

—Ουδείς ανέφερε ότι απέδωσε ή ότι πετύχαμε κατά την πενταμερή σύνοδο στη Γενεύη. Αυτό που είπαμε είναι ότι έγινε σωστή διαχείριση με την έννοια ότι παρά τις

“

Ο «τετραγωνισμός» Γκουτιέρρες έδειχνε την πρόθεσή του να εμείνει στη διαδικασία των συνομιλιών. Αυτό που δεν μπορώ να διανοηθώ είναι ότι ο γ.γ. μπορεί να εισηγηθεί κάτι εκτός των όρων εντολής του.

ακραίες θέσεις που υπέβαλε η τουρκική πλευρά στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, έγινε κατορθωτό να αποφευχθεί το ναυάγιο. Καθορίστηκε μία νέα άτυπη διάσκεψη, με την προσδοκία ότι στο μεσοδιάστημα, είτε ο γενικός γραμματέας, είτε και άλλοι παράγοντες θα μεσολαβήσουν ούτως ώστε να κατανόσει η τουρκική πλευρά το ακατόρθωτο του γκεχέρημάς της. **—Το 2017, ωστόσο, φύγαμε από το Κραν Μοντάνα με εν πολλοίς δεδομένη τη διζωνική, δικαιοδοτική ομοσπονδία, είχαμε ειδικό απεσταλμένο και κατοχυρωμένο το πλαίσιο Γκουτιέρρες. Σήμερα θα αποτελέσει διαπραγματευτική νίκη να πετύχουμε κάτι από όλα αυτά.**

—Δεν είναι θέμα νίκης ή ήττας, αλλά να πετύχουμε ό,τι προβλέπουν τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. Είναι ζήτημα να κινηθούμε μέσα στο πλαίσιο, που καθορίζουν οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας. Να πω επίσης ότι δεν φύγαμε από το Κραν Μοντάνα όπως κάποιος κακόβουλα επικειρούν να ισχυριστούν. Καλό είναι κάποια πολιτικά πρόσωπα, όταν διαβάζουν τις εκθέσεις των Ηνωμένων Εθνών να διαβάζουν και τι ακριβώς έγραφε ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών. Ο Αντόνιο Γκουτιέρρες έλεγε πως κατά το τέλος της Συνόδου διαπιστώθηκε ότι τα πλείστα ζητήματα που αφορούν την εσωτερική διακυβέρνηση, δηλαδή την αποτελεσματική συμ-

μετοχή και την πολιτική ισότητα, είχαν συμφωνηθεί. Για καθαρά λόγους αβρότητας και διπλωματίας είναι που είπε ότι και οι τρεις εγγυήτριες δυνάμεις ήταν εποικοδομητικές, προκειμένου να διατηρηθεί ο διάλογος εν ζωή. Αυτό αποτελεί γνωστή τακτική των Η.Ε. Ένα εύλογο ερώτημα για να γίνει κατανοητό αυτό που λέω, είναι σε πιο σημείο, η Τουρκία υπήρξε εποικοδομητική, όταν στα θέματα εγγυητικών δικαιωμάτων και παρουσίας στρατού, η εμμονή της Τουρκίας με βάση το μόνο έγγραφο που κατατέθηκε, ήταν η συνέχιση ανάλωγων δικαιωμάτων με μόνη υποχώρηση το δικαίωμα αναθεώρησης σε 15 χρόνια. Όπως αντιλαμβάνεστε για να καταργηθεί μία συνθήκη, θα πρέπει να συναινέσουν τα συμβαλλόμενα μέρη. Συνεπώς με τις γνωστές θέσεις της Τουρκίας, αντί της συμφωνίας για οριστικό τερματισμό, θα είχαμε συνέχιση των εγγυητικών δικαιωμάτων και της μόνιμης παρουσίας τουρκικού στρατού. Κατ' αντίθεση η Ελλάδα, και πολύ ορθά, επέμενε όπως και εμείς σε ορισμό ημερομηνίας οριστικού τέλους ανάλογων δικαιωμάτων. Η δική μας πλευρά ήταν εκείνη που υπέβαλε και για τα έξι σημεία των παραμέτρων του Πλαισίου Γκουτιέρρες, γραπτές εισηγήσεις.

—Σήμερα όμως επιδιώκουμε το πλαίσιο Γκουτιέρρες. Για ποιο λόγο δεν προχωρήσαμε σε στρατηγική συμφωνία με τον τότε Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί, όταν μας το ζήτησε το 2018;

—Απλώς γιατί το πλαίσιο Γκουτιέρρες ήταν προς συζήτηση, ένα δούναι και λαβείν και τίποτα δεν θα συμφωνείτο αν δεν συμφωνούνταν όλα. Πώς ήταν δυνατόν να πετύχουμε στρατηγική συμφωνία, όταν παρέμεναν ουσιαδείς διαφορές στο εδαφικό, το περιουσιακό, τις εγγυήσεις, τη μόνιμη παρουσία κατοχικού στρατού αλλά και την πολιτική ισότητα όπως την αξιώναν; Εξάλλου, το πλαίσιο Γκουτιέρρες υποδείκνυε τα θέματα όπου υπήρχαν σημαντικές διαφορές, οι οποίες εάν συμφωνούνταν θα οδηγούσαν σε στρατηγική συμφωνία. Ουδέποτε απορρίψαμε τη συζήτηση οποιουδήποτε σημείου του Πλαισίου Γκουτιέρρες. Αντίθετα, είναι η δική μας πλευρά που υπέβαλε ολοκληρωμένες προτάσεις και για τα έξι σημεία του πλαισίου κατ' αντίθεση με την τουρκοκυπριακή και τουρκική πλευρά, που το μόνο έγγραφο που κατέθεσαν αφορούσε τη συνέχιση των εγγυητικών δικαιωμάτων της Τουρκίας και τη μόνιμη παρουσία τουρκικού στρατού. Εμείς είμαστε που από την πρώτη στιγμή είχαμε εισηγηθεί την συνέχιση των διαπραγματεύσεων από το σημείο που είχαμε μείνει στο Κραν Μοντάνα.

—Η διαφορά είναι ότι τότε η συζήτηση ήταν οι εγγυήσεις. Σήμερα η τουρκική πλευρά δεν μετακινείται από τη λύση δύο κρατών, καταδεικνύοντας σοβαρό πιασμάτισμα στη διαδικασία.

—Δεν ήταν μόνο οι εγγυήσεις αλλά και όσα έχω προαναφέρει. Αυτό που αποδεικνύεται είναι ποιοι φέρουν την ευθύνη διαχρονικά της μη λύσης του Κυπριακού. Οι επιδιώξεις της Τουρκίας, ήταν καλά γνωστές εδώ και δεκαετίες. Οι θέσεις της Τουρκίας για λύση δύο κρατών, να μου επιτρέψετε να πω είναι ένα άλμα στο κενό. Είναι μία θέση που δεν γίνεται αποδεκτή ούτε από τη διεθνή κοινότητα, ούτε την Ε.Ε., αλλά και είναι εντελώς εκτός των όρων εντολής του γ.γ. του ΟΗΕ. Η άρνηση είτε της διεθνούς κοινότητας είτε της Ε.Ε., δεν είναι τυχαία. Μια ανάλογη λύση θα άνοιγε το κουτί της Πανδώρας και θα οδηγούσε σε ντόμινο αρνητικών εξελίξεων σε σωρεία χωρών.



Η όλη πολιτεία μου διαψεύδει όσα ισχυρίζεται ο κ. Τσαβούσογλου, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης.

Δεν μίλησε για τετραγωνισμό στη διάσκεψη ο Γκουτιέρρες

—Βεβαίως, ο Αντόνιο Γκουτιέρρες μίλησε για τετραγωνισμό του κύκλου, δίδοντας την αίσθηση ότι θα τα βρούμε κάπου στη μέση, μεταξύ ΔΔΟ και λύσης δύο κρατών. Εσείς πώς το ερμηνεύσατε;

—Η φράση αυτή έδειχνε την πρόθεση του γ.γ. να εμείνει στη διαδικασία των συνομιλιών. Αυτό που δεν μπορώ να διανοηθώ είναι ότι ο γ.γ. μπορεί να εισηγηθεί κάτι εκτός των όρων εντολής του. Και βεβαίως δεν ήταν κάποια αναφορά που έκανε κατά τη διάρκεια της σύσκεψης, αλλά αργότερα στις δηλώσεις του.

—Εισήγησε για να τα βρούμε στη μέση έκανε βεβαίως και το Ηνωμένο Βασίλειο με την περιβόητη βρετανική πρωτοβουλία. Σωστά;

—Έχουμε ήδη απαντήσει στη βρετανική πρωτοβουλία και τις βρετανικές θέσεις, ότι είναι μη αποδεκτές και απορριπτέες.

—Η λύση ποια είναι για σας; Η αποκεντρωμένη ομοσπονδία; Επειδή αρχηγοί κομμάτων σας κατηγορούν πως δεν έχετε εξη-

“

Εχουμε ήδη απαντήσει στη βρετανική πρωτοβουλία και τις βρετανικές θέσεις, ότι είναι μη αποδεκτές και απορριπτέες.

γήσει λεπτομερώς και με σαφήνεια τι εμπίπτει στην αποκεντρωμένη ομοσπονδία...

—Για κάποιους που δεν θέλουν να είναι σαφής η θέση, θα παραμείνει ασαφής. Για όσους θέλουν να κατανοήσουν, έχει ήδη γίνει από τη νομική συμβουλευτική ομάδα σχετικό έγγραφο και έχουν διά ζώσης ενημερωθεί και συνεπώς αδικώς ισχυρίζονται ότι δεν γνωρίζουν.

—Τι προνοεί δηλαδή;
—Προνοεί περιορισμό των εξουσιών της κεντρικής κυβέρνησης

με ανάθεση εκτέλεσης των αρμοδιοτήτων της κεντρικής στις πολιτείες και στόχο έχει να μειωθούν οι ανησυχίες ότι η μία κοινότητα θα επιβληθεί της άλλης. Κάτι που διασφαλίστηκε το 2014 με την Κοινή Διακήρυξη, ή και με άλλες πρόνοιες που κατοχυρώνουν την τ/κ κοινότητα. Παράλληλα μειώνονται οι εστίες τριβών ή οι ανησυχίες για παρέμβαση στην καθ' ημέρα ζωή των πολιτών. Σημειώνω επίσης πως ο κ. Ακιντζί έχει δηλώσει ως θέση αρχής ότι θεωρεί θετική την πρόταση για αποκεντρωμένη ομοσπονδία, διατηρώντας κάποιες επιφυλάξεις για άλλα ζητήματα.

—Αρνείστε τη θετική ψήφο;

—Αυτό που είπα κατ' επανάληψη είναι πως δεν αρνούμαι τη θετική ψήφο της τ/κ κοινότητας, εκεί και όπου ενδεχόμενα η οποιαδήποτε πρόταση για απόφαση μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τα δικαιώματα των Τ/κ. Είναι μία ασπίδα προστασίας που πρέπει να δοθεί, προκειμένου να ξεπεραστούν οι ανησυχίες που πηγάζουν από το παρελθόν. Όμως και οι δικές μας ανησυχίες θα πρέπει να ξεπεραστούν,

που είναι να μην επισυμβεί και στο νέο καθεστώς πραγμάτων, ό,τι συμβαίνει σήμερα στην τ/κ κοινότητα, η οποία ελέγχεται από την Τουρκία πλήρως και ως προς τις αποφάσεις και ως προς τις πολιτικές που ακολουθεί.

—Είναι όντως η πολιτική ισότητα η μεγάλη σας ανησυχία στις διαπραγματεύσεις;

—Δεν είναι η μόνη. Να μην παραγνωρίζουμε την ασφάλεια, το εδαφικό και το περιουσιακό και τη διατήρηση της δημογραφικής σύνθεσης της Κύπρου. Σε ό,τι αφορά την πολιτική ισότητα δεν είναι αυτή καθ' εαυτή το πρόβλημα αλλά η αξίωση για θετική ψήφο σε κάθε απόφαση. Αυτό σημαίνει ότι αντί να έχουμε πολιτική ισότητα θα έχουμε πολιτική ανισότητα. Εκείνο που θα συμβαίνει στο τέλος είναι η μία κοινότητα να ελέγχει το σύνολο της επικράτειας όπως θα ήταν ανάλογα αρνητικό αν αξιώναμε εμείς οι αποφάσεις να λαμβάνονται αποκλειστικά κατά πλειοψηφία. Θα κυβερνούσε η πλειοψηφία και θα εξουδετέρωνε την πολιτική ισότητα.

Εβαλα στο τραπέζι αποκέντρωση, απέρριψα τα δύο κράτη

—Ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου έχει πει πολλά για το τη συζήτησατε σε συναντήσεις σας και επειδή έχετε αναφέρει πως έχετε τα πρακτικά της συνάντησης, ίσως είναι καλό να τα δώσετε στη δημοσιότητα για να διαλυθεί η όποια σκιά;

—Η όλη πολιτεία μου διαψεύδει όσα ισχυρίζεται ο κ. Τσαβούσογλου. Ο ίδιος ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών σε μερικές τουλάχιστον συνεντεύξεις του, όταν ρωτήθηκε τι διαμείφθηκε μεταξύ μας είπε πως του μετέφερα όσα και δημοσίως αναφέρω. Αργότερα είναι που άλλαξε το αφήγημά του.

—Δηλαδή;

—Η συζήτηση περιστράφηκε στις επιλογές που προσφέρονται αλλά και στο τι θα μπορούσε να γίνει αποδεκτό από τις δύο πλευρές.

—Και η δική σας θέση ποια ήταν;
—Ότι απορρίπτουμε τα δύο κράτη, που έβαλε ο ίδιος στη συζήτηση. Εκείνο που πρότεινα ήταν την

“

Θα πρέπει να γίνει καλή προετοιμασία. Αυτό που έχει σημασία είναι η αποφασιστικότητα του γ.γ. να συνεχίσει τις προσπάθειες προκειμένου να καταστεί δυνατή μία δεύτερη σύνοδος

αποκέντρωσης εξουσιών. Οι εκ των υστέρων αναφορές του κ. Τσαβούσογλου εμπίπτουν στις μεθόδους προπαγάνδας που μετέρχεται η Τουρκία. Παρακολουθείτε καθημερινά τα όσα καταλογίζουν σε όσους έχουν διαφορές. Θα σας δώσω ένα πρόσφατο παράδειγμα. Κατά τη διάρκεια της διάσκεψης

στη Γενεύη, ο κ. Τσαβούσογλου ανέσυρε μία φωτοτυπία εγγράφου, για να ισχυριστεί ότι περιείχε τις θέσεις που υποβάλαμε στο Κραν Μοντάνα. Όταν του ζήτησα να μου πει την ημερομηνία, απάντησε 3 Ιουλίου. Είναι καλά γνωστό όμως πως οι τελικές μας προτάσεις υπεβλήθησαν στις 5 Ιουλίου, ενώ στις 6 Ιουλίου είχαμε υποβάλει την τελική μας πρόταση και για τα θέματα ασφαλείας.

—Με όλα αυτά που βλέπουμε είναι δεδομένη η δεύτερη άτυπη πενταμερής ή υπάρχουν κάποιες προϋποθέσεις μέχρι να φτάσουμε εκεί;

—Σίγουρα θα πρέπει να γίνει καλή προετοιμασία. Αυτό που έχει σημασία είναι η αποφασιστικότητα του γ.γ. να συνεχίσει τις προσπάθειες προκειμένου να καταστεί δυνατή, μία δεύτερη σύνοδος. **—Υπάρχουν πληροφορίες που θέλουν τους σχεδιασμούς στο Βαρώσι να συνεχίζονται. Αυτό δεν ανατρέπει δεδομένα;**

—Χωρίς αμφιβολία κάθε βήμα για νέα τετελεσμένα αποτρέπει και έναν διάλογο που θα μπορούσε να οδηγήσει...

—Ισχύει δηλαδή...

—Αναπτύσσονται διάφοροι σχεδιασμοί από πλευράς της Τουρκίας και του καθεστώτος των Τ/κ, όπως ο αποκαρακτηρισμός της στρατιωτικής ζωής. Επί του παρόντος οι σχεδιασμοί σίγουρα υπάρχουν.

—Θα υπάρξει και στο μεσοδιάστημα ωστόσο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την τελωνειακή αναβάθμιση της Τουρκίας και τις σχέσεις της με την Ε.Ε. Η δική μας θέση ποια θα είναι;

—Ήδη με επιστολή μου γνωστοποιώ στους αρχηγούς των κρατών μελών, από τη μία την εκτροπή της Τουρκίας με την αξίωση για λύση κρατών και από την άλλη πως με ανάλογες θέσεις δεν θεωρώ πως μπορεί να συζητηθεί ή να αποφασιστεί η θετική ατζέντα στις σχέσεις Τουρκίας-Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είμαι έτοιμος να απολογνηθώ μετά το πόρισμα

Θα αναγνωρίσω και δημόσια τις ευθύνες που μου αναλογούν, λέει ο πρόεδρος

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Έτοιμος να απολογνηθεί και να αναγνωρίσει δημοσίως τις ευθύνες που του αναλογούν αλλά και μέρος των σφαλμάτων της κυβέρνησης παρουσιάζεται ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης στη συνέντευξή του στην «Κ». Όπως σημειώνει, έγιναν λάθη και παραδέχεται πως το όλο ζήτημα έχει προκαλέσει ζημιά στην κυβέρνηση, ωστόσο σημειώνει πως είναι άδικο, δεδομένων των μέτρων, όπως λέει που έχουν ληφθεί. Άδικες θεωρεί και τις αντιδράσεις σε ό,τι αφορά τη διαχείριση της πανδημίας. «Δυστυχώς στην Κύπρο για τους γνωστούς λόγους, επιχειρείται να δημιουργηθεί η εντύπωση πως η κυβέρνηση απέτυχε», αναφέρει χαρακτηριστικά.

—**Φαντάζομαι πως παρακολουθείτε τις δημοσκοπήσεις που δείχνουν την πλειοψηφία των ερωτηθέντων να απορρίπτουν αναφανδόν τους χειρισμούς για την πανδημία και τη διαφθορά.**

—Ξεκινώντας με τη διαχείριση της πανδημίας, να πω πως ο θυμός είναι αναμενόμενο να προκαλείται όταν υποχρεώνεσαι να περιορίσεις προσωπικές ελευθερίες πολιτών. Είναι πρωτοφανές αυτό που συμβαίνει και ο εγκλεισμός έχει σίγουρα προκαλέσει δυσφορία. Όμως, as δούμε τις πραγματικότητες όπως καταγράφονται, συγκρίνοντας τη χώρα μας με τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη. Η Κύπρος είναι τέταρτη σε σειρά κατάταξης στους εμβολιασμούς στην Ε.Ε. και είναι δεύτερη χαμηλότερη στους θανάτους. Σε ό,τι αφορά τον αριθμό των τεστ, η Κύπρος είναι στη δεύτερη υψηλότερη θέση. Ενώ η χώρα μας θεωρείται από τους τρίτους ότι επιτυχώς έχει διαχειριστεί το θέμα της πανδημίας. Δυστυχώς, στην Κύπρο για τους γνωστούς λόγους, επιχειρείται να δημιουργηθεί η εντύπωση πως η κυβέρνηση απέτυχε.

—**Θεωρείτε δηλαδή πως αδικείται η κυβέρνηση;**

—Βεβαίωτα. Αν λάβετε υπόψη ότι η περίοδος του λοκντάουν είναι η μικρότερη σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Ενώ στις δομές υγείας, ανταποκριθήκαμε κατά τον καλύτερο τρόπο, αποφεύγοντας τραγικά φαινόμενα που άλλες χώρες αντιμετώπισαν. Την ίδια ώρα το κράτος για στήριξη των θέσεων εργασίας, της επιχειρηματικότητας και των αναγκών που προέκυψαν, στάθηκε αρωγό, δαπανώντας 1,9 δισ.

—**Μέχρι πού μπορεί να μας πάρει όμως οικονομικά όλο αυτό;**

“

Θεωρώ κουραστικό και ιδιαίτερα ψυχοφθόρο, να εμπλέκουν αδίκως είτε το δικηγορικό γραφείο που φέρει το όνομά μου είτε ιδιαίτε- ρως μέλη της οικογένει- άς μου, προκειμένου να πλήξουν την αξιο- πρέπεια και το ήθος μου.

“

Ουδέποτε θα απεκδυό- μουν από τις ευθύνες που η κυβέρνηση φέρει. Ούτε όμως και επιτρέπε- ται, εις όσους ήταν γνώστες υιοθετούσαν και αξιοποιούσαν το πρόγραμμα, να αποδίδουν αποκλειστι- κά τις ευθύνες στην παρούσα κυβέρνηση.

—Δεν μπορεί να αναμένει κανέ- νας ότι το κράτος θα είναι συνεχώς σε θέση να αντιμετωπίσει τα οικο- νομικά βάρη που δημιουργούνται. Αυτός είναι και ο λόγος που προ- σπαθούμε να επιταχύνουμε το εμ- βολιαστικό πρόγραμμα και να επι- στρέψουμε κατά το δυνατόν σε συνθήκες ομαλότητας. Θα έχετε δει ότι τις τελευταίες ημέρες οι εμ- βολιασθέντες έχουν ξεπεράσει τις 300.000.

—**Βεβαίως το μεγάλο αγκάθι θεωρείται η διαφθορά. Δεν δικαιολογούνται οι αντιδράσεις ούτε εκεί;**

—Οι αντιδράσεις προκαλούνται από το Επενδυτικό Πρόγραμμα και τις πολιτογραφήσεις. Να θυμίσω όμως πως το πρόγραμμα δεν ει- σάχθη από την κυβέρνηση του Νί- κου Αναστασιάδη το 2013, αλλά το 2007 από άλλη κυβέρνηση. Το πρόγραμμα και η εφαρμογή του είχε χωρίς αμφιβολία κενά, λάθη και έλλειψη του απαιτούμενου ελέγχου με αποτέλεσμα να δοθεί



Το ίδιο έκανα κι εγώ όταν πρόεδρος ήταν ο αείμνηστος Γλαύκος Κληρίδης. Είμαστε φιλελεύθερη παράταξη, ανήκουμε σε ένα χώρο φιλελεύθερο και η δια- φορετική άποψη δεν σημαίνει σύγκρουση λέει στην «Κ» ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, κληθείς να σχολιάσει τη διαφοροποίηση του Αβέρωφ Νεοφύτου.

η ευκαιρία σε διάφορους, ακόμη και αυτούς που εμφανίζονται κατά τα άλλα ως οι ηγέτες κατά της δια- φθοράς, να εμπλακούν. Η έντονη κριτική που ασκήθηκε, αστήρικτοι ισχυρισμοί, αλλά και τα παραδεκτά λάθη προκάλεσαν χωρίς αμφιβολία ζημιά στην εικόνα της κυβέρνησης. Θεωρώ πως τούτο είναι άδικο, αν αναλογιστεί κανείς τα μέτρα που υιοθετήσαμε για πάταξη της δια- φθοράς, ξεπλύματος βρώμικου χρή- ματος, αλλά και όπως σημειώνεται στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επι- τροπής για το Κράτος Δικαίου. Εί- μαστε η πρώτη κυβέρνηση που οδήγησε ενώπιον δικαστηρίων πρόσωπα από όλο το πολιτικό φά- σμα που εμπλέκονταν σε πράξεις διαφθοράς. Θα πρέπει ακόμη να ληφθεί υπόψη η αντίδραση της κυβέρνησης αμέσως μετά τη δη- μοσιοποίηση με ήχο και εικόνα, των αποκαλύψεων του AL Jazeera.

Να υπενθυμίσω πως τερματίσαμε αμέσως το πρόγραμμα, διορίστηκε από τη Νομική Υπηρεσία η Επι- τροπή Νικολάτου, της οποίας το ενδιαμέσο πόρισμα έχει δημοσιο- ποιηθεί. Ένα πόρισμα που αποδίδει ευθύνες όχι μόνο στην παρούσα αλλά και στις προηγούμενες κυ- βερνήσεις. Που αποδίδει ευθύνες, σε θεσμούς, νομικά και άλλα πρό- σωπα. Να υπενθυμίσω ακόμη τη σωρεία νομοσχεδίων που κατατέ-θηκαν από την κυβέρνηση για πά- ταξη της διαφθοράς και εκκρεμούν εδώ και χρόνια ενώπιον της Βουλής, που δείχνει την πραγματική πρό- θεση της κυβέρνησης να κτυπήσει στη ρίζα του αυτό το πρόβλημα. —**Φταίει δηλαδή η Βουλή για το πως εξελίχθηκε το πρόγραμμα;** —Ουδέποτε θα απεκδυόμουν από τις ευθύνες που η κυβέρνηση φέρει. Ούτε όμως και επιτρέπεται, εις όσους ήταν γνώστες υιοθετούσαν

και αξιοποιούσαν το πρόγραμμα, να αποδίδουν αποκλειστικά τις ευ- θύνες στην παρούσα κυβέρνηση. Απλώς να ρωτήσω: Πότε και με ποιο τρόπο εναντιώθηκαν στο πρό- γραμμα; Να υπενθυμίσω ότι ένας εκ των εμφανιζομένων ως ο υπέρ- μαχος της πάταξης της διαφθοράς, μόλις τον Απρίλη του 2020, ειση- γείτο γραπτώς, όχι την κατάργηση αλλά την επίσηυση εξέτασης των εκκρεμώσεων αιτήσεων. —**Εσείς κυβερνάτε, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφασίζει και εγ- κρίνει τις κατ' εξαίρεση πολι- τογραφίες...** —Δεν διαφωνώ με τη διαπίστωσή σας. Όπως και δεν διαφωνώ, πως τα κενά και οι αδυναμίες του προ- γράμματος επέτρεψαν ώστε να υπάρξει κατάχρηση του προγράμ- ματος. —**Όχι, αλλά η κυβέρνηση έχει πλήρη ενημέρωση, λαμβάνει**

τις αποφάσεις και έχει την κύρια ευθύνη.

—Θα το επαναλάβω. Το πρόγραμ- μα είχε κενά και αδυναμίες, τα οποία όπως προαναφέρω αξιοποι-ησαν ανεξάρτητα πολιτικού χώρου, από αριθμό εμπλεκομένων. Αυτό καταγράφεται ρητώς και στο εν- διάμεσο πόρισμα.

—**Δημιουργείται ωστόσο θέμα για σας και για την κυβέρνηση καθώς εμπλέκεται το πρώην δι- κηγορικό σας γραφείο αλλά και δικηγορικά γραφεία με άμεση σχέση μελών του Υπουργικού Συμβουλίου.**

—Εάν έλεγα το αντίθετο, αν δεν παραδεχόμουν ότι έγιναν λάθη θα εθελοτυφλούσα.

—**Τι θα κάνετε;**

—Θα αναγνωρίσω και δημόσια τις ευθύνες που μου αναλογούν και βεβαίως θα απολογηθώ για το μέρος των σφαλμάτων που αφορούν την κυβέρνηση.

—**Επειδή το δικηγορικό σας γρα- φείο επανέρχεται συχνά όμως στο προσκήνιο για τις δραστη- ριότητές του, το ίδιο και οι δρα- στηριότητες του οικογενειακού σας περιγύρου, έχετε σκεφτεί να το διορθώσετε με κάποιο τρόπο;**

—Θεωρώ κουραστικό και ιδιαι- τερα ψυχοφθόρο να εμπλέκουν αδίκως είτε το δικηγορικό γραφείο που φέρει το όνομα μου είτε ιδιαι- τέτως μέλη της οικογένειάς μου, προκειμένου να πλήξουν την αξιο- πρέπεια και το ήθος μου. Να υπεν- θυμίσω πως ως αποτέλεσμα, των όσων ανυπόστατων διδίδονται υπήρξαν πολλαπλοί συστηματικοί έλεγχοι, από όλους τους θεσμούς χωρίς να ευρεθεί ποτέ οτιδήποτε σχετικό με τους κατά καιρούς ισχυ- ρισμούς.

Ο ανασχηματισμός και η διαφοροποίηση Αβέρωφ

—Υπάρχουν ακόμα δύο χρόνια δια- κυβέρνησης. Υπάρχει ενδεχόμενο ανανέωσης της κυβέρνησης, ενός ανασχηματισμού για να διορθωθεί η εικόνα; —Η χώρα αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις. Η πρώτη επιλογή είναι η αντιμετώπιση των τουρκικών απειλών και της αδιαλλαξίας, αλ- λά το σημαντικότερο η επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Οι συνέπειες από την πανδημία αποτελούν μία άλλη πρόκληση. Ήδη η κυβέρνηση προχώρησε σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανά- κληψη που αποτελεί το νέο αναγκαίο μοντέλο ανάπτυξης της επόμενης ημέρας. Μία άλλη

πρόκληση, είναι μία σειρά με- ταρρυθμίσεων για εκσυγχρονη- σμό του κράτους που είναι συνα- φείς με τον πιο πάνω σχεδιασμό. Είμαι αποφασισμένος, στο ενα- πομένειν διάστημα διακυβέρνη- σης, να ολοκληρώσω το μεταρ- ρυθμιστικό πρόγραμμα που θα καταστήσει την Κύπρο ένα πραγ- ματικά σύγχρονο και ευνομούμε- του κράτος. Ένα κράτος με ισχυ- ρούς θεσμούς διαφάνειας και πάταξης της διαφθοράς. Ένας πρόεδρος προχωρεί σε ανασχη- ματισμό, όταν διαπιστώνει την έλλειψη απόδοσης των αναμε- νομένων από οποιονδήποτε μέ- λος του Υπουργικού Συμβουλίου.

Κάτι που δεν διαπιστώνω.

—**Πώς σχολιάζετε το γεγονός ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου διαχωρίζει συ- χνά τη θέση από αυτή της κυβέρ- νησης;**

—Το ίδιο έκανα κι εγώ όταν πρό- εδρος ήταν ο αείμνηστος Γλαύκος Κληρίδης. Είμαστε φιλελεύθερη παράταξη, ανήκουμε σε έναν χώ- ρο φιλελεύθερο και η διαφορετι- κή άποψη δεν σημαίνει σύγκρου- ση. Η μέχρι σήμερα στήριξη του ΔΗΣΥ ήταν απόλυτη, όταν η κυ- βέρνηση χρειάστηκε νομοθετική στήριξη, συνεπώς το να εκφρα- στούν διαφορετικές απόψεις ή και διαφωνίες είναι φυσιολογικό και απόλυτα αποδεκτό.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Το θάρρος της γνώμης στην πολιτική

Έχω περάσει τα πάντα στην πολι- τική. Ομολογώ όμως ότι η Βουλή, στον ενάμιση περίπου χρόνο που είχα το προνόμιο να υπηρετήσω ως βουλευτής, είναι κάτι πολύ δια- φορετικό. Πουθενά αλλού δεν υπάρ- χει τέτοια άμεση αντιπαράθεση πολι- τικών, ιδεολογιών, θέσεων, συμ- φερόντων και σκοπιμοτήτων. Πολ- λές φορές το κοινοβούλιο θυμίζει την αρένα του Κολοσσαίου, με όλους τους καλούς και κακούς τρόπους ταυτοχρόνως. Το πραγματικό και ουσιαστικό έργο ενός βουλευτή, η νομοθετική εργασία δηλαδή, είναι τεράστιο και κρίσιμο. Είτε κυβερ- νητικό είναι ένα νομοσχέδιο, είτε πρόταση νόμου ενός βουλευτή, το κάθε τι που γίνεται εκεί, η κάθε αλ- λαγή, επηρεάζει δουλειές, ζωές και νοοτροπίες που έχουν αντανάκλαση στο σύνολο της κοινωνίας. Πολλοί έχουν την εντύπωση η δουλειά

κάθε μεμονωμένου βουλευτή ισο- δυναμεί με... αναδουλειά. Μια εν-τύπωση που υποβάλλεται από τις εικόνες άδειων εδράνων, τις κοκο- ρομαχίες χωρίς ουσιαστικό περιε- χόμενο, τα όσα ευτελή πολλές φορές κυριαρχούν στη δημόσια συζήτηση και πλέον και στα κοινωνικά δίκτυα. Ένας σοβαρός βουλευτής μπορεί να αφιερώσει μήνες ή και χρόνια δουλειάς για μία εξαιρετικής σημα- σίας νομοθετική πρωτοβουλία, αλλά αυτή η εργασία πιθανότατα θα επι- σκιαστεί από την εμπρηστική ατάκα που θα ρίξει κάποιος άλλος βουλευ- τής και μετά θα «πουλήσει» στα Μέσα Ενημέρωσης για να κάνει και τον κύκλο της στο facebook και το twitter.

Οι πρώτοι που αδικούν το κοι- νοβουλευτικό έργο να είναι οι ίδιοι οι Βουλευτές. Καθόλου τυχαία βέ- βαια. Το να ανοίξουν οι εργασίες

της Βουλής στον κόσμο, να μπορεί ο πολίτης να παρακολουθεί το τι συμβαίνει κυρίως στις κοινοβου- λευτικές επιτροπές, θα αναβαθμίσει μεν την αντίληψη του κόσμου για τη σημασία που έχουν στη ζωή του οι συζητήσεις και οι αποφάσεις που εκεί λαμβάνονται, αλλά ταυτόχρονα θα «εκθέσει» το ποιο αντιπρόσωποι του λαού είναι κατ' αρχήν εκεί και είναι διαβασμένοι και στοιχειοθε- τημένοι στις απόψεις που καταθέ- τουν. Αυτό, το τελευταίο, ήταν ίσως και ο πραγματικός λόγος που δεν απαντήθηκε ποτέ η επιστολή που είχα στείλει στον πρόεδρο της Βου- λής για να προβάλλονται ζωντανά οι εργασίες των επιτροπών στο δια- δίκτυο. Εύχομαι και ελπίζω με τη νέα Βουλή να είναι εύκολα προσβά- σιμα στον κόσμο και οι εργασίες και οι παρουσίες, και οι πρωτοβου- λίες των βουλευτών. Δικαιούται ο

πολίτης να ξέρει τι κάνουν οι αντι- πρόσωποι που έστειλε στο ναό της Δημοκρατίας. Ξέρουμε, επίσης, ότι η περίφημη κοιμματική πειθαρχία είναι πολύ ισχυρή. Πολλές φορές βέβαια και παρεξηγημένη. Το να είναι άνθρωπος τις γνώμης του ένας πολιτικός δεν σημαίνει ότι θα κάνει όλη μέρα δημόσιους καβγάδες με το κόμμα του. Θα διαφοροποι- ηθείς δημόσια μόνο, όταν δεν υπάρ- χει άλλος τρόπος. Σημαίνει όμως ότι εκεί όπου λαμβάνονται οι απο- φάσεις θα έχεις άποψη. Και θα την έχεις για πολύ συγκεκριμένους λό- γους ουσίας. Και ο τόπος και τα κόμ- ματα (του δικού μου συμπεριλαμ- βανομένου) έχουν πληρώσει πολύ ακριβή ευκαιριακές τοποθετήσεις που ικανοποιούσαν μεν το λαϊκό θυμικό της στιγμής εκείνης και τα πρωτοσέλιδα της επόμενης ημέρας, αλλά αποδεικνύονταν εντελώς λαν-

θασμένες λίγο μόλις καιρό μετά. Η πολιτική είναι μια ομαδική και όχι ατομική διεργασία. Εκφοράζεται μέσα από τα κόμματα, που είναι ομάδες ανθρώπων με αρκετούς κοι- νούς προσανατολισμούς. Το πρό- βλημα και η αμφισβήτηση στα κόμ- ματα δημιουργείται, όταν οι ιδέες και οι αρχές τους υποχωρούν για να ικανοποιηθεί ο πρόσκαιρος λαϊ- κισμός. Αλλά και όταν αντί στελεχών με άποψη και προσωπικότητα, απο- κτούν αυλές ασπόνδυλων και υπη- ρετών, που δεν έχουν θέσεις, αλλά μόνο πελαταιακές σχέσεις.

Σε αυτές τις εκλογές η διακυ- βεύματα είναι εξίσου κρίσιμα, όσο και διαφορετικά από όλες τις προ- ηγούμενες. Κρίνεται από τη μία η κυβερνησιμότητα της χώρας μας σε αυτή την κρίσιμη χρονική πε- ρίοδο. Θα κριθεί όμως εξίσου το εάν η αξιοπιστία των θεσμών θα

ανασταλωθεί, για να μπορεί ξανά ο κάθε πολίτης απερίσπαστος να προσπαθεί για το καλύτερο στη δική του ζωή.

Το «Θάρρος της Γνώμης» είναι το σύνθημα της δικής μου προεκλο- γικής εκστρατείας, που απευθύνεται κυρίως σε όσους επιλέξουν τον ΔΗ- ΣΥ στη Λευκωσία. Το άρθρο όμως αυτό δεν είναι προσωπικό αλλά ευ- ρύτερο. Όπως και η έκκληση προς όλους τους ψηφοφόρους, όλων των κομμάτων, σε όλες τις επαρχίες. Να έχουμε στη νέα Βουλή ανθρώπους με ανάρσπημα και άποψη. Είναι ο μόνος τρόπος να πάμε επιτέλους μπροστά, ξεμπελοκάροντας τη χώρα από την τοξικότητα και τον λαϊκισμό στον οποίο είναι ήδη για μήνες κολ- λημένη.

Ο κ. Μιχάλης Σοφοκλέους είναι υποψή- φιος βουλευτής ΔΗΣΥ Λευκωσίας.

Προς διάβρωση Κυπριακού και εντός Ε.Ε.

Το Λονδίνο πρωτοστατεί για συνομοσπονδία, επικαλούμενο «ευέλικτες θέσεις» και «αμοιβαίες υποχωρήσεις»

Τον ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Διάβρωση του πλαισίου λύσης του Κυπριακού, στη λογική μιας «μέσης οδού» μεταξύ διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας (ΔΔΟ) και δύο χωριστών κρατών, επιχειρείται σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» εντός της Ε.Ε., με φόντο τις συνομοσπονδιακές ιδέες της Βρετανίας περί κυριάρχων κοινοτήτων στην Κύπρο και της «λογικής» του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτιέρρες, περί «τετραγωνισμού του κύκλου». Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι μετά από ενέργειες του Φόρεϊν Όφिस και την επιστράτευση επιχειρηματολογίας περί «ευέλικτων θέσεων και υποχωρήσεων» από όλες τις πλευρές, Ευρωπαίοι επίσημοι άρχισαν να δείχνουν μια επικίνδυνη τάση.

Οι εν λόγω επίσημοι (που δεν αποτελούν, επί του παρόντος τουλάχιστον την πλειοψηφία) εμφανίζονται να αντιλαμβάνονται την «ανάγκη», οι εκ διαμέτρου αντίθετες θέσεις της ελληνικής και της τουρκικής πλευράς «να συναντηθούν κάπου», κάτι που, όπως υποδεικνύουν, «προϋποθέτει αμοιβαίες υποχωρήσεις. Είναι προφανές ότι οι θέσεις που λάνσαρε η Βρετανία και οι οποίες δικαίως προκάλεσαν την αντίδραση της Λευκωσίας, τείνουν αφενός να καταστούν η «μέση οδός» μεταξύ των θέσεων της ελληνικής και της τουρκικής πλευράς. Και αφετέρου να καταστούν ως ένα πλαίσιο λύσης που θα ικανοποιεί και την Ε.Ε., καθώς, όπως ισχυρίζονται οι πρωτοστάτες της όλης προσπάθειας, το κυπριακό κράτος θα έχει «μία και μόνο φωνή» και άρα θα είναι σε θέση να συμμετέχει αποτελεσματικά στη λήψη αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κοι-

Ευρωπαίοι επίσημοι εμφανίζονται να αντιλαμβάνονται την «ανάγκη», οι εκ διαμέτρου αντίθετες θέσεις της ελληνικής και της τουρκικής πλευράς, «να συναντηθούν κάπου», κάτι που όπως υποδεικνύουν «προϋποθέτει υποχωρήσεις.

νότητας, εκπληρώνοντας παράλληλα, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο τις υποχρεώσεις του, έναντι της...

Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», στην προσπάθεια διάβρωσης της λύσης του Κυπριακού, εντός της Ε.Ε., επιχειρείται πέραν της δημόσιας δίδωψς Γκουτιέρρες περί «τετραγωνισμού του κύκλου», να αξιοποιηθεί και μία ακόμη θέση που διατύπωσε ο γ.γ. ΟΗΕ, εντός αιθούσας, στη Γενεύη. Σύμφωνα, λοιπόν, με τον Πορτογάλο επίσημο, η κυριαρχία του κυπριακού κράτους θα κινείται από τη βάση (σ.σ. δηλαδή θα έχει αφετηρία τις κοινότητες) προς την κορυφή (σ.σ. δηλαδή προς το κράτος). Αν και ο γ.γ. ΟΗΕ επιχειρήσε να οχυρωθεί πίσω από το κοινό ανακοινωθέν Αναστασιάδη-Ερογλου (Φεβρουάριος 2014), σύμφωνα με το οποίο η κυριαρχία «προέρχεται εξίσου από Ελληνοκυπρίου και από Τουρκοκυπρίου», η περιγραφή στην οποία προέβη, παραπέμποντας σε κοινότητες, είναι κάτι εντελώς διαφορετικό και συμπίπτει «όλως τυχαίως» με τις κινήσεις που εκδηλώνει το Λονδίνο. Άλλωστε, εάν οι δύο κοινότητες εκχωρήσουν κυριαρχία



Σύμφωνα με τον Αντόνιο Γκουτιέρρες, η κυριαρχία του κυπριακού κράτους θα κινείται από τη βάση (σ.σ. δηλαδή θα έχει αφετηρία τις κοινότητες) προς την κορυφή (σ.σ. δηλαδή προς το κράτος).

στο κράτος (σ.σ. από κάτω προς τα πάνω), τότε γίνεται κατανοητό ότι το υπό συζήτηση μόρφωμα θα είναι συνομοσπονδιακό και όχι ΔΔΟ...

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και όλα τα θεσμικά όργανα, τάσσονται εναντίον μιας λύσης δύο χωριστών οντοτήτων στην Κύπρο, τηρώντας εμφανείς αποστάσεις από τις γραπτές προτάσεις που έβαλε στο τραπέζι η τουρκική πλευρά στη Γενεύη, κάτι που έγινε αντιληπτό και κατά το πρόσφατο Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών. Πώς όμως θα αντιδράσουν οι εταίροι μας στην Ε.Ε. και ποια γραμμή θα ακολουθήσουν, εάν για παράδειγμα «ο τετραγωνισμός του κύκλου» που έβαλε με κάθε επισιμότητα στο τραπέζι ο Αντόνιο Γκουτιέρρες, οδηγεί σε ένα μοντέλο που διατηρεί τη δυνατότητα μιας επανενωμένης Κύπρου να υλοποιεί τις υποχρεώσεις της

εντός στην Ε.Ε., με μία φωνή, ενώ την ίδια ώρα τα δύο «συνιστώντα κρατίδια» θα της εκχωρούν κυριαρχία; Κύκλοι στην έδρα της Ε.Ε. θεωρούν ότι «εάν ο γ.γ. του ΟΗΕ βάλει πλάτη σε μια τέτοια λύση και εάν οι παράμετροι που θέτει η ενωμένη Ευρώπη πληρούνται, τότε πολύ δύσκολα κάποιος άλλος πλην των ενδιαφερομένων μερών θα μπορούσε να πει όχι»...

Η εικόνα αυτή αποκτά μεγαλύτερη ευκρίνεια, αν συνυπολογιστεί και η πληροφορία που φέρει την τουρκική πλευρά να έχει τοποθετήσει στο τραπέζι της Γενεύης τα δύο κράτη, για λόγους τακτικής. Προκειμένου δηλαδή, να εμφανιστεί διαλλακτική στη συνέχεια, στα μάτια της διεθνούς κοινότητας, για έναν συμβιβασμό και ότι ήδηθεν «υποχωρεί» προς υλοποίηση του «τετραγωνισμού του κύκλου», που δήλωσε ότι θα επιχειρήσει ο γ.γ.

του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτιέρρες. Κάτι που όχι μόνο δεν απέχει αλλά ταυτίζεται, με τις άτυπες προτάσεις του Φόρεϊν Όφισ.

Κοινοτική πηγή ανέφερε στην «Κ» ότι σε τελική ανάλυση, η Κυπριακή Δημοκρατία δεν κινδυνεύει άμεσα από τις προτάσεις της Άγκυρας και του εγκάθετου της στα Κατεχόμενα για δύο χωριστά κράτη. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, ο κίνδυνος, σε πρώτο τουλάχιστον χρόνο, προέρχεται από τις «συμβιβαστικές» προτάσεις της Βρετανίας και τον «τετραγωνισμό του κύκλου» που θα επιχειρήσει με βάση τις ιδέες του Λονδίνου, ο γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτιέρρες, σε συνδυασμό με ένα πιθανό «ναι» της τουρκικής πλευράς. Όπως μάλιστα λένε οι ίδιες πληροφορίες, εάν η Λευκωσία δεν ξεκαθαρίσει το σκηνικό γύρω από τη μορφή λύσης και συνεχίσει να τηρεί στάση ανοχής έναντι των κινήσεων που εκδηλώνονται, τότε πιθανότατα θα βρεθεί ενώπιον ενός τρομαχτικού διλήμματος: Είτε θα αναγκαστεί να πει «ναι» σε ένα συνομοσπονδιακό μόρφωμα. Είτε θα αναγκαστεί να πει «όχι» στο δρομολογούμενο πλαίσιο λύσης του Λονδίνου και του κ. Γκουτιέρρες, κάτι που εκτιμάται ότι θα νομιμοποιήσει πλέον στα μάτια της διεθνούς κοινότητας το τουρκικό αίτημα για δύο χωριστά κράτη.

Με βάση αυτή την ανάλυση των εξελίξεων, η οποία γίνεται αντιληπτή και από σημαίνοντες κύκλους στην Ε.Ε., εάν δεν γίνουν οι απαραίτητες κινήσεις, άμεσα, η Λευκωσία κινδυνεύει να παγιδευτεί σε μια διαδικασία από την οποία θα βγει σε κάθε περίπτωση χαμένη (lose-lose situation). Χάνοντας παράλληλα και το μοναδικό εν δυνάμει στήριγμα που θα μπορούσε να αξιο-

ποιήσει για να δρομολογήσει μια λύση στη βάση ΔΔΟ, την Ε.Ε.

Κινήσεις σε δύο επίπεδα

Η Λευκωσία αναμένεται να ενισχύσει τις ενέργειές της σε δύο επίπεδα, προκειμένου να αναχαιτίσει την «εκτός πλαισίου» πορεία που χάραξαν οι Βρετανοί και ακολουθεί πιστά ο γ.γ. ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτιέρρες, ο οποίος δεν δίστασε να αποστασιοποιηθεί από τους όρους εντολής του και τα ψηφίσματα του Σ.Α., προκειμένου να κρατήσει ζωντανή τη διαδικασία και να «τετραγωνίσει τον κύκλο», μεταξύ λύσης ΔΔΟ και δύο χωριστών κρατών. Η Κυπριακή Δημοκρατία αναμένεται να παρέμβει εκ νέου προς τα κράτη-μέλη του Σ.Α., όπως άλλωστε φρόντισε να κάνει ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης, άμεσα και από τη Γενεύη, συνεπεία της κατάθεσης από την τουρκική πλευρά της γραπτής πρότασης για δύο χωριστά κράτη. Την ίδια ώρα, η Λευκωσία αναμένεται να επιδιώξει να ισχυροποιήσει τη θέση της και εντός Ε.Ε., η οποία αποτελεί τον μοναδικό ουσιαστικό μοχλό πίεσης που διαθέτει έναντι του Ταγίπ Ερντογάν, όσο βεβαίως βρίσκεται στο τραπέζι της Ε.Ε. το ζήτημα της θετικής ατζέντας και δη της ενδεχόμενης αναβάθμισης της Τελωνειακής της Ένωσης, της υποψήφιας χώρας (λόγω των τεράστιων οικονομικών οφελημάτων που θα αποκομίσει). Γίνεται κατανοητό ότι εάν και εφόσον «το χαρτί αυτό» της θετικής ατζέντας και της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης «καθεί» χωρίς κανένα ουσιαστικό αντάλλαγμα στο Κυπριακό, τότε ανάλογα θα αποδυναμωθεί και η θέση της Λευκωσίας, καθώς θα έχει απολέσει τον μοναδικό μοχλό πίεσης που διαθέτει.

Πειράματα στην οικονομία ή σοβαρότητα;

Μπροστά μας ανοίγεται μια ιστορική ευκαιρία. Με το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και τα νέα διαρθρωτικά προγράμματα, συνολικού ύψους 3 δις ευρώ, που διεκδικήσαμε και κερδίσαμε, ξεκινά μια νέα εποχή ανάπτυξης για τη χώρα μας.

Προχωρούμε στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις για την πράσινη οικονομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Στηρίζουμε τους κλάδους που πλήγηκαν και το σύνολο της κοινωνίας.

Για να τα καταφέρουμε, η χώρα χρειάζεται σοβαρότητα και υπευθυνότητα.

Καθαρή γραμμή στην οικονομία.

Δεν έχουμε την πολυτέλεια να επιστρέψουμε στα παλιά, επικίνδυνα πειράματα που μας έφεραν στο αδιέξοδο και τη χρεοκοπία.

Στις 30 Μαΐου, η επιλογή είναι ξεκάθαρη:

Ψηφίζω Δημοκρατικό Συναγερμό



ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ
ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ

ΣΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ
ΜΕΤΡΟΥΝ
ΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ

Στις φλόγες ξανά η Μέση Ανατολή

Νέος πόλεμος στη Γάζα εν μέσω πολιτικού αδιεξόδου στο Ισραήλ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η αναζωπύρωση της σύγκρουσης Ισραήλ-Χαμάς με φόντο τη Γάζα έρχεται να υπενθυμίσει το πόσο σημαντικό παραμένει, σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο, το Παλαιστινιακό αλλά και εν γένει η αραβο-ισραηλινή σύγκρουση, ιδίως σε μια περίοδο που ο χάρτης της Μέσης Ανατολής έχει αλλάξει άρδην λόγω και των λεγόμενων «συμφωνιών του Αβραάμ». Το Ισραήλ, περνώντας μια παρατεταμένη περίοδο πολιτικής αστάθειας (τέσσερις εκλογικές διαδικασίες σε περίοδο δύο ετών) με φόντο και τα σκάνδαλα που έχουν θέσει στο επίκεντρο τον ίδιο τον Μπενιαμίν Νετανιάχου, δείχνει να εκτονώνει την κρίση στο επίπεδο της σύγκρουσης με τους Παλαιστίνιους, μιας και πριν από την κλιμάκωση της σύγκρουσης με τη Χαμάς η χώρα πέρασε – και περνάει – μια δικαστική σύγκρουση μεταξύ των εβραϊκής και αραβικής καταγωγής πολιτών της με φόντο τη συνουκία Sheikh Jarrah της ανατολικής Ιερουσαλήμ, η οποία κατά τον ιερό μνήν, για τους Μουσουλμάνους, του Ραμαζανιού, έγινε το επίκεντρο σκληρών συγκρούσεων και αστυνομικής βίας. Το σκηνικό που διαγράφεται στη Γάζα δείχνει να επαναλαμβάνει τις συγκρούσεις Ισραήλ-Χαμάς του 2008 και του 2014. Ωστόσο, αυτή τη φορά, τα πράγματα έχουν διαφοροποιηθεί τόσο σε πολιτικό όσο και σε στρατιωτικό επίπεδο.

Τι έχει αλλάξει

Τόσο στο επίπεδο της πολεμικής αναμέτρησης όσο και στο εσωτερικό σκηνικό της πολιτικής βίας



Αυτό πάντως που αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Κύπρο είναι τα όρια αντοχής της κληρονομιάς των Συμφωνιών του Όσλο για τη λύση δύο κρατών και φυσικά το νέο παράδειγμα – αν προκύψει – στη διακυβέρνηση του Ισραήλ.

τα γεγονότα που συγκλονίζουν τη Μέση Ανατολή διαφοροποιούνται ποιοτικά από το 2014 και το 2008. Η πολιτική βία που ξέσπασε με αφορμή τις εξώσεις Παλαιστίνιων από την περιοχή Sheikh Jarrah, οι συγκρούσεις Αράβων-Ισραηλινών εποίκων και η βία πέριξ του ιερού τεμένους αλ Ακσά αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό τα όρια της επίλυσης του Παλαιστινιακού.

Οι γραμμές της λύσης δύο κρατών τείνουν πλέον να αμφισβητούνται ανοικτά από τις πολιτικές ελίτ εντός του Ισραήλ, ενώ τόσο οι θρησκευτικές ομάδες (υπερορθόδοξοι Εβραίοι) όσο και ο ρυθμικός ρόλος, στην τελευταία εκλογική αναμέτρηση, των Αράβων του Ra' am αποτέλεσαν την τέλεια συνταγή για πολιτική βία. Αυτή τη φορά αξίζει να αναφερθεί ότι διαδλώσεις αραβικής καταγωγής πολιτών ξέσπασαν σε όλες τις μεγάλες ισραηλινές πόλεις σε μια πρωτοφανή, από τον Οκτώβριο του 2000, κινητοποίηση. Η αστυνομική βία, οι συγκρούσεις και η κλιμάκωση του εκρηκτικού αυτού σκηνικού

Πώς επηρεάζεται η Κύπρος

Στην Κύπρο ο νέος γύρος βίας μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς μονοπώλησε το ενδιαφέρον της δημόσιας σφαίρας – η οποία ωστόσο δεν εστιάσε στις συγκρούσεις στην ανατολική Ιερουσαλήμ και στη συζήτηση για τον σχηματισμό κυβέρνησης στο Ισραήλ – στο κλασικό δίπολο υπέρ των Ισραηλινών ή των Παλαιστίνιων. Μια ανακοίνωση, στο Twitter, του επίσημου λογαριασμού του υπουργείου Εξωτερικών έγινε αντικείμενο σφοδρής κριτικής κι επικριτικών σχολίων στη δημοφιλή πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης ως έκφραση μονομερούς στήριξης προς το Ισραήλ. Η αλήθεια είναι πως πέραν των προφανών (α.σ. δεν χωρεί αμφιβολία πως η Χαμάς είναι μια τρομοκρατική οργάνωση, στον σχετικό μάλιστα κατάλογο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πως ο αυξανόμενος εποικισμός στη Δυτική Όχθη αντιβαίνει κάθε έννοια του Διεθνούς Δικαίου) η Κύπρος, εν δυνάμει, επηρεάζεται στο κομμάτι της ασφάλειας μιας και η σύγκρουση – με πυραύλους – συμβαίνει εγγύς της. Το οπλοστάσιο της Χαμάς ωστόσο, τεχνικά, δεν δύναται να πληξεί την Κύπρο όπως συνέβη με τον πύραυλο S-200 της συριακής αεροπλοΐας που κατέληξε το 2019 στο νησί μετά από αεροπορικές προσβολές της ισραηλινής αεροπορίας επί ιρανικών στόχων πέριξ της Δαμασκού. Αυτό πάντως που αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Κύπρο, πέραν της κλιμάκωσης ή μη της σύγκρουσης, είναι η νέα φάση στην οποία θα υπεισέλθει το Μεσανατολικό, τα όρια αντοχής της κληρονομιάς των Συμφωνιών του Όσλο για τη λύση δύο κρατών (α.σ. σε μια συγκυρία μάλιστα που η συμφωνημένη λύση της ΔΔΟ αμφισβητείται, αντίστοιχα, στο Κυπριακό) και φυσικά το νέο παράδειγμα – αν προκύψει – στη διακυβέρνηση του Ισραήλ. Εξάλλου, στο τέλος της ημέρας και η ένταση πέριξ της συνοικίας Sheikh Jarrah αποτελεί μια πτυχή του αντίστοιχου εδαφικού στο Παλαιστινιακό και οι παραλληλισμοί ιδίως με τις εξελίξεις στο Βαρώσι δεν γίνεται να αποφευχθούν.



Ο ουρανός πάνω από το Ισραήλ φωτίζεται, καθώς το σύστημα «Iron Dome» ανακαίτζει πυραύλους που εξαπολύει η Χαμάς από τη Γάζα.

βρήκε εκτόνωση φυσικά στην πολεμική βία – μιας και η οργάνωση Χαμάς, που ελέγχει τη λωρίδα της Γάζας – βρήκε την τέλεια αφορμή για έναν νέο γύρο αναμετρήσεων. Το σκηνικό φαίνεται ωστόσο να έχει διαφοροποιηθεί και σε αυτό το επίπεδο μιας και σε σύγκριση με το 2014 – και την σύγκρουση διάρκειας έξι εβδομάδων τότε – η ένταση και ο αριθμός προσβολών από την τρομοκρατική οργάνωση της Χαμάς και τον IDF (Ισραηλινές Ένοπλες Δυνάμεις) έχει αυξηθεί κατακόρυφα κατά τα πρώτα εικοσιτετράωρα.

Νέο modus operandi

Η Χαμάς έχει αναβαθμίσει, πέραν πάσης αμφιβολίας, τόσο το οπλοστάσιό της όσο και τον τρόπο που δρα σε επιχειρησιακό επίπεδο. Σε στρατηγικό μάλιστα επίπεδο δείχνει να αιφνιδίασε το Ισραήλ, ως προς την αποτροπή που πέτυχε το 2014 στο πλαίσιο της επιχείρησης «Protective Edge», σε σχέση με τον τρόπο προσβολής στόχων επί ισραηλινού εδάφους κατά τα πρώτα εικοσιτετράωρα της αναμέτρησης – άποψη που ασπάζονται αρκετοί ειδικοί επί των αναμετρήσεων Ισραήλ-Χαμάς τα τελευταία χρόνια.

Η σημαντικότερη αναβάθμιση που η Χαμάς πέτυχε είναι ως προς τις δυνατότητες και τον αριθμό των πυραύλων της αποτελέσματα και της συστηματικής ανάμιξης των Ιρανών Φρουρών της Επανάστασης στην εκπαίδευση μελών της και στο τεχνικό know-how. Η Χαμάς, σε αντίθεση με την προσβολή στόχων επί του εδάφους τα τελευταία

χρόνια μέσω του δαιδαλώδους δικτύου υπογείων τούνελ, προέβη στα πρώτα εικοσιτετράωρα στις λεγόμενες «επιθέσεις κορεσμού» (saturation attacks) σε πόλεις του Ισραήλ νότια (συνορεύουσες με τη Γάζα) αλλά και επί της Ιερουσαλήμ και του Τελ Αβιβ προκειμένου να διασπάσει το δίκτυ προστασίας της ισραηλινής αεράμυνας – και δη του συστήματος «Iron Dome».

Το αποτέλεσμα αυτού του νέου modus operandi υπήρξε θεαματικό δεδομένου ότι επλήγησαν καιρίες υποδομές όπως ένας αγωγός φυσικού αερίου, το διεθνές αεροδρόμιο του Τελ Αβιβ έκλεισε και, επί της ουσίας, το Iron Dome διασπάστηκε. Ο IDF απάντησε στη λογική της εντατικοποίησης των προσβολών επί υποδομών της Χαμάς στη Γάζα – εξουδετερώνοντας μάλιστα ανθρώπους-κλειδιά της Χαμάς όπως ο Bassem Issa, σημαντικός στρατιωτικός διοικητής της οργάνωσης. Καθίσταται σαφές πως η ένταση των συγκρούσεων θα μπορούσε να οδηγηθεί σε έναν μεσαίας κλίμακας πόλεμο με κερσαίες επιχειρήσεις του IDF επί του εδάφους – μιας και η Χαμάς προσβάλλει από τη Γάζα και επί του εδάφους στόχους του Ισραήλ με τη χρήση ανταρματικών κατευθυνόμενων πυραύλων όπως οι Kornet. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι όπως σε όλες τις αναμετρήσεις IDF-Χαμάς αμφότερες οι πλευρές «υποστηρίζουν πως κέρδισαν» ενώ στην ουσία πρόκειται για συγκρούσεις φθοράς όπου η κάθε πλευρά, για τα στρατηγικά της δεδομένα, υποκείται σε απώλειες και δη μεταξύ άμαχων πολιτών.

Τι να αναμένουμε

Ο νέος γύρος συγκρούσεων φαίνεται πως πέραν του πολέμου στη Γάζα και τη Χαμάς έχει έντονο εσωτερικό αποτύπωμα μιας και στο Ισραήλ σημειώθηκαν πρωτοφανή σκηνικά βίας με λιτσαρισματα, ξυλοδαρμούς και καταστροφές μεταξύ των Αράβων κι Εβραίων πολιτών του.

Η πρώτη αντίδραση των ΗΠΑ τόσο στο επίπεδο του ΥΠΕΞ Άντονι Μπλίνκεν όσο και από τον σύμβουλο εθνικής ασφάλειας του προέδρου Μπάιντεν, Τζέικ Σάλιβαν, κάλεσε σε εκτόνωση της βίας, καταδεικνύοντας παράλληλα όμως και το «κενό ισχύος» της νέας αμερικανικής διακυβέρνησης – που δεν έχει ακόμη διορίσει ειδικό απεσταλμένο για τη Μέση Ανατολή. Αυτό που πρέπει να αναμένουμε είναι το πως όλο αυτό το σκηνικό της βίας θα κρίνει τον σχηματισμό της νέας κυβέρνησης στο Ισραήλ και τις σχέσεις του νέου πρωθυπουργού με τους Παλαιστίνιους (Αμπάς, Γάζα, κ.ά.) αλλά και το πώς η υπερχειλίση της σύγκρουσης σε έναν πόλεμο όπως αυτόν του 2014 θα διαμορφώσει νέες δυναμικές στην περιοχή. Προς το παρόν, πάντως, η κριτική απέναντι στην «πολιτική κληρονομιά» του Νετανιάχου – καθώς οδεύει προς το τέλος της – κερδίζει σημαντικό έρεισμα μεταξύ πολιτικών δυνάμεων από όλο το φάσμα των ισραηλινών κομμάτων δεδομένου και του ότι ο νέος γύρος συγκρούσεων μετατοπίζει το ενδιαφέρον στην ασφάλεια έναντι των δικαστικών περιπετειών που ο ίδιος αντιμετωπίζει για σοβαρές υποθέσεις διαφθοράς.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Αθλίων άθλοι

Ουδείς αμφιβάλλει για τα «κατορθώματα» της κυβέρνησης. Κανείς δεν παραγνωρίζει τα λάθη, τις παραλείψεις και τις αδυναμίες της. Πιστώνουμε το όποιο καλό και κατακρίνουμε τα όποια κακά και επιβλαβή για τον τόπο. Και τούτο γιατί πιστεύουμε ότι δεν θεωρούμε εαυτούς ως παθητικά συμπολιτευόμενους, ούτε

ως στείρα αντιπολιτευόμενους. Λέμε τα σύκα-σύκα και τη σκάφη-σκάφη και αποδίδουμε τα του Καίσαρος τώ Καίσαρι. Γιατί μόνον έτσι υπηρετούμε τον άμοιρο λαό, που δοκιμάζεται παντοιοτρόπως από τα τερτίπια του κατεστημένου, που συνεργάζεται αντιπολιτευόμενο και αντιπολιτεύεται συνεργαζόμενο, όπως ακριβώς το σύμπλεγμα του

Λαοκόοντος. Προς επίρρωσιν των πιο πάνω θεωρούμε ανάξια λόγου τα κροκοδείλια δάκρυα που ρέουν «εκ ποτηρών ομμάτων» προς χάριν – τάχατες – του δοκιμαζόμενου κόσμου ή τις άναρθρες και ατεκμηρίωτες κραυγές συμπόνιας, που εκστομίζονται «ομοίως με υλάκες κυνός», μόνον ολίγον τι προ των όποιων εκλογών, προκειμένου να πα-

ραπλανήσουν την κοινή γνώμη και να επιδαψιλεύσουν κάποιους εξ αντιδράσεως ψήφους υποστήριξης. Αν, λοιπόν, μελετήσουμε τις διαχρονικές πράξεις και ενέργειες των περί καθάρσεως και δικαιοσύνης φωνασκούντων, θα διαπιστώσουμε την πικρή και στυγνή ταυτόχρονα αλήθεια, ότι όλοι – κυρίως οι αποκαλούμενοι μεγάλοι – είναι βου-

τηγμένοι στα σκάνδαλα, στις πασιγνώστες λίστες, τα πορίσματα και γενικά στη διαφθορά, μέλη των οποίων έχουν καταδικαστεί είτε είναι υπόδικοι, αποζητούντες ένα άλλο είδους «χρυσό διαβατήριο», αυτό της εισόδου στην πύλη των άσπλων και αμόλυντων της κοινωνίας. Η φράση «φωνάζει ο κλέφτης για να φοβηθεί ο νοικοκύρης»

έχει καταντήσει η μόνιμη ατάκα απόσβεσης των αμαρτημάτων τους. Όμως, η 30ή του Μάη οφείλει να τους αποδείξει ότι οι άθλοι του Ηρακλή καμιά μα καμιά σχέση δεν μπορεί να έχουν με τους άθλιους του Βικτώρος Ουγκώ!

Ο κ. Χαράλαμπος Δημητρίου είναι μέλος Διοικούσας Επιτροπής ΔΗΠΑ.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠΕC

MEDOCHEMIE

Τα οδοφράγματα και τα εμβόλια απασχολούν τους Τ/κ

Σε αναζήτηση συμβιβαστικών λύσεων μέχρι τη νέα διάσκεψη

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Λίγες εβδομάδες μετά το τέλος της άτυπης διάσκεψης, τα βλήματα των δύο κοινοτήτων στρέφονται σε ζητήματα που αφορούν την καθημερινότητα της Κύπρου. Μέχρι την ενδεχόμενη νέα διάσκεψη στο Κυπριακό, οι Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι καλούνται να λάβουν νέες αποφάσεις για την επίσπευση των εμβολιασμών στην τ/κ κοινότητα και την επιστροφή στην κανονικότητα όσον αφορά τα οδοφράγματα. Καθώς το τελευταίο διάστημα τα αποθέματα των εμβολίων του κορωνοϊού στην Τουρκία μειώνονται, η τ/κ πλευρά στρέφει το βλέμμα της στην Ε.Ε. και τα εμβόλια που φτάνουν στα Κατεχόμενα μέσω των ελεύθερων περιοχών και ζητάει την αύξηση του αριθμού των εμβολίων που παρέχονται στους Τ/κ. Την ίδια στιγμή οι Τ/κ επιχειρηματίες θέτουν το ζήτημα του ανοίγματος των οδοφραγμάτων.

Πόσα εμβόλια

Την προηγούμενη εβδομάδα, διάφορα τ/κ σωματεία και οργανώσεις προχώρησαν σε μια κινητοποίηση στο οδόφραγμα του Αγίου Δομετίου. Οι διοργανωτές της κινητοποίησης διαμαρτυρήθηκαν για τον χαμηλό αριθμό εμβολίων που παρείχε η Ε.Ε. στην τ/κ κοινότητα μέχρι τις αρχές του Μαΐου.

Η εντατικοποίηση των εμβολιασμών και η επαναλειτουργία των οδοφραγμάτων αποτελούν επιτακτική ανάγκη ώστε να επιστρέψει η καθημερινότητα των Τ/κ στην κανονικότητα και να τονωθούν οι ρυθμοί της οικονομίας.

Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες από την τ/κ κοινότητα, τις πρώτες ημέρες του Μαΐου, μαζί με την παράδοση νέας παρτίδας εμβολίων της εταιρίας «AstraZeneca», ο αριθμός των εμβολίων που έφτασαν από την Ε.Ε. στα Κατεχόμενα ξεπέρασε τις 30.000. Τ/κ επιστήμονες, πολιτικοί και αναλυτές χαρακτηρίζουν ως «απογοητευτικό» αυτόν τον αριθμό. Συγκεκριμένα υποστηρίζουν ότι σύντομα η ε/κ πλευρά θα έχει παραλάβει από την Ε.Ε. περίπου μισό εκατομμύριο δόσεις εμβολίων του κορωνοϊού και θα έχει δώσει στους Τ/κ μόνο 30 χιλιάδες.

Όπως αναφέρουν πηγές της «Κ» από την τ/κ κοινότητα, το κύριο ερώτημα που παραμένει αναπάν-

τητο την παρούσα στιγμή αφορά το ποσοστό των εμβολίων που αναλογεί στη δεύτερη μεγαλύτερη κοινότητα. Τελικά πόσα εμβόλια αναλογούν στους Τ/κ; Σύμφωνα με πηγές που βρίσκονται κοντά στην τ/κ ηγεσία, η απάντηση αυτού του ερωτήματος είναι σχετικά απλή. Με βάση τις ιδρυτικές συμφωνίες, οι Τ/κ δικαιούνται το 1/4 των εμβολίων που φτάνουν από την Ε.Ε. στο νησί. Έτσι, σύμφωνα πάντα με την ερμηνεία-ανάγνωση της τ/κ ηγεσίας, μέχρι τον Μάιο του 2021, η τ/κ πλευρά θα έπρεπε να είχε παραλάβει πάνω από 100.000 δόσεις εμβολίων.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι το ζήτημα των ευρωπαϊκών εμβολίων έχει αναδειχθεί σε μείζον πολιτικό ζήτημα για την τ/κ κοινότητα κατά την τελευταία περίοδο. Οι υποστηρικτές της διζωνικής, δικαιοδικής μορφοποιητικής λύσης ασκούν κριτική στην ηγεσία του Ερσίν Τατάρ τον οποίο κατηγορούν ότι «τηρεί μια διπρόσωπη στάση» απέναντι στην Ε.Ε. «Πώς είναι δυνατόν να ζητούμε στη Γενεύη τη λύση δύο κρατών, και την επόμενη ημέρα της αποτυχμένης διάσκεψης να επικαλούμαστε τα δικαιώματά μας με βάση τις ιδρυτικές συμφωνίες της Κυπριακής Δημοκρατίας», αναρωτιούνται τις τελευταίες ημέρες τ/κ ακτιβιστές και υπερασπιστές της λύσης.



Το ζήτημα των ευρωπαϊκών εμβολίων έχει αναδειχθεί σε μείζον πολιτικό ζήτημα για την τ/κ κοινότητα. Οι υποστηρικτές της διζωνικής, δικαιοδικής μορφοποιητικής λύσης ασκούν κριτική στην ηγεσία του Ερσίν Τατάρ τον οποίο κατηγορούν ότι «τηρεί μια διπρόσωπη στάση» απέναντι στην Ε.Ε.

Τα οδοφράγματα

Η τ/κ ηγεσία εγείρει το ζήτημα των ευρωπαϊκών εμβολίων ενώ την ίδια στιγμή η κοινότητα διανύει μια πολύ δύσκολη οικονομική συγκυρία. Η εντατικοποίηση των εμβολιασμών είναι επιτακτική ανάγκη για να επιστρέψει η καθημερινότητα των Τ/κ στην κανονικότητα και να τονωθούν οι ρυθμοί της τ/κ οικονομίας.

Μαζί με την εντατικοποίηση των εμβολιασμών, οι Τ/κ εστιάζουν επίσης στο άνοιγμα των οδοφραγμάτων ως ένα ακόμη βήμα προς την ομαλότητα.

Όπως το ζήτημα των εμβολιασμών έτσι και αυτό των οδοφραγμάτων, απασχολεί έντονα την τ/κ κοινότητα κατά την πρόσφατη περίοδο. Οι Τ/κ επιχειρηματίες, και κυρίως αυτοί των οποίων τα εισοδήματα εξαρτώνται από τον τουρισμό και τις οικονομικές συναλλαγές με τις ελεύθερες περιοχές,

πιέζουν τους πολιτικούς για την άμεση λήψη αποφάσεων που αφορούν την επαναλειτουργία των οδοφραγμάτων.

Ο τέως αντιπρόεδρος της «κυβέρνησης» και αρχηγός του τ/κ Κόμματος του Λαού (ΚΛ), Κουντρέτ Όζερσαϊ το τελευταίο διάστημα ζητάει με επιμονή από την «κυβέρνηση» και τον κ. Τατάρ να εστιάσουν στο ζήτημα των οδοφραγμάτων. Την προηγούμενη εβδομάδα, ο κ. Όζερσαϊ ζήτησε να επωφεληθεί από τη θετική στάση που τηρεί η ε/κ πλευρά απέναντι στην προοπτική της επαναλειτουργίας των οδοφραγμάτων κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Κατά την άποψη του κ. Όζερσαϊ, η τ/κ πλευρά πρέπει να στοχεύσει στην άμεση επαναλειτουργία όλων των οδοφραγμάτων.

Η εισήγηση του κ. Όζερσαϊ βρίσκει σύμφωνους τους εκπρόσωπους διάφορων τ/κ κομμάτων και φυσικά τους Τ/κ επιχειρηματίες. Οι τελευ-

ταίοι προβάλλουν την άποψη ότι «η τ/κ πλευρά δεν έχει άλλη επιλογή παρά να «σώσει ό,τι σώζεται» από τη φετινή τουριστική σεζόν». Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης θεωρούν ότι η επαναλειτουργία των οδοφραγμάτων το αργότερο μέχρι τα μέσα του καλοκαιριού θα έδινε πολύτιμα περιθώρια ανάσας στην τ/κ οικονομία.

Όλα αυτά βεβαίως, ενώ η τουρκική λίρα εξακολουθεί να χάνει σε αξία έναντι των ξένων νομισμάτων. Συγκεκριμένα, τις προηγούμενες ημέρες η αντιστοιχία της αγγλικής λίρας έναντι της τουρκικής πλησίασε τις 12 μονάδες και το ευρώ ξεπέρασε τον φράχτη των 10 μονάδων. Στα Κατεχόμενα, όπου ενόικια και λογαριασμοί πληρώνονται σε αγγλικές λίρες και ευρώ, αυτή η εξέλιξη έρχεται να δώσει νέες διαστάσεις στη μεγάλη οικονομική ύφεση που βιώνει η τ/κ κοινότητα κατά τα τελευταία χρόνια.

Κομματικά παιχνίδια στη Βουλή ή σοβαρότητα;

Η επόμενη Βουλή έχει να πάρει κρίσιμες αποφάσεις. Αποφάσεις που θα καθορίσουν τη ζωή μας μετά την πανδημία. Η Βουλή πρέπει να ψηφίσει με ταχύτητα τις μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης. Αλλιώς, η ιστορική ευκαιρία των 3 δις ευρώ για την επανεκκίνηση της οικονομίας μας θα χαθεί.

Για να τα καταφέρουμε, η χώρα χρειάζεται σοβαρότητα και υπευθυνότητα.

Μια Βουλή ικανή να παίρνει αποφάσεις.

Δεν έχουμε την πολυτέλεια να επιστρέψουμε σε άγονα κομματικά παιχνίδια που μας κρατούν πίσω.

Στις 30 Μαΐου, η επιλογή είναι ξεκάθαρη:

Ψηφίζω Δημοκρατικό Συναγερμό



**ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ
ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ**



Χάθηκε προς την κάλπη το SafePass

Η καλή επιδημιολογική εικόνα και το παρασκήνιο πίσω από την εφαρμογή των υγειονομικών πρωτοκόλλων σε εξωτερικούς χώρους

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η επταήμερη αντοχή των υγειονομικών πρωτοκόλλων για τους εξωτερικούς χώρους εστίασης, τα οποία είχαν αποφασισθεί από την κυβέρνηση και είχαν τεθεί σε εφαρμογή από τις αρχές της προηγούμενης εβδομάδας, υπό μια έννοια μπορεί να θεωρηθεί και ως φυσιολογική εξέλιξη, αν ληφθεί υπόψη η έντονη υποστήριξη από ένα κομμάτι της κυβέρνησης του ανοίγματος της εστίασης. Μια εξέλιξη η οποία δεν επιτεύχθηκε νωρίτερα λόγω της επιδείνωσης των επιδημιολογικών δεικτών που τελικά οδήγησαν στο τρίτο Lockdown πριν από το Πάσχα. Το Lockdown αυτό, όπως φάνηκε, έδωσε αποτελέσματα, ρίχνοντας

Η απόφαση μπορεί να θεωρηθεί και ως συνέχεια της εκφρασμένης βούλησης του ίδιου του προέδρου της Δημοκρατίας, πριν από το τελευταίο Lockdown να πάρει πάνω του το άνοιγμα του χώρου της εστίασης.

κατακόρυφα τους ιδιαίτερα επιβαρυσμένους επιδημιολογικούς δείκτες. Η σταθεροποίηση των ημερήσιων κρουσμάτων πολύ κάτω από τα 300, η κατακόρυφη μείωση του ποσοστού θετικότητας, αλλά και ο μικρός αριθμός νέων ασθενών που χρήζουν νοσηλείας ή μακρόχρονης νοσηλείας αποτελούν μερικούς από τους παράγοντες που οδήγησαν στην αναθεώρηση των αρχικών κατευθύνσεων, ωστόσο, δεν είναι οι μοναδικοί.

Η κατάσταση που θα επικρατήσει από Δευτέρα μπορεί να θεωρηθεί και ως συνέχεια της εκφρασμένης βούλησης του ίδιου του προέδρου της Δημοκρατίας, πριν από το τελευταίο Lockdown να πάρει πάνω του το άνοιγμα του χώρου της εστίασης, η οποία όμως τη συγκεκριμένη στιγμή τελικά δεν πραγματοποιήθηκε. Η βούληση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί άσχετη από το πιστικό κλίμα που είχε δημιουργηθεί στο κυβερνητικό στρατόπεδο ένεκα και των εκλογών της 30ής Μαΐου.

Επί του προκειμένου το παρασκήνιο είναι πλούσιο την ώρα που οι απόψεις των ειδικών συνεχίζουν να διακρίνονται από επιφυλακτικότητα. Ωστόσο, για τα βήματα που έγιναν, φαίνεται να ελήφθησαν πε-



Οι διαφορετικές απόψεις, που φέρεται να εξέφρασε ο υπουργός Υγείας, έχουν αναζωπυρώσει τα σενάρια αποχώρησής του από την κυβέρνηση, θέμα το οποίο φαίνεται να έχει τεθεί ενώπιον του προέδρου της Δημοκρατίας από τα τέλη του 2020.



Η σταθεροποίηση των ημερήσιων κρουσμάτων πολύ κάτω από τα 300, η κατακόρυφη μείωση του ποσοστού θετικότητας, αλλά και ο μικρός αριθμός νέων ασθενών που χρήζουν νοσηλείας αποτελούν μερικούς από τους παράγοντες που οδήγησαν στην αναθεώρηση των αρχικών κατευθύνσεων.

ρισσότερο υπόψη οι πολιτικές παρά οι επιδημιολογικές παράμετροι.

Διακόσια και πέφτουν

Η επιδημιολογική καταγραφή του τελευταίου επιταμέρου αναμφίβολα αποτελεί επιβεβαίωση της σθεναρής επιμονής της ηγεσίας του Υπουργείου Υγείας στο σκληρό μοντέλο αντιμετώπισης της παν-

δημίας, που σε κάποιες περιπτώσεις ανάγκασε το κυβερνητικό σχήμα να οδηγηθεί σε λεπτές ισορροπίες. Η παρούσα εβδομαδιαία επιδημιολογική εικόνα με τελευταία καταγραφή τα 171 νέα κρούσματα της περασμένης Παρασκευής επί συνόλου 92.823 τεστ και ποσοστό θετικότητας 0,18%, αναμφίβολα επιτρέπει στην κυβέρνηση να προ-

χωρήσει σε επιπλέον διορθωτικές κινήσεις, όπως αυτές που αποφασίσθηκαν με τα υγειονομικά πρωτόκολλα στους εξωτερικούς χώρους. Οι αποφάσεις στις οποίες κατέληξε το Υπουργικό Συμβούλιο λήφθηκαν υπό την έντονη ανησυχία ειδικών και όχι μόνο, και υπό το πρίσμα πως η όλη κατάσταση παραμένει ιδιαίτερα εύθραυστη. Ειδικά στον χώρο των επιδημιολόγων, όπως πληροφορείται η «Κ», υπάρχουν απόψεις που δεν αποκλείουν μια νέα επιδείνωση των επιδημιολογικών δεικτών το επόμενο διάστημα. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, οι όποιες ενστάσεις για τις αποφάσεις που λήφθηκαν, δεν αφορούν τόσο την αναγκαιότητα για χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων, όσο τον χρόνο λήψεως των αποφάσεων αυτών. Οι ειδικοί αλλά και η ηγεσία του Υπουργείου Υγείας φαίνεται να είναι επιφυλακτικοί, με το σκεπτικό ότι η παρούσα εικόνα αντικατοπτρίζει την περίοδο του τρίτου Lockdown.

Νέα έξαρση

Υπό τις περιστάσεις το ευνοϊκότερο σενάριο για όσους εμφανίζονται ιδιαίτερα επιφυλακτικοί, θα ήταν η κυβέρνηση να εγκρίνει νέες χαλαρώσεις εφόσον υπάρξουν τα πρώ-

τα επιδημιολογικά δεδομένα μετά τις πρώτες χαλαρώσεις από το τελευταίο Lockdown. Την άποψη αυτή φαίνεται να υποστηρίζει και ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου, ο οποίος εμφανίζεται ως ο αποδέκτης των πιέσεων του παρασκήνιου πριν από τις τελικές αποφάσεις της περασμένης Παρασκευής. Εν ολίγοις, αυτό το οποίο υποστηρίζεται είναι πως από την παρούσα εικόνα δεν μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για την πορεία της επιδημίας παρά το γεγονός ότι η Κύπρος φαίνεται να καταγράφει τις καλύτερες επιδόσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τόσο η ηγεσία του Υπουργείου Υγείας όσο και ειδικοί επιθυμούσαν να δουν τα στοιχεία των ημερήσιων καταγραφών της ερχόμενης εβδομάδας προτού γίνουν χαλαρώσεις στα περιοριστικά μέτρα. Η άποψη αυτή τελικά δεν υπερίσχυσε αλλά προκρίθηκε μεταξύ άλλων η κατάργηση του επιταμέρους SafePass σε εξωτερικούς χώρους, ενώ η απαγόρευση μετακινήσεων θα ξεκινά από τις 12 τα μεσάνυχτα μέχρι τις 5 το πρωί της επόμενης μέρας. Οι νέες χαλαρώσεις αποδίδονται στη βαθμιαία άρση των περιορισμών και τη σταδιακή επανεκκίνηση της οικονομίας και της κοινωνικής δραστηριοποίησης.

Προς αποχώρηση ο υπ. Υγείας

Πίσω από τις τελευταίες χαλαρώσεις φαίνεται να υπάρχει ένα πλούσιο παρασκήνιο, το οποίο αγγίζει και ζητήματα που άπτονται της τωρινής σύνθεσης του κυβερνητικού σχήματος. Οι επερχόμενες χαλαρώσεις αποκαλύφθηκαν υπό τη μορφή διαρροών πολύ πριν κλειδωθούν στο Υπουργικό Συμβούλιο της περασμένης Παρασκευής. Όπως έγραψε εγκαίρως η ηλεκτρονική «Κ», οι χαλαρώσεις είχαν ως κύριο χαρακτηριστικό τις έντονες παρασκηνιακές πιέσεις, πολιτικές και κομματικές. Σύμφωνα με το ρεπορτάζ της εφημερίδας, αποδέκτης των πιέσεων φερόταν να είναι ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου. Πληροφορίες που υπάρχουν, φέρουν τον κ. Ιωάννου να έφθασε στα όριά του, όταν ενώπιον του τέθηκε το ενδεχόμενο επιμήκυνσης της χρονικής διάρκειας των τεστ από 72 ώρες σε μια εβδομάδα για τη λειτουργία των εξωτερικών χώρων της εστίασης. Μπροστά στην κατάσταση που είχε δημιουργηθεί από την άρνηση του υπουργού Υγείας, η χρυσή τομή βρέθηκε στο σενάριο μερικής κατάργησης των SafePass σε εξωτερικούς χώρους. Η λύση αυτή θεωρήθηκε προτιμότερη από τη χρονική επιμήκυνση των τεστ και επικοινωνιακά πιο αποτελεσματική. Επιλοκή στις παρασκηνιακές διεργασίες φέρεται να είχε και η Πινδάρου που σύμφωνα με πληροφορίες έγινε ο αρχικός δέκτης των πιέσεων που ασκούσαν για νέες χαλαρώσεις από επαγγελματίες στο χώρο εστίασης. Η τροπή που προσέλαβε το όλο θέμα, έφερε στην επιφάνεια και το ζήτημα παραμονής του υπουργού Υγείας στην κυβέρνηση. Ένα θέμα που δεν είναι καινούργιο και φαίνεται να έχει τεθεί στο Προεδρικό σε ανύποπο χρόνο. Οι πληροφορίες που υπάρχουν, λένε πως ο κ. Ιωάννου δεν επιθυμούσε να φέρει σε δύσκολη θέση την κυβέρνηση την παρούσα χρονική στιγμή, πλην όμως μετά τις εκλογές φέρεται αποφασισμένος να προχωρήσει σε συναινετικό διαζύγιο.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΡΩΣΣΙΔΗ

Επικοινωνία χωρίς μεσάζοντες

Στη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου κόμματα και υποψήφιοι επιστρατεύουν την πολιτική επικοινωνία για να αναδείξουν το έργο που έχουν επιτελέσει ή τις θέσεις στη βάση των οποίων διεκδικούν την ψήφο των πολιτών. Η μάχη των εκλογών δίνεται κατά κύριο λόγο με επικοινωνιακά και οργανωτικά μέσα και η προσπάθεια αναπτύσσεται συνήθως παράλληλα σε δύο πυλώνες: ενέργειες προβολής και επαφή με τους πολίτες.

Κοινός παρονομαστής και των δύο πυλώνων είναι η επικοινωνία, καθώς σε όλα τα στάδια και επίπεδα της προεκλογικής εκστρατείας ο έλεγχος του μηνύματος είναι απαραίτητος.

Παρόλο που η προβολή στα ΜΜΕ και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης κεντρίζει το ενδιαφέρον και βρίσκεται στο επίκεντρο του δημοσιογραφικού και όχι μόνο ενδιαφέροντος, η παράμετρος της προσωπικής επαφής είναι καταλυτικής σημασίας για την έκβαση του τελικού αποτελέσματος. Όσο σημαντική είναι η διαμόρφωση της επιδιωκόμενης εικόνας, άλλο τόσο είναι η ανθρώπινη αλληλεπίδραση και η πρόσβαση στη βάση

των ψηφοφόρων. Εξάλλου, η διενέργεια εμπειρία επιβεβαιώνει ότι η σημασία της προσέγγισης αυτής μεγαλώνει όσο μικραίνει το εκλογικό σώμα. Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια η τεχνολογία έκανε γερό μπάσιμο και σε αυτόν τον τομέα παρέχοντας δυνατότητες για την τμηματοποίηση και ταυτοποίηση ψηφοφόρων και ομάδων, μέσα από data driven εφαρμογές και προγράμματα.

Στα καθ' ημάς, αναντίλεκτα η πανδημία και τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης έχουν σε μεγάλο βαθμό αδρανοποιήσει τον παράγοντα «ανθρώπινη επαφή». Η πρωτοφανής αυτή συγκυρία, ωστόσο, δεν απέτρεψε τους υποψηφίους από το να επενδύσουν σε άλλες μεθόδους για να επικοινωνήσουν απευθείας με τους ψηφοφόρους.

Τηλεφωνικό Κέντρο: Η λειτουργία ενός call centre δεν αποτελεί καινοτομία, όμως μεσούσης της πανδημίας η συγκεκριμένη πρακτική φαίνεται να κερδίζει έδαφος, καθώς προσφέρει αμεσότητα στην επικοινωνία με τους ψηφοφόρους. Τις περισσότερες φορές η επικοινωνία γίνεται από τους υποψηφίους, ενώ κάποιες άλλες η ευθύνη

Στην τελική ευθεία της προεκλογικής, η προσωπική επαφή με τους ψηφοφόρους και η επικοινωνία χωρίς μεσάζοντες μπορεί να αποδειχθούν αποτελεσματικότερα από οποιαδήποτε άλλη επικοινωνιακή ενέργεια προβολής.

ανατίθεται σε στενούς συνεργάτες οι οποίοι επικοινωνούν εκ μέρους τους, στη βάση συγκεκριμένου script.

Sms / Chats: Η τάση των πολιτικών να επικοινωνούν με τους πολίτες μέσω SMS στα κινητά τηλέφωνα απαξιώθηκε τα τελευταία χρόνια λόγω του ότι ο υπερβολικός όγκος μηνυμάτων καταντούσε ενοχλητικός, ενώ η μαζική αποστολή του ίδιου μηνύματος σε μεγάλο αριθμό παραληπτών υποβάθμιζε την αξία και τη σημασία του. Συχνά προέκυπτε και θέμα Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Η πα-

ρούσα συγκυρία, ωστόσο, επαναφέρει τη συγκεκριμένη μέθοδο στο προσκήνιο. Αρκετοί υποψήφιοι αξιοποιούν τα sms καθώς και τα chats στις πλατφόρμες WhatsApp, Viber, Messenger για να επικοινωνήσουν με άτομα του επιτελείου τους, με πυρήνες, καθώς επίσης με μικρές και πιο μεγάλες ομάδες ψηφοφόρων. Τα μηνύματα που αποστέλλονται μπορεί να είναι διαφόρων ειδών: από δημοσιεύσεις που αφορούν τον υποψήφιο, μια σημαντική ανακοίνωση, φωτογραφίες, μέχρι ευχές για γενέθλια και ονομαστικές εορτές.

Emails: Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο φέρνει το μήνυμα μπροστά στον παραλήπτη, σε αντίθεση με τις αφίσες και διαφημίσεις που βρίσκονται σε σημεία από όπου ο πολίτης απλώς περνά. Μέσω emails και ειδικά διαμορφωμένα news letters, οι υποψήφιοι στέλνουν τα μηνύματά τους και ενημερώνουν για τις προγραμματισμένες ενέργειές τους, για δράσεις που υλοποιήθηκαν κτλ. Χρειάζεται προσοχή, ωστόσο, διότι τα μηνύματα θα πρέπει να έχουν περιεχόμενο που να ενδιαφέρει τους πολίτες, αλλιώς καταντούν ενοχλητικά και κατηγοριοποιούνται

σε spam / junk και εν τέλει το αποτέλεσμα είναι αντίθετο από το επιθυμητό. Η τεχνολογική υποστήριξη είναι αναγκαία γι' αυτή την πρακτική, ενώ πλέον είναι εκ των ων ουκ άνευ η τήρηση των κανονισμών GDPR.

Πρωθιτικά έντυπα: Παρά την εδραίωση των ψηφιακών μέσων επικοινωνίας και τις εκκλήσεις για αποφυγή σπατάλης χαρτιού, αρκετοί υποψήφιοι συνεχίζουν να αξιοποιούν την παραδοσιακή μέθοδο της ταχυδρομικής αποστολής ή κατ' οίκον διανομής επιστολών, μηνυμάτων και προεκλογικών προγραμμάτων. Η επιμονή αυτή οφείλεται στο ότι ένα σημαντικό κομμάτι του εκλογικού σώματος, κυρίως η ηλικιακή ομάδα 60+ δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένη με την τεχνολογία, ενώ καταγράφει την ίδια ώρα τα πιο ψηλά ποσοστά προσέλευσης στις κάλπες.

Αξιοποίηση εθελοντών: Δεδομένου ότι οι υποψήφιοι δεν μπορούν να σπαρώσουν από μόνοι τους το βάρος της προεκλογικής προσπάθειας, ούτε να έρθουν σε επαφή με όλους τους πολίτες, ενεργοποιούν φίλους, εθελοντές και συνεργάτες, οι οποίοι μεταδίδουν σε τρίτους τα μηνύματά τους, διευρύν-

οντας την ακτίνα απεύθυνσής τους. Οι εθελοντές λειτουργούν ως πρεσβευτές και όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός τους, τόσο μεγαλύτερες είναι και οι πιθανότητες εκλογής.

Η άρση του lockdown ασφαλώς επαναφέρει τις πιο παραδοσιακές πρακτικές απευθείας επικοινωνίας με τους ψηφοφόρους όπως το door to door, τη διοργάνωση προεκλογικών συγκεντρώσεων σε σωματεία και χώρους εστίασης καθώς και τη διοργάνωση φιλικών συγκεντρώσεων σε σπίτια.

Στην τελική ευθεία της προεκλογικής, η προσωπική επαφή με τους ψηφοφόρους και η επικοινωνία χωρίς μεσάζοντες μπορεί να αποδειχθούν αποτελεσματικότερα από οποιαδήποτε άλλη επικοινωνιακή ενέργεια προβολής. Αν και είναι δύσκολο να καλυφθεί το χαμένο έδαφος, κάθε προσπάθεια για προσωπική επαφή στον λιγοστό χρόνο που απομένει θα έχει θετικό αντίκτυπο και ενδέχεται να κρίνει ακόμη και το αποτέλεσμα της εκλογικής αναμέτρησης.

Ο κ. Χαράλαμπος Ρωσσίδης είναι διευθυντής Επικοινωνίας στη ΓΝΩΡΑ Σύμβουλοι Επικοινωνίας.

Η οικονομική στήριξη στα γρανάζια της Ε.Ε.

Σε νέα φάση η Οδύσσεια για ενίσχυση και μεταρρύθμιση των χρηματοοικονομικών της Ένωσης μετά και την πανδημία

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Με την έγκριση του Σχεδίου Ανάκαμψης από το Υπουργικό Συμβούλιο την Τετάρτη, η Κύπρος μπαίνει στην αρένα της διαδικασίας έγκρισης των σχεδίων ανάκαμψης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την πανδημία, που μπαίνει αυτή την περίοδο στην επόμενη της φάση. Η διαδικασία αυτή είναι η συνέχεια των όσων έγιναν πέρυσι το καλοκαίρι, που φαντάζει πλέον αρχαία ιστορία: τον Ιούλιο του 2020, οι ηγέτες των κρατών μελών διαπραγματεύονταν για τέσσερις ημέρες στο κτήριο του Συμβουλίου, το «αβγό» που δεσπόζει στη Rue de la Loi, για να καταλήξουν σε έναν τεράστιο όγκο συμβιβασμών και μέτρων. Το αποτέλεσμα ήταν το Πολυτέλες Δημοσιονομικό Πλαίσιο (δηλαδή ο μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της Ε.Ε.) για την περίοδο 2021 - 2027 και μαζί του το σχέδιο για τη δημιουργία ενός ταμείου ανάκαμψης με επιχορηγήσεις και δάνεια, το οποίο βαφτίστηκε Next Generation EU από τους policy makers στα μίτινγκ στο Berlaymont, στην έδρα της Κομισιόν στην αντίπερα όχθη της κεντρικής λεωφόρου των ευρωπαϊκών Βρυξελλών. Τα 750 δισεκατομμύρια ευρώ του Next Generation EU όμως δεν παραδίδονται στα κράτη μέλη αβίαστα, αλλά με συγκεκριμένα κριτήρια που – θεωρητικά – θα σπρώξουν τις εθνικές κυβερνήσεις στη διόρθωση συστημικών αδυναμιών. Διαδικαστικά, τα προγράμματα ανάκαμψης από την πανδημία κατατίθενται στην Κομισιόν για σχόλια και έγκριση, έτσι ώστε να διασφαλιστεί πως η ανόρθωση των οικο-



Η διαδικασία προβλέπει πλέον δύο μήνες για την Κομισιόν να αξιολογήσει τις προτάσεις στη βάση μιας σειράς κριτηρίων που αφορούν μεταξύ όλων το ποσοστό επενδύσεων σε τομείς, που στηρίζουν τους στόχους της Ε.Ε. για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και για τη μετάβαση στην ψηφιακή οικονομία.

νομιών θα είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμη.

Η διαδικασία

Μέχρι στιγμής έχουν καταθέσει τα σχέδια τους 15 από τις 27 χώρες της Ε.Ε., με την κατάθεση του σχεδίου της Κύπρου να αναμένεται το αμέσως επόμενο διάστημα. Οι χώρες που έχουν καταθέσει τα σχέδιά τους είναι η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Δανία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Λετονία, το Λουξεμβούργο, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Σλοβακία και η Σλοβενία.

Οι προτάσεις της Κύπρου, που διαμορφώθηκαν μετά από διαβουλεύσεις με την Κομισιόν, εγκρίθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο την Τετάρτη και αναμένεται να κατατεθούν επίσημα το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα. Η διαδικασία προβλέπει πλέον δύο μήνες για την

Κομισιόν να αξιολογήσει τις προτάσεις στη βάση μιας σειράς κριτηρίων που αφορούν μεταξύ όλων το ποσοστό επενδύσεων σε τομείς που στηρίζουν τους στόχους της Ε.Ε. για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και για τη μετάβαση στην ψηφιακή οικονομία. Τα κατώτατα ποσοστά επενδύσεων που έχουν συμφωνηθεί είναι 37% για την κλιματική αλλαγή και 20% για την ψηφιακή μετάβαση. Στην αξιολόγησή της η Κομισιόν θα καταγράψει ακόμα κατά πόσο τα σχέδια ανάκαμψης αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κάθε χώρα ξεχωριστά, βάσει των εισδημάτων που έχουν καταγραφεί για κάθε χώρα στις εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Μετά την εισήγηση της Κομισιόν, το Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών της Ε.Ε. θα έχει περίπου 4 εβδομάδες να εγκρίνει το κάθε εθνι-

κό σχέδιο. Ενδιάμεσα η κάθε χώρα θα λάβει προκαταβολή περίπου 13% του συνολικού ποσού, εφόσον εγκριθεί από όλα τα κράτη μέλη σε εθνικό επίπεδο η απόφαση για την άντληση ιδίων πόρων από την Ε.Ε.

Τι είναι οι ίδιοι πόροι

Το θέμα της άντλησης ιδίων πόρων θεωρείται κεντρικό συστατικό στην προσπάθεια ανάκαμψης, καθώς ουσιαστικά πρόκειται για την απάντηση στο ερώτημα ποιος θα πληρώσει τα ποσά που δανείζεται η Ε.Ε. για να καλύψει τις ανάγκες των χρηματοδοτήσεων και των δανείων που θα δοθούν στο πλαίσιο του Next Generation EU. Η Κομισιόν αναμένεται εντός του επόμενου μήνα να καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις για την άντληση εσόδων, οι οποίες θα περιλαμβάνουν την ιδέα μιας «ψηφιακής εισφοράς», που αφορά ουσιαστικά τη φορολό-

γηση των εταιριών ψηφιακών τεχνολογιών, αλλά και μέτρα σε σχέση με το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών και έναν μηχανισμό συννοριακής προσαρμογής άνθρακα (ουσιαστικά ένα δασμό για προϊόντα που εισάγονται στην Ε.Ε. με περιβαλλοντικά κριτήρια). Η συζήτηση αυτή θα έχει και μέλλον τα επόμενα χρόνια με την κατάθεση προτάσεων από την Κομισιόν μέχρι το 2024 για νέες πηγές εισόδων όπως τη φορολόγηση επί των χρηματοοικονομικών συναλλαγών, την επιβολή χρηματικής συνεισφοράς για τον εταιρικό τομέα και τη δημιουργία νέας κοινής βάσης για τη φορολογία εταιριών.

Το χρονοδιάγραμμα

Όπως επεσημάνε σε δημοσίευσμά της πριν από έναν μήνα η Ευρωπαϊκή ειδησεογραφική ιστοσελίδα Euractiv, τα χρονοδιαγράμματα που έχουν τεθεί δεν αποκλείεται να συμπέσουν προκαλώντας καθυστερήσεις στην εκταμίευση των ποσών για κάθε χώρα, καθώς η Κομισιόν θα πρέπει να δανειστεί μεγάλα ποσά ταυτόχρονα. Το ότι τα πλάνα των κρατών μελών άρχισαν να φτάνουν στις Βρυξέλλες περί τα τέλη Απριλίου, σημαίνει πως το αργότερο που μπορούν να έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία έγκρισης είναι τα τέλη Ιουνίου με αρχές Ιουλίου, ταυτόχρονα με την πρόοδο της διαδικασίας για έγκριση των ιδίων πόρων που θα ξεκλειδώσει την προκαταβολή του 13% στην οποία τα κράτη μέλη επενδύουν για την ενίσχυση της οικονομίας τους.

Πάντως, ένα από τα ζητήματα που προκαλούσε ανησυχία στις Βρυξέλλες, που αφορούσε τη γνωμοδότηση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Γερμανίας για τη νομιμότητα του Ταμείου Ανάκαμ-

ψης, έληξε αισίως καθώς το δικαστήριο έκρινε πως η απόφαση για το Ταμείο Ανάκαμψης είναι καθαρά ένα προσωρινό μέτρο που δεν δημιουργεί προηγούμενο, κάτι που αποτελούσε την κύρια ανησυχία που εκφράστηκε στη Γερμανία.

Κράτος δικαίου

Το άλλο μεγάλο ζήτημα που δεν αφορά ευθέως (προς το παρόν) την Κύπρο, αλλά είναι σημαντικό για την όλη αρχιτεκτονική του Ταμείου Ανάκαμψης είναι η συζήτηση για τον ρόλο που θα πρέπει να παίξει η κατάσταση όσον αφορά το κράτος δικαίου σε κάθε κράτος μέλος. Τον περασμένο Ιούλιο είχε γίνει έντονη διαπραγμάτευση, κατά την οποία η Ολλανδία επέμενε πως δεν μπορούσε να μην υπάρχει όρος που να προστατεύει τα ευρωπαϊκά χρήματα από κατάχρηση αυταρχικών και διεφθαρμένων κυβερνήσεων, και η Πολωνία και η Ουγγαρία αντίτειναν πως η στήριξη δεν πρέπει να εναπόκειται σε «πολιτικά» κατά τις δύο πρωτεύουσες, κριτήρια. Η Κομισιόν θεωρεί πως οι διαδικασίες που έχουν συμφωνηθεί προστατεύουν τον προϋπολογισμό της Ε.Ε. και τα κονδύλια του ταμείου ανάκαμψης από καταχρήσεις, παραπέμποντας στην ετοιμότητα των Βρυξελλών να σταματήσει τις πληρωμές αν θεωρήσει πως μια κυβέρνηση δεν πληροί τα κριτήρια που έχουν συμφωνηθεί. Ο μηχανισμός για διασύνδεση του κράτους δικαίου με τις πληρωμές τον οποίο τελικά δέχθηκαν η Ουγγαρία και η Πολωνία δεν ήταν όσο σκληρός αναμενέτο, με την Κομισιόν να δεσμεύεται πως δεν θα εφαρμόσει τον μηχανισμό πριν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κρίνει κατά πόσο συνάδει με τις Συνθήκες της Ε.Ε.

LIMASSOL GREENS



LIFE IN PERFECT BALANCE

Limassol Greens is one of the largest residential golf and spa resorts in Cyprus, located just moments away from Lady's Mile beach and adjacent to the upcoming casino. With a unique mix of villas, townhouses & apartments, an 18-hole championship golf course in the city and leisure, dining & wellness facilities, Limassol Greens will be the most highly sought-after place on the island.



Golf Properties for Sale 8000 50 30
LIMASSOLGREENS.COM

RESIDENCES | GOLF | LEISURE | WELLNESS



Μικρά κόμματα διεκδικούν ψήφο από τα παραδοσιακά, άλλοι επικαλούμενοι την αλλαγή, άλλοι την αντισυστημική ψήφο και άλλοι αρνούνται τα διατάγματα, ακόμη και την ύπαρξη της πανδημίας.

Ποιος φοβάται τους μικρούς;

Η αντισυστημική ψήφος της Θεολόγου, το μωσαϊκό των Οικολόγων και οι επιλογές Καρογιάν

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν πριν από έναν χρόνο διεξάγονταν δημοσκοπήσεις για το πώς διαμορφώνεται το πολιτικό σκηνικό, αυτό που αποτυπωνόταν ήταν πως τα μικρά κόμματα βρίσκονταν σε ελεύθερη πτώση με άγνωστο αν θα επιβιώσουν τελικώς. Η γενική διαπίστωση ήταν πως τους δόθηκε μία ευκαιρία, δοκιμάστηκαν σε ένα τεταμένο πολιτικό κλίμα και έκαναν διακριτικά τον κύκλο τους. Σήμερα οι δημοσκοπήσεις επαναφέρουν το σενάριο μιας πολυκομματικής Βουλής, καθώς νέοι σχηματισμοί, με ήδη γνώριμα πολιτικά πρόσωπα δίνουν το παρών τους και αξιώνουν ψήφο στο όνομα της αλλαγής. Είναι ψήφος όμως συνειδητή ή ψήφος διαμαρτυρίας στην υφιστάμενη κατάσταση; Στη δυναμική τους βοήθησε αναπόφευκτα το τεταμένο πολιτικό σκηνικό με το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων, που συμπιέστηκε το κυβερνών κόμμα και άγγιξε σίγουρα το ΑΚΕΛ, το οποίο μέχρι τότε είχε βρει τους αντιπολιτευτικούς βηματισμούς του. Βοήθησε και το περίεργο κλίμα που συντελείται λόγω πανδημίας. Το Κίνημα Οικολόγων διεκδικεί ενισχυμένη παρουσία με την αλλαγή σκυτάλης στην ηγεσία, ενώ το ΕΛΑΜ διεκδικεί ακόμη και την τέταρτη θέση. Στο ίδιο πλάνο ο Μάριος Καρογιάν με τη Δημοκρατική Παράταξη διεκδικεί μέρος της πίτας. Σε αυτή την εκλογική μάχη υπάρχει η αντισυστημική ψήφος της Άννας Θεολόγου που επικαλείται την αλλαγή, όπως επίσης και κινήματα που αντιτάσσονται των μέτρων κατά της πανδημίας, ακόμα αρνούνται την ίδια την πανδημία. Ποιοι όμως από τα υφιστάμενα κόμματα επηρεάζονται από τη νέα κατάσταση πραγμάτων και πόσο;

Το αφήγημα ακυβερνησίας

Το ενδεχόμενο ακυβερνησίας με μία πολυκομματική Βουλή αποτελεί το χειρότερο σενάριο για τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Δεν είναι

καθόλου τυχαίο το δίλημμα που λανσάρουν περί υπευθυνότητας ή λαϊκισμού. Ούτε απαραίτητη η πέραση η ομολογούμενος αρνητική διαφήμιση μιας Βουλής που σταυρώνει νομοσχέδια. Και δεν είναι απλώς σύνθημα, καθώς μία Βουλή που θα σταυρώνει όλα τα νομοσχέδια θα οδηγήσει σε πλήρη ακυβερνησία τα επόμενα δύο χρόνια που απομένουν στην κυβέρνηση. Κύριο πρόβλημα για τον ΔΗΣΥ είναι η δυναμική που παρουσιάζει το ΕΛΑΜ και την οποία διά της μεθόδου του κατευνασμού δεν έχει καταφέρει να ανακόψει. Ο ΔΗΣΥ έχει εδώ και καιρό λάβει την απόφαση να μην προχωρήσει σε μετωπική επίθεση εναντίον του ακροδεξιού κόμματος.

Ο ΔΗΣΥ απέφυγε να προχωρήσει σε μετωπική επίθεση εναντίον του ΕΛΑΜ και πλέον βλέπει το ακροδεξιό κόμμα να αποκτά επικίνδυνη δυναμική σε περιοχές που ανήκαν στον Συναγερμό.

Η ανάγνωση που έχει κάνει είναι ότι κοντά του βρίσκεται στέγη η πιο σκληρή τάση του Συναγερμού στο Κυπριακό. Δεν είναι τυχαίο ότι βάσει των δημοσκοπήσεων του κόμματος στην Επαρχία Αμμοχώστου είναι δεύτερη δύναμη. Και σε αυτό το πλαίσιο φαίνεται να επιχειρείται ο επαναπατρισμός ψήφων με την πολιτική του συρματοπλέγματος της οποίας πρωτοστατεί ο υπουργός Εσωτερικών Νίκος Νουρής και σιγοντάρει ο αναπληρωτής πρόεδρος του κόμματος Χάρης Γεωργιάδης. Δεν πέρασε απαραίτητη μάλιστα και η κίνηση του Χάρη Γεωργιάδη να ζητήσει τη στήριξη του προέδρου των Αγωνιστών της ΕΟΚΑ Θάσου Σοφοκλέους για την υποβολή της υποψηφιότητάς του. Το πόσο όλο

αυτό βοηθά είναι ένα ζήτημα που τυγχάνει διαφόρων ερμηνειών. Αν λάβουμε υπόψη τι διαμείφθηκε στις ευρωεκλογές θα διαπιστώσει κάποιος πως ο ΔΗΣΥ έχει διπλή ήττα: χάνει τη λαϊκή δεξιά, η οποία επιδιώκει καθαρές θέσεις, χάνει όμως και τα αστικά κέντρα που επιδιώκουν μετριοπάθεια και ανησυχούν με τις εθνικιστικές εξάρσεις του κόμματος. Και μιλώντας για την απομάκρυνση των αστικών κέντρων, αυτό που ανησυχεί τον ΔΗΣΥ είναι το Κίνημα Οικολόγων, που ενδεχομένως να προκαλέσει πλήγμα στο κόμμα. Δεν ήταν καθόλου τυχαία η συντονισμένη επίθεση στην υποψηφιότητα Μιχάλη Παρασκευά, όταν ο τελευταίος επιτέθηκε μέσω tweet στην υπουργό Δικαιοσύνης Έμιλυ Γιολτίν. Ούτε οι πρόσφατες τοποθετήσεις συναγερμικών στελεχών που μιλούν για μωσαϊκό θέσεων στο Κυπριακό από τους Οικολόγους. Η Πινδάρου επιδιώκει μία καλή παρουσία της Δημοκρατικής Παράταξης εντός του κοινοβουλίου, καθώς αυτό θα πλήξει την οποία δυναμική παρουσιάζει το ΔΗΚΟ και θα προκαλέσει προσκόμματα στις μετέπειτα επιδιώξεις του ΔΗΚΟικού προέδρου. Θεωρούν ότι με την παρουσία του νεοσυσταθέντος κόμματος, θα έχουν και ένα φιλικό προσκείμενο κόμμα για την επόμενη δύσκολη θητεία. Οι συναγερμικοί βεβαίως φαίνεται να συσπειρώνονται μπροστά στον «κίνδυνο» επέλασης της Αριστεράς. Με δεδομένο ότι σε όλες ανεξαιρέτως τις δημοσκοπήσεις ο ΔΗΣΥ βρίσκεται μπροστά έστω και με μειωμένα ποσοστά, το κόμμα χάνει και αυτό το χαρτί για να φέρει κοντά αποστασιοποιημένους συναγερμικούς που θέλουν διά της αποχής τους να τιμωρήσουν το κόμμα για τη στάση του σε μία σειρά ζητημάτων.

Η λούμπεν ψήφος

Όταν ο Άντρος Κυπριανού διαμήνυε πως το θέμα αλλαγής της ονομασίας του ΑΚΕΛ δεν τελείωσε εκεί και άφηνε ανοικτό τη διεκδι-

κηση αποζημιώσεων από την Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά και το ενδεχόμενο να αμφισβητήσουν το αποτέλεσμα, περίεξ της Εξεχία Παπαϊωάννου κτύπησε κόκκινος συναγερμός. Όχι μόνο γιατί αυτό έστειλε το μήνυμα πως το ΑΚΕΛ πάει για σίγουρη ήττα, καθώς προετοίμαζε για αμφισβήτηση των αποτελεσμάτων, αλλά και γιατί δεν ήταν ίδιον του χαρακτήρα του Άντρου Κυπριανού να μιλάει με νομικούς όρους αντί πολιτικά για τέτοια ζητήματα. Καθόλου τυχαίο ότι το θέμα έκλεισε συνοπτικά από τις τηλεοπτικές συζητήσεις. Το πόση ζημιά μπορεί να κάνει στο ΑΚΕΛ το γεγονός ότι δεν καταβαίνει με την ουρά των Νέων Δυνάμεων είναι

Το ΑΚΕΛ ανησυχεί για τη δυναμική Θεολόγου, καθώς μαζί της συμπλέει μία ομάδα ΑΚΕΛικών που επιθυμούν πιο ριζοσπαστική στάση σε θέματα οικονομίας και διαφθοράς.

ένα ζήτημα ανοικτό και θα διαφανεί στην κάλπη. Επικοινωνιακά δυσχεραίνει σίγουρα την όλη προσπάθεια του ΑΚΕΛ να φέρει κοντά την ευρύτερη Αριστερά και να μην περιοριστεί στη σκληρή ψήφο. Όπως λένε στελέχη, υπάρχουν πολλοί και υποψήφιοι και υποστηρικτές που θα ένιωθαν πολύ πιο άνετα κάτω από την ταμπέλα των Νέων Δυνάμεων, παρά κάτω από αυτήν του ΑΚΕΛ και αυτό προκαλεί ήδη συζητήσεις εντός του κόμματος.

Είναι αρκετό το ότι στους διαδρόμους συζητείται το ότι το ΑΚΕΛ δεν έχει ακόμα καταφέρει να κεφαλαιοποιήσει τη φθορά του κυβερνώντος κόμματος. Μάλιστα, το καλό σενάριο του Μάν, όπως λέγεται, είναι η επανάληψη του ιστο-

ρικά χαμηλού ποσοστού που έλαβε το 2016, το 25%. Οι κύριες πηγές διαρροής για το ΑΚΕΛ προέρχονται, όπως λέγεται, από τους Οικολόγους και αυτός είναι ο κύριος λόγος που έστω και τελευταίως έχουν ψέξει την απουσία συγκεκριμένων θέσεων στο Κυπριακό. Λέμε τελευταίως καθώς εντός του ΑΚΕΛ έχουν συνειδητά αποφασίσει να μην πάνε σε μετωπική επίθεση εναντίον των Οικολόγων, καθώς προσβλέπουν σε συνεργασία μαζί τους την επομένη των εκλογών. Το κύριο πρόβλημα αρχικώς για το ΑΚΕΛ ήταν η δυναμική της Άννας Θεολόγου. Όπως όλα δείχνουν η αντισυστημική ψήφος που λανσάρει η Άννα Θεολόγου έχει προκαλέσει πλήγμα στο ΑΚΕΛ, προσελκύοντας πρώην ΑΚΕΛικούς ψηφοφόρους που επιδιώκουν πιο ριζοσπαστική αντίδραση του ΑΚΕΛ απέναντι στη διαφθορά και στην οικονομία. Ζήτημα προκάλεσε και η συμπίεση του κεντροαριστερού Ανδρέα Κεττή μαζί της, ενισχύοντας τη φημολογία που θέλει να δημιουργείται η τάση για ένα νέο κεντροαριστερό κόμμα. Πλέον η δυναμική ξεφουσκώνει μετά και το πικρό διαζύγιο με τους Κυνηγούς. Ζήτημα που προκάλεσε ανακούφιση στο ΑΚΕΛ και κόκκινο συναγερμό στην Πινδάρου, που είδε τα ποσοστά του ΑΚΕΛ να πλησιάζουν επικίνδυνα. Στο ΑΚΕΛ βλέπουν με ανησυχία και τις φυγόκεντρες τάσεις ψηφοφόρων προς άλλα κινήματα που αντιδρούν με τα μέτρα κατά της πανδημίας και εν πολλοίς αρνούνται την πανδημία. Όπως εκτιμάται, η εργατική τάξη είναι αυτή που πλήττεται περισσότερο από την πανδημία και κατ' επέκταση αυτή που αντιδρά πιο έντονα στα όποια διατάγματα. Διαρροές έχει το ΑΚΕΛ και προς την Πρωτοβουλία για την Αμμόχωστο, της οποίας τα ποσοστά μπορεί να μη δείχνουν επί του παρόντος εισοδο στη Βουλή, αλλά δεν θεωρούνται και αμελητέα. Από την εν λόγω Πρωτοβουλία, φέρεται να επηρεάζεται και ο ΔΗΣΥ.

Στη μάχη για το δακτυλίδι του Κέντρου

Οι εορτασμοί των 45 χρόνων Δημοκρατικού Κόμματος την περασμένη βδομάδα με τον τίτλο «Το Κέντρο στην Κύπρο» δεν πέρασαν απαρατήρητοι από το κεντρώο ακροατήριο. Και αυτό γιατί το πάνελ, το οποίο διαμορφώθηκε για να συζητήσει για την ιδεολογία και την ιστορική πορεία του Δημοκρατικού Κόμματος είχε τη δική του σημασία. Ήταν ο τέως αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΚΟ Μάρκος Κυπριανού που θεωρείται ο κατ' εξοχήν συνεχιστής της κυπριανικής σχολής, το ιστορικό στέλεχος Πολύβιος Κόλοκος που εξιστόρησε τη δημιουργία του ΔΗΚΟ, ο πρώην αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νίκος Κλεάνθους, ο οποίος είχε διαφωνήσει πολλές φορές με τον Τάσσο Παπαδόπουλο στο παρελθόν και ο πρώην πρόεδρος της ΝΕΔΗΚ Γιάννης Παναγιώτου, ο οποίος είχε ασκήσει στο παρελθόν κριτική στην νυν ηγεσία. Η παρουσία των εν λόγω στελεχών ήθελε να στείλει το μήνυμα πως το παραδοσιακό ΔΗΚΟ όχι μόνο δεν έχει απομακρυνθεί από το κόμμα αλλά βρίσκεται κοντά. Έστειλε το μήνυμα μάλιστα πως η μόνη επιλογή για τους κεντρώους ψηφοφόρους είναι το ΔΗΚΟ και όχι κάποια εναλλακτική. Μάλιστα, η παρουσία του Γιάννη Παναγιώτου φαίνεται να έχει ένα ιδιαίτερο συμβολισμό, αφού από τα εν λόγω στελέχη βρίσκεται σε μάχη πολιτική φάση και συγκεντρώνει μία εκτίμηση τόσο εντός του ΔΗΚΟ αλλά και ευρύτερα. Στο ΔΗΚΟ είδαν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά τα δημοσκοπικά αποτελέσματα που καταδεικνύουν πως το κόμμα του Κέντρου παρά τη διάσπαση δεν μειώσε τα ποσοστά του. Πλέον βεβαίως φαίνεται να χάνει κάποια δυναμική και να αντιστρέφεται το κλίμα υπέρ της ΔΗΠΑ. Δεν είναι καθόλου τυχαίο λοιπόν ότι θέλει να περάσει το μήνυμα πως αποτελεί τη μόνη επιλογή για τους Κεντρώους. Η ΔΗΠΑ από την άλλη έχει στείλει το μήνυμα πως θα αποτελεί τη μεγάλη έκπληξη των εκλογών και αν λάβει κανείς υπόψη τη προηγήθηκε με τις ευρωεκλογές, σίγουρα οι εκτιμήσεις της ΔΗΠΑ δεν περνούν απαρατήρητες. Αυτό που θα πρέπει βεβαίως να ξεκαθαρίσει το νεοσυσταθέν κίνημα είναι τι θα κάνει την επομένη των εκλογών. Η «Κ» είχε αποκαλύψει την περασμένη Κυριακή πως διαρρέεται στη Λεμεσό ότι ο Μάριος Καρογιάν θα παραχωρήσει τη θέση του στον Άγγελο Βότση. Κίνηση που δεν διέψευσε το κόμμα, ενώ όταν ο Μάριος Καρογιάν ρωτήθηκε για το εν λόγω ζήτημα από τον Ανδρέα Κημήτη στο ΡΙΚ, διέσπασε να δώσει ξεκάθαρη απάντηση. Ένα ντεζαβού δηλαδή του ό,τι εκτυλίχθηκε το 2016 με την Ελένη Θεοχάρους. Όλο αυτό ίσως να ανοίξει μία καινούργια συζήτηση, που θα προκαλέσει αντιδράσεις στους καρογιανικούς και να μείνουν εκτός κάλπης. Ίσως από την άλλη, να δώσει το έναυσμα στους ψηφοφόρους του Άγγελου Βότση, οι οποίοι ταλαντεύονται μεταξύ ΔΗΚΟ-ΔΗΠΑ, να κατευθυνθούν προς το νεοσυσταθέν κίνημα.



MADE TO FEEL GOOD.



NEO Eagle F1 Asymmetric 3



Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV



ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλή,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Ο κορωνοϊός είναι Ομονοιάτης;

Χαλαρασαά

Εντύπωση, λέμε τώρα, προκάλεσε η αντίδραση των πολιτικών κομμάτων στις φιέστες των πρασίνων που έγραψαν στα παλιότερα των υποδημάτων τους τα υγειονομικά πρωτόκολλα. Θα σταθώ στο ΑΚΕΛ λόγω των ιδιαίτερων δεσμών του κόμματος με το ποδοσφαιρικό σωματείο. Η αντίδραση διά του γ.γ. Άντρου Κυπριανού δεν είναι η αρμόζουσα. «Πρώτα να συγχαρούμε την Ομόνοια για την κατάκτηση του πρωταθλήματος όπως επίσης και τα σωματεία Απόλλωνας και ΑΕΛ που μέχρι την τελευταία στιγμή διεκδικούσαν το πρωτάθλημα και να πω ότι έχετε απόλυτο δίκαιο, ότι ναι αυτού του είδους οι εκδηλώσεις πρέπει να γίνονται με τήρηση των σχετικών πρωτοκόλλων». Κύριε Άντρο, με το συμπάθιο, αυτό λέγεται «άλλα λόγια να αγαπιόμαστε». Αν στη θέση της «ομονοιάκας σιυλάκκας» ήταν ο ΑΠΟΕΛ θα είχατε πάρει τον Αρχάγγελο και θα τον είχατε πάει στην πλατεία Ελευθερίας. Και μην το αρνηθείτε, σας παρακαλώ.

● ● ● ●

Στα όριά του

Δεν είναι η πρώτη φορά, το τελευταίο διάστημα, που οι φήμες θέλουν τον υπουργό Υγείας να τα παρατά και να αποχωρεί από το κυβερνητικό σχήμα. Ως λόγος παρουσιάζεται η διαφωνία του στην αντιμετώπιση της πανδημίας με μικροκομματικές λογικές και πρακτικές. Στην περίπτωση με το SafePass οι ίδιες φήμες λένε πως ο Κωνσταντίνος Ιωάννου ξεπέρασε τα όριά του. Οι πιέσεις που φαίνεται να δέχθηκε από την Πινδάρου για κατάργησή του, όλα δείχνουν ότι δεν θα ξεπεραστούν τόσο ανώδυνα για την κυβέρνηση. Το πολιτικό παρασκήνιο επιμένει πως ο υπουργός Υγείας θα είχε παραιτηθεί εάν δεν ήταν οι εκλογές. Ο κ. Ιωάννου λέγεται επίσης ότι δεν θέλει να φέρει σε δύσκολη θέση την κυβέρνηση. Οι φήμες τον θέλουν να αποχωρεί μετά τις εκλογές.

● ● ● ●

Δώσ’ τα όλα

Στο Συναγερμό, ειδικά αυτή την περίοδο, έχουν ένα θεματάκι με τις πιέσεις που ασκούνται από επαγγελματικές ομάδες για χαλάρωση των υγειονομικών πρωτοκόλλων. Η Πινδάρου παρουσιάζεται με μειωμένες αντιστάσεις στις πιέσεις και αυτό φάνηκε με το SafePass στους χώρους εστίασης. Ο υπουργός Υγείας, λένε οι πληροφορίες, δέχθηκε ασφυκτικές πιέσεις από δύο υψηλόβαθμα συναγερμικά στελέ-



Την πρόελευση του ιού φαίνεται ότι είχε κατά νου ο κ. Νίκος, όταν «χάιδευε» τις χιλιάδες των οπαδών της Ομόνοιας, των επονομαζόμενων και Κινέζων, που με το έτσι θέλω ακύρωσαν τα υγειονομικά πρωτόκολλα. Εδώ και ένα χρόνο, κ. πρόεδρε, τα υγειονομικά μέτρα δεν λαμβάνονται με βάση τα οπαδικά συναισθήματα και τον χρόνο κατάκτησης του πρωταθλήματος. Δικαιολογημένη η δυσαρέσκεια όσων έχουν πειθαρχήσει.

χη προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των επαγγελματιών της εστίασης. Ενόψει εκλογών ο ΔΗΣΥ υποκύπτει σε παράλογες απαιτήσεις την ώρα που στην Ευρώπη η εστίαση είναι κλειστή από τον περασμένο Οκτώβριο και η Κύπρος είναι η χώρα με τη μικρότερη χρονική διάρκεια Lockdown. Στην περίπτωση των SafePass, οι πιέσεις ήταν αφόρητες σε σημείο τέτοιο που προς στιγμής απειλήθηκε να δημιουργηθεί από το πουθενά, κρίση στο κυβερνητικό στρατόπεδο.

● ● ● ●

Ο Κόκκινος

Ο υφυπουργός Έρευνας και Καινοτομίας βρέθηκε στο μάτι του κυκλώνα και όχι αδικως. Ανέβασε τον πήχη και πέρασε από κάτω. Ωστόσο, αν θέλουμε να είμαστε δίκαιοι, ο κ. Κόκκινος είναι το κυβερνητικό στέλε-

χος που κατάφερε να τρέξει περισσότερο από τον οποιονδήποτε τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Και μάλιστα σε δύσκολο περιβάλλον, με τον χρόνο να πιέζει και το Προεδρικό να αναμένει αποτελέσματα εδώ και τώρα. Η ψηφιοποίηση υπηρεσιών του Δημοσίου από πέρυσι τον Απρίλιο είναι μια πραγματικότητα που θα μείνει, όταν θα φύγει η πανδημία. Και δεν είναι μια και δυο, είναι αρκετές. Το Δημόσιο εκεί που υπάρχει θέληση έχει αποδείξει ότι μπορεί. Παράδειγμα το Υπουργείο Παιδείας το τεχνικό τμήματα του οποίου είναι τζίνια. Στην περίπτωση της εμβολιαστικής πύλης φάνηκε πως ο κ. Κόκκινος λειτούργησε περισσότερο ως τεχνοκράτης παρά ως πολιτικός. Στην πολιτική, λένε οι παλιές καραβάνες, προστατεύεις τα νύχτα σου και είσαι φειδωλός με τις υποσχέσεις που δίνεις.

● ● ● ●

Δεν είναι κλέφτης

Από τα απίστευτα και όμως κυπριακά. Ένας πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας προσπαθούσε εδώ και 15 χρόνια να μάθει αν για το κράτος θεωρείται κλέφτης. Ο λόγος για τον γνωστό αρχιτέκτονα Χάρη Φεραίο ο οποίος από το 2004 και μετά προσπαθούσε να καθαρίσει το επαγγελματικό του όνομα από την περιρρέουσα σκανδαλοθηρική ατμόσφαιρα του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας. Ο κ. Φεραίος, με επιστολές του προς τη Νομική Υπηρεσία, ζητούσε να πληροφορηθεί αν συγκαταλέγεται στα πρόσωπα που συνέβαλαν στο «μέγα σκάνδαλο» του ΓΝΛ. Τελικά μετά από πολλά χρόνια η Νομική Υπηρεσία με επιστολή της, ενημέρωσε τον κ. Φεραίο πως «δεν προέκυψε η διάπραξη οποιουδήποτε αδικήματος εκ μέρους σας». Έτσι απλά στα μανταλάκια για 10 με 15 χρόνια ως απατεώνας και μετά δεν τρέχει τίποτα. Είναι να

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ



Ο Επίτροπος Ρυθμίσεων Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός όταν βγαίνει και λέει δημόσια πως η εμβολιαστική πύλη κατέρρευσε λόγω επίθεσης που δέχθηκε. Δεν αμφισβητώ τα λεγόμενα του κ. Μιχαηλίδη αλλά τα μισόλογα. Ή τα λες με το όνομά τους ή δεν λες κουβέντα.

μη σου τύχει, τα υπόλοιπα είναι φιλάγραμματα.

● ● ● ●

Ένα αντίο...

Την περασμένη εβδομάδα ο δημοσιογραφικός κόσμος της Κύπρου έχασε ένα πρόσωπο που επηρέασε την εγχώρια τηλεοπτική δημοσιογραφία, τον Γιώργο Χουλιάρα. Ο συνάδελφός μας έβαλε τη δική του πινελιά στο ενημερωτικό κομμάτι, δίνοντας φρεσκάδα και ζωντάνια στις κλισέ δομές των βραδινών τηλεοπτικών δελτίων. Ο Γιώργος έφερε στην τηλεοπτική ενημέρωση έναν άλλο αέρα, ενώ δημιούργησε μια γενιά τηλεοπτικών δημοσιογράφων που τον έχουν ως πρότυπο. Ο χαμός του άφησε ένα κενό και στο ψυχαγωγικό κομμάτι, το μέα που υπηρέτησε με συνέπεια για αρκετά χρόνια. Αν’ όποια πόστα και αν πέρασε ο Χουλιάρας δημιούργησε φίλους, ενώ αρκετά από τα σημερινά τηλεοπτικά πρόσωπα, μπροστά και πίσω από τις κάμερες σε μεγάλο βαθμό οφείλουν την επαγγελματική ύπαρξή τους στον εκλιπόντα. Καλό ταξίδι, φίλε μου.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Ο νέος πρόεδρος της Βουλής, το 2023 και ένας εμφύλιος

Ο νέος πρόεδρος της Βουλής και το 2023

Μπορεί ο προεκλογικός πυρετός για τις βουλευτικές να βρίσκεται στο ζενίθ του, κάποιοι όμως δεν παρτάνε τους σχεδιασμούς για τις προεδρικές του 2023. Σε κάποια γραφεία η ονοματολογία, όχι για τα ονόματα των κομμάτων στο ψηφοδέλτιο των βουλευτικών, αλλά για τα ονόματα των υποψηφίων στις επόμενες προεδρικές, δίνουν και παίρνουν.

Και ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη έντονο παρασκήνιο για τον εκλεκτό των μεγάλων κομμάτων για τις προεδρικές, προέχει η επιλογή του προέδρου της Βουλής, η οποία σχετίζεται άμεσα με τις εξελίξεις που θα καθορίσουν τα σενάρια για τις προεδρικές. Οι κομματικές συνεργασίες που θα αναμένεται να συμπυκνωθούν αμέσως μετά τις βουλευτικές θα αφορούν και τον ή τους υποψηφίους για την προεδρία της Βουλής αλλά και την προεδρία του κράτους.

Όπως μου αποκάλυψε άτομο που γνωρίζει, τρεις αρχηγοί κομμάτων προαλείφονται για την προεδρία της Βουλής, ευχόμενοι να διαμορφωθούν οι συνθήκες που θα προωθήσουν τη δική τους, άτυπη προς το παρόν υποψηφιότητα. Ωστόσο, είναι γνωστό πως οι εξελίξεις δεν μπορούν να δρομολογηθούν με σιγουριά, ιδιαίτερα όταν δεν υπάρχει απόλυτη πλειοψηφία και εκ των προτέρων συνεργασία μεταξύ των πολιτικών κομμάτων. Η τραγική εκλογή του Δημήτρη Συλλούρη στην προεδρία της Βουλής και ο τρόπος που έγινε αποτελεί την επι-



Πριν προλάβουμε να ννάσουμε που τις βουλευτικές θα τρέχουμε για τις προεδρικές.

βεβαίωση ότι εάν δεν υπάρξουν ευρύτερες συγκλίσεις μία ακόμα έκπληξη, ας ευχηθούμε όχι οδυνηρή, μπορεί να μας περιμένει και στη νέα Βουλή. Η προεδρία της Βουλής θα φανερώσει όμως πολλά και για το πώς θα κινηθούν οι αποφάσεις των κομμάτων για την προεδρία της Δημοκρατίας.

Απογοήτευση κομματάρχη

Τεράστια είναι η απογοήτευση μεγάλου κομματάρχη για την επιλογή συγκεκριμένου υποψηφίου. Κάποιος από τις τηλεοπτικές εμφανίσεις του αλλά και από τη δράση του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν προκαλέσει όχι μόνο αντιδράσεις

αλλά και ζηριά, απ’ όσα μου εμπιστεύτηκε κομματικό στέλεχος. Δεν είναι μόνο οι θέσεις που εκφράζει που σε αρκετές περιπτώσεις έρχονται σε αντίθεση με τις επίσημες κομματικές θέσεις, είναι και η επιθετικότητα και κάποια επίθετα που χρησιμοποιεί που υποβιβάζουν και το επίπεδο του διαλόγου που θα ήθελε να διατηρήσει το κόμμα.

Σύμφωνα με το κομματικό στέλεχος, ο κομματάρχης τις τελευταίες εβδομάδες τρέχει να σβήσει τις φωτιές που ανάβει ο υποψήφιος που επέλεξε. Στα υψηλά δώματα του κόμματος επαναλαμβάνεται σχεδόν καθημερινά το ερώτημα: Τι

θα κάνουμε, εάν καταφέρει και εκλεγεί;

Εμφύλιος ΑΚΕΛ - ΚΚΕ;

Σε εμφύλιο πόλεμο βρίσκονται εδώ και χρόνια το ΑΚΕΛ και το ΚΚΕ. Πολλά λέγονται και ψιθυρίζονται για τις σχέσεις των δύο κομμάτων και για την απουσία επαφών και διαλόγου μεταξύ Άντρου και Δημήτρη Κουτσούμπα. Κύρια αιτία των διαφωνιών είναι οι θέσεις των δύο κομμάτων στο Κυπριακό. Πριν από λίγες ημέρες ο εμφύλιος επιβεβαιώθηκε με τον πιο επίσημο τρόπο, με ένα άρθρο στον Ριζοσπάστη, την επίσημη εφημερίδα του ΚΚΕ. Το άρθρο σχολίαζε τις αναρτήσεις του Νίκου Τριμι-

κλινιώτη, μέλους της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ, κατά του ΚΚΕ.

Όπως έγραψε η εφημερίδα, «Τις τελευταίες μέρες προκαλούν εντύπωση αρκετές αναρτήσεις του Νίκου Τριμικλινιώτη, μέλους της ΚΕ του ΑΚΕΛ, στο Facebook, στις οποίες επιτίθεται στο ΚΚΕ με εμπάθεια και σαθρούς ισχυρισμούς περί “εθνικισμού” και εγκαλώντας το για τις θέσεις και τη στάση του σε ό,τι αφορά το κυπριακό, αναφέροντας ανάμεσα σε άλλα: “Ας αλλάξει τη θέση του (σ.σ. το ΚΚΕ) γιατί δεν του πέφτει λόγος για το πώς θα ασκήσουμε εμείς ως Κύπριοι το δικαίωμά μας να αποφασίσουμε για τη

διάρθρωση του κράτους μας”. Ο Ν. Τριμικλινιώτης έδωσε το σύνθημα και ακολούθησαν και άλλοι...».

Η εφημερίδα υποβάλλει πέντε ερωτήματα προς το ΑΚΕΛ, μεταξύ των οποίων:

- Γιατί είναι εθνικισμός η θέση του ΚΚΕ ότι η διζωνική - δικονομική ομοσπονδία αξιοποιείται ως όχημα που οδηγεί σε συνομοσπονδιακή λύση δύο «συνιστώντων κρατών», με διατήρηση των τετελεσμένων της εισβολής και κατοχής, ρίχνοντας τελικά νερό στον μύλο του εθνικισμού και από τις δυο πλευρές; **- Από πού** κι ως πού «δεν πέφτει λόγος» σε ένα κόμμα, όπως το ΚΚΕ, να έχει γνώμη για τις εξελίξεις σε μια άλλη χώρα, πολύ περισσότερο όταν αυτές οι εξελίξεις δεν είναι ένα μεμονωμένο γεγονός αλλά κομμάτι ενός γεωπολιτικού παζλ που αφορά συνολικά την Ανατολική Μεσόγειο, τον Ελλαπικό λαό, τον κυπριακό λαό, τους άλλους λαούς της περιοχής;

Το ΑΚΕΛ πάντως δεν απάντησε. Ούτε και η «Χαραυγή». Παρά το ότι το άρθρο σχολιάστηκε πολύ στην Εξεκία Παπαϊωάννου και υπήρξε και σύμφωνα με μια πληροφορία και επικοινωνία με τον Τριμικλινιώτη.

ΚΟΝΙΖ: Αληθεύει ότι εντός του Δικηγορικού Συλλόγου υποβάσκει κρίση για την «αντιπολιτευτική φρενίτιδα» που κάποιοι θεωρούν ότι έχει καταλάβει τον πρόεδρο του Συλλόγου, Χρήστο Κληρίδη; Αληθεύει ακόμα ότι η θύελλα αντιδράσεων που προκάλεσε η δημόσια παρέμβασή του κατά του coronapass έκανε και δικηγόρους που τον υποστήριζαν να ταχθούν εναντίον του;

Η πολιτική της μάππας

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**



Την πιο κρίσιμη στιγμή της πανδημίας 20.000 φίλαθλοι, απλά και μόνο επειδή κέρδισε η ομάδα τους, αποφάσισαν να καταπατήσουν κάθε υγειονομικό πρωτόκολλο και να πανηγυρίσουν μέσα στα μούτρα μας όσο πιο ξεδιάντροπα μπορούσαν. Την ίδια ώρα που η υπόλοιπη κοινωνία προσπαθούσε για ακόμη μία φορά να πειθαρχήσει στα περιοριστικά μέτρα, την ίδια ώρα που κάποιοι πάλευαν μέσα στα νοσοκομεία —ασθενείς και επαγγελματίες υγείας— και την ίδια ώρα που η οικονομία βρίσκεται ήδη στο χείλος του γκρεμού χωρίς να μας παίρνει πλέον ούτε καν να σκεφτούμε την πιθανότητα ενός ακόμα λοκ ντάουν.

Και ποια ήταν η αντίδραση του προέδρου της Δημοκρατίας; Ένα πρώτης τάξης συγχωροχάρτι στη βλακεία και στον ατομικισμό, στην ανευθυνότητα και στην παντελή απουσία συλλογικής ευθύνης. «Να αναλογιστούμε», μας είπε ο πρόεδρος μας, «τα αισθήματα ενός φίλαθλου κοινού που ύστερα από έντεκα χρόνια κερδίζει η ομάδα του». Είναι τόσο αδιανόητη αυτή η φράση, εν καιρώ πανδημίας, που ένας πραγματικά νοήμων άνθρωπος δεν μπορεί παρά να διερωτηθεί βάσει ποιου σκεπτικού εκστόμισε αυτή τη μεγαλειώδη ασυναρτησία ο ίδιος ο πρόεδρος κι αν όντως αντιλήφθηκε τι είπε. Διότι αν δεν αντιλήφθηκε τι είπε είναι ακόμα πιο επικίνδυνα τραγικό. Και μετά ερχόμαστε στην αντίδραση του γ.γ. του ΑΚΕΛ, ο οποίος περιορίστηκε να μας πει πως «αυτού του είδους οι εκδηλώσεις πρέπει να γίνονται με την τήρηση των σχετικών πρωτοκόλλων».

Την ίδια ώρα που για άλλες απείρως λιγότερο σημαντικές έκτασες παραβιάσεις έσχιζε τα μάτια του περί αδυναμίας της κυβέρνησης να διαχειριστεί την πανδημία. Περιττό δε να υπογραμμίσουμε πως αυτή την «τέλεια καταγίγδια μετάδοσης του κορωνοϊού», όπως ευστόχως τη χαρακτήρισε ο κ. Κωστής, την ενθάρρυνε τόσο το σωματείο της εν λόγω ομάδας όσο και κομματικά στελέχη του ΑΚΕΛ χωρίς καν να αντιδράσουν ούτε η βάση, ούτε και τα επίσημα κείμενα.

Και έρχεται και πάλι ο πολίτης που διαθέτει δύο δράμια νου (δεν χρειάζονται περισσότερα) να διερωτηθεί κατά πόσο αυτές οι αντιδράσεις από το κόμμα της αντιπολίτευσης θα ήταν οι ίδιες αν το πρωτάθλημα το κέρδιζε ομάδα που δεν ανήκε στα χρώματά τους ή αν επρόκειτο για μια άλλη διαμαρτυρία π.χ. ενάντια στην διαφθορά ή σε ό,τι άλλο τους βολεύει την παρούσα προεκλογική στιγμή, η οποία να συγκεντρώνει τόσο κόσμο, χωρίς κανένα μέτρο προστασίας. Και ποιο είναι το συμπέρασμα από αυτή την απαράδεκτη συμπεριφορά τόσο του προέδρου της Δημοκρατίας όσο και της αντιπολίτευσης που εδώ και καιρό προσπαθεί να μας πείσει ότι είναι καλύτερη;

Πως κουβαλούν προφανώς ακριβώς την ίδια νοοτροπία. Εκείνη τη νοοτροπία που ιεραρχεί τις εκλογές και τα μικροκομματικά συμφέροντα πάνω ακόμα και από την προστασία της ίδιας της ανθρωπίνης ζωής και του δημόσιου συμφέροντος. Εκείνη τη νοοτροπία που αδυνατεί να κατανοήσει πως αυτό το οποίο υπαγορεύει η σημερινή πραγματικότητα είναι την υπέρβαση από έναν χρεωκοπημένο τρόπο σκέψης και την υπογράμμιση της συλλογικής μας ευθύνης ώστε να αντεπεξέλθουμε απέναντι σ'αυτή την πρωτόγνωρα δύσκολη συνθήκη της πανδημίας. Εκείνη τη νοοτροπία που τελικά μας αποδεικνύει πως το κυριότερό μας πρόβλημα σ' αυτή τη χώρα δεν είναι ούτε η διαφθορά, ούτε η διαπλοκή αλλά η υποκρισία, η βλακεία, ο ατομικισμός και ο λαϊκισμός.

Κι αν πραγματικά θέλουμε να αλλάξουμε κάτι, τότε οφείλουμε αυτές τις συμπεριφορές να μην τις προσπερνάμε ελαφρά τη καρδία, γιατί είναι αυτές, πολύ περισσότερο και από εξαγγελίες και από δηλώσεις και από δεσμεύσεις, που στην ουσία αποκαλύπτουν την ικανότητα των φορέων των να υπερβούν εαυτούς και κόμματα και ένα στενοκοπημένο τρόπο σκέψης, ώστε να οδηγήσουν τη χώρα σε ένα καλύτερο αύριο. Διότι μπορεί για την πανδημία να υπάρχει εμβόλιο αλλά γι'αυτού του είδους τις νοοτροπίες που δίνουν συγχωροχάρτια στον ιό της βλακείας και του ατομικισμού, δεν υπάρχει. Και δυστυχώς είναι αυτές οι νοοτροπίες που ευθύνονται για όλα τα υποκείμενα νοσήματα μας.

elenixenou11@gmail.com



Συντελεστές του «Abba Mania» έξω από τον σταθμό Waterloo στο Λονδίνο, έτοιμοι να επιστρέψουν στη σκηνή, αφού τα θέατρα ετοιμάζονται να ανοίξουν σε όλη τη Βρετανία, μετά από ένα χρόνο.

Η εποχή των ιδεολογιών

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**



Όταν το 2000 η κοινή διαπίστωση των δημοσκοπικών διεθνώς ήταν ότι η εποχή των ιδεολογιών έχει περάσει πολλοί αναθάρρησαν. Δεν ήταν λίγα τα όσα είχαν προηγηθεί κατά την ψυχροπολεμική περίοδο και οι κοινωνίες ανάρρωναν ακόμα από τις πληγές των ιδεολογικών αγκυλώσεων και διαχωρισμών. Ήταν μία μορφή ελπίδας για το μέλλον το μείγμα ιδεών και θέσεων.

Η εποχή επέβαλλε το ένα κόμμα «να φορά» τις θέσεις του άλλου και επεδίωκε την «τριγωνοποίηση». Μία τρίτη θέση δηλαδή, όχι απλώς μεταξυ παλαιάς θέσης των δύο μεγάλων κομμάτων, αλλά υπεράνω τους όπως έλεγε ο Dick Morris. Βρετανοί αναλυτές, όπως ο Willets, θεωρούσαν πως η επιτυχία του Μπλερ οφειλόταν στο ότι προσέφερε «ένα μείγμα καλιφornέζικου καπιταλισμού και σουηδικού κράτους πρόνοιας». Έθετε μάλιστα ως συνταγή επιτυχίας το γεγονός ότι ο Μπλερ, την περίοδο τουλάχιστον της ακμής του, μπορούσε να διαφημίσει ένα σαμπουάν που κάνει τα μαλλιά λεία και που εξαφανίζει παράλληλα την πιτυρίδα, σπάζοντας όλους τους κανόνες. Από την τριγωνοποίηση, το μείγμα πολιτικών ιδεών και το σαμπουάν που κάνει λεία τα μαλλιά, ενώ παράλληλα εξαφανίζει την πιτυρίδα μέχρι σήμερα άλλαξαν πολλά. Γιατί είναι ένα θέμα το μπόλιασμα θέσεων, άλλο όμως το ξεκλείωμα ιδεών προς ικανοποίηση όλων των ακροατηρίων.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός υπόκειται στον νόμο της φθοράς. Είναι το θέμα των κυβερνητικών χειρισμών, είναι η αλαζονεία που έρχεται αναπόφευκτα με τη μακρά διακυβέρνηση, είναι όμως και η απουσία πλάνου για την επόμενη μέρα. Μπορούσε για καιρό, στο όνομα της πολυφώνισης, να διατηρεί όλα τα σχοινιά. Να έχει για παράδειγμα την Καίτη Κληρίδου να μιλάει για τη λύση του Κυπριακού και την ίδια στιγμή τον Ανδρέα Θεμιστοκλέους να υποστηρίζει κάτι εντελώς διαφορετικό. Άλλες εποχές, άλλα πολιτικά πρόσωπα και άλλα ήθη. Σήμερα η κοινωνία θέλει να ξέρει κατά πόσο ο ΔΗΣΥ είναι φιλελεύθερο, συντηρητικό κόμμα. Αν είναι υπέρ της λύσης ή ρέπει προς τον Ορμανισμό. Σήμερα ο Δημοκρατικός Συναγερμός χάνει τον βασικό κρίκο που συνέδεε όλες αυτές τις διαφορετικές δυνάμεις κάτω από την ίδια στέγη: τον κίνδυνο έλευσης της Αριστεράς στην εξουσία. Το πολιτικό προσωπικό του κόμματος έχει επαναπαυθεί στην πρωτιά, στο πολιτικό απόθεμα της κρίσης. Μόνο το γεγονός ότι ελαχιστοι υποψήφιοι του προβάλλουν το σήμα του κόμματος και οι πλείστοι επικαλούνται την αλλαγή, θα έπρεπε να κινητοποιήσει την Πινδάρου.

Βεβαίως από όλο αυτό δεν κερδίζει το ΑΚΕΛ.

Το κόμμα της Αριστεράς έχει χάσει το σημαντικότερο πλεονέκτημα: το ηθικό έρεισμά του. Σε αυτό το πλαίσιο παρακολουθεί με αμηχανία τη φθορά της κυβέρνησης, αδυνατώντας να κεφαλαιοποιήσει. Είναι το κόμμα που προσβεί πιστά τον Κομμουνισμό, τη ριζοσπαστική Αριστερά ή την Κεντροαριστερά; Ούτε βεβαίως φέρεται να έχει πείσει τους 42.000 ψηφοφόρους που έχασε το 2016, ότι έχει συγκεκριμένη ταυτότητα και συγκεκριμένο πλάνο για το μέλλον. Μπορεί από την άλλη να πείσει το ΔΗΚΟ ότι θα ηγηθεί της πάταξης της διαφθοράς και της προσπάθειας διάσωσης της διζωνικής, δικαιονομικής ομοσπονδίας; Συνεπώς ποια είναι η λύση σε όλο αυτό; Ο θυμός; Η ψήφος διαμαρτυρίας ή ο πειραματισμός; Την περασμένη Τετάρτη 600 και πλέον πρόσωπα υπέβαλαν υποψηφιότητα με το πρόσχημα πως η παρουσία τους στη Βουλή θα μας σώσει. Κάποιοι εξ αυτών έφυγαν και με εξώδικο, καθώς ήταν αρνητές της μάσκας. Ένα απέραντο φρενοκομείο λοιπόν δεν πρόκειται να μας σώσει. Τη στιγμή μάλιστα που η αξιοπιστία του τόπου κρέμεται από μία κλωστή και το Κυπριακό βρίσκεται στη χειρότερη στιγμή του, οι εναλλακτικές δεν είναι ελπιδοφόρες. Κάποιοι από τους πολίτες μας στο πλαίσιο της οργής θα ψηφίσουν με ευκολία την πιο επικίνδυνη μορφή ιδεολογίας: το ΕΛΑΜ. Κανονικοποιώντας το και αγνοώντας πλήρως ό,τι επικίνδυνο προσβεί. Όπως κάποιοι θα ψηφίσουν και την Άννα Θεολόγου παρά το τυχοδιωκτικό του όλου εγχειρήματός της.

Σε όλο αυτό δεν έχουμε κανέναν λόγο να αμφισβητούμε τις προθέσεις των Οικολόγων. Νοούμενου ότι το Κίνημα θα βγει και θα μιλήσει ξεκάθαρα για το τι λύση επιδιώκει. Έχουμε καεί με τον κυλό και η δήλωση του στελέχους τους ότι τώρα που τέλειωσε το Κυπριακό το Κίνημα θα πάρει τα πάνω του, σε συνδυασμό με τη βολική απουσία του Θεοπέμπτου από τη Γενεύη, δεν μας γεμίζει αισιοδοξία για το μέλλον τους. Δεν επιδιώκουμε βεβαίως ιδεολογικοποίηση που όζει αγκυλώσεων. Επιδιώκουμε συνδιαμόρφωση ξεκάθαρων πολιτικών. Σαφείς θέσεις στο Κυπριακό, στην οικονομία και στον εκσυγχρονισμό του κράτους και όχι λαϊκισμό. Αυτές τις θέσεις πρέπει να επιδιώκουμε ως πολίτες που θέλουμε να πάρουμε τον τόπο μας μπροστά. Πρόσωπα με όραμα. Όχι φωνασκίες, όχι συναισθηματικές εξάρσεις και εύχκα συνθήματα. Διαφορετικά το χρώμα της κάλπης προμνηνεται πολύ μαύρο. Και πρέπει να είμαστε έτοιμοι πως νέες περιπέτειες βρίσκονται προ των πυλών. Και αυτή η φορά ίσως να είναι μοιραία.

economidoum@kathimerini.com.cy

Στη ρωγμή του χρόνου

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**



«Λέω ν' ακονίσω τη σιωπή / για να σφαχτούν οι λέξεις». Αυτός ο στίχος της Μαρίας Πατακιά ήταν το πρώτο πράγμα που μου ήρθε στο μυαλό όταν τους είδα να κάθονται αντικριστά στην τράτασα. Ο Εστραγκόν και ο Βλαδιμπος, κατά κόσμον Izel Seylani και Γιώργος Κυριάκου. Δύο άντρες, «εν αναμονή», στη νεκρή ζωή.

Είναι εντυπωσιακό πόσο πολύ εξοικειωθήκαμε με τα τρομακτικά νοήματα των λέξεων. Μεμφιμοιρούμε συνήθως για το ότι δεν είμαστε «κανονική» χώρα, αλλά αναρωτιέμαι αλήθεια, σε ποια κανονικότητα χωρίς μια νεκρή ζωή; Ενώ εδώ, στη μικρή μας πόλη που ισορροπεί στη ρωγμή του χρόνου από τότε που γινήκαμε ανεξάρτητο κράτος, είναι φυσικό να διασχίζουμε το «νεκρό» τοπίο. Η άσφαλτος στρωμένη με μωβ ανθάκια, σπίτια με σφαλιστά παράθυρα στις δύο πλευρές της τάρρου – οδόφραγμα, ταυτότητα, μια δρασκελιά τόπος σπαρμένος με εμπόδια.

Οι δύο άντρες παραμένουν σιωπηλοί σε κείνο το δυστοπικό περιβάλλον. Ακονίζουν τη σιωπή ώπου άφοβα αφήνουν να ξεχυθούν με ορμή οι λέξεις. Δύο γλώσσες: ελληνικά (στην κυπριακή διάλεκτο) και τουρκικά. Κάποιος μου είχε πει ότι και οι Τουρκοκύπριοι μιλάνε διάλεκτο, αλλά δεν το έφαξα ποτέ. Όπως πολλά άλλα, σοβαρότερα, κι ως γίναμε πια μεσήλικες στριμωγμένοι στο διάκενο της Ιστορίας. ΕΣΤΡΑΓΚΟΝ: Είμαστε ευτυχισμένοι (Σιωπή) Τζιαι τώρα; Τωρά τι κάμνουμεν; Τι κάμνουμεν τωρά που είμαστε ευτυχισμένοι; ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ: Καρτερούμεν τον Γκοντό. ΕΣΤΡΑΓΚΟΝ: Α, ναι (Σιωπή).

Το εμβληματικό θεατρικό έργο του Μπέκετ στα χέρια του Κώστα Σιλβέστρου, που το σκηνοθέτησε και το διασκεύασε, φωτίστηκε μαγικά στην τράτασα του Σπιτιού της Συνεργασίας. Είναι ευφυής καλλιτέχνης ο Σιλβέστρος. Με ένα σπάνιο χάρισμα, να βρίσκει διόδους επικοινωνίας ανάμεσα στα σπουδαία κλασικά έργα και το θεατρόφιλο κοινό. Σε αυτή την παράσταση στάθηκε διπλά τυχερός. Γιατί εκτός από τους εξαιρετικά ταλαντούχους ηθοποιούς του, είχε συμμάχους κι άλλους παρόντες, οι οποίοι εκεί που άγγιξαν ακούμπησαν, αφήνοντας τ' αποτυπώματά τους στην ψυχή του θεατή. Η φωνή του Χότζα καθώς γλύκαινε το φως αργά το απόγευμα, μια καμπάνα στην παλιά πόλη της δικής μας πλευράς, κάτι τραγούδια του συρμού από το διπλανό Λήδρα Πάλας, φωνές και ψίθυροι και ανσές πάνω στην κόψη μας πόλιν μοιρασμένες. Εμείς εδώ, εκείνοι απέναντι. «Έχουμε καιρό να γεράσουμε. Ο αέρας αντιλαλεί τις κραυγές μας. Αλλά η συνθήκη είναι σπουδαίος σιγαστήρας» διαβάξω στο σημείωμα του σκηνοθέτη τα λόγια του Βλαδιμήρ. Και σκέφτηκα, γιατί να μη μοιραστώ μαζί σας αυτή τη βαθιά πολιτική σκέψη; Σε μια στήλη που κατά κανόνα σχολιάζει τα τρέχοντα της πολιτικής βεβαίως, αλλά που μονίμως αναζητεί μια πολιτική αλήθεια για να πιαστεί.

Το «Περιμένοντας τον Γκοντό» του Θεάτρου Αντίλογος είναι μια θεατρική εμπειρία που εύχομαι να απολαύσουν πολλοί. Για να χορτάσουν καλό θέατρο αλλά και για να επεξεργαστούν μέσα τους αλήθειες που πονάνε. Σπαρακτικές αλήθειες. Δικές μας, κυπριακές. Που μιλάνε ελληνικά και τουρκικά, μετώφρες πάνω από το ανοικτό χαντάκι της νεκρής ζωής. Τζείνιοι ποτζί, τζιαι εμείς ποδά. Σε μια σταλιά τόπο, που δεν καταφέραμε ακόμα να κάνουμε κοινή πατρίδα. Δείτε όμως αυτή την παράσταση και για ένα επιπλέον λόγο: Δεν καμουφλάρει τα αδιέξοδα, ούτε αναλώνεται σε ευκολόγια. Σε μια περίοδο όπου πλεονάζει ο κενός πολιτικός λόγος, ο Γκοντό του Σιλβέστρου πραγματεύεται ωμές πολιτικές αλήθειες με εξόχως ποιητικό τρόπο.

Υ.Γ. Τετάρτη βράδυ, πριν από την πρεμιέρα, ιδέα δεν είχα για το τι θα έγραφα στη στήλη. Στην τελική ευθεία των εκλογών έχουν λεχθεί όλα και μπήκαμε πια στις επαναλήψεις. Ωστόσο διάβασα την ανάρτηση μιας γυναικας που εκτιμώ, της πρώην επιτρόπου Διοικήσεως Ελίζας Σαββίδου, και αντέγραψα στις σημειώσεις μου: «Καθώς βρίσκομαι στο γέρμα της ζωής μου, το λώμω να πω ότι αγαπώ και πονώ περισσότερο την πατρίδα μου από την οποιαδήποτε πολιτική παράταξη. Το μόνο που κρατώ είναι την ιδεολογία μου, απογυμνωμένη, επιτέλους, από τον πάλοι ποτέ νεανικό τυφλό φανατισμό μου, που αναπόφευκτα μείωσε σε σοβαρό βαθμό την καθαρότητα της όρασης μου». Να μια καλή τροφή για σκέψη, δύο εβδομάδες πριν από το ραντεβού στις κάλπες της 30ής Μαΐου.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο κ. Γκουτιέρες «γεμίζει την καρέκλα»;

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**



Πότε ο επικεφαλής ενός διεθνούς οργανισμού «γεμίζει την καρέκλα»; Αν κάποιος επιλέξει τις πιο «δημοφιλείς απαντήσεις» που προέρχονται από την κοινή γνώμη, πιθανότατα τα κριτήρια να είναι η αμερόληπτη εκτέλεση καθηκόντων, η υπεράσπιση των όρων εντολής και η ειλικρινής διασφάλιση του κοινού καλού. Εάν όμως οι δημοφιλέστερες απαντήσεις προέρχονται από αυτούς που έχουν στηρίξει την εκλογή του επικεφαλής ενός διεθνούς οργανισμού, τότε πρέπει να θεωρείται βέβαιο, ότι τα κριτήρια «γεμίσματος της καρέκλας» διαφέρουν...

Το 2004, ο πρωθυπουργός της Πορτογαλίας Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόσο, βρέθηκε στο τιμόνι της Κομισιόν. Θεωρήθηκε ως «ήπια λύση» που θα περνούσε απαρατήρητη και δεν θα προκαλούσε αντιδράσεις, όπως αυτές που είχε δημιουργήσει το όνομα του φεντεραλιστή τότε πρωθυπουργού του Βελγίου Γκι Φέρχοφσταντ, τον οποίο

δεν ήθελαν να δουν οι Βρετανοί. Οι κακές γλώσσες έλεγαν μάλιστα ότι η προστιθέμενη αξία του κ. Μπαρόσο ενδεχομένως να μην ήταν άσχετη και με το παρατσούκλι που κουβαλούσε. Ο «καφετζής των Αζορών», όπως τον έλεγαν, ήταν ο οικοδεσπότης της συνάντησης του τότε Αμερικανού προέδρου Τζορτζ Μπους και του τότε πρωθυπουργού της Βρετανίας Τόνι Μπλερ, στις Αζόρες, όπου είχε ληφθεί η απόφαση για την εισβολή στο Ιράκ. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Τόνι Μπλερ ήταν αυτός ο οποίος πρότεινε στη συνέχεια τον κ. Μπαρόσο ως πρόεδρο της Κομισιόν. Ο μέχρι τότε πρωθυπουργός της Πορτογαλίας κρίθηκε προφανώς ότι «γεμίζει την καρέκλα» και της Κομισιόν και συνεπώς εκλέχθηκε ομόφωνα με τις ψήφους όλων των κρατών-μελών της Ε.Ε. Στη διάρκεια της θητείας του, ο κ. Μπαρόσο έγινε δέκτης πολλών αιτημάτων, από τους υποστηρικτές του, με κάποιες από αυτές να αφορούν και στην Κύπρο. Η Βρετανία είχε ζητήσει από την Κομισιόν Μπαρόσο

να επιβάλει την έγκριση του Κανονισμού για το απευθείας εμπόριο από την κατεχόμενη Κύπρο, που θα οδηγούσε σε ταίβα νομοποίηση του ψευδοκράτους, κάτι για το οποίο είχε προσπαθήσει ο Πορτογάλος αξιωματούχος.

Ο ρόλος που είχε διαδραματίσει τότε το Λονδίνο, προκύπτει και μέσα από έγγραφο Φόρρεϊν Όφισ, το οποίο αναφέρει στις τελευταίες δύο γραμμές, ότι το Ηνωμένο Βασίλειο «θα συνεχίσει να ασκεί πιέσεις προς τους Ελληνοκυπρίους, χωρίς τα ίχνη να επιστρέφουν απευθείας, πίσω σε εμάς (without the trail leading straight back to us)». Δηλαδή, το μέλημα του Λονδίνου ήταν να καρφώνει τη Λευκωσία, χωρίς να γίνεται αντιληπτό. Την ίδια χρονική περίοδο, ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζορτζ Μπους επικειρούσε να «ασκήσει την επιρροή» του σε πολλά ζητήματα που χειριζόταν η Κομισιόν. Στο πλαίσιο αυτό, είχε στείλει επιστολή στον κ. Μπαρόσο εκδηλώνοντας πρωτοφανή παρέμβαση στα εσωτερικά της Ε.Ε. Είχε αξιώσει από την

Κομισιόν να στηρίξει τους ενεργειακούς σχεδιασμούς της Τουρκίας και να δρομολογήσει το άνοιγμα του διαπραγματευτικού κεφαλαίου για την Ενέργεια, το οποίο τελικά έβαλε στο ψυγείο η Κυπριακή Δημοκρατία. Σε κάθε περίπτωση, ο κ. Μπαρόσο κρίθηκε για δεύτερη φορά ότι «γεμίζει την καρέκλα» της Κομισιόν και για αυτό προφανώς εκλέχθηκε για άλλη μία πενταετία, μέχρι και το 2014, οπότε έληξε η θητεία του. Λίγο αργότερα εργοδοτήθηκε από την Goldman Sachs.

Πολύ σύντομα ένας ακόμη αξιωματούχος διεθνούς οργανισμού, ο επίσης Πορτογάλος Αντόνιο Γκουτιέρες που βρίσκεται στην ηγεσία του ΟΗΕ από το 2016, θα διεκδικήσει επανεκλογή, καθώς η θητεία του λήγει στο τέλος του έτους. Σε σχέση με την Κύπρο, τα τελευταία «επιτεύγματα» του κ. Γκουτιέρες, είναι η υπαναχώρηση από τους όρους εντολής του, μέσω δημόσιας δέσμευσης ότι θα επικειρήσει να «ετραγωνίσει τον κύκλο» μεταξύ της θέσης που υποτίθεται ότι έχει ταχθεί να υπηρε-

τήσει, για λύση διζωνικής, δικαιονομικής ομοσπονδίας και των τουρκικών προτάσεων για δύο χωριστά κράτη στην Κύπρο. Ο κ. Γκουτιέρες, αν και γνώριζε «από πρώτο χέρι» τις προθέσεις της τουρκικής πλευράς να καταθέσει προτάσεις εκτός του πλαισίου λύσης του ΟΗΕ, όχι μόνο δεν κατήγγειλε την τουρκική κίνηση, αποδίδοντας ευθύνες εκεί όπου ανήκουν, αλλά ούτε καν διανοήθηκε να επιστρέψει το τουρκικό έγγραφο ως απαράδεκτο. Φρόντισε μάλιστα να περιγράψει, εντός αιθουσών, την κυριαρχία του κυπριακού κράτους... από κάτω προς τα πάνω, δηλαδή εκκωρούμενη από τις κοινότητες προς το κράτος. Κάτι που «όλος τυχαίως» συμπίπτει με τις ιδέες της Βρετανίας, η οποία επικειρεί να επιβάλει λύση συνομοσπονδίας, στη λογική δύο κυρίαρχων κοινοτήτων.

Τι λέτε για τον κ. Γκουτιέρες; Γεμίζει την καρέκλα του ΟΗΕ για δεύτερη θητεία;

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ένας δύσκολος εθνικός στόχος

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**



Ενα «φιλολαϊκό» μέτρο είναι πολύ συχνά το πιο βαθιά αντιλαϊκό μέτρο. Κλασικό παράδειγμα; Οι μειωμένες βάσεις εισαγωγής στα πανεπιστήμια, αλλά και η δημιουργία νέων ΑΕΙ σε κάθε πόλη και χωριό.

Με τις χαμηλές βάσεις, χιλιάδες νέοι μπαίνουν σε πανεπιστήμια έχοντας πολύ υψηλές προσδοκίες. Κανείς δεν τους έχει προειδοποιήσει για το γεγονός πως οι σπουδές τους δεν έχουν τίποτα να κάνουν με τις ανάγκες της αγοράς. Οτι, με άλλα λόγια, θα είναι εξαι-

Είναι ανάγκη να γίνει, επιτέλους, η σύνδεση της εκπαίδευσης με τις πραγματικές ανάγκες της ζωής και της αγοράς, και αυτό απαιτεί αλλαγή κουλτούρας δεκαετιών.

ρετικά δύσκολο να βρουν δουλειά. Αν οι πολιτικοί ήταν εταιρείες, θα μπορούσε εύκολα ένας Έλληνας γονιός να τους κάνει αγωγή για ψευδή διαφήμιση και καλλιέργεια αβάσιμων προσδοκιών.

Και τι σημαίνει αυτό, θα αναρωτηθεί κάποιος καλοπροαίρετα: τι πρέπει να καταργηθούν τμήματα ανθρωπιστικών σπουδών επειδή δεν έχουν σχέση με την αγορά; Προφανώς και όχι, ειδικά σε μια χώρα σαν την Ελλάδα, όπου ο πολιτισμός, η Ιστορία και οι κλασικές σπουδές αποτελούν διαχρονικά εθνικούς προτεραιότητες. Απαιτείται όμως realismo.

Ο ζηλωτής της δόξας

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**



Ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν ανήκει στην κατηγορία των πολιτικών που αναλαμβάνουν τολμηρές πρωτοβουλίες—κάποιες από τις οποίες ο ίδιος ονομάζει «επαναστατικές»—αγαπημένος να υψώσει τη χώρα του σε βάθρο περιποίο, τόσο στην ευρωπαϊκή όσο και στην παγκόσμια σκηνή. Δεν είναι ασφαλώς ο μόνος ηγέτης της Γαλλίας που υφίσταται τη σαγήνη της δόξης. Η αντιστοιχία στη γαλλική—*gloire*—σκέει μια μαγική έλξη στη χώρα αυτή. Όπως και στην Ελλάδα άλλωστε. Εξ ου και η απήχηση που έχει στους Έλληνες πολιτικούς και διανοούμε-

Η αντιπαράθεση Μακρόν με τον Τούρκο πρόεδρο δεν μετακίνησε τη Γερμανία από την πολιτική της «επιτήδειας ουδετερότητας» έναντι των Αθηνών και της Αγκυρας.

vous η Γαλλία της αστικής επανάστασως και του Διαφωτισμού.

Είναι αλήθεια ότι η προσπάθεια του κ. Μακρόν σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχής. Οι προτάσεις του για αναδιάρθρωση της Ενώσεως προσέκρουσαν στην άρνηση του Βερολίνου. Η αντιπαράθεσή του με τον Τούρκο πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ευπρόσδεκτη ασφαλώς από την Ελλάδα και την Κύπρο, δεν μετακίνησε τη Γερμανία από την πολιτική της «επιτήδειας ουδετερότητας» έναντι των Αθηνών και της Αγκυρας. Αυτό που αναμειβήπατα επέτρεπε ο κ. Μακρόν ήταν να παρασύρει την Ε.Ε. εναντίον του Ηνωμένου Βασιλείου κατά τις διαπραγματεύσεις για την έξοδο του από την Ένωση αλλά και στη συ-

Η Αριστερά μάς λέει εδώ και χρόνια ότι τα πανεπιστήμια πρέπει να ανοίξουν σε όλους και ότι προσωπικότητα ενός παιδιού δεν πρέπει να καταπιεστεί από τις ανάγκες της αγοράς. Ο Ανδρέας Παπανδρέου έκανε καμπάνια το 1981 υποσχόμενος ελεύθερη εισοδο σε όλους τους μαθητές στα ΑΕΙ. Η παιδεία υπέφερε, δυστυχώς, όσο ελάχιστοι τοις από το τσουνάμι του λαϊκισμού.

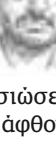
Από μια άποψη, πρόκειται για μια κατάσταση «win win» για μερικούς. Η νομενκλατούρα στέλνει τα παιδιά της σε ιδιωτικά σχολεία και συχνά σε ξένα πανεπιστήμια. Βρίσκεi, όμως, και αναπαράγει στο διηνεκές την «πελατεία» της, γιατί οι νέοι μπαίνουν σε ένα ΑΕΙ, που ενίοτε είναι ΑΕΙ μέσα σε πολλά εισαγωγικά, χωρίς να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες του και χωρίς να παίρνουν κανένα εφόδιο που θα τους είναι χρήσιμο στην πραγματική ζωή. Αποφοιτούν χωρίς προσόντα και χωρίς προοπτικές εργασίας. Η ασυμμετρία προσδοκίων και πραγματικότητας διαλύει ωστόσο τους ίδιους και τις οικογένειές τους, και ο θυμός γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους οπαδούς της αδράνειας. Χρειζόχαστε μια ισορροπία και αλλάγi κουλτούρας. Το μεγαλύτερο κοινωνικό αγαθό στην εποχή μας, για το οποίο κοπάζουν και συχνά υποφέρουν οι ελληνικές οικογένειες, είναι οι θέσεις εργασίας. Είναι ανάγκη να γίνει, επιτέλους, εθνικός στόχος η σύνδεση της εκπαίδευσης με τις πραγματικές ανάγκες της ζωής και της αγοράς. Δεν θα είναι εύκολο υπόθεσι, διότι πάλι κόπνεται στο λαϊκίστικο αφήγημα δεκαετιών. Και θα απαιτήσει συναισθηματική ευφυΐα και σίγουρα όχι απ' υψηλού ελιτιστικά κρηγύματα.

τέχεια. Η προαιώνια αντιπάθεια καθίστασε.

Επί διακόσια χρόνια και πλέον, μετά τη συντριβή του Ναπολέοντα Βοναπάρτη στο Βατερλό από τον δούκα του Ουέλινγκτον, τον επικεφαλής των ευρωπαϊκών δυνάμεων, δεν είχε υπάρξει σύγκρουση στρατιωτική ανάμεσα σε δύο χώρες. Ωστόσο, προ ολίγων ημερών, μια διαμάχη Γάλλων και Βρετανών ψαράδων που αλιεύουν χτένια περί τη νήσο Τζέρσεϊ οδήγησε στη διατύπωση ευρωπαϊκών απειλών περί επιβολής εμπάργκο στην παροχή ηλεκτρικής ενέργειας στο Ηνωμένο Βασίλειο. Και να σκεφθεί κανείς ότι η νήσος Τζέρσεϊ και άλλα παρακείμενα νησιά ουδέποτε είχαν ενταχθεί στο ευρωπαϊκό σύστημα. Σχεδόν ευθύς αμέσως ο κ. Μακρόν ανακοίνωσε την απόφασή του να καταργήσει ή μάλλον να αναμορφώσει «επαναστατικά» την Εθνική Σχολή Διοικήσεως, την ena, οι απόφοιτοι της οποίας συγκροτούν την ανωτάτη διοικητική ελίτ, που όμως κατά το σκεπτικό του Γάλλου προέδρου είχαν αποκοπεί από την κοινωνία.

Έχει τα δίκια του ο κ. Μακρόν. Αλλά το σουσιζέδες είναι ότι η αναποτέλεσε το πρόθεμα επί τη βάση του οποίου ο Ζακ Ντελάρ, εκείνος ο ιδιοφυής φιλακόλουθος καθολικός χριστιανός, ο καθ' ἐκάστη Κυριακή εκκλησιαζόμενος, πλην όμως και σοσιαλιστής ταυτόχρονα, συγκρότησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στόχος του Ντελόρ ήταν βεβαίως να διατηρήσει η Γαλλία, λόγω προτερών εμπειρίας της ena, τον έλεγχο της γραφειοκρατίας του ευρωπαϊκού οικοδομηματος. Ως προς αυτό απέτυχε βεβαίως, διότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει μετατραπεί σε όργανο κυριαρχούμενο από το Βερολίνο, προς την πολιτική του οποίου οφείλουν να προσαρμοστούν οι ηγέτες της Ενωσης. Είτε ορισμένοι εξ αυτών, όπως ο κ. Μακρόν, που καίουν μαινόμενοι τη σμύνα προς τη δόξα, είτε άλλοι που ακολουθούν μια πιο πρακτική οδό.



Είναι ακαταμάχητη η ικανότητα των ανθρώπων να αρνούνται την πραγματικότητα, να παραδίδονται σε μύθους, φαντασιώσεις και υποσχέσεις, παρά τις άφθονες αποδείξεις που μπορεί να παραθέτει η ζωή. Στον Μεσαίωνα, σε τακτικά διαστήματα ξεφύτρωναν μαζικά κινήματα και μεγάλη ταραχή στην Ευρώπη όταν ξαφνικά κάποιος πίστευαν ότι πλησίαζε η Δεύτερα Παρουσία, ότι σύντομα αυτοί, οι φτωχοί και αδικημένοι, θα βρίσκονταν νικητές στο πλευρό ενός Σωτήρα Βασιλιά. Οι ξεσηκωμοί βασιζόνταν σε διάφορους «χρησμούς» και σε χαρισματικές προσωπικότητες. Οι λαϊκές σταυροφορίες κατέληγαν πάντα σε καταστροφή για αυτούς που τις υποκινούσαν και όσους τους ακολουθούσαν. Όμως, η πίστη ότι η ημέρα της τελικής νίκης πλησιάζει έμενε ακλόνητη: οι επιζώντες και αυτοί που ανυπομονούσαν για τον επόμενο ξεσηκωμό έπειθαν εαυτούς ότι το προηγούμενο κίνημα απέτυχε επειδή οι προφητείες έλεγαν ότι η ζωή θα γινόταν ακόμη πιο δύσκολη πριν από την τελική νίκη. Έτσι, ερμηνεύαν κάθε ήττα ως προάγγελο

η, μύθοι και νέα πραγματικότητα

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

της τελικής νίκης, και ανέμεναν το σήμα, ή τον κατάλληλο ηγέτη, για τη νέα εξέγερση.

Αυτό που συμβαίνει στις Ηνωμένες Πολιτείες σήμερα με τους υποπαθούς του Τραμπ είναι παρόμοιο αλλά και πολύ διαφορετικό. Αφενός βλέπουμε ότι η συνωμοσιολογία η ανασφαλέα ότι η οργή πάντων αναζητούν διεξόδο μέσω κάποιου ηγέτη που θα εμπνέει εμπιστοσύνη ότι ακούει τους υποπαθούς του, ότι τους εκφράζει, που υποδέχεται διότι θα τσακίσει τους εκθρούς και θα τους οδηγήσει στη νίκη. Αφετέρου είναι άπιστευτο ότι το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα, το οποίο ιδρύθηκε το 1854 και (με πρόεδρο τον Αβραάμ Λίνκολν) κατήργησε τη δουλεία, έχει υποκύψει στον Τραμπ και στους υποπαθούς του. Επειδή ουδείς μπορεί να πιστέψει ότι οι κορυφαίοι αξιωματούχοι του κόμματος αγνοούσαν την απουσία του τέως προέδρου και την ευθύνη του για την εισβολή στο Καπιτώλιο στις 6 Ιανουαρίου, είναι φανερός ο φόβος ότι χωρίς τη στήριξη του Τραμπ οι υποήφανοι του κόμματος δεν θα εκλέγονταν. Επίσης, η κυνική αποδοχή του «Μεγάλου Ψέματος» ότι ο Τζο Μπίαντιν δεν κλέβει τις προεδρικές εκλογές συντηρεί τον θυμό των παθών

του κόμματος, τους κρατεί σε εγρή-
γορση και ωθεί Ρεπουμπλικανούς
κυβερνήτες και πολιτικούς στις πο-
λιτείες να βρουν τρόπους να μει-
ώσουν τη συμμετοχή ψηφοφόρων
των Δημοκρατικών στις εκλογές.

Στον Μεσαίωνα, παραλήρημα-
τικοί μοναχοί και σαλεμένοι και-
ροσκοπικοί χρησιμοποιούσαν μύθους
και ελπίδες για να παρασύρουν
τους παθούς τους στη σύγκρουση
με μια πραγματικότητα την οποία
δεν μπορούσαν να επιβληθούν.
στην καταστροφή δηλαδή. Σήμερα
οι αγέτες των Ρεπουμπλικανών στο
Κογκρέσο, οι οποίοι είχαν κατα-
γγείλει τον Τραμπ για την ενθάρ-
ρυνση που παρείχε στους εισβολείς
του Καπιτωλίου, οδηγούν τη χώρα
τους όχι προς ένα ονειρεμένο μέ-
λλον αλλά προς τα πίσω. Καθαίρεσαν
την βουλευτή Λίζ Τσάουνσι από την
προεδρία της κοινοβουλευτικής
ομάδας (τρίτο υψηλότερο αξίωμα
του κόμματος στο Κογκρέσο) επειδή
αυτή αρνείται να αναπαράγει τη
ψέμα ότι ο Τραμπ κέρδισε τις εκλο-
γές. Αυτή η κίνηση αποκαλύπτει
το μέγεθος του κυνισμού τους και
τον κίνδυνο που αντιμετωπίζει η
δημοκρατία στις ΗΠΑ. Εάν οι Ρε-
πουμπλικανοί αλλάξουν τις εκλο-
γικές διαδικασίες σε αρκετές πο-

λίτεις και διαμορφώσουν εκλογικές περιφέρειες ώστε να ευνοούνται οι δικοί τους υποψήφιοι, είναι πιθανό να αποκτήσουν πλειοψηφία στο Κογκρέσο στις εκλογές του Νοεμβρίου του 2022. Τότε, έχοντας ήδη δείξει ότι αποδέχονται την τακτική Τραμπ, είναι πιθανό να μην αναγνωρίσουν το αποτέλεσμα της επόμενης προεδρικής εκλογής εάν νικήσει ο υποψήφιος των Δημοκρατικών.

Η ηγεσία του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος θέτει σε κίνδυνο την πολιτική και κοινωνική ομαλότητα. Είναι στο δικό της χέρι να πράξει όπως η Τσένεϊ, να ενισχύσει τους δημοκρατικούς θεσμούς των ΗΠΑ. Αντί γι' αυτό, ενθαρρύνει τους μύθους και τα μισα των πιο ακραίων οπαδών, προκαλώντας ανάλογη οργή, καχυποψία και πνεύμα αδικίας από την άλλη πλευρά. Κάθε ομάδα θα διαμορφώνει τη δική της πραγματικότητα. Αντιθέτως με τους πραϋτευόμενους σε αποτυχία σαλούς του Μεσαίωνα, οι Ρεπουμπλικανοί μπορεί να πετύχουν τους στόχους τους. Τότε ουδείς θα τους ζητήσει να λογοδοτήσουν. Οι ΗΠΑ, όμως, από λαμπρό παράδειγμα δημοκρατίας, ευημερίας και ευνομίας, θα περάσουν στον δικό τους Μεσαίωνα.



ΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Επί ξυρού ακμής η αξιοπρέπεια

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Το μεγάλο αστέρι της δημαγωγίας, ο Ανδρέας Παπανδρέου, ήταν ο πρώτος στην Ελλάδα από τους επαγγελματίες της πολιτικής, που κατάλαβε την τεράστια, προπαγανδιστική δυναμική της λέξης «αλλαγη». Διέγινε καίρια ότι ο καθένας προσλαμβάνει τη λέξη επενδύοντας σε αυτήν όχι κοινές ανάγκες (ούτε καν τις εξόφθαλμες και κραυγαλέες), αλλά τις ατομικές του επιθυμίες και ορέξεις (τα «απωθημένα» του).

Οι εκλογές, στις 18 Οκτωβρίου 2011, είχαν διαφημιστική καταγωγικά ως η μέρα της «Μεγάλης Αλλαγής», και η «Αλλαγή» ως «όρος για την επιβίωση του έθνους, για την επιβίωση του λαού μας». Καμία πολιτική βερσιφικαρισμένη αλλαγή στο νεοελληνικό κρατίδιο δεν εξοίκωνε τέτοια παλλαϊκή υστερία, τέτοιο παραλήρημα ενθουσιασμού. Αυτονόητα ο καθένας επένδυε στην παπανδρεϊκή «αλλαγή» τα απωθημένα ορξέξων και επιθυσιών, λογικά αχαλίνωτων αλλά κομματικά επιφύκτων.

Στις 19 Οκτωβρίου, π.χ., επομένως των εκλογών, το πρώτο, σε μεγάλο κρατικό νοσοκομείο της Αττικής, ο διευθυντής των ιατρών χειρουργικής κλινικής έφτασε με το αυτοκίνητό του, όπως κάθε μέρα, στον χώρο στάθμευσης που του είχε ορίσει η διοίκηση του νοσοκομείου. Ο χώρος ήταν κατειλημμένος. Τον πλησίασε ένας ηλικιωμένος: «Γιατρέ, αυτά που ήξερες, τελείωσαν. Σήμερα εδώ παρακάβει η καθαριώστρια, αύριο, όποιος έρθει πρώτος». Αντιπροσωπευτική εικόνα της ποικιλοτροπίας στην κατάσταση μιας «κρίσιμης» αστικής αλ-

Όταν τις πολιτικές αλλά-
γές τις πηδαλιουχούν
οι μικρότητες.

λαγής». Οι «κατασκευαστές κοινής γνώμης» (απλοελαδιστί: opinion makers) ξέρουν πολύ καλά την τεράστια δυναμική της πολυσημίας των λέξεων. Γι' αυτό και είναι αδύστακτοι σε εκείνο το είδος της αναλήψιας, που πετυχαίνει ο προσεταιρισμός επιθετικών προσδιορισμών νοηματικά παραλλαγμένων. Οι πασοκικές, τότε, ατίσεις, προσπάθησαν και πέτυχαν, σε μεγάλο βαθμό, να ταυτίσουν τις συνειδήσεις: την «αλλαγή» με το καινούργιο το καινούργιο με την «πρόοδο», την «πρόοδο» οπωσδήποτε με την άρνηση της «συντήρησης» και την «παροδεδωμένη» πείρα των προγενέστερων. Η σάτιρα των τότε αναρχικών, στα τότε Εξάρχεια, συντόπισε την πληθωρική ευφορία του Ανδρείομου σε ένα και μόνο σύνθημα, σε τοίκους: «Όλοι με την εκδρομή του ΠΑΣΟΚ στην Ολλανδία – αυτοπονητισμός δωρεάν».

Τις δημαγωγικές δεξιότητες του πολυταλαντούχου Ανδρέα δεν υπήρξε κόμμα με πολιτικό «τασσανό» ικανό να τις χαλιναγωγήσει. Ο θεληματικός (με πημλι) πολιτικός εκείνης της ώρας, Κωνσταντίνος Καραμανλής, είχε πια αυτοπαγιευτεί στην κοντόφθαλμη μέση της εγωτικής αντίστασης: Τα οράματά του είχαν πραγματοποιηθεί θριαμβικά, η Ελ-

λάδα είχε ανοικοδομηθεί από τις καταστροφές του Μεγάλου Πολέμου και της Ζαχαριαδικής κακουργίας, η δικτατορία είχε από μόνη της καταρρεύσει και η χώρα στην παγιωμένη ευστραφία του Καραμανλή η πτώσις της συμπαρέσυρε και τον θεσμό της Βασιλείας. Λαϊκό κόμμα, τελευταίο απήχμα πατριωτισμού, δεν υπήρχε πια, και πάλι χώρα στην καρμανιόλα δεξιότητας. Του είχε έγκαιρα «γυαλίσει» η μετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τον ξίπαζε η ιδέα (και το είχε ομολογήσει) «να είναι ο Έλληνας πρωθυπουργός στο ίδιο βάθρο με τους Ευρωπαίους πρωθυπουργούς!» Ως εκεί έφθανε η φιλοδοξία του, δεν μπορούσε ποτέ να διανοηθεί την αυτάρκεία του να σαρώνεται από την πασοκική, συμπλεγματοκή μέθη της «Αλλαγής»

Στα σαράντα χρόνια, από το 1981 ως σήμερα, η Ευρώπη του Καρλομάγνου, η «Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία του Γερμανικού Έθνους», πέτυχε τον από πάντοτε στόχο της: την οριστική και ολοσχερή εξάλειψη κάθε ίχνους ιστορικής παρουσίας του Ελληνισμού στο γίγνεσθαι της Ευρώπης. Ο πρώτος εφιαλτικός γιορτός Έλλανες «σταθμός» στην προγραμματική γενοκτονία τους ήταν η οθωνική αντιστάσιελ. Δεύτερος «σταθμός», η ιδιοφυής μεθοδευμένη Μικρασιατική Καταστροφή. Τρίτος «σταθμός», η θριαμβική αυτοεξορία της χωρίς την παραμικρή προετοιμασία εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση – η ολοσχερής παραιτοση από κάθε πρόθεση εκτίτσηης της ελληνικής ιδιαιτερότητας.

Ο μεθοδικός και ολοσχερής αποκλεισμός κάθε ενδεχόμενου μετακίνησης του Ελληνισμού στο γίγνεσθαι της Ευρώπης συντελέστηκε (σε τρίτη και τελική φάση) αθόρυβα, ανεπαίσθητα και απολύτως δολοφονικά:

Με την γκανγκστερική, πραξικοπηματική επιβολή της μονοτονικής γραφής αποκλείστηκε στεγανά η ελληνική γλώσσα από την συνεχή ανανέωση και τον αδιάκοπο πλουτισμό που της εξασφάλιζε η διαχρονικότητά. Με την πεισματική, ολοσχερή εξόντωση των ατοδιακριζόμενων κοινοτήτων (του θρησμικού κοινοτισμού) χάθηκε ανεπίστροφα το τελευταίο κατάλοιπο της ελληνικής δημοκρατίας. Και, με την αυτοκτονική «αυτοκεφαλία» της Εκκλησίας, την αποκοπή της από την «καθολικότητα» και την ελληνική αρχοντιά του Οικουμενικού Πατριαρχείου, αυτοκαταδόθηκε ο Ελληνισμός στην περιθωριακή επαχρωτίλα.

Μοναδική προοπτική μας η ιστορική εξαφάνιση – «ανεπαρσθήτως», από τον κόσμον έξω».

Στις πολιτικές ειδήσεις, η «Κ» της Κυριακής 9/5 διατύπωνε υπαιτιγμό για δυσαρέσκεια του πρωθυπουργού Κυριάκου από την έκδωλ ανώσα αξιοπρέπειας που πήραμε οι Έλληνες με τις απαντήσεις Δένδια στη θρασυάντια Τσαβούσογλου. Οτι πιθανόν σχεδιάζεται «μετακίνηση» Δένδια, αντικατάστασης με με μμντή τις ακινδυνούς ουδετερότητας Σημίτη.

Επί ξυρού ακμής η αξιοπρέπεια.

Κάγκελα παντού

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**



Τα πανηγύρια των οπαδών της Ομόνοιας, εν μέσω πανδημίας, για την κατάκτηση του πρωταθλήματος –αμέσως μετά την άρση του lockdown- είναι η απόλυτη έκφραση γελοιοτήτας και κατάρνησης του κράτους. Όπως και πριν από αυτά οι ουρές πιστών που προσκυνούσαν παντόφλες και λείψανα αγίων, η αντίδραση της εκκλησίας στα διατάγματα, οι ψεκασμένοι που έκαναν επεισόδια στην Λεμεσό και τόσα άλλα που είδαμε από μια κυβέρνηση, η οποία δεν παίρνει και την καλύτερη βαθμολογία όσον αφορά την διαχείριση της κρίσης, όπως και σε πολλά άλλα.

Η παρουσία μάλιστα στελεχών του ΑΚΕΛ μεταξύ των όσων πανηγύριζαν αποτελεί και μια μεγάλη υποκρισία, όταν επικρίνεις την κυβέρνηση για τα παιδαριώδη λάθη και την κακή διαχείριση της πανδημίας, που καταδεικνύει πως και η αξιωματική αντιπολίτευση βρίσκεται, πέραν της κυβέρνησης, σε βαθιά πολιτική παρακμή. Ο Τζίμης Πανούσης, στον κλασικό του δίσκο «Κάγκελα Παντού» (1986, ΕΜΙ), τραγούδησε στο ομώνυμο τραγούδι «όλο το έθνος προσκυνάει σώβρακα και φανέλες» για την δύναμη του λαοφιλούς αθλήματος κάνοντας ωστόσο ένα σχόλιο για την πολιτική του προέκταση –προφανώς σε εποχές παρακμής σαν κι αυτές που διανύουμε αλλά και σαν αυτές που έγκαιρα είχε εντοπίσει, επί ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα τότε, τόσες δεκαετίες πίσω στο 1986. Δεν είναι θέμα Ομόνοια-ΑΠΟΕΛ. Δεν με ενδιαφέρει καν το ποδόσφαιρο και δεν παρακολουθώ. Οποιαδήποτε ομάδα κι αν βρίσκονταν στην θέση της πρωταθλήτριας Ομόνοιας, πολύ πιθανόν να είχαμε βιώσει τα ίδια. Ακριβώς γιατί το ποδόσφαιρο στην Κύπρο της πανδημίας –αν είσαι ιδιοκτήτης γηπέδου φουτσαλ ιδιαίτερα- αλλά και γενικώς δεν παύει να είναι αυτό που είναι: μια καλοκουρδισμένη μπίζνα με συχνά κρούσματα διαφθοράς και στημένους αγώνες που απλά συντηρεί κομματικούς στρατούς. Αν το ποδόσφαιρο ήταν σοβαρό στην Κύπρο η Εθνική Κύπρου δεν θα έπαιζε με κάτι ψαράδες από το Σαν Μαρίνο και κάτι μη αναγνωρισμένες οντότητες διεθνώς όπως η Δημοκρατία του Κοσόβου.

Αυτό ωστόσο που εξοργίζει δεν είναι οι Ομονοιάτες perse. Είναι η δήλωση του Προέδρου της Δημοκρατίας –στα όρια του μετατρολιόριματος- Νίκου Αναστασιάδη που, εκτός υπερβολής, μας είπε (...) την ίδια ώρα, να αναλογιστούμε και τα αισθητά ενός φίλαθλου κόσμου που ύστερα από 11 χρόνια η ομάδα του κερδίζει».

Με άλλα λόγια ο πρώτος πολίτης της χώρας μας είπε «εν οκ μωρέ, αφήστε τους». Η δήλωση του κ. Αναστασιάδη δεν θα τύχει ιδιαίτερης κριτικής από τον αξιωματική αντιπολίτευση για τον ορισμό του

λαϊκισμού και της de facto κατάρνησης της κοινής λογικής που αποτελεί ακριβώς για έναν λόγο: όλοι μα όλοι, ανεξαιρέτως, που ασχολούνται ενεργά με την πολιτική στην Κύπρο πάνε ασορτί με το... σωβρακάκι που προσκυνούν. Φαντάζομαι πως ο κ. Αναστασιάδης όταν έκανε την δήλωσή του δεν μας ζήτησε να αναλογιστούμε και τα αισθήματα του μη φίλαθλου κόσμου, που ύστερα από έναν και πλέον χρόνο δεν ταξίδεψε για να δει τους γονείς του, κινούνταν περιορισμένα με SMS, έχασε την δουλειά του, πέρασε ψυχολογικά από τον εγκλεισμό, δεν μπορούσε να γυμναστεί, δεν σχεδίασε τον γάμο ή την βάφτισή του, δεν κατάφερε να δει τους συγγενείς του για να κλάψουν πάνω από τον τάφο του αγαπημένου προσώπου και που –με ακρίβεια μιλισεκόντ- πήρε ευλαβικά τα μέτρα συμβάλλοντας στην μη εξάπλωση του ιού με προσωπικό κόστος.

Δεν με ενδιαφέρει, προσωπικά, αν οι Ομονοιάτες έχουν να κερδίσουν το πρωτάθλημα 11 χρόνια ή αν οι Αποελίστες διαμαρτύρονται για την διοίκηση της ομάδας τους. Ούτε τι κάνουν αυτοί της Λεμεσού «όλο το έθνος προσκυνάει σώβρακα και φανέλες» για την δύναμη του λαοφιλούς αθλήματος κάνοντας ωστόσο ένα σχόλιο για την πολιτική του προέκταση –προφανώς σε εποχές παρακμής σαν κι αυτές που διανύουμε αλλά και σαν αυτές που έγκαιρα είχε εντοπίσει, επί ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα τότε, τόσες δεκαετίες πίσω στο 1986. Δεν είναι θέμα Ομόνοια-ΑΠΟΕΛ. Δεν με ενδιαφέρει καν το ποδόσφαιρο και δεν παρακολουθώ. Οποιαδήποτε ομάδα κι αν βρίσκονταν στην θέση της πρωταθλήτριας Ομόνοιας, πολύ πιθανόν να είχαμε βιώσει τα ίδια. Ακριβώς γιατί το ποδόσφαιρο στην Κύπρο της πανδημίας –αν είσαι ιδιοκτήτης γηπέδου φουτσαλ ιδιαίτερα- αλλά και γενικώς δεν παύει να είναι αυτό που είναι: μια καλοκουρδισμένη μπίζνα με συχνά κρούσματα διαφθοράς και στημένους αγώνες που απλά συντηρεί κομματικούς στρατούς. Αν το ποδόσφαιρο ήταν σοβαρό στην Κύπρο η Εθνική Κύπρου δεν θα έπαιζε με κάτι ψαράδες από το Σαν Μαρίνο και κάτι μη αναγνωρισμένες οντότητες διεθνώς όπως η Δημοκρατία του Κοσόβου.

Η γύμνια αυτή αφήνει, δυστυχώς, πολλά κακά προηγούμενα που σαν κοινωνία θα τα δούμε μπροστά μας σε λίγα χρόνια όταν, πολύ απλά, ο πρώτος πολίτης που θα πάρει τον νόμο στα χέρια του –έχοντας μάλιστα και το περί κοινού δικαίου αίσθημα με το μέρος του αλλά όχι τον ίδιο τον νόμο- τύχει αντι μια γενικευμένη καταδίκης του «να αγιάσουν τα χέρια του». Αλήθεια αυτό θέλουμε ως κοινωνία; Γιατί αν θέλουμε αυτό με... πανουσκούς όρους δεν αργεί η στιγμή που κάποιος πολίτης θα... κατεβάσει το σώβρακο της υποκρισίας. Το έρωτημα δεν είναι πότε αλλά πόσο σύντομα.

ioannoug@kathimerini.com.cy



Στην πόλη Ashkelon του Ισραήλ οι καταστροφές από τις βίαιες συγκρούσεις Αράβων και Ισραηλινών είναι πολλές και σοβαρές. Παρόμοια κατάσταση παρουσιάζουν και πολλές άλλες πόλεις του Ισραήλ, με την κατάσταση να οδηγείται στα άκρα.

Η Ιερουσαλήμ στις φλόγες!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο Γεδεόν Λεβί, ισραηλινός δημοσιογράφος και συγγραφέας, εξηγεί τους τρεις λόγους γιατί το κράτος του Ισραήλ συμπεριφέρεται έτσι: η πλειοψηφία αισθάνεται ότι «είμαστε ο περιούσιος λαός», ότι είμαστε το «αιώνιο θύμα» (το ολοκαύτωμα συμβάλλει αποφασιστικά σε αυτό) και οι Παλαιστίνιοι είναι «κατώτεροι από εμάς».

Ο Γ. Λεβί εξηγεί πως για τους τρεις αυτούς λόγους «σχεδόν όλοι οι ισραηλινοί πιστεύουν ότι δικαιούμαστε να κάνουμε ό,τι θέλουμε». Η αντίληψη αυτή ότι μπορούμε να κάνουμε οτιδήποτε χωρίς καμιά επίπτωση ενισχύεται και από το γεγονός πως το εβραϊκό λόμπι στις ΗΠΑ είναι σε θέση να στηρίζει τις πιο ακραίες θέσεις πολιτικών στο Ισραήλ και έτσι να ενισχύει τον φαύλο κύκλο της ακαμψίας τους.

Σήμερα η Ιερουσαλήμ φλέγεται. Πίσω από τις φλόγες θα δει κανείς τη μάχη Νετανιάχου να κρατηθεί στο πολιτικό σκηνικό. Πρώτο, ωθεί τις εξελίξεις στην πιο ακραία τους διάσταση για να μπλοκάρει τη δικαστική διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη εναντίον του για δύο υποθέσεις διαφθοράς. Όσες απόπειρες δοκίμασε για να παρεμποδίσει την εξέλιξη της δεν είχαν επιτυχία κατάληξη, τώρα αλλάζει το πλαίσιο.

Δεύτερο, εκβιάζει τον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν μέσω στοχευμένων επιθέσεων κατά Ιράν για να παρεμποδίσει την επιστροφή στη συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν. Μετά από τις δηλώσεις του Αμερικανού ΥΠΕΞ

Α. Μπλίνκεν και του Συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας Τ. Σάλιβαν ότι οι ΗΠΑ επιστρέφουν στα κείμενα του 2015, ο Νετανιάχου συντόνισε δύο ενέργειες κατά της στροφής των ΗΠΑ στον ορθολογισμό. Αξιοποίησε τις νέες τεχνολογίες με μερική καταστροφή στις πυρηνικές εγκαταστάσεις στη Νατάνζ στις 11 Απριλίου 2021 (ο Ιρανός ΥΠΕΞ Μ. Ζαρίφ μίλησε για «πυρηνική τρομοκρατία») και επίσης με πυραυλικό κτύπημα σε ιρανικό πλοίο στην Ερυθρά Θάλασσα.

Τρίτο, ασκεί αόριστη πίεση στους κομματικούς συσχετισμούς για να παραμείνει στη θέση του ρυθνόμενος στο μαγικό αριθμό 61, φθάνοντας τις επιθέσεις κατά Παλαιστινίων γύρω από το τέμενος Αλ Ακσά στην Ιερουσαλήμ. Απέτυχε να σχηματίσει κυβέρνηση. Κατέθεσε την εντολή στον πρόεδρο Ρέβλιν, και πήρε εντολή ο Γ-αίρ Λαπίντ με στόχο να ενώσει δυνάμεις σε έναν αντι-Νετανιάχου συνασπισμό. Ο Νετανιάχου άλλαξε την ατζέντα, πέρασε το εγχείρημα Λαπίντ σε άλλη βάση και παίζει ξανά τον κεντρικό ρόλο του «σωτήρα». Ταυτόχρονα, κλείνει τα μάτια στους υπερροδόδοξους εβραίους – 44 νεκροί στο όρος Μερόν, μηδέν δράση της αστυνομίας παρά τις σχετικές προειδοποιήσεις, κατά συνέπεια μηδέν μέτρα πρόληψης (30/4/21).

Τέταρτο, η τυφλή πολιτική της «Χαμάς» βοηθά μόνο τους Νετανιάχου. Η πολιτική της μη αναγνώρισης του κράτους του Ισραήλ από τους φανατικούς ηγέτες της «Χαμάς» ενισχύει τον φαύλο κύκλο

της έντασης και περιπλέκει περαιτέρω τις σχέσεις καχυποψίας και έντασης με τη «Φατάχ» του Α. Αμπάς. Έτσι, το δικαίο παλαιστινιακό αίτημα για απόκτηση κράτους γίνεται πιο πολύπλοκο, καθώς οι δύο αντίπαλες στρατηγικές, η ρεαλιστική της «Φατάχ» και η εκτός τόπου και χρόνου της «Χαμάς», μόνο ζημιά προκαλούν στην εικόνα των Παλαιστινίων διεθνώς και καθιστούν πιο αδύνατη τη διαπραγματευτική τους θέση.

Πέμπτο, οι επιστροφές στο Ισραήλ εβραίων από διάφορες χώρες, από τη Ρωσία (κυρίως), επέφερε αλλαγές στον δημογραφικό χάρτη της χώρας, κάτι που ευνοεί ακραία κόμματα με χαρακτηριστικό παράδειγμα το κόμμα «Ισραήλ το Σπίτι μας» του Α. Λίμπερμαν. Το Εργατικό Κόμμα μοιάζει με σκιά του παλιού εαυτού του. Η νέα πρόεδρος του Μεράβ Μιχαέλι πρόσθεσε 4 νέες έδρες (7 έδρες από 3) στην Κνέσετ, πολύ μακριά, βέβαια, από τις παλιές του επιδόσεις. Η τώας ΥΠΕΞ και ένα διάστημα επικεφαλής της διαπραγματευτικής ομάδας στις συνομιλίες με τους Παλαιστίνιους Τ. Λίβνι, με σοβαρές απόψεις για το Μεσανατολικό έχασε την επιρροή της μέσα στις ανακατατάξεις του εκλογικού σώματος.

Έκτο, επί προεδρίας Ορπάμα έγινε η πιο συστηματική προσπάθεια για την επίλυση του Μεσανατολικού με τις επίμονες προσπάθειες του τότε ΥΠΕΞ Τ. Κέρι και τη συμβολή του αντιπροέδρου Μπάιντεν. Οι συνολικά 11 επισκέψεις Κέρι στην περιοχή οδήγησαν σε θεαματική αποτυχία: όλα προέκυψαν στην απόλυτη προσή-

λωση Νετανιάχου στο να επιβάλει τους όρους του επί των Παλαιστινίων, όχι για να βρει τρόπους συνεννόησης πάνω στην ψηφισμένη θέση του ΟΗΕ «δύο κράτη στη Μέση Ανατολή», ένα ισραηλινό, ένα παλαιστινιακό, σε συνθήκες ασφαλείας. Ο Τραμπ τα έδωσε όλα στον Νετανιάχου και εγκατέλειψε έτσι τον ρόλο του μεσολαβητή (απεσταλμένος του στη Μ. Ανατολή ο γαμπρός του, δήθεν «συμφωνία του αιώνα» για το Μεσανατολικό στις 28/1/2020, αναγνώριση της Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσας, υψώματα Γκολάν σε υψώματα «Τραμπ»!). Ο ΟΗΕ δεν μπόρεσε να αποφασίσει λόγω της στάσης των ΗΠΑ, το «κουαρτέτο» για τη Μ. Ανατολή βρίσκεται μόνο στα χαρτιά και με δημόσιες ανακοινώσεις κανένα πρόβλημα δεν επιλύεται.

Έβδομο, ο Β. Νετανιάχου παίζει με τη φωτιά στην Ιερουσαλήμ για να μη σχηματιστεί άλλη κυβέρνηση, καθώς όλα περιστρέφονται γύρω από την προσωπική του επιβίωση. Τα άλλα, γι' αυτόν, δεν έχουν καμιά απολύτως σημασία. Ο επικίνδυνος Νετανιάχου παίζει κορόνα-γράμματα την κατάσταση στην περιοχή φτάνει να επιπλεύσει στην πολιτική αρένα της χώρας του. Θα καταφέρει το αντι-Νετανιάχου μέτωπο να σχηματίσει κυβέρνηση; Η δικαστική εξουσία θα ολοκληρώσει το έργο της; Όλα αβέβαια, όσο οι σειρήνες έχουν τον πρώτο λόγο και ο Νετανιάχου διευθύνει την ορχήστρα του χάους..

www.larkoslarkou.org.cy

Το δαιμονικό εάν στα κορωνο-εμβόλια

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**



«Θα πεθάνω...»κανε κάτι...» ήταν η κραυγή αγωνίας ανθρώπου με πολλά υποκείμενα νοσήματα, ο οποίος αναζητούσε απεγνωσμένα εμβόλιο Pfizer, γι' αυτόν και τη γυναίκα του, η οποία υποφέρει από περισσότερα χρόνια νοσήματα. Τα δάκρυα έτρεχαν βροχή και η φωνή τρεμόπαιζε: «Ο γιατρός, μάς είπε να βάλουμε το συντομότερο δυνατό εμβόλιο Pfizer και όχι AstraZeneca. Φίλοι μας, οι οποίοι μπεινόβγαιναν και αυτοί στα νοσοκομεία, πέθαναν την περασμένη βδομάδα...» Ο πολυβασανισμένος και καλός ατομος άνθρωπος, ο οποίος υπηρέτησε ως εθελοντής κατά την εισβολή του 1974, τραυματίστηκε και επιβίωσε με θαυματουργικό τρόπο, τώρα απελπισμένος κτυπά τηλέφωνα, γνωστών και φίλων, αναζητώντας χείρα βοηθείας.

Πολλοί ήταν αυτοί οι οποίοι έτρεξαν να βοηθήσουν τον «καλό και αγαθό» άνθρωπο, αλλά σπουδαιότερο ήταν πόρτα όσο θέλεις βρόντας». Αυτοί οι οποίοι μπορούσαν θεωρητικά να κάνουν κάτι, οι χρυσοπληρωμένοι, άλλοι του έκαναν διάλεξη περί εμβολίων, άλλοι του θύμωσαν για την ενόχληση, άλλοι του έκλεισαν το τηλέφωνο και μερικοί τον περιέλασαν. Όλοι παρέπεμπαν στον γράμμα του νόμου και στην «ψυχρή και άτυχη» πύλη εμβολιασμών, για το μαγικό Pfizer. Ο απελπισμένος άνθρωπος ξανά στον προσωπικό γιατρό, ο οποίος ήταν κάθεται επί επόμενου μόνο Pfizer και όχι AstraZeneca. Το δίλημμα μεγάλο. Να ακούσει τον προσωπικό του γιατρό ή τους «καρεκλοκένταυρους». Αποτέλεσμα ήταν, από αναβολή σε αναβολή και ο Θεός βοηθός. Στο μεταξύ το ζευγάρι κλείστηκε στο σπίτι, παρέα με τα αντισηπτικά.

«Αν δεν πάμε από την καταραμένη αρρώστια, θα πάμε από ψυχολογικά...» μονολογούσε χωρίς ποτέ να κάνει το κιούμπορ του.

Προσωπικός γιατρός στο ΓΕΣΥ έλεγε με ειλικρίνεια ότι δεν δέχθηκε να εμβολιαστεί κόσμος με AstraZeneca, γιατί φοβάται τον εαυτό του και τους δικηγόρους. «Οι ταγοί της Ευρώπης, δέκοψαν την συνεργασία με την AstraZeneca, πολλές χώρες, με σοβαρούς επιστήμονες, έθεσαν ένα σωρό ηλικιακούς και άλλους περιορισμούς και στην Κύπρο, επιμένουν στο αμφιλεγόμενο, τουλάχιστον, εμβόλιο. Τι θα γίνει, αν αύριο μια κοπέλα μείνει στειρά και αποδειχθεί σε λίγα χρόνια ότι φταίει το συγκεκριμένο εμβόλιο; Τι θα συμβεί αν πεθάνει ένας άνθρωπος; Πώς θα αντέξουν τις τύψεις; Το χειρότερο, τι θα συμβεί αν ένας εμβολιασμένος μείνει παράλυτος; Πώς θα αντιμετωπίσω τους δικηγόρους στα δικαστήρια,

αν αύριο αρχίσουν οι αγωγές; Καλύτερα λείψω από το ψυχικό και τα δεκάευρα, για να μην σε βρει το κρίμα». Και συνέχισε να λέει ότι δεν είναι τυχαίο και το γεγονός, ότι οι μισοί και γιατροί και νοσοκόμοι δεν έβαλαν το εμβόλιο και περιμένουν να δουν τα αποτελέσματα.

Από την άλλη σοβαρός γιατρός του ΓΕΣΥ, με μεγάλη «πελατεία», έλεγε ότι έχει καθήκον απέναντι στους ασθενείς του, οι οποίοι είναι και φίλοι του, να τους προστατεύσει από την ταλαιπωρία και τον καύσωνα, αλλά και τον «εξευτελισμό» των εμβολιαστικών κέντρων. «Τουλάχιστον εδώ αν πάθουν κάτι από το AstraZeneca, είμαστε σε θέση αμέσως να αντιμετωπίσουμε την κατάσταση. Το μόνο σίγουρο είναι ότι οι εμβολιασμένοι μειώνουν κάθεται το ενδεχόμενο να νοσήσουν βαριά από τον κορωνοϊό. Παρενέργειες έχουν όλα τα φάρ-

μακα, αλλά και σύμφωνα με τις στατιστικές στην Κύπρο, κάθε χρόνο κάνουν τη ζωή τους, από τον μολυσμένο αέρα, τουλάχιστον 800 άνθρωποι και δεν γονιιάζεται και κανένας». Και συνέχισε με τραγικές αναφορές για τα ψυχολογικά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν πολλοί ασθενείς του, λόγω του κέρφου.

Γλυκύτατος παππούλης, έλεγε ότι είναι καλό να κάνουμε το εμβόλιο, για να προστατεύσουμε και τους εαυτούς μας, αλλά και τους διπλανούς μας. Μπορεί οι «εγκέφαλοι» της πανδημίας να είναι «δαιμονικοί» άνθρωποι, αλλά και εμείς έχουμε τον παντοδύναμο Χριστό μας, ο οποίος δέχεται και τους πιο αδύνατους. Έκανε αναφορά στο θαύμα του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, με τον φίλο του, τον Αλή Πασά. Οι Εβραίοι των Ιωαννίνων, οι οποίοι ζήλευαν τη φίλια, ζήτησαν από τον Αλή Πασά, να

δοκιμάσει τον Άγιο και να του δώσει δηλητήριο, το οποίο ετοίμασαν οι ίδιοι, με τον όρο, να μην κάνει τον σταυρό του, γιατί όπως έλεγαν είναι μαγικό σημείο.

Μάλιστα, δεσμεύτηκαν να πουν κατακάθι, αν δεν πεθάνει ο Άγιος. Η πρόκληση άρεσε στον Αλή Πασά και έδωσε διαταγή για τον διαγωνισμό. Ο Άγιος τότε ρώτησε τον Αλή Πασά, από ποια πλευρά της κούπας να πει το φαρμάκι και με τον τρόπο αυτό ευλόγησε και σταύρωσε την κούπα. Ήπιε το δηλητήριο λες και έπινε νερό. Οι εβραίοι ακολούθησαν με το κατακάθι και πληρώσαν με τη ζωή τους, την κουτοπονηριά τους. Και ο γλυκύς παππούλης, από τα βάθη της ψυχής, του μονολόγησε: «Τις θεός μέγας. Τις θεός μέγας ως ο Θεός ημών; Σ'ε οι Θεός ο ποιών θαυμάσια μόνο...».

kaparispan@yahoo.gr

Η αλλαγή που μας οφείλουμε

Του ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΜΕΝΕΛΑΟΥ

Πολύ μελάνι έχει κυθεί στο όνομα της αλλαγής. Είναι μέρος της ρητορικής κάθε υποψηφίου, νέου και επαναλαμβανόμενου, και σε κάθε δεύτερη διαφήμιση στους δρόμους. Είναι όμως μόνο θέμα προσώπων; Η εκλογή απλών νέων (σε ηλικία ή/και θητεία) προσώπων δεν είναι αυτοσκοπός, αφού δεν διασφαλίζει την ουσία της αλλαγής. Από μόνη της η εκλογή μιας νέας Βουλής δεν είναι αρκετή. Χρειαζόμαστε μια βαθύτερη κοινωνική αλλαγή, μια που να μας αγγίζει όλους. Τα προβλήματα της οικονομίας της τελευταίας δεκαετίας, η ανεργία ιδιαίτερα της νεολαίας ή/και η ποιότητα των θέσεων εργασίας, το ύψος των μισθών σε σχέση με το κόστος ζωής, η διαφθορά, το χαμηλό πολιτικό ήθος, οι κοινωνικές ανισότητες, τα προβλήματα στην παιδεία, το τελματωμένο Κυπριακό, οδήγησαν μια μεγάλη ομάδα του πληθυσμού να νιώθει ξεχασμένη, να απαξιώνει την πολιτική και τους πολιτικούς, να φλερτάρει ή και να πειθείται από συναισθηματικά λαϊκίστικες ή/και ακροδεξιές μισαλλόδοξες ρητορικές. Τα φαινόμενα αυτά, που παρατηρούνται μέσα από εκλογές, δημοσκοπήσεις, βαρόμετρα και διά γυμνού οφθαλμού με

Από μόνη της η εκλογή μιας νέας Βουλής δεν είναι αρκετή. Χρειαζόμαστε μια βαθύτερη κοινωνική αλλαγή, που να μας αγγίζει όλους.

μια βόλτα στην κοινωνία, πρέπει να τα αναγνωρίσουμε ως τοξικές βόμβες στα θεμέλια της δημοκρατίας που αν δεν αντιμετωπιστούν άμεσα και αποτελεσματικά, θα μας βυθίσουν σε ένα κυνικό τέλμα ακρότητας, επισκιάζοντας τα όποια θετικά συμβαίνουν και εμποδίζοντας την πρόοδο μας. Η κοινωνία βράζει. Σε αυτό συμβάλλει και ο τρόπος που καταναλώνουμε την πληροφόρηση από ΜΜΕ και ΜΚΔ. Κλεινόμαστε μέσα στις κοινωνικές φούσκες μας, διαβάζουμε και υιοθετούμε απόψεις που συνήθως επιβεβαιώνουν τις δικές μας και ενδυναμώνουν τα στερεότυπά μας, ανεξαρτήτως τεκμηρίωσης.

Συνήθως, την αλλαγή τη ζητάμε από τους/τις πολιτικούς. Οφείλουμε όμως και ως πολίτες να καταλάβουμε ότι για να λειτουργήσει η δημοκρατία και η κοινωνία, χρειάζεται ένας ελάχιστος βαθμός αλληλεγγύης, ενσυναίσθησης και πολιτικής ποιότητας, δικής μας και μεταξύ μας. Διότι, ανεξαρτήτως πολιτικής άποψης, συμμετοχής ή αποχής, αν αποτύχουμε οι πολλοί να ανακάμψουμε, πολιτικά, ηθικά, κοινωνικά, οικονομικά, θα αποτύχουμε, όλοι μαζί. Αν αποτύχουμε να συμφωνήσουμε ότι τα επιχειρήματα πρέπει να στηρίζονται σε δεδομένα και ορθολογισμό, ότι αυτά μπορεί να αλλάζουν, ότι μπορεί να κάναμε λάθος

και να αναθεωρούμε, ότι η επιστήμη και η λογική θα πρέπει να έχουν ειδική βαρύτητα στη λήψη αποφάσεων, οι πιθανότητες μας για ουσιαστική αλλαγή μειώνονται δραστικά.

Αν γίνουμε η αλλαγή που θέλουμε να δούμε, ο καθένας στον μικρόκοσμο του, τότε θα την απαιτήσουμε και από την Πολιτεία και ίσως να τη δούμε να συμβαίνει. Αυτή τη στιγμή, έχουμε μπροστά μας τις βουλευτικές εκλογές και ενώ η Βουλή θα συγκροτηθεί, είτε συμμετέχουμε είτε όχι, είναι πολύ σημαντικό να συμμετέχουμε. Αυτό που θα γίνει αν δεν συμμετάσχουμε, αν δεν ψάξουμε στον πολιτικό χώρο που μας εκφράζει περισσότερο να βρούμε τις περιπτώσεις υποψηφίων που πληρούν κάποια ελάχιστα έστω, ποιοτικά χαρακτηριστικά, είναι ότι θα χάσουμε ακόμα μια ευκαιρία να κάνουμε ένα βήμα προς την αλλαγή.

Δεν είναι όλες/οι ίδιες/οι. Το τσουβάλιασμα δίνει άλλοθι στους ένοχους και τους ανεπαρκείς, ενώ ταυτόχρονα απενοχοποιεί εμάς τους ίδιους που τους εκλέξαμε διά της συμμετοχής ή της αποχής μας. Βρείτε τους/τις υποψήφιους που ανησυχούν πιο πολύ για το γιατί θέλουν να εκλεγούν και λιγότερο για το πώς.

Είμαι της άποψης ότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία από μόνη της δεν θα λύσει όλα μας τα προβλήματα, ούτε θα αλλάξει δραστικά τα πράγματα. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει η συμμετοχική δημοκρατία να γίνει βίωμά μας, με καθημερινούς ανθρώπους να συμμετέχουν ενεργά από τον σχεδιασμό μέχρι την υλοποίηση και την αξιολόγηση πολιτικών. Παρόλα αυτά η σύνθεση της Βουλής σαφώς διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Αυτή τη στιγμή έχουμε το κοινό δικαίωμα και ταυτόχρονα υποχρέωση να προσπαθήσουμε για την καλύτερη δυνατή σύνθεση. Επειδή υπάρχουν πολλά να γίνουν. Η εμπιστοσύνη στους θεσμούς βρίσκεται ίσως στα πιο χαμηλά επίπεδα που υπήρξαν ποτέ. Για να το αλλάξουμε θέλουμε άτομα που μπορούν να εργαστούν με σοβαρότητα και επαγγελματισμό, ηθική και διαφάνεια, που την ώρα της κρίσης θα στηριχθούν στη λογική και το συμβιβασμό για το καλό της κοινωνίας. Για τα πραγματικά, καθημερινά προβλήματα, γι' αυτά που έρχονται και για αυτά που πρέπει να έρθουν.

Για να καταφέρουμε, λοιπόν, την αλλαγή, πρέπει πρώτα να πιστέψουμε ότι μπορούμε να το καταφέρουμε, να πιστέψουμε πρώτα στην καλύτερη εκδοχή του εαυτού μας και να την καθρεφτίσουμε στη Βουλή. Παρόλα τα προβλήματα, την πόλωση, και τις απογοητεύσεις, εξακολουθώ να πιστεύω σε μας. Στο κάτω κάτω, αν όχι εμείς, ποιοι; Αν όχι τώρα, πότε; Ας είναι αυτή η εκλογή η απαρχή μιας βαθύτερης αλλαγής που θα δώσει διέξοδο και ελπίδα. Μας το οφείλουμε.

Ο κ. Μενέλαος Α. Μενελάου είναι προϊστάμενος Υπηρεσίας Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας Πανεπιστημίου Κύπρου.

Στην επόμενη άτυπη μας περιμένουν δύσκολα

Του ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ

Υπό την απειλή της κήρυξης αδιεξόδου και της κατάθεσης των όρων εντολής στο Συμβούλιο Ασφαλείας, η πλευρά μας αποδέχθηκε τον ορισμό μιας νέας άτυπης πενταμερούς. Παρά τις προηγούμενες θέσεις μας ότι μία τέτοια αναβολή έπρεπε να γίνει σε χρόνο πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου, ο πρόεδρος Αναστασιάδης δέχθηκε την τουρκική θέση, που από ό,τι φαίνεται υιοθέτησε και ο γ.γ., για χρόνο μετά τον Ιούνιο. Πέραν αυτού ο πρόεδρος Αναστασιάδης υπαναχώρησε και από τη θέση του όπως στην ανακοίνωση για τη νέα άτυπη να υπάρξει και αναφορά στα ψηφίσματα του ΟΗΕ.

Αυτό, αν γινόταν, θα αποτελούσε έμμεση καταδίκη των τ/κ θέσεων για λύση δύο κρατών. Αντί τούτου, ο Γκουτιέρρες τόνισε ότι η κατάθεση τέτοιων προτάσεων είναι επιτρεπτή και στο μέλλον λόγω του άτυπου χαρακτήρα της Πενταμερούς. Εδώ, όμως, ο γ.γ. ψεύδεται. Η άτυπη πενταμερής της Γενεύης συμφωνήθηκε αρχικά τον Νοέμβριο του 2019 στο Βερολίνο από Ακιντζι και Αναστασιάδη στην παρουσία του ίδιου. Είχε τότε καταγραφεί κατά τρόπο λειπομερή μέσα σε ποιο πλαίσιο θα γινόταν. Τα πράγματα άλλαξαν δυστυχώς τον Νοέμβριο του 2020. Στο δείπνο μεταξύ Αναστασιάδη και Τατάρ συμφωνήθηκε να μην υπάρχει το όποιο πλαίσιο. Εδώ οι ευθύνες Αναστασιάδη είναι τεράστιες. Μετά από τη δήλωση αυτή του Γκουτιέρρες θα πρέπει να αναμένουμε πως Τουρκία και Τ/κ θα επανακαταθέσουν τις περί δύο χωριστών κρατών θέσεις τους

και στη νέα άτυπη. Γιατί όμως ο πρόεδρος Αναστασιάδης έκανε πίσω και στα δύο σημεία; Διότι φοβήθηκε το ενδεχόμενο κήρυξης αδιεξόδου και την παραπομπή του θέματος στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Στην επιλογή του αυτή είχε την εκ προοιμίου στήριξη τόσο στο πλαίσιο του Εθνικού Συμβουλίου όσο και δημόσια του Αβέρωφ Νεοφύτου. Στόχος του κ. Νεοφύτου ήταν να δοθεί η αίσθηση στους ψηφοφόρους του ΔΗΣΥ που φλερτάρουν με την πολιτική κίνηση «Αμμόχωστος για την

Στο δείπνο μεταξύ Αναστασιάδη και Τατάρ συμφωνήθηκε να μην υπάρχει το όποιο πλαίσιο. Εδώ οι ευθύνες Αναστασιάδη είναι τεράστιες.

Κύπρο» ότι η διαδικασία παραμένει ζωντανή και άρα να επιστρέψουν στο μαντρί. Ανάλογη στάση τήρησε και ο γ.γ. του ΑΚΕΛ όπως φάνηκε από τις δηλώσεις του μετά τη Γενεύη.

Οι δικοί του λόγιοι είχαν να κάνουν με τον φόβο του για νέα τουρκικά τετελεσμένα σε ΑΟΖ και Αμμόχωστο. Άποψή μου είναι πως οι φόβοι αυτοί είναι υπερβολικοί. Εξηγώ. Σε περίπτωση αδιεξόδου και παραπομπής του θέματος στο Συμβούλιο Ασφαλείας, ο γ.γ. θα έπρεπε να επεξηγήσει και τους λόγους. Άρα θα μιλούσε για τις νέες τουρκικές και τ/κ θέσεις. Το Συμβούλιο

Ασφαλείας δε, όπως φάνηκε και από τα σχετικά τηλεφωνήματα του ΥΠΕΕ Χριστοδουλίδη, θα επαναβεβαίωνε τη βάση της ΔΔΟ (βλέπτετε και πρόσφατο ψήφισμα 1251). Ενδεχομένως, αν οι Βρετανοί το επέτρεπαν, θα επέκρινε την Τουρκία για τις νέες θέσεις της που εκφεύγουν του πλαισίου του ΟΗΕ. Ερωτώ: Θα διακινδύνευε η Τουρκία κάτι τέτοιο τη στιγμή που έπεται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου; Αλλά και πέραν αυτού θα προχωρούσε η Τουρκία σε νέα κλιμάκωση (φόβος ΑΚΕΛ) τη στιγμή που μόλις τον Μάρτιο είχε η ίδια επιλέξει να αποκλιμακώσει για να αποφυγή νέες κυρώσεις από την Ε.Ε. και να εξασφαλίσει τη θετική ατζέντα; Έχω την άποψη ότι ούτε το ένα θα έκανε ούτε και το άλλο. Αφού δείξαμε ότι το αδιέξοδο μας φοβίζει ο εκβιασμός σε βάρος μας δυνατόν να επαναληφθεί. Αυτή τη φορά στο τραπέζι θα είναι οι γεφυρωτικές ιδέες του Γκουτιέρρες που θα επιχειρήσει, όπως είπε, να τετραγωνίσει το κύκλο. Αυτές αναμένεται να κινηθούν πολύ κοντά στις συνομοσπονδιακές ιδέες των pen holders Βρετανών.

Ήδη ο γ.γ. του ΑΚΕΛ μιλάει για κινήσεις και από τις δύο πλευρές. Ο δε Τ. Τσελεπής μας ενημέρωσε ότι οι τρίτοι (Βρετανοί και άλλοι) μας ζητούν νέες υποχωρήσεις στο ζήτημα της κυριαρχίας και της κυριαρχικής ισότητας.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος και υποψήφιος βουλευτής του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΗΚΟ) στη Λάρνακα.



ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Ο νέος ιδεολογικός χάρτης της Ευρώπης (IV)

Ο νέος άξονας πολιτικό κέντρο - πολιτικά άκρα καθορίζει ήδη εδώ και μία δεκαετία τη σύγχρονη πολιτική και ιδεολογική σκηνή της Ευρώπης. Εν μέσω κρίσεων και αμφισβητήσεων των τάσεων της πολιτικής της παγκοσμιοποίησης των κοινωνιών και ταυτόχρονης φιλελευθεροποίησης των αγορών, τα επονομαζόμενα «λαϊκιστικά» κόμματα άρχισαν να αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη απήχηση και εκλογική επιρροή. Σχεδόν καμία χώρα της Ευρώπης δεν έμεινε έξω από αυτή την εξέλιξη.

Τόσο τα προϋπάρχοντα ακροαριστερά ή ακροδεξιά γκρουπούσκουλα, όσο και τα νέα μορφώματα που αξιοποίησαν την ευκαιρία των διαδοχικών κρίσεων, διαδραμάτισαν σημαντικό και συχνά μοιραίο ρόλο στην πολιτική ζωή όχι μόνο της χώρας τους αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό που εξέπληξε ωστόσο όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με την πολιτική φιλοσοφία και ιστορία είναι η σύγκλιση απόψεων ανάμεσα σε χώρους που θα περίμενε κανείς ότι σύμφωνα με την ιδεολογία τους θα ήταν ξένοι ή και εχθρικοί μεταξύ τους. Παρατηρήθηκε μια στροφή τόσο των ταυτοτικών δυνάμεων προς την

άκρα αριστερά όσο και των ακροαριστερών δυνάμεων προς ιδεώδη που εκφράζει ο ταυτοτικός χώρος. Πολλοί μιλούν για ευκαιριακές συμμαχίες με σκοπό την κατάκτηση της εξουσίας, προκειμένου να επιτευχθεί η επιδιωκόμενη για τις δυνάμεις αυτές «αλλαγή καθεστώτος». Άλλοι μιλούν για πρακτικές λαϊκισμού και για γοητεία του αντισυστημικού λόγου που έχει την ικανότητα να συσπειρώνει αντίρροπες τάσεις κάτω από μια κοινή σημαία. Πολλοί λίγοι είναι αυτοί που βλέπουν πίσω από αυτά τα φαινόμενα μια υποσώδη συνάφεια ταυτισμού και αριστερισμού.

Δεν είναι απαραίτητο κάποια από τις απόψεις αυτές να είναι η ορθή και οι υπόλοιπες λανθασμένες. Η πραγματικότητα άλλωστε δεν είναι ποτέ μονοδιάστατη. Αναντίρρητα, όμως, υπάρχει μια δομική διάσταση στην τελευταία προσέγγιση που δύσκολα μπορούμε να παραβλέψουμε.

Ήδη από τη δεκαετία του 1950, στοχαστές όπως οι Friedrich von Hayek και Ludwig von Mises είχαν αναπτύξει μια στέρεη επιχειρηματολογία για το πώς ένα εθνικιστικό καθεστώς θα ήταν αναγκαστικά και σοσιαλιστικό και το αντίστροφο,

Μορφώματα όπως ο εθνικοσοσιαλισμός ή ο φασισμός ήταν στο πνεύμα της εποχής εκείνης παρά στο περιθώριο.

πώς δηλαδή ένα σοσιαλιστικό καθεστώς θα λειτουργούσε εθνικιστικά, προτάσσοντας το εθνικό συμφέρον εις βάρος της όποιας διεθνιστικής του ιδεολογίας. Για τους δύο στοχαστές ο βασικός λόγος ήταν η υφή της ίδιας της οικονομίας. Όταν ένα εθνικό κράτος κλείνει τα οικονομικά του σύνορα, αυτομάτως ακυρώνει τον ανταγωνισμό, δημιουργώντας ένα κρατικόδιαίο εθνικό καπιταλιστικό πλαίσιο, στο οποίο οι όποιοι επιχειρηματίες, βιομήχανοι και τραπεζίτες, μετατρέπονται σε πόνια της εξουσίας. Το πλαίσιο αυτό λειτουργεί ως ένα οιονεί κομματικά κατευθυνόμενο γραφειοκρατικό σύστημα, το οποίο διανέμει τους εθνικούς πόρους στους εκλεκτούς του, είτε πρόκειται για δημόσια έργα είτε για πολεμικές δαπάνες. Κατά ανάλογο τρόπο, ένα σοσιαλιστικό καθεστώς αναγκάζεται από τον παγκόσμιο ανταγωνι-

σμό να λειτουργήσει καπιταλιστικά, υπηρετώντας το συμφέρον του. Η διεθνιστική επαγγελία των σοσιαλιστικών καθεστώτων απλά υποκρίνεται τις εθνικιστικές πρακτικές τους.

Επομένως, αντίθετα με τον ξεκάθαρο διαχωρισμό ακροδεξιάς και ακροαριστερής ιδεολογίας κατά τη μεταπολεμική περίοδο, τις κρίσιμες δηλαδή δεκαετίες από το 1910 έως το 1940, η ιδέα του εθνικισμού συμβάδιζε, αν όχι πάντα, τουλάχιστον αρκετά συχνά με τον σοσιαλισμό. Ως μαζικές ιδεολογίες που απευθύνονταν στην ανερχόμενη κοινωνία των μαζών, εθνικισμός και σοσιαλισμός υπηρέτησαν τον κοινωνικό εξισωτισμό και αντιτάχθηκαν σθεναρά στη φιλελεύθερη ατομικιστική ιδεολογία. Μορφώματα όπως ο εθνικοσοσιαλισμός ή ο φασισμός ήταν μάλλον στο πνεύμα της εποχής εκείνης παρά στο περιθώριο.

Ωστόσο, αντίστοιχα αλλά ελάσσονος έκτασης και επιρροής ιδεολογικά ρεύματα, όπως ο εθνικομπολσεβικισμός, γνώρισαν επίσης εφήμερη δόξα σε μια εποχή όπου κυριαρχούσε η σύζευξη του σοσιαλισμού με τον εθνικισμό. Η εικόνα αυτή θα αλλάξει άρδην μεταπολε-

μικά, χωρίς όμως να εξαλείψει αυτού του είδους τις ιδεολογικές ζυμώσεις, οι οποίες θα επανέλθουν στο ευρωπαϊκό προσκήνιο κατά την περίοδο της κρίσης, από το 2010 και μετά. Αξιοσημείωτη είναι για παράδειγμα η αναγέννηση του εθνικομπολσεβικισμού στη μετακομμουνιστική Ρωσία, η οποία επιπρόσθετα ευρύτερους πολιτικούς χώρους και πέρα από τα ρωσικά σύνορα.

Στη σύγχρονη μας πραγματικότητα η ιδεολογική σύνθεση του παρελθόντος θα ανασυνταχθεί τόσο από τον ταυτοτικό χώρο όσο και από τον χώρο της ευρύτερης Αριστεράς. Αυτό το οποίο ονομάζουμε «λαϊκισμό» στην εποχή της κρίσης παραπέμπει σε αυτή ακριβώς την ανασύνταξη και δεν πρέπει να συγχέεται με τα «λαϊκά» κόμματα του πολιτικού κέντρου.

Η ανασύνταξη αυτή περιλαμβάνει τόσο τον ταυτοτικό άξονα όσο και εκείνον του αριστερισμού, που ορίζεται πλέον μόνο σε σχέση με τον ακραίο αντιφιλελευθερισμό του. Το μόνο ορατό κοινωνικό όραμα μιας τέτοιας σύνθεσης είναι ένας κοινωνικός «ταυτοτισμός» ή ένας «ταυτοτικός κοινωνισμός». Η προτίμηση της εθνικής-ταυτοτικής ομάδας από οποιαδήποτε άλλη εν-

τός και εκτός των συνόρων του έθνους-κράτους στο όνομα της διάσωσης της ομάδας από τα νύχια της παγκοσμιοποίησης ή άλλων υποτιθέμενων νεο-αποικιοκρατικών και νεο-ιμπεριαλιστικών δυνάμεων ανάγεται σε βασικό άξονα του προσανατολισμού των πολιτικών άκρων.

Η πολιτική αυτή όμως οδηγεί μοιραία σε πολιτικό, οικονομικό και πολιτισμικό αδιέξοδο και απομονωτισμό και έχει ακριβώς τα ίδια αποτελέσματα που είχε η σύμπλευση εθνικισμού και σοσιαλισμού πριν από τον πόλεμο. Προάγει την κοινωνική αδιαλλαξία και επιφέρει τον κοινωνικό και οικονομικό μαρasmus στρέφοντας τη μια εθνική-εθνοτική ομάδα εναντίον των άλλων, τον ένα λαό της Ευρώπης ενάντια στους άλλους. Οι πολιτικές δυνατότητες των άκρων είναι ανάλογες με την ιδεολογική και πολιτική τους ικανότητα διάλυσης του μεταπολεμικού οικοδομήματος της ενωμένης Ευρώπης.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Μειώνουμε τη σπατάλη για να εξαλείψουμε την πείνα

Του **ΔΗΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Η σπατάλη τροφίμων και η εξάλειψη της πείνας αποτελούν δύο αλληλοεπηρεαζόμενα θέματα που με σωστούς χειρισμούς και κατάλληλες νομοθετικές μετarrυθμίσεις θα μπορούσαν να καταπολεμηθούν. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, σε παγκόσμιο επίπεδο σπαταλιέται το ένα τρίτο περίπου των τροφίμων που παράγονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο, γεγονός που συνεπάγεται τεράστιο οικονομικό και περιβαλλοντικό κόστος. Η ανάγκη για αποτελεσματική καταπολέμηση της σπατάλης τροφίμων δεν θα μπορούσε παρά μόνο να συνδεθεί άμεσα με την ανάγκη για εξάλειψη της πείνας και άμεση στήριξη των άπορων ανθρώπων.

Στη βάση του γεγονότος ότι ο πληθυσμός των άπορων συνανθρώπων μας αυξάνει διαρκώς και

ωθηθεί στη Βουλή, θα επιτευχθεί μείωση της σπατάλης τροφίμων και φυσικά και ο κίνδυνος συνάνθρωποί μας, στην Κύπρο του 21ου αιώνα, να βρεθούν προ του φάσματος της πείνας. Παράλληλα, θα πρέπει στο πλαίσιο του ίδιου σκεπτικού να διαμορφωθεί και προωθηθεί μια εκστρατεία για την ορθολογική αγορά και διαχείριση προϊόντων ώστε να καταναλώνουμε πάντα αυτά που χρειαζόμαστε χωρίς να δημιουργούμε απορρίμματα και να επιβαρύνουμε περαιτέρω το περιβάλλον. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι άλλες ευρωπαϊκές χώρες έχουν ήδη προχωρήσει σε υποθέτηση παρόμοιων προγραμμάτων, που ψηφίστηκαν σε νόμους, όπως π.χ. στη Γαλλία, όπου τον Φεβρουάριο του 2016 τέθηκε σε εφαρμογή νόμος για την καταπολέμηση της σπατάλης τροφίμων. Το συνδεδεμένο με τη σπατάλη τροφίμων κόστος έχει τουλάχιστον δύο συνιστώσες: το οικονομικό και το περιβαλλοντικό κόστος. Από περιβαλλοντική άποψη, η σπατάλη τροφίμων ισοδυναμεί με σπατάλη των πόρων που χρησιμοποιήθηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των προϊόντων (γεωργική γη, νερό, ενέργεια και άλλες πρώτες ύλες), και μεταφράζεται σε αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η Ε.Ε. και τα κράτη μέλη δεσμεύθηκαν να επιτύχουν τον στόχο του υποδιπλασιασμού έως το 2030 της κατά κεφαλήν σπατάλης τροφίμων σε επίπεδο λιανικού εμπορίου και καταναλωτή και να μειώσουν τις απώλειες τροφίμων σε όλο το μήκος της αλυσίδας παραγωγής και φθοδιασμού. Με τα πιο πάνω ως δεδομένα, προκύπτει ότι έφτασε η ώρα και η Κύπρος, ως κράτος ευρωπαϊκό, να ενθαρρύνουμε τη μείωση της σπατάλης και να διασφαλίσουμε τις νομικές διαδικασίες προκειμένου να διευκολυνθεί η δωρεά τροφίμων που διαφορετικά θα κατέληγαν απορρίμματα. Σε συνδυασμό με φορολογικές ελαφρύνσεις προς τις επιχειρήσεις που θα συμβληθούν με τέτοια προγράμματα αρχικά και οριστικά με ανάλογες νομοθετικές ρυθμίσεις, έτσι ώστε να προκύψει για την κοινωνία μια win-win σύμβαση, επιχειρήσεων και κοινωνίας των πολιτών, προς όφελος του ανθρώπου, του περιβάλλοντος και της οικονομίας.

Ο κ. Δήμος Γεωργιάδης είναι υποψήφιος του ΔΗΝΥ στη Λευκωσία.

Η Αριστερά και το Ισραήλ

Του **ΣΑΚΗ ΜΟΥΜΤΖΗ**

Είναι γνωστό ότι η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, με το ψήφισμα 181 της 29ης Νοεμβρίου 1947, χώριζε την Παλαιστίνη στα δύο και προέβλεπε καθεστώς διεθνοποιημένης πόλης για την Ιερουσαλήμ. Είναι επίσης γνωστό ότι οι Αραβες δεν δέχθηκαν αυτό το ψήφισμα και αποφάσισαν, ενώνοντας τις δυνάμεις τους, να εκδιώξουν τους Εβραίους από την περιοχή. Είναι ακόμη πιο γνωστό ότι στον πόλεμο του 1948 πτιήθηκαν, όπως πτιτήθηκαν άλλες δύο φορές, το 1967 και το 1973. Είναι κανόνας στην Ιστορία πως ο νικητής επιβάλλει τους όρους του στους πτημένους, πολύ δε περισσότερο αν αυτοί οι πόλεμοι είναι αγώνες εθνικής επιβίωσης.

Απέναντι στο νεοσύστατο κράτος του Ισραήλ η Αριστερά τήρησε μια στάση που την καθόριζαν αποκλειστικά τα κρατικά συμφέροντα της Σοβιετικής Ενωσης, η οποία ήταν από τις πρώτες χώρες που αναγνώρισαν την κρατική υπόσταση του Ισραήλ, τον Μάιο του 1948. Μάλιστα, μετά το πραξικόπημα της Πράγας, όταν οι κομμουνιστές έλεγχαν πλήρως την εξουσία, η Τσεχοσλοβακία υπήρξε ο βασικότερος προμηθευτής όπλων των ενόπλων δυνάμεων του Ισραήλ. Ο Στάλιν πίστευε πως θα μπορούσε να προσεταιριστεί το Ισραήλ, αλλά συγχρόως είχε ανάγκη και το συνάλλαγμα

από την πώληση όπλων.

Στη συνέχεια, το σοβιετικό καθεστώς, κουβαλώντας τον εγγενή ρωσικό αντισημιτισμό, προχώρησε σε διώξεις κορυφαίων Εβραίων Σοβιετικών πολιτών ενώ, σύμφωνα με μαρτυρίες και αρχεία, ο θάνατος του Στάλιν ματαίωσε ένα αντισημιτικό πογκρόμ, μια πρόγρευση του οποίου ήταν οι διώξεις των Εβραίων γιατρών-«δηλητηριαστών».

Ο αραβικός εθνικισμός σε συνδυασμό με το αντιαποικιακό κίνημα των δεκαετιών του '50 και του '60 έφερε πιο κοντά τους Σοβιετικούς στα αραβικά καθεστώτα, κυρίως αυτά της Αιγύπτου και της Συρίας. Παράλληλα, η πρόσδεση του Ισραήλ στο άρμα της Δύσης και ιδίως των ΗΠΑ γινόταν εντονότερη. Αυτά ήταν μια καλή αιτία ώστε τα κομμουνιστικά κόμματα του ελεύθερου κόσμου να αναμασούν τις γνωστές θέσεις των Σοβιετικών, ενώ τα χρηματοδοτούμενα από την Ανατολική Γερμανία «κινήματα ειρήνης» διαδίδωναν υπέρ των Αράβων και των Παλαιστινίων. Σήμερα, η Αριστερά στην Ελλάδα δεν μπορεί να απαλλαγεί από τα δεσμά του παρελθόντος. Υποστηρίζει μια τρομοκρατική οργάνωση που τη χρηματοδοτεί επισημώς η Τουρκία και εναντιώνεται σε μια δημοκρατία, με την οποία η Ελλάδα έχει πλέον ιδιαίτερες σχέσεις σε όλα τα επίπεδα. Τα σχόλια περιττεύουν.



Ο **πάπας Φραγκίσκος** στο περιθώριο συνεδρίου για την υπογεννητικότητα στην Ιταλία, συναντήθηκε με παιδιά και νέους που παρευρέθηκαν στις εργασίες του συνεδρίου.

Η πανδημία της κακής διαχείρισης

Της **ΡΕΝΑΣ ΓΙΑΒΑΣΗ**

Σίγουρα δεν μπορεί να δώσει κανείς τα εύσημα στην κυβέρνηση για τη διαχείριση της πανδημίας. Ακόμα και τα ίδια τα στελέχη της δεν μπορούν πλέον να δικαιολογούν τα αδικαιολόγητα. Η διαχείριση της πανδημίας δυστυχώς ακολουθεί το μοτίβο σχεδόν όλων των πολιτικών αυτής της κυβέρνησης. Και το μοτίβο αυτό είναι ο αυτοσχεδιασμός, η αναποφασιστικότητα, η προχειρότητα και η αποτυχία.

Το πρώτο lockdown που επιβλήθηκε στην Κύπρο ήταν στο πλαίσιο της λογικής, καθώς όλοι προσπαθούσαν ακόμη να μάθουν για τον κορωνοϊό, αλλά το σημαντικότερο ήταν για να προστατευτούν τα νοσοκομεία μας. Έτσι, η Κύπρος είχε μια καλή επιδημιολογική εικόνα. Και αντί το καλοκαίρι που τα πράγματα στην Κύπρο ήταν καλύτερα, ενώ στην Ευρώπη άρχιζε το δεύτερο κύμα της πανδημίας, αντί η κυβέρνηση να φροντίσει να ενισχύσει τα νοσοκομεία μας ώστε να είναι έτοιμα για το νέο κύμα, τα άφησε και πάλι στον αυτόματο. Και όταν άρχισαν να αυξάνονται τα κρούσματα και οι εκκλήσεις από τα νοσοκομεία ότι ασφυκτιούν, τα αντανάκλαστικά της κυβέρνησης συνέχισαν να είναι νοθερά. Είναι για αυτό που δικαίως ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ, τον

Νοέμβριο, καλούσε την κυβέρνηση να προχωρήσει σε καθολικό εγκλεισμό ώστε να προστατευθούν οι ζωές των συνανθρώπων μας και να κερδηθεί η αγορά των Χριστουγέννων. Δυστυχώς, δεν εισακούστηκε, με αποτέλεσμα όταν λίγο πριν από τα Χριστούγεννα, ξέφυγε εντελώς η κατάσταση, η κυβέρνηση αναγκάστηκε να προχωρήσει σε δεύτερο lockdown, διαλύοντας και πάλι χιλιάδες επιχειρήσεις που περίμεναν την εορταστική περίοδο για να πάρουν ανάσες επιβίωσης. Το ίδιο αποτυχημένο μοτίβο και το ίδιο αλαλούμ δηλώσεων και αποφάσεων είχαμε και τώρα. Τα κρούσματα επί ένα εικοσαήμερο ανέβαιναν επικίνδυνα και φλέεταν καθημερινά με το 1000άρι και η κυβέρνηση και πάλι παρακολουθούσε αμήχανη, χωρίς πλάνο και σχεδιασμό.

Με αποτέλεσμα μια εβδομάδα πριν από το Πάσχα να τα κλείσουν και πάλι όλα. Αυτό προφανώς ήταν και το τελειωτικό χτύπημα για χιλιάδες επιχειρήσεις και για την ψυχολογία του κόσμου.

Ταυτόχρονα, ενώ λένε ότι ο μοναδικός τρόπος για να τελειώσουμε από τον κορωνοϊό είναι ο εμβολιασμός, έχουμε μια Πύλη Εμβολιασμού που εδώ και τέσσερις μήνες, όταν ο κόσμος προσπαθούσε να εγγραφεί, πέφτει, κλείνει, καλά και πλέον έχουμε συνηθίσει την

καθημερινή ανακοίνωση που λαμβάνουμε όλοι γύρω στις 8:00 π.μ. ότι η Πύλη έχει και πάλι πρόβλημα. Δεν θα επεκταθώ γιατί ακόμη και τα ανέκδοτα που κυκλοφορούν πλέον για την Πύλη περιγράφουν καλύτερα την ανικανότητα της εν λόγω πλατφόρμας.

Να ανοίξω το κεφάλαιο Παιδείας και πανδημία; Εκεί είχαμε την τραγικότερη διαχείριση με τραγελαφικά δυστυχώς γεγονότα. Από Μάρτιο του 2020, ο υπουργός Παιδείας διαβεβαίωνε ότι όλα θα είναι υπό έλεγχο. Ότι όλοι οι μαθητές θα αποκοτούσαν tablets και διαδίκτυο. Ότι όλα τα σχολεία θα αναβαθμιζόνταν ώστε να μπορεί να γίνεται απρόσκοπτα η τηλεεκπαίδευση.

Και η πραγματικότητα είναι ότι περνούσαν οι μήνες, πολλά παιδιά δεν είχαν πρόσβαση στην τηλεκαπαίδευση γιατί είτε δεν είχαν συσκευή είτε δεν είχαν διαδίκτυο. Φτάσαμε τον Σεπτέμβριο που θα άνοιγαν και πάλι τα σχολεία και μέχρι την υστάτη το Υπουργείο έψαχνε πλακάτζ, αφού δεν προνόησε να εξασφαλίσει μονά θρανία μέσα στους καλοκαιρινούς μήνες.

Και φτάσαμε στο κορωνοπάσο όπου ουσιαστικά κάθε τρεις ημέρες όλοι οι πολίτες πρέπει να υποβάλλονται σε rapid test. Και αντί η κυβέρνηση να μεριμνήσει ώστε να μη δημιουργούνται τεράστιες

ουρές αναμονής μέσα στον ήλιο, άφησε τους πολίτες να ταλαιπωρούνται με τον χειρότερο τρόπο.

Υγ. Όσον αφορά το κορωνοπάσο, γνωρίζω ότι έχει δικάσει την κοινωνία. Όμως, θεωρώ ότι ο κάθε πολιτικός και ειδικά οι υποψήφιοι βουλευτές οφείλουν να λάβουν θέση. Προσωπικά δεν είμαι νομικός για να μπορέσω να αναλύσω αν είναι συνταγματικό ή όχι αυτό το μέτρο. Γνωρίζω όμως ότι η δημόσια υγεία, η ζωή, προέχει. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν χιλιάδες επιχειρήσεις που λόγω της πανδημίας έχουν οδηγηθεί είτε σε κλείσιμο είτε βρίσκονται στα όρια της πτώχευσης. Δεκάδες χιλιάδες οικογένειες εδώ και ένα χρόνο αγωνίζονται και αγωνιούν για ένα πιάτο φαγητό. Οπότε για εμένα το στοιχημα είναι να βρεθεί ο αμεσότερος τρόπος να εργαστούν ξανά. Αυτό και αν είναι ανθρώπινο δικαίωμα. Όπως ανθρώπινο δικαίωμα είναι η αξιοπρεπής διαβίωση. Πρέπει επιτέλους όλοι, η κυβέρνηση αλλά και η κοινωνία, να συναισθανθεί σε πόσο τραγική κατάσταση βρίσκόμαστε. Η κοινωνία πρέπει να λειτουργεί στη βάση του αλληλοσεβασμού και της αλληλεγγύης.

Η κα Ρένα Γιαβάση είναι υποψήφια βουλευτρια Λευκωσίας στο ψηφοδέλτιο της ΕΔΕΚ.

Περιβαλλοντική αδικία έναντι φτωχών χωρών

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Σε αρκετές χώρες της Ευρώπης η συμμετοχή των πολιτών στην ανακύκλωση και στην κυκλική οικονομία για περιορισμό των οικιακών αποβλήτων που κατιλήγουν στις χωματερές είναι βαρυσήμαντη. Την ίδια ώρα όμως κάποιες χώρες της Ευρώπης, αλλά και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής εξαγούν τα απόβλητά τους σε χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας, τα οποία είτε παραμένουν στα λιμάνια είτε καταλήγουν στη θάλασσα.

Οι Φιλιππίνες, η Μαλαισία, το Βιετνάμ και η Ταϊλάνδη γίνονται δέκτες αρκετών εμπορευματοκιβωτίων που είναι γεμάτα με τόνους αποβλήτων από τον δυτικό κόσμο, καθιστώντας τις φτωχές χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας «χωματερές του κόσμου», προκαλώντας όχι μόνο περιβαλλοντική καταστροφή, αλλά και διπλωματικά επεισόδια μεταξύ των χωρών αποδεκτών και των εξαγωγέων σκουπιδιών. Αδυνατώντας να δεχτούν άλλα σκουνηακά από τη Δύση και θέτοντας πάνω από όλα τη δημόσια υγεία, χώρες, όπως η Κίνα, η Μαλαισία και οι Φιλιππίνες, αντέδρασαν έντονα, στέλλοντας πίσω τα μολυσμένα απόβλητα.

Τα πλαστικά απόβλητα καταλήγουν σε χώρους υγιεινομικής

ταφής ή καίγονται παράνομα στις χωματερές απελευθερώνοντας επικίνδυνα αέρια, όπως διοξείδιο του άνθρακα και μεθάνιο. Στην Ινδονησία οι παράνομες εισαγωγές σκουπιδιών χρησιμοποιούνται ως καύσιμο για τη λειτουργία εργοστασίων. Χώρες που εξαγουν πλαστικά απόβλητα είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Αυστραλία, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, ο Καναδάς, η Γερμανία, η Ισπανία, η Γαλλία κ.ά. Η καύση ή η λανθασμένη διαχείριση των «δυτικών» αποβλήτων μολύνει το νερό, προκαλώντας σοβαρά αναπνευστικά προβλήματα στον πληθυσμό της Νοτιοανατολικής Ασίας. Οι χώρες της Δύσης θα πρέπει να κατανοήσουν ότι οι κάτοικοι της Νοτιοανατολικής Ασίας δεν είναι άνθρωποι κατώτερης κατηγορίας και να σταματήσουν την εξαγωγή μολυσμένων αποβλήτων χωρίς τη συγκατάθεσή τους ή «βαφτίζοντάς» τα ως «καύσιμα» για παράκαμψη των τελωνειακών ελέγχων και κανονισμών. Η Σύμβαση της Βασίλειας μιλάει εξάλλου ξεκάθαρα για τη διαχείριση των επικίνδυνων και λοιπών αποβλήτων σε παγκόσμιο επίπεδο και θέτει ως στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος χωρίς εξαιρέσεις και πλη-

θυσιακές διακρίσεις.

Παρόλες τις παρανομίες στη διαχείριση των αποβλήτων που αθόρυβα προωθούν ορισμένα κράτη παγκοσμίως, υπάρχουν και χώρες που αποτελούν υπόδειγμα στον τομέα της διαχείρισης οικιακών αποβλήτων. Στην πρωτεύουσα της Σλοβενίας Λιουμπλιάνα προωθείται εδώ και 15 χρόνια περίπου η πολιτική μηδενικών αποβλήτων.

Σήμερα το ποσοστό ανακύκλωσης στη σλοβενική πρωτεύουσα ανέρχεται στο 70%, παράγοντας μόνο 115 κιλά απορριμμάτων ανά κεφαλή, σε σύγκριση με 400 κιλά ανά κάτοικο που αναλογούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μόνο 20% περίπου των αποβλήτων καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής και σε εργοστάσια σύγχρονες επεξεργασίας απορριμμάτων, όπου χρησιμοποιείται φυσικό αέριο ως καύσιμο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Η Λιουμπλιάνα προχώρησε ακόμα ένα βήμα παραπέρα προωθώντας το τριπτυχο πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση, παραχωρώντας κίνητρα στους πολίτες για να δίνουν Ζωή στα φθαρμένα αντικείμενα, τα οποία πωλούνται σε χαμηλές τιμές. Οι πολίτες συμμετέχουν επίσης σε ερ-

γαστήρια διόρθωσης σπασμένων οικιακών αντικειμένων, ενώ τα καταστήματα μηδενικών αποβλήτων και η καθαριότητα της πόλης με σάρωθρα που χρησιμοποιούν όμβρια ύδατα και βιολογικά απορρυπαντικά, αποτελούν μέρος της καθημερινότητας της τοπικής αρχής. Η Ε.Ε. έχει θέσει αρκετά υψηλούς στόχους για κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050 και σωστά δεν χρηματοδοτεί μονάδες σύμμεκτων απορριμμάτων, θέτοντας ως στόχο την προώθηση της κυκλικής οικονομίας και της ανακύκλωσης. Η ταφή και η καύση απορριμμάτων δεν μπορεί να συνεχιστεί, γιατί προκαλούν τεράστιες επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον γενικότερα. Η Ευρώπη θα πρέπει να φροντίζει τα του οίκου της και να σταματήσει την «παράνομη» εξαγωγή κακής ποιότητας και μολυσμένων αποβλήτων σε αναπτυσσόμενες χώρες. Ό,τι δεν το θέλουμε εμείς θα πρέπει να το ανακυκλώνουμε, να το επαναχρησιμοποιούμε και να σταματήσουμε την περιβαλλοντική καταστροφή και τη μόλυνση του πλανήτη, ο οποίος πνίγεται στα σκουπίδια.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Δικηγορικά στο στόχαστρο για διαβατήρια

Στην Αστυνομία το πόρισμα της Ερευνητικής για τις πολιτογραφήσεις – Καταχωρήθηκε υπόθεση του πορίσματος Καλογήρου

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Σε διαδικασία αντιστροφής μέτρησης για την έναρξη του ανακριτικού έργου στο κομμάτι του ενδιάμεσου πορίσματος της Ερευνητικής Επιτροπής βρίσκεται η Αστυνομία. Το ενδιάμεσο πόρισμα για το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα (ΚΕΠ) που παραδόθηκε στον γενικό εισαγγελέα της Δημοκρατίας Γιώργο Σαββίδη στις 16 Απριλίου 2021, αξιολογήθηκε από το ποινικό τμήμα της Νομικής Υπηρεσίας και πήρε την άγουσα για τους ανακριτές της Αστυνομίας.

Το ανακριτικό έργο θα επικεντρωθεί στις περιπτώσεις που έχουν εντοπισθεί από τα μέλη της Επιτροπής και για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία για πιθανή διάπραξη ποινικών αδικημάτων.

Σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση της Νομικής Υπηρεσίας, «αυτούσια η ενδιάμεση έκθεση της Ερευνητικής Επιτροπής που συστάθηκε για διερεύνηση των κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων αλλοδαπών επενδυτών και επικερχηματιών από το 2007-17.8.2020 καθώς και τα τεκμήρια που τη συνοδεύουν, παραδόθηκαν από τη Νομική Υπηρεσία στην Αστυνομία με οδηγίες όπως ξεκινήσει ανακριτικό έργο, για διαπίστωση τυχόν διάπραξης ποινικών αδικημάτων, εκεί και όπου, σύμφωνα με την ενδιάμεση έκθεση, ενδείκνυται». Σύμφωνα με τις πληροφορίες που υπάρχουν, η αξιολόγηση του ποινικού τμήματος της Νομικής



Το ενδιάμεσο πόρισμα της Ερευνητικής Επιτροπής για τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις προτού αποσταλεί με συγκεκριμένες οδηγίες στον Αρχηγό Αστυνομίας αξιολογήθηκε από το ποινικό τμήμα της Νομικής Υπηρεσίας.

Υπηρεσίας επικεντρώθηκε περισσότερο στο κομμάτι εκείνου του ενδιάμεσου πορίσματος, όπου τα μέλη της Ερευνητικής Επιτροπής έχουν εντοπίσει στοιχεία που ενδεχομένως να οδηγούν σε πιθανή διάπραξη ποινικών αδικημάτων.

Ανακριτικό έργο

Το ενδιάμεσο πόρισμα έχει αποσταλεί στον αρχηγό Αστυνομίας, ο οποίος με τη σειρά του θα το αναθέσει σε νέα ομάδα ανακριτών, η σε αυτή που ασχολήθηκε με το πόρισμα Καλογήρου, μια υπόθεση που πήρε ήδη τον δρόμο της δικαιοσύνης. Οι οδηγίες προς την Αστυνομία είναι να μελετηθούν οι περιπτώσεις εκείνες

Ενώπιον δικαιοσύνης δικηγορικό γραφείο

Την ώρα που ξεκινά το ανακριτικό έργο για το ενδιάμεσο πόρισμα της Ερευνητικής Επιτροπής, ενώπιον της Δικαιοσύνης καταχωρήθηκε η πρώτη υπόθεση του επενδυτικού προγράμματος πολιτογραφήσεων που προέκυψε από το πόρισμα Καλογήρου και για την οποία ολοκληρώθηκε το ανακριτικό έργο. Η υπόθεση με οδηγίες της Νομικής Υπηρεσίας καταχωρήθηκε στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λάρνακας και αφορά φερόμενη εμπλοκή δικηγορικού γραφεί-

ου στο πρόγραμμα πολιτογραφήσεων με την πιθανή διάπραξη ποινικών αδικημάτων. Το δικαστήριο όρισε την 26η Μαΐου ως την ημερομηνία κατά την οποία η συγκεκριμένη υπόθεση θα παραπεμφθεί ενώπιον του Κακουργιοδικείου Λάρνακας. Το επόμενο διάστημα αναμένεται η ολοκλήρωση των αστυνομικών ερευνών και σε άλλες υποθέσεις που έχουν προκύψει από το πόρισμα Καλογήρου, με την παραπομπή τους ενώπιον δικαστηρίου.

που υποδεικνύονται στο πόρισμα. Με βάση τη διαδικασία που ακολουθείται σε τέτοιες περιπτώσεις, οι ανακριτές που θα αναλάβουν την υπόθεση θα ξεκινήσουν το επόμενο διάστημα την διερεύνηση, αποστέλλοντας τις πρώτες κλήσεις προς πρόσωπα για καταθέσεις. Οι ανακριτές θα ασχοληθούν αποκλειστικά και μόνο με το ποινικό σκέλος του ενδιάμεσου πορίσματος και της ενότητας στην οποία καταγράφονται αρκετές τέτοιες περιπτώσεις.

Οι ύποπτες υποθέσεις

Μια πρώτη εικόνα για το ανακριτικό έργο που θα επιτελεσθεί, δίνει το ίδιο το ενδιάμεσο πόρισμα της

Ερευνητικής Επιτροπής. Στο κεφάλαιο 13 του πορίσματος καταγράφονται αρκετές περιπτώσεις υψηλού κινδύνου που έχουν εντοπιστεί από την Ερευνητική Επιτροπή. Ανάμεσα σε αυτές τουλάχιστον 15 για τις οποίες τα μέλη της Επιτροπής μετά τη σύντομη παρουσίαση των γεγονότων, εισπούνται να διερευνηθεί πιθανή διάπραξη ποινικών αδικημάτων. Οι πλείστες των περιπτώσεων που υποδεικνύονται, αφορούν δικηγορικά γραφεία τα οποία θα τεθούν το επόμενο διάστημα υπό τον έλεγχο των ανακριτών.

- Πολιτογράφηση του 2008 ευθύνεται για την πιθανή ψευδή δήλωση ενώπιον του Πρωτοκολλητικού του Ε.Δ. Λεμεσού ως περιγράφεται στην αναλυτική έκθεση (φαίνεται να υπέγραψε ενώπιον πρωτοκολλητή σε ημερομηνία που δεν ήταν στην Κύπρο). Αν αποδεικτεί η ψευδής δήλωση, τότε πιθανόν να εγείρεται ζήτημα αποστέρησης του διαβατηρίου και διάπραξης ποινικού αδικήματος.

Σαν τη συγκεκριμένη περίπτωση, στο ενδιάμεσο πόρισμα περιλαμβάνονται αρκετές περιπτώσεις που αφορούν ψευδείς δηλώσεις ενώπιον Δικαστηρίων. Σε άλλη περίπτωση πολιτογράφησης του 2015 τα μέλη της Ερευνητικής συστήνουν: Θα πρέπει να εξακριβωθεί ποια ήταν η ορθή ημερομηνία λήξης της τακτικής προθεσμιακής κατάθεσης και σε περίπτωση που αυτή ήταν μικρότερη των τριών ετών θα πρέπει να εξεταστεί αν η εγγραφή ή το πιστοποιητικό πολιτογράφησης αποκτήθηκε με δόλο και/ή ψευδείς παραστάσεις. Δικηγορικό γραφείο εμφανίζεται να παραπλάνησε τις αρχές για περίπτωση επενδυτή που τελούσε υπό κράτηση για διάπραξη ποινικών αδικημάτων.

Φωτεινή Τσιρίδου, υποψήφια βουλευτριά ΔΗΣΥ στην επαρχία Λεμεσού

Η διαφθορά υπάρχει σε όλα τα κλιμάκια και τις βαθμίδες

Για να καταπολεμηθεί η διαπλοκή χρειάζεται συλλογική προσπάθεια και θαρραλέα μέτρα

«Η διαφθορά δεν γεννήθηκε τώρα ξαφνικά. Υπάρχει παντού, σε όλα τα κλιμάκια και τις βαθμίδες. Για να καταπολεμηθεί χρειάζεται συλλογική προσπάθεια, θαρραλέα μέτρα και επιμονή» λέει η υποψήφια βουλευτριά του ΔΗΣΥ στην επαρχία Λεμεσού και δικηγόρος, Φωτεινή Τσιρίδου. Μιλώντας για το Κυπριακό και την επόμενη μέρα από την άτυπη διάσκεψη στη Γενεύη, επισημαίνει πως πιστεύει στις δυνατότητες λύσης στο συμφωνημένο πλαίσιο της αποκεντρωμένης ΔΔΟ. «Πιστεύω ότι πρέπει όλοι μαζί να εργαστούμε προς αυτήν την κατεύθυνση. Η ενότητα μας πρέπει να είναι δεδομένη. Δεν υπάρχουν λιγότερο και περισσότερο πατριώτες σε αυτό, είμαστε όλοι στην ίδια βάρκα», αναφέρει χαρακτηριστικά.

–Στα μάτια των πολιτών επικρατεί –δικαίως ή αδικίως– η αίσθηση πως η πολιτική ισούται με διαφθορά. Ποιες πολιτικές και προτάσεις έχετε έτοιμες/έτοιμη να καταθέσετε στη Βουλή για την εφαρμογή διαφάνειας;

–Όλοι οι πολίτες είμαστε απογοητευμένοι και πληγωμένοι από τα όσα βλέπουν τα φώτα της δημοσιότητας – όχι μόνο τώρα, εδώ και πολλές δεκαετίες. Η διαφθορά δεν γεννήθηκε τώρα ξαφνικά. Υπάρχει παντού, σε όλα τα κλιμάκια και τις βαθμίδες. Για να καταπολεμηθεί χρειάζεται συλλογική προσπάθεια, θαρραλέα μέτρα και επιμονή. Πρέπει να ενισχύσουμε τη διαφάνεια, να θωρακίσουμε το κύρος και την αξιοπιστία της Πολιτείας και των εκλεγμένων αντιπροσώπων της κοινωνίας. Αυτό, σύμφωνα και με την κατεύθυνση που έχει ήδη κατατεθεί από την Προεδρία για τη θεσμοθέτηση δικλίδων ασφαλείας, γίνεται με συγκεκριμένα βήματα σε τρεις πυλώνες: της πρόληψης, της νομοθεσίας, της εποπτείας. Στον αγώνα για πάταξη της διαφθοράς είμαστε όλοι σύμμαχοι και όχι αντίπαλοι. Αν κάτι είναι χρήσιμο, ας το στηρίξουμε, γι' αυτό και καλούμε και τα άλλα κόμματα να στηρίξουν τις εξαγγελίες που πρόσφατα έγιναν για την επούλωση της εθνικής μας πληγής. Σε ό,τι με αφορά, θα κινηθώ με εξαντλητική λογοδοσία. Όλα στο φως. Απο-

λογισμός έργου σε ετήσια βάση ως βουλευτής. Τίποτα δεν θα μένει στο σκοτάδι.

–Τα σκάνδαλα έχουν δημιουργήσει ένα τοξικό κλίμα στην κοινωνία και αναμένεται υψηλό ποσοστό αποχής στις εκλογές. Πώς μπορεί να αποφευχθεί η απαξίωση του πολιτικού συστήματος;

–Στις σημερινές εκλογές διακυβεύεται η πορεία της χώρας σε επίπεδο εθνικού ζητήματος, πολιτικής σταθερότητας και οικονομικών επιλογών. Οι πολίτες θα πρέπει να αποφασίσουν ποιοι θα κληθούν να σχεδιάσουν την επόμενη μέρα. Ας μετατρέψουμε την απογοήτευση σε δημιουργική κριτική. Η αποκατάσταση της σχέσης πολίτη-Πολιτείας είναι θεμελιώδης προτεραιότητα και μόνο έτσι θα αποφύγουμε την απαξίωση της πολιτικής. Το μήνυμα πρέπει να σταλεί μέσα από τις κάλπες, μέσα από την ανανέωση, με αυθεντικά νέα πρόσωπα που έρχονται να δώσουν, όχι να πάρουν. Αυτές τις προϋποθέσεις προσωπικά πληρώ ως ενεργός πολίτης μέσα από την πολυετή ενασχόλησή μου με τα κοινά, μια καθημερινή μάχη που δεν εξαντλείται μόνο μέσα από έναν ρόλο. Εδώ και χρόνια προσφέρω στην κοινωνία ως πρόεδρος του Συνδέσμου Φίλου Κέντρου Προληπτικής Παιδιατρικής, ως αντιπρόεδρος του Χρηματιστηρίου, ως μέλος του Δ.Σ. της Αρχής Λιμένων Κύπρου και ως Συντονίστρια του Δημοκρατικού Συναγερμού για την Ομάδα Παραγωγής Πολιτικής Δημοσίων Οργανισμών.

–Ανεξάρτητα από τα αποτελέσματα στην άτυπη πενταμερή, η διζωνική, δικονομική ομοσπονδία αποτελεί την ιδανική λύση για βάση λύσης του Κυπριακού, ή ίσως είναι καιρός να μπουν άλλες ιδέες στο τραπέζι;

–Ιδανική λύση δεν υπάρχει, θεωρώ όμως ότι ο χρόνος τρέχει σε βάρος μας, ως Κύπρος και ως κυπριακός ελληνισμός. Είναι αδιέξοδο να φέρνουμε διαρκώς μπροστά τα προβλήματα και να λέμε τι δεν θέλουμε. Δεν κερδίζουμε με την αδράνεια, κάνουμε. Γι' αυτό και το ελάχιστο που

μπορούμε να κάνουμε είναι να δηλώνουμε την πρόθεσή μας να είμαστε παρόντες στον διάλογο και τη διαπραγμάτευση. Πιστεύω στις δυνατότητες λύσης στο συμφωνημένο πλαίσιο της αποκεντρωμένης ΔΔΟ. Και πιστεύω ότι πρέπει όλοι μαζί να εργαστούμε προς αυτήν την κατεύθυνση. Η ενότητά μας πρέπει να είναι δεδομένη. Δεν υπάρχουν λιγότερο και περισσότερο πατριώτες σε αυτό, είμαστε όλοι στην ίδια βάρκα.

Να δώσουμε στη Λεμεσό αυτό που της αξίζει

–Με βάση την εκλογική περιφέρεια στην οποία είστε υποψήφιος/α, ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα ποιότητας ζωής που αντιμετωπίζουν οι πολίτες; Ιεραρχήστε τα τρία.

–Η Λεμεσός είναι σημείο αναφοράς που ξεπερνάει τα όρια της Κύπρου και ως γέννημα-θρέμμα της ξέρω από πρώτο χέρι τι ανάγκες έχει η πόλη και η περιφέρειά μας και πώς μπορούμε να κάνουμε άλματα μπροστά. Οφείλουμε να της δώσουμε αυτό που της αξίζει. Η πόλη μας έχει κάνει βήματα ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια. Είναι ώρα να κάνουμε άλματα πρόόδου. Με βιώσιμη ανάπτυξη, σοβαρά έργα και έξυπνες παρεμβάσεις, η Λεμεσός μπορεί να γίνει πρωταγωνίστρια εντός και εκτός Κύπρου. Χρειάζεται όραμα, σύγχρονη αντίληψη των πραγμάτων, πολλά και μεθοδική δουλειά, και διάθεση για συνεργασίες. Έχω ήδη προτείνει τη μεταφορά της έδρας δημόσιων οργανισμών, όπως η Αρχή Λιμένων Κύπρου στη Λεμεσό, τη δημιουργία Μουσείου Παγκόσμιας Φυσικής Ιστορίας στην περιφέρειά μας, την ανάπτυξη της υπαίθρου μέσα από την επανακατοίκηση χωριών και περιοχών με την παροχή κινήτρων και την ανάπτυξη των υποδομών. Όλα αυτά θα απαντήσουν στα μεγάλα ζητήματα της καθημερινότητας των Λεμεσιανών: το κόστος ζωής στην πόλη, τις καλές και ποιοτικές θέσεις εργασίας, τις ίσες ευκαιρίες για όλους ώστε κανείς να μη μείνει πίσω. Σχεδιάζουμε μια Λεμεσό φωτεινή, μια καλύτερη Κύπρο.



“

Οι πολίτες θα πρέπει να αποφασίσουν ποιοι θα κληθούν να σχεδιάσουν την επόμενη μέρα. Ας μετατρέψουμε την απογοήτευση σε δημιουργική κριτική.

Αποστολή ζωής η παραμονή μου στο υπουργείο

Χάρης Γεωργιάδης: Απέδειξα ότι δεν φοβάμαι τις δυσκολίες, ούτε με απασχολεί το όποιο προσωπικό πολιτικό όφελος ή κόστος

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Η **πολιτική** της Τουρκίας δεν αφήνει περιθώρια αισιοδοξίας λέει στην «Κ» ο υποψήφιος βουλευτής του ΔΗΣΥ Χάρης Γεωργιάδης, κληθείς να απαντήσει αν θεωρεί τελειωμένη τη διζωνική, δικαιοτυική ομοσπονδία. Όπως σημειώνει, «εδώ η Τουρκία διεκδικεί το μισό Αιγαίο. Πώς να είμαι αισιόδοξος ότι θα αφήσει την Κύπρο;». Χαρακτηρίζει αποστολή ζωής και όχι αυτοχειρία την παραμονή του στο υπουργείο Οικονομικών για δεύτερη φορά και υπερασπίζεται τους χειρισμούς για τον Συνεργατισμό.

–**Για ποιο λόγο επικαλείστε συχνά τον Τσώρτσιλ;**

–Είμαι πράγματι ένας από τους πολιτικούς μου ήρωες. Κράτησε την Ευρώπη ελεύθερη και διέθετε ένα πολιτικό λόγο ανεπανάληπτο, ευφύεστατο και διαχρονικό.

–**Εσείς τελικά ποιας σχολής Δεξιός είστε; Της συντηρητικής, της φιλελεύθερης ή της Σχολής του Σικάγο;**

–Είμαι δεξιός της κοινής λογικής. Πιστεύω στη φιλελεύθερη προσέγγιση στην οικονομία. Πιστεύω ότι τα αποτελέσματα έρχονται με σκληρή δουλειά και σωστές αποφάσεις. Πιστεύω στον ορθολογισμό έναντι του λαϊκισμού. Υποστηρίζω την ευρωπαϊκή προοπτική, αλλά πιστεύω ταυτόχρονα στην έννοια του έθνους. Θεωρώ συνεπώς ότι έχουμε δικαίωμα να προσδιορίζομαστε ως Έλληνες Κύπριοι και υποχρέωση να αγωνιζόμαστε για την ασφάλεια και την προοπτική του κυπριακού Ελληνισμού, μέσα στην ενωμένη Ευρώπη.

–**Ίσως να παρακολουθήσατε πολλούς να δυσκολεύονται να αντι-**

ληφθούν τι είναι ο νέος ρεαλισμός και άλλους να αντιδρούν. Σε τρεις γραμμές τι είναι τελικά;

–Ίσως επειδή έχουμε συνηθίσει στις γνωστές, τυπικές αναφορές για το Κυπριακό, που ακούμε για μισό σχεδόν αιώνα. Θα ήταν πολύ εύκολο για μένα να τις επαναλάβω. Αλλά θεωρώ πράγματι ότι η ρεαλιστική προσέγγιση πρέπει να λαμβάνει υπόψη την επίδραση του χρόνου αλλά και να αξιολογεί σωστά την Τουρκία που έχουμε πλέον απέναντί μας.

–**Με το χέρι στην καρδιά, θεωρείτε πως η διζωνική, δικαιοτυική ομοσπονδία ως πλαίσιο λύσης έχει τελειώσει;**

–Η πολιτική της Τουρκίας της τελευταίας δεκαετίας δεν αφήνει περιθώρια αισιοδοξίας. Εδώ η Τουρκία διεκδικεί το μισό Αιγαίο. Πώς να είμαι αισιόδοξος ότι θα αφήσει την Κύπρο;

–**Επειδή στο σημείο που φτάσαμε ίσως είναι καλά να μιλούμε ξεκάθαρα για το τι λύση θέλουμε, η εξελικτική ομοσπονδία την οποία είχατε αναφέρει τι προνοεί;**

Εδώ η Τουρκία διεκδικεί το μισό Αιγαίο. Πώς να είμαι αισιόδοξος ότι θα αφήσει την Κύπρο;

Αναγνώριση έναντι εδάφους;

–Όχι βέβαια. Από τα στιγμή που αναφερόμαστε σε ομοσπονδία δεν τίθεται θέμα αναγνώρισης. Ακριβώς το πλεονέκτημα της εξελικτικής λύσης είναι ότι επιτρέπει την προώθηση σημαντικών βημάτων, όπως είναι η απόσυρση στρατευμάτων, η επιστροφή της Αμμοχόστου, το εμπόριο, οι μεταφορές, η εφαρμογή



Είμαι δεξιός της κοινής λογικής, πιστεύω στη φιλελεύθερη προσέγγιση στην οικονομία, στον ορθολογισμό έναντι του λαϊκισμού αλλά και στην έννοια του έθνους, λέει στην «Κ» ο Χάρης Γεωργιάδης.

της Τελωνειακής Ένωσης, διατηρώντας ανοικτή την προοπτική συμφωνίας στη βάση της ομοσπονδίας σε κατοπινό στάδιο. Σε διαφορετική περίπτωση θα συνεχιστεί ανεμπόδιστα η εδραίωση της διχοτόμησης. Δεν ισχυρίζομαι ότι θα είναι εύκολο για την Τουρκία να δεχθεί αυτή την προσέγγιση αλλά είναι ίσως μια προοπτική που θα

πρέπει να αξιολογηθεί.

–**Μέχρι και το 2018 ως υπουργός είχατε μεγάλη αποδοχή ακόμη και από την αντιπολίτευση. Εκ των υστέρων, ήταν κίνηση πολιτικής αυτοχειρίας η παραμονή σας στο υπουργικό;**

–Όχι, ήταν αποστολή ζωής. Αναλαμβάνοντας δύο φορές το υπου-

ργείο Οικονομικών, στις συγκεκριμένες περιόδους, απέδειξα ότι δεν φοβάμαι τις δυσκολίες, ούτε με απασχολεί το όποιο προσωπικό πολιτικό όφελος ή κόστος.

–**Ο Συνεργατισμός έκανε μη ανεπανάληπτη ζημία στην πολιτική σας πορεία;**

–Κάποιοι αυτό προσπάθησαν, αλλά απέτυχαν. Επειδή πολύ απλά, οι αποφάσεις εκείνες είχαν καθοριστικά θετικό αντίκτυπο στην οικονομία, διασφάλισαν τις καταθέσεις του κόσμου και οδήγησαν στην αναβάθμιση της χώρας μας στην επενδυτική βαθμίδα. Και αυτό οι συμπολίτες μας το καταλαβαίνουν.

–**Αν ο δεύτερος τη τάξει στον ΔΗΣΥ δεν εκλεγεί ή εκλεγεί σε χαμηλή κατάταξη ποιο είναι το πολιτικό μήνυμα;**

–Απευθύνομαι με σεβασμό στους συμπολίτες μας, προκειμένου να διασφαλίσουμε ένα όσο πιο καλό αποτέλεσμα για τον Δημοκρατικό Συναγερμό, ζητώντας τους ταυτόχρονα να με περιλάβουν στις επιλογές τους για την περιφέρεια της Λευκωσίας. Έμαθα να προσπαθώ για το καλύτερο και είμαι αισιόδοξος για το αποτέλεσμα. Τις αναλύσεις θα τις αφήσω σε εσάς!

–**Αν θα εφαρμόζατε ένα μίνι μνημόνιο για την ανόρθωση του ΔΗΣΥ, ποια τρία πράγματα θα περιλαμβάνατε οπωσδήποτε στο «μνημόνιο» αυτό;**

–Πρώτο, την πλήρη αξιοποίηση των Ομάδων Παραγωγής Πολιτικής και των εξαιρετων επαγγελματιών και επιστημόνων που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας και έχουν στελεχώσει αυτές τις ομάδες. Δεύτερο, μια μεγάλη προσπάθεια για ανάδειξη νέων στελεχών, κυρίως μέσα από τις τάξεις της νεολαίας

και των νέων επιστημόνων αλλά και από τις τάξεις παλαιών στελεχών που έχουν αποστασιοποιηθεί. Με ευκαιρίες για ευρεία συμμετοχή τους, για παράδειγμα, στα ψηφοδέλτια για την τοπική αυτοδιοίκηση. Και τρίτο, με την αυστηρή τήρηση των ορίων για τις θητείες τόσο στα κομματικά όσο και στα πολιτικά αξιώματα. Για να διασφαλίσουμε ότι η ανανέωση θα είναι μια διαδικασία διαρκής, χωρίς να βρίσκει προσκόμματα.

–**Σε ποιο βιβλίο επανέρχεστε συχνά;**

–Διαβάζω συνέχεια αλλά δεν επανέρχομαι συνήθως στα ίδια βιβλία. Ξεκίνησα αυτές τις μέρες το «Secrets of Leadership» του Andrew Roberts. Και ασφαλώς, ξαναδιάβασα στα γρήγορα την «Τέλεια Καταγίγδα», το πρώτο δικό μου βιβλίο που μόλις κυκλοφόρησε.

–**Ποια ήταν η τελευταία θεατρική παράσταση που είδατε;**

–Τους «Αχαρνείς» του ΘΟΚ το περασμένο καλοκαίρι, στη Σχολή Τυφλών.

–**Ποια θα είναι πρώτη σας πολιτική πράξη στο ενδεχόμενο εκλογής σας;**

–Να οργανώσουμε την πολιτική αντιμετώπιση για να περάσουν κάποιες πολύ σημαντικές μεταρρυθμίσεις που ετοίμασε η κυβέρνηση και έχουν δυστυχώς ξεμείνει στα ράφια της απερχόμενης Βουλής. Η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας, των δικαστηρίων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο επενδυτικός νόμος. Πρόκειται για μεταρρυθμίσεις που, εκτός των άλλων, θα μας επιτρέψουν να αντλήσουμε και τους πολιτικούς πόρους από το Ταμείο Ανάκαμψης με τους οποίους, χωρίς υπερβολή, μπορούμε να αλλάξουμε την Κύπρο.

Το blame game δεν είναι στην κουλτούρα μας

Είτε κερδίσουμε είτε χάσουμε στις βουλευτικές εκλογές οι ευθύνες είναι συλλογικές λέει στην «Κ» ο Στέφανος Στεφάνου

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«**Είτε χάσουμε** είτε κερδίσουμε οι ευθύνες είναι συλλογικές, όπως συλλογικές είναι και οι αποφάσεις. Το blame game δεν είναι στην κομματική μας κουλτούρα και αυτές οι εκλογές δεν θα αποτελέσουν εξαίρεση» λέει ο υποψήφιος βουλευτής του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου, κληθείς να σχολιάσει αν θα αναλάβει κάποιος την ευθύνη εντός ΑΚΕΛ στο ενδεχόμενο περαιτέρω μείωσης των ποσοστών. Εξηγεί πως η Αριστερά δεν θεωρητικολογεί, αλλά διεκδικεί το δικαίωμα να παλεύει γι' αυτό που οι κυνικοί διαχειριστές της εξουσίας κατά κανόνα θεωρούν ανέφικτο. Απαντά για το αν θα περιμένει να λάβει το δακτυλίδι της διαδοχής, τι σημαίνει πολιτικά το να τον ξεπεράσει σε ψήφους μία υποψήφια των Νέων Δυνάμεων, όπως η Ειρήνη Χαρολαμπίδου και ποιες είναι οι προϋποθέσεις συνεργασίας με το ΔΗΚΟ.

–**Πώς απαντάτε σε αυτούς που λένε πως η Αριστερά είναι καλή στη θεωρία, αλλά έχει αποδείξει πως δεν μπορεί να κυβερνά;**

–Τους απαντώ ότι πρέπει να τεκμηριώσουν τη θεωρία τους, αλλιώς θα πρόκειται απλά για έναν ατεκμηρίωτο ισχυρισμό. Η Αριστερά δεν θεωρητικολογεί, αλλά διεκδικεί το δικαίωμα να παλεύει γι' αυτό που οι κυνικοί διαχειριστές της εξουσίας κατά κανόνα θεωρούν ανέφικτο.

–**Σε μία τέτοια πρωτόγνωρη κυβερνητική φθορά, η πρωτιά για το ΑΚΕΛ δεν θα έπρεπε να είναι λίγο πολύ δεδομένη;**

–Με τη γλώσσα των αριθμών, στις προηγούμενες εκλογές ο ΔΗΣΥ υπερείχε πέντε εκατοστιαίες μονάδες, ενώ πλέον το ΑΚΕΛ βρίσκε-

ται σε απόσταση αναπνοής. Θα έλεγα λοιπόν να κάνουμε υπομονή δύο εβδομάδες ακόμα, προτού μιλήσουμε για πρωτίες και εκλογικά ποσοστά.

–**Το ΑΚΕΛ έφτασε σε ιστορικό χαμηλό το 2016. Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι μπορεί να υπάρξει περαιτέρω μείωση των ποσοστών. Θα αναλάβει κάποιος έμπρακτα την ευθύνη σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο;**

–Είτε χάσουμε είτε κερδίσουμε οι ευθύνες είναι συλλογικές, όπως συλλογικές είναι και οι αποφάσεις. Το blame game δεν είναι στην κομματική μας κουλτούρα και αυτές οι εκλογές δεν θα αποτελέσουν εξαίρεση.

–**Αν θα μπορούσατε να αλλάξετε τρία συγκεκριμένα πράγματα στο ΑΚΕΛ ποια θα ήταν αυτά;**

–Το πρώτο που θα προσπαθούσα ν' αλλάξω είναι το πώς μας βλέπουν οι άλλοι, ώστε να πείσουμε περισσότερους από τον χώρο της ευρύτερης Αριστεράς. Έπειτα θα ήθελα

Όταν ο Ν. Αναστασιάδης, χωρίς περιστροφές, μίλησε σε πολλούς για δύο κράτη, γιατί πρέπει να βάλω το χέρι στην καρδιά για εκτιμήσεις; Το πράγμα μιλά από μόνο του.

ν' αλλάξω το πώς βλέπουμε εμείς τον εαυτό μας, μια πιο εσωτερική ματιά δηλαδή στα αριστερά μας θέλω. Και εδώ βάζω τελεία, καθώς στη δική μου αντίληψη η αλλαγή δεν συνάδει με τα «θα» αλλά μόνο με πράξεις.

–**Το ΑΚΕΛ θα έπρεπε να είναι πιο**



Τα δακτυλίδια και γενικά τα χρυσαφικά δεν είναι του γούστου μου. Απ' την άλλη, θεωρώ ότι τέτοιες συζητήσεις, μια ανάσα πριν από τις εκλογές, εκτός από άκαιρες είναι και μη σοβαρές, λέει ο Στέφανος Στεφάνου κληθείς να σχολιάσει τα περί διαδοχής.

κοντά στον ΣΥΡΙΖΑ, σε ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ή πιο κοντά στο ΚΚΕ;

–Θα πρέπει να είναι πιο κοντά στην ιστορία και τη φυσιογνωμία του. Αυτά άλλωστε έκαναν το ΑΚΕΛ μαζική, διεκδικητική, υπεύθυνη και σεβαστή πολιτική δύναμη εντός και εκτός Κύπρου.

–**Τι απαντάτε σε αυτούς που λένε πως τα μεγάλα κόμματα είναι συνυπεύθυνα για τη διαφθορά;**

–Θα τους απαντούσα ότι ο συμψηφισμός και η ισοπέδωση οδηγούν στην ανατροφοδότηση της διαφθοράς και στη συνέχιση της δράσης των ενόχων. Θα υπενθυμίζα επίσης το εύλογο ερώτημα: «Ποιος

κυβερνά αυτό τον τόπο τα τελευταία 8 χρόνια;».

–**Πολύς κόσμος σας θεωρεί και σας βλέπει ως έναν από τους βασικούς διεκδικητές της ηγεσίας του ΑΚΕΛ. Αν δεν σας παραδοθεί το δακτυλίδι, είστε έτοιμος να το διεκδικήσετε;**

–Τα δακτυλίδια και γενικά τα χρυσαφικά δεν είναι του γούστου μου. Απ' την άλλη, θεωρώ ότι τέτοιες συζητήσεις, μια ανάσα πριν από τις εκλογές, εκτός από άκαιρες είναι και μη σοβαρές.

–**Τι σημαίνει για το κόμμα, αν χάσετε κι αυτή τη φορά την πρωτιά από μία υποψήφια των Νέων Δυνάμεων;**

–Ό,τι σήμεινε και την πρώτη φορά. Απολύτως τίποτα! Επιπλέον, έμαθα κάτι πολύτιμο ως αθλητής από τα νεανικά μου χρόνια και δεν το ξεχνάω ποτέ: Το μόνο που μετρά εντέλει, είναι να κερδίζει η ομάδα.

–**Με το χέρι στην καρδιά και χωρίς περιστροφές, η εκτίμησή σας είναι πως ο Νίκος Αναστασιάδης επιδιώκει τα δύο κράτη;**

–Όταν ο κ. Αναστασιάδης χωρίς περιστροφές μίλησε σε πολλούς για δύο κράτη, γιατί πρέπει να βάλω το χέρι στην καρδιά για εκτιμήσεις; Το πράγμα μιλά από μόνο του.

–**Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, λέτε mea culpa για τη στήριξη που δώσατε την περίοδο 2016-2018 στον Νίκο Αναστασιάδη;**

–Το ΑΚΕΛ προσπάθησε να βοηθήσει, αλλά προφανώς ο Νίκος Αναστασιάδης δεν ήθελε αυτή τη βοήθεια. Χάθηκε μια μοναδική ευκαιρία για να επιτευχθεί λύση και τελικά, με τον τρόπο που χειρίστηκε τα πράγματα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, φορτώθηκε ευθύνες για την αποτυχία του Κραν Μοντάνα. Αν λοιπόν κάποιος πρέπει να πει

mea culpa, αυτός είναι ο Νίκος Αναστασιάδης.

–**Επειδή επικαλείστε την αλλαγή και ξεκαθαρίζετε πως ο στόχος είναι να φύγει από την εξουσία ο ΔΗΣΥ. Είστε έτοιμοι να συμβαχήσετε και με κόμματα που στο παρελθόν σας χώριζε χάος, όπως το ΔΗΚΟ;**

–Είμαστε έτοιμοι να συνεργαστούμε με όλους όσοι νιώθουν την ίδια ειλικρινή ανάγκη με εμάς για προοδευτική αλλαγή στον τόπο. Η αλλαγή, έχει περιεχόμενο, οπότε θα πρέπει να υπάρξουν συγκλίσεις πάνω σε συγκεκριμένες θέσεις και όχι σε γενικόλογες διακηρύξεις.

–**Σε ποιο βιβλίο επανέρχεστε συχνά;**

–«Γιατί ο Μαρξ είχε δίκιο» του Terry Eagleton. Θα μπορούσε όμως να ήταν και το «Ο Χριστός ξανασταυρώνεται».

–**Ποια είναι η τελευταία θεατρική παράσταση που παρακολουθήσατε;**

–Αν εννοείτε παράσταση σε θεατρική σκηνή, ήταν «Η μικρή μας πόλη» του ΘΟΚ σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου. Αν εννοείτε θεατρική παράσταση στην πολιτική σκηνή, δυστυχώς παρακολουθώ καθημερινά αρκετές οι οποίες είναι και κακοπαιγμένες.

–**Ποια θα είναι η πρώτη πολιτική σας πράξη στο ενδεχόμενο επανεκλογής σας;**

–Να κάνουμε πράξη, ως κοινοβουλευτική ομάδα, αυτό που υποσχέθήκαμε στον κόσμο κατά την προεκλογική περίοδο: να γίνουμε η δική του φωνή στη Βουλή. Πρακτικά, αυτό σημαίνει νομοθετήματα που υψώνουν κοινωνικά ασπίδα και εξασφαλίζουν στους πολίτες όχι μόνο τα κεκτημένα τους, αλλά κυρίως την αξιοπρέπεια που τους αξίζει.

Ένας πρωταγωνιστής σε ρόλο δεύτερο

Ο Παντελής Κούρος, υπήρξε μέρος της σύγχρονης ιστορίας της Κύπρου στο πλευρό του επιστήθιου φίλου του Γλαύκου Κληρίδη

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Διακριτικός, μεθοδικός και φειδωλός, αυτά ήταν τα στοιχεία που χαρακτήριζαν έναν πρωταγωνιστή στις κρίσιμες στιγμές της σύγχρονης ιστορίας του τόπου, που επέλεγε ωστόσο να βρίσκεται πάντα στο παρασκήνιο. Ο Παντελής Κούρος, ο εμβληματικός υφυπουργός παρά τω Προέδρω, ο συνεργάτης που όλοι οι πρόεδροι ήθελαν να έχουν στο πλευρό τους, έφυγε από τη ζωή την περασμένη Κυριακή. Φύσει διακριτικός και αθόρυβος, ενοχλείτο από την προσοχή γύρω από το όνομά του και γι' αυτό οι δηλώσεις και οι συνεντεύξεις του είναι μετρημένες. Είχαμε ωστόσο την τύχη να βρεθούμε, να συζητήσουμε για το παρελθόν και να μας μιλήσει το φθινόπωρο του 2018 για τις κρίσιμότερες στιγμές. Όχι για τη ζωή του, αλλά για την πολιτική πορεία, στο πλευρό του πρώην πρόεδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Γλαύκου Κληρίδη και επιστήθιου φίλου του μέχρι το τέλος. Η «Κ» αποκαλύπτει για πρώτη φορά τις αναφορές του Παντελή Κούρου για τις κρίσιμες αποφάσεις στα Ίμια αλλά και το παρασκήνιο των S-300.

–Ποια ήταν η πιο κρίσιμη στιγμή κατά την διακυβέρνηση του Γλαύκου Κληρίδη;

–Τα Ίμια ήταν σίγουρα μία από τις κρίσιμότερες στιγμές. Μαζευτήκαμε τις πρωινές ώρες στο Προεδρικό, ο στρατηγός Νικόλας Βορβολάκος, ο Αλέκος Μιχαηλίδης, ο Ιωάννης Κασουλίδης κι εγώ για να δούμε πώς θα το διαχειριστούμε. Ο Βορβολάκος εισηγήθηκε να κάνουμε επιστράτευση και να ενημερώσουμε τους στρατιώτες. Τον ρωτήσαμε πόσες χιλιάδες να ενημερώσουμε; Μας είπε οκτώ και διερωτηθήκαμε: «Καλά θα κάνεις επιστράτευση 8 χιλιάδες στρατιώτες και δεν θα πάρει είδηση κανένας; Θέλεις να ξεκινήσουμε τον πόλεμο από την Κύπρο;» Ο Αλέκος Μιχαηλίδης συμφωνούσε μαζί του, ωστόσο ο πρόεδρος Κληρίδης το καθυστέρωσε για να δούμε τι θα κάνει

η Ελλάδα και αναλόγως να πράξουμε. Εκείνες τις πρωινές ώρες, ο κ. Κληρίδης μίλησε με τον Έλληνα πρωθυπουργό Κώστα Σημίτη, ο Θεόδωρος Πάγκαλος με τον Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ και σταμάτησε η όλη διαδικασία. Ιδιαίτερα κρίσιμη ήταν και η πορεία των μοτοσικλετιστών που οδήγησε στη δολοφονία του Τάσου Ισαάκ και στη συνέχεια του Σολωμού Σολωμού.

–Η κατάσταση με τους S-300 πώς προέκυψε;

–Παραγγείλαμε τους S-300 ύστερα από τις προτροπές του υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελλάδας και του αρχηγού του στρατού. Η επόμενη ελληνική κυβέρνηση που ανέλαβε, του Σημίτη δηλαδή, δεν ήθελε να αναλάβει κάτι τέτοιο. Εκείνη την περίοδο, είχαμε μία σύσκεψη στην Αθήνα 35 λεπτών, με τον Κληρίδη να εξηγεί στον Σημίτη

Τα Ίμια ήταν σύμφωνα με τον Παντελή Κούρο, μία από τις κρίσιμότερες στιγμές που είχαν να διαχειριστούν με τον Γλαύκο Κληρίδη.

τους λόγους που θα έπρεπε να φέρουμε τους πυραύλους, έστω και μέσα σε κασόνια. Ο Κώστας Σημίτης τότε μας έλεγε να το ξεχάσουμε. Υπογράμμιζε πως θα έβγαине από τη σύσκεψη να δηλώσει πως η εντολή είναι να μην πάνε οι S-300 στην Κύπρο αλλά στην Κρήτη. Ο πρόεδρος Κληρίδης του ζήτησε να μην κάνει κάτι τέτοιο καθώς υποσχέθηκε στους αρχηγούς των κομμάτων πως θα μεταφέρει ο ίδιος το αποτέλεσμα της σύσκεψης. Ο Κώστας Σημίτης πείστηκε, ωστόσο ο τότε υπουργός Εξωτερικών Θεόδωρος Πάγκαλος μάς έλεγε πως δεν μπορούσε να κυκλοφορήσει στην Ευρώπη εξαιτίας των αντιδράσεων που είχαν οι άλλες χώρες για την απόφαση των S-300. Εγώ τότε, έχοντας ένα φάκελο μαζί μου που αφο-



Ο Παντελής Κούρος δέχτηκε να παραχωρήσει συνέντευξη στην «Κ» το 2018 με την προϋπόθεση ότι δεν θα μιλούσε για τον εαυτό του αλλά για τον Γλαύκο Κληρίδη.

ρούσε την υπόθεση των S-300, τον έβγαλα και του παρουσίασα αποδείξεις, πως αυτό έγινε με την προτροπή του υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελλάδας και του αρχηγού του στρατού. Εκεί, βρέθηκαν προ εκπλήξεως και λήφθηκαν η απόφαση πως το υπουργείο Άμυνας πρέπει να ενημερώνει το υπουργείο Εξωτερικών.

–Ξεκινήσατε μαζί με τον Γλαύκο Κληρίδη;

–Μετά τον αγώνα, όταν ο κ. Κληρίδης είχε εκλεγεί πρόεδρος της Βουλής, εγώ μαζί με άλλους ήμασταν στην Ένωση Αγονιστών Λευκωσίας. Τότε, κάναμε κατά καιρούς επαφές με τον Μακαριότατο και κάπως συχνότερες συναντήσεις με τον πρόεδρο της Βουλής στην προσπάθεια αποκατάστασης των

αγωνιστών. Επειδή και ο πρόεδρος της Βουλής και εγώ μέναμε στη Μετοχίου, κάποιες φορές, μετά τις συναντήσεις μας, με πήγαине στο σπίτι με το αυτοκίνητό του. Έτσι άρχισε η φιλία μας. Όταν στη συνέχεια μαζί με άλλους συνεργάτες του αποφάσισαν να δημιουργήσουν το Ενιαίο Κόμμα το 1968, στηρίχθηκαν πάνω στις κατά τόπους αγωνιστικές οργανώσεις και στα εθνικόφρονα σωματεία, με τα οποία εμείς είχαμε στενές επαφές. Ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης ανέλαβε τη θέση του οργανωτικού και μου ζήτησε να βοηθήσω στην προσπάθεια δημιουργίας του κόμματος.

–Έτσι μπήκατε στο κόμμα;

–Όταν αποφάσισαν να κάνουν το κόμμα τότε, απαγορευόταν η ένταξη των δημοσίων υπαλλήλων.

Από τα εννέα μέλη που ήμασταν, τα επτά ήταν δημόσιοι υπάλληλοι. Άρα εκείνοι που μπορούσαν να συμμετέχουν στα κομματικά δρώμενα ήμουν εγώ με ακόμα ένα πρόσωπο. Σε αυτό το πλαίσιο ο Γλαύκος Κληρίδης με διόρισε διευθυντή του γραφείου του Προέδρου του νεοϊδρυθέντος κόμματος. Μετά το πραξικόπημα και την εισβολή και συγκεκριμένα το 1976 δημιουργήθηκε ο ΔΗΣΥ, από το Ενιαίο Κόμμα, μαζί το Δημοκρατικό Εθνικό Κόμμα (ΔΕΚ) του Τάκη Ευδόκα, την Αλλαγή και το Προοδευτικό Κόμμα.

–Τα καθήκοντα του υφυπουργού τι περιελάμβαναν;

–Το 80% των δραστηριοτήτων το έχει ο υφυπουργός. Ο πρόεδρος ασχολείται με το Κυπριακό και την εσωτερική διακυβέρνηση. Τα άλλα

ζητήματα θα έπρεπε να τα αντιμετωπίζει κάποιος άλλος. Τον ζητούσαν 100 άνθρωποι σε ραντεβού κάθε μέρα. Με πολλή προσπάθεια έβλεπε τους πέντε και τους υπόλοιπους τους παρέπεμπε να μιλήσουν μαζί μου. Κατά τα πρωινά μέχρι και τη μία το μεσημέρι ο πρόεδρος βρισκόταν στο Προεδρικό και εγώ μαζί του στο γραφείο. Τα απογεύματα έβλεπα αρκετούς που ήθελαν να δουν τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, καθ' υπόδειξη του κ. Κληρίδη και απαντούσα σε όλα τα συσσωρευμένα τηλεφωνήματα που γίνονταν το πρωί. Δεν υπάρχει άνθρωπος που να πει ότι τηλεφώνησε στο Προεδρικό και με ζήτησε και δεν επέστρεψα την κλήση του.

–Είχατε εν λευκώ διαχείριση της εξουσίας;

–Μπορώ να πω ναι όσον αφορά την εσωτερική διακυβέρνηση. Βέβαια ο κ. Κληρίδης μου είχε απόλυτη εμπιστοσύνη και γνώριζε ότι δεν θα έκανα κάτι που θα τον εξέθετε. Στις διάφορες συναντήσεις του με ξένους αξιωματούχους, ξένους ηγέτες, εγώ κρατούσα τα πρακτικά για να γνωρίζω τι απορρέει από τις συναντήσεις και να τα χειρίζομαι ανάλογα. Επιπρόσθετα με τις δραστηριότητές μου παραλάμβανα τις εκθέσεις της Κυπριακής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΚΥΠ) όπως επίσης και τις εκθέσεις των διάφορων πρεσβευτών από διάφορες χώρες. Χειριζόμουν παράλληλα όλη την αλληλογραφία που αποστέλλόταν στο Προεδρικό και διέθετα χρόνο για συναντήσεις με πρόσωπα που μου παρέθετε ο πρόεδρος. Πέραν βεβαίως των προσώπων που έπρεπε να συναντήσω εγώ.

–Για ποιο λόγο επιλέξατε να μείνετε στη σκιά και να μην ακολουθήσετε τη δική σας πολιτική πορεία;

–Δεν ήταν του χαρακτήρα μου να εκμεταλλευτώ την παρουσία του προέδρου για να κερδίσω πόντους. Εγώ δόθηκα στον κ. Κληρίδη ψυχή τε και σώματι. Ήμουν το ακόντιο και η ασπίδα του και όποιος δοκίμαζε να τα βάλει μαζί του έμπαινα εγώ μπροστά.

ΜΑΡΙΑ ΠΕΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΚΑΡΑΚΗ, υποψήφια βουλευτριά της ΕΔΕΚ στην επαρχία Κερύνειας

Αρμός η Παιδεία

ΩΣ ΥΠΟΨΗΦΙΑ βουλευτριά και πρώην εκπαιδευτικός είχα την υψικάμινο στον βηματισμό της ζωής μου και προτεραιότητα, αφού αυτούσια η Παιδεία είναι προτεραιότητα και πρωτοπορία! Είναι μια σύνολη λειτουργία, ελιξίριο, αφετηρία, άξονας και ραχοκοκαλιά της κάθε κοινωνίας-χώρας! Πολύτιμη αποταμίευση, διαθήκη, κληρονομιά, επιταγή επιτυχίας τόσο του κάθε πολίτη και άλλο τόσο στην Πολιτεία, γιατί παρέχει την ποιότητα της ζωής, την κοινωνική και προσωπική πρόοδο, τη δυναμική παρουσία-προσωπικότητα στις πανταχόθεν σχέσεις, την οικονομική ανάπτυξη, την ιστορική πολιτιστική επιβίωση, την ανάπτυξη της τεχνοκρατικής-τεχνολογικής προοπτικής!

«Αυτοί που μελέτησαν προσεκτικά τον τρόπο διακυβέρνησης των ανθρώπων, πρέπει να έχουν πεισθεί πως η τύχη των εθνών εξαρτάται από την εκπαίδευση των νέων», λέει ο Αριστοτέλης, για τούτο η προσοχή όλων, μας επιτάσσει να είναι στραμμένη προς τον Παρθενώνα της Παιδείας με σκοπούς-στόχους, οι οποίοι να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες του πολίτη, να του εξασφαλίζουν εκείνα τα εφόδια για να μετάσχει δημιουργικά και κρηστικά στη ζωή! Να του γεμίζει τη φα-

ρέτρα του με εκείνες τις γνώσεις και κριτικές απόψεις που θα του παρέχουν την πληρότητα-ολοκλήρωση της καθημερινότητας και άρα την «ευτυχία» του βιοπορισμού του, την ικανοποίηση, την αξιοποίηση, την καταξίωση! Τη μαχητικότητα ενάντια στον συντηρη-

“

Να δώσει στην ασυμβίβαστη νιότη την τόλμη να μην εξυπηρετεί ανιαρές σκοπιμότητες, να μην γίνει τηλεκατευθυνόμενη και πνευματικά υποανάπτυκτο κατεστημένο ώστε να ανέχεται την εκποίηση των οραμάτων, των ιδανικών και αξιών της.

τισμό, στη στασιμότητα, στη συμβατικότητα του τετριμμένου.

Να δώσει στην ασυμβίβαστη νιότη την τόλμη να μην εξυπηρετεί ανιαρές σκοπιμότητες, να μην γίνει τηλεκατευθυνόμενη και πνευματικά υποανάπτυκτο κατεστημένο ώστε να ανέχεται την εκποίηση των οραμάτων, των ιδανικών και αξιών της! Να μην αλλοτριωθεί υποτακτικά σε νάρθηκες ατομοκρατίας και να μην αποπροσανατολιστεί από τις προγονικές ρίζες! Να αποκτήσει, η νεολαία την ευθύνη του μέλλοντος του τόπου και με τόλμη και παρηψία να παλεύει να περισώσει τη «μάγια» του πολιτισμού μας! Να στοχεύει ρεαλιστικά στον εκσυγχρονισμό της Πατρίδας μας, έξω από περιχαρακώσεις, περιθωριασμούς και ασπόνδυλο με δεκανίκια μέλλον!

Η Πολιτεία, το κράτος πρέπει να έχει τζιβαέρικα οράματα για την Παιδεία και για όλους όσοι ενσυνείδητα την υπηρετούν, γιατί η γνώση σηματοδοτεί ευγενική αυτοπεποίθηση, όρθιο ανάστημα και αυχένα κατακτημένης ελευθερίας ανά-στάσης, ανά-τασης από τη φθορά και κάθε μορφή δουλείας!

Η κα Μαρία Περαικού Κοκαράκη είναι εκπαιδευτικός και συγγραφέας.



“

Η Πολιτεία, το κράτος πρέπει να έχει τζιβαέρικα οράματα για την Παιδεία και για όλους όσοι ενσυνείδητα την υπηρετούν, γιατί η γνώση σηματοδοτεί ευγενική αυτοπεποίθηση, όρθιο ανάστημα και αυχένα κατακτημένης ελευθερίας ανά-στάσης, ανά-τασης από τη φθορά και κάθε μορφή δουλείας!

Η προοδευτική και κεντρώα στροφή της κυβέρνησης

Προτεραιότητες στη μετά COVID εποχή

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Στην αρχή της εβδομάδας, ο Κυριάκος Μητσοτάκης συναντήθηκε με τον Ισπανό ομόλογό του Πέδρο Σάντσεθ. Εκεί ανάμεσα στη συζήτηση για την πανδημία, το Ταμείο Ανάκαμψης και την Ανατολική Μεσόγειο, ο πρωθυπουργός έκανε μία καθαρά πολιτική τοποθέτηση, που αποκάλυπτε το πώς θα διαχειριστεί την επόμενη ημέρα μετά την πανδημία, με επίκεντρο την καθημερινότητα. Συγκεκριμένα, ο πρωθυπουργός είπε πως η Ν.Δ. ήταν το μόνο κόμμα που επέζησε από «τον πολιτικό σεισμό που ουσιαστικά σχεδόν διέλυσε την πολιτική σκηνή στην Ελλάδα» και προχώρησε σε περαιτέρω ανάλυση: «Ίσως το πέτυχε διότι έγινε λιγότερο ιδεολογική, πιο πρακτική, πιο προοδευτική και ικανή να κάνει το είδος της μεγάλης σύνθεσης και των αλλαγών που απαιτούνται σε ένα άρδην μεταβαλλόμενο τοπίο».

Η φράση πως η Κεντροδεξιά έγινε πιο «προοδευτική», που προσαρμόζεται στο νέο τοπίο, είναι τροχιοδεικτική για τις αλλαγές και τις πολιτικές που θα δούμε το επόμενο διάστημα, αρχής γενομένης από τα εργασιακά, που ήδη έχουν έρθει στο προσκήνιο. Στο Μαξίμου μιλάνε ήδη για μια μεταρρύθμιση «προοδευτική» με κεντρώο προφίλ, καθώς αλλάζει το υφιστάμενο πλαίσιο που ισχύει εδώ και 40 χρόνια, το οποίο δεν έχει καμία σχέση με τη σημερινή πραγματικότητα, αφού το 1982 δεν υπήρχε ούτε Διαδίκτυο ούτε τηλεργασία. Το σχέδιο νόμου, παρά τη σφοδρή κριτική που έχει δεχθεί από την αντιπολίτευση, στο Μαξίμου

το χαρακτηρίζουν «εργατοκεντρικό» που έχει στον πυρήνα του τον εργαζόμενο και λύνει χρόνιες παθολογίες. Η κάρτα εργασίας με στόχο τον έλεγχο του ωραρίου, η δυνατότητα αποσύνδεσης από την τηλεργασία, αλλά και η πάταξη της αδήλωτης και υποδηλωμένης εργασίας, αποτελούν κεντρικό πυρήνα των αλλαγών.

Παράλληλα, ενισχύεται η ισοροπία μεταξύ επαγγελματικών και προσωπικής ζωής του εργαζομένου, ενώ δίνεται η δυνατότητα να διαμορφώσει ο ίδιος το ωράριό του. Το νομοσχέδιο προβλέπει και άλλες ευνοϊκές ρυθμίσεις, υπέρ των πολλών, όπως είναι η διεύρυνση της λίστας για περιπτώσεις άκυρης απόλυσης και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας για κλάδους που μέχρι τώρα ήταν στη σκιά, όπως οι εργαζόμενοι σε delivery και κουριερ. Τα παραπάνω, όπως επισημαίνουν κυβερνητικές πηγές στην «Κ», δεν είναι συντηρητική μεταρρύθμιση, μιας και βάζει τέλος σε προβλήματα που έμπαιναν κάτω από το χαλί για 40 έτη. Ενδεικτικό είναι πως στον νέο νόμο ρυθμίζεται και το θέμα των απεργιών και του συνδικαλισμού, που λόγω της αδιαφάνειας με την οποία λειτουργούσε κατέληγε υπέρ των λίγων και εις βάρος των πολλών. Κυβερνητικές πηγές προσθέτουν πως ο ΣΥΡΙΖΑ με την αντιπολίτευση που κάνει στο εν λόγω θέμα εκτίθεται, αφού ίδιες νομοθεσίες ισχύουν και σε άλλες χώρες όπως η Γαλλία και η Ισπανία, όπου κάπως δεν μπορεί να τις χαρακτηρίσει «νεοφιλελεύθερη ζούγκλα».

Από εκεί και πέρα, η κυβέρνηση προσανατολίζεται, όπως προειπώθηκε, σε μια ολική στροφή στην



ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΗΡΙΟΥ / ΑΝΗΛΤΗΣ ΠΑΠΑΜΙΤΣΕ

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης με τον Ισπανό ομόλογό του Πέδρο Σάντσεθ στο κατώφλι του Μαξίμου. «Υπάρχει ένα στοιχείο στο μυαλό μου το οποίο είναι πολύ σημαντικό και έχει να κάνει με τη μείωση των ανισοτήτων και τη δημιουργία μιας πιο συμπεριληπτικής μορφής καπιταλισμού», είπε, μεταξύ άλλων, ο Έλληνας πρωθυπουργός στη συζήτηση που είχαν.

Τα προβλήματα της καθημερινότητας, η μεταρρύθμιση στα εργασιακά, η συνέχιση της ψηφιοποίησης του κράτους και η αξιοποίηση των πρώτων 7,9 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης.

καθημερινότητα. Οι πρόσφατες πρωτοβουλίες για την κοινή γονική επιμέλεια των παιδιών, τα ζώα συντροφιάς, η κομβική για την κυβέρνηση αλλαγή στο καθεστώς των πανεπιστημίων, η συνέχιση της ψηφιοποίησης του κράτους, αλλά και η ολοκλήρωση της διαδικασίας εμβολιασμών, αποτελούν βασικές προτεραιότητες και δείχνουν τη στροφή σε καθημερινά

προβλήματα. Από την εξίσωση δεν μπορεί να απουσιάσει και το θέμα των δασικών χαρτών, όπου η κυβέρνηση προσπαθεί να βάλει μια τάξη σε ένα χάος που ταλαιπωρεί χιλιάδες πολίτες. Μεγάλο βάρος θα πέσει και στην οικονομία, με κομβικό σημείο να αποτελεί η πρώτη εκταμίευση από το Ταμείο Ανάκαμψης. Φέτος αναμένονται συνολικά 7,9 δισ. ευρώ, με τον ρυθμό ανάπτυξης να υπολογίζεται στο 4,1% για φέτος και 6% του χρόνου.

Η πράσινη μετάβαση

Από την ατζέντα του πρωθυπουργού δεν θα απουσιάσει το επόμενο διάστημα και η πράσινη μετάβαση, που σχετίζεται άμεσα με το Ταμείο Ανάκαμψης. Και εδώ είναι εμφανής η κεντρώα προσέγγιση, όπως ανέφερε και ο ίδιος ο Κυριάκος Μητσοτάκης κατά την ίδια συζήτηση που έλαβε χώρα στο Φόρουμ των Δελφών. Εκεί τόνισε

χαρακτηριστικά: «Είναι η πράσινη μετάβαση ιδεολογική εκ φύσεως; Δεν είμαι σίγουρος. Υπερβαίνει ιδεολογίες». Τέλος, δύο ξεχωριστές κατηγορίες στις οποίες η κυβέρνηση βάζει ψηλά τον πήχυ για το επόμενο διάστημα και θα κρίνουν σε σημαντικό βαθμό την πολιτική επανεκκίνηση του Σεπτεμβρίου, είναι ο τουρισμός και η ασφάλεια. Για τον τουρισμό υπάρχει αισιοδοξία, καθώς όλες οι προβλέψεις μιλούν για ένα καλύτερο από πέρυσι καλοκαίρι. Το εύρος όμως που θα συμβεί αυτό συνδέεται άμεσα με την πορεία της οικονομίας και είναι βέβαιο πως θα επηρεάσει ευρύτερα το πολιτικό σκηνικό. Και η ασφάλεια ωστόσο φαίνεται πως έρχεται εμφαιτικά στο προσκήνιο με τη λήξη του lockdown, αφού πρόκειται για ένα θέμα που αφορά τη συντηρητική πλειονότητα των πολιτών ανεξαρτήτως πολιτικής τοποθέτησης.

Ελεύθερα σε κλειστούς χώρους όσοι έχουν κάνει το εμβόλιο

Τα «προνόμια» που εξετάζει η ελληνική κυβέρνηση για όσους πολίτες συμβάλλουν στη δημιουργία του τείχους ανοσίας

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Μετά την εν εξελίξει σταδιακή άρση του lockdown, στο μέτωπο του κορωνοϊού ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης στρέφει την προσοχή του στην επιτάχυνση του προγράμματος εμβολιασμού και στην επανεκκίνηση του τουρισμού, η πορεία του οποίου θα κρίνει σε σημαντικό βαθμό τη συνολική ανάκαμψη της οικονομίας μετά τη βαριά ύφεση που προκάλεσε η πανδημία.

Παράλληλα, όμως, στο Μαξίμο έχουν αρχίσει να γίνονται και οι πρώτες συζητήσεις για την «επόμενη ημέρα». Για το πώς, δηλαδή, η θωράκιση της χώρας από τον κορωνοϊό θα προσλάβει μονιμότερο χαρακτήρα, ενόψει και του ερχόμενου φθινοπώρου, όταν οι καιρικές συνθήκες θα ευνοούν και πάλι τη μετάδοση. «Κλειδί» στη συγκεκριμένη κατεύθυνση, σύμφωνα με πληροφορίες, έχει αποφασιστεί να αποτελέσουν συγκεκριμένα κίνητρα - προνόμια για τον ευρύτερο δυνατό εμβολιασμό των πολιτών, καθώς τα ποσοστά που φαίνεται ότι θα επιτευχθούν ανά ηλικιακή ομάδα κρίνονται ικανοποιητικά, αλλά επιδέχονται σίγουρα βελτίωση.

Οι όποιες αποφάσεις για θέσπιση κινήτρων δεν είναι ούτως ή άλλως δυνατόν να τεθούν άμεσα σε εφαρμογή: όπως λέγεται, τόσο νομικά όσο και ηθικά θα ήταν ανεπίτρεπτο να γίνει διαβάθμιση των πολιτών με βάση το εάν έχουν εμβολιαστεί ή όχι, αν προηγουμένως δεν έχει υπάρξει καθολική προσφορά εμβολίων. Αρα, ο διαχωρισμός θα γίνει σε

«ουδέτερο» χρόνο, δηλαδή μετά το τέλος του καλοκαιριού. Σε κάθε περίπτωση, με βάση τις έως τώρα συζητήσεις, τα κίνητρα - προνόμια που συζητούνται για τους εμβολιασμένους, που συμβάλλουν στη δημιουργία του τείχους ανοσίας και είναι δυσκολότερο να νοσήσουν, θα έχουν ως επίκεντρο την πρόσβαση σε κλειστούς χώρους. Ειδικότερα, κεντρικός προσανατολισμός είναι όσοι διαθέτουν πιστοποιητικό εμβολιασμού να εισέρχονται ελεύθερα με την απλή επιδείξη του σε εστιατόρια, μπαρ, κινηματογράφους, θέατρα, χώρους διασκέδασης καθώς και μέσα μεταφοράς, όπως τα αεροπλάνα και τα πλοία.

Πρόσβαση σε εστιατόρια, μπαρ, χώρους ψυχαγωγίας – Τα μέτρα θα ισχύσουν αφού πρώτα υπάρξει καθολική προσφορά εμβολίων.

Οι υπόλοιποι, αντιθέτως, όπως αναφέρεται, θα πρέπει να επιδεικνύουν αρνητικό μοριακό, rapid ή self test. Είναι προφανές πως η συγκεκριμένη επιλογή εμπεριέχει συχνή ταλαιπωρία, αλλά και οικονομικό κόστος για τους πολίτες που θα την επιλέξουν, καθώς για λόγους ψυχαγωγίας τα τεστ δεν θα χορηγούνται δωρεάν από το κράτος, όπως γίνεται τώρα για συγκεκριμένες επαγγελματικές ομάδες ή για τους μαθητές όλων



Στις σκέψεις του κυβερνητικού επιτελείου είναι, από το φθινόπωρο, όσοι δεν διαθέτουν πιστοποιητικό εμβολιασμού να επιδεικνύουν αρνητικό μοριακό, rapid ή self test για την είσοδό τους σε καταστήματα εστίασης, χώρους διασκέδασης, μέσα μεταφοράς κ.ά.

των βαθμίδων. Όπως λέγεται χαρακτηριστικά, «δεν θα υπάρχουν ρητές απαγορεύσεις, καθώς αυτό δεν μπορεί να γίνει νομικά, αλλά η ζωή θα είναι πιο δύσκολη για όσους αποφασίσουν να μην εμβολιαστούν παρότι θα υπάρχουν διαθέσιμα εμβόλια».

Παράλληλα, το φθινόπωρο θα έλθει στο προσκήνιο, όπως έχει προαναγγείλει ο πρωθυπουργός, και ο υποχρεωτικός εμβολιασμός των υγειονομικών. Μάλιστα, στους

υγειονομικούς αναμένεται να προστεθεί μία ακόμη κατηγορία εργαζομένων, όσοι απασχολούνται σε μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων. Με δεδομένο ότι νομικά δεν είναι δυνατόν οι πολίτες να υποχρεωθούν να εμβολιαστούν, και στο συγκεκριμένο πεδίο αναζητούνται αντικίνητρα, που θα τους οδηγήσουν προς αυτή την κατεύθυνση. Έτσι, εξετάζεται όσοι αρνούνται, είτε να τίθενται σε καθεστώς αναστολής εργασίας, οπότε θα λαμβάνουν το

ποσό των 535 ευρώ μηνιαίως, είτε να τους χορηγείται άδεια άνευ αποδοχών.

Θα πρέπει να επισημανθεί πως ενόψει του φθινοπώρου η κυβέρνηση αναμένει να αποκτήσει σαφή εικόνα και για τρία ακόμη μέτωπα που θα επηρεάσουν τη στρατηγική της στη μάχη κατά του κορωνοϊού την επόμενη χρονιά:

- Πρώτον, τα αποτελέσματα των ερευνών για πιθανούς εμβολια-

σμούς σε ηλικίες κάτω των 18 ετών.

- Δεύτερον, να αποσαφηνιστεί μετά πόσους μήνες θα πρέπει να γίνουν τα επαναληπτικά εμβόλια ενόψει του νέου έτους.
- Τρίτον, εάν η νέα γενιά εμβολίων θα είναι απλούστερη, ώστε ο εμβολιασμός να είναι δυνατόν να γίνεται σε ιατρεία και φαρμακεία ή εάν και το 2022 θα πρέπει να αναπτυχθεί από τον κρατικό μηχανισμό μια επιχείρηση ανάλογη της «Ελευθερίας».

Η φυσική ανοσία

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η κυβέρνηση αντιμετωπίζει με αισιοδοξία τον νέο κύκλο ανοιγμάτων που ανακινώθηκαν και ουσιαστικά αίρουν πλήρως το αυστηρό lockdown των τελευταίων έξι μηνών, παρότι τα κρούσματα παραμένουν σε επίπεδα άνω των 2.000 ημερησίως. Όπως αναφέρεται, το τοπίο είναι σημαντικά διαφοροποιημένο προς το καλύτερο σε σχέση με το περυσινό καλοκαίρι. Ειδικότερα, έχει αρχίσει να αξιοποιείται το «όπλο» των εμβολιασμών, που θα αυξηθούν μάλιστα κατακόρυφα τις επόμενες εβδομάδες.

Επίσης, μετά έναν και πλέον χρόνο πανδημίας, ένα μέρος του πληθυσμού έχει νοσήσει αποκτώντας φυσική ανοσία. Παράλληλα, το Εθνικό Σύστημα Υγείας έχει ενισχυθεί, ενώ τις τελευταίες εβδομάδες εμφανίζεις και τάσεις αποσυμπίεσης. Τέλος, σε αντίθεση με πέρυσι, είναι διαθέσιμα περισσότερα διαγνωστικά εργαλεία, με τελευταία τα self tests.

Να ενισχύσετε τη θέση σας στη Λιβύη

Ο Μοχάμεντ Ελτζάρ, πολιτικός και στρατιωτικός αναλυτής της δεξαμενής σκέψης Libya Desk, μιλάει για τον ρόλο της Ελλάδας

Συνέντευξη στον **ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΜΑΓΓΗΡΙΑΔΗ**

Πολύ δύσκολα θα αποχωρήσουν οι ρωσικές και τουρκικές δυνάμεις από τη Λιβύη πριν από τις εκλογές, λέει ο Μοχάμεντ Ελτζάρ, πολιτικός και στρατιωτικός αναλυτής της δεξαμενής σκέψης Libya Desk. Στη συνέντευξή του στην «Κ» ο κ. Ελτζάρ ενθαρρύνει την Ελλάδα να αναπτύξει σχέσεις με την ανατολική Λιβύη εάν θέλει να παραμείνει ενεργή στο γεωπολιτικό παιχνίδι της Ανατολικής Μεσογείου, σημειώνοντας πως η Τουρκία βλέπει τον ρόλο της στη Λιβύη μακροπρόθεσμα, αυξάνοντας συνεχώς τα δίκτυα επιρροής της.



Τους παράγοντες που απειλούν να ξαναρίξουν τη χώρα σε έναν ακόμη γύρο σύγκρουσης επισημαίνει ο Μοχάμεντ Ελτζάρ.

— Ποια είναι η τρέχουσα κατάσταση στη Λιβύη; Θα καταφέρει η μεταβατική κυβέρνηση να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές;

— Δυστυχώς η ιδέα των εκλογών στις 24 Δεκεμβρίου έχει μια σειρά από σοβαρές προκλήσεις, τόσο συνταγματικές όσο και πρακτικές. Το εάν δηλαδή θα υπάρχει το ασφαλές περιβάλλον που θα επιτρέψει να πραγματοποιηθούν οι εκλογές στη Λιβύη. Υπάρχει ακόμη το ζήτημα των αντιμαχόμενων πλευρών, της παρουσίας των μισθοφόρων και των ξένων δυνάμεων που βρίσκονται εδώ. Αυτές όλες είναι σημαντικές προκλήσεις που απειλούν να ξαναρίξουν τη χώρα σε ακόμη ένα γύρο σύγκρουσης εάν δεν υπάρξει σημαντική πίεση από τα εμπλεκόμενα μέρη στη Λιβύη αλλά και τη διεθνή κοινότητα.

— Πώς εξηγείτε τα όσα είπε ο υπουργός Εξωτερικών της Λιβύης Νάιλα Μοχάμεντ ελ-Μανγκούς μπροστά στον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών για αποχώρηση των τουρκικών δυνάμεων από τη χώρα;

— Τα όσα είπε η υπουργός Εξωτερικών είναι σε απόλυτη ταύτιση με τα όσα προβλέπουν οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και τον πολιτικό οδικό χάρτη που συμφωνήθηκε μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών στις συμφωνίες κατάπαυσης του πυρός. Ωστόσο, τα λόγια της προκάλεσαν μια σειρά από επιθέσεις και κριτική στο εσωτερικό της χώρας από υποστηρικτές των τουρκικών συμφερόντων. Κι απέδειξαν ότι η Τουρκία θεωρεί πως έχει έρθει στη Λιβύη για να μείνει μακροπρόθεσμα. Αλλάωστε το είπε και ο Τσαρβόσογλου: «Μην εξιστώνετε την παρουσία της Τουρκίας με αυτή άλλων δυνάμεων ή μισθοφό-

“

Πρέπει να χτίσει τα δικά της δίκτυα επιρροής με πολιτικούς, κοινωνικούς και επιχειρηματικούς παίκτες. Νομίζω πως η ανατολική Λιβύη προσφέρει ευκαιρίες στην Ελλάδα.

“

Η Τουρκία πιέζει ώστε η μεταβατική κυβέρνηση να βάλει την υπογραφή της και να επικυρώσει το τουρκολιβικό σύμφωνο.

ρων». Όμως αυτό έρχεται σε αντίθεση με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας.

— Και τι γίνεται σε σχέση με το τουρκολιβικό μνημόνιο για τις θαλάσσιες ζώνες; Θα μπορούσε η παρούσα κυβέρνηση να επικυρώσει τη συμφωνία;

— Στην θεωρία, η μεταβατική κυ-



«Οι Ρώσοι διευκολύνουν τους Τούρκους στη Λιβύη και οι Τούρκοι διευκολύνουν τους Ρώσους. Παρά το γεγονός ότι υποστηρίζουν διαφορετικές δυνάμεις στην εμφύλια διαμάχη, με τις πράξεις τους βοηθούν οι μien τους δε, ώστε να διατηρήσουν το αποτύπμά τους και την επιρροή τους».

βέρνηση δεν θα έπρεπε να συζητάει για καμία συμφωνία. Ούτε για ανανέωση, προέκταση ή ακύρωση. Ωστόσο, η Τουρκία πιέζει ώστε η μεταβατική κυβέρνηση να βάλει την υπογραφή της και να επικυρώσει το τουρκολιβικό σύμφωνο. Μέχρι στιγμής, το μήνυμα από τον επικεφαλής του Προεδρικού Συμβουλίου, Μοχάμεντ Μέμφι, αλλά και την υπουργό Εξωτερικών είναι πως η μεταβατική κυβέρνηση δεν θα εμπλακεί σε αμφιλεγόμενα ζητήματα. Όμως ο πρωθυπουργός Ντμπίμπά, που είναι πολύ κοντά στην Τουρκία, είπε πως η κυβέρνηση θα κρατήσει τη συμφωνία, δεν θα την ακυρώσει, ούτε θα την αναστείλει. Το ζήτημα είναι τόσο αμφιλεγόμενο που θα μπορούσε να οδηγήσει σε νέα ένταση τις εγχώριες φατρίες.

— Η ελληνική κυβέρνηση προσπαθεί να επανέλθει διπλωματικά στη Λιβύη. Θεωρείτε πως μπορεί να σημειωθεί κάποια πρόοδος με τη μεταβατική κυβέρνηση στο θέμα της χάραξης θαλασσιών ζωνών;

— Θεωρώ πως η Ελλάδα είναι σε μειονεκτική θέση απέναντι σε χώρες όπως η Τουρκία, η Ρωσία και η Αίγυπτος. Αυτές είναι χώρες που έχουν αποτύπωμα και ισχυρή επιρροή στο πεδίο. Αυτές οι χώρες έχτισαν τα πο-

λιτικά, κοινωνικά και στρατιωτικά τους δίκτυα επιρροής στη Λιβύη. Ο μόνος τρόπος για να αποκτήσει η Ελλάδα ρόλο στη Λιβύη σήμερα και να προσσπίσει τα συμφέροντά της στην Ανατολική Μεσόγειο είναι να εμπλακεί στο υψηλότερο επίπεδο στα διπλωματικά, πολιτικά και οικονομικά μέτωπα στη χώρα. Είδαμε την επίσκεψη του πρωθυπουργού της Ελλάδας και πολλαπλές επισκέψεις του υπουργού Εξωτερικών, το άνοιγμα της πρεσβείας και του προξενείου στη Βεγγάζη. Κι αυτά είναι καλά βήματα, αλλά δεν θα είναι αρκετά αν τα συγκρίνεις με τις δυναμικές πράξεις από τους άλλους δρώντες. Η Ελλάδα θα πρέπει να χτίσει τα δικά της δίκτυα επιρροής στη Λιβύη με πολιτικούς, κοινωνικούς κι επιχειρηματικούς παίκτες. Νομίζω πως η ανατολική Λιβύη προσφέρει ευκαιρίες στην Ελλάδα. Μία εμπλοκή με τους εκεί δρώντες θα ήταν σημαντική, διότι εκεί βρίσκονται και τα θαλάσσια σύνορα τα οποία διεκδικεί η Τουρκία, στις παραθαλάσσιες πόλεις Τομπρούκ και Ντέρνα.

— Και η Ιταλία; Ανησυχεί ο Ντράγκι από την τουρκική παρουσία για τα συμφέροντα της χώρας του;

— Προφανώς. Οι ιταλικές αρχές απειλούνται από την ολοένα κι αυ-

ξανόμενη επιρροή της Τουρκίας, ειδικά στη δυτική Λιβύη, δεδομένου ότι ιστορικά είναι μια περιοχή επιρροής για την Ιταλία. Μην ξεχνάτε πως η ENI έχει μεγάλες επενδύσεις στην περιοχή. Και η ενεργειακή ασφάλεια της Ιταλίας βασίζεται στη σταθερότητα της δυτικής Λιβύης. Επίσης, όσο αυξάνεται η επιρροή της Τουρκίας θα μπορούσε να παίξει έναν ακόμη ρόλο στο θέμα του μεταναστευτικού, που είναι σημαντικό ζήτημα για τους Ευρωπαίους.

— Ο Τούρκος υφυπουργός Εξωτερικών βρέθηκε στην Αίγυπτο για συζητήσεις με τους αξιωματούχους της κυβέρνησης Αλ-Σίσι. Θεωρείτε πως η Αγκυρα τώρα τρέχει για να φτιάξει τις σχέσεις της με το Κάιρο;

— Είναι μέρος μιας νέας προσπάθειας της Τουρκίας στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής, αφού τον ανέλαβε πρόεδρος των ΗΠΑ ο Μπάιντεν. Παρά τη διπλωματική προσπάθεια, δεν πιστεύω ότι μπορεί να δούμε ήρεμα νερά ή γρήγορα αποτελέσματα στις σχέσεις Αγκυρας - Καΐρου. Η αιγυπτιακή διπλωματία συνήθως παίρνει τον χρόνο της για να αντιμετωπίσει τέτοια ευαίσθητα ζητήματα, όπως το θέμα της Λιβύης ή των Αδελφών Μουσουλμάνων.

— Τελικά πιστεύετε πως μπορεί να δούμε αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων και των μισθοφόρων πριν από τις εκλογές;

— Θεωρώ πως είναι δύσκολο να δούμε τις τουρκικές δυνάμεις ή τους Ρώσους μισθοφόρους να φύγουν από τη Λιβύη πριν από τις εκλογές. Για έναν απλό λόγο: Τόσο ο Πούτιν όσο και ο Ερντογάν αντιλαμβάνονται πως είναι ο μόνος τρόπος για να προσάψουν τα κέρδη τους από την παρουσία τους στη Λιβύη, που δεν αφορούν μόνο τη χώρα, αλλά και τη Μεσόγειο και την Αφρική.

Για αυτούς, ο μόνος τρόπος για να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους είναι να παραμείνουν στο πεδίο, για να διατηρήσουν την επιρροή τους, που τους δίνει πλεονέκτημα απέναντι σε όλους τους υπόλοιπους. Εντέλει, οι Ρώσοι διευκολύνουν τους Τούρκους στη Λιβύη και οι Τούρκοι διευκολύνουν τους Ρώσους. Παρά το γεγονός ότι υποστηρίζουν διαφορετικές δυνάμεις στην εμφύλια διαμάχη, με τις πράξεις τους βοηθούν οι μien τους δε, ώστε να διατηρήσουν το αποτύπμά τους και την επιρροή τους στη Λιβύη. Και θα χρειαστεί μεγάλη μάχη για να φύγουν και οι δύο από τη χώρα.

Η Ελλάδα στον ενεργειακό σχεδιασμό Ισραήλ - Αιγύπτου

Η χώρα μας φιλοδοξεί να μετατραπεί σε κόμβο μεταφοράς του φυσικού αερίου από το κοιτάσμα «Λεβιάθαν» στην Ευρώπη

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Πριν από λίγες ημέρες είχε προγραμματιστεί μια συνάντηση σε τεχνικό επίπεδο για το σχήμα 3+1 (Ελλάδα, Κυπριακή Δημοκρατία, Ισραήλ και ΗΠΑ). Οι συγκρούσεις στο Ισραήλ και τη Γάζα προφανώς επισκιάζουν οποιαδήποτε άλλη διπλωματική εξέλιξη, ωστόσο είναι ταχύτατα τα βήματα τόσο στο επίπεδο των αμιγών ελληνοϊσραηλινών σχέσεων όσο και σε εκείνο της προσπάθειας των ΗΠΑ να λειτουργήσουν ως επιταχυντής για την αξιοποίηση των αποθεμάτων της Ανατολικής Μεσογείου, ώστε να χρησιμοποιηθούν ως «αντίβαρο» στην ενεργειακή εξάρτηση της Ευρώπης από τη Ρωσία.

Η ιδέα που γεννήθηκε μετά τη συμφωνία Τελ Αβίβ και Καΐρου ήταν για μεταφορά φυσικού αερίου μέσω υπερδύτης αγωγού, από το κοιτάσμα «Λεβιάθαν» στα ανοικτά του Ισραήλ προς τους δύο σταθμούς Δαμιέτς και Ιντκού. Αν και αρχικά το πρότζεκτ αποτελούσε σχέδιο των εταιρειών Chevron και Delek που διαχειρίζονται το κοιτάσμα «Λεβιάθαν», πλέον έχει ενταχθεί στον επίσημο σχεδιασμό Ισραήλ και Αιγύπτου. Το ελληνικό ενδιαφέρον για αυτό το σχέδιο είναι ζωντανό, απολύτως δεδομένο και αποτελεί και έναν από τους κύριους λόγους που οδήγησαν τον

πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη να κάνει το ταξίδι-αστραπή της 8ης Φεβρουαρίου στο Ισραήλ, όπου και συναντήθηκε με τον ομόλογό του Μπέντζαμιν Νετανιάχου.

Πρακτικά, η Ελλάδα φιλοδοξεί να μετατραπεί σε κόμβο μεταφοράς του φυσικού αερίου που θα εξάγεται από την Αίγυπτο και το Ισραήλ, προς την Ευρώπη, μέσα από διάφορους διαύλους, ιδιαιτέρως μετά και τις τελευταίες κινήσεις διασύνδεσης και με τα Βαλκάνια, μέσω Βουλγαρίας αλλά και Βόρειας Μακεδονίας. Ο πρώτος πιθανός τρόπος μεταφοράς του φυσικού αερίου είναι μέσω πλοίων που θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη προώθηση του υδρογονανθράκων φυσικού αερίου (LNG) από τους σταθμούς Δαμιέτς και Ιντκού προς λιμάνια στην Ελλάδα, με την Αλεξανδρούπολη να αποτελεί το βασικό κόμβο για αυτό τον σκοπό. Πρόκειται για ένα σχέδιο το οποίο μπορεί να εκτελεστεί γρήγορα και με σχετικά μικρό κόστος για όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές.

Ο δεύτερος πιθανός τρόπος προώθησης του φυσικού αερίου από την Ανατολική Μεσόγειο προς την Ευρώπη είναι περισσότερο θεωρητικός, ωστόσο έχει τεθεί ευθέως επί τάπητος, μάλιστα έχει συζητηθεί σε υψηλό επίπεδο ανάμεσα σε Αθήνα και Κάιρο. Πρόκειται για



Το ελληνικό ενδιαφέρον για το σχέδιο Ισραήλ - Αιγύπτου ήταν από τους κύριους λόγους της επίσκεψης Μητσοτάκη την 8η Φεβρουαρίου στο Ισραήλ, όπου και συναντήθηκε με τον Μπέντζαμιν Νετανιάχου.

Πιθανότερο σενάριο η προώθηση του υδρογονανθράκων φυσικού αερίου (LNG) προς λιμάνια στην Ελλάδα, με «κλειδί» την Αλεξανδρούπολη.

το σχέδιο κατασκευής ενός υποθαλάσσιου αγωγού ο οποίος θα ξεκινά από τη δυτική Αίγυπτο και θα καταλήγει στην Ελλάδα και, συγκεκριμένα, στην Κρήτη και εν συνεχεία στον ηπειρωτικό κορμό και από εκεί στην υπόλοιπη Ευρώπη. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές το συγκεκριμένο σχέδιο έχει και τη σιωπηρή υποστήριξη της Ιταλίας, αν και προς το παρόν είναι καθαρά θεωρητικό. Αλλάωστε,

η ιταλική ENI είναι διαχειρίστρια του σταθμού LNG στη Δαμιέτς και είναι σε γνώση αυτών των σχεδίων εδώ και καιρό. Αξίζει να σημειωθεί ότι πέρα από τη συμφωνία Αιγύπτου-Ισραήλ, το Κάιρο έχει προχωρήσει σε ανάλογες επαφές και με την Παλαιστινιακή Αρχή για φυσικό αέριο που εκτιμάται ότι υπάρχει στα ανοικτά από τη Λωρίδα της Γάζας.

Η πιθανότητα προώθησης του συγκεκριμένου σχεδίου αποτελεί παράγοντα επίτασης των τουρκικών αντιδράσεων στην Ανατολική Μεσόγειο που εκδηλώνονται κατά τρόπο αντιφατικό. Από τη μια πλευρά με ασφυκτικές πιέσεις προς την κυβέρνηση της Λιβύης να μη τολμήσει να αγγίξει οποιαδήποτε πτυχή του τουρκολιβικού μνημονίου, που επιτρέπει στην Τουρκία να έχει διεκδικήσεις στα νότια της Κρήτης, όπου πλέον ήδη υφίσταται η νόμιμη συμφωνία οριοθέτησης αποκλειστικών οικονομικών ζώνης (ΑΟΖ) ανάμεσα σε Ελλάδα και Αίγυπτο. Από την άλλη, μέσω της προσπάθειας επαναπροσέγγισης με το Ισραήλ, η Αγκυρα επιχειρεί να επαναφέρει στην επιφάνεια παλαιότερες χαράξεις αγωγών επί χάρτου, με τα προφανή γεωγραφικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η Τουρκία. Τελικά, λόγω της ανάγκης να υποστηριχθεί η τελική γραμμή

πολιτικής υποχώρησης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στο εσωτερικό, δηλαδή η στροφή στα θρησκευόμενα, συντηρητικά στρώματα, η προσέγγιση με το Ισραήλ και την Αίγυπτο παραπέμπονται στις ελληνικές καλές ενες.

Πρόκειται, λοιπόν, για την πρώτη φορά εδώ και χρόνια που το ενδεχόμενο οριστικοποίησης μιας συμφωνίας μεταφοράς φυσικού αερίου από την Αίγυπτο και το Ισραήλ προς την Ελλάδα, έρχεται πολύ πιο κοντά, μάλιστα με τις ευλογίες των ΗΠΑ. Σκόπελος σε αυτό τον σχεδιασμό είναι ένα άλλο πρότζεκτ, ο EastMed, αλλά και οι σφοδρότατες αντιδράσεις της Λευκωσίας. Ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης είχε εκφράσει τις ενστάσεις του προς την Αθήνα και τον Φεβρουάριο, ενώ και τώρα η Λευκωσία επιμένει ότι ακόμα και η ανακίνηση εναλλακτικών οδών μέσω στην Ανατολική Μεσόγειο, αποτελεί ταφόπλακα για τον EastMed. Από την πλευρά της Αθήνας βρίσκονται σε εξέλιξη δύο συνδεδεμένες προσπάθειες. Η πρώτη αφορά τη φύλαξη ορισμένων ποσοτήτων για τη μελλοντική λειτουργία του EastMed. Και η δεύτερη στη σύσφιξη των σχέσεων με την Αίγυπτο σε στρατιωτικό επίπεδο (κυρίως αεροναυτικό) για την υλοποίηση ενός τέτοιου σχεδίου.

Το αφήγημα κυριαρχίας του Ερντογάν

Με αλλαγές στα σχολικά βιβλία «κατπχεί» τη νέα γενιά στην ιδέα μιας τουρκικής ανωτερότητας έναντι άλλων λαών και πολιτισμών

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Παντουρκισμός, νεοοθωμανισμός και παγκόσμια κυριαρχία της Τουρκίας: Οι σαραντάρδες Τούρκοι του 2050 ίσως μεγαλώσουν σε περιβάλλον συστηματικής επανάληψης των παραπάνω εθνικιστικών και εθνοθρησκευτικών φιλοσοφιών και αρχών «χάρη» στις συστηματικές παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στα σχολικά βιβλία μετά το 2016. Δεν πρόκειται περί ακαριαίας μεταβολής, αλλά για την επιτάχυνση μιας προϋπάρχουσας τάσης. Ένας ιδεολογικός συνδυασμός ισλαμισμού και εθνικισμού άρχισε να «εισβάλλει» αργά και σταθερά στην τουρκική βασική και μέση εκπαίδευση ήδη από τη δεκαετία του '90 και συνεχίστηκε «διακριτικά» από τότε που το Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) του Ταγίπ Ερντογάν κέρδισε τις εκλογές του 2002.

Μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016, όμως, απελευθερώθηκαν όσοι Τούρκοι πολιτικοί, στοχαστές και εκπαιδευτικοί πρεσβεύουν τη δημιουργία μιας νέας «σκληρής» τουρκικής συνειδήσης με όραμα και πίστη στην τουρκική ανωτερότητα έναντι άλλων λαών και πολιτισμών σε παγκόσμιο επίπεδο. Το κίνητρο είναι πολιτικό και μεσοσιανικό ταυτόχρονα. Ο Ερντογάν δεν θέλει απλώς να επιβληθεί σήμερα, αλλά να αλλάξει την ιστορική πορεία της χώρας του. Μέσα από την αλλαγή του τρόπου αυτοπροσδιορισμού των Τούρκων ενισχύεται ο διπλός στόχος της αναβίωσης μιας νεοοθωμανικής εθνικής και θρησκευτικής συνειδήσης με στοικεία αυτοκρατορικής αυτοπεποίθησης και παράλληλα της μετατροπής των πρώτων εκατό ετών μιας κοσμικής δημοκρατίας με ευρωπαϊκά χαρακτηριστικά σε ιστορική παρένθεση.

Όλα αυτά αποτυπώνονται σε μια ανάλυση 28 τουρκικών σχολικών βιβλίων που ανανεώθηκαν σε βάθος μετά το 2016 και κυκλοφόρησαν τα τελευταία δύο χρόνια. Η ανάλυση έχει τίτλο «Η επανάσταση του Ερντογάν στα τουρκικά σχολικά βιβλία» (The Erdogan Revolution in the Turkish Curriculum Textbooks). Η έρευνα αυτή διενεργήθηκε πρόσφατα από ένα βρετανικό και ένα ισραηλινό ινστιτούτο και αποκαλύπτει ότι η Τουρκία πλέον υπερβαίνει τη Σαουδική Αραβία ως το επίκεντρο της δυτικής κριτικής σε ό,τι αφορά τη διδασκαλία μνηυμάτων εθνικισμού με ιστορική και πατριωτική επίφραση που νομιμοποιεί και ενδυναμώνει



Ενώ κεφάλαια για τη δαρβινική θεωρία αφαιρέθηκαν από τα βιβλία, οι μαθητές διδάσκονται ότι ένας μουσουλμάνος δεν μπορεί να είναι αληθινός πιστός αν δεν μάχεται στο όνομα του Αλλάχ. Στόχος της εκπαιδευτικής πολιτικής είναι η εμφύσηση στη νέα γενιά μιας εθνικής συνειδήσης με εθνικιστικά χαρακτηριστικά.

«Το ότι η τζιχάντ είναι σήμερα κομμάτι του τουρκικού εκπαιδευτικού προγράμματος μπορεί να συμβαδίζει με όσα γνωρίζουμε για τον Ερντογάν, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί σοκ».

ιδέες ρατσισμού και μισαλλοδοξίας. Το Ισραηλινό Ινστιτούτο Ειρήνης και Πολιτισμικής Ανεκτικότητας στη Σχολική Εκπαίδευση (Impact-Se) και το βρετανικό ερευνητικό κέντρο Henry Jackson Society καταλήγουν στην εκτίμηση ότι το τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα, που ήταν έως πρόσφατα υποδυναμικό στον μουσουλμανικό κόσμο για την κοσμική προσέγγισή του καθώς συνδύαζε την ανεκτικότητα απέναντι στις μειονότητες με την αναγνώριση των κουρδικών ως μειονοτικών γλώσσας, έχει πλέον διολισθήσει σε μια συστηματικά θετική παρουσίαση αρχών και συλλήψεων όπως ο ιερός πόλεμος (τζιχάντ), η μετατροπή του στρατιώτη σε μάρτυρα όταν πεθαίνει

στη μάχη καθώς και στην ανάδειξη των νεοοθωμανισμών και του παντουρκισμού ως καθοδηγητικών εθνοθρησκευτικών κοσμοθεωριών. Αναφέρεται επίσης ότι η σχολική εκπαίδευση στρέφεται αποκλειστικά στις διδασχές του σουνιτισμού και καλλιεργεί κλίμα συμπάθειας για τα κίνητρα του Ισλαμικού Κράτους (ISIS) και της Αλ Κάιντα. Παρά τις μεταβολές που ήδη είχαν συμβεί στην εκπαίδευση από το 2002 και μετά, οι αλλαγές της τελευταίας τριετίας αντιπροσωπεύουν την πρώτη πραγματική παρέμβαση που έγινε στα σχολικά βιβλία κατά την περίοδο Ερντογάν. «Οι αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα είναι η πιο σοβαρή πλευρά της εποχής Ερντογάν στην Τουρκία σε ό,τι αφορά την εσωτερική πολιτική», λέει στην «Κ» ο συγγραφέας και αναλυτής Σονέρ Τσαγαπτάι, επικεφαλής του «Προγράμματος για την Τουρκία» στο Washington Institute. «Κατά την άποψή μου, η αιτία που η Τουρκία λειτουργούσε με επιτυχία ως κοσμική κοινωνία με εκπαιδευτικό σύστημά της από θρησκευτικό ριζοσπαστισμό ήταν η ύπαρξη ενός κοσμικού δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος. Τα τελευταία χρόνια το σύστημα αυτό έχει αποδυναμωθεί».

Οι μετριοπαθείς αναλυτές διατηρούν επιφυλάξεις για το εύρος

των φιλοδοξιών του Ερντογάν και συγκλίνουν στην εκτίμηση ότι ο Τούρκος πρόεδρος προσπαθεί να τηρήσει μια ευαίσθητη ισορροπία ανάμεσα στις δυτικές απαιτήσεις για την αποκατάσταση των δημοκρατικών αρχών και ελευθεριών και στις σκληρές στάσεις και θέσεις που οφείλει να υποστηρίξει εάν θέλει να εξασφαλίσει μια ηγετική θέση για την Τουρκία στο παγκόσμιο Ισλάμ, που περιλαμβάνει τη Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Ιράν και την Ινδονησία. Σημειώνεται ότι ο Ερντογάν συνεχίζει να υποστηρίζει τους «Αδελφούς Μουσουλμάνους», οι οποίοι μετακινήθηκαν στην Κωνσταντινούπολη έπειτα από τον διωγμό τους από την Αίγυπτο το 2013, έστω κι αν οι τουρκικές αρχές ζήτησαν πρόσφατα από τρία τηλεοπτικά κανάλια φίλα προσκείμενα στους «Αδελφούς» που εδρεύουν στην Κωνσταντινούπολη να μετριάσουν τους τόνους της κριτικής τους κατά της κυβέρνησης της Αιγύπτου.

Οι «εусεβείς Τούρκοι»
Η αλλαγή των σχολικών εγχειριδίων από τον Τούρκο πρόεδρο αποσκοπεί τόσο στην εξυπηρέτηση του στόχου του για την ανατροφή μιας νέας γενιάς «εусεβών Τούρκων», όσο και στην εδραίωση της θέσης του στις συνει-

δήσεις των όπου γης σουνιτών μουσουλμάνων. Ωστόσο, όπως σημειώνει σε άρθρο του ο Τζέιμς Ντόρσι, ανώτατος συνεργάτης του ισραηλινού Begin Sadat Center for Strategic Studies (BESA), «οι αναφορές σε Χριστιανούς και Εβραίους σε τουρκικά σχολικά εγχειρίδια ως “απίστων” αντί της κλασικής αναφοράς ως “Ανθρώπων της Βίβλου”, μπορεί να συναντά την επιδοκιμασία σε μερίδα του μουσουλμανικού κόσμου, αλλά υπονομεύει ταυτόχρονα τον ισχυρισμό του Ερντογάν ότι επιθυμεί μια πολιτική συνεργασίας και συμφιλίωσης με τη Δύση».

Και παρά το γεγονός ότι στα νέα βιβλία υπάρχουν θετικές αναφορές στον Εβραϊκό και τον Ιουδαϊκό Πολιτισμό και για πρώτη φορά αναφέρεται το Ολοκαύτωμα, τα βιβλία αυτά έρχονται σε αντίθεση με ένα κλίμα θετικών μεταρρυθμίσεων που χαρακτηρίζει εσχάτως την εκπαίδευση στη Σαουδική Αραβία, στην Ινδονησία και στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Ο Μάρκος Σεφ, διευθύνων σύμβουλος της Impact-Se, τονίζει ότι «η ιδέα πως η τζιχάντ είναι σήμερα κομμάτι του τουρκικού εκπαιδευτικού προγράμματος και ότι εξιδανικεύεται η ιδέα του μαρτυρίου στη μάχη μπορεί να συμβαδίζει με όσα ήδη γνωρίζουμε για τον Ερντογάν, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί σοκ».

Οι Έλληνες

«Τούρκοι στην Ελλάδα» είναι η μάλλον αναμενόμενη ονομασία και περιγραφή που αποδίδεται στους Έλληνες μουσουλμάνους της Θράκης στις σελίδες 179-180 του βιβλίου «Σύγχρονη Τουρκική και Διεθνής Ιστορία». Αρχικώς παρουσιάζεται η τουρκική προσέγγιση για τη ζωή των Ελλήνων μουσουλμάνων κατά την περίοδο 1960-1980. Αναφέρεται ότι το ελληνικό κράτος είχε προχωρήσει σε αφαίρεση της ελληνικής ιθαγένειας από όσους είχαν τουρκική καταγωγή. Οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν εκείνη την εποχή προβάλλονται μέσα από ένα πρίσμα μεγέθυνσης των εντάσεων. Η Αθήνα παρουσιάζεται ως μια αυταρχική κεντρική αρχή, η οποία κατηγορείται ότι επέβαλε απαγορεύσεις στην αγορά και ενοίκιαση ακινήτων από τους Έλληνες μουσουλμάνους, επέδειξε εκθρόνισμα απέναντι στην τουρκική γλώσσα, προχώρησε στην περικυκλώση των αποκαλούμενων ως «τουρκικών χωριών» και αποφάσισε τη δήμευση περιουσιών και την επιβολή υψηλών φόρων. Το τουρκικό πογκρόμ κατά των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης το 1955 δεν αναφέρεται καθόλου. Σύμφωνα με την έκθεση του βρετανικού και του ισραηλινού ινστιτούτου, οι σταθερές αναφορές στη διαρκή αντιπαράθεση ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία με επίκεντρο την Κύπρο δεν έχουν μεταβληθεί και ασφαλώς διατηρούνται στις νέες εκδόσεις του βιβλίου. Ιδιαίτερη εντύπωση έχει προκαλέσει η συμπερίληψη στο βιβλίο «Σύγχρονη Ιστορία» του χαρακτηρισμού των ΗΠΑ ως «κράτους-υποστηρίκτη της τρομοκρατίας». Η Ουάσινγκτον κέρδισε αυτό το «παράσημο» λόγω της υποστήριξης που παρείχε στους Κούρδους στη Συρία. Είναι η πρώτη φορά που οι ΗΠΑ αναφέρονται με αρνητικό τρόπο σε τουρκικό σχολικό εγχειρίδιο.

Παντουρκισμός και νεοοθωμανισμός στα σχολεία

Η σύνθεση του παντουρκισμού με τον νεοοθωμανισμό αποκαλύπτει ότι σημαντικό τμήμα της σημερινής ηγετικής τάξης της Τουρκίας θεωρεί ότι ηγείται ή ότι πρέπει να ηγηθεί των μουσουλμάνων ολόκληρου του κόσμου. Η τάση αυτή εκδηλώθηκε αμυδρά το 1991 μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης, όταν χάρτες με το ευρύτερο τουρκικό-ασιατικό τόξο εμφανίστηκαν για πρώτη φορά και αφορούσαν εθνότητες υπό τους Σοβιετικούς που εξελίχθηκαν σε ανεξάρτητα έθνη-κράτη. Ουσιαστικά όμως εμφανίστηκε το 2015, όταν άρχισε η συνεργασία του Ερντογάν με το ακροδεξιό Κόμμα Εθνικιστικού Κινήματος του Ντεβλέτ Μπακτεσέλι και επιταχύνθηκε μετά το 2016.

Ο παντουρκισμός είναι μια πολιτική και εθνικιστική ουτοπία. Μέσα από αναφορές στην πολιτική και διοικητική ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας διατυπώνεται το όραμα ενός κόσμου που θα είναι καλύτερος όταν θα ηγηθεί σε αυτόν το τουρκικό έθνος. Στη φιλοδοξία αυτή προστίθεται ο νεοοθωμανισμός. Τα δύο πρότυπα αλληλοσυμπληρώνονται αφού ο νεοοθωμανισμός προσφέρει πολιτιστικό περιεχόμενο στο πολιτικό όραμα του παντουρκισμού. Αναφέρεται ότι ο οθωμανικός πολιτισμός διευρύνθηκε μετά την υιοθέτηση του Ισλάμ από τους Τούρκους και εκτείνεται από τη Δυτική Κίνα και

τη Σιβηρία ως τη Βοσνία. Το Ισλάμ αναβαθμίζεται σε αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής ταυτότητας. Πρόκειται για μια επιχείρηση αναστήλωσης και ανακαίνισης μιας παλαιότερης εκδοχής εθνικής ταυτότητας που εγκαταλείφθηκε από τον Κεμαλισμό. Η τάση ενός τουρκικού εξαιρετισμού που αντιστέκεται στην «αφομοίωση» στο δυτικό πλαίσιο είναι ισχυρή και σαφώς εκφράζεται από τον πρόεδρο Ερ-

Η τάση ενός τουρκικού εξαιρετισμού που αντιστέκεται στην «αφομοίωση» στο δυτικό πλαίσιο είναι ισχυρή.

ντογάν, αν και ο «ευρωπαϊκός αντίλογος» είναι εξίσου ισχυρός στην τουρκική κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό είναι έντονη πλέον η παρουσία της έννοιας της τζιχάντ (ιερός πόλεμος) στα σχολικά βιβλία, ενώ εισάγονται όλο και περισσότερα στοιχεία της σαρίας, του νομικού κώδικα του Ισλάμ. Δεν θα πρέπει αυτό να παρερμηνευτεί καθώς ούτε εισάγεται συνολικά η σαρία, ούτε η πλειονότητα των Τούρκων την αποδέχεται εξ ολοκλήρου. Και ούτε η σαρία σημαίνει μόνον «σωματική ποινή», όπως πιστεύεται στη Δύση. Είναι



Η εκπαίδευση στρέφεται αποκλειστικά στις διδασχές του σουνιτισμού και καλλιεργεί κλίμα συμπάθειας για τα κίνητρα Ισλαμικού Κράτους και Αλ Κάιντα.

ένα ευέλικτο σύστημα κανόνων που κάποιοι τηρούνται και άλλοι αγνοούνται. Λίγοι μουσουλμάνοι, οι απόλυτα εусεβείς, εφαρμόζουν τη σαρία στο σύνολό της, όπως σε άλλες θρησκείες αντίστοιχες μειοψηφίες μπορεί να ακολουθούν αυστηρά τυπικά. Ωστόσο, η αναβάθμιση της σημασίας της σαρίας στο μέχρι πρότινος κοσμικό κράτος της Τουρκίας συγκεντρώνει την προσοχή, όπως θα συγκέντρωνε στην Ελλάδα μια πιθανή αναβάθμιση της Παλαιάς Διαθήκης.

Την ώρα που κεφάλαια για τη δαρβινική θεωρία αφαιρέθηκαν από

τη μέση εκπαίδευση, οι μαθητές διδάσκονται ότι ένας μουσουλμάνος δεν μπορεί να είναι αληθινός πιστός αν δεν μάχεται στο όνομα του Αλλάχ. Ασφαλώς, και πάλι, όσο κι αν αυτό προκαλεί σοκ στη Δύση, αξίζει να θυμηθούμε ότι ανάλογη σύνδεση θεοτήτων και αγίων με τον πόλεμο και τις μάχες έχουν παρατηρηθεί διαχρονικά σε κάθε χώρα και πολιτισμό (και όχι μόνο στις «Σταυροφορίες»). Η Τουρκία βεβαίως περνάει σήμερα μία περίοδο όπου αποδίδεται μια ολόενα και μεγαλύτερη έμφαση σε αυτές τις συνδέσεις, την ίδια ώρα που

μια ανάλογη σημειολογία έχει υποχωρήσει στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, χωρίς όμως να έχει εγκαταλειφθεί.

Κύριο μέλημα των αρχιτεκτόνων της νέας εκπαιδευτικής πολιτικής της Αγκυρας είναι η ταύτιση θρησκείας και εθνικισμού με στόχο την εμφύσηση στη νέα γενιά μιας εθνικής συνειδήσης με εθνικιστικά χαρακτηριστικά.

Ακριβώς γι' αυτό η έννοια της τζιχάντ δεν περιορίζεται στο θρησκευτικό πεδίο, αλλά αποκτά και μια εθνικιστική διάσταση εφόσον αναφέρεται ως στόχος της «η προστασία της πατρίδας». Η «τουρκική λεκάνη» προσδιορίζεται ως μια περιοχή από την Κεντρική Ασία ως την Αδριατική. Η τουρκική κυριότητα διατυπώνεται έμμεσα και προσεκτικά καθώς συνδέεται με το οθωμανικό πολιτισμικό αποτύπωμα των τελευταίων έξι αιώνων.

Στην Ελλάδα, όπου συχνά διαπιστώνουμε το ελληνικό αποτύπωμα χιλιετιών σε ολόκληρο τον δυτικό κόσμο, ίσως δεν θα πρέπει να θεωρείται αδιανόητο που οι Τούρκοι επιχειρούν να ικνυλάτσουν κι αυτοί την παρουσία τους σε μια αναγκαστικά μικρότερη χρονική και γεωγραφική έκταση αφού η εμβέλεια, η ακτινοβολία και η ιστορία του οθωμανικού (όπως και σχεδόν κάθε άλλου) πολιτισμού ασφαλώς δεν είναι ανάλογη του ελληνικού. Ο ελληνικός και ελληνοχριστιανι-

κός πολιτισμός άλλωστε έχει αφήσει ανεξίτηλο αποτύπωμα στην Ιωνία και στον Εύξεινο Πόντο (από την Παναγία Σουμελά στον Πόντο και το Οικουμενικό Πατριαρχείο στην Πόλη ως τη Βιβλιοθήκη της Εφέσου), αν και τα συγκεκριμένα αποτυπώματα από τον διάλογο των πολιτισμών μέσα στον γεωγραφικό χώρο της σημερινής Τουρκίας δεν θα μπορούσαν να βρίσκονται στην «αίχμη» της σημερινής τουρκικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

Όπως επίσης δεν αναδεικνύεται η ισχυρή ελληνική παρουσία στη διοίκηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ιδίως κατά τους πρώτους αιώνες της άνοδής. Αρνητική μεταβολή αποτελεί πάντως το γεγονός ότι η κουρδική γλώσσα δεν προσφέρεται πλέον ως επιλογή στα περισσότερα τουρκικά σχολεία, ενώ το εκπαιδευτικό σύστημα κατατάσσει τους πολίτες σε τρεις κατηγορίες: στους πιστούς (μουσουλμάνοι), στους υποκριτές (μουσουλμάνοι που πολιορκούν τους πιστούς με πειρασμούς) και στους απίστευτους (όλοι οι μη μουσουλμάνοι).

Τέλος, η πρώτη εβδομάδα κάθε ακαδημαϊκού έτους αφιερώνεται στην καταδίκη της απόπειρας πραξικοπήματος του 2016 και η αποτυχία του εορτάζεται με επιλεγμένες αναφορές στη λογοτεχνία, στην ιστορία και στις κοινωνικές και θρησκευτικές σπουδές.

Επικίνδυνα τα απόβλητα των self tests

Νέα διαδικασία διαχείρισής τους ζητούν από την πολιτεία οι ειδικοί



Του **ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ**

Εκατομμύρια self tests πραγματοποιούνται κάθε εβδομάδα στην Ελλάδα. Ερωτήματα, όμως, δεν υπάρχουν μόνο για τα αποτελέσματά τους αλλά και για την τύχη των αποβλήτων τους, που περιέχουν και ουσίες που απαιτούν ειδική μεταχείριση. Την ίδια ώρα, η πανδημία προκάλεσε παγκοσμίως και στην Ελλάδα ένα τσουνάμι πλαστικού, που εγείρει νέες δυσκολίες στη διαχείριση των απορριμμάτων.

Τα self tests μπήκαν στη ζωή μας, αλλά χωρίς τις κατάλληλες οδηγίες για τη σωστή διαχείριση των αποβλήτων τους. Δεν είναι μόνον οι πλαστικές συσκευασίες τους. Τα τεστ αυτοδιάγνωσης περιέχουν (στο σωληνάριο διαλυματος εκχύλισης) την ουσία αιθυξυλιωμένη οκτυλο-/εννεύλοφαινόλη, η οποία χαρακτηρίζεται SVHC (Substances of Very High Concern, ουσία που προκαλεί υψηλή ανησυχία). «Πρόκειται για μία από τις ουσίες που θεωρούνται ενδοκρινικοί διαταράκτες, δηλαδή προκαλούν σοβαρά προβλήματα στη λειτουργία του ανοσοποιητικού συστήματος. Ο αρνητικός τους ρόλος εκδηλώνεται και με πολύ μικρές ποσότητες. Επιπλέον δεν διασπώνται, αντίθετα βιοσφαιρώνται. Γι' αυτό, οι ενδοκρινικοί διαταράκτες αποτελούν μεγάλη απειλή για το περιβάλλον», λέει στην «Κ» ο Πέτρος Σαμαράς, καθηγητής του Τμήματος Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων στο Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας (ΔΙ-ΠΑΕ). «Παρότι οι ποσότητες του διαλυτικού υγρού είναι πολύ μικρές, ο μεγάλος αριθμός των τεστ απαιτεί να είμαστε προσεκτικοί, ώστε να μη φθάσουν στο περιβάλλον», τονίζει ο κ. Σαμαράς.

Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, πως στο φύλλο οδηγιών που συνοδεύει το self test αναγράφεται με εξαιρετικά μικρά γράμματα και στο τέλος του κειμένου: «Απορρίψτε όλα τα δείγματα και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν ως βιολογικά επικίν-

δυνα απόβλητα»! Βεβαίως, ελάχιστα θα διαβάσουν τα τόσο μικρά γράμματα, περισσότεροι ίσως δουν τις οδηγίες της επίσημης ιστοσελίδας self-testing.gov.gr: Οι πολίτες καλούνται να ρίξουν τα απόβλητα των self tests στον κοινό κάδο απορριμμάτων, με τη μόνη σημείωση πως εάν το τεστ είναι θετικό η απόρριψη πρέπει να γίνει «μέσα σε δύο σακούλες καλά κλεισμένες». Επίσης, σημειώνεται πως δεν πρέπει τα συγκεκριμένα απόβλητα να τοποθετούνται στους μπλε κάδους ανακύκλωσης ή να απορρίπτονται στις αποχετεύσεις, προφανώς γιατί υπάρχει η εκτίμηση πως έτσι θα καταλήξουν πιο άμεσα σε έμβιους οργανισμούς. Δυστυχώς, οι συγκεκριμένες οδηγίες διαχείρισης των αποβλήτων των self tests από την πολιτεία δεν έχουν καμία σχέση με την εκτίμηση πως αποτελούν «βιολογικά επικίνδυνα απόβλητα» και σημαντική περιβαλλοντική «τρύπα» στο όλο πρόγραμμα.

Τι θα μπορούσε να γίνει; Σε πρόταση που παρουσίασαν από κοινού ο κ. Σαμαράς με τον Γιάννη Ν. Κρεστενίτη, ομότιμο καθηγητή του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών του ΑΠΘ, σημειώνεται πως «για τα υπολείμματα των self tests θα πρέπει να ακολουθηθεί αντίστοιχη διαδικασία με αυτή που εφαρμόζεται με τα ακρησιμοποιητά ή ληγμένα φάρμακα, που όμως θα πρέπει να επεκταθεί για όλα τα φάρμακα (στερεά, υγρά και αλοιφές)». «Προτείνουμε την επιστροφή των αποβλήτων των self tests στα φαρμακεία, στους πράσινους κάδους που υπάρχουν για την επιστροφή φαρμάκων, έτσι ώστε να ακολουθηθεί η σωστή διαδικασία για την αδρανοποίηση και καύση τους σε μεγάλες θερμοκρασίες. Οποιαδήποτε άλλη διαχείριση των υλικών αυτών μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μόλυνση των νερών, των εδάφους, των φυτών ή και του ανθρώπου γενικότερα», τονίζεται χαρακτηριστικά.

Μάλιστα, όπως υπογραμμίζει ο καθηγητής του ΔΙΠΑΕ, «πρέπει να αναβαθμιστεί γενικότερα η ενημέρωση των πολιτών για τη διαχείριση των απορριμμάτων των self tests. Να αναγράφεται εμφανώς στο φυλλάδιο, να συμπληρωθεί το βίντεο, έτσι

ετών στην Ελλάδα που έχει λάβει τουλάχιστον μία δόση αυξήθηκε μόλις κατά τέσσερις μονάδες τον τελευταίο μήνα (από το 59,2% στις αρχές Απριλίου, στο 63,1% στις αρχές Μαΐου). Το χαμηλό ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψης σε μεγαλύτερες ηλικίες αποτυπώνει

Το χαμηλό ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψης σε μεγαλύτερες ηλικίες στη χώρα μας αποτυπώνεται και στα δεδομένα των θανάτων από COVID-19.

και στα δεδομένα των θανάτων από COVID-19. Τις τελευταίες εβδομάδες καταγράφονται κατά μέσον όρο ημερησίως 7 θάνατοι ανά εκατομμύριο κατοίκους στην Ελλάδα. Ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση φθίνει συνεχώς κάτω των 6 και έχει πλέον αγγίξει τους 3,7.

Ζητείται επίσης θέσπιση ηπιότερων κοινωνικών περιορισμών για άτομα που έχουν αναπτύξει ανοσία, ως ένα κίνητρο προς τους πολίτες για να εμβολιαστούν. Αρκετά κράτη έχουν ήδη εφαρμόσει σχετικές ρυθμίσεις, με πιο πρόσφατο παρά-



Στο φύλλο οδηγιών που συνοδεύει το self-test, αναγράφεται με εξαιρετικά μικρά γράμματα και στο τέλος του κειμένου: «Απορρίψτε όλα τα δείγματα και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν ως βιολογικά επικίνδυνα απόβλητα»!

Το σωληνάριο του διαλύματος εκχύλισης περιέχει την ουσία αιθυξυλιωμένη οκτυλο-/εννεύλοφαινόλη, που θεωρείται πολύ επιβαρυντική για το περιβάλλον και τους έμβιους οργανισμούς.

ώστε ο κόσμος να γίνει πιο προσεκτικός. Αυτό αφορά και την περίπτωση θετικού δείγματος, που καλό είναι να κρατείται σε ασφαλές μέρος για 72 ώρες ώστε να αδρανοποιηθεί».

«Τσουνάμι» πλαστικών

Ο νέος κορωνοϊός, ωστόσο, έχει προκαλέσει γενικότερα μια «πανδημία» πλαστικών αποβλήτων. «Οι αριθμοί του πλαστικού που παράγονται και χρησιμοποιούνται λόγω πανδημίας είναι πραγματικά τρομακτικοί. Δεν έχουμε εικόνα των πραγματικών διαστάσεων. Μόνο στη Γουχάν την περίοδο του lockdown έφταναν στα νοσοκομειακά απόβλητα 260 τόνοι πλαστικού μιας χρήσης κάθε μέρα. Τον Φεβρουάριο του 2020, η Κίνα παρήγε 116 εκατομμύρια μάσκες την ημέρα, έναντι 10 εκατ. προ κορωνοϊού. Υπάρχει εκτίμηση πως μέχρι το τέλος του 2021 θα έχουν παραχθεί πάνω από 100 δισεκατομμύρια μάσκες παγκοσμίως και άλλα τόσα ζευγάρια γάντια μιας χρήσης», λέει στην «Κ» ο χημικός μηχανικός Αντώνης Μαυρόπουλος, μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Περιβαλλοντικού Προγράμματος του ΟΗΕ και πρώην πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Στερεών Αποβλήτων.

Η πανδημία είναι η τέλεια πλαστική καταιγίδα και για την ανακύκλωση, που ήδη αντιμετώπιζε μεγάλα προβλήματα. Παρότι στην Ευρώπη και στην Ελλάδα καταγράφεται μικρή μείωση του όγκου των απορριμμάτων, ανεβαίνει το ποσοστό των πλαστικών που είναι δύσκολο να τα διαχειριστούν οι υπηρεσίες ανακύκλωσης και λόγω της μείξης των διαφορετικών τύπων. Η επόμενη ημέρα απαιτεί πρωτότυπες και καινοτόμους απαντήσεις.



Πολλοί ζητούν τη θέσπιση ηπιότερων κοινωνικών περιορισμών για άτομα που έχουν αναπτύξει ανοσία, ως κίνητρο προς τους πολίτες για να εμβολιαστούν.

δείγμα τη Γερμανία όπου η Βουλή ενέκρινε την άρση των περιορισμών συνάθροισης, επίσκεψης σε χώρους αναψυχής και στην αγορά για όσους πολίτες είναι πλήρως εμβολιασμένοι. Η σχετική συζήτηση θα πρέπει να γίνει και στην Ελλάδα, με όρους επιστημονικής τεκμηρίωσης και ασφαλώς χωρίς να παραγάγει δυσανάλογες ανισότητες. «Πιστεύουμε στην ανάγκη να ενθαρρυνθούν με κίνητρα κάποιοι συμπολίτες μας που διστάζουν να εμβολιαστούν», είπε στην «Κ» ο διευθυντής της Ένωσης Ασθενών Ελλάδος, Γιώργος Τσιακαλάκης.

Ενας χρόνος COVID-19, πάθαμε αλλά μάθαμε

Του **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΣΚΟΥΤΕΛΗ***

Από τις αρχές του 2020 ο πλανήτης ταλανίζεται από μια πρωτοφανή πανδημία από τον νέο κορωνοϊό. Ο ιός ταυτοποιήθηκε τη 10η Ιανουαρίου 2020, άρα έχουμε να κάνουμε με μία νόσο που τη γνωρίζουμε για λίγο παραπάνω από ένα χρόνο. Οι ελπίδες των πρώτων μηνών ότι θα ελέγαμε σύντομα το πρόβλημα εξανεμίστηκαν γρήγορα και η πανδημία τρέχει με αφάνταστα ταχείς ρυθμούς.

Τα εκατομμύρια θανάτων, η ασύλληπτη οικονομική καταστροφή και οι ανατροπές στις κοινωνικές σχέσεις έχουν χιλιοσιπωθεί και, δυστυχώς, αναπαράγονται στη μίζερη, πλέον, καθημερινότητα. Εξάλλου, τα ΜΜΕ μάς ενημερώ-

Απλές λύσεις και συνήθειες συχνά αποτελούν πολύ αποτελεσματικά μέτρα αντιμετώπισης της επανεμφάνισης λοιμωδών νοσημάτων.

νουν καθημερινά με τους θλιβερούς αριθμούς και δεν χρειάζεται να τους επαναλαμβάνουμε, γιατί έχουν κουράσει.

Ελάχιστα όμως ασχολούμαστε με το τι μάθαμε (και μαθαίνουμε) από την πανδημία: • Η φύση είναι πάντα ο νικητής και κανείς δεν τα βάζει μαζί της. • Στις πανδημίες, η συντεταγμένη κοινωνία που ακολουθεί τους κανόνες μιας στιβαρής ηγεσίας είναι το πιο σημαντικό όπλο. Παρεκτροπές και προσωπικές τακτικές είναι βλαπτικές και επικίνδυνες. • Απλές λύσεις και συνήθειες συχνά αποτελούν πολύ αποτελεσματικά μέτρα αντιμετώπισης της επανεμφάνισης λοιμωδών νοσημάτων: χρήση μάσκας, πλύσιμο χεριών, ατομική υγιεινή, προστασία των άλλων όταν βήχουμε ή φταρνιζόμαστε. Όσο προφανή και αν είναι, δυστυχώς, σπάνια τα εφαρμόζουμε. Καλό θα είναι να γίνουμε μόνιμα μέρος της καθημερινότητάς μας. • Αποδείχθηκε περίτρανα αυτό που πάντα επιμέναμε: τα εμβόλια συγκαταλέγονται στα μεγαλύτερα επιτεύγματα της επιστήμης. Πρέπει να ενημερωνόμαστε σωστά, αλλά και να φωνάζουμε ότι υπεύθυνη δήλωση που δεν είναι δυνατόν να ελεγχθεί». «Έως ότου κάθε ηλικιακή ομάδα του πληθυσμού έχει πρόσβαση σε όλα τα εμβόλια, η συζήτηση αυτή δεν έχει νόημα», είπε κυβερνητική πηγή στην «Κ». «Και αυτό δεν θα γίνει πριν από τον Ιούνιο». Καλά ενημερωμένες κυβερνητικές πηγές, πάντως, διέψευδαν ότι «κυβερνητική συζήτηση για τα προνόμια των εμβολιασμένων τελείωσε πριν καν αρχίσει. Δεν πρόκειται να μοιράσουμε ντόνατ όπως στις ΗΠΑ ή χρήματα για ψώνια όπως στη Σερβία, αλλά ναι, θα διευκολύνουμε την πρόσβαση των εμβολιασμένων χωρίς τεστ εκεί όπου οι άλλοι θα μπορούν να πάνε μόνο έπειτα από τεστ», συνέχισε. Η ίδια πηγή παραδέχθηκε ότι το θέμα έχει απασχολήσει αρκετές φορές τον πρωθυπουργό Κ. Μητσοτάκη, που το χειρίζεται προσωπικά με μερικούς συνεργάτες του. Το πώς θα αντιμετωπίσει το κράτος τους πολίτες που είναι εμβολιασμένοι έναντι εκείνων που δεν είναι ανα-

γίες (όπως συμβαίνει με κάθε φάρμακο).

• Η καθημερινότητά μας είναι γεμάτη από μικρές ξεχασμένες χαρές που τις ξαναθυμηθήκαμε. Παρά το lockdown που μας αποξένωσε και μας καταπίεσε, μάθαμε να περπατάμε και να απολαμβάνουμε τη φύση, απομυθοποιήσαμε την απόλυτη αναγκαιότητα του αυτοκινήτου, μάθαμε να χρησιμοποιούμε το ξεχασμένο ποδήλατο, αναπτύξαμε την ευρηματικότητα μας στη μαγειρική, αναθερμάναμε τις οικογενειακές σχέσεις, αγαπήσαμε το βιβλίο, μάθαμε να εκτιμούμε την ποιότητα και όχι την ποσότητα, αναβιώσαμε την άθληση, ξαναβρήκαμε την ξεχασμένη ανθρωπιά μας (ποιος μπορεί να ξεχάσει τους πολυκλινικούς θαλάμους COVID των δημόσιων νοσοκομείων όπου οι νοσηλευόμενοι, πλούσιοι και φτωχοί, προνομιούχοι και μη, βοηθούσε ο ένας τον άλλον, όλοι ίσοι και αλληλέγγυοι απέναντι στον πόνο και στην ελπίδα). • Συνειδητοποιήσαμε ότι η εφαρμογή απλών κοινωνικών κανόνων είναι απαραίτητη για τη βελτίωση των ανθρωπίνων σχέσεων και της ποιότητας της ζωής μας γενικότερα.

• Το κράτος αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει σύγχρονα εργαλεία, όπως η πληροφορική και η μηχανοργάνωση, που είχαν θυσιαστεί στον βωμό της γραφειοκρατίας και των μικροσκοπιμοτήτων. • Η ανάγκη εκ βάθρων αναδιοργάνωσης του υγειονομικού μας συστήματος και της δημόσιας υγείας πλέον έχει αρχίσει να φεύγει από την περίοδο των αέναων και ουδέποτε υλοποιούμενων υποσχέσεων. • Η τηλεργασία και η τηλεεκπαίδευση δεν υπήρχε περίπτωση να υλοποιηθούν στη χώρα μας εάν δεν υπήρχε αυτή η θλιβερή συγκυρία. • Συνειδητοποιήσαμε ότι πρέπει να αναλάβουμε τις ευθύνες μας ενεργοποιώντας τα μεγαλύτερα κοινωνικά μας υπευθυνότητα.

Η πανδημία θα τελειώσει γιατί θα τη νικήσουμε. Σίγουρα θα έχει αφήσει βαθιές και δυσίστες πληγές. Ταυτόχρονα, όμως, πρέπει να αποτελέσει αφορμή για αναγέννηση ξεχασμένων αξιών, αρχών και συνθηκών της κοινωνίας και των ανθρώπων της.

* Ο κ. Αθανάσιος Σκουτέλης είναι καθηγητής, παθολόγος-λοιμωξιολόγος, διευθυντής της Β΄ Παθολογικής Λοιμωξιολογικής Κλινικής του νοσοκομείου «Υγείας».

Προσοχή στους «λαθρεπιβάτες» της ανοσίας που διασφαλίζουν τα εμβόλια

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Στον πίνακα με τις οθόνες στο Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων της Πολιτικής Προστασίας (ΕΣΚΕ-ΔΙΚ) οι προβλέψεις των εμβολιασμών στις 10 Ιουνίου δείχνουν ότι 15 ημέρες πριν από το πλήρες άνοιγμα της χώρας θα έχουν γίνει οκτώ εκατομμύρια εμβολιασμοί, υπερδιπλάσιοι σε σχέση με την εβδομάδα που διανύουμε. Άλλοι φορείς, πάντως, διατηρούν τις αμφιβολίες τους. Την περασμένη Τρίτη, η Ένωση Ασθενών Ελλάδος, ένα από τα σημαντικά σωματεία ασθενών, κάλεσε το κράτος να κάνει το αυτονόητο: να «επιστρατεύσει» κίνητρα και αντικίνητρα για να εμβολιασθεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερος αριθμός στις ηλικίες άνω των 80 ετών.

«Σύμφωνα με τα επίσημα δεδομένα του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC)» αναφέρεται ότι στην Ελλάδα έχει εμβολιαστεί με τουλάχιστον μία δόση μόλις το 63,1% των πολιτών άνω των 80 ετών και το 64,2% άνω των 70 ετών. Ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι πάνω από 74%, ενώ σε πολλές χώρες όπως η Πορτογαλία, η Ισπανία, το Βέλγιο, η Δανία, η Φινλανδία και η Μάλτα ξεπερνά το 90%. Μια επιπρόσθετη ανησυχητική ένδειξη είναι ότι το ποσοστό των ατόμων άνω των 80

ετών στην Ελλάδα που έχει λάβει τουλάχιστον μία δόση αυξήθηκε μόλις κατά τέσσερις μονάδες τον τελευταίο μήνα (από το 59,2% στις αρχές Απριλίου, στο 63,1% στις αρχές Μαΐου). Το χαμηλό ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψης σε μεγαλύτερες ηλικίες αποτυπώνει

Το χαμηλό ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψης σε μεγαλύτερες ηλικίες στη χώρα μας αποτυπώνεται και στα δεδομένα των θανάτων από COVID-19.

και στα δεδομένα των θανάτων από COVID-19. Τις τελευταίες εβδομάδες καταγράφονται κατά μέσον όρο ημερησίως 7 θάνατοι ανά εκατομμύριο κατοίκους στην Ελλάδα. Ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση φθίνει συνεχώς κάτω των 6 και έχει πλέον αγγίξει τους 3,7.

Ζητείται επίσης θέσπιση ηπιότερων κοινωνικών περιορισμών για άτομα που έχουν αναπτύξει ανοσία, ως ένα κίνητρο προς τους πολίτες για να εμβολιαστούν. Αρκετά κράτη έχουν ήδη εφαρμόσει σχετικές ρυθμίσεις, με πιο πρόσφατο παρά-

προνόμιο. Αν, π.χ., ταξιδεύεις στα νησιά με εμβόλιο αλλά και self test, δηλαδή δήλωση self test τότε εκείνος/η που προέβησαν στην ισχυρότερη κοινωνική δέσμευση απέναντι στη συλλογική ανοσία εξισώνονται με κάποιους που η μόνη απόδειξη της συμμόρφωσής τους είναι μια υπεύθυνη δήλωση που δεν είναι δυνατόν να ελεγχθεί».

«Έως ότου κάθε ηλικιακή ομάδα του πληθυσμού έχει πρόσβαση σε όλα τα εμβόλια, η συζήτηση αυτή δεν έχει νόημα», είπε κυβερνητική πηγή στην «Κ». «Και αυτό δεν θα γίνει πριν από τον Ιούνιο». Καλά ενημερωμένες κυβερνητικές πηγές, πάντως, διέψευδαν ότι «κυβερνητική συζήτηση για τα προνόμια των εμβολιασμένων τελείωσε πριν καν αρχίσει. Δεν πρόκειται να μοιράσουμε ντόνατ όπως στις ΗΠΑ ή χρήματα για ψώνια όπως στη Σερβία, αλλά ναι, θα διευκολύνουμε την πρόσβαση των εμβολιασμένων χωρίς τεστ εκεί όπου οι άλλοι θα μπορούν να πάνε μόνο έπειτα από τεστ», συνέχισε. Η ίδια πηγή παραδέχθηκε ότι το θέμα έχει απασχολήσει αρκετές φορές τον πρωθυπουργό Κ. Μητσοτάκη, που το χειρίζεται προσωπικά με μερικούς συνεργάτες του. Το πώς θα αντιμετωπίσει το κράτος τους πολίτες που είναι εμβολιασμένοι έναντι εκείνων που δεν είναι ανα-

μένεται να προκαλέσει νέους πονοκεφάλους στην κυβέρνηση, ακόμη και αν παρακαμφθεί τώρα, το φθινόπωρο. Τότε θα πρέπει η κυβέρνηση να πάρει τη νομοθετική πρωτοβουλία για τον υποχρεωτικό εμβολιασμό των υγειονομικών. Οι περισσότεροι νομικοί συμφωνούν ότι ακόμη και για λόγους δημόσιας υγείας είναι δύσκολη η καθιέρωση οριζόντιας υποχρεωτικότητας. Απόδειξη είναι ότι ιδιωτικές κλινικές και οίκοι ευγηρίας που έχουν διακόψει τη σχέση εργασίας με φροντιστές για τον λόγο ότι αρνήθηκαν να εμβολιασθούν δεν επικαλούνται τον λόγο αυτό στη διακοπή της συμβατικής σχέσης εργασίας.

Το φθινόπωρο, η κυβέρνηση θα πρέπει ακόμη να αποφασίσει αν ο εμβολιασμός των παιδιών με τα νέα παιδικά εμβόλια για τον κορωνοϊό θα γίνει υποχρεωτικός, όπως συμβαίνει π.χ. για την ιλαρά. Πολλοί γιατροί αρνούνται την ανάγκη εμβολιασμού για την αντιμετώπιση του ιού ανηλικών με το επιχείρημα ότι δεν νοσούν βαριά και ότι είναι προτιμότερη η φυσική ανοσία. Η άποψη του συνόλου των νομικών είναι ότι τα εμβόλια αυτά πρέπει να εξισωθούν με τα εμβόλια της ιλαράς κ.λπ. και συνεπώς όσα παιδιά μπορούν και δεν τα κάνουν θα πρέπει να αποκλεισθούν από τη διά ζωής διδασκαλία.

Η πανδημία σώζει την παγκοσμιοποίηση

Ο διανοούμενος ιστορικός Νιλ Φέργκιουσον μιλάει στην «Κ» για τις ΗΠΑ, την Ευρώπη και τη ζωή μετά

Συνέντευξη στον ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ

Ο ιστορικός Νιλ Φέργκιουσον ανήκει σε μία μικρή ελίτ δημόσια αναγνωρίσιμων διανοουμένων. Στο νεότερο βιβλίο του, «Doom: The Politics of Catastrophe», εξετάζει τη μακρά ιστορία της διαχείρισης καταστροφικών γεγονότων που έχουν πλήξει την ανθρωπότητα – και του ρόλου της πολιτικής στην άμβλυνση ή στην επιδείνωσή τους. Ενόψει της εξ αποστάσεως συμμετοχής του στο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών, συνομιλήσαμε μαζί του μέσω Zoom για την πανδημία, τον λαϊκισμό, την Ευρώπη, το νέο πολιτικό σκηνικό στις ΗΠΑ και άλλα πολλά. – Θα ήθελα να ξεκινήσουμε με την πανδημία και την παγκοσμιοποίηση. Η διεθνής κινητικότητα των ανθρώπων διευκόλυνε τη διάδοση του κορωνοϊού, ενώ στην αρχική φάση φάνηκε η εξάρτηση της Ευρώπης σε ζωτικά προϊόντα από χώρες όπως η Κίνα. Παράλληλα όμως, οι βέλτιστα οργανωμένες διεθνείς εφοδιαστικές αλυσίδες έπαιξαν κρίσιμο ρόλο στο θαύμα των εμβολίων. Τι μάθαμε τελικά για την παγκοσμιοποίηση και τη διαχείρισή της από την εμπειρία της πανδημίας;

– Η παγκοσμιοποίηση, ως ροές κεφαλαίων, προϊόντων, ως μεταναστευτικές ροές, ενδεχομένως και ως ανταλλαγή ιδεών, κορυφώθηκε το 2007. Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 την εκτροχίασε, ενώ η μεταναστευτική κρίση του 2015 στην Ευρώπη προκάλεσε κι αυτή μία έντονη αντίδραση. Αυτή η αντίδραση κατά της παγκοσμιοποίησης εκδηλώθηκε το 2016 και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού.

Στον απόηχο όλων αυτών προέκυψε η πανδημία, που θα προσδοκούσε κανείς ότι θα επιβεβαίωνε το αφήγημα των λαϊκιστών – μία ασθένεια με προέλευση από την Κίνα, που διαδόθηκε λόγω των διεθνών μετακινήσεων κ.ο.κ. Θυμάμαι να αναρωτιέμαι μήπως ήταν μάñana εξ ουρανού για τους λαϊκιστές – αλλά δεν εξελίχθηκαν έτσι τα πράγματα. Ο Τραμπ εξαιτίας της πανδημίας έχασε τις εκλογές το 2020 ήταν μία πολύ κακή χρονιά για τους λαϊκιστές και στην Ευρώπη.

Ενα από τα παράδοξα αυτής της κρίσης είναι ότι δεν έπληξε περαιτέρω την παγκοσμιοποίηση. Είδαμε μία αναζωογόνηση της διεθνούς συνεργασίας στην επιστήμη και βλέπουμε τώρα τη συνεδριοποίηση ότι μία πολιτική τύπου «Πρώτα η Αμερική» στον εμβολιασμό δεν λειτουργεί από τη στιγμή που ο ιός σαρώνει και μεταλλάσσεται στο Νότιο Ημισφαίριο και στη Νοτιοανατολική Ασία. Οι περυσινές φήμες, λοιπόν, για τον θάνατο της παγκοσμιοποίησης ήταν κάπως υπερβολικές. Ίσως μάλιστα αναβιώσει χάρη στην πανδημία.

– Γιατί δεν μπόρεσαν η Ευρώπη και οι Ηνωμένες Πολιτείες να συντηρήσουν τον ιό όπως η Ταϊβάν, η Νότιος Κορέα ή η Αυστραλία;

– Σύμφωνα με τον επιδημιολόγο



Ο Νιλ Φέργκιουσον είναι senior fellow στο Ινστιτούτο Hoover του Πανεπιστημίου Stanford.

“

Ο Τραμπ εξαιτίας της πανδημίας έχασε τις εκλογές το 2020 ήταν μία πολύ κακή χρονιά για τους λαϊκιστές και στην Ευρώπη.

“

Δεν με πείθει η ιδέα ότι αν ήταν πρόεδρος ο Ομπάμα ή ο Μπάιντεν όταν ξέσπασε η πανδημία δεν θα είχαμε μισό εκατομμύριο νεκρούς. Το πρόβλημα είναι βαθύτερο, δομικό.

Λάρι Μπρίλιαντ, τα πιο σημαντικά όπλα στην αντιμετώπιση ενός ιού είναι ο έγκαιρος εντοπισμός και η έγκαιρη δράση. Εμείς δεν κάναμε κανένα από τα δύο. Αυτό εν μέρει ήταν επειδή τα συστήματα υγείας δεν ήταν προετοιμασμένα για έναν ιδιαίτερα μεταδοτικό κορωνοϊό – είχαν προετοιμαστεί για μία πανδημία στελέχους της γρίπης. Αλλά υπάρχει ένα γενικότερο θέμα εφθονίας. Η ατμόσφαιρα στην Ουάσιγκτον τον Φεβρουάριο του 2020 ήταν χαρακτηριστική: όλοι έβρισκαν λόγους γιατί αυτός ο ιός δεν θα έχει ιδιαίτερο αντίκτυπο στις Ηνωμένες Πολιτείες. Κανένας από αυτούς τους λόγους δεν έστειλε. Αυτή η καθυστέρηση μας οδήγησε, αφού ο ιός είχε εξαπλωθεί ανεξέλεγκτα, στην προβληματική λύση των lockdowns. Στην Ταϊβάν και στη Νότιο Κορέα δεν χρειάστηκε να επιβάλουν γενικό lockdown.

– Έχετε παρατηρήσει ότι η δυτική κοουλτούρα είναι εμποτισμένη σε σενάρια για το τέλος του κόσμου και τα δυτικά ΜΜΕ αναζητούν μα-



Για την πορεία του Τζο Μπάιντεν, ο οποίος έχει επιδοθεί σε μπαράζ προγραμματών δημοσιονομικής τόνωσης, ο κ. Φέργκιουσον λέει: «Αν έχουν βρει λευκό-δεντρο και μπορούν να ξοδέψουν 6 τρις. δολάρια χωρίς να σπείρουν τους σπόρους του μελλοντικού πληθωρισμού, τότε ίσως τα καταφέρουν».

νωδώς την επόμενη μεγάλη καταστροφή. Παρ' όλα αυτά, ο συναγερμός άρχισε να σημάνει για τον κορωνοϊό. Πώς το εξηγείτε;

– Είναι καλή ερώτηση. Ίσως επειδή δεν έχουμε ευχέρεια στην εφαρμογή των κοινότοπων μέτρων που συμβάλλουν στη σωστή διαχείριση μιας πανδημίας. Η ταινία «Contagion» είναι πολύ δραματική. Αυτό που συνέβη στην Ταϊβάν, με τη μαζική χρήση τεστ και μιας εφαρμογής ικνυλάττησης για τον εντοπισμό των κρουσμάτων, δεν ήταν δραματικό. Ήταν μία πληκτική διαδικασία, την οποία τα δυτικά υγειονομικά συστήματα, αλλά και οι μεγάλες αμερικανικές εταιρείες τεχνολογίας, δεν μπόρεσαν να μιμηθούν.

Πέραν αυτού, είναι απορίας άξιον γιατί η Google και η Apple συνειδητά επέλεξαν να μην εμπλακούν σε αυτή την προσπάθεια της ικνυλάττησης και άφησαν την πρωτοβουλία στα χέρια των πολιτειακών διοικήσεων (στις ΗΠΑ), διασφαλίζοντας ότι το μέτρο θα μείνει ανεργό. Εκκάζω ότι ο λόγος ήταν ο φόβος πως θα κατηγορηθούν ότι κατασκευάζουν ένα κράτος παρακολούθησης. Σε κάθε περίπτωση, έτσι χάσαμε την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουμε τεχνολογία την οποία είχαμε στα χέρια μας, που θα συνέβαλλε στον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού – και καταλήξαμε να βασιστούμαστε στο αμύβλυ εργαλείο των lockdowns. Στην Ευρώπη, όντως, υπήρχε δισταγμός των πολιτών σε κάποιες χώρες να κάνουν χρήση των εφαρμογών. Αλλά στην επιλογή μεταξύ χρήσης μιας

εφαρμογής ικνυλάττησης και στον κατ' οίκον περιορισμό επ' αόριστον, μία έξυπνη κοινωνία θα προτιμούσε το πρώτο.

– Υπάρχει μεγαλύτερη πίστη σε κάποιες από αυτές τις ασιατικές κοινωνίες στην επιστήμη, στην τεχνολογία και στους ειδικούς σε σύγκριση με τη Δύση, όπου διογκώνεται το ρεύμα των συνομολογών και των κάθε λογής αρνητών;

– Δεν ξέρω αν θα μιλούσα ακριβώς για πίστη στην επιστήμη και στην τεχνολογία. Σίγουρα πάντως είναι κρίσιμο ότι, ειδικά στις ΗΠΑ, τα θέματα δημόσιας υγείας – οι μάσκες, τα εμβόλια – έχουν όλα πολιτικοποιηθεί, κάτι το οποίο δεν ίσχυε στο παρελθόν. Τη δεκαετία του '50, όταν οι ΗΠΑ ανακάλυψαν πολύ γρήγορα το εμβόλιο κατά της ασιατικής γρίπης, όλοι πανηγύρισαν – και ο Μόρις Χίλμαν, ο άνθρωπος που το ανακάλυψε, έτυχε πάνδημης αναγνώρισης. Τώρα που όλα έχουν πολιτικοποιηθεί, η διαχείριση της κρίσης γίνεται πολύ πιο δύσκολη. Στην Ταϊβάν έχουν πεθάνει δώδεκα άτομα από κορωνοϊό – όχι 12.000, δώδεκα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες πλησιάζουμε τους 600.000 νεκρούς. Και είναι εύκολο να αποδώσουμε την ευθύνη στον Τραμπ. Στο βιβλίο καταγράφω όλα τα λάθη που έκανε – ήταν δεκάδες. Αλλά δεν με πείθει η ιδέα ότι αν ήταν πρόεδρος ο Ομπάμα ή ο Μπάιντεν όταν ξέσπασε η πανδημία δεν θα είχαμε μισό εκατομμύριο νεκρούς. Το πρόβλημα είναι βαθύτερο, δομικό – και το ίδιο ισχύει σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Ο τρόπος με τον οποίο εργαζόμαστε θα αλλάξει

– Αν η Δύση έχασε τη μάχη της διαχείρισης της πανδημίας, κερδίζει τώρα τον πόλεμο των εμβολίων;

– Ναι, αναμφίβολα. Είναι ενδιαφέρον ότι οι χώρες που τα πήγαν χειρότερα στην καταστολή, όπως οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, τα έχουν πάρει πολύ καλά με τον εμβολιασμό. Και είναι κρίσιμο ότι τα πιο καλά εμβόλια, αυτά που χρησιμοποιούν την τεχνολογία mRNA, είναι εξαιρετικά αποτελεσματικά. Η Κίνα καυχόταν ότι θα κερδίσει την κούρσα του εμβολίου και ο Σι Τζινπίνγκ υποσχόταν ότι θα στείλει κινεζικά εμβόλια σε όλο τον κόσμο. Τελικά η συγκεντρωτική, κρατική φαρμακοβιομηχανία της χώρας δεν τα πήγε τόσο καλά: βλέπουμε σε μέρη όπως η Χιλή και οι Σεϋχέλλες ότι, παρά την ευρεία χρήση κινεζικών εμβολίων, τα κρούσματα αυξάνονται.

Αντιθέτως, η επιτυχία εταιρειών όπως η Moderna και η BioNTech έχει μεγάλη σημασία. Δείχνει ότι η Δύση εξακολουθεί να έχει το πλεονέκτημα σε αυτά που αποκαλώ killer apps, τα στοιχεία που συνθέτουν ένα επιτυχημένο πολιτισμικό μοντέλο. Έχουμε έναν ιδιαίτερα ανταγωνιστικό και καινοτόμο τομέα βιοτεχνολογίας.

– Πόσο διαφορετική θα είναι

η ζωή μας όταν η πανδημία θα αποτελεί επιτέλους παρελθόν; Θα αφήσει ανεξίτηλα σημάδια ή θα την ξεχάσουμε και θα επιστρέψουμε στους ρυθμούς τους 2019;

– Πολλά πράγματα θα επιστρέψουν γρήγορα στους προηγούμενους ρυθμούς. Μας έχει λείψει η κανονικότητα της παμπ, του ποδοσφαιρικού αγώνα κ.ο.κ. Ένα από τα πράγματα που θα μείνει είναι αυτό που κάνουμε τώρα. Η συνεδριοποίηση ότι το 1/3 των εργασιών μπορεί να γίνει από το σπίτι ήταν πολύ σημαντική. Ο τρόπος με τον οποίο εργαζόμαστε, λοιπόν, θα αλλάξει. Αλλά ακόμα και αν ο ιός γίνει ενδημικός και χρειάζεται να εμβολιαζόμαστε ετησίως, η αίσθησή μου είναι ότι δεν θα επιστρέψουμε στις μάσκες και στην τήρηση κοινωνικών αποστάσεων, εκτός αν υπάρξει μια πραγματικά επικίνδυνη έξαρση. Όπως μετά την ανακάλυψη του AIDS, και παρά τη γνώση ότι ο HIV ήταν ένας πολύ επικίνδυνος ιός, ο κόσμος συνέχισε σε εντυπωσιακό βαθμό να κάνει σεξ χωρίς προφυλακτικό, έτσι και τώρα θα επιστρέψουν στις υγειονομικά μη ασφαλείς κοινωνικές του συνήθειες, γιατί η είμαρσε υπερβολικά κοινωνική για να επιμεινουμε στις αποστάσεις.

Το Brexit ήταν ό,τι καλύτερο συνέβη στην Ευρωπαϊκή Ένωση!

Η συζήτηση στρέφεται στην κατάσταση στις Ηνωμένες Πολιτείες – την ακραία πόλωση και την αδυναμία των Ρεπουμπλικανών να απαγκιστρωθούν από τον Ντόναλντ Τραμπ. «Αναρωτιέμαι πόσο θα κρατήσει αυτό», σχολιάζει ο διάσημος Σκωτσέζος ιστορικός, που ζει εδώ και αρκετά χρόνια στην Καλιφόρνια. «Είναι λίγο σαν την αντίσταση στα εμβόλια, η οποία σαφώς υποχωρεί καθώς γίνεται αισθητή η αποτελεσματικότητά τους και το πόσο ασφαλή είναι. Ο Τραμπ έχει εξαφανιστεί από τη δημόσια σφαίρα μετά τις 6 Ιανουαρίου. Υπάρχουν όντως πολλοί φανατικοί υποστηρικτές του, αλλά για πόσο ακόμα, ενώ παραμένει μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας».

Επιπλέον, προσθέτει, «δεν έχει ακόμα προκύψει ο διάδοχός του. Όταν προκύψει η νέα εκδοχή, με παρόμοιες θέσεις αλλά νέο πρόσω-

“

Η Ευρώπη έχει αρχίσει να αναγνωρίζει ότι δεν έχει ελπίδα να αναχαιτίσει τον δεξιό λαϊκισμό αν δεν θέσει υπό έλεγχο το μεταναστευτικό.

πο, διερωτώμαι αν θα μεταβιβαστεί σωτηριά η αφοσίωση των ψηφοφόρων. Ο επόμενος υποψήφιος, ενδεχομένως ο (κυβερνήτης της Φλόριντα) Ντε Σάντις, θα εκθειάζει τον Τραμπ με κάθε ευκαιρία – αλλά δεν θα είναι ο Τραμπ».

Πώς αξιολογεί τη μέχρι τώρα πορεία του Τζο Μπάιντεν, ο οποίος έχει επιδοθεί σε μπαράζ προγραμμάτων δημοσιονομικής τόνωσης και ευρύτερου μετασχηματισμού της αμερικανικής οικονομίας; Θα επιτύχει εκεί που απέτυχε ο Ομπάμα – στην ουσιαστική μετακίνηση σε προοδευτική κατεύθυνση της οικονομικής πολιτικής;

«Αν έχουν βρει το μαγικό λευκό-δεντρο και μπορούν να ξοδέψουν 6 τρις. δολάρια χωρίς να σπείρουν τους σπόρους του μελλοντικού πληθωρισμού, τότε ίσως τα καταφέρει – μειώνοντας περαιτέρω την απήχηση του Τραμπ. Αν όμως ο Λάρι Σάμερς έχει δίκιο και οι δαπάνες αυτές οδηγήσουν σε υπερθέρμανση της οικονομίας, τότε οι εξελίξεις θα είναι πολύ διαφορετικές. Σε όλους αρέσει να παίρνουν πράγματα δωρεάν σε κανέναν δεν

αρέσουν οι υψηλότερες τιμές».

Στην εξωτερική πολιτική, η μεγάλη του ανησυχία είναι οι αυξανόμενες εντάσεις με την Κίνα: «Ένας πόλεμος με αφορμή την Ταϊβάν θα ήταν μια πολύ πιο σοβαρή υπόθεση από τους πολέμους στο Ιράκ ή στο Αφγανιστάν. Ορισμένοι αναλυτές θεωρούν ότι θα κλιμακωνόταν σε πυρηνική αντιπαράθεση». Η διοίκηση Μπάιντεν, λέει, σε αντίθεση με τον Τραμπ, που βασικά επιδίωκε μια νέα εμπορική συμφωνία με το Πεκίνο, «δείχνει πολύ πιο έτοιμη για μια σύγκρουση, για την Ταϊβάν, για τους Ουιγούρους, για το Χονγκ Κονγκ, για οτιδήποτε! Ίσως είναι έξυπνη διπλωματία, στέλνοντας το μήμα ότι οι ΗΠΑ δεν είναι αδύναμες και αποτρέποντας επιθετικές κινήσεις. Αλλά αν η Κίνα αντιδράσει δυναμικά, δεν είναι βέβαιο ότι η Ουάσιγκτον έχει τον τρόπο να

απαντήσει στρατιωτικά». Σχετικά με την ευρωπαϊκή απάντηση στην κρίση, ο Φέργκιουσον επαινεί τον Εμανουέλ Μακρόν για την «πολιτική πίεση» που ώθησε την Άγκελα Μέρκελ να αλλαξοπιστήσει και να υιοθετήσει τη λογική του κοινού ευρωπαϊκού χρέους. «Ήταν επίσης έξυπνο εκ μέρους του να προωθήσει μια Γερμανίδα ως επικεφαλής της Κομισιόν», ώστε η στροφή προς τον δημοσιονομικό φεντεραλισμό να έχει ένα αποδεκτό πρόσωπο για τους Βόρειους. Κρίσιμη ήταν και η αποχώρηση της Βρετανίας, που «ποτέ δεν θα συναινούσε» σε μια τέτοια εξέλιξη. «Το Brexit ήταν ό,τι καλύτερο συνέβη στην Ε.Ε.!» αναφωνεί.

Η μελλοντική πορεία θα κριθεί από τους ηγέτες που θα επιλεγούν στις μεγάλες χώρες στους επόμενους μήνες, σημειώνει, αναδεικνύοντας τους κλυδωνισμούς που θα προκαλέ-

σει η ενδεχόμενη εκλογή της Μαρίν Λεπέν το 2022 στην προεδρία της Γαλλίας («Τη φαντάζεσθε να συνεργάζεται με την Αναλίνα Μπέρμποκ ως καγκελάριο της Γερμανίας»).

Ο Φέργκιουσον στέκεται πάντως στη σκληρότητα στάσης της Ε.Ε. στο μεταναστευτικό ως ένδειξη ότι μαθαίνει από τα παθήματά της. «Ο Κυριάκος Μητσοτάκης έχει επιστρέψει σκληρός στο ζήτημα αυτό γιατί δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς. Δεν μπορεί η Ελλάδα να είναι πύλη εισόδου για κάθε λογής αφίξεις, είτε είναι πρόσφυγες είτε οικονομικοί μετανάστες – ειδικά αν ωθούνται να κάνουν το πέρασμα από ένα εχθρικό κράτος. Και η υπόλοιπη Ευρώπη έχει αρχίσει να υιοθετεί την ίδια προσέγγιση, να αναγνωρίζει ότι δεν έχει ελπίδα να αναχαιτίσει τον δεξιό λαϊκισμό αν δεν θέσει υπό έλεγχο το μεταναστευτικό».

Παλαιστινιακό: η εκρηκτική επιστροφή του απωθημένου

Τραμπ και Νετανιάχου πίστεψαν ότι το είχαν θάψει οριστικά

Του **ΠΙΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Τρίτη, 15 Σεπτεμβρίου 2020. Οι κάμερες των αμερικανικών και διεθνών δικτύων έχουν στηθεί στην κήπο του Λευκού Οίκου για να απαθανατίσουν την υπογραφή των «Συμφωνιών του Αβραάμ» από τον πρωθυπουργό του Ισραήλ Μπέντζαμιν Νετανιάχου και τον υπουργό Εξωτερικών των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων Αμπντουλάχ μπιν Ζαγέντ Αλ Ναγιάν με τις ευλογίες του πανευτυχούς Ντόναλντ Τραμπ. Με τις εν λόγω συμφωνίες, τα Εμιράτα ομαλοποιούσαν τις σχέσεις τους με το εβραϊκό κράτος παρά τη συνεχιζόμενη κατοχή των παλαιστινιακών (και συριακών και λιβανέζικων) εδαφών.

Το παραδείγμα τους ακολούθησαν Μπαχρέιν, Μάρκοκ και Σουδάν, ενώ η Σαουδική Αραβία και το Ομάν περίμεναν στην ουρά. Οι αραβικές μοναρχίες πίστεψαν, όπως και ο Τραμπ και ο Νετανιάχου, ότι το Παλαιστινιακό είναι ένας άταφος νεκρός, ότι οι Παλαιστίνιοι είναι ένας πτημένος λαός που δεν έχει άλλη επιλογή από το να μάθει να υπομένει την κατοχή, και ότι τίποτα δεν εμποδίζει πλέον τις μπίζνες και τη στρατηγική τους συνεργασία με το Ισραήλ απέναντι στο Ιράν. Κάποια σέλφι στο Instagram με σείκδες να κάνουν διακοπές στο Τελ Αβίβ και Ισραηλινούς να ψωνίζουν στο Ντουμπάι ήταν αρκετά για να θεωρήσει ο κυβερνήσης Τραμπ ότι δικαιώθηκε.

Οι εφιαλτικές σκηνές που μας έρχονται εδώ και μία εβδομάδα από τα παλαιστινιακά και τα ισραηλινά εδάφη δεν είναι παρά οι

δηλητηριώδεις καρποί αυτής της κοντόφθαλμης στρατηγικής. Μπορεί οι ισχυροί της περιοχής και του κόσμου να θέλησαν να ξεχάσουν το Παλαιστινιακό, αλλά το Παλαιστινιακό δεν εννοεί να τους ξεχάσει και να τους αφήσει στη μακαριότητά τους. Η νέα ανάφλεξη ξεκίνησε και πάλι από την Παλιά Πόλη της Ιερουσαλήμ, όπως και η μεγάλη εξέγερση του 2000, η λεγόμενη «Ιντιφάντα του Αλ Ακσα». Τότε, όμως, τον πρώτο λόγο, από την πρώτη στιγμή, είχαν οι πολι-

Απροετοίμαστη και αμήχανη απέναντι στη νέα ανάφλεξη η κυβέρνηση Μπάιντεν, ενώ το Ισραήλ αντιμετωπίζει πρωτόγνωρες, εμφυλιοπολεμικές καταστάσεις.

τικές και στρατιωτικές οργανώσεις των Παλαιστινίων, όπως η Φατάχ του Γιάσερ Αραφάτ και η ισλαμική Χαμάς. Τούτη τη φορά, όλες οι παλαιστινιακές οργανώσεις πιάστηκαν στον ύπνο – το ίδιο έγινε με τις κυβερνήσεις του Ισραήλ και των ΗΠΑ. Τis τρεις πρώτες ημέρες των ταραχών, ο μεγάλος πρωταγωνιστής ήταν οι έφηβοι και οι νεαροί της Ανατολικής Ιερουσαλήμ. Μία γενιά που δεν έζησε τίποτα άλλο από τον ζόφο της κατοχής, χωρίς καμία ελπίδα στον ορίζοντα, με τις ερηνευτικές συμφωνίες του Οσλο, που υπόσχονταν παλαιστι-

νιακό κράτος, να είναι από καιρό νεκρές. Τα ασφυκτικά περιοριστικά μέτρα της ισραηλινής αστυνομίας στη διάρκεια του Ραμαζανίου και οι δικαστικές αποφάσεις για εξώσεις Παλαιστινίων από το Σεΐχ Τζάρα – για όσους γνωρίζουν, τη συνοικία με την πιο μορφωμένη και αριστερή παλαιστινιακή κοινότητα της πόλης, όπου η Χαμάς είναι σχεδόν ανύπαρκτη– ήταν απλώς οι σπινθήρες σε μια πυριτιδαποθήκη.

Από τη νύχτα της περασμένης Δευτέρας, αυτό που ξεκίνησε ως αυθόρμητη, αντικατοχική εξέγερση άοπλων Παλαιστινίων κακοφόρμισε σε έναν νέο (τον τέταρτο, από το 2007) πόλεμο με τους συνήθεις πρωταγωνιστές: το εβραϊκό κράτος και την ισλαμική Χαμάς, που ελέγχει τη λωρίδα της Γάζας. Και οι δύο πλευρές είχαν ισχυρούς λόγους να ποντάρουν στην ένοπλη σύγκρουση. Εχοντας αποτύχει να σχηματίσει κυβέρνηση, με την εντολή να έχει περάσει στον κεντρώο αντίπαλό του Γιάιρ Λαπίντ και με τις δικαστικές εκκρεμότητες να τον καταδιώκουν, ο Νετανιάχου επιχειρεί να συσπειρώσει το έθνος μέσω της πολεμικής περιπέτειας, ώστε να δικαιολογήσει για μία ακόμη φορά τη φήμη του πολιτικά εφτάψυχου.

Στριμωγμένη πολιτικά ήταν και η Χαμάς. Μέχρι πρότινος προσδοκούσε ότι οι βουλευτικές και προεδρικές εκλογές στα κατεχόμενα, που είχαν προκηρυχθεί για τις 22 Μαΐου και 31 Ιουλίου αντίστοιχα, θα την αναδείκνυαν νικήτρια, κάτι εξαιρετικά πιθανό, αν όχι βέβαιο. Σε αυτή την περίπτωση, θα ενσωματωνόταν με προνομιακούς όρους



Παιδιά σε δρόμο βομβαρδισμένης συνοικίας στη Γάζα. Από τη νύχτα της περασμένης Δευτέρας, αυτό που ξεκίνησε ως αυθόρμητη, αντικατοχική εξέγερση άοπλων Παλαιστινίων κακοφόρμισε σε ένα νέο πόλεμο με τους συνήθεις πρωταγωνιστές: το εβραϊκό κράτος και την ισλαμική Χαμάς.

Διλήμματα για την κυβέρνηση Μπáιντεν

Όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές, ο φόρος αίματος μεγάλωνε επικίνδυνα και για τα δύο έθνη, με τη μερίδα του λέοντος να πέφτει, φυσικά, στους Παλαιστίνιους. Το Ισραήλ είχε συγκεντρώσει τεθωρακισμένα και πεζικό στα σύνορα με τη Γάζα και ο κίνδυνος μιας ανεξέλεγκτης κλιμάκωσης, με εισβολή κερασιών δυνάμεων, βρισκόταν στην ημερήσια διάταξη. Η κυβέρνηση των ΗΠΑ αιφνιδιασθηκε από τα γεγονότα. Αν και αποκατέστησε την οικονομική βοήθεια στην Παλαιστινιακή Αρχή, την οποία είχε διακόψει ο Τραμπ, ο Τζο Μπáιντεν οπωσδήποτε δεν είχε στις προτεραιότητές του τα θέματα της Μέσης Ανατολής (με εξαίρεση το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα), καθώς το βασικό του μέλημα ήταν η ανάσχεση της Κίνας (και η πίεση στη Ρωσία). Δεν αποκλείεται, ωστόσο, οι εξελίξεις να τον αναγκάσουν να επέμβει, καθώς αν η σύγκρουση ξεφύγει από κάθε έλεγχο, δεν αποκλείεται να γίνει αιφορή για ένα νέο κύκλο εξεγέρσεων σε αραβικές χώρες, οι οποίες θα θέσουν σε κίνδυνο τα ασασθή, φιλοαμερικανικά καθεστώτα της περιοχής.

στην PLO και την Παλαιστινιακή Αρχή και θα απαλασσόταν από το ασήκωτο βάρος διαχείρισής των τραγικών οικονομικών καταστάσεων στη Λωρίδα της Γάζας. Ωστόσο, ο Παλαιστίνιος πρόεδρος Μαχμούντ Αμπάς τις ανέβαλε επ’ αόριστον, θα την αναδείκνυαν νικήτρια, κάτι εξαιρετικά πιθανό, αν όχι βέβαιο. Σε αυτή την περίπτωση, θα ενσωματωνόταν με προνομιακούς όρους

ηγήτη, καθώς αξιόπιστες δημοσκοπήσεις τον έφερναν όχι απλώς να χάνει, αλλά να έρχεται τέταρτος. Υπό αυτές τις συνθήκες, η βροχή από ρουκέτες εναντίον του Ισραήλ ήταν ένας τρόπος να διεκδικήσει η Χαμάς την ηγεμονία στις δυνάμεις της παλαιστινιακής αντίστασης και να βγει από το αδιέξοδο.

Αν οι καινούργιες, πιο εξελιγμένες ρουκέτες, οι αντιαρματικοί

πύραυλοι και τα drones της Χαμάς προκάλεσαν οδυνηρές εκπλήξεις στον ισραηλινό στρατό και σκόρπισαν τον πανικό σε πολλές πόλεις του Ισραήλ, από την Μπερσέμπα μέχρι το Τελ Αβίβ, ο μεγαλύτερος δυνητικός κίνδυνος ήρθε από αλλού. Για πρώτη φορά από την ίδρυση του ισραηλινού κράτους, εκτυλίσσονται εμφυλιοπολεμικές σκηνές, με πογκρόμ Εβραίων εναντίον Αράβων και το αντίστροφο, σε μια χώρα όπου η αραβική μειονότητα εκπροσωπεί το 21% του πληθυσμού. Ο πρόεδρος Ριβλίν μίλησε ανοικτά για κίνδυνο εμφυλίου πολέμου, ενώ ο Νετανιάχου αναγκάστηκε να επιβάλει κατάσταση εκτάκτου ανάγκης στη μεικτή πόλη Λοντ, κάτι που είχε να συμβεί από το 1966. Όλα αυτά μοιάζουν με σκηνές από ταινία προσεχώς: έχοντας κλείσει ερμητικά το παράθυρο στη λύση των δύο κρατών, το Ισραήλ ωθεί τους Παλαιστίνιους σε έναν νέου τύπου «αντι-απαρχαίντ» αγώνα, για τη διεκδίκηση ίσων πολιτικών δικαιωμάτων σε ένα διεθνικό κράτος, στο οποίο το αραβικό στοιχείο θα είναι σε λιγο, αν δεν είναι ήδη, δημογραφική πλειονότητα.

Ανεβαίνουν οι τόνοι ανάμεσα στην Τουρκία και το Ισραήλ

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Πριν από λίγες εβδομάδες, η υπηρέσιακή ισραηλινή κυβέρνηση έλαβε μια σημαντική πρόκληση από την Τουρκία. Συγκεκριμένα, η τουρκική πλευρά κάλεσε τον υπουργό Ενέργειας του Ισραήλ, Γιουβάλ Σέιντιτς, να λάβει μέρος στο φεστιβάλ «Διπλωματικό Φόρουμ της Αττάλεια». Η πρόσκληση ήρθε σε μια στιγμή που στους διπλωματικούς και δημοσιογραφικούς κύκλους στην Άγκυρα και το Τελ Αβίβ συζητιόταν το ενδεχόμενο της αποκατάστασης των διμερών σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ. Σύμφωνα με τον κ. Τσαβούσογλου, ο οποίος επισκέφθηκε την προηγούμενη βδομάδα τη Σαουδική Αραβία για να διαφωνήσει και να εστιάσουν στα κοινά τους συμφέροντα, ανοίγοντας έτσι τον δρόμο για την επιστροφή των πρεσβευτών τους σε Άγκυρα και Τελ Αβίβ, αντίστοιχα. Την προηγούμενη εβδομάδα, τις αισιόδοξες εκτιμήσεις των αναλυτών σχετικά με το μέλλον των τουρκο-ισραηλινών σχέσεων ήρθαν να επισκιάσουν οι εξελίξεις στην Ιερουσαλήμ και τη Λωρίδα της Γάζας. Η ανάφλεξη του παλαιστινιακού ζητήματος επηρέασε άμεσα τις διμερείς σχέσεις, με την Άγκυρα να υψώνει στους τόνους κατά του Ισραήλ καθ’ όλη τη διάρκεια της περασμένης εβδομάδας. Την κατάσταση που δημιουργήθηκε στο Παλαιστινιακό εκμεταλλεύτηκε και το Ιράν το οποίο έσπευσε να υψώσει τους τόνους κατά του Ισραήλ. Ο «παράδοσιακός εχθρός» του εβραϊκού κράτους επωφελήθηκε διπλωματικά από τις νέες εξελίξεις για να προβάλλει το προφίλ της Ισλαμικής Δημοκρατίας ως της χώρας που υπερασπίζεται τους Παλαι-

στίνιους και τα δικαιώματα των Μουσουλμάνων.

Τη στιγμή που στην Ιερουσαλήμ οι δυνάμεις ασφαλείας του Ισραήλ έρχονταν αντιμέτωπες με τους Παλαιστίνιους στα περίχωρα και στο εσωτερικό του Μεγάλου Τεμένους Αλ Ακσά, ο πρόεδρος της Τουρκίας εξαπέλυε νέα δριμύτατη κριτική κατά του Ισραήλ. Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αναφέρθηκε στο Ισραήλ με τον χαρακτηριστικό όρο «τρομοκρατικό κράτος» και έστειλε το μήνυμα ότι τα «εγκλήματα» του Τελ Αβίβ στρέφονται κατά ολόκληρης της ανθρωπότητας. Σε διπλωματικό επίπεδο, ο υπουργός Εξωτερικών, Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ο οποίος επισκέφθηκε την προηγούμενη βδομάδα τη Σαουδική Αραβία στο Συμβούλιο Ασφαλείας (ΣΑ) του ΟΗΕ στην Νέα Υόρκη. Σύμφωνα με τον κ. Τσαβούσογλου, η Τουρκία είναι έτοιμη και πρόθυμη να αναλάβει πρωτοβουλίες στο Σ.Α. για την προάσπιση των θέσεων της «ούμρας», δηλαδή της κοινότητας των Μουσουλμάνων. Μία από τις ιδέες της τουρκικής πλευράς, η οποία έπεσε στο τραπέζι κατά τη διάρκεια των συναντήσεων του κ. Ερντογάν με ξένους ομολόγους του κατά τη διάρκεια της περασμένης εβδομάδας, ήταν αυτή της δημιουρ-



Η Τουρκία είναι έτοιμη να αναλάβει πρωτοβουλίες στο Σ.Α. για την προάσπιση των θέσεων της «ούμρας», δηλαδή της κοινότητας των Μουσουλμάνων.

Την κατάσταση εκμεταλλεύτηκε και το Ιράν, για να προβάλλει το προφίλ της Ισλαμικής Δημοκρατίας ως της χώρας που υπερασπίζεται τους Παλαιστίνιους και τα δικαιώματα των Μουσουλμάνων.

γίας μιας διεθνούς «ειρηνευτικής δύναμης» που θα αναπτυχθεί στην Παλαιστίνη για να παρέχει ασπίδα προστασίας στους Παλαιστίνιους. Στην Άγκυρα, προσεκτικοί αναλυτές, οι οποίοι καταγράφουν τις

τρέχουσες εξελίξεις και τη νέα κορύφωση της έντασης στον άξονα Τουρκίας-Ισραήλ, υπενθυμίζουν ότι τα όσα συμβαίνουν στην Παλαιστίνη και τη Μέση Ανατολή έρχονται σε μια ιδιαίτερα ευαίσθητη συγκυρία για την Άγκυρα. Υπενθυμίζουν ότι το τελευταίο διάστημα, η Άγκυρα αναζητεί τρόπους για να εξομαλύνει τις σχέσεις της με διάφορες χώρες της περιοχής. Για αυτόν τον λόγο άλλωστε, η Άγκυρα στέλνει κατά το τελευταίο διάστημα μηνύματα συνεργασίας και φιλίας στην Αίγυπτο, τη Σαουδική Αραβία και το ίδιο το Ισραήλ. Στο επίκεντρο αυτής της προσπάθειας βρίσκονται τα τουρκικά συμφέροντα στα πεδία της οικονομίας, ενέργειας και διπλωματίας. «Η

τουρκική κυβέρνηση αντιμετωπίζει μια δύσκολη συγκυρία», σημειώνει την προηγούμενη εβδομάδα καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» από την Κωνσταντινούπολη, οι οποίες πρόσθεταν τα εξής: «Από τη μια, η χώρα καλείται να υπερασπιστεί τα δικαιώματα των Μουσουλμάνων, των Παλαιστινίων, μια κίνηση που προσθέτει «πόντους» στην κυβέρνηση τόσο στο εσωτερικό όσο και στην κοινότητα των μουσουλμανικών χωρών. Από την άλλη, όμως, η ένταση στις σχέσεις με το Ισραήλ πρέπει να κρατηθεί υπό έλεγχο. Και αυτό διότι η Τουρκία έχει τα δικά της ιδιαίτερα συμφέροντα στην περιοχή και μια αναμέτρηση με το Ισραήλ και τους συμμάχους του, κυρίως τις ΗΠΑ, δεν τη συμφέρει αυτήν την περίοδο».

Ο ιρανικός παράγοντας

Όπως η Τουρκία έτσι και το Ιράν έσπευσε την προηγούμενη εβδομάδα να στείλει το μήνυμα ότι βρίσκεται στο πλευρό των Παλαιστινίων και των Μουσουλμάνων όλου του κόσμου. Η Ισλαμική Δημοκρατία, για μια ακόμη φορά, επιχειρήσε να αποκομίσει διπλωματικά και πολιτικά οφέλη από την νέα κορύφωση έντασης στην Παλαιστίνη. Αυτή η κίνηση ήρθε σε μια στιγμή που Ισραηλinoί αναλυτές εξέφρασαν έντονο προβληματισμό για το ενδεχόμενο της δημιουργίας ενός νέου πολεμικού μετώπου, στα βόρεια σύνορα του Ισραήλ με τον Λίβανο. Ως γνωστόν, στην περιοχή δραστηριοποιείται η σιίτικη οργάνωση «Χεζμπολλάκ», η οποία δεν έχει αποκηρύξει τις εχθρικές διαθέσεις της για το εβραϊκό κράτος. Η εν λόγω λιβανέζικη οργάνωση άλλωστε συνεργάζεται στενά με την Τεχεράνη και τη Δα-

μασκό. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι ισραηλινές αναλύσεις που εστιάζουν στον παρασκηνιακό ρόλο του Ιράν στις νέες εξελίξεις, αναζητούν δάκτυλο των Ιρανών στρατιωτικών και αξιωματικών πίσω από τα όπλα, τα πυρομαχικά και τις ρουκέτες που πλήττουν το τελευταίο διάστημα το Ισραήλ. Υπενθυμίζεται ότι πρόσφατα, πύραυλος, ο οποίος εκτοξεύτηκε από τη Συρία, έπεσε πολύ κοντά,σε ευαίσθητη πυρηνική εγκατάσταση του Ισραήλ.

Ποια ήταν η αντίδραση του Τελ Αβίβ απέναντι στις κινήσεις της Άγκυρας και της Τεχεράνης; Στην ισραηλινή πρωτεύουσα, η υπηρέσιακή κυβέρνηση του Μπέντζαμιν Νετανιάχου επέλεξε να εστιάσει την προσοχή της στα αντιποινά κατά της Χαμάς, η οποία ελέγχει τη Λωρίδα της Γάζας αλλά και τον τερματισμό των παλαιστινιακών επιθέσεων. Επίσης, η ισραηλινή κυβέρνηση κλήθηκε να αντιμετωπίσει την εμφυλιακή ατμόσφαιρα που δημιουργήθηκε στο εσωτερικό του Ισραήλ, με τους Εβραίους και Άραβες πολίτες να συγκρούονται στους δρόμους των ισραηλινών πόλεων. Υπό αυτές τις συνθήκες, και με την πολιτική αστάθεια να μην έχει τέλος, ο κ. Νετανιάχου και οι συνεργάτες του επέλεξαν μια προσεκτική-εμφυλακτική στάση στις σχέσεις της χώρας με την Τουρκία. Την ίδια ώρα, όλες οι πληροφορίες από το Ισραήλ δείχνουν ότι η προσοχή της ισραηλινής πλευράς παραμένει επικεντρωμένη στον «ιρανικό κίνδυνο» και κυρίως στις οργανώσεις-proxy της Ισλαμικής Δημοκρατίας που επιτίθενται στο γειτονικό κράτος. Σε αυτό το μέτωπο, οι τόνοι από ισραηλινής πλευράς εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερα υψηλοί.

Μπόρις Τζόνσον - Ντόναλντ Τραμπ, βίοι παράλληλοι

Του **TIMOTHY GARTON ASH***

Ποια είναι η διαφορά μεταξύ του τέως προέδρου Ντόναλντ Τραμπ και του Μπόρις Τζόνσον; Η αισιόδοξη απάντηση είναι: τρία χρόνια. Η απαισιόδοξη: η αμερικανική αντιπολίτευση ήταν ενωμένη, ενώ η βρετανική είναι κατακερματισμένη. Ή μήπως η διαφορά θα έγκειται στο ότι η κυβέρνηση Τζόνσον θα εκπληρώσει έστω και λίγες από τις δεσμεύσεις της για οικονομική ανάκαμψη στα φτωχότερα κοινωνικά στρώματα;

Οι Τζόνσον και Τραμπ αποτελούν ιδανικά παραδείγματα πλουτοκρατικού λαϊκισμού, με τον Τραμπ να είναι «υπερμεταδότης» της αγγλοσαξονικής αυτής μετάλλαξης. Υποσχέθηκε να βοηθήσει τους φτωχούς, αλλά στην πραγματικότητα εξυπνέτησε τους πλούσιους. Οι πρωτοβουλίες του είχαν πάντα ως γνώμονα τα συμφέροντα των επιχειρήσεών του, των κορηγών του και της ευρύτερης ολιγαρχίας. Παρότι η αμερικανική οικονομία βρισκόταν σε καλό δρόμο μέχρι το ξέσπασμα της πανδημίας, οι ενέργειες του Τραμπ δεν οδήγησαν σε αξιοσημείωτη οικονομική ή κοινωνική ανάκαμψη, ενώ πολλοί –κυρίως φτωχοί– Αμερικανοί πέθαναν συνεπεία της κακοδιαχείρισης της πανδημίας από τον ίδιο. Αν και ο Τραμπ δεν παρήγαγε έργο, περισσότεροι από 70 εκατομμύρια Αμερικανοί τον ψήφισαν στις εκλογές του Νοεμβρίου.

Γιατί; Επειδή χρησιμοποιούμε τον όρο «έργο» με τη στενή έννοια. Ο λαϊκισμός αποτελεί πολιτιστικό όσο και οικονομικό φαινόμενο. Ο Τραμπ παρήγαγε πολιτιστικό, αλλά και ψυχολογικό, έργο. Προσέφερε σε Αμερικανούς που ένιωθαν περιθωριοποιημένοι και ταπεινωμένοι την αίσθηση ότι βρίσκεται δίπλα τους, ότι είναι «ένας από αυτούς», ένας δισεκατομμυριοχός της εργατικής τάξης, έτοιμος να αναλάβει το ιστορικό βάρος της λευκής φυλής. Η συναισθηματική πολιτική της εθνικής ταυτότητας επικράτησε έτσι πάνω στην πολιτική της κοινωνικής και οικονομικής σωφροσύνης. Ο Τραμπ απευθύνθηκε στο 90% του εκλογικού σώματος, προωθώντας όμως τα συμφέροντα του 1%.

Ο Τραμπ απέτυχε να επανεκλεγεί χάρη στη συσπείρωση του Δημο-



Ο Μπόρις Τζόνσον μάγεψε σημαντική μερίδα της Αγγλίας, που εγκατέλειψε τους Εργατικούς στην κάλπη, θυμίζοντας την τακτική του Ντόναλντ Τραμπ.

Ο Βρετανός πρωθυπουργός ξεπερνάει σε πλουτοκρατικό λαϊκισμό και τον τέως πρόεδρο των ΗΠΑ, αλλά αν δεν αναλάβει ουσιαστικές πρωτοβουλίες, κινδυνεύει να έχει την τύχη του.

κρατικού Κόμματος γύρω από τον Τζο Μπάιντεν και στην ικανότητα του πρώην αντιπροέδρου να απευθυνθεί σε μερίδα των ψηφοφόρων του Τραμπ. Ο πρόεδρος Μπάιντεν έχει τώρα τέσσερα χρόνια στη διάθεσή του για να αποδείξει ότι η παροχή υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης, κοινωνικών υπηρεσιών και απασχόλησης θα επικρατήσει απέναντι στα ισχυρά θέλητρα του εθνικισμού και του λαϊκίστικου αφηγήματος. Τα πρώτα βήματα του Δημοκρατικού προέδρου υπήρξαν υποδειγματικά. Αν ο Μπάιντεν καταφέρει να περάσει το πακέτο οικονομικής στήριξης 6 τρις. δολαρίων από το Κογκρέσο, η θητεία του ενδέχεται να θυμίζει το Νιου Ντιλ του Φράνκλιν Ρούζβελτ.

Παρότι ο Μπάιντεν προέρχεται από πτέρυγα του Δημοκρατικού Κόμματος με παραδοσιακούς δεσμούς με το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο, αναγνωρίζει ότι οι πλούσιοι οφείλουν να κάνουν πιο πολλά. Αυτό ισχύει κυρίως για τους κροίσους, οι οποίοι έχουν επωφεληθεί από τέσσερις δεκαετίες παγκοσμιοποίησης. Ο τριπλασιασμός της περιουσίας των πλουσιότερων Αμερικανών από τη δεκαετία του 1980 μέχρι σήμερα οδήγησε τον Μπάιντεν στη ριζοσπαστική πρότασή του για εξίσωση των φορολογικών συντελεστών κεφαλαίου και εισοδήματος.

Φήμες κυκλοφορούσαν πως η κυβέρνηση της Βρετανίας μελετούσε αντίστοιχη αύξηση της φορολογίας κεφαλαίου, χωρίς η σκέψη να καταλήξει. Μετά τις πρόσφατες εκλογικές επιτυχίες της, η κυβέρνηση Μπόρις Τζόνσον αντιμετωπίζει το δίλημμα να συνεχίσει την πολιτική πλουτοκρατικού λαϊκισμού ή να προχωρήσει πέρα από αυτήν. Το σκάνδαλο γύρω από τη δαπανηρή ανακαίνιση του πρωθυπουργικού διαμερίσματος στην Ντάουνινγκ Στρίτ, χάρη σε δωρεά υποστηρικτών Τόρις, η πρωτοφανής πρόσβαση στον πρωθυπουργό την οποία απολάμβανε ο οπαδός του Brexit, δισεκατομμυριοχός Τζέιμς Ντάι-

σον, η πτωχευμένη πλέον επενδυτική εταιρεία Greensill Capital, οι καταγγελίες διαφθοράς εναντίον του υπουργού Οικισμού Ρόμπερτ Τζέντρικ συνηγορούν σε «τραμπικές μορφές» αλληλοσύνδεση κυβέρνησης, κόμματος και συμφερόντων της πλουτοκρατίας. Την ίδια στιγμή, ο Τζόνσον μάγεψε σημαντική μερίδα της Αγγλίας, που εγκατέλειψε τους Εργατικούς στην κάλπη, θυμίζοντας την τακτική του Τραμπ. Παρότι το Brexit έχει πια ολοκληρωθεί, οι εθνικιστικές προεκτάσεις του συνεχίζουν να επηρεάζουν την πολιτική σκηνή.

Σε αντίθεση με τον Τραμπ, η κυβέρνηση Τζόνσον πέτυχε το στοίχημα του εμβολιασμού, ίσως ο κυριότερος λόγος για τις πρόσφατες εκλογικές επιτυχίες της. Την ίδια ώρα, οι επώδυνες επιπτώσεις του Brexit «εκδιώχθηκαν» από τα πρωτοσέλιδα του Τύπου, προς χάριν της πανδημίας.

Μέχρι στιγμής, ο Μπόρις Τζόνσον αποδεικνύεται τυχερός. Ενώ η ικανότητα του Μπάιντεν ως «μεγάλου γεφυροποιού» και το δικομματικό σύστημα της χώρας του βοήθησαν στη δημιουργία αντιπολιτευτικού μετώπου, το οποίο νίκησε τον Τραμπ, ο Τζόνσον έχει την τύχη να αντιμετωπίζει διαιρεμένη και ανίσχυρη αντιπολίτευση. Ο ηγέτης των

Εργατικών, Κιρ Στάρμερ, απέτυχε μέχρι στιγμής να συσπειρώσει τις αντίπαλες ιδεολογικές τάσεις στο κόμμα του, ενώ η προοδευτική Αριστερά της Βρετανίας ήταν πάντα μοιρασμένη ανάμεσα στο Εργατικό Κόμμα, στους Φιλελεύθερους Δημοκράτες και στους Πράσινους. Παρότι η τοπική εργατική κυβέρνηση της Ουαλλίας επωφελήθηκε στις πρόσφατες περιφερειακές εκλογές από την ταχύτητα και αποτελεσματικότητα των εμβολιασμών, μεγάλο κόστος είχε για το Εργατικό Κόμμα η επιτυχία του Σκωτσέζικου Εθνικού Κόμματος.

Σε τοπικό επίπεδο, Συντηρητικοί πολιτικοί, όπως ο δήμαρχος του Τιζ Βάλεϊ, Μπεν Χούσεν, τηρούν τις δεσμεύσεις τους με ουσιαστικές επενδύσεις σε υποβαθμισμένες κοινότητες, οι οποίες ψήφισαν μαζικά υπέρ του Brexit. Στις δημόσιες δαπάνες, όπως και στην προσωπική του ζωή, ο Τζόνσον επιλέγει να ξοδεύει less και δεν υπάρχει αύριο, όπως φάνηκε και με την επιλογή του χρυσού ταπετσαρίας της σχεδιάστριας Λούλου Λιτλ για το διαμέρισμα της Ντάουνινγκ Στρίτ. Κάποια στιγμή, όμως, ο λογαριασμός θα πρέπει να πληρωθεί, ενώ αν προσθέσουμε το τεράστιο κόστος της στήριξης της οικονομίας εν μέσω πανδημίας, τη φιλόδοξη πολιτική «κοινωνικής

ανάκαμψης» του πρωθυπουργού, τις δαπάνες του εθνικού συστήματος υγείας, τη φροντίδα του ηλικιωμένου πληθυσμού, το πρόγραμμα διά βίου μάθησης και όλες τις άλλες δεσμεύσεις που ακούστηκαν από τα χείλη της βασίλισσας στην ομιλία του θρόνου αυτή την εβδομάδα, είναι πασιφανές ότι απαιτείται ενίσχυση των φορολογικών εσόδων. Η υφιστάμενη άδικη φορολογία, που επιβαρύνει δυσανάλογα τους χαμηλόμισθους, είναι αντίθετη με την «κοινωνική ανάκαμψη». Το ερώτημα που τίθεται, λοιπόν, είναι το παρακάτω: Είστε έτοιμοι να αντιπαρεσθείτε με τις πλουτοκρατικές δυνάμεις, με τις οποίες σχετίζεστε τόσο στενά για να εξασφαλίσετε πραγματική κοινωνική ανάκαμψη σε όλη τη χώρα; Αυτό απέφυγε να κάνει ο Τραμπ, σε αντίθεση με τον Μπάιντεν, ο οποίος μοιάζει να κινείται προς την κατεύθυνση αυτήν.

Τι θα γίνει λοιπόν με εκείνη την αύξηση στον φορολογικό συντελεστή κεφαλαίου; Ή μήπως η λύση θα βρισκόταν σε ένα «φόρο πλούτου», τον οποίο ο Μάρτιν Σάνμπου των Financial Times περιέργως θεωρεί δικαιότερο από φόρο κεφαλαίου, ή ακόμη ένα φόρο αντικειμενικής αξίας ακινήτων; Όπως υποστήριξε πριν από λίγα χρόνια η σκιάδης υπουργός Οικονομικών των Εργατικών, Ρέιτσελ Ρίβς, «ο δυσκολότερος τρόπος για να πλουτίσεις σε αυτή τη χώρα είναι να εργασθείς, ενώ ο ευκολότερος είναι να διαθέτεις κεφάλαιο και ιδιαίτερα ακίνητη περιουσία».

Αν οι Συντηρητικοί δεν ξεπεράσουν την ιδεολογική απάτη του πλουτοκρατικού λαϊκισμού, υπάρχει μία πιθανότητα ένας συνασπισμός Εργατικών, Φιλελεύθερων Δημοκρατών και Πράσινων (ίσως και του Σκωτσέζικου Εθνικού Κόμματος, εάν η Σκωτία παραμείνει στο Ηνωμένο Βασίλειο) να βρει έναν τρόπο να νικήσει στις εκλογές του 2023 ή 2024. Αν, όμως, οι Συντηρητικοί ξεπεράσουν την ασθένεια του λαϊκισμού, προσθέτοντας οικονομική ουσία στα πολιτιστικά τους θέλητρα, τότε κάθε πολιτική αλλαγή θα ανασταλεί στη Βρετανία για μετά τα μέσα της δεκαετίας του 2020.

* Ο κ. Timothy Garton Ash είναι καθηγητής Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Πανδημία, Καραϊβική και σενάρια πρόωρων εκλογών στη Βρετανία

Ενισχυμένος από τις πρόσφατες εκλογές της «σούπερ Πέμπτης», στις οποίες το κόμμα του εξασφάλισε μία έδρα σε ένα κατεχόχνη προπύργιο των Εργατικών, αλλά και την καλή πορεία του προγράμματος εμβολιασμού, ο Συντηρητικός πρωθυπουργός της Βρετανίας, Μπόρις Τζόνσον, ανακοίνωσε αυτήν την εβδομάδα τις κυβερνητικές εξαγγελίες του.

Αυτό που προκάλεσε τις περισσότερες αντιδράσεις ήταν η αποκάλυψη ότι η έρευνα για την κυβερνητική διαχείριση της πανδημίας θα εγκαινιάσει την άνοιξη του 2022 και στο πλαίσιο της υπάρχει η δυνατότητα ένορκης κατάθεσης του Τζόνσον. Αν και η πρόθεση χαιρετίστηκε από την αντιπολίτευση, ο ηγέτης των Εργατικών, σερ Κιρ Στάρμερ, αναρωτήθηκε γιατί δεν θα μπορούσε να ξεκινήσει νωρίτερα.

Θεωρητικά, το επίχειρμα είναι πως μέσα στο φθινόπωρο η χώρα θα μπορούσε να βρεθεί αντιμέτωπη με νέα έξαρση της πανδημίας. Ο ίδιος ο Τζόνσον άφησε, εξάλλου, να εννοηθεί ότι δεν αποκλείεται να καθυστερήσει η άρση των περιοριστικών μέτρων πέραν της 21ης Ιουνίου, εξαιτίας της εξαπλώσεως της ινδικής μετάλλαξης. Πολλοί αναλυτές, όμως, εκτιμούν ότι η καθυστέρηση μαρτυρεί την πρόθεση του πρωθυπουργού για διενέργεια πρόωγων εκλογών και την επιθυμία του να περιέλθει στη

λήθη η έρευνα, που θα μπορούσε να αποδειχθεί καταστροφική για τα πεπραγμένα του.

Η υποψία ότι θα μπορούσε ανά πάσα στιγμή να προκληθεί πρόωρες εκλογές ο Τζόνσον ενισχύθηκε από την ανάκτηση της εξουσίας να στήνει κάλπες κατά το δοκούν. Πάντως, η συγκεκριμένη δυνατότητα, που αποτελεί ένα από τα ισχυρότερα χαρτιά στην πολιτική φαρέτρα του πρωθυπουργού, υποστηρίχθηκε και από την αντιπολίτευση. Στόχος του διακομματικού μετώπου είναι να αποφευχθεί ένα πολιτικό αδιέξοδο σαν και αυτό που είχε προκληθεί το 2019, όταν οι βουλευτές αρνούταν να συναινέσουν στο σχέδιο Τζόνσον για το Brexit χωρίς ωστόσο να υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής στις κάλπες.

Στις κάλπες με ταυτότητα

Η δεύτερη κυβερνητική εξαγγελία που ενόχλησε ήταν η θέσπιση της επίδειξης ταυτότητας ως προϋπόθεση για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος. Η συγκεκριμένη διάταξη θύμιζε έντονα τις αντίστοιχες προσπάθειες στην άλλη όχθη του Ατλαντικού εκ μέρους των Ρεπουμπλικανών. Στο όνομα της αντιμετώπισης ενδεχόμενης νοθείας, τα δύο κόμματα επικειρούν στην πραγματικότητα να περιορίσουν το εκλογικό σώμα και να αποκλείσουν τις μειονότητες από την κάλπη, διότι ακριβώς



Το πρόγραμμα εμβολιασμού θεωρείται επιτυχημένο στη Βρετανία, αλλά δεν αποκλείεται να καθυστερήσει η άρση περιοριστικών μέτρων πέραν της 21ης Ιουνίου, εξαιτίας της εξαπλώσεως της ινδικής μετάλλαξης.

Παρόλο που το κλίμα είναι εξαιρετικά θετικό για τους Συντηρητικούς, το όνομα του Τζόνσον δεν έχει σταματήσει να εμπλέκεται σε σκάνδαλα.

αυτές οι κοινωνικές ομάδες είναι που στοχοποιούνται από την πρωτοβουλία.

Υπολογίζεται ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο 3,5 εκατ. ψηφοφόροι δεν έχουν ταυτότητα με φωτογραφία και οι επικριτές του μέτρου κατηγορούν την κυβέρνηση ότι έτσι ουσιαστικά περιθωριοποιούνται

μέλη μειονοτήτων, όπως ηλικιωμένοι των οποίων οι φωτογραφίες είναι μη αναγνωρίσιμες, άνθρωποι με αναπηρία, άστεγοι και μετανάστες. Εν τώ μεταξύ, η συγκεκριμένη διάταξη αποτελεί, με βάση τις καταγγελίες της αντιπολίτευσης, «σπατάλη ενέργειας και χρήματος», αφού στο παρελθόν έχουν εντοπιστεί ελάχιστα κρούσματα νοθείας, όπως εξάλλου και πρόσφατα στις ΗΠΑ στις εκλογές του περασμένου Νοεμβρίου.

Παρόλο που το κλίμα είναι εξαιρετικά θετικό υπέρ των Τόρις και οι Εργατικοί εμφανίζονται αποδεκατισμένοι με έναν ακόμη ηγέτη τους, τον Στάρμερ, να αμφισβητείται, το όνομα του Τζόνσον δεν έχει σταματήσει να εμπλέκεται σε σκάνδαλα. Μετά το δάνειο που έλαβε για την

ανακαίνιση της πρωθυπουργικής κατοικίας, ερευνάται τώρα και για τη χρηματοδότηση διακοπών του στην Καραϊβική το 2019. Η δεκαήμερη διαμονή του σε πολυτελή βίλα τα Χριστούγεννα εκείνης της χρονιάς стоίχισε 15.000 στερλίνες, που φέρεται ότι καλύφθηκαν από παραδοσιακό χρηματοδότη των Συντηρητικών, ο οποίος αρχικά το είχε διαψεύσει.

Στο μεταξύ, αυτήν την εβδομάδα δημοσιοποιήθηκε δικαστική διαταγή εις βάρος του για την ικανοποίηση χρέους 500 λιρών, που αν και έχει εκδοθεί εδώ και έξι μήνες δεν έχει αποπληρωθεί από τον Τζόνσον. Η υπόθεση εμφανίζεται να αφορά αποζημίωση για συκοφαντική δυσφήμιση.

BBC, REUTERS

Δημοψήφισμα στη Σκωτία

Το ζήτημα της διενέργειας δημοψηφίσματος για την ανεξαρτησία της Σκωτίας είναι θέμα χρόνου, διακήρυξε η νεοεκλεγείσα πρωθυπουργός Νικόλα Στέρτζον, επιβεβαιώνοντας πως το ζητούμενο στην περίπτωση εκλογικής νίκης της είναι «το πότε και όχι το αν». Παρόλο που το κόμμα της, το Εθνικό Κόμμα της Σκωτίας (SNP), υπολείπεται μία έδρα για την εξασφάλιση πλειοψηφίας στο Κοινοβούλιο, μια συμμαχία με τους Πράσινους αναμένεται να επεκτείνει τη θητεία της και να ανοίξει τον δρόμο για μια νέα προσπάθεια εξόδου της χώρας από το Ηνωμένο Βασίλειο. Η πρόκληση του δημοψηφίσματος ωστόσο δεν είναι εύκολη, καθώς η Σκωτία έχει δρόμο ακόμη στη διαδικασία εμβολιασμού και στην επανεκκίνηση της οικονομίας. Το δεύτερο πρόβλημα είναι πως για να είναι δεσμευτικό το αποτέλεσμα απαιτείται η συναίνεση του Μπόρις Τζόνσον, ο οποίος όμως δεν θα ήθελε να μείνει στην Ιστορία ως ο ηγέτης που έχασε τη Σκωτία. Τέλος, η επανένταξη της Σκωτίας στην Ε.Ε. δεν θα είναι εύκολη υπόθεση. Η Ισπανία, π.χ., δεν θα ήθελε να ενθαρρύνει τέτοιου είδους αποσχιστικές τάσεις, λόγω Καταλωνίας.

Το Μεγάλο Αλμα προς τα αστέρια

Πώς η Κίνα, ο ασιατικός οικονομικός και γεωπολιτικός γίγαντας, κατάφερε να αναδειχθεί και σε διαστημική υπερδύναμη

Σε υπερδύναμη του Διαστήματος αναδεικνύεται, με γρήγορα και σταθερά βήματα, η Κίνα, λαμβάνοντας επάξια ηγετική θέση μεταξύ των παικτών αυτής της γεωπολιτικής σκακιέρας. Το Πεκίνο επιζητεί να εκθρονίσει τις ΗΠΑ από την πρωτοκαθεδρία στις διαστημικές εξερευνήσεις και στην τεχνολογική εξέλιξη. Αναμφίβολα, οι διαστημικές επιτυχίες του τους τελευταίους μήνες είναι πολλές και σημαντικές. Κομβική σημασία στην ανάδειξη της κινεζικής ισχύος στον τομέα έχει η, προ εβδομάδων, έναρξη συναρμολόγησης του διαστημικού σταθμού Tiangong (Επουράνια Ανάκτορα), «καρδιάς» του διαστημικού προγράμματος της χώρας. Το φιλόδοξο εγχείρημα ξεκίνησε με την τοποθέτηση σε τροχιά του κεντρικού τμήματος του σταθμού, του Tianhe (Ουράνια Αρμονία).

Το διαστημικό εργαστήριο αναμένεται να ολοκληρωθεί και να είναι πλήρως λειτουργικό την επόμενη χρονιά. Ο Tiangong ίσως τα επόμενα χρόνια να είναι το μοναδικό εργαστήριο σε χαμηλή τροχιά γύρω από τη Γη. Μέχρι τότε, όμως, θα αποτελεί το «αντίπαλον δέος» του πολύ μεγαλύτερου Διεθνούς Διαστημικού Σταθμού, θέτοντας το Πεκίνο σε ευθεία ανταγωνισμού τόσο με την Ουάσινγκτον όσο και με τις άλλες χώρες που αποστέλλουν εκεί πληρώματα. Κάποια πειράματα που έχουν ήδη προγραμματιστεί από τους Κινέζους επιστήμονες, θα εκπονηθούν σε συνεργασία με άλλα κράτη (Βέλγιο, Πολωνία, Περού, Ολλανδία, Σαουδική Αραβία, Ρωσία, Ισπανία, Ελβετία κ.ά.), αλλά χωρίς συμμετοχή των ΗΠΑ και της NASA. Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα, που θα πραγματοποιήσουν η Γαλλία, η Νορβηγία και η Ολλανδία, αφορά τη μελέτη της εμφάνισης μεταλλάξεων στο γενετικό υλικό μεexas εξαιτίας της κοσμικής ακτινοβολίας.

Μία ακόμη θριαμβευτική εξέλιξη του κινεζικού προγράμματος θα συντελεστεί τις επόμενες ημέρες στον Αρη, όταν θα προσεδαφιστεί, εφόσον το εγχείρημα ευοδωθεί, το ρομποτικό όχημα Zhurong (Θεός της Φωτιάς). Πρόκειται για μέρος του προγράμματος Tianwen-1 (Ερωτήματα προς τα Ουράνια) που στοχεύει στην εξερεύνηση του Κόκκινου Πλανήτη. Αν όλα εξελιχθούν όπως ελπίζει το Πεκίνο, τότε η Κίνα θα γίνει η δεύτερη χώρα, παγκοσμίως,



Η εκτόξευση του πυραύλου, στις 29 Απριλίου, ο οποίος έβαλε σε τροχιά το Tianhe, το κεντρικό τμήμα του κινεζικού διαστημικού σταθμού, συνοδεύθηκε με συναυλία, αλλά και... παρτιτάγουδα. Μερικές ημέρες αργότερα, ο πύραυλος άρχισε να πέφτει ανεξέλεγκτα προς τη Γη - ευτυχώς κατέληξε στον Ινδικό Ωκεανό.

Ο Tiangong ίσως τα επόμενα χρόνια να είναι το μοναδικό εργαστήριο σε χαμηλή τροχιά γύρω από τη Γη μέχρι τότε θα αποτελεί το «αντίπαλον δέος» του Διεθνούς Διαστημικού Σταθμού, της NASA και των ΗΠΑ.

που θα έχει πετύχει την ανάπτυξη οχήματος στην αρειανή επιφάνεια και η τρίτη που καταφέρει ομαλή προσεδάφιση, μετά τις ΗΠΑ και τη Σοβιετική Ένωση. Στα τέλη της περασμένης χρονιάς, επίσης, το κινεζικό διαστημόπλοιο Chang'e-5, που έλαβε το όνομα της θεάς Σελήνης, συγκέντρωσε και μετέφερε στη Γη 2,2 κιλά σεληνιακών πετρωμάτων. Είναι η πρώτη φορά που έγινε κάτι τέτοιο μετά σαράντα χρόνια. Ταυτόχρονα, τοποθέτησε στον φυσικό μας

δορυφόρο την κινεζική σημαία, σύμβολο των φιλοδοξιών του Πεκίνου.

Η Αλάνα Κρολίκόφσκι, ερευνήτρια στο Κολέγιο Επιστημών και Τεχνογνωσίας του Μιζούρι, επισημαίνει ότι όπως συνέβαινε με τον ανταγωνισμό ΕΣΣΔ και ΗΠΑ για την κατάκτηση του Διαστήματος κατά τον Ψυχρό Πόλεμο, η ανάδειξη της Κίνας σε ηγετική δύναμη στο Διάστημα, πέρα από τα πρακτικά, εμπορικά και πιθανά στρατηγικά οφέλη, έχει μείζονα συμβολική σημασία. Οι διαστημικές ικανότητες της χώρας αποτελούν διαφήμιση για την τεχνογνωσία και την υψηλή ποιότητα των προϊόντων της, που αντέχουν στη δοκιμασία των διαστημικών ταξιδιών. Επίσης, καθώς κάθε κινεζική επιτυχία στο Διάστημα είναι ορατή παγκοσμίως, βελτιώνει τη διεθνή εικόνα της χώρας, κάτι που ασφαλώς χρειάζεται για να αποκαταστήσει τη ζημία που της προκάλεσε η πανδημία, και ενισχύει τον πατριωτισμό των Κινέζων πολιτών. Παράλληλα οι επιτυχίες του Πεκίνου αποτελούν ένα ισχυρό

όπλο σε αυτό που οι Κινέζοι αξιωματικοί αποκαλούν «γιουλούν ζαν», δηλαδή πόλεμο για την κατάκτηση της κοινής γνώμης. Πρόκειται για τη σταθερή και συνεχή προσπάθεια της Κίνας να αποκτήσει διεθνώς αξιοπιστία, τόσο ως εταίρος όσο και ως δύναμη, αποκρούοντας, ταυτόχρονα, οποιαδήποτε προσπάθεια υποτίμησης του Πεκίνου.

Η διαφορά Πεκίνου, NASA

Ένας από τους παράγοντες που συνέβαλαν στην εξέλιξη της Κίνας στον τομέα των διαστημικών ταξιδιών είναι ότι, εν αντιθέσει προς τη NASA, όπου οι μεταβολές της διεύθυνσης, της κατεύθυνσης των προγραμμάτων και των φιλοδοξιών είναι συχνές, το Πεκίνο τηρεί ευλαβικά τους στόχους και το χρονοδιάγραμμα που έχει καθορίσει για την κατάκτηση του Διαστήματος.

Την ίδια στιγμή, οι κινεζικές επιτυχίες εισάγουν μια νέα εποχή παγκόσμιας συνεργασίας και διπλωματικών κερδών, όπως άλλωστε αποδεικνύει η δηλωμένη διάθεση

Μόσχας και Νέου Δελχί να συμμετάσχουν στον κινεζικό σταθμό. Όταν μάλιστα παροπλιστεί ο ΔΔΣ μετά το 2024, το κινεζικό θα παραμείνει το μοναδικό διεθνές διαστημικό εργαστήριο σε χαμηλή τροχιά γύρω από τη Γη, γεγονός που θα καταστήσει την Κίνα ντε φάκτο υπερδύναμη του Διαστήματος. Η δυναμική πορεία της Κίνας φυσικά δεν είναι αποκλειστικά στρωμένη με εντυπωσιακές επιτυχίες. Ήδη, μετά το τελευταίο κινεζικό εγχείρημα για τη συναρμολόγηση του Tiangong, δυτικοί αναλυτές κατήγγειλαν την κινεζική ηγεσία για επικίνδυνη και ανεύθυνη συμπεριφορά εξαιτίας της αδιαφορίας της για την τύχη των διαστημικών σκουπιδιών που αφήνει πίσω της. Ακόμη και αν δεν υπάρξει νέα «κούρσα του Διαστήματος» όπως την ψυχροπολεμική περίοδο, τα κινεζικά εγχειρήματα προμηνύουν την έλευση μιας χρυσής εποχής διαστημικών εξερευνήσεων.

REUTERS, A.P.

Ιστορικά κειμήλια κάτω από τους λιωμένους παγετώνες

Αγνωστες πτυχές του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στις Άλπεις εντοπίζουν οι επιστήμονες στα ευρήματα που αποκαλύπτονται

Της **JACEY FORTIN**
THE NEW YORK TIMES

Καθώς λιώνουν και συρρικνώνονται οι παγετώνες των Άλπεων στη βόρεια Ιταλία, παγωμένα κειμήλια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου αναδύονται από τον πάγο. Ανάμεσα σε αυτά περιλαμβάνονται φλιτζάνια, κουτιά, γράμματα, όπλα και οστά χωρίς το μεδούλι. Τα ιστορικά αυτά υπολείμματα βρέθηκαν σε στρατώνες στα σπάλαιο κοντά στην ψυχρή κορυφή του όρους Σκορλόουτσο (3.048 μέτρα), κοντά στα σύνορα με την Ελβετία.

Οι στρατιώτες της Αυστροουγγαρίας που έμειναν στους στρατώνες πολέμουσαν τις ιταλικές δυνάμεις στον Λευκό Πόλεμο των Άλπεων την περίοδο 1915-1918. Απομακρυσμένοι από το πιο διάσημο Δυτικό Μέτωπο, όπου λάμβαναν χώρα οι αιματηρές συγκρούσεις μεταξύ της Γερμανίας και της Γαλλίας, τα στρατεύματα ανέβηκαν σε μεγάλα ύψη μέσα στο κρύο για να στήσουν οχυρώσεις στον βράχο και στο χιόνι.

Οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες που δοκίμασαν τα στρατεύματα στο όρος Σκορλόουτσο διατήρησαν σε καλή κατάσταση τους στρατώνες τους, παγώνοντας την είσοδο όταν οι στρατιώτες εγκατέλειψαν τη θέση τους στο τέλος του πολέμου, το 1918. Ήταν ουσιαστικά αδιαπέραστη για δεκα-

ετίες, έως το 2017, όταν αρκετός από τον πάγο και το χιόνι είχαν λιώσει, επιτρέποντας την είσοδο στους ερευνητές. Επειτα από ένα μακρόχρονο έργο με επικεφαλής το Μουσείο Λευκού Πολέμου στο Αντάμελο, οι στρατώνες ανασκά-

Οι εξαιρετικά χαμηλές θερμοκρασίες σκότωσαν πολλούς στρατιώτες στη βόρεια Ιταλία το 1915-1918· σήμερα, οι θερμότερες συνθήκες αποτελούν ένα διαφορετικό είδος απειλής.

φτηκαν, αποκαλύπτοντας τα αντικείμενα που έμειναν πίσω και προσφέρουν μια πληρέστερη ματιά για τους ανθρώπους που έζησαν εκεί έναν αιώνα πριν. Οι στρατιώτες στο Εθνικό Πάρκο Στέλβιο είναι ένα «είδος χρονομηχανής», δήλωσε ο Στεφάνο Μοροσίνι, ιστορικός και συντονιστής έργων πολιτιστικής κληρονομιάς για το πάρκο και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Μπέργκαμο. «Ενδιαφερόμαστε όχι μόνον από ιστορικά αλλά και από επιστημονική σκοπιά», πρόσθεσε. «Πώς ήταν η ρύπανση; Ποιες ήταν οι επιδημιολογικές συνθήκες



Ενα από τα δεκάδες παγωμένα ευρήματα που βρέθηκαν σε στρατώνες στα σπάλαιο κοντά στην κορυφή του όρους Σκορλόουτσο.

σε τους στρατώνες; Πώς κοιμούνταν οι στρατιώτες και πόσο υπέφεραν; Τι έτρωγαν;».

Πολλά από τα αντικείμενα θα παρουσιαστούν σε μουσείο που αναμένεται να ανοίξει τον επόμενο χρόνο στην πόλη Μπόρμιο, δήλωσε ο Μοροσίνι. Εργαζόμενοι του Μουσείου Λευκού Πολέμου στο Τεμπού εργάζονται για να αποκαταστήσουν τα κειμήλια. Ο Λούκα Πεντρότι, επιστημονικός συντονιστής στο πάρκο, σημείωσε ότι τα αντικείμενα αποτελούν μαθήματα Ιστορίας, αλλά και περιβαλλοντικής επιστήμης. Ο Πεντρότι, ο οποί-

ος ζει στο πάρκο από παιδί, έχει παρακολουθήσει τους παγετώνες να υποχωρούν εδώ και δεκαετίες, βλέποντας αλλαγές στη χλωρίδα και παρατηρώντας ότι τα ζώα που αγαπούν το κρύο ανεβαίνουν προς τα βουνά, προς πιο κατοικήσιμες ζώνες που συνεχίζουν να συρρικνώνονται. Οι εξαιρετικά χαμηλές θερμοκρασίες σκότωσαν πολλούς στρατιώτες στη βόρεια Ιταλία περισσότερο από έναν αιώνα πριν. Σήμερα, οι θερμότερες συνθήκες αποτελούν ένα διαφορετικό είδος απειλής. «Νομίζω ότι είναι σημαντικό να χρησιμοποιήσουμε το

πάρκο ως μέσο ευαισθητοποίησης για την κλιματική αλλαγή».

Κατά τη διάρκεια του Λευκού Πολέμου, οι περισσότεροι στρατιώτες πιστεύεται ότι έχασαν τη ζωή τους από τις περιβαλλοντικές δυσκολίες και όχι τις μάχες. Τα απομακρυσμένα φυλάκιά τους ήταν δύσκολο να ενισχυθούν με τρόφιμα και προμήθειες, και οι ανεμοδαρμένες κορυφές ήταν επιρρεπείς σε χιονοστιβάδες. «Εδώ, οι άντρες περνούν τις μέρες τους τυλιγμένοι σε γούνες, τα πρόσωπά τους αλείφονται με γράσο για προστασία και περνούν τις παγωμένες νύχτες κρυμμένοι σε τρύπες στο χιόνι», έγραψε ο ανταποκριτής εφημερίδας Ε. Αλεξάντερ Πάουελ, στο βιβλίο του «Η Ιταλία σε πόλεμο», που δημοσιεύθηκε το 1918. «Σε κανένα μέτωπο, όχι στις ηλιόλουστες πεδιάδες της Μεσοποταμίας, ούτε στα παγωμένα έλη της Μαντζουρίας, ούτε στην αιματηρή λάσπη της Φλάνδρας, οι μαχητές ζουν τόσο σκληρά όπως εδώ στην κορυφή του κόσμου».

Η πείνα

Ιταλοί επιστήμονες και ερευνητές εργάζονται για την αναπαράσταση της καθημερινής ζωής των στρατιωτών που πολέμησαν στο παγωμένο μέτωπο. Είναι ήδη σαφές ότι οι στρατιώτες βρίσκονταν αντιμέτωποι με την πείνα, καθώς ήταν αρκετά πεινασμένοι

Τα κουφάρια

Το πρόβλημα των διαστημικών σκουπιδιών ανέδειξε η «βουτιά» του κινεζικού πρωωθητικού πυραύλου «Long March 5» στον Ινδικό Ωκεανό την περασμένη Κυριακή. Ο βάρους 20 τόνων πύραυλος, αφού επί ημέρες παρέμενε ως διαμόκλειος σπάθη πάνω από τη Γη, κατέληξε στα ιωκεάνια βάθη των Μαλδιβών. Αν και δεν προκάλεσε ανθρώπινες απώλειες ή υλικές ζημιές, το γεγονός αποκαλύπτει τις απειλές των διαστημικών σκουπιδιών και δεν μπορεί να αγνοηθούν. Οι παλαιοί δορυφόροι και τα τμήματα πυραύλων, που βρίσκονται σε ύψος εκατοντάδων χιλιομέτρων από τον πλανήτη μας, αποτελούν κίνδυνο τόσο για την ανθρώπινη κοινότητα όσο και τη διαστημική εξερεύνηση. Περισσότεροι από έξι χιλιάδες δορυφόροι βρίσκονται σε τροχιά. Οι μισοί δεν λειτουργούν πια, είναι δηλαδή μεταλλικά κουφάρια, που θα μπορούσαν ανά πάσα στιγμή να μας καταπλακώσουν. Οι πιθανότητες είναι βέβαια ελάχιστες, χωρίς ωστόσο αυτό να υποβαθμίζει το πρόβλημα. Τα διαστημικά σκουπίδια, που με την εντατικοποίηση των συμπαντικών εξερευνήσεων αυξάνονται, συχνά συγκρούονται μεταξύ τους. Όσο το πλήθος τους μεγαλώνει, τόσο πολλαπλασιάζονται και οι συγκρούσεις, δημιουργώντας ακόμη περισσότερα θραύσματα που, με τη σειρά τους, προκαλούν περισσότερες συγκρούσεις. Δεν αποκλείεται μελλοντικά η δυναμική κατάσπαση, ακόμη και αν γλιτώσει η Γη, να μετατρέψει μια διαστημική ζώνη σε πηχτό ιωκεανό κοινορτοποιημένου πλαστικού και μετάλλου, που θα καταστρέφει οποιονδήποτε πύραυλο διέλθει, βάζοντας όδο στο τέλος της διαστημικής εποχής.



Η μετάλλαξη του Γκουαρντιόλα

Ο Πεπ έμαθε από τα λάθη του και είναι έτοιμος να ξανακαθίσει στον θρόνο της Ευρώπης

Η Μάντσεστερ Σίτι κέρδισε και στον δεύτερο ημιτελικό την φιλόδοξη Παρί και θα βρεθεί στον τελικό του Τσάμπιονς λιγκ, που θα γίνει στο επιβλητικό Ντραγκάο στις 29/5, για πρώτη φορά στην ιστορία της. Ο Πεπ Γκουαρντιόλα επιστρέφει σε ένα τόσο μεγάλο τελικό δέκα ολόκληρα χρόνια μετά και ετοιμάζεται να μπει στο κλαμπ των λίγων προπονητών που έχουν κερδίσει το μεγάλο τρόπαιο με δυο διαφορετικές ομάδες. Είναι έτοιμος να το καταφέρει σε μια σεζόν που η Σίτι του αγωνίζεται λιγότερο θεαματικά από προηγούμενες σεζόν. Αν το πετύχει αυτό θα οφείλεται όχι μόνο στον πλούτο της ομάδας του, αλλά και στην δική του αλλαγή. Θα λεγα στη μετάλλαξή του.

Πάντα πρόβλημα οι ημιτελικοί

Το εμπόδιο που είχε μπροστά του στον ημιτελικό ο Πεπ Γκουαρντιόλα ήταν το πιο ψηλό που μπορούσε να βρει τη δεδομένη στιγμή: η Παρί, μετά τις προκρίσεις με αντιπάλους την Μπαρτσελόνα και την κάτοχο του τροπαίου Μπάγερν Μονάχου, έδειχνε έτοιμη να πάρει το κύπελλο που έχασε πέρυσι στον τελικό στις λεπτομέρειες.

Ο Γκουαρντιόλα δυσκολευόταν πάντα στους ημιτελικούς του Τσάμπιονς λιγκ – όποια ομάδα κι αν είχε στα χέρια του και μάλιστα απέναντι σε αντιπάλους λιγότερο ποιοτικούς από την εφετινή Παρί. Με την Μπαρτσελόνα για να αποκλείσει κάποτε την Τσέλι χρειάστηκε ένα γκολ του Ινιέστα στο 93' και τα φαλτσοσφυρίγματα του αξέχαστου διαιτητή Ομπρεμπό, που χρόνια μετά το αντίο του παραμένει ένας από τους μεγαλύτερους σόουμαν τις ευρωπαϊκούς – ο Ντιντιέ Ντρογκκμπά τον θυμάται ακόμα. Ένα χρόνο αργότερα δεν τα κατάφερε με αντίπαλο την Ίντερ του Μουρίνιο. Με την Μπάγερν ο Πεπ γνώρισε μια ήττα πραγματικό διασυρμό με 3-0 από την Μπαρτσελόνα και μια άλλη ακόμα χειρότερη με 0-4 από την Ρεάλ, ενώ οδυνηρούς αποκλεισμούς πριν τον τελικό έχει γνωρίσει και στον πάγκο της Σίτι με αντιπάλους την Λίβερπουλ, την Τότεναμ και πέρυσι την Λιόν. Τα δυο ματς που κέρδισε κόντρα στην Παρί, πρέπει να είναι τα καλύτερα ματς ομάδας του σε ημιτελικούς.

Εγγραφα πριν λίγες μέρες ότι μέχρι τώρα ο καλύτερος ημιτελικός ομάδας του Πεπ ήταν μια νίκη της Μπάρτσα με 0-2 στο Μπερνμπέου κόντρα στη Ρεάλ. Και τότε όμως στο δεύτερο ματς η Μπάρτσα δεν είχε εντυπωσιάσει: πέρασε με μια ισοπαλία (1-1) για να πάει στη συνέχεια στο Γουέμπλεϊ να κατακτήσει το τρόπαιο. Φέτος η Σίτι στη ρεβάνς με την Παρί έπαιξε καλύτερα από ό,τι στο πρώτο ματς στο Παρίσι.

Η ανασφάλεια του Ποκετινό

Γιατί ο Πεπ τα κατάφερε φέτος εκεί που δέκα χρόνια έσπαγε τα μούτρα του; Οι λόγοι είναι πολλοί. Πρώτα



Φέτος ο προπονητής της Μάντσεστερ Σίτι πρόσεξε πιο πολύ την άμυνα, ενώ το rotation του είχε να κάνει πιο πολύ με την επίθεση.

Η Σίτι δεν είναι άδεια από ενέργεια στο τέλος της σεζόν, όπως τα προηγούμενα χρόνια, γιατί δεν τρέχει συνεχώς από τον περασμένο Αύγουστο. Φορμαρίστηκε αργά.

από όλα ο αντίπαλος και τα προβλήματα του. Στη διαδικασία των δυο ματς αποδείχτηκε πως η παρουσία του Ποκετινό στον πάγκο της Παρί υπήρξε αβαντάζ για τη Σίτι. Ο Ποκετινό έχοντας δουλέψει για καιρό στην Αγγλία έτρεμε τη Σίτι κι αυτό φάνηκε ειδικά στο πρώτο ματς στο οποίο και κρίθηκαν όλα: ο Ποκετινό έχει αποκλείσει την Σίτι με την Τότεναμ, ωστόσο εκείνη του η επιτυχία ήταν μάλλον η εξαίρεση σε ένα κανόνα που τον ήθελε χειροκροτητή των σπουδαίων αποτελεσμάτων του Γκουαρντιόλα στο νησί.

Ο Ποκετινό έχει δει τις μεγάλες χρονιές της Σίτι και κουβαλούσε ήττες που του προκαλούσαν ανασφάλεια. Η Παρί έπαιξε με το φόβο του προπονητή της στο Παρίσι ενώ στο τελευταίο ματς έμοιαζε μόνη και αβοή-

θητη. Τα προβλήματα του Εμπιάπé, που μάλλον δεν έπρεπε να αγωνιστεί στο πρώτο ματς μετά τον τραυματισμό του στο παιχνίδι με τη Μets , είναι μια καλή δικαιολογία, αλλά δεν μπορεί να οφείλεται μόνο στην απουσία του καταπληκτικού πιτσιρικά η γενικά φτωχή παρουσία των Γάλλων, μετά μάλιστα αυτά που έδειξαν με την Μπαρτσελόνα και την Μπάγερν.

Ο φόβος του Ποκετινό έβγαλε στο φως το γεγονός ότι οι Παριζιάνοι είναι ομάδα με συγγενή με τη Σίτι προβλήματα – το πιο μεγάλο είναι η έλλειψη εμπειριών καθώς και η light φανέλα. Η Σίτι είχε φέτος ένα αντίπαλο που όπως αυτή έχει ξοδέψει δισεκατομμύρια, γεγονός που την απάλλαξε από το μόνιμο βάρος να δικαιολογεί τον τίτλο της ακριβότερης ομάδας του κόσμου. Ο Γκουαρντιόλα προετοίμασε το ματς χωρίς το στρες των προηγούμενων χρόνων – το στρες να αποδείξει πως σκορπά τα χρήματα που δεν ήθελε χειροκροτητή των σπουδαίων αποτελεσμάτων του επίστημονή του ότι η Σίτι δεν είναι απλά μια ομάδα που ξοδεύει χρήματα δείχνει την ανάγκη του να υπενθυμίσει ότι κι αυτός και οι παίκτες του δουλεύουν – το αυτονόητο δηλαδή. Φέτος δεν υπήρχε άγχος, ούτε έξτρα πίεση: στη μονομαχία των νεόιλουτων έπρε-

πε η Σίτι να είναι απλά καλύτερη. Και ήταν πολύ καλύτερη.

Η δύναμη της άμυνας

Η Σίτι προκρίθηκε εμφαντικά και εύκολα και τα κατάφερε γιατί ήταν αρκετά διαφορετική από αυτό που είχαμε συνηθίσει. Η Σίτι φέτος δεν είναι άδεια από ενέργεια στο τέλος της σεζόν, όπως τα προηγούμενα χρόνια, γιατί δεν τρέχει συνεχώς από τον περασμένο Αύγουστο. Φορμαρίστηκε αργά: θυμίζω ότι στα μέσα Νοεμβρίου ήταν στην όγδοη θέση στην Πρέμιερλιγκ. Εξαιτίας της συμμετοχής της στην περσινή αυγουστιατική «φούσκα» της UEFA δεν έκανε την προετοιμασία που ήθελε και ξεκίνησε τη χρονιά με προβλήματα: όχι με τέρμα το γκάζι. Οι δυσκολίες ανέδειξαν την πρόοδο του Γκουαρντιόλα που άλλαξε το παιχνίδι της ομάδας του. Ξέροντας πως η ένταση θα λείπει, ο Πεπ έμαθε στη Σίτι να κερδίζει με 1-0 – το ‘κανε πολλές φορές φέτος.

Ο Πεπ φέτος πρόσεξε πιο πολύ την άμυνα και το rotation του είχε να κάνει πιο πολύ με την επίθεση: στο Παρίσι, είχε στον πάγκο τους Στέρλινγκ, Αγκουέρα και Ζεζούς – σημάδι ότι έπαιζαν οι πιο φορμαρισμένοι, που τη δεδομένη στιγμή είναι ο Ντε Μπρόιν, ο Μακρες κι ο Φοντεν. Η Σίτι είχε όση ενέργεια της χρειαζόταν για να πρεσάρει ψηλά και σωστά σε όσο χρόνο αυτό είναι απαραίτητο: (το έκανε και με την Ντόρτμουντ στη Γερμανία και με την Παρί για ένα ημίχρονο (το δεύτερο) κερδίζοντας και τους δυο με ανατροπή του σκορ. Είχε όμως και την απαραίτητη συγκέντρωση για να παίξει άψογη άμυνα: αν ο τερματοφύλακας της είχε λίγη δουλειά είναι γιατί ο Ντιαζ, ο Στόουνς, ο Φερναντινίο, ο Γουόκερ δεν άφησαν στον Ικάρντι, τον Νείμάρ και τον ντι Μαρία σχεδόν τίποτα. Το ότι η επίθεσή της, αν βρει χώρους, μπορεί να σκοράρει ακόμα και χάρη σε μια σωστή επαναφορά του τερματοφύλακα (όπως στη φάση του 1-0) το ξέρουμε. Το παραδοσιακό πρόβλημα ήταν για την ομάδα του Πεπ να κρατήσει σε κάποια τέτοια ματς το μηδέν. Φέτος το έμαθε.

Ο Γκουαρντιόλα χρειάστηκε μια δεκαετία για να φτάσει στην μετάλλαξη του. Η Σίτι του έχει 25 παίκτες και παίζουν όλοι - η μεγάλη Μπαρτσελόνα του είχε δεκαπέντε. Η Σίτι του ξοδεύει χρήματα για να αγοράσει αμυντικούς, όπως ο Ντιαζ και τερματοφύλακες όπως ο Αντερσον - η Μπαρτσελόνα δεν το έκανε ποτέ. Ο Πεπ δίνει στον Ντε Μπρόιν την ελευθερία των κινήσεων που δεν έδινε στον Ιμπραήμοβιτς. Δεν έχει επίσης πια πρόβλημα να αφήσει τη μπάλα στον αντίπαλο για να τον χτυπήσει στις αντιπεθέσεις. Ο Πεπ είναι έτοιμος να ξανακαθίσει στο θρόνο της Ευρώπης. Η διαφορά με δέκα χρόνια πριν είναι ότι τότε παρτίδα μαθήματα. Τώρα δείχνει πως έχει πάρει και τα δικά του...

ΑΠΟΦΕΙΣ

Ομάδες... ενός ατόμου



Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Οι παλαιότεροι σε ηλικία, που πιθανολογώ ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα εμβολιασμού τους κατά του Covid, θα θυμούνται μετά ευκολίας εικόνες, καταστάσεις και γεγονότα που παραπέμπουν στη στενή σχέση κόσμου και σωματείου. Την εμπλοκή της μεγάλης μάζας των μελών της ομάδας που καθόριζε τις τύχες της, λαμβάνοντας αποφάσεις από τη βάση της. Τότε που έσπευδε ο καθένας νυχτιάτικα στο οίκημα του σωματείου μήπως και συμβάλει ή ακούσει με τ' αυτιά του την απόφαση του διοικητικού συμβουλίου. Εποχές που ο τρόπος διαχείρισης μικρών αλλά και μεγάλων σωματείων ήταν βαθιά συλλογικός, σ' αντιθεση με τη σύγχρονη εποχή όπου το προσωποκεντρικό μοντέλο κυριαρχεί και όσο πάει εδραιώνεται.

Τα χρόνια πέρασαν, οι συνθήκες άλλαξαν και σιγά - σιγά στο χώρο του ποδοσφαίρου προέβλεπαν μικρά σωματεία του νησιού, τα οποία διοικούνται αποκλειστικά και μόνο από ένα και μόνο άτομο, που λειτουργεί σαν ψευδο-μεγαλομέτοχος χωρίς όμως να διαθέτει μετοχές, και χωρίς καλά, καλά να διαθέτει τη συναίνεση των μελών, που, έτσι και αλλιώς, είναι αποστασιοποιημένα από τις εξελίξεις (δες τις περιπτώσεις Εθνικού, Ερμής, Δόξα, Καρμιώτισσα και πολλών άλλων ομάδων). Με το πέρασμα του χρόνου και οι μεγάλες ομάδες υιοθέτησαν τέτοιες μεθόδους που σε καμία περίπτωση δεν περιλαμβάνουν δημοκρατικές διαδικασίες ή πολύ περισσότερο δεν λαμβάνεται υπόψη η γνώμη των πολλών.

Σ' ένα αυστηρά επιχειρηματικό-κερδοσκοπικό πλαίσιο, όπως είναι δηλαδή αυτό του κυπριακού ποδοσφαίρου, θα έλεγε κανείς ότι οποιοσδήποτε άλλος τρόπος πέραν αυτού φλερτάρει με τον ρομαντισμό... μόνο που δεν ισχύει κάτι τέτοιο, αφού λίγο να γνωρίζει τι γίνεται στην Ευρώπη θα διαπιστώσει ότι μιγίζνα και ρομαντισμός συνυπάρχουν ακριβώς λόγω της εμπλοκής του κόσμου με μεγαλοεπιχειρηματίες και οικονομικά συμφέροντα.

Στην Κύπρο, οι ομάδες ολόένα και «αιχμαλωτίζονται» στα επιχειρηματικά πλάνα του ατόμου, οι οπαδοί μετατρέπονται σε «πελάτες», ενώ το σωματείο και τα μέλη του αρκούνται σε διακοσμητικό ρόλο. Από τον κανόνα δεν εξαιρούνται πια ούτε και οι μεγάλες ομάδες, που αν και ακολουθούνται από μεγάλο αριθμό οπαδών, που όσο πάει μειώνεται η αλήθεια, ανέπτυξαν μια βαθιά εξάρτηση από το άτομο. Είτε λέγεται ΑΕΛ του Σοφοκλέους, είτε Απολλωνας του Κίρζη, ΑΠΟΕΛ του Πετρίδη, Ομόνοια του Παπασταύρου, ΑΕΚ του Καραπατάκη και Ανόρθωση του Πουλλαϊδή, η συλλογικότητα και οι οπαδοί ολόένα και αποστασιοποιούνται μ' αποτέλεσμα ο ποδοσφαιρικός χάρτης του νησιού, να περιλαμβάνει πια «μαγαζιά και επιχειρήσεις» ενός πια ατόμου... παρά σωματεία, με κόσμο, συνεδριάσεις και συλλογικές αποφάσεις...

Η αυτοκριτική δεν βλάπτει



Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ**

Ανεξάρτητα από την όποια απόδοση των διατιπών του τελικού κυπέλλου χθες βράδυ, η αναφορά και μόνο, από την πλευρά του Συνδέσμου Διατιπών Κύπριου, για παρουσία μελών του στον τελευταίο μεγάλο αγώνα της φετινής αγωνιστικής περιόδου, αποτελεί ένα ακόμη σοβαρό λάθος, ανάλογο με τα πολλά στα οποία υπέπεσαν φέτος οι κύπριοι διατιπτές κατά τη διάρκεια του πρωταθλήματος. Σοβαρά λάθη, από τα οποία προέκυψε η (επιτακτική) ανάγκη καθόδου ξένων συναδέλφων τους, για δεύτερη σερί αγωνιστική περίοδο.

Τα λάθη της διατιπσίας ποτέ δεν θα εκλείψουν. Τα μαζεμένα σοβαρά λάθη ενοχλούν, ειδικά όταν αυτά επαναλαμβάνονται από τους ίδιους και μάλιστα έμπειρους διατιπτές. Πιο τραγικό, για του κύπριους διατιπτές, η ξεκάθαρη αδυναμία η οποία διαπιστώθηκε φέτος, ακόμη και μετά τον Δεκέμβριο, πρώτο μήνα εφαρμογής του VAR. Αδυναμία η οποία κατέρριψε και το μοναδικό επιχείρημα τους, για χρόνια, αντιδρώντας στην κριτική την οποία δέχονταν, απ' αυτούς που είχαν τη δυνατότητα – πολυτέλεια να κρίνουν και να αξιολογήσουν με... σύμμαχο την τηλεοπτική εικόνα. Δυνατότητα και πολυτέλεια η οποία προσφέρθηκε στους κύπριους διατιπτές, μέσω του VAR, την οποία, ωστόσο, δεν αξιοποίησαν στο μέγιστο βαθμό. Υπήρξαν αγώνες κατά τους οποίους όλες οι σημαντικές αποφάσεις ενός διατιπτή, άλλαξαν και διορθώθηκαν με την παρέμβαση του VAR, υπήρξαν και περιπτώσεις που το... άσπρο κάποιοι το έβλεπαν μαύρο είτε μπροστά από τις οθόνες του συνεργείου του VAR, είτε μπροστά από το μόνιτορ στον αγωνιστικό χώρο... Και μετά ήρθαν οι ξένοι και κακά τα ψέματα, αποτέλεσαν παράδειγμα προς μίμηση για τους δικούς μας διατιπτές, ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης δύσκολων φάσεων και γενικότερα διαχείρισης σημαντικών παιχνιδιών. Αλήθεια, ποια λογική μπορούσε να δικαιολογήσει το αίτημα του ΣΔΚ για κύπριους διατιπτές στον τελικό κυπέλλου;

Αντί επιστολών, δηλώσεων και εξαγγελιών περί δυναμικών μέτρων, αντί της προσπάθειας δημιουργίας εντυπώσεων, προτιμώτερο η αυτοκριτική για το Σύνδεσμο Διατιπών. Δεν ευθύνονται για όλα τα κακά του κυπριακού ποδοσφαίρου, ούτε του χώρου τους, γιατί πολλά εξαρτώνται και από τα κέντρα αποφάσεων της Ομοσπονδίας, σε σχέση με τη διατιπσία. Απουσιάζει, ωστόσο, και από τη δική τους πλευρά η αποφασιστικότητα, προκειμένου να... απομακρύνουν όσους αποδεδειγμένα χαλούν την εικόνα. Απουσιάζει η βούληση να προτείνουν λύσεις ή να καταγγείλουν κακώς έχοντα και την ίδια ώρα να προωθήσουν νέα πρόσωπα, ικανά να ανταποκριθούν στις ψηλές απαιτήσεις των επόμενων χρόνων.

Απόλλων - αποφάσεις

Με ή χωρίς τεχνικό ή αθλητικό διευθυντή, το μοντέλο λειτουργίας του ποδοσφαιρικού Απόλλωνα, τουλάχιστο για την επόμενη αγωνιστική περίοδο, δεν θα διαφέρει πολύ απ' τον τρόπο λειτουργίας μέχρι τώρα. Αναφερόμενος ο Νίκος Κίρτζης στο κεφάλαιο προπονητής και πολύ περισσότερο στις προϋποθέσεις που έχουν τεθεί από τη διοίκηση για την επιλογή, στην ουσία αποκάλυψε πως ο Απόλλωνας δεν θα λειτουργήσει με το μοντέλο τεχνικού διευθυντή – απόλυτου άρχοντα στο Κολόσο. Καμία σχέση, δηλαδή, με την περίπτωση του μοντέλου λειτουργίας ΑΕΚ Λάρνακας και Τσάβι Ρόκα.

* * * * *

Ματία Σπόλιαριτς

Αλήθεια είναι πως με τη μετακίνηση του Ματία Σπόλιαριτς στην ΑΕΚ, οι προσδοκίες για την παρουσία του στην

* * * * *

Χειροκρότημα για Μαυρία

Με ζεστό χειροκρότημα και επιδοκιμαστικές φράσεις αποχαιρέτισαν οι φίλοι της Ομόνοιας το Χάρη Μαυρία

όταν αποχώρησε τραυματίας από το γήπεδο στο ματς με τον Απόλλωνα. Ένδειξη της εκτίμησης προς το πρόσωπό του και αναγνώρισης της προσφοράς του. Είναι γεγονός πάντως ότι κανείς δεν έχει καταλάβει γιατί περιθωριοποίησε ο Χένινγκ Μπεργκ έναν ποδοσφαιριστή με πολύτιμη προσφορά στο περσινό πρωτάθλημα και χωρίς καμία ένδειξη πτώσης στην απόδοσή του.

* * * * *

Χένινγκ Μπεργκ

Όταν λέμε ότι ένας προπονητής κάνει έργο... εννοούμε Ομόνοια και Χένινγκ Μπεργκ. Ας το εξηγήσουμε. Πρόκριση σε όμιλο Ευρωπαϊκού Θεσμού για πρώτη φορά στην ιστορία του σωματείου, τίτλος πρωταθλήτη μετά από έντεκα χρόνια, πρώτη θέση στην περσινή σεζόν που δεν τέλειωσε κανονικά και ανεύρεση... θησαυρού με την

προώθηση νεαρών σε συνθήκες πρωταθλητισμού. Αντίρρηση; Αυτό έλειπε να υπάρξει αντίρρηση.

* * * * *

Ηταν μεγάλο το κακό;

Ασφαλώς και οι εικόνες που είδαμε στους πανηγυρισμούς της Ομόνοιας στο «Ηλίας Πούλλης» ήταν άκρως ακατάλληλες για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Οι αριθμοί θα δείξουν πόσο μεγάλο είναι το ...κακό.

* * * * *

Ανθρωποι και όχι μηχανές

Η Εθνική στις 4 Ιουνίου θα αντιμετωπίσει στις 21:00 την Ουγγαρία στο Στάδιο Szusza Ferenc και στις 7 Ιουνίου την Ουκρανία στο Στάδιο της OSK Metalist. Η προετοιμασία θα αρχίσει τη Δευτέρα 31 Μαΐου. Οι ποδοσφαιριστές, είναι άνθρωποι και όχι μηχανές.

Μεταβολές εβδομάδας



Χ.Α.Κ.
-0,03%



Χ.Α.
1,12%



Dow Jones

-1,28%



Nasdaq

2,01%



Nikkei

-4,29%



Dax

0,02%



FTSE 100

-1,59%



Ν. ΚΟΡΕΑ
Επενδύσεις
450 δισ. δολ
για μονάδα
επεξεργαστών
Σελ. 14



Πετρέλαιο

-1,68%



€/ \$

-0,62%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ



ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ ΣΤΙΣ ΕΠΑΥΛΕΙΣ

Αυξημένες οι κρατήσεις για καταλύματα Airbnb

Οι νέες ανάγκες που δημιουργούνται στον τουρισμό και ο παράγοντας της ψυχολογίας, φαίνεται ότι δίνουν σημαντική ενίσχυση στις διακοπές σε καταλύματα βραχύβιας ενοικίασης, Airbnb. Οι κρατήσεις φέτος σημειώνουν αισθητή άνοδο και οι προτιμήσεις σε επαύλεις αυξάνονται. **Σελ. 6**

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

Αποκλείει πιέσεις για νέο γύρο λιτότητας

Απέκλεισε την πιθανότητα νέου γύρου πιέσεων για λιτότητα στην Ελλάδα, λόγω αύξησης του χρέους, ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γ. Στουρνάρας. Τόνισε ότι η Ευρώπη και η Ε.Ε. έχουν μάθει πλέον ότι δεν είναι σκόπιμο να εφαρμόζεται πολιτική λιτότητας σε περίοδο ύφεσης. **Σελ.8**

ΕΛΛΑΔΑ

«Ανοσία» εμφανίζει η αγορά ακινήτων

«**Ανοσία**» στην πανδημία εμφανίζει η αγορά κατοικίας στην Ελλάδα. Την περυσινή σταθεροποίηση των τιμών, διαδέχθηκε φέτος κατά το πρώτο τρίμηνο η αύξηση. Οι τιμές πώλησης νεόδμητων κατοικιών καταγράφουν άνοδο 1,85%, ενώ των παλαιότερων διαμερισμάτων σημειώνουν αύξηση 2,25%. **Σελ. 16**

Αγώνας δρόμου για μείωση του χρέους

Ανήλθε στο 118,2% και είναι το 5ο μεγαλύτερο στην Ευρωζώνη - Στο 92,9% προβλέπεται το 2024

Το δημόσιο χρέος της Κύπρου έχει φτάσει στα 24,8 δισεκατομμύρια ευρώ στο 4ο τρίμηνο του περασμένου έτους, καταλαμβάνοντας την πέμπτη χειρότερη θέση στην Ευρωζώνη. Η κύρια πηγή χρηματοδότησης για την

κάλυψη των κυβερνητικών αναγκών εντός του 2020 ήρθε κυρίως μέσω της έκδοσης ευρωπαϊκών μεσοπρόθεσμων ομολόγων συνολικού ύψους 4,5 δισ. ευρώ. Επίσης, η κυβέρνηση προχώρησε στην απορρόφηση άλλων 1,25

δισεκατομμυρίων ευρώ από τις κυπριακές τράπεζες. Ακόμη, η Κυπριακή Δημοκρατία έλαβε ποσό 250 εκατ. ευρώ ως πρώτη εκταμίευση του ευρωπαϊκού μέσου προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων

ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE). Όλες οι παραπάνω κινήσεις έφεραν το δημόσιο χρέος της Κύπρου στο 118,2% του ΑΕΠ. Στόχος της ΚΔ είναι να θέσει το δημόσιο χρέος κάτω από τα επίπεδα του 100% από

το 2023 και μετά. Συγκεκριμένα, το δημόσιο χρέος της Κύπρου αναμένεται να πέσει στο 111,9% ως ποσοστό του ΑΕΠ στα τέλη του 2021, στο 103,9% το 2022, στο 99,5% το 2023 και στο 92,9% στο 2024. **Σελ. 5**

Μάχη χωρών της Μεσογείου για προσέλκυση τουριστών



Οι **τουριστικές** χώρες της Μεσογείου αγωνίζονται να προσελκύσουν εμβολιασμένους επισκέπτες για να αποφύγουν μια επανάληψη του περυσινού καλοκαιριού που αποδείχθηκε τραγικό για τη βιομηχανία του τουρισμού. Ρεπορτάζ της ισπανικής εφημερίδας El País αναφέρεται στη «μάχη» των μεσογειακών χωρών, Ισπανίας, Ιταλίας, Ελλάδας, Τουρκίας, και Αιγύπτου. Οι κυβερνήσεις των κρατών αυτών κινητοποιούνται για να επανεκκινήσουν τον τουρισμό τους και να εγκαταστήσουν την τουριστική σεζόν το συντομότερο δυνατόν, παρουσιάζοντας τη χώρα τους ως ασφαλέστερη από τις γειτονικές. **Σελ. 12**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Ευοίωνες προοπτικές για τις καταναλωτικές δαπάνες στη Βρετανία

Παρά το τεράστιο σοκ, το οποίο υπέστη το ΑΕΠ του Ηνωμένου Βασιλείου κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, η βασική ζήτηση από τον ιδιωτικό τομέα παραμένει σταθερή χάρις στο ευρύ φάσμα των φορολογικών πρωτοβουλιών της κυβέρνησης για τη στήριξη των εισοδημάτων των νοικοκυριών. Υπήρξε ένας ασυνήθιστος συνδυασμός ενισχυμένων εισοδημάτων και ισχνών δαπανών υπό συνθήκες εγκλεισμού και λοιπών περιορισμών, οπότε τα νοικοκυριά μπόρεσαν να κάνουν περισσότερη αποταμίευση. Εκτιμούμε, συνεκκριμένα, ότι τα νοικοκυριά συσώρευσαν ποσό 193 δισεκατομμυρίων στερλινών σε υπερβάλλουσα αποταμίευση από το πρώτο τρίμηνο του 2020 έως το

πρώτο τρίμηνο του 2021, ποσοστό ισοδύναμο με το 14% της ονομαστικής οικιακής κατανάλωσης του 2019. Ο δείκτης αποταμίευσης έφτασε στο 25,1% το β' τρίμηνο του 2020, δηλαδή σχεδόν διπλασίασε το ρεκόρ του του 12,7% μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση το πρώτο τρίμηνο του 2010. Αξίζει να αναφερθεί πως ήδη από το πρώτο τρίμηνο του 2020 τα περιοριστικά μέτρα για να ανασχεθεί η εξάπλωση της πανδημίας του κορωνοϊού έχουν καθορίσει τα μοντέλα κατανάλωσης σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από την ίδια τη ζήτηση και τα θεμελιώδη οικονομικά μέτρα. Οι συνθήκες εγκλεισμού κατάφεραν καιρό κτύπημα στις υπηρεσίες (και τις συνεπαγόμενες δαπάνες), που παρέχονται πρό-

Ο δείκτης αποταμίευσης έφτασε στο 25,1% το β' τρίμηνο του 2020.

σωπο με πρόσωπο, το οποίο ήταν βαρύτερο από εκείνο στην κατανάλωση αγαθών, η οποία μπορεί να μετατοπιστεί πιο εύκολα στο Διαδίκτυο.

Εν αντιθέσει με όσα συνέβησαν μετά την οικονομική κρίση του 2008-2009, τα περισσότερα νοικοκυριά βγαίνουν από την ύφεση, έχοντας πιο υγιή οικονομικά και σταθερότερο εισόδημα από την εργασία. Χάρη στα τεράστια αποθέματα υπερ-

βάλλουσας ζήτησης από τις αυξημένες αποταμιεύσεις, προβλέπονται μεγάλα κέρδη από την κατανάλωση σε συνθήκες γρήγορης και βραχυπρόθεσμης ανάκαμψης της βρετανικής οικονομίας, εφόσον σταδιακά αίρονται οι περιορισμοί. Κατά συνέπεια, το ανομοιογενές σοκ που υπέστησαν οι δαπάνες κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, πιθανώς να αντιστραφεί. Η αβεβαιότητα περί της πανδημίας παραμένει, οπότε η έκβαση μπορεί να ποικίλλει. Το βασικό μας σενάριο προβλέπει, ωστόσο, ότι έως την τελευταία τριμηνία του 2022 η πραγματική ιδιωτική κατανάλωση θα είναι σχεδόν 1% υψηλότερη από την αντίστοιχη το ίδιο διάστημα του 2019 (το καλύτερο σενάριο προβλέπει

σχεδόν 6% υψηλότερη και το χειρότερο σχεδόν 4% χαμηλότερη). Παρά το γεγονός ότι η πραγματική κατανάλωση υπερβαίνει τα προπандημικά επίπεδα στο πλαίσιο του βασικού μας σεναρίου, παραμένει αποδυναμωμένη σε σχέση με τις τάσεις προ κορωνοϊού. Αυτό φανερώνει το ότι, μεσούσης της πανδημίας, οι εργαζόμενοι έχασαν την προβλεπόμενη σε κανονικές συνθήκες αύξηση των εισοδημάτων τους. Εντούτοις, η ανάκαμψη της εμπιστοσύνης των Βρετανών καταναλωτών δείχνει ότι τα νοικοκυριά είναι πρόθυμα να ξοδεύουν.

* Ο κ. Kallum Pickering είναι οικονομολόγος της επενδυτικής Berenberg Bank.



Net Zero 2030

Στόχος μας το μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

pwc.to/NetZero-2030

ΑΝΑΛΥΣΗ Της SWAHA PATTANAİK / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η τιμή και η αξία του κόσμου

Είναι διάσημη η φράση από θεατρικό έργο του Οσκαρ Ουάιλντ, περιγράφοντας τον κυνικό ως έναν άνθρωπο ο οποίος «ξέρει την τιμή των πάντων και την αξία του τίποτα». Ένα αστέιο δόκιμο στη θεατρική σκηνή αποδυναμώνεται, όταν ειπωθεί έξω από αυτήν και μέσα στην πραγματική ζωή. Ακόμα και ο Μαρκ Κάρνβει θεωρεί πως η εμμονή μας με τις τιμές της αγοράς έχει πάει πολύ μακριά. Στο βιβλίο του «Value(s): Building a Better World For All», το πρώην στέλεχος της Goldman Sachs, που ανέλαβε και τα νπία δύο μεγάλων κεντρικών τραπεζών αναφέρει τρεις παγκόσμιες κρίσεις για να καταδείξει ότι ο τρόπος που τις αποτίμησαν οι αγορές λειτούργησε εις βάρος της κοινωνίας. Εκκινεί με επισκόπηση της οι-

Ο τρόπος που οι αγορές αποτίμησαν τρεις παγκόσμιες κρίσεις λειτούργησε εις βάρος της κοινωνίας.

κονομικής ιστορίας, εξηγώντας πώς οι προτεραιότητες της κοινωνίας και της πολιτικής απορροφούνται από την αγορά – και όπως το θέτει ο κ. Κάρνβει, «η τιμή των πάντων γίνεται η αξία των πάντων».

Σε αυτό βασίζει την κριτική προσέγγισή του ως προς το πώς οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και η κοινωνία μπορούν να παραπλανηθούν από την υπερβολικά πιστη τους στην ικανότητα των αγορών να αποτιμούν επακριβώς τους κινδύνους και να προσφέρουν τα καλύτερα αποτελέσματα. Η πιστωτική κρίση, η πανδημία του κορωνοϊού και η κλιματική αλλαγή φανερώνουν το πρόβλημα.

Και οι τρεις προκλήθηκαν ή

επιδεινώθηκαν από την ανικανότητα των αγορών να εκτιμήσουν σωστά τη σημασία της προστασίας της μελλοντικής ευημερίας. Ο Κάρνβει μπορεί να επικριρηματολογήσει. Διέτελεσε πρόεδρος της Τράπεζας του Καναδά (2008-2013), από το 2013 έως το 2020 ανέλαβε την ίδια θέση στην Τράπεζα της Αγγλίας και τώρα διατελεί ειδικός απεσταλμένος του ΟΗΕ για τη Δράση και τα Χρηματοοικονομικά για το Κλίμα, καθώς και σύμβουλος οικονομικών του Βρετανού πρωθυπουργού για την παγκόσμια διάσκεψη για το κλίμα.

Ο Μαρκ Κάρνβει χρησιμοποιεί ανέκδοτα για να φανερώσει τους κανόνες, που διέπουν την καταπολέμηση μεγάλων κρίσεων. Σε αυτά περιλαμβάνεται η ρήση του πρώην υπουργού Οικονομικών των ΗΠΑ, Τιμοθι Γκάιτνερ, «το οποιοδήποτε σχέδιο είναι καλύτερο από το τίποτα». Όπως και με τις περιγραφές του για την οικονομική κρίση και την πανδημία, ο κ. Κάρνβει ξεκινά με μια βαθιά βουτιά στις τεχνικές λεπτομέρειες της κλιματικής κρίσης και μετά πηγαίνει στις πιθανές λύσεις. Δίνει σημαντικά παραδείγματα. Τα συμβάντα, που σχετίζονται με τις καιρικές συνθήκες και προκαλούν απώλειες στις ασφαλιστικές εταιρείες, τριπλασιάστηκαν από τη δεκαετία του 1980, ενώ η προσαρμοσμένη στον πληθωρισμό αξία των απωλειών έχει πενταπλασιαστεί.

Στην περίπτωση της πιστωτικής κρίσης, ο συγγραφέας αναφέρει τις κανονιστικές αλλαγές, που έκαναν τις τράπεζες πιο ανθεκτικές. Ως προς το κλίμα ζητεί από τους πολιτικούς να ορίσουν εθνικές προτεραιότητες και να επικεντρωθούν στην εκτίληρωση των δεσμεύσεών τους – ωστόσο, παραβλέπει ότι ορισμένες χώρες δυσκολεύονται να θέσουν ξεκάθαρα τους στόχους και τις αξίες τους.

ΔΗΚΤΗΣ

Συνδυασμοί

Πιο έντονα συμπτώματα από τον εμβολιασμό έδειξαν μελέτες που για πρώτη φορά γίνονται στη Βρετανία και περιλαμβάνουν τη χρήση διαφορετικών εμβολίων στην πρώτη και δεύτερη δόση. Τα συμπτώματα αφορούν νοκοκέφαλο και ρίγος και είναι ιδιαίτερα έντονα εφόσον συνδυαστεί πρώτη δόση του Oxford/AstraZeneca με BioNTech/Pfizer στην δεύτερη δόση. Σε σχέση με τη χρήση εμβολίων ίδιας μάρκας στις δύο δόσεις εφόσον γίνει συνδυασμός διαφορετικών εμβολίων τα συμπτώματα παρουσιάζονται με τετραπλάσια συχνότητα. Η δοκιμή που ακόμη βρίσκεται σε εξέλιξη έχει προκαλέσει παγκόσμιο ενδιαφέρον ενώ αναμένεται να επεκταθεί για να συμπεριλάβει και τα σκευάσματα των Moderna και Novavax. Σημειώνεται ότι τόσο η Γαλλία όσο και η Γερμανία προκειμένου να αντιμετωπίσουν το ενδεχόμενο θρομβώσεων σε νεαρούς ενήλικες χορηγούν δεύτερη δόση με BioNTech/Pfizer σε όσους έκαναν πρώτη δόση με Oxford/AstraZeneca.



Κανονικότητα

Το εθνικό κέντρο λοιμώξεων στις ΗΠΑ αποφάσισε ότι οι πλήρως εμβολιασμένοι πολίτες δεν χρειάζεται να φορούν μάσκα σε υπαίθριες εκδηλώσεις όπου υπάρχει πλήθος όπως και σε μεμονωμένες περιπτώσεις εσωτερικών εκδηλώσεων. Το ίδιο ισχύει και για τους κανόνες κοινωνικής αποστασιοποίησης, οι οποίοι και αυτοί μπορούν να χαλαρώσουν αντίστοιχα. Με άλλα λόγια, τα νέα που μας έρχονται από την άλλη άκρη του Ατλαντικού είναι ότι η επιστροφή στις προ πανδημίας συνθήκες βρίσκεται μόλις ένα βήμα μακριά για τους εμβολιασμένους με δύο δόσεις. Η χρήση μάσκας για τους εμβολιασμένους παραμένει στα μέσα μαζικής μεταφοράς (π.χ. αεροπλάνα).



Δημοσκόπηση

Σύμφωνα με πανευρωπαϊκή έρευνα κοινής γνώμης, το ποσοστό των ενηλίκων που δεν επιθυμούν να εμβολιαστούν ανέρχεται στο 27%, με 29% στους άνδρες και 25% στις γυναίκες. Αξιοσημείωτα είναι τα ποσοστά αποδοχής του εμβολίου στη Γαλλία και την Αυστρία όπου ανέρχονται σε 49% και 57%, όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος βρίσκεται άνω του 60%. Τα μεγαλύτερα ποσοστά αποδοχής καταγράφηκαν στις, Ιρλανδία με 86,5%, Δανία με 86% και Μάλτα με 84%. Άνω του 80% θετικές γνώμες καταγράφηκαν και στις Ισπανία, Πορτογαλία, Σουηδία και Φινλανδία. Τα χαμηλότερα ποσοστά αποδοχής καταγράφηκαν στις Ρουμανία και Βουλγαρία με 59% και 33% αντίστοιχα.

diktis@kathimerini.com.cy



Στις μεταρρυθμίσεις μέσω Βρυξελλών ποντάρει η κυβέρνηση για δημιουργία νέων αναπτυξιακών προτύπων στην οικονομία.

Νέες αποφάσεις

Την απόφαση του Φεβρουαρίου να αποδέχεται bitcoins για την αγορά των αυτοκινήτων Tesla αντέστρεψε ο Elon Musk, με αποτέλεσμα η αγορά του bitcoin να απολέσει με την ανακοίνωση αξία ίση με \$360 δισ.δολάρια. Η ανακοίνωση έγινε μέσωTwitter και χρειάστηκαν κάτι λιγότερο από 3 ώρες για να φτάσουν οι ζημιές στον πάτο πριν ξεκινήσει η διόρθωση που ανέκτησε περίπου το 20% των ζημιών. Αν και η ανακοίνωση του επικεφαλής της Tes-

la προκάλεσε ζημιές της τάξης του 10% στην τιμή, σημειώνεται ότι η άνοδος του bitcoin τον τελευταίο χρόνο ανέρχεται σε 400%.



Προβληματισμός

Την πίστη των επενδυτών φαίνεται να έχει χάσει η μετοχή της Airbnb, η οποία βρίσκεται 40% χαμηλότερα από τα επίπεδα Φεβρουαρίου. Σύμφωνα με αναλυτές, η εταιρεία αντιμετωπίζει τόσο προβλήματα ανταγωνιστικότητας όσο και ανταγωνισμού. Στην πρώτη περίπτωση, αρκετοί ιδιοκτήτες υποστατικών επιλέγουν να αποχωρήσουν από την πλατφόρμα λόγω χρεώσεων ενώ στην δεύτερη περίπτωση ανταγωνιστικές πλατφόρμες κάνουν την εμφάνισή τους προσφέροντας λιγότερα αλλά πιο στοχευμένα καταλύματα σε περιοχές ιδιαίτερου ενδιαφέροντος.



Προσοχή

Το ενδιαφέρον των οικονομολόγων έχει προκαλέσει η μεγάλη αύξηση τον Απρίλιο στον αμερικανικό πληθωρισμό, ο οποίος ανήλθε στο εντυπωσιακό 4,2% σε ετήσια βάση καταγράφοντας τη μεγαλύτερη αύξηση των τελευταίων δεκατριών χρόνων. Συγκλίνουσες εκτιμήσεις κάνουν λόγο για μια απότομη εκτίναξη λόγω της αποκλιμάκωσής της πανδημίας στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Μια κατάσταση πραγμάτων που αναμένεται πως θα ομαλοποιηθεί καθώς περνούν οι μήνες. Για ασφαλέστερα συμπεράσματα η προσοχή όλων βρίσκεται πλέον στραμμένη σε αναμονή των στοιχείων Μαΐου.

«Χωματερή» πλαστικών η Μεσόγειος

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Η Μεσόγειος διαθέτει περιοχές σπάνιας ομορφιάς και μεγάλο πλούτο ζωής. Αν και αποτελεί το 1% της έκτασης των παγκόσμιων θαλάσσιων και ωκεανών, διαθέτει το 10% της παγκόσμιας θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Την ίδια ώρα, όμως, μετατρέπεται ταχέως σε μια πλωτή «χωματερή» πλαστικών απορριμμάτων, καθώς υπολογίζεται πως στα κύματά της... λικνίζεται το 55% των πλωτών πλαστικών σωματιδίων του πλανήτη και το 7% των μικροπλαστικών. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, 229.000 τόνοι πλαστικών απορριμμάτων διαρρέουν κάθε χρόνο στη Μεσόγειο (εκ των οποίων το 6% μικροπλαστικά, δηλαδή μικρότερα των 5 χιλιοστών). Η πολύ άσχημη αυτή κατάσταση πρέπει να αντιμετωπιστεί τάχιστα, πριν η καταστροφή της Μεσογείου γίνει ανεπίτρεπτη.

Στο πλαίσιο του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP/MAP) και ενόψει της συνόδου για τη Μεσόγειο που θα πραγματοποιηθεί τον Δεκέμβριο στη Βαρκελώνη, ο ανεξάρτητος συμβουλευτικός οργανισμός Eunomia Research & Consulting, που ειδικεύεται σε θέματα περιβάλλοντος, πραγματοποιεί έρευνα ειδικά για την αντιμετώπιση του προβλήματος ρύπανσης από τα πλαστικά μπουκάλια μιας χρήσης, τα πλαστικά δοχεία τροφίμων και άλλα πλαστικά προϊόντα που χρησιμοποιούνται άπακα και πετιούνται, όπως καπάκια, καλαμάκια και φίλτρα τσιγάρων. Η έρευνα χρηματοδοτήθηκε από το Περιφερειακό Κέντρο Δράσης για Βιώσιμη Κατανάλωση και Παραγωγή (SCP/ RAC) και εξέτασε την παραγωγή, κατανάλωση και διαχείριση μέχρι το τέλος του κύκλου



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ζωής των ειδών μιας χρήσης σε τέσσερις μεσογειακές χώρες και πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα, την Αιγύπτο, το Μαρόκο και το Μαυροβούνιο.

Οι ερευνητές της Eunomia εργάστηκαν με βάση μοντέλο που είχαν διαμορφώσει για τη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προσπαθώντας να «μοντελοποιήσουν» και υπολογίσουν τα οφέλη και τα κόστη από κάθε σχετική παρέμβαση. Η έρευνα δεν επικεντρώθηκε στις πλαστικές σακούλες, καθώς για αυτές έχουν ληφθεί μέτρα –τουλάχιστον στις χώρες-μέλη της Ε.Ε.–, τα οποία βρίσκονται σε πορεία υλοποίησης. Εξάλλου, όπως έχουν δείξει παλιότερες έρευνες για τα απορρίμματα που ρυπαίνουν τις παραλίες και τις θαλάσσιες ζώνες της Μεσογείου υπάρχει εκτεταμένη παρουσία από πλαστικά μαχαίροπύρινα, πιάτα,

δίσκους, καλαμάκια, αποτισίγαρα, καπάκια διάφορα, πλαστικά μπουκάλια, πλαστικές τσάντες, μπατονέτες, περιτυλίγματα γλυκών και μπιστοουνάκια από παγωτά ή γλειφιτζούρια, πλαστικά είδη μεταξύ 2,5 και 50 εκατοστών (αταξινόμητα), κορδόνια και διάφορα θραύσματα από πλαστικό κυρίως, αλλά και γυαλί. Τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν το γεγονός πως ειδικά στη Μεσόγειο, τα θαλάσσια σκουπίδια προέρχονται ή σχετίζονται άμεσα με είδη μιας χρήσης, που αφορούν μάλλον πρακτικές μιας «πλαστικής» αναφυσικής, χωρίς να περιορίζονται στις πλαστικές σακούλες. Σε άλλες περιοχές του κόσμου η παρουσία απορριμμάτων προερχόμενων από την αλεία είναι πολύ πιο έντονη.

Οι ερευνητές της Eunomia σημειώνουν επίσης πως και τα μικροπλαστικά αποτελούν σημαντική πηγή ρύπανσης των ακτών της Με-

σογείου και προς το παρόν δεν υπάρχουν μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση του προβλήματος, ενώ και οι έρευνες σε εθνικό επίπεδο για τις πηγές, τους τύπους και τις οδούς αυτής της ρύπανσης παραμένουν περιορισμένες. Μια πειρατέρω μελέτη για τα μικροπλαστικά κρίνεται απαραίτητη.

Ποια μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν για την αντιμετώπιση των χειμάρρων πλαστικών μιας χρήσης που ρυπαίνουν τις μεσογειακές ακτές; Μεταξύ των συστάσεων που διατυπώνει η Eunomia για τις κατευθυντήριες γραμμές περιφερειακής πολιτικής περιλαμβάνονται: Η βελτίωση της συλλογής και του διαχωρισμού των αποβλήτων, ιδίως κατά μήκος παράκτιων περιοχών και υδάτινων οδών. Η απαγόρευση πλαστικών και μη αντικειμένων μιας χρήσης. Η εφαρμογή συστήματος εγγύησης επιστροφής (De-

posit Refund Systems – DRS) για τις πλαστικές φιάλες. Η εφαρμογή εθνικών συστημάτων πόσιμου νερού. Εκστρατείες πληροφόρησης του κοινού. Η μεγιστοποίηση της διαλογής των πλαστικών από τα υπολείμματα αποβλήτων, έτσι ώστε να περιοριστούν οι ποσότητες που πηγαίνουν για υγειονομική ταφή ή ανάκτηση ενέργειας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει μια επισημάνση που αφορά την υποτιθέμενη αντικατάσταση των πλαστικών ειδών μιας χρήσης από άλλα εναλλακτικά, επίσης μιας χρήσης, αλλά υποτίθεται «φιλικά προς το περιβάλλον», όπως το «βιοαποδομησιμο» πλαστικό. Τα υλικά αυτά «δεν θεωρούνται αξιόπιστες εναλλακτικές λύσεις».

Το... παράδειγμα της μπίρας

Υπάρχουν «εκτεταμένες παρανοήσεις» σχετικά με τις επιλογές διαχείρισης στο τέλος της ζωής τους, «οι οποίες στην πραγματικότητα είναι περιορισμένες και δεν παρουσιάζουν κανένα πρόσθετο όφελος σε σχέση με τα πλαστικά μιας χρήσης, εκτός από πολύ λίγες περιπτώσεις». Η έρευνα υπογραμμίζει πως μόνο η αξιοποίηση ειδών πολλαπλής χρήσης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των απορριμμάτων στο θαλάσσιο και επίγειο περιβάλλον. Η έρευνα της Eunomia προχώρησε ιδιαίτερα σε υπολογισμό του κοινωνικοοικονομικού και περιβαλλοντικού αντικτύπου ορισμένων μέτρων. Ένα από αυτά που εξετάστηκαν ιδιαίτερα ήταν η εφαρμογή συστήματος εγγύησης επιστροφής (DRS) για τα πλαστικά μπουκάλια, κάτι που ισχύει σήμερα για μεγάλο μέρος των γυαλινών φιαλών (π.χ. μπουκάλια μπίρας). Το σύστημα αυτό σημαίνει πως το προϊόν επιβαρύνεται με ένα τέλος, το οποίο δίδεται πίσω στον κατανα-

λωτή όταν επιστρέψει το πλαστικό μπουκάλι για ανακύκλωση. Σύμφωνα με την εκτίμηση της έρευνας, το σύστημα αυτό μπορεί να αναδειχθεί ως το πιο επιτυχημένο από τα μέτρα μείωσης των θαλάσσιων πλαστικών απορριμμάτων, καθώς ενδέχεται να αποτρέψει σε ετήσια βάση 16.000 τόνους θαλάσσιων απορριμμάτων έως το 2030, καθώς και να εξοικονομήσει την εκπομπή 620.000 τόνων ισοδυναμού CO2, συμβάλλοντας στην ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής.

Επίσης, η ανάπτυξη των συστημάτων διευρυμένης ευθύνης παραγωγού (Extended Producer Responsibility, EPR), που καθιστούν τις βιομηχανίες παραγωγής και τις εταιρείες εισαγωγής-διανομής οικονομικά υπεύθυνες για την αποφυγή δημιουργίας απορριμμάτων και τη διαχείρισή τους, εκτιμάται πως μπορεί να αποτρέψει ακόμα 10.000 τόνους θαλάσσιων σκουπιδιών. Υπολογίζεται πως μπορεί να αυξηθεί κατά 50% η συλλογή των ειδών που καλύπτονται από συστήματα EPR, μειώνοντας αντίστοιχα τη θαλάσσια ρύπανση. Αθροιστικά αυτές οι δύο παρεμβάσεις μπορούν να αποτρέψουν 26.000 τόνους πλαστικών να πέσουν στη Μεσόγειο. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με τη μελέτη, τα συστήματα DRS μπορούν να δημιουργήσουν 11.500 θέσεις εργασίας και να εξοικονομήσουν 15 εκατομμύρια ευρώ σε κόστος διαχείρισης αποβλήτων, ενώ πολλαπλάσιο είναι το όφελος από τη μείωση του λεγόμενου εξωτερικού περιβαλλοντικού κόστους, δηλαδή των κόστους από τη ρύπανση, καθώς φτάνει τα 2,2 δισεκατομμύρια ευρώ για το DRS και 1,4 δισ. ευρώ για το EPR. Όλα αυτά βεβαίως μένουν να εξεταστούν ενόψει της επόμενης συνόδου για τη Μεσόγειο στη Βαρκελώνη.

ΧΤΙΖΟΥΜΕ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΟ ΑΥΡΙΟ

Το σοκ που προκάλεσε η πανδημία του Covid-19 θα ενισχύσει την ανάγκη να προβλέπουμε καλύτερα το μέλλον και να σχεδιάζουμε τέτοια σενάρια που πριν από μερικούς μήνες ήταν αδιανόητα.

Οι παγκόσμιες οικονομίες επλήγησαν από ένα φαινόμενο ντόμινο στους κινδύνους της αφερεγγυότητας και των πτωχεύσεων, χωρίς να εξαιρείται από αυτό η Κύπρος. Οι ευάλωτοι στην πανδημία Covid-19 τομείς, όπως η φιλοξενία, το λιανικό εμπόριο εκτός των τροφίμων και οι μεταφορές (ειδικά οι αεροπορικές μεταφορές και οι οδικές), αναμένεται να επωμιστούν το μεγαλύτερο μέρος των συνεπειών της αφερεγγυότητας των πελατών. Αυτό θα οδηγήσει το παγκόσμιο ποσοστό αφερεγγυότητας σε αύξηση κατά +25% ετησίως το 2021, σύμφωνα με τα τελευταία ευρήματα της Euler Hermes and Allianz Research.

+25%

αύξηση αφερεγγυότητας
ετησίως το 2021

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

Μέσω των υπηρεσιών που παρέχει, η **Euler Hermes** έχει δημιουργήσει μια προστατευτική ασπίδα έναντι αυτών των κινδύνων βάσει τριών πυλώνων.

Ο πρώτος είναι η διαχείριση κινδύνου - η **Euler Hermes** προωθεί τη συνετή διαχείρισή κινδύνου παρέχοντας στους πελάτες τις τακτικές συμβουλές σχετικά με τη πιστοληπτική ικανότητα των αγοραστών τους. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι εκ φύσεως δυναμικός και τα επίπεδα κινδύνου διαφέρουν ανάλογα με τις συνθήκες. Λόγω της τρέχουσας κρίσης, ορισμένοι αγοραστές ενδέχεται να παρουσιάσουν αυξημένα επίπεδα κινδύνου μη πληρωμής και επιδείνωση της πιστοληπτικής ικανότητας. Ως απάντηση, η **Euler Hermes** μπορεί να προσαρμόσει τις αξιολογήσεις κινδύνου αυτών των αγοραστών. Αυτό στοχεύει πρωτίστως στο να προστατεύσει τους πελάτες από τον επικείμενο και προβλέψιμο κίνδυνο μη πληρωμής.

Ο δεύτερος πυλώνας προστασίας είναι η αποζημίωση έναντι ζημιών - όταν οι πελάτες συναλλάσσονται εντός των πιστωτικών ορίων που ορίζονται βάσει της σύμβασής τους, όλες οι συναλλαγές επωφελούνται από την ασφάλεια που παρέχει η **Euler Hermes**. **Ο τρίτος πυλώνας είναι η είσπραξη απαιτήσεων**. Στην περίπτωση καθυστέρησης ή αδυναμίας πληρωμής, η **Euler Hermes** θα βοηθήσει τους πελάτες της - μέσω του παγκόσμιου δικτύου της εταιρείας - να εισπράξει το χρέος είτε φιλικά είτε μέσω νομικών ενεργειών.

Στο μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον, παραμένουμε πλήρως κινητοποιημένοι για να υποστηρίξουμε τις επιχειρήσεις παγκοσμίως να συνεχίσουν τις συναλλαγές τους. Η **Euler Hermes**, μέλος του ομίλου της **Allianz** (ηγέτιδα ασφαλιστική εταιρεία στην Ευρώπη) αντιμετωπίζει τις νέες προκλήσεις με διπλή δύναμη: την οικονομική ευρωστία, όπως επιβεβαιώνεται από την ΑΑ αξιολόγηση της Standard & Poors και την εμπειρία της στην αγορά, η οποία αποκτήθηκε μέσα από τα χρόνια στενής συνεργασίας με εταιρείες για τις οποίες λειτουργούμε περισσότερο ως σύμβουλοι και συνεργάτες παρά ως ασφαλιστές.

Περισσότερο από ποτέ, η ανθεκτικότητα, η δέσμευση και η έγκαιρη αντίδραση σε συνδυασμό με την ενεργητικότητα των ομάδων μας είναι η κινητήριος δύναμη πίσω από τη προσπάθεια να υποστηρίξουμε τις επιχειρήσεις με συνέπεια. Παίρνουμε σοβαρά τον κοινωνικό μας ρόλο και θα συνεχίσουμε να προσφέρουμε μια υψηλής ποιότητας εξυπηρέτηση και υποστήριξη σε αυτές τις πρωτόγνωρες στιγμές.

Επικοινωνήστε μαζί μας
για περισσότερες πληροφορίες:
+30 210 69 000 69
+30 69 55190489
eulerhermes.gr

A company of **Allianz** 

 **EULER HERMES**



Οι επιδοτήσεις από το Υπουργείο Εμπορίου θα ξεκινήσουν να καταβάλλονται μετά τις 15 Οκτωβρίου για επενδύσεις σε εξοπλισμό, μηχανήματα και κτηριακές εγκαταστάσεις. Η χορηγία ανέρχεται στο 50% του συνόλου της επένδυσης.

Διαμονή και εστίαση και από οινοποιεία

Ετοιμάζουν νομοσχέδιο για παροχή διαμονής σε οινοποιητικές επιχειρήσεις, αναπτύσσονται και χώροι εστίασης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οινοποιεία που να προσφέρουν στους χώρους τους και την επιλογή της διαμονής αναμένεται να δούμε το επόμενο διάστημα και εφόσον προχωρήσει το νομοσχέδιο, το οποίο ετοιμάζεται μετά από πρωτοβουλία του Επιτρόπου Ορεινών Κοινοτήτων για τα επισκέψιμα αγροκτήματα. Ως επισκέψιμο αγρόκτημα θεωρείται μια βιοτεχνία, μια φάρμα ή ένα οινοποιείο. Με αυτόν τον τρόπο αυτά τα αγροκτήματα νομιμοποιούνται να δημιουργήσουν ένα μικρό αριθμό κλινών στις εγ-

Με ενισχύσεις πέραν των 2 εκατ. από το Υφ. Τουρισμού και το Υπ. Εμπορίου αναβαθμίζονται οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός στα οινοποιεία που μπορούν να αναπτύξουν πλέον και χώρους εστίασης.

καταστάσεις τους, προσφέροντας και την ανάλογη τουριστική εμπειρία στα επόμενα άλλα χωρών όπως Γαλλία και Ελβετία. Σύμφωνα με ενημέρωση από το Υφυπουργείο Τουρισμού, αυτή την στιγμή το νομοσχέδιο βρίσκεται στο στάδιο της διαβούλευσης των κρατικών φορέων και ακολούθως θα υποβληθεί στην Νομική Υπηρεσία. Αναμένεται ότι θα κατατεθεί στη Βουλή εντός του 2022 και εφόσον πάρει το πράσινο φως υπολογίζεται ότι από τις αρχές 2023 θα μπορεί να εφαρμοστεί.

Πέραν του νομοσχεδίου, τρέχουν άλλα σχέδια χορηγιών και στήριξης των οινοποιητικών επι-

χειρήσεων ώστε να μπορούν να αναπτύξουν μικρούς χώρους εστίασης και χώρους γευστηγνώσις μέσα στις εγκαταστάσεις τους και να αναβαθμίσουν τον εξοπλισμό τους. Κάποια οινοποιεία έχουν ήδη αναπτύξει εκτός από χώρους γευστηγνώσις και χώρους εστιατορίων μέσα στις εγκαταστάσεις τους, ενώ εκτιμάται ότι θα υπάρξει μια στροφή στην ανάπτυξη χώρων επισκεψιμότητας μέσα στο πλαίσιο της οινογαστρονομίας, αναφέρει στην «Κ» εκ μέρους του συνδέσμου Οινοποιών ο Σοφοκλής Βλασιδής. Επιπλέον, αναφέρει, ήδη αριθμός οινοποιείων προσφέρουν στους χώρους τους τη δυνατότητα για διεξαγωγή εκδηλώσεων, γάμων και βαφτίσεων. Εκτιμάται ότι το επόμενο διάστημα περισσότεροι οινοποιοί θα αξιοποιήσουν τα παρεχόμενα εργαλεία ώστε να μετατραπούν σε σημεία οινοτουρισμού και οινογαστρονομίας και να καταφέρουν να κερδίσουν ένα κομμάτι των τουριστικών αφίξεων σε περιοχές πέραν των παραλιακών. Η προσπάθεια ενίσχυσης της οινογαστρονομίας περιλαμβάνεται και στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής τουρισμού, ενώ συνδυάζεται και με το πλαίσιο της αειφορίας και της βιωσιμότητας του τουριστικού προϊόντος της χώρας, για το οποίο πραγματοποιήθηκε πρόσφατα διαδικτυακό συνέδριο στην Κύπρο.

Ενισχύσεις πέραν των 2 εκατ.

Αυτή την στιγμή τρέχουν τρία προγράμματα για αναβάθμιση των οινοποιητικών επιχειρήσεων και ενίσχυση της οινογαστρονομίας συνολικού προϋπολογισμού δύο εκατομμυρίων ευρώ. Το πρώτο αφορά το σχέδιο επιχορήγησης επιχειρήσεων εργαστηρίων χειροτεχνίας και οινογαστρονομίας μέσω του προγράμματος ενίσχυσης ήσσονος σημασίας από το Υφυπουργείο Τουρισμού. Τα εργαστήρια



Προχωρά μέσα στο επόμενο εξάμηνο το λογότυπο και η προώθηση του κυπριακού κρασιού, σε Κύπρο και εξωτερικό.

Προχωρεί η διαδικασία για το branding

Παράλληλα με τα σχέδια αναβάθμισης, προχωρά και η διαδικασία που αφορά την δημιουργία εικόνας και προβολής του κυπριακού κρασιού μέσω των εργαλείων του μάρκετινγκ. Μέχρι στιγμή έχει ξεκινήσει η διαδικασία για τη δημιουργία λογότυπου για το κυπριακό κρασί με την ετοιμασία των όρων των προσφορών που ολοκληρώνεται και αναμένεται να προχωρήσουν ενδοχόμενως και την επόμενη εβδομάδα. Η διαδικασία των προσφορών θα προχωρήσει με συνοπτικές διαδικασίες με επιλογή 4-5 εται-

ρειών με βάση τον περί προσφορών νόμο, οι οποίες θα πρέπει να υποβάλουν τις προτάσεις τους σε περίοδο 15 ημερών. Ακολούθως θα γίνει η επιλογή. Η εταιρεία που θα επιλεγεί θα αναλάβει να κάνει το λογότυπο και τη σειρά των προωθητικών ενεργειών που θα ζητηθούν για το κυπριακό κρασί. Υπολογίζεται ότι εντός φθινοπώρου θα είναι έτοιμοι να παρουσιάσουν το λογότυπο και να ξεκινήσει το πρόγραμμα της προώθησης του κυπριακού κρασιού στην Κύπρο και το εξωτερικό.

απευθύνονται σε Κύπριους και ξένους επισκέπτες. Το ανώτατο όριο για το σύνολο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 200 χιλιάδων ευρώ ανά τρία οικονομικά έτη. Τα εργαστήρια οινογαστρονομίας, αφορούν: (α) εργαστήρια μεταποίησης τοπικών αγροτικών προϊόντων όπως μεταξύ αυτών και το κρασί που θα πραγματοποιείται από ειδικευμένο προσωπικό σε αδειοδοτημένες βιοτεχνίες τροφίμων.

Το δεύτερο σχέδιο, το οποίο δημοσιεύτηκε τέλος του προηγούμενου έτους, αφορά την οικονομική στήριξη για τη δημιουργία ή και αναβάθμιση υποδομών, με στόχο την αναβάθμιση του προσφερόμενου προϊόντος που αφορά στις ειδικές μορφές τουρισμού. Όπως αναφέρεται στην περιγραφή του

σχεδίου, το ανώτατο όριο για το σύνολο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται από τις αρμόδιες αρχές δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 200 χιλιάδων ευρώ ανά τρία οικονομικά έτη.

Σημειώνεται ότι το ποσοστό της οικονομικής στήριξης δεν ξεπερνά το 75% της συνολικής δαπάνης και το ανώτατο ποσό είναι 20 χιλιάδες ευρώ. Το σχέδιο καλύπτει τις δαπάνες για αναβάθμιση της αίθουσας γευστηγνώσις στα οινοποιεία και συγκεκριμένα τον εξοπλισμό, όπως καρέκλες και τραπέζια για σαλονάκι, stools και πάγκοι, πτυελοδοχεία, ποτήρια κατάλληλα για γευστηγνώση και για διαφορετικό τύπο κρασιού όπως λευκό, κόκκινο, ροζέ και γλυκό. Σύμφωνα με ενημέρωση από το Υφυπουργείο Τουρισμού, μέχρι στιγμής έχει υποβληθεί ενδιαφέρον υπό τη μορφή ερωτημάτων τα οποία εκτιμάται ότι θα μεταφραστούν σε αιτήσεις το επόμενο διάστημα.

Το τρίτο σχέδιο έρχεται από το Υπουργείο Εμπορίου και τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών και αφορά τις επενδύσεις στις οινοποιητικές επιχειρήσεις με την χρηματοδότηση να φτάνει το 1,65 εκατ. ευρώ. Οι πρώτες πληρωμές θα ξεκινήσουν να καταβάλλονται από τις 16 Οκτωβρίου του τρέχοντος έτους μέχρι τις 15 Οκτωβρίου 2023. Η διάρκεια υποβολής αιτήσεων άρχισε στις 8 Απριλίου και θα διαρκέσει μέχρι τις 2 Ιουλίου. Το σχέδιο καλύπτει οινοποιητικές επιχειρήσεις, επενδύσεις σε εξοπλισμό, μηχανήματα, κτήρια και άλλα γενικά έξοδα και η χορηγία που θα πραγματοποιείται κατ' εξαίρεση και λόγω πανδημίας, στο 50% του συνόλου της επένδυσης για όσες συμφωνίες υπογραφούν μέχρι τις 15 Οκτωβρίου. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μέτρου έχουν δοθεί μέχρι σήμερα χρηματοδοτήσεις πέραν των €13,5 εκατ. σε 40 οινοποιητικές επιχειρήσεις.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **PETER GASSMANN** και **COLM KELLY** *

Ο ESG μετασχηματισμός στην πράξη

Ακόμη και πριν η COVID-19 επιφέρει αλλαγές στις επιχειρήσεις και στην κοινωνία, η σημασία των ESG είχε ήδη αναδειχθεί. Η παγκόσμια πανδημία υπογράμμισε το πόσο διασυνδεδεμένοι είμαστε, την ταχύτητα επίδρασης των αλυσίδων εξωτερικών κρίσεων στην παγκόσμια οικονομία και τη σημασία της εμπιστοσύνης και διαφάνειας.

Τα παραπάνω κατέστησαν αναγκαία την επένδυση ενός νέου μετασχηματισμού των επιχειρήσεων: τον μετασχηματισμό ESG. Οι ESG παράγοντες δύνανται να αναθεωρούν τον τρόπο προγραμματισμού, υλοποίησης αλλά και λειτουργίας των επιχειρήσεων, ενδέχεται όμως να υπάρξει δυσκολία στο αρχικό στάδιο. Για την κατανόηση ενός ESG μετασχηματισμού, ας εξετάσουμε το παράδειγμα μιας βιομηχανικής εταιρείας που ξεκίνησε τα πρώτα βήματα προς μια πιο βιώ-

σιμη τροχιά, τόσο σε θέματα κλιματικής αλλαγής όσο και σε σχέση με τις ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών.

Στρατηγική

Με φιλοδοξίες εστιασμένες σε τολμηρούς στόχους, η εταιρεία στόχευσε σε ανάπτυξη μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών του θερμοκηπίου έως το 2025 και να γίνει κλιματικά ουδέτερη έως το 2050. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, η εταιρεία ανέδειξε τη βιωσιμότητα ως στρατηγική προτεραιότητα, αναγνωρίζοντας παράλληλα υποστηρικτικές διοικητικές παρεμβάσεις. Επιθυμώντας την ανανέωση στρατηγικών προτεραιοτήτων, μελέτησε νέες τεχνολογίες ενέργειας και μείωσης εκπομπών. Βάσει των ευρημάτων, ανέπτυξε στρατηγική για το χαρτοφυλάκιό της έως το 2050, παρουσιάζοντας πόσο γρήγορα θα χρει-

αζόταν να αποεπενδύσει από παραδοσιακές λειτουργίες και πηγές ενέργειας για πιο πράσινες επιλογές. Η εταιρεία επίσης δημιούργησε ένα venture fund για τον εντοπισμό και την επένδυση σε υποσχόμενες τεχνολογίες, μέσω άμεσων επενδύσεων ή κοινοπραξιών.

Η εταιρεία εξέτασε μελλοντικές κεφαλαιακές επενδύσεις υπό το πρίσμα βιωσιμότητας. Παλαιότερα, πραγματοποιούνταν παραδοσιακές χρηματοοικονομικές αναλύσεις πριν από μια νέα εγκατάσταση, λαμβάνοντας υπόψη μεταγενέστερα το περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Προτεραιοποιώντας την κλιματική αλλαγή, η εταιρεία άλλαξε τον σχεδιασμό και τις μεθόδους κατασκευής νέων εγκαταστάσεων με στόχο τη μείωση εκπομπών και την επίτευξη στόχων βιωσιμότητας. Για να εδραιώσει αυτούς τους στόχους στα στελέχη, διέθεσε εκατομμύρια δολάρια

σε πρωτοβουλίες που συνδέουν την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας με κίνητρα, και αυτή τη στιγμή προετοιμάζει παρόμοιο πρόγραμμα για ολόκληρο το εργατικό δυναμικό.

Τεχνολογία

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί βασικό μοχλό για τις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές. Μία μονάδα της εταιρείας αυτοματοποίησε την παρακολούθηση των εκπομπών CO2 στην εφοδιαστική αλυσίδα σε cloud ERP, κάνοντας το πρώτο βήμα για αναφορά και περιορισμό του αποτυπώματος προμηθευτών. Η εταιρεία αναζητά τρόπους για να επεκτείνει την ατζέντα μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών άνθρακα στο δίκτυο των προμηθευτών της. Αυτό αποτελεί κρίσιμο βήμα, επειδή ο κύριος όγκος του ενεργειακού αποτυπώματός της βρίσκεται στην εφοδιαστική

αλυσίδα, και όχι εντός ορίων της ίδιας της εταιρείας.

Διακυβέρνηση

Ο CEO ζήτησε από συμβούλους βιωσιμότητας να δημιουργήσουν μια σειρά παιχνιδιών ρόλων για το περιβάλλον βιωσιμότητας το 2050. Επίσης, ειδικοί συνομιλήσαν με διευθυντές για να λάβουν απαντήσεις για τα τεχνικά θέματα των προτεινόμενων επενδύσεων. Η εταιρεία άλλαξε την προσέγγισή της στα μοντέλα μελλοντικών προβλέψεων για το Δ.Σ., συμπεριλαμβάνοντας και το αποτύπωμα άνθρακα. Η προσέγγιση αυτή επηρεάζει και την πληροφόρηση, η οποία έχει αποκτήσει περισσότερη διαφάνεια, με σαφή ορισμό των στόχων βιωσιμότητας και με τακτικές ενημερώσεις για την πρόοδό τους. Η εταιρεία είναι ήδη ένα χρόνο μπροστά στο χρονοδιάγραμμα των βραχυπρόθεσμων λει-

τουργικών στόχων για τις εκπομπές. Οι επιτυχίες αυτές εμπνέουν τα στελέχη και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για πιο φιλόδοξους στόχους και το επόμενο βήμα προόδου.

Η δυναμική των ESG αυξάνεται όταν πετυχαίνουν τα πιλοτικά προγράμματα και καταγράφονται άμεσα αποτελέσματα. Μην λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις, μια κακή προσπάθεια μετασχηματισμού μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια αξίας, δυσαρεστημένους πελάτες και απολύσεις στελεχών. Αυτό ενδέχεται να συμβεί και σε εταιρείες που δεν θα υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τους ESG.

* Ο κ. Peter Gassmann είναι Managing Director, Strategy & Europe, Global ESG Leader, PwC Partner, PwC Germany και ο κ. Colm Kelly Global Leader for Purpose, Policy, CR Partner, PwC Ireland.

Εχουμε το 5ο μεγαλύτερο δημόσιο χρέος στην Ευρωζώνη

Τα μέτρα το ανέβασαν στο 118,2% του ΑΕΠ - Στο 92,9% προβλέπεται να πέσει το 2024

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τι και αν η λήξη χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας επεκτάθηκε μέχρι το 2050. Επειτα από τους δανεισμούς του 2020, το δημόσιο χρέος της Κυπριακής Δημοκρατίας έχει φτάσει στα 24,8 δισεκατομμύρια ευρώ στο 4ο τρίμηνο του περασμένου έτους, καταλαμβάνοντας έτσι την πέμπτη χειρότερη θέση σε σχέση με τα κράτη της Ευρωζώνης.

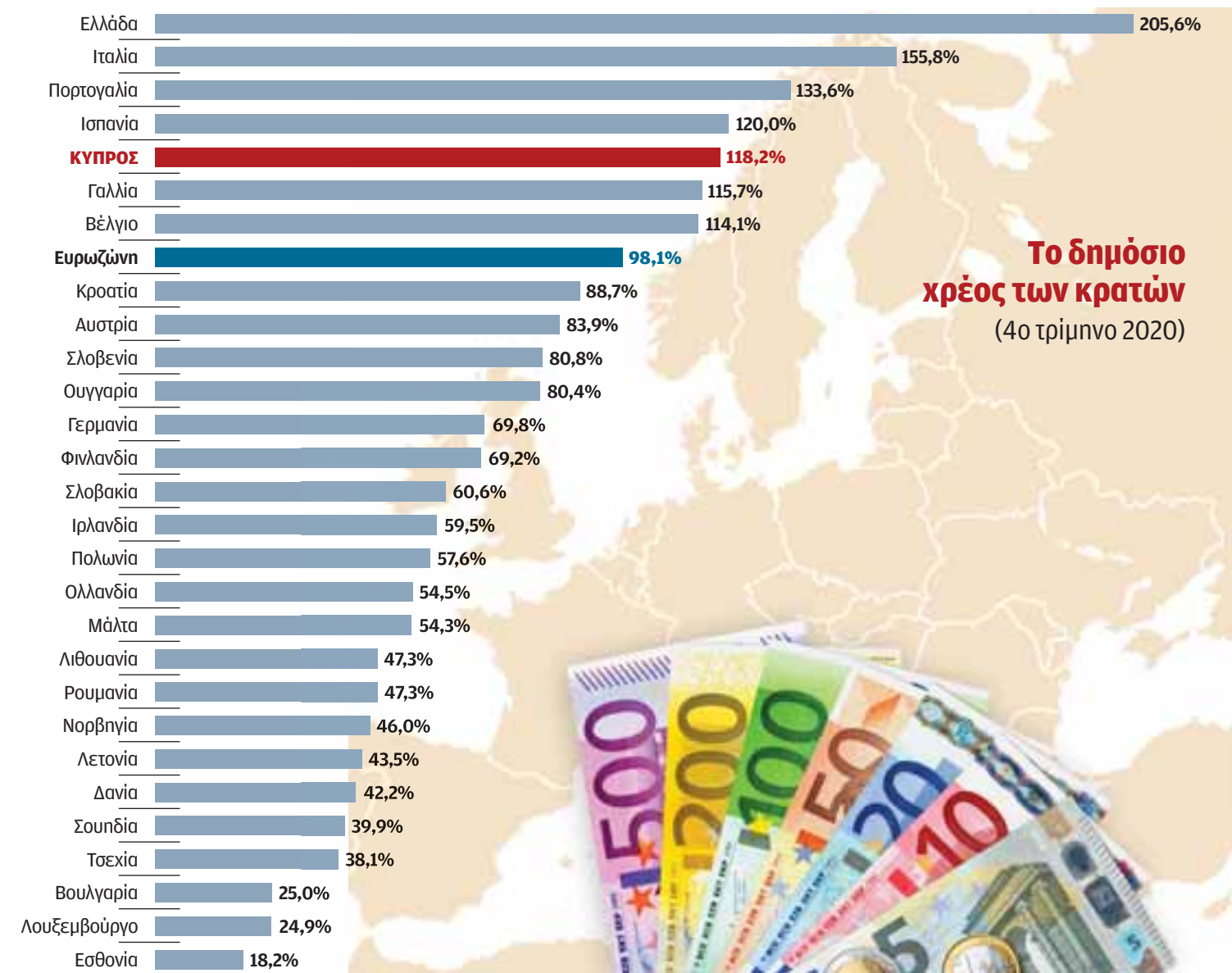
Η κύρια πηγή χρηματοδότησης για την κάλυψη των κυβερνητικών αναγκών εντός του 2020 ήρθε κυρίως μέσω της έκδοσης ευρωπαϊκών μεσοπρόθεσμων ομολόγων (EMTN) συνολικού ύψους 4,5 δισεκατομμυρίων ευρώ. Παρά το μεγάλο δημόσιο δανεισμό από τις ευρωπαϊκές αγορές, η κυβέρνηση εντός του 2020 προχώρησε στην απορρόφηση άλλων 1,25 δισεκατομμυρίων ευρώ από τις κυπριακές τράπεζες τον Απρίλιο του 2020. Τον Νοέμβριο του 2020, η ΚΔ έλαβε ποσό 250 εκατ. ευρώ ως πρώτη εκταμίευση του ευρωπαϊκού μέσου προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE) μετά το ξέσπασμα της πανδημίας.

Όλες οι παραπάνω κινήσεις έφεραν το δημόσιο χρέος της Κύπρου στο 118,2% του ΑΕΠ, άρα και να είναι –αναλογικά πάντα– η πέμπτη κατά σειρά χώρα με τον μεγαλύτερο δανεισμό από το 94% στο τέλος του 2019 πριν φτάσει η πανδημία στην Κύπρο. Το καθαρό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ, μη συμπεριλαμβανομένων των ρευστών ταμειακών αποθεμάτων ύψους 3.616

εκατ. ευρώ, εκτιμήθηκε στο 101% στο τέλος του 2020. Ποιες χώρες είναι όμως οι πρωταθλητές του χρέους και ποιες έχουν λίγο δανεισμό; Όπως δείχνουν τα τελευταία διαθέσιμα δεδομένα, πρωταθλητής στο δημόσιο χρέος των κρατών κατά το 4ο τρίμηνο του 2020 είναι η Ελλάδα, φτάνοντας το 205,6%. Την τριάδα του μεγαλύτερου χρέους συμπληρώνει η Ιταλία με 155,8% και η Πορτογαλία με 133,6%. Στην τέταρτη θέση βρίσκεται Ισπανία με 120% και όπως προείπαμε, η Κύπρος στην πέμπτη θέση με 118,2% χρέος. Σημειώνεται δε πως, ο μέσος όρος του χρέους στις χώρες της Ευρωζώνης είναι στο 98,1%. Ακολουθεί λοιπόν η Γαλλία 115,7%, το Βέλγιο 114,1%, η Κροατία 88,7%, η Αυστρία 83,9%, η Σλοβενία 80,8%, η Ουγγαρία 80,4%, η Γερμανία 69,8%, η Φινλανδία 69,2%, η Σλοβακία 60,6%, η Ιρλανδία 59,5%, η Πολωνία 57,6%, η Ολλανδία 54,5%, η Μάλτα 54,3%, η Λιθουανία 47,3%, η Ρουμανία 47,3%, η Νορβηγία 46,0%, η Λετονία 43,5%, η Δανία 42,2%, η Σουηδία 39,9%, η Τσεχία 38,1%, η Βουλγαρία 25,0%, το Λουξεμβούργο 24,9% και η Εσθονία 18,2%.

Η πτώση μέχρι 2024

Στόχος της ΚΔ είναι να θέσει το δημόσιο χρέος κάτω από τα επίπεδα του 100% από το 2023 και μετά. Συγκεκριμένα, βάσει στοιχείων που πηγάζουν από το Πλάνο Σταθερότητας, το δημόσιο χρέος της Κύπρου αναμένεται να πέσει στο 111,9% ως ποσοστό του ΑΕΠ στα τέλη του 2021, στο 103,9% το 2022, στο 99,5% το 2023 και στο 92,9% στο 2024. Σύμφωνα δε, με



Το δημόσιο χρέος των κρατών
(4ο τρίμηνο 2020)

Στόχος της ΚΔ είναι να θέσει το δημόσιο χρέος κάτω από τα επίπεδα του 100% από το 2023 και εντεύθεν.

την ετήσια έκθεση του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, γίνεται αναφορά πώς έχει αλλάξει το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του χρέους μέσω συναλλαγών χρηματοδότησης και συναλλαγών διαχείρισης χαρτοφυλακίου κατά το 2020.

Στο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του δημοσίου χρέους προστέθηκε συνολικό ποσό ύψους 6,3 δισ. ευρώ από τις νέες εκδόσεις, αναφέρει, με το ποσό των 4,5 δισ. ευρώ να αφορά τις εκδόσεις EMO (EMTN), το οποίο προστέθηκε στα

έτη 2024, 2027, 2030, 2040 και 2050. Το δεύτερο μεγαλύτερο ποσό χρέους ύψους 1,25 δισ. ευρώ προστέθηκε στο έτος 2021 και αφορούσε το ΓΔ 52 εβδομάδων ενώ ποσό ύψους 250 εκατ. ευρώ αφορά δάνειο που χορηγήθηκε κάτω από το εργαλείο SURE εκ των οποίων ποσό 150 εκατ. ευρώ λήγει το 2025 και ποσό 100 εκατ. ευρώ λήγει το 2050.

Ποσό ύψους 225 εκατ. ευρώ, το οποίο ανανεωνόταν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, αφορούσε τα Γραμμάτια Δημοσίου. Το υπόλοιπο ποσό κατανεμήθηκε μεταξύ της περιόδου 2020-2045 και αφορούσε εκδόσεις ομολόγων για φυσικά πρόσωπα και δάνεια που χορηγήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) και την Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΤΑΣΕ) για χρηματοδότηση έργων υποδομής που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Διαχείριση η αποπληρωμή

Όπως προκύπτει από τα στατιστικά αλλά και από την έκθεση του Γραφείου, το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του χρέους κατανέμεται με τρόπο που να διασφαλίζει την άνετη εξυπηρέτηση και η λήξη χρέους βρίσκεται σε διαχείριση επίεδα και εντός των στόχων που τέθηκαν για τα έτη 2020-2022. Κατά την περίοδο 2021-2025, ποσό ύψους 4,85 δισ. ευρώ ή περίπου 49% του συνολικού χρέους που λήγει στην περίοδο αυτή σχετίζεται με τις αποπληρωμές των ευρωπαϊκών ομολόγων και ποσό ύψους 2,541 δισ. ευρώ ή περίπου 26% αφορά αποπληρωμές εγχώριων ομολόγων και ομολόγων προς φυσικά πρόσωπα. Το έτος 2028 απεικονίζει τη μεγαλύτερη συγ-

κέντρωση λήξης χρέους ύψους 2,578 δισ. ευρώ εκ των οποίων ποσό ύψους 1,5 δισ. ευρώ ή περίπου 58% σχετίζεται με την αποπληρωμή EMO (EMTN) και ποσό ύψους 1 δισ. ευρώ ή περίπου 39% με την αποπληρωμή δόσης δανείου προς τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ). Οι δύο κύριες κατηγορίες ανεξόφλητου δημόσιου χρέους εξάλλου σχετίζονται με τα EMO (EMTN) και τον επίσημο δανεισμό από τον ΕΜΣ. Υπενθυμίζεται πως, πριν από το 2020, αποφασίστηκε η πρώτη πλήρης αποπληρωμή του δανείου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, ύψους 717 εκατ. ευρώ και η αποπληρωμή του EMTN ύψους 668 εκατ. ευρώ.

Σε πέντε άξονες το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης

Τα μαθήματα από την πανδημία, η πράσινη οικονομία, η ανταγωνιστικότητα, η ψηφιακή εποχή και η εργασία

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Πέντε είναι οι άξονες που στηρίζεται η Κύπρος αναφορικά με το Εθνικό της Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Το σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που εντοπίστηκαν στο Ευρωπαϊκό Εξάμνηο, ιδίως των συστάσεων ανά χώρα για την Κύπρο που ενέκρινε το Συμβούλιο, ενώ την ίδια ώρα θα αποδειχθούν ως «κλειδιά» για να ξεκλειδωθούν οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις, όπως αυτή του Ταμείου Ανάκαμψης. Το σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων των πράσινων και ψηφιακών μεταβάσεων και οι χρηματοδοτήσεις θα δίδονται σταδιακά βάσει ενδιάμεσων στόχων που θα τίθενται στο τραπέζι. Ποιοι όμως είναι οι άξονες βάσει του Σχεδίου που απεστάλη στην Ευρώπη; Οι προτάσεις της Κύπρου χωρίζονται σε πέντε άξονες προτεραιοτήτων, που είναι η Δημόσια Υγεία και Πολιτική Προστασία – Μαθήματα από την Πανδημία, Επιτάχυνση της μετάβασης σε μια πράσινη οικονομία, Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και ανθεκτικότητας της οικονομίας, προς μια ψηφιακή εποχή και Αγορά εργασίας και η Εκπαίδευση και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Όπως αναφέρεται στο Πλάνο Σταθερότητας, ο πρώτος άξονας πολιτικής περιλαμβάνει μέτρα που θα συμβάλουν στην αύξηση της

ανθεκτικότητας, της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της ετοιμότητας, των υπηρεσιών που παρέχονται από το γενικό σύστημα υγείας. Διασφάλιση της διαθεσιμότητας της απαραίτητης υποδομής, του εξοπλισμού και των δια-

Θα δοθεί έμφαση στην ενίσχυση των δημόσιων νοσοκομείων ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικά και ικανά να αντιμετωπίσουν μελλοντικές κρίσεις υγείας.

δικασίων, συμπεριλαμβανομένων της ψηφιοποίησης, θα δοθεί έμφαση στην ενίσχυση των δημόσιων νοσοκομείων ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικά και ικανά να αντιμετωπίσουν μελλοντικές κρίσεις υγείας. Στον πρώτο άξονα περιλαμβάνονται επίσης, όπως τονίζεται, επενδύσεις για την ενίσχυση της πολιτικής προστασίας και ειδικότερα η χρήση έξυπνων τεχνολογιών για τον αποτελεσματικό χειρισμό καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Η πολιτική του δεύτερου άξονα αναφορικά με την πράσινη μετάβαση, σημειώνεται στο Σχέδιο πως επιδιώκει να συμβάλει σημαντικά στην πράσινη μετάβαση και την



Στόχος η ανάπτυξη των απαιτούμενων δεξιοτήτων και ικανοτήτων στο υπάρχον και στο μελλοντικό εργατικό δυναμικό έτσι ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις απαιτήσεις και τις τάσεις της σύγχρονης αγοράς εργασίας.

περιβαλλοντική βιωσιμότητα, μέσω της επίτευξης εθνικών στόχων για την ουδετερότητα του κλίματος, την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Προωθεί τις μεταρρυθμίσεις στους τομείς του κλίματος και της ενέργειας, των βιώσιμων μεταφορών, της διαχείρισης των υδάτινων πόρων και του ευρύτερου περιβάλλοντος.

Ανταγωνιστικότητα

Σύμφωνα με τον τρίτο άξονα για την οικονομία, στοχεύει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας της κυπριακής οικονομίας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σε ορίζοντες, διατομεακές υπο-συνιστώ-

σες καθώς και τομεακές δράσεις που απορρέουν από το νέο μοντέλο ανάπτυξης. Συμπληρωματικά με τους άλλους άξονες, αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει μέτρα που συμβάλουν στην προώθηση ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης και διεθνούς ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας, με βάση τα αποτελέσματα της σχετικής μελέτης του Συμβουλίου Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας της Κύπρου. Περιλαμβάνει επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επέκταση της παραγωγικής βάσης ενισχύοντας τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας, βελτιώνοντας την ανταγωνιστικότητα και το επιχειρηματικό περιβάλλον, υποστη-

ρίζοντας κυρίως μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), διαφοροποιώντας και ενισχύοντας το τουριστικό προϊόν, εκσυγχρονίζοντας το δημόσιο τομέα και τις τοπικές αρχές, στοχεύει στη μεταρρύθμιση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού τομέα, καταπολέμηση της διαφθοράς και ενίσχυση της διαφάνειας, της έρευνας και της καινοτομίας και της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα και της δημοσιονομικής κατάστασης.

Ψηφιακός μετασχηματισμός

Ο κύριος στόχος του τέταρτου άξονα είναι να διασφαλίσει τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Κύπρου, χωρίς αποκλεισμούς και μέσω επαρκούς πρόσβασης σε επικοινωνιακές υποδομές για όλους τους πολίτες. Αυτό θα επιτευχθεί, όπως αναφέρεται, παρέχοντας κάλυψη δικτύου 5G για κινητά και οπτικές ίνες για το 100% του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης κινητής τηλεφωνίας 5G σε μεγάλους επιγείους διαδρόμους και καθολική και προσιτή συνδεσιμότητα Gigabit σε όλες τις αστικές και αγροτικές περιοχές. «Ο άξονας αποτελεί θεμελιώδες μέρος της συνολικής πολιτικής για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Κύπρου, προωθώντας ένα νέο οικονομικό μοντέλο με όραμα για μια δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία, βασισμένη στη γνώση και τις ψηφιακές και αναδυόμενες

τεχνολογίες», σημειώνεται χαρακτηριστικά.

Δεξιότητες στο δυναμικό

Ο πέμπτος άξονας του Σχεδίου επικεντρώνεται στην ανάπτυξη των απαιτούμενων δεξιοτήτων και ικανοτήτων στο υπάρχον και στο μελλοντικό εργατικό δυναμικό, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις απαιτήσεις και τις τάσεις της σύγχρονης αγοράς εργασίας, σύμφωνα με τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προκύπτουν από την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Οι περιτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις συνάδουν με τις σχετικές ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες και προτεραιότητες (ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων, σύμφωνο δεξιοτήτων, ευρωπαϊκός χώρος εκπαίδευσης, σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση).

Περιλαμβάνονται επίσης μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με την ανάγκη διευκόλυνσης της εισόδου στην αγορά, ιδίως για τις γυναίκες με παιδιά, για τη βελτίωση της διαθεσιμότητας και της πρόσβασης σε εκπαίδευση και φροντίδα στην πρώιμη παιδική ηλικία και για τη δημιουργία ενός δικτύου εγκαταστάσεων παιδικής μέριμνας. Στοχεύει επίσης στην αύξηση των ποσοστών απασχόλησης των νέων εκτός του εργατικού δυναμικού, της εκπαίδευσης ή της κατάρτισης.

Δυναμική επιστροφή ενοικιάσεων Airbnb

Αυξημένα τα έσοδα για το α' τρίμηνο του 2021, ενισχύει τις κρατήσεις σε επαύλεις και διαμερίσματα ο κορωνοϊός

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το 2019 ήταν η χρονιά των καταλυμάτων τύπου Airbnb. Ενδεικτικό ήταν ότι οι κρατήσεις στην πλατφόρμα και ο αριθμός των καταλυμάτων που είχαν αναρτηθεί προς ενοικίαση είχαν καταγράψει σημαντική άνοδο, και απέκτησαν τέτοια δυναμική που οδήγησαν την Βουλή να ψηφίσει νομοθετικό πλαίσιο για την λειτουργία τους, τον Γενάρη του 2021. Λίγες μέρες αργότερα ωστόσο ξεκίνησε η επέλαση του κορωνοϊού η οποία έβαλε φρένο στην τάση που ξεκίνησε να δημιουργείται αλλά και ευρύτερα στον τουρισμό. Ενάμιση χρόνο μετά, τα δεδομένα μιλούν για σταδιακή επάνοδο στον τουρισμό στα δεδομένα του 2019 ενώ οι νέες ανάγκες που δημιουργούνται στον τουρισμό και ο παράγοντας της ψυχολογίας, φαίνεται ότι δίνουν

Πρώτη η Πάφος στις ενεργές ενοικιάσεις, ακολουθεί η Λάρνακα και η ελεύθερη Αμμόχωστος, ενώ τις λιγότερες ενοικιάσεις καταγράφει η Λεμεσός.



Η ιδιωτικότητα, οι πιο προσιτές τιμές, η απουσία συγχρωτισμού με άλλους τουρίστες σε κοινόχρηστους χώρους που προσφέρει μια τουριστική έπαυλη ή ένα τουριστικό διαμέρισμα είναι ατού για την μετά Covid εποχή.

σημαντική ενίσχυση στις διακοπές σε καταλύματα βραχυθώρας ενοικιάσεις σε σχέση με τα ξενοδοχεία. Μάλιστα όπως αναφέρεται και στην σελίδα του Airbnb, η πλατφόρμα υποστηρίζει τους νέους τρόπους διακοπών και ταξιδιωτικές τάσεις εν μέσω πανδημίας- εγχώριες ή διακοπές σε κοντινή απόσταση, και διαμονές σε λιγότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές. Αυτό αντικατοπτρίζεται στα αποτελέσματα του τριμήνου 2020 αλλά και στο πρώτο τρίμηνο του 2021. Σε παγκόσμια κλίμακα τα έσοδα του πρώτου τριμήνου του 2021 αυξήθηκαν κατά 5% φτάνοντας τα 10,26 δισ. δολάρια ξεπερνώντας ακόμα και τα επίπεδα του πρώτου τριμήνου του 2019 και της αντίστοιχης περιόδου του 2020.Επιχειρηματίες στον τομέα του τουρισμού αναφέρουν ότι η ιδιωτικότητα, οι πιο προσιτές τιμές, η απουσία συγχρωτισμού με άλλους τουρίστες σε κοινόχρηστους χώρους που προσφέρει μια τουριστική έπαυλη ή ένα τουριστικό διαμέρισμα είναι ατού για την μετά Covid εποχή. Επιπλέον στην Κύπρο, ο εγχώριος τουρισμός καταγράφει τα τελευταία χρόνια μια προτίμηση για διακοπές σε τουριστικές επαύλεις κυρίως λόγω της

πιο προσιτής τιμής που προσφέρουν σε σχέση με τις διακοπές σε ένα πολυτελές ξενοδοχείο.

Πρώτη η Πάφος

Αντλώντας στοιχεία από το Airdna, το οποίο καταγράφει πληροφορίες για τις τουριστικές ενοικιάσεις, διαπιστώνουμε ότι τουλάχιστον το πρώτο τρίμηνο του 2021, οι περισσότερες ενεργές ενοικιάσεις ήταν στην Πάφο αν και κατέγραψαν μείωση της τάξης του 9% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Τον προηγούμενο μήνα καταχωρήθηκαν 976 ενεργές ενοικιάσεις- ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί σε καταλύματα που είχαν έστω και μία μέρα κράτηση μέσα στις τελευταίες 30 ημέρες. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, τους τελευταίους 12 μήνες το μέσο ημερήσιο κόστος ήταν 58 ευρώ ενώ το ποσοστό πληρότητας ήταν στο 32%.

Το ψηλότερο σημείο στις κρατήσεις τουριστικών καταλυμάτων ήταν το γ' τρίμηνο του 2019 με 1415 ενεργές κρατήσεις. Σημειώνεται ότι το 75% των καταλυμάτων είναι αναρτημένα στην πλατφόρμα Airbnb, το 12% στο Vrbo, ενώ το 13% και στα δύο. Δεύτερη κατά σειρά επαρχία στις ενοικιά-

σεις βραχυθώρας μίσθωσης είναι βάσει των στοιχείων η Λάρνακα με 920 ενεργές ενοικιάσεις το πρώτο τρίμηνο του 2021 και μέση πληρότητα για τους τελευταίους 12 μήνες το 33%. Τον τελευταίο μήνα καταγράφηκαν 791 ενεργές ενοικιάσεις ακινήτων.

Αγία Νάπα και Πρωταράς

Παρά το γεγονός ότι η ελεύθερη Αμμόχωστος ήταν τουριστικά νεκρή τους τελευταίους μήνες, εντούτοις υπάρχουν καταλύματα και ενεργές ενοικιάσεις- τον τελευταίο μήνα οι ενεργές ενοικιάσεις στην Αγία Νάπα ήταν 672, ενώ ο μέσος όρος του κόστους κρατήσεων ανήλθε στα 124 ευρώ/ημερησίως. Σε επίπεδο έτους, η πληρότητα ήταν στο 32%. Περισσότερες είναι οι κρατήσεις στο Παραλίμνι αφού τον τελευταίο μήνα καταγράφηκαν 923 ενεργές ενοικιάσεις. Τους τελευταίους 12 μήνες η πληρότητα ανήλθε στο 37%. Το κανάλι κρατήσεων των καταλυμάτων είναι κατά 43% του Airbnb και κατά 28% το Vrbo ενώ ποσοστό 29% των καταλυμάτων, είναι αναρτημένα και στις δύο πλατφόρμες.

Λιγότεροι στην Λεμεσό

Στην Λευκωσία τον τελευταίο

μήνα υπήρχαν 363 ενεργές κρατήσεις ενώ η πληρότητα τους τελευταίους 12 μήνες ανήλθε στο 30%.

Το ψηλότερο σημείο για τις βραχυθώρας ενοικιάσεις ήταν για την Λευκωσία το 3ο τρίμηνο του 2019 όπου καταγράφηκαν μόλις 799 ενεργές ενοικιάσεις. Το α' τρίμηνο του 2021 σημείωσε αύξηση 4% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και καταγράφηκαν 424 ενεργές ενοικιάσεις. Τα λιγότερα καταλύματα προς ενοικίαση σε πλατφόρμες όπως Airbnb προσφέρονται στην Λεμεσό, όπου τον τελευταίο μήνα υπήρχαν 351 ενεργές ενοικιάσεις. Το μέσο κόστος διανυκτέρευσης τους τελευταίους 12 μήνες ήταν στα 68 ευρώ ενώ το ποσοστό πληρότητας ήταν στο 38%.

Καλύτερα φέτος

Φέτος οι κρατήσεις αναμένεται να κινηθούν σε πολύ καλύτερα επίπεδα και στις βραχυθώρας ενοικιάσεις τουριστικών καταλυμάτων. Ο ιδρυτής και διευθυνών σύμβουλος της Vacation 2 Cyprus Σταύρος Χριστοδούλου, ανέφερε ότι οι κρατήσεις κινούνται σε πολύ καλύτερα επίπεδα από πέρσι αφού έχουν μπει ξανά στην αγορά Ρώσοι και

Ισραηλίτες (βάσει των μέχρι στιγμής δεδομένων), οι οποίοι πέρσι ήταν εκτός, ενώ φαίνεται ότι υπάρχει αύξηση στη ζήτηση για κρατήσεις για τη περίοδο από τέλος Ιουνίου αρχές Ιουλίου και μετά από την βρετανική αγορά.

Θετικά προσμετρούνται και οι τελευταίες πολιτικές αποφάσεις για άνοιγμα των χωρών εστίασης και των επιχειρήσεων που σχετίζονται έμμεσα ή άμεσα με τον τουρισμό.

Προμήθεια από 6% - 20%

Πάντως οι οικοδεσπότες των ακινήτων δεν εισπράττουν το σύνολο του ποσού της κράτησης. Υπάρχουν διακυμάνσεις στην προμήθεια την οποία ζητά η κάθε πλατφόρμα.

Για παράδειγμα όπως μας εξηγεί ο Κλεάνθης Χαριλάου, ιδιοκτήτης έπαυλης στην Πάφο, για κάθε κράτηση ποσά γίνεται μέσω του booking.com χρεώνεται προμήθεια 20%, ενώ στο 6% ανέρχεται η προμήθεια που ζητά το Airbnb και 7% το TripAdvisor. Σημείωσε ωστόσο ότι παρά τις υψηλές χρεώσεις, το booking.com προσφέρει και τις περισσότερες κρατήσεις, σε σχέση με τις υπόλοιπες πλατφόρμες, που κυμαίνεται στο 80%.

Το προφίλ των τουριστών των επαύλεων

Βάσει των στοιχείων στο Vacation 2 Cyprus, υπάρχουν κρατήσεις κυρίως από το Ισραήλ, Ρωσία και από την Βρετανία η οποία είναι και η βασική αγορά με ποσοστό 40% επί των κρατήσεων. Οι κρατήσεις των Βρετάνων ξεκινούν από τα μέσα Ιουνίου και μετά και εκτιμάται ότι θα αυξηθεί. Στο σύνολό τους είναι οικογένειες και συνταξιούχοι ενώ οι περισσότεροι εξ αυτών είναι επαναλαμβάνονόμενοι επισκέπτες. Ακολουθούν οι τουρίστες από το Ισραήλ με ποσοστό γύρω στο 20-25%. Πρόκειται για κρατήσεις από οικογένειες ή παρέες νεαρών οι οποίοι επισκέπτονται την Κύπρο για ολιγοήμερες διακοπές.

Μεγάλο ποσοστό καταλαμβάνει και ο εγχώριος τουρισμός ο οποίος κυμαίνεται στο 20% για το τρίμηνο του κατακλυσμού και την περίοδο Αυγούστου. Μικρότερο το ποσοστό των Ρώσων επί του παρόντος, αν και υπολογίζεται ότι θα αυξηθεί μετά τον Ιούνιο και την ομαλοποίηση της κατάστασης στις πτήσεις προς Κύπρο. Ελάχιστες είναι όμως αναφέρει ο κ. Σταύρος Χριστοδούλου οι κρατήσεις από Γερμανία, Λετονία και Ουγγαρία, ενώ η κατάσταση αναμένεται να ξεκαθαρίσει τον Αύγουστο. Ο Αύγουστος είναι ο πιο δυνατός μήνας με την πληρότητα να φτάνει στο 70%, ακολουθεί ο Ιούλιος και ο Σεπτέμβρης με πληρότητες γύρω στις 50% αν και εκτιμάται ότι ο Σεπτέμβρης θα ξεπεράσει τον Ιούλιο με δεδομένο ότι μέχρι τότε η επιδημιολογική κατάσταση των χωρών θα είναι βελτιωμένη. Λιγότερες οι κρατήσεις για τον Ιούνιο, με εξαίρεση το τρίμηνο του κατακλυσμού, οπότε και η πληρότητα είναι γύρω στο 80% και προέχεται κυρίως από Κύπριους τουρίστες.

Διευκολύνσεις χρηματοδότησης σε μικρές επιχειρήσεις

Για εξασφάλιση στήριξης μέσω των σχεδίων του Υπουργείου Εμπορίου κατέληξαν το Υπουργείο, Τρ. Κύπρου και ΠΟΒΕΚ

Προς αντιμετώπιση των δυσκολιών που παρουσιάζουν μικρές επιχειρήσεις για εξασφάλιση χρηματοδότησης προχώρησε το Υπουργείο Εμπορίου με την ΠΟΒΕΚ και την Τράπεζα Κύπρου. Όπως διαρρέουν πηγές της Τράπεζας Κύπρου, την Παρασκευή ολοκληρώθηκε συνάντηση μεταξύ κοινής αντιπροσωπείας της Τράπεζας Κύπρου-ΠΟΒΕΚ με την υπουργό Ενέργειας και Εμπορίου, Ντάσα Παλιδίου, κατά την οποία υποβλήθηκαν εισητήσεις από πλευράς της αντιπροσωπείας, με σκοπό να διευκολυνθεί ο δανεισμός από πλευράς των τραπεζών προς τις μικρές επιχειρήσεις που υποβάλλουν αίτηση για κρατική χορηγία. Η συμφωνία ανοίγει τον δρόμο για όλες τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να προχωρήσουν σε χρηματοδότηση τους από τραπεζικούς οργανισμούς, ενώ επιμέρους συζητήσεις τεχνικής φύσεως επί των λεπτομερειών θα συνεχιστούν από την ερχόμενη εβδομάδα. Πολλές μι-

Η συμφωνία ανοίγει τον δρόμο για όλες τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να προχωρήσουν σε χρηματοδότηση τους από τραπεζικούς οργανισμούς.

κρές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσκολία ένταξης στα Σχέδια του Υπουργείου Εμπορίου, θα μπορούν σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, πλέον με σχετική ευκολία να καταστούν επιλέξιμες και να εξασφαλίσουν κρατικές χορηγίες. Σε συνδυασμό δε, και με τις πρόσφατες αλλαγές που ανακοίνωσε το Υπουργείο για τον τρόπο με τον οποίο θα τυγχάνουν πλέον διαχείρισης τα Σχέδια, οι δύο αυτές εξελίξεις αναμένεται πως θα ανοίξουν τον δρόμο για μεγαλύτερη



Όσον αφορά στην συνεργασία που έχει ξεκινήσει η ΠΟΒΕΚ με την Τράπεζα Κύπρου, ο κ. Κουρσάρης τόνισε ότι «θα συνεχίσει και αυτή η προσπάθεια με κοινό όραμα την στήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.

στήριξη των μικρών επιχειρήσεων, διατήρηση της απασχόλησής τους και επανεκκίνηση της οικονομίας κατά την έξοδο της από την Πανδημία. Σύμφωνα με τα λεγόμενα

των ίδιων πηγών, σημειώνουν πως το όφελος των τραπεζών θα είναι μικρό, αλλά έχουν να αποκομίσουν σημαντικό έμμεσο όφελος από την γενικότερη ευρωστία

που θα προκύψει στις μικρές επιχειρήσεις που είναι και η κυριότερη πηγή απασχόλησης και ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας. Η Υπουργός Εμπορίου τήρησε πολύ εποικοδομητική στάση ως προς την πρόταση που υποβλήθηκε και έγινε επίσης συζήτηση για επιπλέον τρόπους συνεργασίας για διευκόλυνση της απορόφησης των κονδυλίων από τις εν λόγω επιχειρήσεις.

Μπορούμε να πάμε μακριά

Σε σχετική δήλωσή του ο γ.γ. της ΠΟΒΕΚ, Στέφανος Κουρσάρης, ανέφερε ότι «το αποτέλεσμα της σημερινής συνάντησης αφαιρεί ένα σημαντικό εμπόδιο στην πρόσβαση των μικρών, και δη των πολύ μικρών, επιχειρήσεων στα Σχέδια του Υπουργείου Εμπορίου, ενώ την ίδια ώρα διαφαίνεται πόσο μακριά μπορούμε να φτάσουμε αν συνεργαστούμε- φορείς, ιδιωτικός τομέας και κράτος με καλή διάθεση και με κυριότερη πρόθεση

να βοηθηθεί το σύνολο της κοινωνίας». Σημείωσε δε, πως «είμαστε ικανοποιημένοι από την αντιμετώπιση που είχαμε από την Υπουργό και για την θετική στάση που τήρησε απέναντι στις ανάγκες μας, ιδίως σε αυτή την δύσκολη καμπή της οικονομίας. Θα μελετήσουμε τις αλλαγές στις οποίες προχωρεί το Υπουργείο Εμπορίου στα Σχέδια του, οι οποίες εκ πρώτης όψεως φαίνεται πως επίσης διευκολύνουν την πρόσβαση των μελών μας στα Σχέδια χορηγιών-ενισχύσεων του κράτους». Τέλος, όσον αφορά στην συνεργασία που έχει ξεκινήσει η ΠΟΒΕΚ με την Τράπεζα Κύπρου, τόνισε ότι «θα συνεχίσει και αυτή η προσπάθεια με κοινό όραμα την στήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και της Οικονομίας και προς αυτήν την κατεύθυνση θα πρέπει να αναμένονται επιπλέον κινήσεις και πρωτοβουλίες στο επόμενο διάστημα».

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Εκταμίευση 7,5 δισ. από το Ταμείο Ανάκαμψης προσδοκά φέτος το ΥΠΟΙΚ

Εφικτή η έγκριση δόσης 3,5 δισ. πέραν της προκαταβολής των 4 δισ. ευρώ

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Σε μία επιπλέον δόση από το Ταμείο Ανάκαμψης για φέτος, ύψους περίπου 3,5 δισ. ευρώ, πέραν της προκαταβολής των 4 δισ. ευρώ, προσβλέπει η κυβέρνηση, σύμφωνα με πληροφορίες, προκειμένου να εξασφαλίσει έτσι μια ισχυρή ταμειακή ένεση 7,5 δισ. ευρώ εντός του 2021 και να διευκολύνει την εμπροσθοβαρή εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης.

Αυτό σημαίνει ότι περίπου το 25% των πόρων του Ταμείου που δικαιούται η Ελλάδα (30,5 δισ. ευρώ) θα εισρεύσει από τον πρώτο κύκλο χρόνου στα ταμεία του κράτους. Μια ενίσχυση η οποία αναμένεται να επιπράξει θετικά και τις αγορές, καθώς «δίνει το σήμα ότι η χώρα περνάει στην επόμενη φάση», όπως επισημαίνει πηγή του οικονομικού επιτελείου.

Ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας είπε στο συνέδριο των Δελφών ότι η κυβέρνηση θα επιδιώξει να εισπράξει περισσότερα φέτος από τα 4 δισ. ευρώ της προκαταβολής, χωρίς να υπεισέλθει σε λεπτομέρειες. Σύμφωνα με πληροφορίες, η κυβέρνηση προσβλέπει στην πρώτη κανονική δόση, η οποία ανέρχεται σε 3,5 δισ. ευρώ, περιλαμβανομένων και των δανείων. Η εκταμίευσή της θα εξαρτηθεί από την ικανοποίηση συγκεκριμένων «ορόσημων» εκ μέρους της Ελλάδας το τρίτο τρίμηνο του έτους, που θεωρούνται ρεαλιστικά. Για παράδειγμα, για την εκταμίευση του τμήματος της δόσης που αντιστοιχεί στα δάνεια, τα «ορόσημα» είναι δύο: η υπογραφή επιχειρησιακής σύμβασης με μια διεθνή τράπεζα που θα συμμετάσχει στη χρηματοδότηση (σ.σ. η κυβέρνηση έχει ήδη υπογράψει μνημόνιο συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, που συνιστά το πρώτο στάδιο) και η δημοσίευση της πρόσκλησης για τη συμμετοχή των ιδιωτικών τραπεζών, κάτι που επίσης ετοιμάζεται. Αντίστοιχες, νομοθετικές ως επί το πλείστον, ρυθμίσεις είναι τα «ορόσημα» για την εκταμίευση και του ποσού που αντιστοιχεί στις επιδοτήσεις του Ταμείου.



Στο υπουργείο Οικονομικών εκτιμούν ότι εφόσον εκταμιευθεί η επιπλέον δόση των 3,5 δισ., τότε θα εξασφαλιστεί μια ισχυρή ταμειακή ένεση 7,5 δισ. ευρώ εντός του 2021, που θα διευκολύνει την εμπροσθοβαρή εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης.

Εάν δεν υπάρξουν καθυστερήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ελλάδα μπορεί να εξασφαλίσει το 25% των πόρων του Ταμείου έως τα τέλη του έτους.

Εφόσον ικανοποιηθούν αυτά τα «ορόσημα», ως τον Σεπτέμβριο, και εφόσον δεν υπάρξει καθυστέρηση σε επίπεδο Ε.Ε., κατά την έγκριση του νέου συστήματος των ιδίων πόρων από τα κράτη-μέλη, όπου αυτή ακόμη εκκρεμεί, η Ελλάδα θα μπορούσε να εισπράξει την πρώτη δόση ως το τέλος του χρόνου, αναφέρουν οι πληροφορίες.

Στήριξη μικρομεσαίων

Περίπου 1,5 δισ. ευρώ συνολικά από τις επιχορηγήσεις του Ταμείου προορίζεται για τις μικρομεσαίες επι-

χειρήσεις, τόνισε, εξάλλου, ο κ. Σταϊκούρας, απαντώντας στις επικρίσεις της αξιωματικής αντιπολίτευσης ότι αυτή η κατηγορία επιχειρήσεων μένει εκτός στήριξης. Αναλυτικότερα, ανέφερε ότι θα διατεθούν 375 εκατ. ευρώ για τον ψηφιακό τους μετασχηματισμό, 260 εκατ. ευρώ για τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, 250 εκατ. ευρώ για την αγροδιατροφή και 450 εκατ. ευρώ για το «Εξοικονομώ».

Για το ίδιο θέμα, ο διοικητής της Ειδικής Υπηρεσίας του Ταμείου Ανάκαμψης Νίκος Μαντζούφας σημείωσε πως εκτός από το 1,5 δισ. ευρώ των επιχορηγήσεων, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να συμμετάσχουν και στα δάνεια που απευθύνονται σε όλους όσοι μπορούν να επιδείξουν ένα βιώσιμο επενδυτικό σχέδιο. Σημείωσε, εξάλλου, ότι για να συμμετάσχει, «ο επενδυτής θα πάει στις τράπεζες και όχι στην κυβέρνηση». Στόχος, είπε, είναι «να γίνουν επενδύσεις που δεν θα καταλήξουν σε 5-10 χρόνια σε επενδυτικά κουφάρια».

Το «κλειδί» τώρα είναι η σωστή

εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης, τόνισε σε άλλο πάνελ του ίδιου Φόρουμ ο Ντέκλαν Κοστέλο, νούμερο 2 στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τονίζοντας τη σημασία της διαφάνειας στις προκλήσεις διαγωνισμών. Σημείωσε, πάντως, ότι η ομάδα που έχει συσταθεί για τη διαχείριση του προγράμματος εμπνέει αισιοδοξία. Ο κ. Κοστέλο παρατήρησε ότι μόνο 5 χώρες θα επιδιώξουν να πάρουν τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης, μεταξύ των οποίων η Ελλάδα.

Για την ανάγκη κάλυψης του επενδυτικού κενού που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, μίλησε ο επικεφαλής οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού Αλέξης Πατέλης, σημειώνοντας ότι μεγάλο πλεονέκτημα της χώρας είναι πλέον η πολιτική σταθερότητα έπειτα από 10 χρόνια. Τόνισε, επίσης, ότι η κυβέρνηση είναι υπέρ των μεταρρυθμίσεων, μειώνει φόρους. Ένα μυστικό όπλο της χώρας, είπε, είναι επίσης το ανθρώπινο δυναμικό της, υψηλού επιπέδου, εδω και στη διασπορά.

Οι εφοριακοί εξοπλίζονται με 5.000 φορητούς υπολογιστές

Με ψηφιακούς ελέγχους, 5.000 φορητούς υπολογιστές και tablet ρίχνεται στη μάχη κατά της φοροδιαφυγής η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων. Όπως ανέφερε ο διοικητής της ΑΑΔΕ Γ. Πιτσιλός στο Φόρουμ των Δελφών, η φορολογική αρχή θα προμηθευτεί άμεσα 5.000 laptop καθώς και tablet τα οποία θα δοθούν στους ελεγκτές για τους επιτόπιους ελέγχους.

Μέσω των tablet οι ελεγκτές της ΑΑΔΕ θα έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν την ίδια στιγμή τις αποδείξεις που εκδίδουν οι επιχειρήσεις. Ο έλεγχος θα γίνεται μέσω του QRcode και θα μπορεί ο ελεγκτής να ελέγχει εάν η απόδειξη έχει περασθεί στα συστήματα της ΑΑΔΕ. Μέχρι το τέλος Ιουνίου όλες οι επιχειρήσεις θα πρέπει να διαθέτουν ταμειακές μηχανές νέου τύπου που θα συνδέονται online με τα ηλεκτρονικά συστήματα της ΑΑΔΕ.

Το mydata

Για τον αγώνα κατά της φοροδιαφυγής ανέφερε πως δεν υπάρχει «ένα φάρμακο, μία λύση. Είναι μία μάχη διαρκής με εργαλείο την ψηφιοποίηση. Το πρώτο εργαλείο που μας δίνει η ψηφιοποίηση είναι το mydata, το οποίο είναι μία τομή που με τη σειρά του μας δίνει μεγάλο πλούτο πληροφοριών που μπορούμε να διασταυρώσουμε».

Όπως είπε, έχει σχεδιαστεί για όλες τις επιχειρήσεις, με λύσεις και οφέλη για κάθε επιχείρηση ανεξαρτήτως μεγέθους και κλάδου, επισημαίνοντας ότι τα ηλεκτρονικά βιβλία βελτιώνουν την καθημερινότητα των επιχειρήσεων, ενώ ταυτόχρονα παρέχουν σημαντικές πληροφορίες στις φορολογικές αρχές. Είναι ενδεικτικό ότι οι Ιταλοί στο πρώτο εξάμηνο εφαρμογής των ηλεκτρονικών βιβλίων κατάφεραν να «χτυπήσουν» κύκλωμα παράνομων επιστροφών ΦΠΑ. Επί της ουσίας, οι ιταλικές αρχές με το σύστημα αυτό εμπόδισαν την επιστροφή ΦΠΑ ύψους 2 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με πληροφορίες, με το που εμφανίζεται ύποπτος ΑΦΜ, θα κοκκινίζει η οθόνη του υπολογιστή της ΑΑΔΕ. Αμέσως μετά, θα ξεκινάει ο φυσικός έλεγχος για τη διαπίστωση ή μη παράνομων πράξεων.

Σύμφωνα με τον διοικητή, η πανδημία λειτούργησε ως επιταχυντής και πολλαπλασιαστής ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών. Μέσω του mybusinessSupport κορηγήθηκαν ενισχύσεις 8,6 δισ. ευρώ σε περίπου 750.000 επιχειρήσεις, ενώ καταβλήθηκαν 400 εκατ. ευρώ σε ιδιοκτήτες ακινήτων που εισέπραξαν μειωμένα ενοί-

Θα ελέγχουν άμεσα αν οι αποδείξεις που εκδίδουν οι επιχειρήσεις έχουν περαστεί στα συστήματα της ΑΑΔΕ.

κια. Επίσης ανέφερε ότι μέσω των εφαρμογών που αναπτύχθηκαν οι φορολογούμενοι γλίτωσαν πάνω από 1,8 εκατ. επισκέψεις στον ΔΟΥ, ενώ 135.000 κάτοχοι οχημάτων δεν χρειάστηκε να επισκεφθούν την εφορία για να καταθέσουν τις πινακίδες κυκλοφορίας των οχημάτων, καθώς μέσω της εφαρμογής myCar υπέβαλαν ηλεκτρονικά τη δήλωση ακινησίας των οχημάτων τους.

Βραχυχρόνιες μισθώσεις

Τέλος, αναφέρθηκε και στις βραχυχρόνιες μισθώσεις. Όπως είπε, μετά τη συμφωνία που υπέγραψε η ΑΑΔΕ με τις τρεις μεγαλύτερες πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης ακινήτων θα λαμβάνει στοιχεία και πληροφορίες για τις μισθώσεις. Οι αναρτήσεις ακινήτων στην πλατφόρμα θα γίνονται υποχρεωτικά με την καταχώριση του αριθμού μητρώου ακινήτων που έχει χορηγηθεί στους ιδιοκτήτες ή διαχειριστές ακινήτων.

ΠΡ. ΚΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Υψηλό, αλλά παραμένει βιώσιμο το ελληνικό χρέος

Το ελληνικό χρέος είναι υψηλό αλλά παραμένει βιώσιμο, επανέλαβε από το Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών ο επικεφαλής του ESM Κλάους Ρέγκλινγκ, τονίζοντας ότι η αύξηση των ελλειμμάτων και του χρέους στις χώρες της Ευρωζώνης ήταν η σωστή απόφαση στην πανδημία.

Για τη διατήρηση της βιωσιμότητας του χρέους καθοριστικοί παράγοντες, σύμφωνα με τον επικεφαλής του ESM, είναι η εδραίωση ισχυρής ανάπτυξης με τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης σε συνδυασμό με το «σωστό μήνυμα» από την πλευρά της κυβέρνησης προς τις αγορές με συνέχιση των μεταρρυθμίσεων. Υπό όλες τις συνθήκες, η Ελλάδα θα συνεχίσει να εξυπηρετεί κανονικά το χρέος της για πολλά χρόνια, διαβεβαίωσε από την πλευρά του ο επικεφαλής του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους Δημήτρης Τσάκωνας, έχοντας νωρίτερα περιγράψει πως οι ετήσιες χρηματοδοτικές ανάγκες παραμένουν σε απολύτως διαχειρίσιμα επίπεδα για δεκαετίες και ότι μέσα στην πανδημία η Ελλάδα είχε την ευκαιρία να «χτίσει» καμπύλη ομολόγων. Σύμφωνα με τον κ. Τσάκωνα, τα ταμειακά διαθέσιμα των 33 δισ. ευρώ αρκούν για την απρόσκοπτη εξυπηρέτηση του χρέους τα επόμενα 3-4 χρόνια, ακόμα και εάν το Δημόσιο δεν δανειζόταν ούτε ένα ευρώ από τις αγορές



Η κυβέρνηση πρέπει να δίνει το σωστό μήνυμα προς τις αγορές με τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων, ανέφερε ο Κλάους Ρέγκλινγκ.

Η αύξηση των ελλειμμάτων και του χρέους ήταν η σωστή απάντηση στην πανδημία, τόνισε ο επικεφαλής του ESM.

γι' αυτό το διάστημα. Η τομεάρχης οικονομίας του ΣΥΡΙΖΑ, Εφφ Αχτσιόγλου, αναγνώρισε πως να μην το ύψος του χρέους είναι ένας σημαντικός παράγοντας, αλλά το ύψος των δαπανών εξυπηρέτησής του είναι σημαντικότερος, και επικαλούμενη τη συμφωνία του Eurogroup το καλοκαίρι του 2018 αλλά και το μαξιλάρι διαθεσίμων, σημείωσε πως το χρέος είναι βιώσιμο και φαίνεται πως θα παραμείνει. Χρειάζομαστε όμως, πρόσθεσε, ποιότητα και διάρκεια στην ανάπτυξη και «εδω αρχίζει η διαφωνία». Σύμφωνα με την κ. Αχτσιόγλου, «η ανησυχία μας είναι ότι το πρόγραμμα της κυβέρνησης δεν είναι συνεκτικό, δεν στοχεύει σε ποιοτική και μακράς διάρκειας ανάπτυξης, δεν γιατρεύει τις πληγές της κρίσης», ενώ έθεσε και το στοιχείο της αβεβαιότητας αναφορικά με την επικείμενη τροποποίηση των κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας. Ερώτημα είναι αν θα επιστρέψουμε στους αυστηρούς κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας ή θα υπάρξει ελαστικοποίηση.

Το χρέος είναι πολύ πιο βιώσιμο σε σχέση με 12 χρόνια πριν, σημείωσε στο ίδιο πάνελ ο πρόεδρος της Eurobank Γιώργος Ζανιάς, αναδεικνύοντας τη συμβολή της αντιδράσης των κεντρικών τραπεζών στη διαχείριση της πανδημικής κρίσης με τις αποφάσεις τους να διοχετεύσουν άφθονο ρευστότητα.

Υγεία και τεχνολογία οι προτεραιότητες εργοδοτών και εργαζομένων

Η προστασία της υγείας και ο τεχνολογικός μετασχηματισμός αποτελούν βασικές προτεραιότητες εργοδοτών και εργαζομένων, την επόμενη ημέρα της πανδημίας. Ωστόσο, διαφορετική στάση φαίνεται να διατηρούν οι δύο πλευρές σε θέματα αποδοχών και επιβράβευσης, με σχεδόν 4 στους 10 εργαζομένους να υποστηρίζουν ότι θα πρέπει να ανταμειφθούν με μία αναπροσαρμογή του μισθού τους ή με κάποιο μπόνους για την προσπάθεια που καταβάλλουν όλο αυτό το διάστημα της πανδημίας.

Ειδικότερα, σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήσε παγκοσμίως η EY (Ernst & Young) σε δείγμα 4.000 εργοδοτών και εργαζομένων το 2020, η συντριπτική πλειονότητα των εργαζομένων, ήτοι το 84%, επιζητεί την ανάγκη αναβάθμισης των υπάρχοντων ψηφιακών εργαλείων και υιοθέτησης νέων τεχνολογιών στην εργασία, με 79% των εργοδοτών να δηλώνουν ότι επιδιώκουν πράγματι να τα αναβαθμίσουν σε σημαντικό βαθμό.

Οι δύο πλευρές συμφωνούν, επίσης, ως προς την ανάγκη ενίσχυσης της ψηφιακής και διαδικτυακής εκπαίδευσης του προσωπικού, με τους εργαζομένους να κατατάσσουν τη διαδικτυακή εκπαίδευση ως κορυφαία προτεραιότητα για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους, ενώ σχεδόν δύο στους τρεις εργοδότες (64%) επιθυμούν να ενισχύσουν τις ψηφιακές μεθόδους εκπαίδευσης.

Σημείο σύγκλισης αποτελούν και τα ζητήματα της υγείας και της ασφάλειας στον χώρο εργασίας. Οι



Οι εργαζόμενοι του δείγματος, ανεξαρτήτως ηλικίας και γεωγραφικής κατοικίας, ιεραρχούν τη σωματική τους υγεία ως μία από τις πέντε κορυφαίες ανησυχίες τους για το μέλλον.

Διαφορετική στάση διατηρούν οι δύο πλευρές σε θέματα αποδοχών για την επόμενη ημέρα της πανδημίας.

εργαζόμενοι του δείγματος, ανεξαρτήτως ηλικίας και γεωγραφικής κατανομής, ιεραρχούν τη σωματική τους υγεία ως μία από τις πέντε κορυφαίες ανησυχίες τους για το μέλλον, ενώ 86% των εργοδοτών δηλώνουν ότι σχεδιάζουν να βελτιώσουν την ασφάλεια στον χώρο εργασίας. Ωστόσο, τα ευρήματα αναδεικνύουν και σημεία απόκλισης μεταξύ των δύο πλευρών, με το ζήτημα των αποδοχών να αποτελεί «αγκάθι». Ενώ 38% των εργαζομένων υποστηρίζουν πως θα πρέπει να

ανταμειφθούν με μία αναπροσαρμογή του μισθού τους ή με κάποιο μπόνους για την προσπάθειά τους όλο το διάστημα της πανδημίας, το 77% των εργοδοτών εκτιμά ότι θα υπάρξουν ήπιες έως και εκτεταμένες μειώσεις στο κόστος που σχετίζεται με το εργατικό δυναμικό. Όσον αφορά τα επαγγελματικά ταξίδια, σχεδόν τρεις στους τέσσερις εργοδότες (74%) πιστεύουν ότι θα υπάρξουν μετριασθείς ή εκτεταμένες μειώσεις στους περισσότερους τύπους επαγγελματικών ταξιδιών, ενώ 76% των εργαζομένων εξέφρασαν την επιθυμία τους να συνεχίσουν να ταξιδεύουν για επαγγελματικούς σκοπούς. Τέλος, 9 στους 10 εργοδότες εκτιμούν πως το ανθρώπινο δυναμικό βρίσκεται στο επίκεντρο των εταιρειών τους σχεδίων για τη δημιουργία αξίας, με 69% των εργαζομένων να θεωρούν ότι αυτή η δήλωση ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Προτεραιότητα για τον τουρισμό η ασφάλεια

Πέντε μέτρα που προστατεύουν τους ξένους και το brand name του ελληνικού τουρισμού ανακοίνωσε ο αρμόδιος υπουργός

Ενα πλέγμα μέτρων ώστε να κα-
ταστεί το ταξίδι στην Ελλάδα
ασφαλές για τους ξένους του-
ρίστες αλλά και να προστατευ-
θεί το brand name του ελληνι-
κού τουρισμού ανακοίνωσε ο
αρμόδιος υπουργός Χάρης Θεο-
χάρης. Τώρα η χώρα άνοιξε τα
σύνορά της στους τουρίστες.
Αναλυτικά, τα πέντε σημεία άμυ-
νας, όπως τα χαρακτήρισε ο κ. Θε-
οχάρης, είναι τα εξής:

1. Πρωτόκολλο εισόδου. Για να εισέλθει κάποιος ταξιδιώτης στη χώρα θα πρέπει:
α. Να συμπληρώσει τη φόρμα εντοπισμού ταξιδιωτών (Passenger Locator Form - PLF) μία ημέρα πριν από την αναχώρηση.
β. Να έχει πιστοποιητικό εμβολιασμού ή
γ. PCR test έως και 72 ώρες πριν ή
δ. Πιστοποιητικό ανάρρωσης. Από την 1η Ιουνίου θα ενεργοποιηθεί και το «πράσινο διαβατήριο».
2. Λειτουργία συστήματος στοχευ-
μένων δειγματοληψίας με rapid test.
3. Ξενοδοχεία καραντίνας σε 35
σημεία της επικράτειας επί τη βά-
σει των πυλών εισόδου και των
κρουσμάτων του 2020.
4. Εφαρμογή των νέων πρωτο-
κόλλων δραστηριοτήτων στον
τουρισμό.
5. Επιτάχυνση των εμβολιασμών
στην επικράτεια, ώστε να ανα-
πτυχθεί ένα τείχος προστασίας
του γενικού πληθυσμού και των
εργαζομένων.

Θετικά μηνύματα

«Στοιχημα για το 2021 δεν εί-
ναι μόνο η ανάδειξη του φυσικού
πλούτου της χώρας, αλλά προπά-
ντων η ασφάλεια», σημείωσε ο κ.
Θεοχάρης. Επίσης, είπε πως στις
συναντήσεις που είχε τις προη-
γούμενες ημέρες στη Βρετανία,
στη Γερμανία και άλλου διαπίστω-
σε ισχυρό ενδιαφέρον για ταξίδια
στην Ελλάδα. «Τα στοιχεία από
τους μεγάλους tour operators δεί-
χνουν ότι η Ελλάδα έχει ανάκτηση

33% των ταξιδιών σε σχέση με το
2019, το υψηλότερο ποσοστό σε
σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη»,
υπογράμμισε.

Τι «βλέπει» η HSBC

Η ανάκαμψη του ελληνικού του-
ρισμού θα δώσει σημαντική ώθηση
στο ελληνικό ΑΕΠ, εκτιμά η HSBC,
σημειώνοντας ότι πέντε σημαντι-
κοί παράγοντες θα κρίνουν ουσια-
στικά τη «μάχη» για τον κλάδο.
Όπως σημειώνει η βρετανική τρά-
πεζα, ο τουρισμός αποτελεί σημα-
ντικό στήριγμα των οικονομιών
του ευρωπαϊκού Νότου, σχεδόν
το 15% του ΑΕΠ της Ισπανίας και
πάνω από το 20% του ΑΕΠ της Ελ-
λάδας, με την πλειονότητα των
τουριστών να προέρχεται από το
εξωτερικό, κυρίως από το Ηνω-
μένο Βασίλειο και τη Γερμανία.

Σύμφωνα με το βασικό σενά-
ριο της HSBC, το οποίο λαμβάνει
υπόψη σχεδόν μηδενικό διεθνή
τουρισμό έως τον Μάιο, το 2021
οι τουριστικές ροές προς τη Νότια
Ευρώπη θα είναι ελαφρώς υψηλό-
τερες από το 2020, αλλά θα κινη-
θούν 50%-60% χαμηλότερα από τα
επίπεδα του 2019 (από 60%-75%
πέρυσι) και το 2022 κατά 5%-10%
χαμηλότερα (σε σχέση με το 2019).
Η επιστροφή των τουριστών θα
δώσει έτσι σημαντική ώθηση στις
οικονομίες των χωρών του Νότου,

Ξεκινάει

σήμερα επισήμως
η τουριστική
σεζόν για τη χώρα.

η οποία για το 2021 τοποθετείται
στο 1% για Ισπανία και Πορτογα-
λία και στο 2% για την Ελλάδα, με
την HSBC να υπογραμμίζει πως
το 2020 το «κτύπημα» στον του-
ρισμό αφαίρεσε 6% από το ελλη-
νικό ΑΕΠ.

Επιπλέον, καθώς ο κλάδος θα



Από την 1η Ιουνίου θα ενεργοποιηθεί και το «πράσινο διαβατήριο», ανακοίνωσε ο υπουργός Τουρισμού Χ. Θεοχάρης.

ανάκαμπτει περαιτέρω το επόμε-
νο έτος, ο θετικός αντίκτυπος στο
ΑΕΠ θα διπλασιαστεί, με την ώθη-
ση να διαμορφώνεται στο 2% για
την Ισπανία και στο 4% για την
Ελλάδα, χωρίς να αποκλείεται μια
ταχύτερη ανάκαμψη του κλάδου,
η οποία και θα οδηγήσει σε ανα-

βάθμιση των εκτιμήσεων για την
ανάπτυξη.

Πάντως, η ανάκαμψη του του-
ρισμού θα εξαρτηθεί από διάφο-
ρους παράγοντες, όπως τονίζει,
και συγκεκριμένα:

- α) Τη διάθεση των εμβολίων.
- β) Το κόστος των τεστ PCR (για

όσους δεν έχουν εμβολιαστεί).

- γ) Το επίπεδο των κρουσμάτων
COVID-19 σε χώρες προορισμού.

- δ) Την κατάσταση σε ανταγωνιστι-
κούς προορισμούς, όπως η Τουρ-
κία, η οποία βρίσκεται ακόμη σε
εθνικό lockdown και στην «κόκ-
κινη λίστα» του Ην. Βασιλείου.

ε) Τη ζήτηση. Η εμβολιαστική
κάλυψη –μόλις οι μισοί Γερμανοί
ενήλικοι ενδέχεται να εμβολια-
στούν πλήρως έως τον Ιούλιο και
τα δύο τρίτα των Βρετανών–, πα-
ράλληλα με το υψηλό κόστος των
τεστ και την παρατεταμένη αβε-
βαιότητα της COVID-19, ενδέχε-
ται να αποθαρρύνουν ορισμένους
να ταξιδέψουν εκτός της χώρας
τους φέτος.

Το κόστος των τεστ

Όπως αναφέρει για παράδειγ-
μα η HSBC, μια μη εμβολιασμέ-
νη τετραμελής οικογένεια Βρε-
τανών που θέλει να ταξιδέψει
στην Ελλάδα το καλοκαίρι (εάν
η Ελλάδα μπει τελικά στην «πρά-
σινη λίστα» της Βρετανίας) θα
πρέπει να πληρώσει πάνω από
1.000 λίρες, καθώς το κάθε μέ-
λος πρέπει να κάνει δύο τεστ,
ένα πριν από την αναχώρηση
και ένα μετά την επιστροφή.
Πάντως, υπάρχουν θετικές εξε-
λιξεις σε αυτό το μέτωπο, καθώς
η ΤΥΙ, για παράδειγμα, προσφέ-
ρει ένα πακέτο τεστ PCR σε κά-
θε πελάτη της (δηλαδή δύο τεστ)
με κόστος 60 λίρες, κάτι που μει-
ώνει το κόστος για την τετρα-
μελή οικογένεια στις 240 λίρες.
Ο τουρισμός στη Νότια Ευρώπη
εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από
τη ζήτηση από τη Βόρεια Ευρώ-
πη, όπως τονίζει η βρετανική
τράπεζα.

Το Ηνωμένο Βασίλειο και η
Γερμανία αποτελούν δύο από τις
τρεις πρώτες πηγές τουριστικών
αφίξεων.

Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό είναι
πάντως το γεγονός, όπως αναφέ-
ρει η HSBC, ότι οι κρατήσεις ξε-
νοδοχείων για την Ελλάδα από
το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν
πάνω από τα επίπεδα του 2019
αμέσως μετά την ανακοίνωση της
Ελλάδας, τον περασμένο μήνα,
ότι στα μέσα Μαΐου θα ανοίξει τα
σύνορά της σε εμβολιασμένους
ταξιδιώτες.

Δυνατότητα για υπερωρίες και στη μερική απασχόληση

Προβλέπει το εργασιακό νομοσχέδιο, κατόπιν συμφωνίας του εργαζομένου

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

«Υπερωρίες» και στη μερική
απασχόληση, με σπαστό ωρά-
ριο, εισάγει υπό προϋποθέσεις
το εργασιακό σχέδιο νόμου που
δημοσιοποιήθηκε και ήδη έχει
προκαλέσει έντονες αντιπαρα-
θέσεις όχι μόνο για τις εμβλη-
ματικές του παρεμβάσεις, αλλά
και για μια σειρά διατάξεων που
αρχικά πέρασαν στα... ψιλά.

Σύμφωνα με το άρθρο 56, το
οποίο ρυθμίζει την πρόσθετη ερ-
γασία στη μερική απασχόληση
ως εξής: «Η πρόσθετη εργασία
μπορεί να παρασχεθεί, εφόσον
συμφωνεί ο εργαζόμενος, και κα-
τά ωράριο που δεν είναι συνεχό-
μενο σε σχέση με το συμφωνη-
μένο ωράριο της ίδιας ημέρας,
υπό την επιφύλαξη των διατάξε-
ων περί ημερησίας ανάπαυσης».

Στην πράξη, αυτό σημαίνει
ότι ο εργαζόμενος με 4ωρη για
παράδειγμα απασχόληση, εφό-
σον του ζητηθεί και συμφωνή-
σει, θα μπορεί να δουλέψει έως
και για επιπλέον 4 ώρες, και μά-
λιστα, με σπαστό ωράριο. Δηλα-
δή, το πρώτο τετράωρο το πρωί
και το άλλο το απόγευμα. Βασική
προϋπόθεση είναι η συμφωνία
του εργαζομένου, ενώ υπάρχει
και ο όρος να μην παραβιάζο-
νται οι διατάξεις περί ημερήσι-
ας ανάπαυσης, ήτοι ελάχιστη
ημερήσια ανάπαυση 11 συνε-
χών ωρών, για κάθε περίοδο 24
ωρών. Η περίοδος αυτή των 24
ωρών έχει έναρξη την 00.01 και
λήξη στις 24.00.

Να σημειωθεί ότι με την προ-
τεινόμενη διάταξη διατηρείται
η πρόβλεψη που ήδη ισχύει και



Με τη νέα ρύθμιση ένας εργαζόμενος με 4ωρη για παράδειγμα απασχό-
ληση, εφόσον του ζητηθεί και συμφωνήσει, θα μπορεί να δουλέψει έως
και 4 ώρες επιπλέον, και μάλιστα, με σπαστό ωράριο. Δηλαδή, το πρώτο
τετράωρο το πρωί και το άλλο το απόγευμα.

**Ακόμη, δίνεται
η δυνατότητα για
άδεια άνευ αποδοχών
έπειτα από αίτημα
και του εργοδότη.**

αφορά το ανώτατο όριο πρόσθε-
της εργασίας στη μερική απα-
σχόληση, έως τη συμπλήρωση
του 8ώρου (πλήρες ημερήσιο
ωράριο).

Όσον αφορά το κόστος, δι-
ατηρείται ως είχε το καθεστώς
που νομοθετήθηκε το φθινόπω-
ρο του 2019 για την προσαυξη-

ση 12% στην αμοιβή της πρό-
σθετης εργασίας. Διατηρείται
τέλος η πρόβλεψη ότι ο μερι-
κώς απασχολούμενος μπορεί να
αρνηθεί την παροχή εργασίας
πέραν της συμφωνημένης, όταν
η πρόσθετη εργασία λαμβάνει
χώρα κατά συνήθη τρόπο.

Με το άρθρο 61 θεσμοθετεί-
ται η άδεια άνευ αποδοχών για
εργαζομένους πλήρους ή μερι-
κώς απασχόλησης, κατόπιν ατο-
μικής έγγραφης συμφωνίας με
τον εργοδότη. Το καινούργιο στη
διάταξη αυτή είναι ότι δίνεται
η δυνατότητα για άδεια άνευ
αποδοχών, έπειτα από αίτημα
και του εργοδότη, με τους ειδι-
κούς να επισημαίνουν ότι είναι

πιθανότητα εμπνευσμένη από
τις νέες ανάγκες που γέννησε
η πανδημία στην εγχώρια αγο-
ρά, όπως η αναγκαστική άδεια.
Βάσει των προτεινόμενων αλ-
λαγών, η άδεια άνευ αποδοχών
μπορεί να έχει διάρκεια έως ένα
έτος, ενώ μπορεί και να παρα-
ταθεί με νεότερη συμφωνία των
μερών. Κατά τη διάρκεια της
άδειας, η σύμβαση εργασίας τί-
θεται σε αναστολή και δεν οφεί-
λονται ασφαλιστικές εισφορές.
Η έγγραφη συμφωνία αναρτάται
στο Π/Σ «Εργάνη» και αντίγραφό
της γνωστοποιείται στον ΕΦΚΑ.
Μετά τη λήξη της, αναβιώνουν
όλα τα δικαιώματα και υποχρεώ-
σεις των μερών εκ της σύμβασης
εξαρτημένης εργασίας.

Οι άδειες

Με άλλο άρθρο επεκτείνεται
το διάστημα κατά το οποίο μπο-
ρεί να λάβει ο εργαζόμενος την
ετήσια άδειά του, έως τον Μάρ-
τιο του επόμενου έτους. Ο χρόνος
χορήγησης των αδειών καθορί-
ζεται κατόπιν συμφωνίας μεταξύ
μισθωτών και εργοδότη, ενώ οι
μισοί τουλάχιστον από τους μι-
σθωτούς πρέπει να πάρουν άδεια
μέσα στο χρονικό διάστημα από
1 Μαΐου μέχρι 30 Σεπτεμβρίου. Ο
εργοδότης υποχρεούται να χορη-
γήσει την άδεια εντός δύο μηνών
από το χρονικό σημείο κατά το
οποίο διατυπώθηκε το σχετικό
αίτημα. Αυτό που μεταβάλλεται
είναι η χρονική περίοδος χορή-
γησης της άδειας, καθώς ορίζε-
ται ρητά πως η δικαιούμενη, κατ’
έτος, άδεια πρέπει να εξαντλεί-
ται μέχρι το πρώτο τρίμηνο του
επόμενου ημερολογιακού έτους.

Απέκλεισε νέες πιέσεις για λιτότητα στην Ελλάδα ο Γιάννης Στουρνάρας

Το 2% πρέπει να είναι στόχος και
όχι οροφή, είπε ο διοικητής της
Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης
Στουρνάρας σχετικά με την πο-
λιτική για τον πληθωρισμό της
Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπε-
ζας, παίρνοντας θέση σε έναν εν
εξελίξει διάλογο για το θέμα στη
Φρανκφούρτη.

Σύμφωνα με τον κεντρικό τρα-
πεζίτη, με την τακτική που ακο-
λουθείται σήμερα, να αντιμετω-
πίζεται από ορισμένες πλευρές το
2% ως οροφή, οι αγορές θεωρούν
ότι στην πραγματικότητα ο στό-
χος είναι 1,6-1,8% και αυτό λει-
τουργεί αποπληθωριστικά. Μάλι-
στα, ο κ. Στουρνάρας δήλωσε σε
γενικές γραμμές σύμφωνος με τις
απόψεις του Φινλανδού κεντρικού
τραπεζίτη Ολι Ρεν, ο οποίος τάχθη-
κε πρόσφατα υπέρ της αύξησης
του στόχου για τον πληθωρισμό
και να επιτραπεί η υπέρβασή του
μετά την παρατεταμένη περίοδο
χαμηλής πτήσης του. Ο Φινλαν-
δός πρώην επίτροπος είχε ταχθεί
και υπέρ του μοντέλου της αμε-
ρικανικής Fed, ενώ ο κ. Στουρνά-
ρας συμφώνησε ότι η Fed τα έχει
πάει καλά.

Σε συζήτηση με τον δημοσιο-
γράφο Peter Spiegel στο Φόρουμ
των Δελφών, ο κ. Στουρνάρας απέ-
κλεισε την πιθανότητα ενός νέου
γύρου πιέσεων για λιτότητα στην
Ελλάδα, μετά την πανδημία, λόγω
αύξησης του χρέους, λέγοντας ότι
η Ευρώπη και η Ε.Ε. έχουν πά-
ρει το μάθημά τους ότι δεν είναι
στόχη να εφαρμόζεται η πολιτι-
κή λιτότητας σε περίοδο ύφεσης.
Επίσης, το ελληνικό πολιτικό σύ-
στημα πήρε το δικό του μάθημα.
Πρέπει να επανέλθουμε σε πλεο-
νίσματα, αλλά μετριοπαθώς, υπο-
γράμμισε ο κεντρικός τραπεζίτης.

Για το ελληνικό χρέος, ο επικε-
φαλής του ESM Κλάους Ρέγκλινγκ
είπε, σε άλλο πάνελ, ότι είναι βι-
ώσιμο και θα παραμείνει, όχι υπό
οποιοσδήποτε συνθήκες, αλλά εάν
εφαρμοστούν οι κατάλληλες πολι-
τικές από τις κυβερνήσεις. Ετσι, θα
πέσουν τα σπρεντ και θα αυξηθεί
η παραγωγικότητα, υποστήριξε.
Η αξιοποίηση του Ταμείου Ανά-
καμψης, η εφαρμογή πολιτικών
για την αντιμετώπιση του δημο-
γραφικού προβλήματος και η σω-
στή δημοσιονομική πολιτική εί-

**Δήλωσε σε γενικές
γραμμές σύμφωνος
με τις απόψεις
του Ολι Ρεν, ο οποίος
τάχθηκε υπέρ της αύ-
ξησης του στόχου
για τον πληθωρισμό.**

ναι συστατικά της συνταγής για
τη βιωσιμότητα του χρέους, όπως
τα περιέγραψε ο κ. Ρέγκλινγκ. «Το
επίκεντρο έχει πλέον μετακινηθεί
από το μέγεθος του χρέους στην
εξυπηρέτησή του», επισήμανε.
Για το θέμα αυτό, ο επικεφαλής
του ΟΔΔΗΧ Δημήτρης Τσάκωνας
είπε ότι οι ελληνικές χρηματοδο-
τικές ανάγκες είναι απολύτως δι-
αχειρίσιμες και σε άλλες χώρες εί-
ναι διπλάσιες.

Χρειάζομαστε πολιτικές βιώσι-
μες ανάπτυξης και μια ευέλικτη
οικονομία, τόνισε ο πρόεδρος της
Eurobank, Γιώργος Ζαννιάς, ο ποί-
ος απέκλεισε και αυτός προοπτική
νέου γύρου λιτότητας.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Εκπτώση στα εισιτήρια ανάλογα με τη... διαφορά θερμοκρασίας

Στο πλαίσιο της καμπάνιας «Sunshine Discount» που «τρέχουν» Aegean και EOT

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Στην προσέλευση των κρατήσεων της τελευταίας στιγμής, που αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα λόγω της πανδημίας, προσβλέπει η διαφημιστική καμπάνια που υλοποιούν από κοινού η Aegean και ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) για την τουριστική προβολή της Ελλάδας στο εξωτερικό. Η καμπάνια με τίτλο «Sunshine Discount», που θα έχει διάρκεια εννέα μηνών, επιδιώκει εξίσου την ενίσχυση της Αθήνας ως τουριστικού προορισμού και city break (για σύντομης διάρκειας ταξίδια), καθώς, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, η φετινή τουριστική περίοδος ενδέχεται να διαρκέσει έως και τον Νοέμβριο. Για τον σκοπό αυτό, μέσω του «Sunshine Discount», που παρουσίασαν χθες επίσημα η διευθύντρια Εταιρικών Υποθέσεων της Aegean Μαρίνα Σπυριδάκη και ο γενικός γραμματέας του ΕΟΤ Δημήτρης Φραγκάκης, οι επισκέπτες της Ελλάδας από δέκα χώρες έχουν τη δυνατότητα να αγοράζουν αεροπορικά εισιτήρια Aegean με σημαντική έκπτωση. Η έκπτωση θα διαμορφώνεται ανάλογα με τη διαφορά θερμοκρασίας μεταξύ των χωρών προέλευσης - τουριστικής στόχευσης (Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Βέλγιο, Αυστρία, Πολωνία, Σουηδία, Δανία και Ολλανδία) και της Ελλάδας την ημέρα που γίνεται η κράτηση. Εάν δηλαδή η θερμοκρασία στο αεροδρόμιο αναχώρησης διαφέρει σε σχέση με αυτή του προορισμού από 1 έως 5 βαθμούς Κελσίου, παρέχεται έκπτωση 20%, που αυξάνεται στο 30% και 40% εάν η θερμοκρασιακή απόκλιση κυμαίνεται από 6° έως 15° C ή υπερβαίνει τους 15° C, αντίστοιχα. Το «Sunshine Discount» ισχύει για πτήσεις έως και τις 31 Μαρτίου 2022 σε όλο το δίκτυο της Aegean και της Olympic Air από και προς τις δέκα επιλεγείσες χώρες.



Η καμπάνια «Sunshine Discount» στοχεύει σε δέκα βασικές για τη χώρα μας τουριστικές αγορές. Η έκπτωση διαμορφώνεται από τη διαφορά θερμοκρασίας μεταξύ σημείου αναχώρησης και προορισμού την ημέρα της κράτησης. Έτσι, εάν η θερμοκρασία διαφέρει από 1 έως 5 βαθμούς Κελσίου, παρέχεται έκπτωση 20%, που αυξάνεται στο 30% και 40% εάν η απόκλιση κυμαίνεται από 6° έως 15° C ή υπερβαίνει τους 15° C, αντίστοιχα.

Οι κρατήσεις της τελευταίας στιγμής θα είναι καθοριστικές τη φετινή σεζόν, εκτιμούν τα στελέχη της Aegean και του ΕΟΤ.

Η συγκεκριμένη εκπτωτική προσφορά της Aegean πραγματοποιείται ήδη τις τελευταίες εβδομάδες, «εμφανίζοντας ενθαρρυντικά αποτελέσματα, ενώ το ενδιαφέρον για κρατήσεις είναι μεγάλο», όπως ανέφερε η κ. Σπυριδάκη. Εν γένει, ενόψει του ανοίγματος του τουρισμού, ο αριθμός των πτήσεων από και προς την Ελλάδα αυξάνεται, κα-

θώς και ξένες αεροπορικές εντείνουν το πτητικό έργο τους. Για την ώρα, το «Sunshine Discount» κινητοποιεί επισκέπτες από τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Αγγλία, ενώ η ζήτηση αυξάνεται και από τουρίστες από τις υπόλοιπες χώρες της καμπάνιας.

«Αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής μας είναι η συνεργασία με αεροπορικές εταιρείες και tour operators για τη βέλτιστη προώθηση της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού. Το πρόγραμμα συνδιαφήμισης EOT - Aegean περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο πλάνο προβολής της Ελλάδας και στόχευσης σε αγορές στις οποίες υπάρχει ενδιαφέρον και δυναμική για τη χώρα μας. Βασίζομενο σε μια πρωτότυπη ιδέα, δίνει επιπλέον κίνητρα στους ξένους επισκέπτες να επιλέξουν την Ελλάδα για τις διακοπές τους, κάτι που αποτελεί και κεντρικό ζή-

τούμενο για τη φετινή χρονιά», σημείωσε χθες ο Δημήτρης Φραγκάκης, γενικός γραμματέας του ΕΟΤ. Με στόχο την ενίσχυση της θέσης της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού, ο ΕΟΤ υλοποιεί κατά τη φετινή χρονιά το μεγαλύτερο πρόγραμμα προβολής, που είναι ύψους 22 εκατ. ευρώ, με το ήμισυ των χρημάτων αυτών να κατευθύνεται σε δράσεις συνδιαφήμισης.

Όπως ανέφερε ο κ. Φραγκάκης, και κατά τη φετινή τουριστική περίοδο θα επικρατήσει το απρογραμμάτιστο ταξίδι και στο πλαίσιο αυτό προσαρμόζει τη στρατηγική του ο ΕΟΤ. Με στόχο τη στήριξη των τοπικών κοινωνιών, η Aegean, όπως διευκρινίσε η κ. Σπυριδάκη, διατηρεί τις πτήσεις της στους νησιωτικούς και περιφερειακούς προορισμούς εκτός της παραδοσιακής θερινής περιόδου.

Επενδύσεις και έργα υποδομών απογειώνουν τον τουρισμό

Σημαντικές επενδύσεις έχουν δρομολογηθεί και θα δρομολογηθούν στον ελληνικό τουριστικό κλάδο καθώς αυτός ωριμάζει και αναβαθμίζεται απευθυνόμενος σε υψηλότερης προστιθέμενης αξίας ταξιδιώτες. Τα δε κεφάλαια από το Ταμείο Ανάκαμψης θα επιτρέψουν στη χώρα να βελτιώσει σημαντικά το τουριστικό προϊόν της και να υλοποιήσει επενδύσεις σε υποδομές που θα προσθέσουν δυναμική στην αναπτυξιακή διαδικασία. Αυτή είναι η συνισταμένη των απόψεων των Ελλήνων developers όπως διατυπώθηκε σε σχετικό πάνελ στο πλαίσιο του Οικονομικού Φόρουμ των Δελφών.

Ο Μανώλης Σιγάλας, αντιπρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος Νότιας Ευρώπης της Hill International (Hellas), είπε πως αποτελούν ιστορική ευκαιρία για την Ελλάδα και πρόκληση τα νέα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη αλλά και αυτά που προβλέπονται στην ελληνική πρόταση του Ταμείου Ανάκαμψης, όπως η επέκταση του προβλήτα κρουαζιέρας του ΟΛΠ, η μαρίνα Αλιμού, το project του Ελληνικού, που αποτελεί ένα μεγαλειώδες σχέδιο, η επένδυση στα Αστέρια Γλυφάδας, η κερσόνησος του Αστέρια Βουλιγαμένης, όπου θα δημιουργηθεί μια μαρίνα-κόσμημα στην περιοχή της ΝΑ Μεσογείου. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά, μας περιμένει μια χρυσή δεκαετία για έργα τουριστικών υποδομών στην Ελλάδα.

Ο Αθανάσιος Καραγιάννης, επικεφαλής επενδύσεων της Prodea Investments, επισήμανε όμως και το ζήτημα της εκπαίδευσης τονίζοντας πως «είναι πολύ βασικό θέμα η εκπαίδευση της ελληνικής κοινωνίας στον τουρισμό, ακόμα και από το σχολείο». Σημείωσε πως στην Ελλάδα ο ξενοδοχειακός κλάδος είναι εν γένει οικογενειοκρατούμενος και δεν υπάρχει η σωστή εκπαίδευση, γεγονός που πολλές φορές αποτελεί «αγκάθι» για την προσέλκυση επενδύσεων.

Ο Γιώργος Χρυσικός, διευθύνων σύμβουλος της Grivalia Hospitality, σημείωσε πως ο όμιλός του προχωρεί σε ένα μαράζ τουριστικών επενδύσεων εδώ και έξι χρόνια, όπως το συγκρότημα Amanzoe, τα Αστέρια Γλυφάδας, ένα υπερπολυτελές hybrid city resort με κόστος 110 εκατ. ευρώ και η ξενοδοχειακή μονάδα στο Καλό Λιβάδι στη Μύκονο. Τόνισε πως τα επόμενα χρόνια, με τις επενδύσεις που λαμβάνουν χώρα στην Αθηναϊκή Ριβιέρα, οι τουρίστες, από 7 εκατ. που είναι σήμερα, μπορούν να διπλασιαστούν ή ακόμα και να τριπλασιαστούν.

Ο Δημήτρης Ανδριόπουλος, διευθύνων σύμβουλος της Dimand, χαρακτήρισε ιστορική ευκαιρία

Ιστορική ευκαιρία τα νέα έργα που προβλέπονται στην ελληνική πρόταση του Ταμείου Ανάκαμψης.

για την Ελλάδα να προχωρήσει σε δραστικές αλλαγές και να εκμεταλλευτεί τα κεφάλαια από το Ταμείο Ανάκαμψης, με τις αστικές αναπλάσεις, τις επενδύσεις από τον ιδιωτικό τομέα, έτσι ώστε να εμπλουτίσει το τουριστικό προϊόν της. Όπως ανέφερε, η Ελλάδα δεν μπορεί να αντέξει, λόγω υποδομών, να υποδεχτεί 35-40 εκατ. τουρίστες. Πρέπει να εστιάσει στον ποιοτικό τουρισμό και να αναπτύξει τον θρησκευτικό και τον αθλητικό τουρισμό, τον τουρισμό υγείας, προσελκύοντας τουρίστες με αναβαθμισμένες ανάγκες.

Ιδιαίτερη αναφορά έγινε από όλους στη στροφή των κατασκευαστικών χαρακτηριστικών προς κτίρια αειφόρα, πράσινα, με χαμηλή ηλεκτρική κατανάλωση.

ΗΛ. ΜΠΕΛΛΟΣ



Ο Μανώλης Σιγάλας, αντιπρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος Νότιας Ευρώπης της Hill International, στο πλαίσιο του Οικονομικού Φόρουμ των Δελφών ανέφερε χαρακτηριστικά πως μας περιμένει μια χρυσή δεκαετία για έργα τουριστικών υποδομών στην Ελλάδα.

«Μάχη» με Βρετανία, Ρωσία για άνοιγμα ταξιδιών

Εργώδεις προσπάθειες προκειμένου να αρθούν οι περιορισμοί και τα αντικίνητρα, όπως η καραντίνα, για ταξίδια στην Ελλάδα από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Ρωσία καταβάλλουν τα υπουργεία Τουρισμού και Εξωτερικών. Εφόσον η βελτίωση της επιδημιολογικής εικόνας συνεχιστεί και δεν υπάρχουν απρόοπτα ή απρόσμενες πολιτικές αποφάσεις από τις δύο αυτές χώρες, Έλληνες αξιωματούχοι εκτιμούν πως οι πτήσεις τσάρτερ από τη Ρωσία μπορούν να ξεκινήσουν στα τέλη Μαΐου, ενώ η άρση της καραντίνας για όσους επιστρέφουν από την Ελλάδα στο

Ηνωμένο Βασίλειο να γίνει σταδιακά μέχρι τα τέλη Ιουνίου.

Οι σχετικές εκτιμήσεις έρχονται μετά τις επαφές που είχε στο Λονδίνο ο υπουργός Τουρισμού Χ. Θεοχάρης και στις οποίες έγιναν αναλυτικές παρουσιάσεις τόσο της εμβολιαστικής κάλυψης και της βελτιούμενης επιδημιολογικής εικόνας όσο και των πρωτοκόλλων ασφαλείας τα οποία εφαρμόζει η χώρα σε αεροδρόμια, μεταφορές, ξενοδοχεία, εστίαση, παραλίες κ.λπ. Όπως εξηγεί ο υπουργός Τουρισμού Χάρης Θεοχάρης στην «Κ», ήδη η ελληνική επιτροπή των ειδικών συζητάει

με τους ομολόγους της στη Βρετανία, σε πολύ καλό κλίμα, μετά και τις τελευταίες επαφές που έγιναν από τον ίδιο.

Το αυτό ισχύει και για τη Ρωσία, όπου, μετά τον υπουργό Τουρισμού, το βάρος του έχει ρίξει και ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Μιλτιάδης Βαρβιτσιώτης, ο οποίος είχε τηλεδιάσκεψη με τον Ρώσο συμπρόεδρο Μεικτής Διυπουργικής Επιτροπής Ελλάδας - Ρωσίας, υπουργό Μεταφορών Βιτάλι Σαβέλιεφ, κατά την οποία διατυπώθηκε η κοινή θέληση να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αμοιβαίας αναγνώ-

ρισης των πιστοποιητικών εμβολιασμού και να οριστικοποιηθεί η ημερομηνία έναρξης πτήσεων μεταξύ των δύο χωρών. Κύριο θέμα της τηλεδιάσκεψης ήταν η έναρξη της αεροπορικής σύνδεσης Ελλάδας - Ρωσίας, η οποία επιφέρει ενόψει του ανοίγματος του ελληνικού τουρισμού στις 15 Μαΐου. Ο Μ. Βαρβιτσιώτης υπογράμμισε ότι το ενδιαφέρον για μετακίνηση Ρώσων πολιτών στη διάρκεια του καλοκαιριού προς ελληνικούς προορισμούς θεωρείται αυξημένο από τις αεροπορικές εταιρείες.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Ηλεκτρονικά η αίτηση και για αναπηρικές συντάξεις

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

«Δομική αλλαγή», που θα δώσει οριστική λύση στο πρόβλημα της καθυστέρησης στην έκδοση των συντάξεων, χαρακτήρισε την ψηφιοποίηση του ΕΦΚΑ και τη λειτουργία του συστήματος «Ατλας» ο υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων Πάνος Τσακλόγλου, κατά την παρέμβασή του στο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών, με βασικό θέμα την αναγκαιότητα της μεταρρύθμισης της επικουρικής ασφάλισης, το δημογραφικό πρόβλημα και την ανάκτηση της εμπιστοσύνης της νέας γενιάς στο ασφαλιστικό σύστημα. Πρόκειται για το σύστημα ψηφιακής σύνταξης, στο οποίο εντός του Ιουνίου αναμένεται να ενταχθούν και οι δικαιούχοι αναπηρικών συντάξεων προκειμένου να υποβάλουν ηλεκτρονικά τις αιτήσεις τους. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με πληροφορίες, οι δικαιούχοι αναπηρικών συντάξεων

που θα υποβάλουν αίτηση συνταξιοδότησης πιθανότατα εντός του Ιουνίου, θα λάβουν ηλεκτρονικά τη σύνταξή τους με γρηγορότερες διαδικασίες. Από το περασμένο καλοκαίρι, ηλεκτρονικά υποβάλλονται οι αιτήσεις από τους αγρότες του πρ. ΟΓΑ και τους δικαιούχους συντάξεων χρείας λόγω θανάτου συνταξιούχου, κι έχουν εκδοθεί ήδη περίπου 27.000 ψηφιακές συντάξεις, κυρίως χρείας και δευτερευόντως συντάξεις γήρατος αγροτών. Οι αιτήσεις των υποψήφιων συνταξιούχων αναπηρίας υποβάλλονται υποχρεωτικά στην ηλεκτρονική υπηρεσία ψηφιακής απονομής σύνταξης «Ατλας» μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr). Καθώς μάλιστα δεν λείπουν τα προβλήματα και οι καθυστερήσεις, το υπουργείο Εργασίας προχώρησε και στη λήψη επιπλέον μέτρων, με αιχμή τη συνεργασία του ΕΦΚΑ με ιδιώτες προκειμένου να περιοριστεί

ο αριθμός των εκκρεμών αιτήσεων και να μη δημιουργηθεί νέο «στοκ».

Αναφερόμενος στο θέμα ο κ. Τσακλόγλου επισήμανε πως καθήκον της κυβέρνησης είναι να επιτευχθούν οι αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που θα βάλουν τη χώρα σε ένα διαφορετικό μονοπάτι και θα μετασχηματίσουν την ελληνική οικονομία και κοινωνία. Σε αυτό το πλαίσιο, μάλιστα, ενέταξε τόσο την επικείμενη ασφαλιστική μεταρρύθμιση των επικουρικών συντάξεων όσο και το εργασιακό σχέδιο νόμου που αναμένεται σήμερα να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση.

Σύμφωνα με τον υφυπουργό, παρά το γεγονός ότι οι πολίτες και ιδιαίτερα οι νέοι αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό το ασφαλιστικό σύστημα, με αρκετούς από αυτούς ακόμα να αναρωτιούνται εάν θα καταφέρουν κάποια στιγμή να πάρουν σύνταξη, ακόμα και στις πιο δύσκολες στιγμές της οικονομικής

κρίσης οι συντάξεις δεν σταμάτησαν να διανέμονται.

Ο κ. Τσακλόγλου αναφέρθηκε στη δυσμενή εξέλιξη των δημογραφικών προβολών, στη γήρανση του πληθυσμού και σημείωσε ότι με τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις επιχειρείται η μετατροπή του ισχύοντος διανεμητικού συστήματος σε κεφαλαιοποιητικό, ώστε να εξασφαλιστεί η επάρκεια των επικουρικών συντάξεων, καθώς και οι αναπτυξιακές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Όπως τόνισε ο κ. Τσακλόγλου, «με το νέο σύστημα, αποσυνδέεται το ύψος της επικουρικής σύνταξης από τους δημογραφικούς συσχετισμούς και τις αρνητικές επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού. Με αυτό τον τρόπο πιστεύουμε ότι θα εξασφαλίσουμε στους μελλοντικούς συνταξιούχους υψηλότερες επικουρικές συντάξεις από αυτές που θα ελάμβαναν με τους υφιστάμενους κανόνες».

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ
ΕΠΙΧΡΗΣΕΩΣ ΔΕΥΚΩΣΙΑΣ

Μερίμνη Εθν. Συνομοσφ. Αρ. 323 Ημερ. 26.8.1963.



7.8.2018
2000 Αθηνών

ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ 2021

Στις 3 Ιουνίου 2021 και ώρα 17:30 θα πραγματοποιηθεί στο οίκημα του Συνδέσμου η Τακτική Γενική Συνέλευση και η εκλογή Νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Καλούνται όλα τα μέλη να παρευρεθούν.

Δικαιώμα ψήφου και υποψηφιότητας έχουν όλα τα μέλη με τακτοποιημένες τις οικονομικές τους υποχρεώσεις προς τον Σύνδεσμο.

Λόγω της πανδημίας θα τηρηθούν όλα τα υπό του Νόμου προβλεπόμενα μέτρα.

Με προσκοπικούς χαιρετισμούς
Γιάννης Ξενίδης
Πρόεδρος

Αλλάζει ο χάρτης της αγοράς σε ένδυση και υπόδηση

Κλείνουν καταστήματα, ενισχύονται e-πωλήσεις, στροφή σε ξένες αγορές

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Νέες αλλαγές στον εμπορικό χάρτη της χώρας φέρνει η πανδημία, καθώς η αλλαγή των καταναλωτικών συνθηκών που αυτή επέφερε επηρέασε όχι μόνο τις οικονομικές επιδόσεις του λιανεμπορίου τον τελευταίο χρόνο, αλλά και τη στρατηγική που θα ακολουθήσουν οι επιχειρήσεις του κλάδου τα επόμενα χρόνια. Και αυτό, διότι αφενός η πανδημία, παρά την πρόοδο που υπάρχει σε ό,τι αφορά το εμβολιαστικό πρόγραμμα, εξακολουθεί να είναι παρούσα στη ζωή μας και να κυριεύει την καθημερινότητά μας και, αφετέρου, καταναλωτικές συνθήκες που υιοθετήθηκαν λόγω της COVID-19 αποκτούν πλέον πιο μόνιμα χαρακτηριστικά.

Οι κερδισμένοι του κλάδου – εξαιρουμένων των σούπερ μάρκετ που αποτελούν ειδική κατηγορία– όπως είναι οι αλυσίδες λιανικής πώλησης τεχνολογικών προϊόντων, ή όσοι είχαν πολύ λιγότερες απώλειες σε σχέση με άλλους υποκλάδους, όπως είναι οι αλυσίδες πώλησης αθλητικών ειδών, ενισχύουν την παρουσία τους μέσω της διεύρυνσης του δικτύου φυσικών καταστημάτων, αλλά και μέσω της βελτίωσης των υποδομών που απαιτούνται για τα ηλεκτρονικά τους καταστήματα. Από την άλλη, οι πιο παραδοσιακοί υποκλάδοι του λιανεμπορίου, όπως αυτοί της ένδυσης και υπόδησης, προχωρούν σε εξορθολογισμό του δικτύου τους, κάτι που σημαίνει ακόμη και κλείσιμο καταστημάτων, αλλά και μείωση θέσεων εργασίας. Μάλιστα, όπως εκτιμούν παράγοντες της αγοράς, το φαινόμενο αυτό αναμένεται να ενταθεί ακόμη περισσότερο τους επόμενους μήνες και ειδικά από το φθινόπωρο κι έπειτα, όταν οι επιχειρήσεις θα έχουν κάνει τον απολογισμό τους, μετά και την

τουριστική περίοδο για την οποία όλοι ευελπιστούν ότι θα είναι καλύτερη από την περυσινή.

Ο όμιλος Inditex (Zara, Bershka, Stradivarius, Pull & Bear, Oysho, Massimo Dutti), που και στην ελληνική αγορά κατέχει ηγετική θέση στην κατηγορία της ένδυσης, προχωράει στο κλείσιμο σημείων πώλησης, αντικαθιστώντας τα σε κάποιες περιπτώσεις με μεγαλύτερα, πρακτική η οποία ταιριάζει και με τις νέες ανάγκες που δημιουργεί ο κορωνοϊός για καταστήματα μεγαλύτερης επιφάνειας. Έτσι, πέρυσι ο όμιλος προχώρησε στο κλείσιμο δύο καταστημάτων Oysho σε Τρίκαλα και Καρδίτσα, καθώς και του καταστήματος Massimo Dutti στην

Το φαινόμενο αναμένεται να ενταθεί ακόμη περισσότερο τους επόμενους μήνες.

Κηφισιά. Τα καταστήματα αυτά δεν έχουν αντικατασταθεί και πλέον οι καταναλωτές καλούνται στην ουσία να εξυπηρετηθούν από τα αντίστοιχα αναβαθμισμένα ηλεκτρονικά καταστήματα. Επίσης, ο όμιλος έκλεισε δύο καταστήματα Bershka στη Θεσσαλονίκη, τα οποία αντικαταστάθηκαν από ένα μεγαλύτερο επί της οδού Τσιμισκή, συνολικής επιφάνειας 1.500 τ.μ. Ο όμιλος προχώρησε επιπλέον στην ανακαίνιση του καταστήματος στο Ηράκλειο Κρήτης μες στο 2020, το οποίο έχει πλέον χώρο πώλησης 2.220 τ.μ. και, το κυριότερο, σε αυτό εφαρμόζονται νέες τεχνολογίες στο πλαίσιο της φιλοσοφίας –που ταιριάζει και στα νέα δεδομένα που προκάλεσε η πανδημία– της πολυκαναλικής αγοραστικής εμπειρίας.

Η έτερη μεγάλη αλυσίδα ένδυσης, η H&M, διατήρησε μεν



Ο όμιλος Inditex, που και στην ελληνική αγορά κατέχει ηγετική θέση στην κατηγορία της ένδυσης, προχωρεί στο κλείσιμο σημείων πώλησης, αντικαθιστώντας τα σε κάποιες περιπτώσεις με μεγαλύτερα, πρακτική η οποία ταιριάζει και με τις νέες ανάγκες που δημιουργεί ο κορωνοϊός για καταστήματα μεγαλύτερης επιφάνειας.

τον ίδιο αριθμό καταστημάτων το 2020 σε σύγκριση με το 2019, από τα στοιχεία όμως της ετήσιας έκθεσής της προκύπτει σοβαρή μείωση του αριθμού των εργαζομένων της στα 896 άτομα το 2020 από 1.117 το 2019. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι κατά το πρώτο τρίμηνο της τρέχουσας χρήσης, που για την H&M είναι το διάστημα Δεκεμβρίου 2020 - Φεβρουαρίου 2021, οι πωλήσεις της στην Ελλάδα υποχώρησαν κατά 50%. Προκειμένου, πάντως, να είναι πιο αποτελεσματικό το ηλεκτρονικό της κανάλι, στο οποίο παρουσιάστηκαν δυσλειτουργίες ειδικά τον περασμένο Νοέμβριο, το ηλεκτρονικό της κατάστημα διατίθεται πλέον και στην ελληνική γλώσσα.

Σε κλείσιμο καταστημάτων με το σήμα Mothercare και Early Learning Centre (ELC) προχώρησε η «Ι. Κλουκίνας - Ι. Λάππας», καθώς ο κλάδος των παιδικών - βρεφικών ειδών παρουσίασε σημαντική υποχώρηση, χάνοντας ουσιαστικά την πασχάλινή και τη χριστουγεννιάτικη περίοδο του 2020, ενώ λόγω των περιοριστικών μέτρων πολλές βαφτίσεις αναβλήθηκαν ή έγιναν χωρίς πολλούς καλεσμένους και επομένως οι αγορές δώρων ήταν πολύ λιγότερες. Η εταιρεία τον Ιανουάριο έκλεισε το κατάστημα ELC στο εμπορικό κέντρο The Mall Athens, καθώς κι ένα ακόμη στη Ρουμανία, ενώ πρόσφατα ανακοίνωσε ότι θα κλείσει το Mothercare στην οδό Ερμού κι θα νοικιάσει το εν λόγω ακίνητο στην αλυσίδα

αθλητικών ειδών Adidas με μηνιαίο ενοίκιο 64.000 ευρώ. Συνολικά η εταιρεία επανασχεδιάζει τη στρατηγική της σε τρεις άξονες: μεγαλύτερες επενδύσεις στο ηλεκτρονικό εμπόριο, διατήρηση μεγάλων περιφερειακών καταστημάτων πλήρους συλλογής και μικρότερα σημεία πώλησης σε εμπορικούς δρόμους.

Σε λογική μικρότερων καταστημάτων πηγαίνει και ο όμιλος Φουρλή για τα καταστήματα IKEA, καθώς μες στο 2021 θα αναπτύξει το IKEA πόλης στο κέντρο της Αθήνας (λειτουργεί ήδη ένα στον Πειραιά), ενώ θα μειώσει το μέγεθος των μεγάλων καταστημάτων που διαθέτει στη Λάρισα και στα Ιωάννινα, καταστήματα τα οποία δεν ήταν ποτέ κερδοφόρα.

Την ίδια ώρα, πάντως, αρκετοί λιανεμπορικοί όμιλοι στο πλαίσιο μιας επιθετικής στρατηγικής στρέφονται στην «εύπορη» αγορά της Κύπρου και στη δυναμική αγορά της Ρουμανίας, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τις μεγάλες επενδύσεις από την Jumbo στη Ρουμανία, το άνοιγμα νέων καταστημάτων Intersport από τον όμιλο Φουρλή σε Λάρνακα και Ρουμανία, το άνοιγμα μες στο καλοκαίρι δύο καταστημάτων «Κωτσόβολος» στην Κύπρο, αλλά και την έμφαση που θα δώσει η «Ι. Κλουκίνας - Ι. Λάππας» στη Ρουμανία, τόσο με ανάπτυξη φυσικών καταστημάτων όσο και μέσω της ενίσχυσης του ηλεκτρονικού της καταστήματος, το οποίο άρχισε να λειτουργεί τον περασμένο Νοέμβριο.

Νέες επενδύσεις στα αθλητικά είδη

Η ενοίκιαση του καταστήματος Mothercare σε μια αλυσίδα αθλητικών ειδών κάθε άλλο παρά τυχαία είναι. Ο συγκεκριμένος υποκλάδος του λιανεμπορίου, αν και περιλαμβάνει είδη ένδυσης και υπόδησης, είχε συνολικά μικρές απώλειες από πλευράς τζίρων, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις υπήρξαν αλυσίδες που αύξησαν τις πωλήσεις τους μέσα στο 2020 και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις σε νέα καταστήματα. Ο λόγος: Η στροφή των καταναλωτών σε αθλητικά είδη, καθώς το πεripάτημα, το τρέξιμο και η ποδηλασία ήταν σχεδόν οι μοναδικές επιλογές διασκέδασης εκτός σπιτιού στη διάρκεια των lockdowns, αλλά και η εξοικείωση που είχαν ήδη οι περισσότερες αλυσίδες του υποκλάδου των αθλητικών ειδών στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Ο όμιλος Φουρλή άνοιξε νέο εμβληματικό κατάστημα Intersport - The Athlete's Foot αμέσως μετά το πρώτο lockdown του 2020 στην οδό Ερμού, ενώ ετοιμάζει νέο κατάστημα στο Περιστέρι. Η Cosmos Sport, που βρίσκεται σε διαρκή ανάπτυξη, άνοιξε πρόσφατα δύο νέα καταστήματα, ένα στην οδό Ερμού και ένα στη Νέα Σμύρνη, ενώ πρόκειται να εγκαταστήσει νέο κατάστημα υπό το σήμα Sneaker10 στο Χαλάνδρι και ήδη βρίσκεται στη διαδικασία αναζήτησης προσώπων. Σημειώνεται ότι η εταιρεία λειτουργεί με τέσσερα

στήματα (Cosmos Sport, Sneaker10, Slam Dunk και Sports Factory).

Αμφότερες οι παραπάνω εταιρείες δίνουν έμφαση και στο ηλεκτρονικό κανάλι και για τον λόγο αυτό προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις και στις υποδομές εφοδιαστικής αλυσίδας. Η μεν Cosmos Sport ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2020 να λειτουργεί το καινούργιο της logistics center, ο δε όμιλος Φουρλή κατασκευάζει καινούργιο κέντρο logistics, αποκλειστικά για τη δραστηριότητα της λιανικής πώλησης αθλητικών ειδών, το οποίο αναμένεται να λειτουργήσει τον Ιανουάριο του 2022.

Η επέκταση της τηλεργασίας, συνθήκη που θα διατηρηθεί σε μεγάλο βαθμό και μετά την πανδημία, ευλόγησε τις αλυσίδες προϊόντων τεχνολογίας, οι οποίες είχαν επίσης σημαντική εμπειρία στο ηλεκτρονικό εμπόριο και καλές υποδομές σε logistics. Η αλυσίδα «Ιλταίοι» έκλεισε το 2020 με αύξηση πωλήσεων 11,8%, καταγράφοντας τον υψηλότερο ρυθμό αύξησης από το 2007, ενισχύοντας ταυτόχρονα κέρδη και ταμειακά διαθέσιμα.

Αύξηση συγκρίσιμων πωλήσεων 9% στις 51 εβδομάδες που ολοκληρώθηκαν στις 24 Απριλίου 2021 κατέγραψε η «Κωτσόβολος», η οποία ανακοινώνει τα αποτελέσματά της τον Ιούνιο, καθώς η οικονομική χρήση της ξεκίνησε την 1η Μαΐου 2020 και ολοκληρώθηκε στις 30 Απριλίου 2021.

Οι μεγάλοι χαμένοι και οι κερδισμένοι της πανδημίας

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Είκοσι τρεις κλάδοι της ελληνικής οικονομίας (και οι υποκατηγορίες που προκύπτουν με βάση τους ΚΑΔ) άντεξαν στην υγειονομική κρίση το 2020 και κατέγραψαν αύξηση των πωλήσεων το προηγούμενο έτος σε σύγκριση με το 2019.

Οι κλάδοι αυτοί διασώθηκαν καθώς οι υπόλοιποι 64 παρουσίασαν σημαντική μείωση των πωλήσεων. Η μεγαλύτερη αρνητική ποσοστιαία μεταβολή παρατηρείται στον κλάδο καταλυμάτων, ο οποίος έχει υποστεί μεγάλη πτώση λόγω των συνεπειών της πανδημίας, και γενικότερα σε κλάδους δραστηριότητας που προϋποθέτουν υψηλό βαθμό ανθρώπινης επαφής (contact intensive) και ελευθερία μετακινήσεων μεταφορών. Δεδομένου ότι οι εν λόγω κλάδοι συμμετέχουν καθοριστικά στη προσφορά του τουριστικού προϊόντος στην Ελλάδα, γίνεται εύκολα αντιληπτός ο αρνητικός αντίκτυπος της πανδημίας στη βιομηχανία του ελληνικού τουρισμού. Αντίθετα, οι κατασκευές εξοπλισμού μεταφορών, η παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων, η αλιεία και υδατοκαλλιέργεια και οι ταχυμεταφορικές δραστηριότητες καταγράφουν σημαντική αύξηση του τζίρου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων: **1.** Μείωση του τζίρου που φθάνει έως και 65% παρουσίασαν αρκετοί κλάδοι της οικονομίας. Μάλιστα οι

Ποιοι κλάδοι κατέγραψαν τις μεγαλύτερες απώλειες...

ΤΖΙΡΟΣ ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ	2019	2020	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Καταλύματα	7,38	2,55	-65,4%
Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων	0,78	0,29	-62,6%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	2,16	1,85	-14,7%
Χονδρικό εμπόριο, εκτός από εμπόριο οχημάτων και μοτοσικλετών	69,47	67,40	-3,0%
Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο οχημάτων και μοτοσικλετών	43,31	41,74	-3,6%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	2,46	1,01	-58,8%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	6,33	4,96	-21,7%
Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	4,72	3,79	-19,6%
Εργα πολιτικού μηχανικού	4,57	3,93	-14,1%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή οχημάτων και μοτοσικλετών	9,16	8,52	-7,0%
Αεροπορικές μεταφορές	1,33	0,76	-42,5%
Πλωτές μεταφορές	1,78	1,28	-28,2%

Τι δείχνουν τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων.

σημαντικότεροι κατέγραψαν τεράστιες μειώσεις και ουδείς γνωρίζει την εξέλιξη των επιχειρήσεων την επόμενη μέρα μετά την πανδημία,

κυρίως κατά την «αποσωλήνωσή» τους από την κρατική χρηματοδότηση. Σύμφωνα με τα στοιχεία, τα έσοδα από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών καταγράφουν το 2020 τη μεγαλύτερη απώλεια (σε απόλυτα μεγέθη), στο σύνολο όλων των κατηγοριών εσόδων από φόρους, σε σχέση με το 2019. Τα εν λόγω έσοδα παρουσιάζουν μεγάλη συσχέτιση με το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας του

...και ποιοι αύξηση

ΤΖΙΡΟΣ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	2019	2020	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων	3.563	4.074	14,4%
Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών	1.469	1.689	15,0%
Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	655	745	13,8%
Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	328	415	26,5%
Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	124	185	49,4%
Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	413	446	8,0%
Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	760	794	4,4%
Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους	611	636	4,0%
Συλλογή και επεξεργασία νερού	885	900	1,6%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

2020 και κατά συνέπεια επηρεάστηκαν αμεσότερα από τον αρνητικό ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ που επέφερε η υγειονομική κρίση και που οδήγησε σε συνολική ετήσια μείωση των πωλήσεων (φορολογητέων εκροών) κατά 21,31 δισ. ευρώ ή, διαφορετικά, πτώση κατά 8,2%. Η εξέλιξη αυτή οδήγησε και στη συρρίκνωση των εσόδων από ΦΠΑ κατά περίπου 2 δισ. ευρώ, με τις μεγαλύτερες απώλειες, όπως εί-

ναν λογικό, να καταγράφονται στις Κυκλάδες, στα Δωδεκάνησα και στην Κρήτη, που επί της ουσίας αντανάκλα τις απώλειες από τη μείωση του τουρισμού στις περιοχές αυτές και την αντίστοιχη μείωση οικονομικής δραστηριότητας των τουριστικών επιχειρήσεων καθώς και των επιχειρήσεων που σχετίζονται με τον τουρισμό.

2. Όπως προαναφέρθηκε, 23 κλάδοι κατέγραψαν αύξηση του τζίρου

το προηγούμενο έτος σε σύγκριση με το 2019. Αύξηση στις δηλωθείσες φορολογητέες εκροές το 2020 σε σχέση με το 2019 εμφάνισαν οι εταιρείες παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων, τα σούπερ μάρκετ, τα φαρμακεία, οι υπηρεσίες ταχυμεταφορών, δραστηριότητες σχετικές με τον προγραμματισμό ηλεκτρονικών υπολογιστών, υπηρεσίες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους, εταιρείες προϊόντων καπνού κ.ά.

Προκαταβολή φόρου

Οι κλάδοι που διασώθηκαν από την κρίση ευνοούνται από τη μείωση της προκαταβολής, καθώς επιβαρύνονται λιγότερο σε σχέση με πέρυσι που πλήρωσαν το 100%. Φέτος, σύμφωνα με τον σχεδιασμό του υπουργείου Οικονομικών, η προκαταβολή φόρου θα ανέλθει στο 70% του φόρου εισοδήματος με βάση τα κέρδη που είχαν το 2020, διατηρώντας με τον τρόπο αυτό σημαντική ρευστότητα στα ταμεία τους.

Οι επιχειρήσεις που είχαν πτώση τζίρου έως 35% και δεν κατέβαλαν πέρυσι προκαταβολή φόρου, αλλά και οι επιχειρήσεις με μείωση τζίρου από 15% έως 35%, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι είναι οι χαμένοι των αλλαγών, καθώς προκύπτει μεγαλύτερη υποχρέωση πληρωμής. Για παράδειγμα, πέρυσι ο κλάδος των καταλυμάτων με πτώση τζίρου 64,5% δεν κατέβαλε προκαταβολή φόρου. Φέτος θα πρέπει να πληρώσει προκαταβολή στο 70% του φόρου εισοδήματος.

Πλαφόν στις αγορές κρατικών ομολόγων από τα hedge funds

Η κίνηση χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει στόχο να μην αυξηθεί το κόστος δανεισμού τους

Οι κυβερνήσεις πολλών χωρών της Ευρωζώνης θέτουν πλέον περιορισμούς στις αγορές κρατικών ομολόγων τους από τα hedge funds στην πρωτογενή αγορά. Ο λόγος είναι ότι τα hedge funds αγοράζουν κρατικά ομόλογα σχεδιάζοντας βραχυπρόθεσμη στρατηγική, καθώς σκοπεύουν να τα πουλήσουν άμεσα, συχνά στην ΕΚΤ, προκειμένου να αντλήσουν κέρδος. Τα κράτη προσπαθούν, όμως, να αποφύγουν τη μεγάλη κινητικότητα στην αγορά των ομολόγων τους, καθώς μπορεί να αποθαρρύνει θεσμικούς επενδυτές που σκοπεύουν να κρατήσουν μακροπρόθεσμα το κρατικό χρέος αλλά και να καλλιεργήσει αστάθεια στις τιμές τους και τελικά να οδηγήσει σε αύξηση του κόστους δανεισμού τους.

Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ του Dow Jones που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα Morningstar, την κίνηση αυτή ορισμένων χωρών της Ευρωζώνης υπαγόρευσε η υπερβολικά μεγάλη ζήτηση των hedge funds για κρατικά ομόλογα που ενίοτε τα πουλούν ακόμη και μέσα σε λίγες ώρες. Κυβερνητικές πηγές χωρών της Ευρωζώνης που μίλησαν στον Dow Jones τόνισαν πως έχουν διογκωθεί υπερβολικά τα βιβλία των παραγγελιών για κρατικά ομόλογα από τη στιγμή κατά την οποία εισήλθαν σε αυτήν την αγορά τα

funds. Στην Ισπανία και στην Ιταλία, έτσι, οι υπηρεσίες διαχείρισης του χρέους επέβαλαν ανώτατο όριο από 500 εκατ. ευρώ ως ένα δισ. ευρώ στις παραγγελίες των hedge funds σε ό,τι αφορά ομόλογα που έχουν εκδοθεί άμεσα από τους αρμόδιους φορείς των χωρών τους στην πρωτογενή αγορά. Άλλη πηγή ανέφερε ότι και η Γαλλία έχει

Η επιβολή ορίων από κράτη όπως η Ιταλία και η Ισπανία υπαγορεύθηκε από τη μεγάλη ζήτηση για τίτλους από funds.

προχωρήσει σε ανάλογη κίνηση θέτοντας πλαφόν στις παραγγελίες των funds. Τον Μάρτιο η γαλλική υπηρεσία διαχείρισης χρέους ζήτησε από τις τράπεζες να έρθουν σε συνεννόηση με τα hedge funds και να τους συστήσουν να δίνουν χαμηλές παραγγελίες.

Ορισμένα από τα funds υπέβαλαν παραγγελίες για ομόλογα αξίας έως και 3 δισ. ευρώ σε μία μόνο δημοπρασία, ποσό που σύμφωνα με τις εκτιμήσεις επενδυτικών τραπεζών υπερβαίνει σαφώς όσα μπορούν πραγματικά να αγοράσουν. Ανάμεσα στα hedge funds

που είχαν εκτεταμένη δραστηριότητα στην πρωτογενή αγορά ομολόγων χωρών της Ευρωζώνης συγκαταλέγονται τα Millennium Management Brevan Howard, Howard, DoubleLine, Tenaron Capital Managmenet και Blue-Bay Asset. Συνήθως οι κυριότεροι επενδυτές με μεγάλη έκθεση σε κρατικά ομόλογα που αγοράζουν στην πρωτογενή αγορά είναι οι μεγάλες επενδυτικές εταιρείες, τα συνταξιοδοτικά ταμεία, οι ασφαλιστικές και συγκεκριμένα τμήματα των τραπεζών. Τα hedge funds εισήλθαν πολύ επιθετικά σε αυτήν την αγορά πέρυσι όταν η ΕΚΤ έθεσε σε εφαρμογή το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων αξίας 1,85 τρις. ευρώ με στόχο τη στήριξη των αγορών χρέους εν μέσω της πανδημίας. Εκτοτε αύξησαν περαιτέρω τη δραστηριότητά τους στην αγορά κρατικού χρέους μέσα στο τρέχον έτος. Πολιτική της ΕΚΤ είναι, όμως, να αγοράζουν τα κρατικά ομόλογα στη δευτερογενή αγορά ώστε να δημιουργεί, έτσι, ευκαιρίες για τους επενδυτές να αγοράζουν το χρέος που εκδίδουν οι κυβερνήσεις απευθείας από εκείνες και στη συνέχεια να τps το πουλούν.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Οκτώβριο, οπότε εξεδόθη το πρώτο κοινό χρέος, προσείλκυσε παραγγελίες ύψους 233 δισ. ευρώ, σημειώνοντας το



Τα hedge funds αγοράζουν κρατικά ομόλογα σχεδιάζοντας βραχυπρόθεσμη στρατηγική, καθώς σκοπεύουν να τα πουλήσουν άμεσα, συχνά στην ΕΚΤ, προκειμένου να αντλήσουν κέρδος.

υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από το 2003. Σύμφωνα, όμως, με στέλεχος τράπεζας που ενεπλάκη στις σχετικές διαδικασίες, περίπου το 80% των παραγγελιών αυτών προήλθε από hedge funds. Η Κομισιόν αντίλησε τελικά 17 δισ. ευρώ από τη σχετική δημοπρασία. Οι τράπεζες που αναλαμβάνουν τις πωλήσεις κρατικών ομολόγων για λογαριασμό των κυβερνήσεων, συνήθως τοποθετούν λιγότερο από το 10% μιας έκδοσης σε hedge funds που,

έτσι, λαμβάνουν συνήθως μόλις το 1% όσων έχουν προσφερθεί να αγοράσουν. Για αυτό και συνιθίζουν τις πολύ μεγάλες παραγγελίες.

Εν ολίγοις όταν προσφερθούν να αγοράσουν ομόλογα αξίας περίπου 2 δισ. ευρώ, το πιθανότερο είναι να καταλήξουν με ομόλογα αξίας 20 εκατ. ευρώ. Δεν είναι, πάντως, κάτι καινούργιο η τακτική αυτή των hedge funds να αντλούν κέρδη από τα προγράμματα ποσοτικών χαλάρωσης των

κεντρικών τραπεζών. Κάτι ανάλογο έκαναν και τη διετία 2008-2009, όταν εν μέσω της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης είχε υιοθετήσει πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ, η Federal Reserve, οπότε τα αγόραζαν και τps τα πουλούσαν με κέρδος. Το ίδιο συμβαίνει, άλλωστε, και στην ευρωπαϊκή αγορά εταιρικού χρέους, καθώς η ΕΚΤ αγοράζει και ομόλογα εταιρειών για να στηρίξει την αγορά.

RIKO | RIKHD

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2020 - 2021

65ος ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΓΙΟΥΡΟΒΙΖΙΟΝ 2021

Α΄ Ημιτελικός
Σε απευθείας μετάδοση από το Ρότερνταμ.
Τρίτη 18 Μαΐου, 10.00 μ.μ. RIK 1 & RIK HD

Σειρά εμφανίσης

1.ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	900-318-01	7.ΙΡΑΛΑΝΔΙΑ	900-318-07	13.ΡΟΥΜΑΝΙΑ	900-318-13
2.ΣΛΟΒΕΝΙΑ	900-318-02	8.ΚΥΠΡΟΣ -		14.ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ	900-318-14
3.ΡΩΣΙΑ	900-318-03	9.ΝΟΡΒΗΓΙΑ	900-318-09	15.ΟΥΚΡΑΝΙΑ	900-318-15
4.ΣΟΥΗΔΙΑ	900-318-04	10.ΚΡΟΑΤΙΑ	900-318-10	16.ΜΑΛΤΑ	900-318-16
5.ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	900-318-05	11.ΒΕΛΓΙΟ	900-318-11		
6.ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	900-318-06	12.ΙΣΡΑΗΛ	900-318-12		

Σε συνεργασία με την **GT DIGITAL**
Τηλεφωνήστε στο 900-318-XX.
Στείλτε sms στο 5511 γράφοντας τον αριθμό XX.
€1,01 ανά κλήση από σταθερό και sms.
€1,10 ανά κλήση από κινητό, συμμ. Φ.Π.Α.

Χορηγός Μετάδοσης:

Υποστηρικτής:

RIKO | RIKHD

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2020 - 2021

65ος ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΓΙΟΥΡΟΒΙΖΙΟΝ 2021

Β΄ Ημιτελικός
Σε απευθείας μετάδοση από το Ρότερνταμ.
Πέμπτη 20 Μαΐου, 10.00 μ.μ. RIK 1 & RIK HD

Σειρά εμφανίσης

1.ΣΑΝ ΜΑΡΙΝΟ	7.ΜΟΛΔΑΒΙΑ	13.ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
2.ΕΣΘΟΝΙΑ	8.ΙΣΛΑΝΔΙΑ	14.ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ
3.ΤΣΕΧΙΑ	9.ΣΕΡΒΙΑ	15.ΛΕΤΟΝΙΑ
4.ΕΛΛΑΔΑ	10.ΓΕΩΡΓΙΑ	16.ΕΛΒΕΤΙΑ
5.ΑΥΣΤΡΙΑ	11.ΑΛΒΑΝΙΑ	17.ΔΑΝΙΑ
6.ΠΟΛΩΝΙΑ	12.ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	

Η Κύπρος δεν ψηφίζει.

Χορηγός Μετάδοσης:

Υποστηρικτής:

Βαρύ πλήγμα για τουρισμό και οικονομία στην Τουρκία

Η μείωσή του συμπαρασύρει τη λίρα και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών

Σημαντικό αποδεικνύεται το κόστος της πανδημίας για την τουριστική βιομηχανία της Τουρκίας, που δέχθηκε καίριο πλήγμα το περασμένο έτος και κινδυνεύει να χάσει δεύτερη χρονιά εν μέσω του νέου κύματος του κορωνοϊού στη γειτονική χώρα. Στη διάρκεια του περασμένου έτους τα έσοδα της Τουρκίας από τον τουρισμό σημείωσαν πρωτοφανή πτώση 65% και περιορίστηκαν στα 12,1 δισ. δολάρια, με αποτέλεσμα να παρουσιάσει το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών των τελευταίων 12 μηνών μέχρι τον Φεβρουάριο έλλειμμα ύψους 37,8 δισ. δολαρίων. Το βάρος της τουριστικής βιομηχανίας και των τουριστικών εσόδων για την οικονομία της γειτονικής χώρας καθίσταται σαφές αν συγκρίνει κανείς τα στοιχεία με τα αντίστοιχα του 2019. Τότε η Τουρκία είχε πλεονασματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών με το πλεόνασμα να φτάνει στα 3,76 δισ. δολάρια. Η χώρα είχε προσελκύσει 52 εκατ. τουρίστες που της είχαν αποφέρει τουριστικά έσοδα ύψους περίπου 35 δισ. δολαρίων.

Η αρνητική εξέλιξη στα δημόσια οικονομικά της χώρας και ειδικότερα η διεύρυνση του ελλείμματος στο ισοζύγιο πληρωμών έχει οδηγήσει το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (IIF) να αναθεωρήσει επί τα χείρω την εκτίμησή του για τη «θεμιτή αξία» του τουρκικού νομίσματος και την ισοτιμία του. Τώρα την προσδιορίζει στις 9,5 τουρκικές λίρες προς ένα δολάριο, ενώ η προηγούμενη εκτίμησή του ήταν για 7,5 τουρκικές λίρες. Οπως, άλλωστε, επισημαίνουν οι Ρόμπιν Μπρουκς και Ουγκράς Ουλκού, οικονομολόγοι του IIF, τα μειωμένα τουριστικά έσοδα και οι εκτεταμένες εισαγωγές χρυσού της Τουρκίας θα έχουν ως αποτέλεσμα να φτάσει φέτος το έλλειμμα στο 4% του τουρκικού ΑΕΠ. Για το τρέχον έτος η Τουρκία φιλοδοξεί να προσελκύσει 30 εκατ. τουρίστες, δηλαδή περίπου τους διπλάσιους από όσους την επισκέφθηκαν το περασμένο έτος όταν υποχώρησε το πρώτο κύμα της πανδημίας. Ευελπιστεί να συγκεντρώσει, έτσι, τουριστικά έσοδα ύψους 23 δισ. δολαρίων που θα της δώσουν τη δυνατότητα να καλύψει τα ελλείμματά της αλλά και να αναπληρώσει εν μέρει τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της κεντρικής τράπεζας που έχουν εξαντληθεί.

Ενδέχεται, ωστόσο, να διαψευστούν οι ελπίδες της παρά την υποχώρηση που καταγράφεται τελευταία στα κρούσματα της γειτονικής χώρας. Ο Τούρκος πρόεδρος κήρυ-

ξε νέο εθνικό lockdown που θα διαρκέσει μέχρι τις 17 Μαΐου, σε μια προσπάθεια να σώσει τη φρενιτή τουριστική σεζόν. Ισως όμως να είναι πολύ αργά για να αντιστρέψει την αρνητική εικόνα, καθώς η Ρωσία έχει αναστείλει κάθε πτήση προς την Τουρκία μέχρι τον Ιούνιο, ενώ η Βρετανία την έχει εντάξει στη λίστα με τις χώρες που βρίσκονται στο κόκκινο από πλευράς πανδημίας.

Η Ευρώπη έχει διακόψει τις πτήσεις, η Ρωσία το ίδιο», τονίζει ο Σερντάρ Καρτισλιόγκλου, επικεφαλής της ένωσης στελεχών ξενοδοχείων της Τουρκίας στο τουρκικό θέρμετρο Μπόντρουμ, την αρχαία ελληνική πόλη Αλικαρνασσό. Ο ίδιος διερωτάται από πού ελπίζει η κυβέρνηση να έρθουν τα 30 εκατ. τουρίστες και κρούει τον κώδωνα του κινδύνου προειδοποιώντας πως

«αν η κυβέρνηση δεν προσφέρει οικονομική στήριξη στον κλάδο, τότε οι τουριστικές εγκαταστάσεις θα περιέλθουν στο έλεγχο των τραπεζών». Μιλώντας, άλλωστε, στο Bloomberg, ο Αχμέτ Αρσλάν, στέλεχος του τουριστικού ομίλου Akarlı Group που διαχειρίζεται αλυσίδα ξενοδοχείων, τόνισε πως «προ καιρού συζητήσαμε για το κατά πόσον θα αρχίσουν να έρχονται οι τουρίστες τον Μάιο, ενώ τώρα αναρωτιόμαστε για το αν θα αρχίσει η τουριστική σεζόν τον Ιούλιο». Ο ίδιος επισημαίνει, παράλληλα, πως ο εγκώριος τουρισμός δεν έχει τη δυνατότητα να σώσει την τουριστική βιομηχανία της χώρας, καθώς πολλοί Τούρκοι «είτε έχουν χάσει τη θέση εργασίας τους, είτε έχουν αναγκαστεί να καταφύγουν στις αποταμιεύσεις τους για να αντεπεξέλθουν στην περίοδο της πανδημίας και των περιοριστι-



Στη διάρκεια του περασμένου έτους τα έσοδα της Τουρκίας από τον τουρισμό σημείωσαν πρωτοφανή πτώση 65%. Ο Τούρκος πρόεδρος κήρυξε νέο εθνικό lockdown που θα διαρκέσει μέχρι τις 17 Μαΐου, σε μια προσπάθεια να σώσει τη φρενιτή τουριστική σεζόν. Ισως όμως να είναι πολύ αργά για να αντιστρέψει την αρνητική εικόνα, καθώς η Ρωσία έχει αναστείλει κάθε πτήση προς την Τουρκία μέχρι τον Ιούνιο, ενώ η Βρετανία την έχει εντάξει στη λίστα με τις χώρες που βρίσκονται στο κόκκινο από πλευράς πανδημίας.

Ο IIF αναθεώρησε επί τα χείρω την εκτίμησή του για την ισοτιμία του τουρκικού νομίσματος, προσδιορίζοντάς την τώρα στις 9,5 λίρες προς ένα δολάριο.

Η Ευρώπη έχει διακόψει τις πτήσεις, η Ρωσία το ίδιο», τονίζει ο Σερντάρ Καρτισλιόγκλου, επικεφαλής της ένωσης στελεχών ξενοδοχείων της Τουρκίας στο τουρκικό θέρμετρο Μπόντρουμ, την αρχαία ελληνική πόλη Αλικαρνασσό. Ο ίδιος διερωτάται από πού ελπίζει η κυβέρνηση να έρθουν τα 30 εκατ. τουρίστες και κρούει τον κώδωνα του κινδύνου προειδοποιώντας πως

Σε θέση μάχης όλες οι χώρες της Μεσογείου για την προσέλκυση τουριστών

Οι τουριστικές χώρες της Μεσογείου αγωνίζονται να προσελκύσουν εμβολιασμένους επισκέπτες για να αποφύγουν μια επανάληψη του περυσινού καλοκαιριού που αποδείχθηκε τραγικό για τη βιομηχανία του τουρισμού, την κατεξοχήν πληγείσα από την πανδημία και τα περιοριστικά μέτρα για την ανάσχεσή της. Σχετικό ρεπορτάζ της ισπανικής εφημερίδας El País αναφέρεται στη «μάχη» των μεσογειακών χωρών, Ισπανίας, Ιταλίας, Τουρκίας και Αιγύπτου αλλά και στην Ελλάδα και τη χαρακτηρίζει με μια δόση μαύρου χιούμορ «αδελφοφρόνιτο πόλεμο». Οι κυβερνήσεις των κρατών αυτών κινητοποιούνται για να επανεκκινήσουν τον τουρισμό τους και να εγκαταστήσουν την τουριστική σεζόν το συντομότερο δυνατόν, παρουσιάζοντας τη χώρα τους ως ασφαλέστερη από τις γειτονικές. Και όλες παρακολουθούν με προσοχή τις αντιδράσεις των δύο αγορών από τις οποίες προέρχεται μεγάλο μέρος των επισκεπτών τους: τη Βρετανία και τη Γερμανία. Η κυβέρνηση Μπόρις

Η Ιταλία σκοπεύει να καθιερώσει «πράσινο διαβατήριο», που θα επιτρέπει στους ξένους επισκέπτες να εισέρχονται και να κινούνται ελεύθερα στη χώρα.

Τζόνσον έχει παρουσιάσει κατάλογο με τις χώρες τις οποίες έχει χρωματίσει αναλόγως με τον βαθμό επικινδυνότητας και συνιστά στους Βρετανούς να επισκέπτονται τις 12 που έχει χρωματίσει πράσινες. Η Γερμανία, αντιθέτως, επισήμως εξακολουθεί να συνιστά στους πολίτες της να αποφεύγουν τα ταξίδια στο εξωτερικό για λόγους αναφυκτικής. Ελλάδα, Ισπανία και Τουρκία αναμένεται, έτσι, να είναι οι χώρες που θα επλέξουν κατά κύριο λόγο οι Γερμανοί βάσει των στοιχείων που δίνουν τα με-



Η Ισπανία ελπίζει να προσελκύσει φέτος το 50% των τουριστών που την επισκέφθηκαν το 2019.

γάλα ταξιδιωτικά γραφεία. Επί του παρόντος η Γερμανία διατηρεί σε ισχύ την υποχρέωση καραντίνας 10 ημερών για όσους επιστρέφουν από επικίνδυνες χώρες στις οποίες

έχει εντάξει πρακτικά σχεδόν όλη την Ε.Ε. Η Ιταλία ανοίγει τον τουρισμό, τόσο τον εγχώριο όσο και τον εξωτερικό. Ο πρωθυπουργός, Μάριο Ντράγκι, σκοπεύει να καθι-

ερώσει ένα «πράσινο διαβατήριο» που θα επιτρέπει στους τουρίστες να εισέρχονται και να κινούνται ελεύθερα στη γειτονική χώρα. Το διαβατήριο αυτό μπορεί να αναφέρει τρεις περιπτώσεις σχετικά με τον κάτοχό του, ότι έχει εμβολιαστεί, ότι έχει νοσήσει από κορωνοϊό και αποθεραπευθεί ή ότι έχει κάνει τεστ και βγήκε αρνητικό. Η Ιταλία επιχειρεί εν ολίγοις να προηγηθεί της υπόλοιπης Ε.Ε. που θα εισαγάγει το υγειονομικό διαβατήριο τον Ιούνιο, ενώ ασκεί πιέσεις για να επιστευσθεί η εισαγωγή του και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Το Ισραήλ έχει εμβολιάσει πλήρως το 60% του πληθυσμού του, δηλαδή το 85% των ενήλικων, και παρουσιάζει πλέον ένα απολύτως αμελητέο ποσοστό κρουσμάτων με μόλις το 0,2% του πληθυσμού να εμφανίζεται θετικό στον κορωνοϊό στα σχετικά τεστ. Δεδομένης της καλής υγειονομικής του εικόνας έχει προβληματιστεί πολύ για το κατά πόσον είναι συνετό να επιτρέπει τα ταξίδια στους πολίτες του και να ανοίξει τον τουρισμό του,

που σημειώteον αντιπροσωπεύει το 5,9% του ΑΕΠ του με στοιχεία του 2019. Βάσει διμερών συμφωνιών που έχει συνάψει με Ελλάδα, Κύπρο και Γεωργία, όσοι Ισραηλινοί διαθέτουν πιστοποιητικό εμβολιασμού μπορούν να ταξιδέψουν χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να μπουν σε καραντίνα ούτε όταν εισέρχονται ούτε όταν εξέρχονται από τη χώρα. Από τις 23 Μαΐου, άλλωστε, θα μπορούν να εισέρχονται στη χώρα τουρίστες με πιστοποιητικό εμβολιασμού που παράλληλα θα οφείλουν όμως να παρουσιάσουν αρνητικό τεστ.

Για την Ισπανία το πράσινο φως για το άνοιγμα του τουρισμού θα το δώσει η πορεία της εμβολιαστικής διαδικασίας. Αυτήν την απάντηση δίνει διαρκώς η κυβέρνηση που ευελπιστεί βέβαια να επανεκκινήσει την τουριστική βιομηχανία της χώρας και να επιτρέψει να ξαναρχίσει να κινείται ο κλάδος των ταξιδιών αλλά με ασφάλεια. Ελπίζει μάλιστα να προσελκύσει φέτος το 50% των τουριστών που την επισκέφθηκαν το 2019.

Ανάπτυξη - ρεκόρ το 2020 στη βιομηχανία ΑΠΕ

Τη μεγαλύτερη ανάπτυξη από το 1999 σημείωσε στη διάρκεια του περασμένου έτους η παγκόσμια βιομηχανία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας (IEA), που έδωσε στη δημοσιότητα τα σχετικά στοιχεία, η εξέλιξη του περασμένου έτους ίσως θέτει προηγούμενο για την επικείμενη ανάπτυξη του κλάδου στο μέλλον. Ειδικότερα η IEA αναφέρει ότι η παράδοση σχεδίων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των αιολικών πάρκων και των πάρκων φωτοβολταϊκών, αυξήθηκε πέρυσι κατά 45%. Η παραγωγική δυνατότητα της διευθυνητικής της IEA, Φατίχ Μπιρόλ, κάλεσε τις κυβερνήσεις να «πτίσουν πάνω σε αυτά τα πολλά υποσχόμενα δεδομένα», προωθώντας και εφαρμόζοντας πολιτικές που «ενθαρρύνουν την αύξηση των επενδύσεων στην ηλιακή και την αιολική ενέρ-

Η παραγωγική δυνατότητα της αιολικής ενέργειας διπλασιάστηκε στη διάρκεια του περασμένου έτους.

για, στις πρόσθετες υποδομές δικτύων τις οποίες απαιτούν αυτές οι μορφές ενέργειας αλλά και σε άλλες τεχνολογίες ανανεώσιμης ενέργειας όπως η υδροηλεκτρική ενέργεια, η βιοενέργεια και γεωθερμική. Οπως τόνισε, «μια μαζική αύξηση της καθαρής ενέργειας είναι καίριας σημασίας γιατί θα δώσει στον κόσμο την ευκαιρία να επιτύχει τους στόχους του για μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα». Στην καρδιά της βιομηχανίας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας βρίσκεται η Κίνα, καθώς αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 40% της αύξησης αυτών των μορφών ενέργειας σε παγκόσμιο επίπεδο εδώ και λίγα χρόνια. Η Κίνα είναι, άλλωστε, από τους μεγαλύτερους και σημαντικότερους προμηθευτές των πρώτων υλών που απαιτούνται για την κατασκευή ανεμογεννητριών και φωτοβολταϊκών πάνελ όπως η σιλκόνη, το γυαλί, ο χάλυβας, ο χαλκός και

πολλά άλλα βιομηχανικά υλικά. Την ίδια στιγμή, όμως, η Κίνα εξακολουθεί να έχει την πρώτη θέση ανάμεσα σε όλες τις χώρες του κόσμου σε ό,τι αφορά τις εκπομπές καυσαερίων καθώς εξακολουθεί να κινεί μονάδες παραγωγής με γαιάνθρακα προκειμένου να μπορέσει να ανταποκριθεί στη διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση για ενέργεια. Ο Κινέζος πρόεδρος, Σι Τζινπίνγκ, έχει πάντως υποσχεθεί πως η χώρα του θα έχει μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα το 2060. Η υπόσχεση εμπνέει προβληματισμό στους εμπειρογνώμονες θεμάτων ενέργειας, οι οποίοι προειδοποιούν τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο ότι θα χρειαστεί να αναπτύξει αρκετά προγράμματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για να μπορέσει να κλείσει μέσα στα επόμενα 10 χρόνια τις σχεδόν 600 μονάδες παραγωγής που λειτουργούν στη χώρα με γαιάνθρακα.

Η Κίνα αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 40% της αύξησης αυτών των μορφών ενέργειας σε παγκόσμιο επίπεδο εδώ και λίγα χρόνια, αν και εξακολουθεί να έχει την πρώτη θέση ανάμεσα σε όλες τις χώρες του κόσμου σε ό,τι αφορά τις εκπομπές καυσαερίων.



Η Κίνα αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 40% της αύξησης αυτών των μορφών ενέργειας σε παγκόσμιο επίπεδο εδώ και λίγα χρόνια, αν και εξακολουθεί να έχει την πρώτη θέση ανάμεσα σε όλες τις χώρες του κόσμου σε ό,τι αφορά τις εκπομπές καυσαερίων.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Τα οφέλη και οι κίνδυνοι των ψηφιακών νομισμάτων

Του EDWARD CHANCELLOR / REUTERS BREAKINGVIEWS

Τα ψηφιακά νομίσματα που εκδίδονται από τις κεντρικές τράπεζες θα μπορούσαν να αποδειχθούν η σημαντικότερη χρηματοοικονομική καινοτομία από την εφεύρεση του χαρτονομίσματος. Οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών ισχυρίζονται ότι με αυτά θα απομακρυνθούν από την αγορά τα bitcoins και τα άλλα συναφή. Εντούτοις, αν λάβουμε υπ’ όψιν πώς πρωτοξεκίνησαν τα χαρτονομίσματα, τότε θα αντιληφθούμε ότι το εν λόγω νόμισμα δεν θα είναι εξ αρχής σταθερό και πιθανώς να προκαλέσει πληθωρισμό και άλλα οικονομικά δεινά. Οι Κινέζοι ανακάλυψαν το χαρτονόμισμα, ή τα «πτάμενα μετρητά» όπως λέγονταν, τον 11ο αιώνα. Χρειάστηκαν 600 χρόνια για να καλύψουν το χαμένο έδαφος οι Ευρωπαίοι, με τη Σουηδία να εκδίδει το πρώτο τραπεζογραμμάτιο στη

Αυτά που εκδίδονται από τις κεντρικές τράπεζες θα μπορούσαν να αποδειχθούν μια σημαντική χρηματοοικονομική καινοτομία.

Γηραιά Ηπειρο το 1661. Στην αρχή τα νέα χρήματα μετατρήπνταν σε πολύτιμα μέταλλα. Οι κυβερνήσεις δεν μπορούσαν να αντισταθούν στον πειρασμό να χρησιμοποιήσουν αυτά τα εύχρηστα μετρητά να χρηματοδοτήσουν τις δαπάνες τους, ειδικά σε περιόδους κρίσης. Αρχικά, τα οφέλη της έκδοσης χαρτονομισμάτων γίνονται αισθητά ευρέως, αν και η χρυσή περίοδος της ισχυρής οικονομικής ανάκαμψης, χωρίς πληθωρισμό διαρκεί περίπου ένα χρόνο, σύμφωνα με τον Πίτερ Μπέρνχολτς, που ασχολείται με την ιστορία της οικονομίας.

Με την άνοδο των τιμών τα χαρτονομίσματα γίνονται καυτές πατάτες, αλλά οι άνθρωποι δεν μπορούν να τα ξεφορτωθούν αρκετά σύντομα. Η αυξημένη κυκλοφορία τους μόνο επιτείνει τις πληθωριστικές πιέσεις. Οι άνθρωποι ανταλλάσσουν τα χαρτονομίσματα με πιο ασφαλή περιουσιακά στοιχεία ή προσπαθούν να βγάλουν τις αποταμιεύσεις τους από τη χώρα. Οι

κυβερνήσεις συνήθως ανταποκρίνονται, απαγορεύοντας τις εναλλακτικές προς τα χαρτονομίσματα λύσεις ή επιβάλλοντας ελέγχους στις ανταλλαγές. Προς το τέλος της περιόδου του υπερπληθωρισμού στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης πραγματοποιήθηκαν πολλές συναλλαγές σε ξένα νομίσματα.

Όταν ένας επαρκής αριθμός ανθρώπων έχει εκτεθεί σε όλο το εύρος των τρομακτικών επιπτώσεων του υπερπληθωρισμού σχηματίζεται το κλίμα συναίνεσης για τη νομισματική μεταρρύθμιση.

Αλλά επειδή η κυβέρνηση έχει πλέον χάσει την εμπιστοσύνη του λαού, το νόμισμα αντικατάστασης πρέπει να συνοδεύεται από ένα πλαίσιο, το οποίο θα εμποδίζει την κεντρική τράπεζα να χρηματοδοτεί τα δημοσιονομικά ελλείμματα – έτσι το ρέντενμάρκ εισήχθη τον Νοέμβριο του 1923 και τερμάτισε τον εφιάλτη του υπερπληθωρισμού της Γερμανίας.

Ενα ψηφιακό νόμισμα κεντρικής τράπεζας (CBDC) θα μπορούσε να προκαλέσει ακόμη μεγαλύτερη αναστάτωση. Μετά την πτώχευση της Lehman Brothers οι κεντρικές τράπεζες συγκέντρωσαν πολλά δολάρια, ευρώ και στερλίνες, αλλά η ποσοτική χαλάρωση δεν εκτίναξε τον πληθωρισμό, διότι τα περισσότερα από αυτά κατετίθεντο στις πρώτες. Ενα νέο ψηφιακό νόμισμα, από την άλλη πλευρά, πηγαίνει κατευθείαν στις τσέπες των ανθρώπων.

Στην πραγματικότητα αυτό είναι μεγάλο μέρος από το δέλεαρ που διαθέτει. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής ισχυρίζονται ότι τα κρατικά μέτρα έκτακτης ανάγκης κατά τη διάρκεια της πανδημίας θα είχαν εφαρμοστεί πιο γρήγορα, εάν οι πληρωμές διεξάγονταν μέσω ψηφιακού νομίσματος.

Αυτός ο νέος τύπος χρημάτων φαίνεται τέλεια σχεδιασμένος για την εφαρμογή της λεγόμενης Σύγχρονης Νομισματικής Θεωρίας, βάσει της οποίας οι κυβερνήσεις πρέπει να τυπώσουν περισσότερο χρήμα για την ανοικοδόμηση, την αντιστροφή της κλιματικής αλλαγής και την επίτευξη κοινωνικής δικαιοσύνης. Ενα ψηφιακό νόμισμα θα μπορούσε το όραμα του Μίλτον Φρίντμαν για τα «από μηχανής χρήματα», με όλες τις πληθωριστικές του επιπτώσεις, να το μεταμορφώσει σε πραγματικότητα.

Στα ύψη οι ναύλοι των πλοίων για μεταφορές εμπορευμάτων

Ανοδος κατά 700% του δείκτη ξηρού φορτίου σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2020

Στα υψηλότερα επίπεδα της τελευταίας δεκαετίας έχει εκτιναχθεί το ύψος του ναύλου στα πλοία μεταφοράς φορτίου, προμηνύοντας στιβαρή ανάκαμψη ενός κλάδου που βυθιζόταν στην κρίση τα τελευταία χρόνια. Ο λόγος είναι ότι αυξάνεται διαρκώς η ζήτηση από την Κίνα για σιδηρομετάλλευμα και ανακάμπτει ο μεταποιητικός κλάδος ανά τον κόσμο, ενώ τα τελευταία χρόνια ήταν περιορισμένες οι επενδύσεις σε νέα πλοία του είδους. Έτσι ο δείκτης Baltic Dry Index ή δείκτης ξηρού φορτίου που ακολουθεί τον ναύλο στις τρεις μεγαλύτερες κατηγορίες πλοίων μεταφοράς φορτίου έχει σημειώσει λιγγυίωδη άνοδο 700% σε σύγκριση με τα επίπεδα στα οποία βρισκόταν τον Απρίλιο του περασμένου έτους.

Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, κυριότερος παράγοντας που έχει αυξήσει δραματικά τη ζήτηση για θαλάσσιες μεταφορές φορτίου και κατά συνέπεια και το ύψος του ναύλου είναι οι εκτεταμένες εισαγωγές σιδηρομεταλλεύματος στις οποίες προχώρησε η Κίνα μετά τη μείωση της παραγωγής χάλυβα στην πόλη Τανγκσάν, την κατεξοχήν παραγωγό χάλυβα στην κινεζική επικράτεια. Συνηγορούν, πάντως, άλλοι ετερόκλητοι παράγοντες, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται η ραγδαία αύξηση των εξαγωγών αμερικανικών σιτηρών αλλά και η κλιμακούμενη εμπορική διένεξη ανάμεσα στην Κίνα και την Αυστραλία. Η κρίση αυτή ανάμεσα σε δύο παραδοσιακά στενούς εμπορικούς εταίρους έχει κρατήσει πλοία φορτωμένα με γαιάνθρακα και άλλες πρώτες ύλες καθλωμένα στα λιμάνια της χώρας που εισάγει τα περισσότερα εμπορεύματα από οποιαδήποτε άλλη χώρα στον κόσμο. Μιλώντας επί βρετανική εφημερίδα ο Λάσε Κρίστοφρεσεν, διευθύνων σύμβουλος της νορβηγικής εταιρείας μεταφορών Torvald Klaveness, τονίζει πως όλα συνηγορούν υπέρ μιας σημαντικής ανάκαμψης στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών φορτίου. Ο κλάδος είχε παρουσιάσει σημαντική κάμψη τα προηγούμενα χρόνια, καθώς εμφανίζει πλεονασματική παραγωγική δυνατότητα μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση της διετίας 2008-2009 παρά την αύξηση της ζήτησης για πρώτες ύλες. Την κατάσταση επιδεινώνει η πανδημία που προκάλεσε πέρυσσι μεγάλη πτώση στις αγορές εμπορευμάτων αλλά τώρα όλα αλλάζουν, καθώς βρίσκεται



Στη βιομηχανία θαλάσσιων μεταφορών φορτίου επικρατεί αισιοδοξία ότι οι τιμές θα αυξηθούν περαιτέρω. Αναλυτές επικαλούνται τη δημοσιονομική χαλάρωση που επικρατεί στο μεγαλύτερο μέρος του κόσμου, την προσπάθεια των επιχειρήσεων να αναπληρώσουν τα αποθέματά τους και την περιορισμένη προσφορά καινούργιων πλοίων ως τους παράγοντες που θα εξακολουθήσουν να κρατούν τις τιμές των ναύλων σε υψηλά επίπεδα.

Αιτία, οι εκτεταμένες εισαγωγές σιδηρομεταλλεύματος στις οποίες προχώρησε η Κίνα αλλά και η ανάκαμψη της μεταποίησης.

και πάλι στα ύψη η ζήτηση για πρώτες ύλες αφού ανακάμπτει η παγκόσμια οικονομία. Στη βιομηχανία θαλάσσιων μεταφορών φορτίου επικρατεί αισιοδοξία ότι οι τιμές θα αυξηθούν περαιτέρω. Σύμφωνα με τον Πίτερ Χόουγκεν, αναλυτή της Kepler Cheuvreux, το δεύτερο εξάμηνο του έτους τα μεγάλα πλοία θα μεταφέρουν εμπορεύμα αξίας 100.000 δολαρίων την ημέρα. Αναλυτές του κλάδου επικαλούνται, άλλωστε, τη δημοσιονομική χαλάρωση που επικρατεί στο μεγαλύτερο μέρος του κόσμου, την προσπάθεια των

επιχειρήσεων να αναπληρώσουν τα αποθέματά τους αλλά και την περιορισμένη προσφορά καινούργιων πλοίων ως τους παράγοντες που θα εξακολουθήσουν να κρατούν τις τιμές σε υψηλά επίπεδα.

Την ίδια στιγμή, πάντως, το παγκόσμιο εμπόριο και πολλοί από τους σημαντικότερους κλάδους της παγκόσμιας βιομηχανίας αναμένεται να πληγούν από την τραγωδία της πανδημίας που πλήττει την Ινδία. Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ του αμερικανικού δικτύου CNN, περίπου το 80% του παγκόσμιου εμπορίου προϊόντων μεταφέρεται διά θαλάσσης σύμφωνα με στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών. Από την Ινδία προέρχεται, όμως, συντριπτικά μεγάλος αριθμός ναυτεργατών που στελεχώνουν τα μεταφορικά πλοία και τώρα έχουν απομακρυνθεί από τη δουλειά τους. Αν δεν υποχωρήσει η κρίση στη δεύτερη ασιατική οικονομία, η παγκόσμια αγορά θα παρουσιάσει ελλείψεις κάθε είδους από τα είδη ένδυσης μέχρι τα φαρμακευτικά προϊόντα. Μιλώντας στο αμερι-

κανικό δίκτυο ο Ρενέ Πιλ Πέντερσεν, διευθυντικό στέλεχος της μεγαλύτερης ναυτιλιακής μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, της Maersk, εξέφρασε την ελπίδα πως οι κυβερνήσεις θα διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα σε ταξιδιώτες και ναυτεργάτες και θα αντιμετωπίσουν διαφορετικά τις δύο κατηγορίες. Διαφορετικά το παγκόσμιο εμπόριο θα κινδυνεύσει, ενώ είναι πιθανή μια «ανθρωπιστική κρίση» όπως χαρακτήρισε ο ίδιος την προοπτική να παραταθεί η αφύσικη και προπαντός ανθυγιεινή παραμονή των περίπου 200.000 ναυτεργατών μέσα στα πλοία στα οποία έχουν εγκλωβιστεί από το πρώτο κύμα της πανδημίας και δεν μπορούν να επιστρέψουν στις εστίες τους. «Θα είναι εξαιρετικά επιβλαβές για την ψυχική τους υγεία», τονίζει ο Πέντερσεν αναφερόμενος στους ναυτεργάτες που παρέμειναν στα πλοία όταν έκλεισαν τα λιμάνια και τα αεροπλάνα καθλωθήκαν στο έδαφος. Περίπου το 30% των ναυτεργατών στην εταιρεία του προέρχεται από την Ινδία.

Φόρο στην ακίνητη περιουσία ετοιμάζεται να νομοθετήσει η κυβέρνηση της Κίνας

Η Κίνα σχεδιάζει να νομοθετήσει φόρο για την ακίνητη περιουσία, καθώς οι δυσθεώρητες τιμές των ακινήτων αντανακλούν το διαρκώς διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς. Το θέμα εξετάζουν υψηλόβαθμα στελέχη του κινεζικού υπουργείου Οικονομικών από κοινού με στελέχη του υπουργείου Στέγασης και των φορολογικών αρχών της χώρας, ενώ τα σχέδιά τους έχουν ήδη ανακοινωθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του υπουργείου. Όπως τονίζουν οικονομικοί και πολιτικοί αναλυτές, είναι η πρώτη φορά που οι ιθύνοντες της Κίνας αναφέρονται ευθέως στην επιβολή φόρου στα ακίνητα ύστερα από χρόνια σχετικών συζητήσεων αλλά και αλληπάλληλων αναβολών.

Η κίνηση των κινεζικών αρχών έπεται της εκτίναξης που έχουν σημειώσει οι τιμές των ακινήτων αλλά και της υπόσχεσης του Κινέζου προέδρου, Σι Τζινπίνγκ, να γεφυρώσει τις ανισότητες και το χάσμα του πλούτου στη δεύτερη οικονομία του κόσμου.

Σύμφωνα με σχετική έρευνα της Σχολής Οικονομικών και Χρηματοπιστωτικών του Πανεπι-

Στόχος να γεφυρωθούν οι ανισότητες και το χάσμα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς

στημίου της Τσενγκντού, οι τιμές των ακινήτων αλλά και η άνοδος τους ήταν ο κυριότερος παράγοντας που οδήγησε σε αύξηση του πλούτου των κινεζικών νοικοκυριών τον πρώτο τρίμηνο του έτους και επισκίασε κάθε άλλον, όπως για παράδειγμα τις επενδύσεις σε μετοχές.

Ο Σι Τζενγκβέν, καθηγητής στη Σχολή Πολιτικών Επιστημών και Νομικών στο Πανεπιστήμιο του Πεκίνου, τονίζει πως «το γεγονός ότι αναφέρονται επισήμως τα σχέδια για φορολόγηση του μεγάλου πλούτου αποτελεί ισχυρό μήνυμα του υπουργείου Οικονομικών προς την αγορά».

Ο ίδιος εκτιμά, πάντως, πως το Πεκίνο θα επιβάλει τον φόρο περιουσίας δοκιμαστικά σε ορι-



Οι τιμές των ακινήτων αλλά και η άνοδος τους ήταν ο κυριότερος παράγοντας που οδήγησε σε αύξηση του πλούτου των κινεζικών νοικοκυριών τον πρώτο τρίμηνο του έτους και επισκίασε κάθε άλλον, όπως για παράδειγμα τις επενδύσεις σε μετοχές.

σμένες πόλεις προτού αποφασίσει οριστικά και θεσμοθετήσει τον φόρο. Θεωρεί πιθανόν η πρώτη δοκιμή να γίνει μέσα στο έτος. Τον περασμένο μήνα, άλλωστε, ο Κινέζος πρόεδρος δήλωσε σε δημόσια ομιλία του πως η Κίνα δεν θα επιτρέψει να διευρυνθεί περαιτέρω το χάσμα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς. Πολιτικοί αναλυτές επισήμαναν πως ο Κινέζος πρόεδρος επαναλαμβάνει, άλλωστε, συχνά ένα επίχειρμα πολιτικής φύσης κυρίως, ότι «οι πολίτες αυτής της χώρας πρέπει να βελτιώνουν το βιοτικό τους επίπεδο όλοι μαζί».

Το επανέλαβε πολλές φορές στη διάρκεια του περασμένου έτους, ενώ αυτή τη φορά υπογράμμισε περισσότερο την οικονομική διάσταση του θέματος όταν μίλησε για ανισότητα πλούτου.

Την ίδια στιγμή, όμως, μεταξύ των κατοίκων των μεγάλων πόλεων επικρατεί ανησυχία για το ενδεχόμενο να μειωθεί η αξία των ακινήτων τους, καθώς μετά την πανδημία πολλοί αποφάσισαν να επενδύσουν σε αυτά για να περιφρουρήσουν τα χρήματά τους από τον διαφαινόμενο πληθωρισμό.

Παρά τις προσπάθειες των Αρχών που επέβαλαν διαφόρων ειδών πλαφόν, οι τιμές των ακινήτων εξακολουθούν να κινούνται ανοδικά και τον Μάρτιο σημείωσαν τη μεγαλύτερη άνοδο των τελευταίων επτά μηνών.

Η επιβολή φόρου στην ακίνητη περιουσία και ειδικότερα στις κατοικίες έχει κατά καιρούς συζητηθεί στην Κίνα ως μέσον κατά της κερδοσκοπικής επένδυσης σε ακίνητα. Εγκυμονεί, ωστόσο, τον κίνδυνο να αποθερμάνει ραγδαία την αγορά.

Η Κίνα εξέτασε το μέτρο για πρώτη φορά το 2013, αλλά έκτοτε δεν έχει σημειώσει πρόοδο στις σχετικές συνομιλίες μεταξύ των αρμόδιων αρχών.

Από το 2018, άλλωστε, ο πρωθυπουργός, Λι Κεκιάνγκ, έχει δηλώσει πως η κυβέρνηση θα νομοθετήσει τον επίμαχο νόμο σύντομα, αλλά το 2019 ακόμη συντάσσονταν τα σχετικά κείμενα.

Το Πεκίνο ανανέωσε την υπόσχεση τον Μάρτιο στο πλαίσιο του νέου πενταετούς προγράμματος ανάπτυξης για το χρονικό διάστημα από το 2021 μέχρι και το 2025.

Η Ν. Κορέα ετοιμάζει μονάδα-μαμούθ για επεξεργαστές

Με επενδύσεις 450 δισ. δολαρίων
θέλει να ανταγωνιστεί ΗΠΑ και Κίνα

Των **SOPHEE KIM**
και **SAM KIM / BLOOMBERG**

Η Ν. Κορέα μπαίνει δυναμικά στον αγώνα δρόμου στον οποίο ήδη ανταγωνίζονται Ουάσιγκτον και Πεκίνο για την παγκόσμια κυριαρχία στον τομέα των επεξεργαστών και την κάλυψη των ελλείψεων που προκάλεσε η πανδημία. Στόχος της είναι, όμως, να ανταγωνιστεί επιθετικά τις δύο υπερδυνάμεις με την ανέγερση της μεγαλύτερης μονάδας του είδους στον κόσμο μέχρι το τέλος της δεκαετίας αλλά και να στηρίξει την πιο κρίσιμη βιομηχανία για την οικονομία της. Θα διαθέσει, έτσι, περίπου 450 δισ. δολάρια μέχρι το 2030 στο εγχείρημα με ναυαρχίδα τη Samsung Electronics και τη Hynix που θα αναλάβουν την έρευνα και παραγωγή επεξεργαστών αλλά και τη συμμετοχή συνολικά 153 επιχειρήσεών της.

Στο πλαίσιο του προγράμματος, η Samsung θα αυξήσει τις δαπάνες της για την ανάπτυξη επεξεργαστών κατά 30% φτάνοντας τα 151 δισ. δολάρια μέχρι το 2030. Σε ό,τι αφορά τη Hynix, ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, Γιουνγκ-χο, ανακοίνωσε ότι θα δεσμεύσει 97 δισ. δολάρια για την επέκταση των υφιστάμε-

νων εγκαταστάσεών της αλλά και 106 δισ. δολάρια για την ανέγερση τεσσάρων νέων μονάδων της στην περιοχή Γιονγκίν. Αναφερόμενος στο εντυπωσιακό επενδυτικό πρόγραμμα μετά τη συνάντησή του με κορυφαία στελέχη των βιομηχανιών του κλάδου, ο Νοτιοκορεάτης πρόεδρος, Μουν Τζάεϊν, τόνισε πως «οι μεγαλύτεροι διεθνείς ανταγωνιστές προχωρούν σε μαζικές επενδύσεις, επιδιώκοντας να καταλάβουν την πρώτη θέση στον κλάδο και να κυριαρχήσουν στη μελλοντική αγορά». Προσέθεσε πως οι επιχειρήσεις της Ν. Κορέας έχουν για τον ίδιο λόγο αναλάβει ρίσκα για να καινοτομήσουν και «έχουν ολοκληρώσει τις προετοιμασίες τους για να αντιμετωπίσουν τους ταραγμένους καιρούς».

Στο πλαίσιο του εγχειρήματος, άλλωστε, η κυβέρνηση δίνει κίνητρα στις βιομηχανίες της χώρας προσφέροντας φοροαπαλλαγές, δάνεια με χαμηλά επιτόκια και ευνοϊκούς όρους αποπληρωμής, ενώ παράλληλα χαλαρώνει τις ρυθμίσεις στον κλάδο και ενισχύει τις υποδομές. Όπως τόνισε στη σχετική ανακοίνωσή της η κυβέρνηση ευελπιστεί πως έτσι θα δώσει ώθηση στις βιομηχανίες επεξεργαστών για να προπορευθούν των



Ο Νοτιοκορεάτης πρόεδρος, Μουν Τζάεϊν, κατά τη διάρκεια επίσκεψής του στη Samsung, παρουσίασε το νέο επενδυτικό πρόγραμμα και τόνισε πως οι νοτιοκορεατικές εταιρείες «έχουν ολοκληρώσει τις προετοιμασίες τους για να αντιμετωπίσουν τους ταραγμένους καιρούς». Στο πλαίσιο του σχεδίου της η νοτιοκορεατική κυβέρνηση δίνει κίνητρα στις βιομηχανίες της χώρας, προσφέροντας φοροαπαλλαγές, δάνεια με χαμηλά επιτόκια και ευνοϊκούς όρους αποπληρωμής, ενώ παράλληλα χαλαρώνει τις ρυθμίσεις στον κλάδο και ενισχύει τις υποδομές.

Στο εγχείρημα με ναυαρχίδα τη Samsung Electronics και τη Hynix θα λάβουν μέρος συνολικά 153 επιχειρήσεις της χώρας.

ανταγωνιστών τους. Δεσμεύεται, άλλωστε, να διασφαλίσει επάρκεια προσφοράς νερού για τα επόμενα 10 χρόνια στις περιοχές στις οποίες θα αναπτυχθούν οι βιομηχανίες αλλά και να ενισχύσει την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς οι δύο αυτές παροχές είναι κAIRΙΑΣ σημασίας για την ανάπτυξη των επεξεργαστών. Το ογκώδες επενδυτικό πρόγραμμα ανακοινώνεται ενώ προωθούνται ανάλογες προσπάθειες ανά τον κόσμο

μετά την έλλειψη επεξεργαστών που έπληξε τις βιομηχανίες κάθε είδους ως αναπόφευκτο συνεπακόλουθο της πανδημίας. Στην προσπάθειά του να εξασφαλίσει επάρκεια επεξεργαστών για τις αμερικανικές βιομηχανίες ο Τζο Μπάιντεν σχεδιάζει να διαθέσει 50 δισ. δολάρια για την έρευνα και ανάπτυξη επεξεργαστών.

Ομοίως, το Πεκίνο έχει ανακοινώσει ότι θα επενδύσει εκατοντάδες δισ. δολάρια για την ανάπτυξη της κινεζικής βιομηχανίας μικροεπεξεργαστών με απώτερο στόχο την ανεξάρτηση της κινεζικής οικονομίας από την αμερικανική τεχνολογία.

Η Ν. Κορέα σχεδιάζει παράλληλα να προσελκύσει ξένα επενδυτικά κεφάλαια για την ανάπτυξη άλλων προηγμένων τεχνολογιών. Η ολλανδική βιομηχανία εξοπλισμού επεξεργαστών ASML Holdings NV έχει εκφράσει την πρόθεση να επενδύσει 240 δισ. γουόν για την

ανέγερση κέντρου κατάρτισης όπως και η Lam Research που έχει έδρα στην Καλιφόρνια σχεδιάζει να διπλασιάσει τις επενδύσεις της στη Ν. Κορέα.

Μιλώντας στο Bloomberg, ο Κιμ Γιανγκ-παένγκ, αναλύτης επεξεργαστών στο Ινστιτούτο Βιομηχανικών Οικονομικών της Κορέας, τόνισε πως η χώρα καλεί τις διεθνείς βιομηχανίες επεξεργαστών να έρθουν και να συνεργαστούν με τις εγχώριες βιομηχανίες της, «προκειμένου να οικοδομήσουν ένα πλήρες οικοσύστημα του κλάδου στο έδαφός της και όχι να βλέπει τις βιομηχανίες να μεταναστεύουν στις ΗΠΑ ή και σε άλλες χώρες».

Ο ίδιος προσέθεσε, άλλωστε, πως «διευρύνοντας τις επενδύσεις της σε άλλους τομείς των μικροεπεξεργαστών διασφαλίζει πως θα έχει έναν τομέα να στηριχθεί αν κάτι πάει στραβά με τη βιομηχανία επεξεργαστών μνήμης,

στην οποία έχει δεσπόζουσα θέση στην παγκόσμια αγορά». Πράγματι, οι νοτιοκορεατικές βιομηχανίες Samsung και Hynix παράγουν τη μερίδα του λέοντος των επεξεργαστών μνήμης που χρησιμοποιούνται σε όλον τον κόσμο για την αποθήκευση πληροφοριών κάθε είδους συσκευής. Ο τομέας στον οποίο υστερεί ως τώρα η Ν. Κορέα είναι οι επεξεργαστές που χειρίζονται πολύ σύνθετες διαδικασίες για τη λειτουργία της τεχνητής νοημοσύνης ή για την επεξεργασία δεδομένων. Στους δύο αυτούς τομείς κυριαρχεί η βιομηχανία Taiwan Semiconductor Manufacturing Co της Ταϊβάν, που παράγει τα έξυπνα κινητά iPhone της Apple. Η Samsung ευελπιστεί να καταστεί πιο ανταγωνιστική στον κλάδο αυτόν και να διασφαλίσει τη γραφιστική της Nvidia. Η Hynix, άλλωστε, έχει εκφράσει τη φιλοδοξία να μπει στην αγορά επεξεργαστών logic.

Κίνδυνος για την παγκόσμια οικονομία το δημογραφικό πρόβλημα της Κίνας

Η γήρανση του πληθυσμού της Κίνας θα έχει μεγάλο αντίκτυπο στην παγκόσμια οικονομία, καθώς η εφοδιαστική αλυσίδα είναι σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένη από τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο. Την εκτίμηση αυτή εξέφρασε ο οικονομολόγος και σινολόγος Ράιμοντ Γόινγκ, επικεφαλής των οικονομολόγων του χρηματοπιστωτικού ομίλου ANZ, με αφορμή τη δημοσιοποίηση στοιχείων που φέρουν τον πληθυσμό της Κίνας να αυξάνεται μεν ακόμα, αλλά με τον χαμηλότερο ρυθμό που έχει καταγραφεί στη χώρα μετά το 1950.

Σύμφωνα με τον εν λόγω οικονομολόγο, η Κίνα θα δει το εργατικό της δυναμικό να μειώνεται κατά 70 εκατ. άτομα μέσα στα επόμενα χρόνια και «αυτή η μείωση θα αποτελέσει πλήγμα για την παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα». Ο ίδιος υπογραμμίζει πως η δεύτερη οικονομία στον κόσμο πρέπει να λάβει μέτρα ώστε να ενισχύσει την παραγωγικότητα των εργατικού της δυναμικού. Τονίζει, άλ-

Μέσα στα επόμενα χρόνια το εργατικό δυναμικό της αχανούς χώρας θα μειωθεί κατά 70 εκατομμύρια άτομα.

λωστε, πως πρόκειται για κώδωνα κινδύνου προς την παγκόσμια κοινότητα και όχι απλώς προς την Κίνα. Παράλληλα προειδοποιεί πως εκτός από το πλήγμα που θα δεχθεί η εφοδιαστική αλυσίδα, θα υπάρξουν και άλλες επιπτώσεις όπως, για παράδειγμα, στις αγορές ανά τον κόσμο, καθώς στην Κίνα υπάρχει μεγάλο ποσοστό αποταμίευσης που συνήθως τις στηρίζει. Η Κίνα έχει πράγματι ένα από τα υψηλότερα ποσοστά αποταμίευσης και πολλοί συνθηθίζουν να επενδύουν τις οικονομίες τους και συχνά να τις τοποθετούν σε συνταξιοδοτικά Ταμεία της χώρας. Οικονομολόγοι που παρατη-



Εκτός από το πλήγμα που θα δεχθεί η εφοδιαστική αλυσίδα, θα υπάρξουν επιπτώσεις και στις αγορές, δεδομένου ότι στην Κίνα υπάρχει μεγάλο ποσοστό αποταμίευσης που τις στηρίζει.

ρούν τις δημογραφικές εξελίξεις στην Κίνα έχουν τονίσει πως το πρόβλημά της δεν πρόκειται να λυθεί ακόμη κι αν καταργηθεί η πολιτική του ενός παιδιού που ισχύει εδώ και δεκαετίες. Συνιστούν στο Πεκίνο να υιοθετήσει άλλες πολιτικές που θα ενθαρρύνουν τις γεννήσεις. Όπως ακριβώς συμβαίνει και σε άλλες μεγάλες οικονομίες, το υψηλό κόστος της στέγης και γενικότερα της διαβίωσης αλλά και οι δαπανηρές σπουδές έχουν αποθαρρύνει τους Κινέζους που δεν αποκτούν πλέον μεγάλες οικογένειες.

Το θέμα είναι καίριας σημασίας για την κινεζική οικονομία, καθώς βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε κλάδους όπως η μεταποίηση που χρειάζεται μεγάλο αριθμό φτηνών εργατικών χεριών. Παράλληλα, όμως, αυξάνονται οι μισθοί και καθιστούν λιγότερο ελκυστικές τις κινεζικές βιομηχανίες, ενώ τα εργατικά χέρια που διαθέτει τώρα θα χρειαστεί να αποκτήσουν περισσότερες δεξιότητες προκει-

μένου να βοηθήσουν τη χώρα να σημειώσει πρόοδο.

Όπως χαρακτηριστικά δήλωσαν διεθνείς αναλυτές, το θέμα είναι εξαιρετικά πιεστικό, επισημαίνοντας ότι «όλοι γνωρίζουν το πρόβλημα και ότι κάτι πρέπει να κάνει το Πεκίνο». Σύμφωνα με τον Γόινγκ, η μείωση των γεννήσεων δεν πρόκειται να αντιστραφεί ακόμη κι αν το Πεκίνο εγκαταλείψει την πολιτική του ενός παιδιού. «Το σημαντικότερο είναι να μπορέσει η Κίνα να διατηρήσει την ανάπτυξη της μέσω της τεχνολογικής πρόοδου και των τεχνολογικών επιτευγμάτων, να επιδιώξει την τεχνολογική της αναβάθμιση και την ανάπτυξη βιομηχανιών υψηλής προστιθέμενης αξίας και να μετασχηματίσει όλη την εφοδιαστική αλυσίδα ώστε να στηρίξει την οικονομική ανάπτυξη κατά τρόπο βιώσιμο. Όπως τόνισε, μια τέτοια προσέγγιση θα ήταν «πο ρεαλιστική», παρά να προσπαθεί κανείς να αυξήσει τον αριθμό των γεννήσεων.

Σημάδια ανάπτυξης τον Μάρτιο στη Βρετανία

Σχετικά ανθεκτική στο δεύτερο κύμα της πανδημίας αποδεικνύεται ως τώρα η οικονομία της Βρετανίας, καθώς στη διάρκεια του πρώτου τριμήνου κι ενώ στην πλειονότητά τους οι ευρωπαϊκές χώρες βυθίζονταν σε νέα ύφεση, το βρετανικό ΑΕΠ συρρικνώθηκε μόνον κατά 1,5%. Η βρετανική οικονομία απέδειξε, άλλωστε, τις αντοχές της τον Μάρτιο, όποτε ανέκαμψε με ρυθμό ανάπτυξης 2,1%, τον υψηλότερο δηλαδή από τον Αύγουστο του περασμένου έτους. Παραμένει, βέβαια, κατά 5,9% μικρότερη από τα προ της πανδημίας επίπεδά της.

Στη διάρκεια του πρώτου τριμήνου, τη στηρίζαν οι δαπάνες της κυβέρνησης και η επιστροφή στην υγιή οικονομική δραστηριότητα εν μέσω της εμβολιαστικής διαδικασίας αλλά και των γενικευμένων τεστ του κορωνοϊού. Παράλληλα, όμως, υποχώρησαν οι καταναλωτι-

Σημειώθηκε αύξηση 5,8% στον κλάδο των κατασκευαστικών, 1,9% στον τομέα των υπηρεσιών και 1,8% στην παραγωγή.

κές δαπάνες και οι δημόσιες επενδύσεις ως αποτέλεσμα του τρίτου κατά σειράν lockdown στη χώρα. Τον Μάρτιο, όμως, όταν άρχισαν να υποχωρούν ταχύτατα τα κρούσματα του κορωνοϊού, η ανάπτυξη τονώθηκε κάρη στον τομέα των υπηρεσιών. Ο κλάδος αυτός αναπτύχθηκε με ρυθμό 1,9%, καθώς άνοιξαν τα σχολεία και αυξάνονταν οι λιανικές πωλήσεις με την παραγωγή να σημειώνει άνοδο 1,8%. Το ίδιο χρονικό διάστημα

κατεγράφη ζωηρή ανάπτυξη 5,8% στον τομέα των κατασκευαστικών, καθώς άρχισαν να υλοποιούνται καινούργια πρότζεκτ, αλλά επιταχύνθηκε και η δραστηριότητα στα επισκευαστικά έργα. Σχολιάζοντας τα τελευταία στοιχεία, ο υπουργός Οικονομικών, Ρίσι Σουνάκ, υπογράμμισε πως «ο Μάρτιος αποτελεί ένα ελπιδοφόρο σημάδι που μας υπόσχεται ότι έρχονται καλύτερες μέρες» και προσέθεσε πως η βρετανική οικονομία είναι σε καλή κατάσταση και έχει τη δυναμική να αναπτυχθεί γρήγορα και να ανακάμψει από την κρίση της πανδημίας.

Την άποψή του συμμερίζονται οι οικονομολόγοι του Bloomberg όπως ο Νταν Χάνσον, που πιθανολογεί πως ακόμη και η πρόβλεψη για ανάπτυξη 5% το δεύτερο τρίμηνο «μπορεί να αποδειχθεί υπερβολικά απαισιόδοξη». Ο ίδιος

τονίζει ότι τα στοιχεία δεν αντανακλούν την κλίμακα της ανάκαμψης, καθώς η χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων άρχισε μόλις τον Μάρτιο οπότε και σημειώθηκε αύξηση ΑΕΠ 2,1%. Αυτό σημαίνει ότι επίκειται δυναμική ανάπτυξη το δεύτερο τρίμηνο. Σημειωτέον ότι τον Μάρτιο οι εξαγωγές της Βρετανίας στις χώρες της Ε.Ε. σημείωσαν αύξηση 8,6% και οι εισαγωγές της επίσης ενισχύθηκαν κατά 4,5% και αφορούσαν σε μεγάλο ποσοστό τις αγορές αυτοκινήτων. Το πρώτο τρίμηνο αντιθέτως είχε προηγηθεί μείωση των εισαγωγών κατά 13,9% που ήταν και σχεδόν διπλάσια από τις προβλέψεις, ενώ οι εξαγωγές είχαν υποχωρήσει κατά 7,5%. Οι επενδύσεις των επιχειρήσεων είχαν μειωθεί, άλλωστε, κατά 11,9% υπερβαίνοντας και πάλι τις πιο απαισιόδοξες προβλέψεις.



Ο υπουργός Οικονομικών, Ρίσι Σουνάκ, υπογράμμισε πως «ο Μάρτιος αποτελεί ένα ελπιδοφόρο σημάδι που μας υπόσχεται ότι έρχονται καλύτερες μέρες».

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η επόμενη ημέρα της Berkshire Hathaway

Τον **JOHN MCCRANK** και **JONATHAN STEMPEL / REUTERS**

Ορισμένοι από τους μετόχους του κολοσσού συμμετοχών της Berkshire Hathaway αρχίζουν να σκέφτονται μία σωρεία προκλήσεων που θα αναδυθούν στη μεταπανδημική περίοδο, όπως είναι, μεταξύ άλλων, ο υπέρπων πληθωρισμός, η έλλειψη εξαγορών και περισσότερες κοινωνικές και περιβαλλοντικές απαιτήσεις – και όλα αυτά τους κάνουν να επανεξετάζουν την συμμετοχή τους στην εταιρεία που ίδρυσε ο Γουόρεν Μπάφετ. Όπως ειπώθηκε στην τελευταία γενική συνέλευση των μετόχων της το Σαββατοκύριακο, από τον επί μακρόν στενό συνεργάτη του κ. Μπάφετ, Τσάρλι Μάνγκερ, το να κάνει κάποιος λεφτά στην Berkshire ήταν συνήθως «σαν να προσπαθείς να ψαρέψεις μέσα σε ένα βαρέλι». Ωστό-

Οι προκλήσεις μετά την πανδημία προβληματίζουν ορισμένους μετόχους της εταιρείας που ίδρυσε ο Γουόρεν Μπάφετ.

σο, τώρα πλέον, όπως προσέθεσε, «τα πράγματα έχουν δυσκολέψει».

Επί χρόνια πολλά οι επενδυτές ήταν πολύ ικανοποιημένοι, στοιχηματίζοντας πως οι επενδυτικές επιλογές του αειθαλούς Γουόρεν Μπάφετ θα υπερσκελίσουν τις αποδόσεις των χρηματιστηριακών δεικτών και των άλλων αγορών, ενώ πολλοί είναι πεπεισμένοι ότι θα υπάρξει αύξηση κερδών για την Berkshire, εάν η οικονομία των Ηνωμένων Πολιτειών συνεχίσει να «βρυχάται» μετά την κάμψη της πανδημίας. Ωστόσο, υπάρχουν κι εκείνοι οι οποίοι εκτιμούν ότι το 2020, τη χρονιά του κορωνοϊού, δηλαδή, υπερδιογκώθηκαν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο όμιλος στο να επιτύχει ταχύτερη αύξηση αποδόσεων.

«Είναι αρκετά χρόνια τώρα που έχουμε αποφασίσει να περιορίσουμε την έκθεσή μας στην Berkshire, διότι αποδεικνύεται πως μόνοι μας κερδίζουμε πιο πολλά από όσα δύναται ο Γουόρεν Μπάφετ», επισημαίνει ο επιχειρηματίας Μπιλ Σμιντ, του οποίου η εταιρεία κεφαλαίων Smead

Capital Management έχει μέσα στη διάρκεια των τελευταίων δέκα ετών ελαττώσει την έκθεσή της στην πρώτη. Από το 5% επί του καρτοφυλακίου της ύψους 2,5 δισ. δολαρίων, που αφορούσε την Berkshire, τώρα το ποσοστό μειώθηκε στο σχεδόν 2,2%.

Τα πρωτοφανή κυβερνητικά μέτρα για την τόνωση της αμερικανικής οικονομίας σε συνδυασμό με τα χαμηλότερα επιτόκια δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την άνοδο του πληθωρισμού. Ίσως ο όμιλος του Γουόρεν Μπάφετ να αποδειχθεί πολύ μεγάλος για να στραφεί δυναμικά σε επιχειρήσεις, οι οποίες, όπως τονίζει ο κ. Σμιντ, θα βγουν ωφελημένες από τις υψηλότερες τιμές καταναλωτή.

Μερικοί από τους μετόχους της Berkshire εξέφρασαν απογοήτευση, διότι ο Γουόρεν Μπάφετ δεν προέβη σε αγορά πιο πολλών μετοχών στην αρχή της πανδημίας και έχασε μεγάλη ευκαιρία, δεδομένου ότι ο δείκτης S&P 500 εκτινάχθηκε σχεδόν 90% από το ναδίρ του 2020. Αυτή τη στάση έχει και ο Στιβ Χάμπερστρο, συνεταιίρος στην CastleKeep Investment Advisors και μέτοχο στην Berkshire, αν και προσέθεσε πως αποζημιώθηκε όταν η τελευταία ανακοίνωσε επαναγορά μετοχών και απόκτηση νέων στις Verizon Communications και Chevron.

Ακόμα ένας παράγοντας προβληματισμού είναι τα ιστορικά χαμηλότερα επιτόκια της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed), τα οποία η ίδια δεσμεύθηκε να τα διατηρήσει εκεί για χρόνια – κι αυτό δυσχεραίνει την Berkshire να γεννά κέρδη. Με τα τωρινά δεδομένα ο όμιλος αποκομίζει σχεδόν 20 εκατομμύρια δολάρια τον χρόνο από τις επενδύσεις της των 100 δις εκατομμυρίων δολαρίων και πλέον σε ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου, έναντι του 1,5 δισ. δολαρίων προ πανδημίας, όπως ανέφερε ο ίδιος ο Γουόρεν Μπάφετ.

Παρά ταύτα, η Berkshire υπερακόντισε με 18,6% το τελευταίο 12μηνο την απόδοση του S&P 500, που διαμορφώθηκε στο 11,84%. Αλλά, εάν αλλάξει η χρονική περίοδος συγκρίσις, μεταβάλλονται και τα συμπεράσματα: την τελευταία δεκαετία ο δείκτης απέδωσε 277% και 236% η Berkshire.

Χτίζεται πανευρωπαϊκός κολοσσός για πληρωμές με τραπεζική κάρτα

Συμμετέχουν 30 τράπεζες και έχει ήδη προσελκύσει κεφάλαια 30 εκατ. ευρώ

Οι 30 μεγαλύτερες ευρωπαϊκές τράπεζες, μεταξύ των οποίων οι Deutsche Bank, BNP Paribas, ING, UniCredit και Santander, σχεδιάζουν να σχηματίσουν από κοινού έναν πανευρωπαϊκό κολοσσό ηλεκτρονικών πληρωμών με στόχο να διεμβολίσουν το ολιγοπώλιο των ΗΠΑ στον κλάδο και ειδικότερα στην ευρωπαϊκή αγορά. Το εγχείρημα στοχεύει παράλληλα στη στρατηγική ανεξαρτησία της Ευρώπης στον τομέα των πληρωμών, ενώ προδίδει τον εντεινόμενο ανταγωνισμό στον χρηματοπιστωτικό τομέα ανάμεσα στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Παρέχεται στήριξη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις ευρωπαϊκές αρχές τραπεζικής εποπτείας, ενώ έχει ήδη προσελκύσει κεφάλαια ύψους 30 εκατ. ευρώ.

Όπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, στόχος των εν λόγω ευρωπαϊκών τραπεζών, που διενεργούν ήδη πάνω από το 50% των πληρωμών στην Ευρώπη, είναι να ανταγωνιστούν τις αμερικανικές PayPal, Mastercard, Visa, Google και Apple. Η κοινοπραξία που έχουν σχηματίσει οι ευρωπαϊκές τράπεζες, η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πληρωμών (EPI), διαθέτει έδρα στις Βρυξέλλες και έχει επιστρατεύσει 40 ειδικούς επί των ηλεκτρονικών πληρωμών. Έχει αναλάβει να παρουσιάσει μέχρι τον Σεπτέμβριο ολοκληρωμένο σχέδιο για μια πανευρωπαϊκή υπηρεσία πληρωμών που θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο για online πληρωμές όσο και για πληρωμές εντός των υποκαταστημάτων τραπεζών.

Επικεφαλής της πρωτοβουλίας έχει τεθεί ως πρόεδρος της EPI ο Χοακίμ Σμαλτζ, μέλος του Δ.Σ. της Γερμανικής Ενωσης Ταμειευτηρίων, που είναι και η μεγαλύτερη τραπεζική ένωση της Γερμανίας. Μιλώντας στους Financial Times, ο Σμαλτζ τόνισε πως το εγχείρημα «θα προσφέρει μεγαλύτερη στρατηγική αυτονομία στην Ε.Ε. στην αγορά πληρωμών, θα ενισχύσει τον ανταγωνισμό και έτσι θα δημιουργήσει μεγαλύτερα περιθώρια επιλογής για τους καταναλωτές». Το πρόβλημα είναι πως τις πληρωμές κάρτας στην Ευρώπη διενεργούν κυρίως αμερικανικές εταιρείες. Σύμφωνα με στοιχεία της EuroCommerce, «ευρωπαϊκή ένωση εταιρειών λιανικού εμπορίου», από τις πέντε πληρωμές, τις τέσσερις διενεργούν οι Mastercard και Visa. «Θέλουμε να προσφέρουμε μια εναλλακτική σε αυτό το μονοπώλιο ώστε να έχουν πραγματικά επιλογές οι Ευρωπαίοι καταναλωτές», υπογραμμίζει



Η κοινοπραξία που έχουν σχηματίσει οι ευρωπαϊκές τράπεζες, μεταξύ των οποίων οι Deutsche Bank, BNP Paribas, ING, UniCredit και Santander, έχει αναλάβει να παρουσιάσει μέχρι τον Σεπτέμβριο ολοκληρωμένο σχέδιο για μια πανευρωπαϊκή υπηρεσία πληρωμών, που θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο για online πληρωμές όσο και για πληρωμές εντός των υποκαταστημάτων τραπεζών.

Στόχος, να διεμβολίσουν το ολιγοπώλιο των ΗΠΑ στον κλάδο και ειδικότερα στην ευρωπαϊκή αγορά.

ο Σμαλτζ. Όπως τονίζει, όταν ελέγχουν τόσο μεγάλο μερίδιο αγοράς οι δύο αυτές εταιρείες, καθώς δεν έχει την απαιτούμενη πολιτική στήριξη, ενώ δεν κατάφερε και να αναπτύξει ένα βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο. Και βέβαια κανένας μεμονωμένος φορέας στην Ευρώπη δεν έχει τη δυνατότητα να ανταγωνιστεί τους αμερικανικούς κολοσσούς των πιστωτικών καρτών και όπως τονίζει ο Χοακίμ Σμαλτζ, αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνον με τη συσπείρωση

μανικός τραπεζικός κολοσσός προσχώρησε στην κοινοπραξία «για να στηρίξει την κοινή αυτή προσπάθεια των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων».

Όπως τονίζει η βρετανική εφημερίδα, δεν είναι πρώτη φορά που ευρωπαϊκοί παράγοντες επιχειρούν να «σπάσουν» το ολιγοπώλιο των ΗΠΑ. Έχουν προηγηθεί απόπειρες που ναυάγησαν όπως το «Σχέδιο Μονέ» το 2011 που είχε τη στήριξη 24 ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αλλά απέτυχε, καθώς δεν είχε την απαιτούμενη πολιτική στήριξη, ενώ δεν κατάφερε και να αναπτύξει ένα βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο. Και βέβαια κανένας μεμονωμένος φορέας στην Ευρώπη δεν έχει τη δυνατότητα να ανταγωνιστεί τους αμερικανικούς κολοσσούς των πιστωτικών καρτών και όπως τονίζει ο Χοακίμ Σμαλτζ, αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνον με τη συσπείρωση

τραπεζών. Τα εμπόδια είναι, άλλωστε, σημαντικά, καθώς οποιοδήποτε νέο σχήμα πληρωμών προσελκύει τις εμπορικές επιχειρήσεις μόνον όταν χρησιμοποιείται από μεγάλο αριθμό καταναλωτών και αντιστρόφως. Αυτό είναι το καίριο πρόβλημα επισημαίνει στους F.T. ο Μάρκος Μόσεν, σύμβουλος πληρωμών και πρώην διευθύνων σύμβουλος του γερμανικού ομίλου Concardis. Λειτουργούν, βέβαια, ορισμένα σχήματα πληρωμών σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες όπως στη Γερμανία, το Girocard και στη Γαλλία η Carte Bancaire που προσφέρουν φθηνή πρόσβαση σε μετρητά και πληρωμές εντός καταστημάτων όπως, άλλωστε, και το σύστημα εμπορικών πληρωμών iDEAL της Ολλανδίας.

Ο Σμαλτζ, όμως, τονίζει πως «αυτά τα εθνικά σχήματα δεν μπορούν να επεκταθούν και να διασχίσουν τα ευρωπαϊκά σύνορα».

Δικαστική ήττα Κομισιόν στην κόντρα με την Amazon

Νέα ήττα υπέστη η επίτροπος Ανταγωνισμού, Μαργκρέτε Βεστάγκερ, και μαζί με αυτήν και ο πόλεμος που έχει κηρύξει η Κομισιόν κατά της φοροαποφυγής των πολυεθνικών και των τεχνολογικών κολοσσών. Αυτή τη φορά το θέμα αφορά την Amazon και το αίτημα της Κομισιόν να καταβάλει 250 εκατ. ευρώ ως μη καταβληθέντες φόρους στο Λουξεμβούργο.

Σε μια απόφαση που απηχεί την ανάλογη ήττα της επιτροπής στην παρατεταμένη σύγκρουσή της με την Apple, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απεφάνθη πως η Κομισιόν «δεν κατόρθωσε να αποδείξει με τις απαιτούμενες νομικές διαδικασίες ότι υπήρξε αθέμιτη μείωση των φόρων που θα έπρεπε να καταβάλει η θυγατρική του ομίλου Amazon». Εν προκειμένω το ποσό των μη καταβληθέντων φόρων είναι πο-

Η Ευρωπαϊκή Ενωση ζητούσε από τον τεχνολογικό κολοσσό να καταβάλει 250 εκατ. ευρώ ως μη καταβληθέντες φόρους στο Λουξεμβούργο.

λύ μικρό, αλλά εμπειρογνώμονες του κλάδου εκτιμούν πως η απόφαση θα αποτελέσει προηγούμενο για ανάλογες περιπτώσεις που έχει θέσει η Κομισιόν όπως εκείνες της Ikea και της Nike σε ό,τι αφορά τη φορολογική τους μεταχείριση από την Ολλανδία. Όπως τονίζει η Κίρα Πουτατούρο, εμπειρογνώμων επί θεμάτων

φορολογίας στη μη κυβερνητική οργάνωση Oxfam, «η απόφαση αποτελεί πλήγμα και αποδεικνύει για μία ακόμη φορά πως οι έρευνες κατά περίπτωση δεν αντιμετωπίζουν σωστά τη φοροαποφυγή μεγάλης κλίμακας».

Οι μηχανισμοί με τους οποίους κατορθώνουν να μειώνουν τη φορολογική τους επιβάρυνση οι πολυεθνικές έχει εξελιχθεί σε μείζον πολιτικό θέμα, ενώ οι ρυθμιστικές αρχές της Ε.Ε. δρομολογούν την επιβολή φόρου στους τεχνολογικούς κολοσσούς τουλάχιστον για την περίπτωση που δεν οριστικοποιείται η συμφωνία για την επιβολή φόρου σε διεθνές επίπεδο.

Σχολιάζοντας την Τετάρτη απόφαση, η επίτροπος Ανταγωνισμού τόνισε πως οι χώρες-μέλη της Ε.Ε. έχουν μεν το αποκλειστικό δικαίωμα να αποφασίζουν τη φορολογική τους πολιτική αλλά

«πρέπει να το κάνουν σεβόμενες το κοινοτικό κεκτημένο και τους νόμους κατά των κρατικών ενισχύσεων».

Άφησε, πάντως, ανοικτό το ενδεχόμενο κάθε αντίδρασης της Κομισιόν, λέγοντας πως θα μελετήσει την απόφαση και θα εξετάσει τα επόμενα βήματά της. Δεν ήταν πάντως εντελώς αρνητικές για την Κομισιόν οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Η Κομισιόν δικαιώθηκε από το Δικαστήριο στην υπόθεση της Engie, που οφείλει τώρα να καταβάλει στο Λουξεμβούργο φόρους ύψους περίπου 120 εκατ. ευρώ. Το Δικαστήριο απεφάνθη, άλλωστε, πως η Κομισιόν «δεν μπορεί να κατηγορηθεί ότι υπερέβη τα όρια των αρμοδιοτήτων της υποβάλλοντας καταγγελία στις δύο αυτές περιπτώσεις». Σημειωτέον ότι και οι δύο αποφάσεις του Δικαστηρίου επιδέχονται έφεση.



Η επίτροπος Ανταγωνισμού, Μαργκρέτε Βεστάγκερ, άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο κάθε αντίδρασης της Κομισιόν, λέγοντας πως θα μελετήσει την απόφαση και θα εξετάσει τα επόμενα βήματά της.



Η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή εντός της προσεχούς πενταετίας προχωρεί σε ένα επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 1,5 δισ. ευρώ με στόχο την αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος έργων ΑΠΕ, από 1,8 GW σήμερα, σε 3 GW.

Επενδύσεις 5 δισ. ευρώ σε ΑΠΕ και υποδομές από τη ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ

Επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 5 δισ. ευρώ δρομολογεί για τα επόμενα χρόνια ο όμιλος ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, με έμφαση τόσο στην ανάπτυξη των διασυνδέσεων και των υποδομών όσο και στον κλάδο της καθαρής ενέργειας μέσω της θυγατρικής ΤΕΡΝΑ Ενεργειακής. Όπως ανέφερε ο Γ. Περιστερής, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος του ομίλου, «ως όμιλος έχουμε ένα χαρτοφυλάκιο έργων και επενδύσεων 5 δισ. ευρώ που αναμένεται να δημιουργήσει περίπου 20.000 ποιοτικές θέσεις εργασίας».

Μιλώντας στο πλαίσιο του Οικονομικού Φόρουμ των Δελφών, ο κ. Περιστερής σημείωσε ότι «τα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης είναι μια μοναδική ευκαιρία για τη χώρα μας, αλλά κυρίως για τη νέα γενιά. Οι νέοι μας θα μπορούν πλέον να δουλέψουν στην πατρίδα τους, σε ενδιαφέρουσες και καλά αμειβόμενες δουλειές σε τομείς όπως οι ΑΠΕ, οι νέες τεχνολογίες, η πράσινη μετάβαση και η ψηφιοποίηση ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Το Ταμείο Ανάκαμψης δεν είναι απλώς μια οικονομική υπόθεση. Η επιτυχής αξιοποίησή του είναι θέμα κατεχόνων κοινωνικό, καθώς η δημιουργία θέσεων εργασίας για τη νέα γενιά είναι πρωτίστως ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης», τόνισε ο κ. Περιστερής.

Σύμφωνα με τον υφιστάμενο σχεδιασμό, ο όμιλος ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ

πρόκειται να επενδύσει σημαντικά κεφάλαια για την ανάπτυξη του ξενοδοχειακού και τουριστικού προορισμού με καζίνο στην έκταση του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού, εκτιμώμενου προϋπολογισμού 1 δισ. ευρώ, ενώ παράλληλα προχωρεί και στην ανάπτυξη μιας νέας μονάδας παραγωγής ενέργειας με χρήση φυσικού αερίου στην περιοχή της Κομοτηνής, ένα έργο 300 εκατ. ευρώ.

Αντίστοιχα, η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή προχωρεί σε ένα ιδιαίτερα φιλόδοξο επενδυτικό πρόγραμμα ύψους της τάξεως του 1,5 δισ. ευρώ, με στόχο την αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος έργων ΑΠΕ (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας) από 1,8 GW σήμερα σε 3 GW εντός της προσεχούς πενταετίας. Αυτή την περίοδο η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ξεκινά την κατασκευή αιολικού πάρκου 330 MW στην περιοχή Καφνηρά της Εύβοιας, ένα έργο που θα ξεπεράσει τα 550 εκατ. ευρώ, ενώ πριν από λίγες εβδομάδες η διοίκηση της εισηγμένης ενέκρινε την έναρξη της επένδυσής για το έργο αντλησιοταμίευσης στην Αμφιλοχία, της τάξεως των 500 εκατ. ευρώ.

Η έναρξη υλοποίησης της επένδυσής εκτιμάται ότι θα γίνει τον προσεχή Οκτώβριο. Η εταιρεία δρομολογεί ένα ακόμα σχετικό έργο στο Αμάρι του Ρεθύμνου Κρήτης, επένδυση της τάξεως των 280 εκατ. ευρώ.

Αλώβητη από την πανδημία η αγορά κατοικίας το πρώτο 3μηνο

Αυξήθηκαν 1,85% οι τιμές πώλησης των νεόδμητων και 2,25% των παλαιότερων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σταθερά ανοδικές παραμένουν και κατά τους πρώτους μήνες του 2021 οι τιμές πώλησης κατοικιών, καθώς η αγορά κατοικίας φαίνεται πως θα εξέλθει σχετικά «αλώβητη» από την κρίση της πανδημίας. Κατά το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, οι τιμές πώλησης νεόδμητων κατοικιών καταγράφουν άνοδο κατά 1,85% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, ενώ οι αντίστοιχες των παλαιότερων διαμερισμάτων σημειώνουν ετήσια αύξηση της τάξεως του 2,25%. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από το Παρατηρητήριο Αξιών Διαμερισμάτων που επιμελείται η Geoaxis Property & Valuation Services, εταιρεία πιστοποιημένων εκτιμητών.

Με βάση τα σχετικά μεγέθη από πέντε αντιπροσωπευτικές περιοχές του λεκανοπεδίου (Χολαργός, Αμπελόκηποι, Μαρούσι, Περιστέρι και Παλαιό Φάληρο), μεταξύ των νεόδμητων διαμερισμάτων, την υψηλότερη μεταβολή με 2,77% καταγράφουν οι τιμές στο Περιστέρι, καθώς διαμορφώνονται πλέον σε 1.520 ευρώ/τ.μ. Στους Αμπελόκηπους, η άνοδος διαμορφώνεται σε 1,9%, 1.820 ευρώ/τ.μ., ενώ στο Μαρούσι καταγράφεται αύξηση κατά 2,5% σε 2.000 ευρώ/τ.μ. Στον Χολαργό προκύπτει αύξηση κατά 0,9% με τη μέση τιμή να διαμορφώνεται σε 2.590 ευρώ/τ.μ. Στο Φάληρο, η μέση τιμή αγγίζει τα 2.220 ευρώ/τ.μ., σημειώνοντας άνοδο κατά 1,23% σε ετήσια βάση.

Στα παλαιότερα διαμερίσματα (άνω των 15 ετών), η έρευνα καταγράφει σημαντική αύξηση κατά 4,5% στον Χολαργό, με τις αξίες να διαμορφώνονται σε 1.370 ευρώ/τ.μ., ενώ ακολουθεί το Π. Φάληρο με αύξηση κατά 4% σε 1.125 ευρώ/τ.μ. Αύξηση κατά 1,55% σε 910 ευρώ/τ.μ. σημείωσαν οι τιμές στο Περιστέρι, ενώ στους Αμπελόκηπους και στο Μαρούσι οι τιμές είναι σχετικά σταθερές σε σχέση με το περυσινό πρώτο τρίμηνο,



Η στροφή προς τις ενοικιάσεις, η εργασία από το σπίτι και το ευ ζην, που συνοψίζεται σε ακριβότερες και ποιοτικότερες κατασκευές, αναμένεται να επιδράσουν στην αγορά κατοικίας στο άμεσο μέλλον.

Η τρέχουσα ανάκαμψη της αγοράς διαμερισμάτων εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί αμείωτη τους επόμενους μήνες.

καθώς δεν έχουν αυξηθεί πάνω από 0,9% και 0,3%, αντίστοιχα.

Πάντως, οι τιμές εξακολουθούν να υπολείπονται εκείνων που ίσχυαν το 2013, έχοντας ξεπεράσει όμως εκείνες του 2014, δείγμα ότι έχουν αρχίσει να καλύπτονται οι απώλειες των προηγούμενων ετών. Έτσι, σε σχέση με το 2013, οι σημερινές τιμές των νεόδμητων κατασκευών είναι μειωμένες κατά 5,77%, ενώ σε ό,τι αφορά τις παλαιότερες κατασκευές, η πτώση διαμορφώνεται σε 13,4%.

Σε σχετική ανάλυσή του, ο κ. Γιάννης Ευλάς, ιδρυτής και επικεφαλής της Geoaxis, αναφέρει ότι «η αγορά διαμερισμάτων παρουσίασε αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, αποδεικνύοντας ότι η πανδημία

και οι επιπτώσεις της ευνόησαν τον κλάδο. Οι σταθεροποιητικές τάσεις της προηγούμενης χρονιάς καταγράφονται πλέον ως σαφείς αυξητικές προοπτικές καθώς σε σχέση με 12 μήνες πριν και στις πέντε περιοχές μελέτης σημειώνεται μέση άνοδος των πθανών τιμών πώλησης άνω του 2%». Σύμφωνα με τον ίδιο, «αποτελεί πεποίθησή μας ότι η τρέχουσα ανάκαμψη της αγοράς διαμερισμάτων θα συνεχιστεί αμείωτη τους επόμενους μήνες, με μεγαλύτερη ένταση σε ενοικιαζόμενα, παλαιότερα, μεγαλύτερα και αποκεντρωμένα διαμερίσματα».

Κατά τον κ. Ευλά, η στροφή προς τις ενοικιάσεις, η εργασία από το σπίτι και το ευ ζην, που συνοψίζεται σε ακριβότερες και ποιοτικότερες κατασκευές, αναμένεται να επιδράσουν στην αγορά κατοικίας στο άμεσο μέλλον. Ειδικότερα, ένα σημαντικό ποσοστό νέων νοικοκυριών αναμένεται να παραμείνει αποκλεισμένο από την αγορά κατοικίας τα επόμενα χρόνια, ως αποτέλεσμα των διαδοχικών οικονομικών κρίσεων, της αυστηροποίησης των

κριτηρίων τραπεζικής χρηματοδότησης, της εργασιακής ανασφάλειας και της αδυναμίας του κράτους να ρυθμίσει την αγορά, μέσω της υλοποίησης προγραμμάτων ανέγερσης κατοικιών χαμηλού κόστους. Οι εξελίξεις αυτές αποτρέπουν τους νέους από την ανάληψη του ρίσκου αγοράς κατοικίας, με αποτέλεσμα να στρέφονται στην ενοικίαση. Έτσι, στο μέλλον θα αρχίσουν να κατασκευάζονται διαμερίσματα (ή να ανακατασκευάζονται υφιστάμενα) προσανατολισμένα σε αυτό ακριβώς το κοινό.

Αντίστοιχα, η αναμενόμενη υποθέτηση ενός υβριδικού συστήματος εργασίας, όπου οι εργαζόμενοι θα προσέρχονται εκ περιτροπής στο γραφείο και θα εργάζονται τις υπόλοιπες μέρες από το σπίτι τους, πρόκειται να δημιουργήσει την ανάγκη μετακίνηση σε μεγαλύτερα ακίνητα, ώστε να υπάρχει ο απαιτούμενος χώρος για απομόνωση. Έτσι, η Geoaxis προβλέπει αύξηση της ζήτησης για μεγαλύτερα και παλαιότερα διαμερίσματα, όχι απαραίτητα κοντά στον χώρο εργασίας.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Επενδυτικά διλήμματα



Τα ακίνητα πρέπει να τα βλέπουμε μακροπρόθεσμα και αυτό διασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό πως η επένδυσή μας θα είναι προσοδοφόρα.

δα τήρησης του λογαριασμού και πόσο χρονικό «κλειδωμά» των χρημάτων σου απαιτείται για να λαμβάνεις το όποιο επιτόκιο. Όσο μικρότερο είναι το «κλειδωμά», τόσο μικρότερο είναι το επιτόκιο.

Στις σημερινές μέρες, όπου υπάρχει αποπληθωρισμός ή σχεδόν μηδενικός πληθωρισμός, η διάβρωση που προκαλείται είναι μηδαμινή, αλλά τα επιτόκια καταθέσεων είναι επίσης μηδενικά έως και αρνητικά. Άρα πάλι υπάρχει κόστος και σίγουρα υπάρχει και ο επιπλέον κίνδυνος του να κρατάς τα χρήματά σου στο σπίτι σου.

Γεγονός που μας φέρνει στις

επενδύσεις. Υπάρχουν πολυάριθμα μέσα επένδυσής. Όλα έχουν το δικό τους ρίσκο, τη δική τους μεταβλητότητα, την επήρεια και ευαισθησία σε ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες, τις δικές τους αποδόσεις και όλα δύνανται να συμπεριφέρονται διαφορετικά στον βραχυπρόθεσμο, τον μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επενδυτικό ορίζοντα.

Σε αυτό το ευρύ φάσμα, μπορεί κάποιος να ισχυριστεί πως το ρευστό και τα ομόλογα είναι καλύτερη επιλογή από τις μετοχές και τα ακίνητα βραχυπρόθεσμα, αλλά μακροπρόθεσμα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Και αυτό επειδή

Ο μέσος επενδυτής αντιμετωπίζει το εξής διλήμμα:

Αν δεν επενδύσω και κρατήσω τα χρήματά μου σε καταθέσεις, τότε αφενός η αγοραστική δύναμη των χρημάτων μου μειώνεται με την πάροδο του χρόνου και αφετέρου οι τραπεζικές καταθέσεις πλέον παράγουν μηδέν έως και αρνητικά επιτόκια. Άρα τα χρήματά μου σε καταθέσεις μειώνονται με τον χρόνο. Από την άλλη, αν επενδύσω σε κάποιο επενδυτικό μέσο, αυτόματα είμαι εκτεθειμένος σε επενδυτικό ρίσκο που σημαίνει πως μπορεί να υποστώ απώλειες.

Η κατανόηση του επενδυτικού ρίσκου είναι μεγάλη υπόθεση και παρόλο που κάποιοι έχουν μια ροπή προς αυτό, οι πλείστοι έχουν είτε ολική, ή εκτεταμένη αποστροφή προς αυτό. Γι' αυτό και βλέπουμε τη μερίδα του λέοντος να προτιμά τις καταθέσεις.

Η κατάθεση φαντάζει πιο ασφαλής. Είναι όμως Εμείς εδώ στην Κύπρο ίσως είμαστε οι μόνοι που εδώ και κάποια χρόνια μπορούμε να πούμε μετά βεβαιότητας το αντίθετο. Φυσικά οι γνώστες του αντικείμενου θα πουν πως όταν φθάσει μια τράπεζα να δίνει 7% και 8% καταθετικό επιτόκιο τη στιγμή που τα οικονομικά δεδομένα υποδεικνύουν πως αυτό δεν έπρεπε να είναι μεγαλύτερο του 2% και του 3%, κάτι πάει «Χ». Και ο καταθέτης με τη σειρά του, δεν έπρε-

Κάποιος μπορεί να ισχυριστεί πως το ρευστό και τα ομόλογα είναι καλύτερη επιλογή από τις μετοχές και τα ακίνητα βραχυπρόθεσμα, αλλά μακροπρόθεσμα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο.

πε να βλέπει μια τέτοια κατάθεση σαν επένδυση μηδενικού ρίσκου, επειδή απλά κάτι τέτοιο δεν υπήρξε, δεν υπάρχει και δεν θα υπάρξει ποτέ.

Η αξία του χρήματος διαβρώνεται από τον πληθωρισμό. Άρα αν η οικονομία τρέχει με πληθωρισμό 2% ετησίως, €10.000 σήμερα έχουν την ίδια αγοραστική δύναμη με περίπου €9.800 σε ένα χρόνο ακριβώς από σήμερα. Άρα χωρίς να κάνεις τίποτα και να κρατάς τα χρήματά σου στην τσέπη σου, ο πληθωρισμός σου μειώνει την περιουσία σου. Αν τα έχεις σε τραπεζικό λογαριασμό, τότε υπάρχει η πιθανότητα να μειώσεις λίγο τη διάβρωση από τον πληθωρισμό με το να λαμβάνεις κάποιο επιτόκιο καταθέσεως. Όμως στην εξίσωση θα πρέπει να λάβεις υπόψη τα έξο-

πλούσιος άνθρωπος καθώς δεν τον άγγιξε καμία μετάπτωση, διακύμανση στην τιμή του νομίσματος. Με \$1.000 που επένδυσε τότε, σήμερα σώζεται με πέραν των \$130εκ! Ένας όμως που μπήκε τον Νοέμβριο του 2017 στις \$7.500 και πούλησε επειδή «αγχώθηκε» ακριβώς ένα χρόνο μετά που κατέβηκε στις \$4.100 επειδή δεν πούλησε όταν αυτό άγγιξε τις \$19.650 τον Δεκέμβριο του 2017 θεωρώντας ότι τελείωσε το «πανηγύρι» του Bitcoin, σήμερα τραβά τα μαλλιά του. Αυτή είναι μια κλασική πλέον περίπτωση της σχέσης του επενδυτικού ρίσκου και της απόδοσης, και των δύο μαζί με τον επενδυτικό ορίζοντα.

Μετά τα πιο πάνω διαστημικά νούμερα ερχόμαστε σε πιο γήινα δεδομένα. Τα ακίνητα πρέπει επίσης να τα βλέπουμε μακροπρόθεσμα και αυτό διασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό πως η επένδυσή μας θα είναι προσοδοφόρα. Το μυστικό βρίσκεται στην ποιότητα της επένδυσής και αυτή με τη σειρά της καθορίζεται από πολλές παραμέτρους που μόνο αν είσαστε ένας γκουρού των επενδύσεων σε ακίνητα μπορείτε να εντοπίσετε και να αναλύσετε χωρίς να ρωτήσετε αυτούς που πρέπει. Είστε;

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΜΑΪΟΥ 2021

Ρωγμή στην πολιτική ορθότητα

Σκανδιναβικές σειρές και ταινίες προσεγγίζουν ενδιαφέροντα θέματα, πηγαίνοντας κόντρα στο κυρίαρχο «ρεύμα»

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Δεν υπήρχαν πολλές αυθόρμητες χαρές αυτούς τους μήνες. Η εξωτερική πραγματικότητα σίγησε και την ίδια στιγμή οι «Σειρήνες» των social media μαζί με τις δύσκολες και συχνά τραγικές ειδήσεις της επικαιρότητας δημιούργησαν για πολλούς ένα ζοφερό και αποπνικτικό κλίμα. Μία από τις ελάχιστες διεξόδους ήταν η μαζική θέαση των τηλεοπτικών σειρών και ταινιών σε πλατφόρμες streaming. Σε καιρούς ασφυκτικής πολιτικής ορθότητας, αποτελεί έκπληξη ο «πολιτικά» ελεύθερος τρόπος που επιλέγουν οι Σκανδιναβοί για να αφηγηθούν τις ιστορίες τους. Ας πάρουμε τρία δείγματα, μία ταινία και δύο τηλεοπτικές σειρές, όλες πολύ ενδιαφέρουσες.

Η πρώτη από τις δύο σειρές είναι η «Rita» που μας έρχεται από τη Δανία. Τη Rita υποδύεται η εντυπωσιακή Μίλι Ντίνεσεν. Η ιστορία φαίνεται απλή, αλλά ο τρόπος που είναι γυρισμένη είναι απελευ-

«Η “πολιτική ορθότητα”, από μέσο προστασίας της αξιοπρέπειας μειονεκτούντων, καθίσταται συχνά υποκριτική ηθικολογία και προκρούστειος έλεγχος».



θερωτικός έως και ακραίος, ώστε σε βάζει σε σκέψεις. Η Rita είναι δασκάλα σε ένα δημόσιο σχολείο. Μεγαλώνει μόνη της τρία παιδιά. Είναι μια προσωπικότητα από αυτές που δύσκολα θα έβλεπες σε αμερικανικό σίριαλ, και σίγουρα το βλέμμα πάνω της θα έπεφτε επικριτικά. Όπως και το βλέμμα πολλών στο σχολείο όπου εργάζεται. Είναι μια γυναίκα που φαίνεται να μην τα έχει βρει με τον εαυτό της σε έναν κόσμο όπου όλοι είναι «σωστοί» και την ίδια στιγμή δεν θα άντεχε να ζει κανενός άλλου τη ζωή.

Η ηθική της είναι προσωπική (πώς θα γινόταν άλλωστε;) και έχει μέσα της αρχές που τηρεί και ας χλευάζει τις «αρχές» των περισσώτερων. Δεν κατάφερε να πετύχει στη ζωή της το «αμερικανικό όνειρο». Πίνει, καπνίζει, έχει κοφτερές απόψεις. Το πιο σημαντικό είναι ότι σπάει τα στερεότυπα του τι σημαίνει δάσκαλος. Θίγει όλα τα κακώς κείμενα της εκπαίδευσης που αντιμετωπίζουν σήμερα οι κοι-

ωνίες της πολιτικής ορθότητας. Αντέχει να μιλήσει στα παιδιά με μια γλώσσα αυθεντική, ξεπερνώντας ενίοτε τα όρια του παιδαγωγικού, ενώ στους γονείς πολύ συχνά δείχνει τα δεινά της υποκριτικής υπερπροστασίας.

Η δεύτερη σειρά είναι η σουηδική «Ερωτας και αναρχία», με πρωταγωνίστρια μια γυναίκα-στέλεχος που θέλει να σώσει έναν εκδοτικό οίκο. Συγγραφείς της πολιτικής ορθότητας, της αμφισβήτησης φύλου, γρηαιότεροι συγγραφείς που συνήθιζαν να πουλάνε ερωτισμό και τώρα αντιμετωπίζονται ως βιαστές παρελαύνουν, ενώ αναπτύσσεται και ένα ερωτικό φλερτ ανάμεσα σε εκείνη και έναν πολύ νεότερο υπάλληλο. Το ενδιαφέρον ανακύπτει στη σχέση αυτού του άνισου ζευγαριού για τον τρόπο που βιώνουν την καταπίεση στη σκιά μιας επικείμενης χρεοκοπίας, ενώ ρόλο-κλειδί υποδύεται ο «αναρχικός» πατέρας της ως αντιστάθμισμα του φοβερά ρεαλιστή, κομφορμιστή συζύγου της.

Όσο για την ταινία, πρόκειται

για τον «Ασπρο πάτο» του σημαντικού σκηνοθέτη Τόμας Βίντερμπεργκ, συμπαραγωγή Δανίας, Σουηδίας και Ολλανδίας. Η ταινία αναμένεται να κυκλοφορήσει στις αίθουσες στις 2 Ιουλίου και, θεματολογικά, είναι η πρώτη φορά που παρουσιάζεται το αλκοόλ σε αυτή με έναν τρόπο όχι αποτρεπτικό, σε μια χώρα που όπως είπε μια πρωταγωνίστρια, «εδώ όλοι πίνουν». Είναι μια σάτιρα και ένα σχόλιο πάνω στην ουσία της ζωής, με ή χωρίς αλκοόλ, τι σημαίνει να είσαι ξενέρωτος τελικά στη ζωή σου ή απών, και τι μας λείπει κάθε φορά για να «απογειωθούμε». Σε όλους μας κάτι λείπει, με τι αναζητάμε άραγε να το γεμίσουμε; Και γιατί οι ουσίες δεν έχουν κάτι από την ουσία που αναζητάμε στο να νιώσουμε ζωντανόι.

Εδώ θα μπορούσε, βέβαια, να τεθεί και ένας προβληματισμός, από ψυχαναλυτικής σκοπιάς, ως προς τα νέα είδη καταπίεσης που έχουν αναδυθεί. «Η “πολιτική ορθότητα”, από μέσο προστασίας της



αξιοπρέπειας μειονεκτούντων, καθίσταται συχνά υποκριτική ηθικολογία και προκρούστειος έλεγχος: ό,τι δηλαδή εμποδίζει την ανάπτυξη της ελεύθερης σκέψης και κρίσης, ό,τι ευοδώνει τον φόβο. Δεν είναι η πρώτη φορά που φοβόμαστε τις λέξεις», σχολιάζει ο Μιχάλης Α. Πέτρου, δρ Ψυχολογίας, ψυχαναλυτής, μέλος της ΕΨΕ. Και συνεχίζει: «Ο Θουκυδίδης περιγράφει πως στη διάρκεια των Εμφυλίων, οι Αθηναίοι ακόμη και τη σημασία των λέξεων δεν δίστασαν να αλλοιώσουν, φτάνει να εξυπηρετούνταν η πρόθεσή τους. Ψυχαναλυτικά, αυτό που πρέπει να σκεφτούμε είναι ότι ο άνθρωπος από καταβολής κόσμου μισεί τα όρια, όμως για να γίνει υπο-κείμενο υπό-κειται αναπόφευκτα σε περιορισμούς, πολλούς εκ τους οποίους δεν αντιλαμβάνεται καν την ύπαρξη ή τη δράση, όπως είναι η γλώσσα. Οι κοινωνικοί θεσμοί, για παράδειγμα, είναι ευεργετικοί. Άλλοι περιορισμοί ωστόσο είναι αλλοτριωτικοί. Η πολιτική ορθότητα, ενίοτε με πρόσχημα τον

“σεβασμό”, έρχεται να τεθεί ως τυραννία της μιας ή της άλλης μειονότητας. Και εκεί το υπο-κείμενο, για να υποταχθεί στο μεγάλο ρεύμα της εποχής, καθίσταται μέλος μιας μαζικής ομοιόμορφης κοινωνίας χωρίς υποκείμενα επιθυμιών και σχέσεων με την ετερότητα. Ένα σημαντικό πύληγμα της πολιτικής ορθότητας είναι ο περιορισμός που θέτει στην επιστημονική σκέψη. Διότι η επιστημονική σκέψη σημαίνει μια διαδικασία ανοχής στην αβεβαιότητα, στην αμφιβολία, στο εφήμερο μιας γνώσης που έχει ήδη αποκτηθεί.

Ζούμε σε εποχές μεγάλης αβεβαιότητας. Η ζωή μας γίνεται και πάλι εξαιρετικά εύθραυστη. Απειλείται από έναν ιό και από δυνάμεις έμμεσες και αντιδημοκρατικές, που δεν παύουν να αναφύονται. Δεν είναι τυχαίο ότι ενώ η Αμερική είναι υπέρμαχος της πολιτικής ορθότητας, εξέλεξε έναν πρόεδρο σαν τον Τραμπ, που μόνο πολιτικά ορθό λόγο δεν εξέφραζε. Ίσως αυτή είναι η υποκριτική πλευρά της Αμερικής».

Ο όρος

Σύμφωνα με τη Wikipedia, το 1793 ο όρος «πολιτικά ορθό» εμφανίζεται σε μια απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ. Ο Αμερικανός συγγραφέας και δημοσιογράφος Γουίλιαμ Σάφαιρ αναφέρει ότι η πρώτη καταγεγραμμένη χρήση με τη σύγχρονη σημασία έγινε από την Αμερικανίδα συγγραφέα, κοινωνική ακτιβίστρια, κινηματογραφίστρια Τόνι Κένιντ το 1970 στην ανθολογία «The Black Woman».

Στα μέσα του 1990 μπήκε σε κανονική χρήση στις ΗΠΑ, όταν ο συντηρητικός συγγραφέας Ντίνεσεν ντ' Σούζα τον χρησιμοποίησε για να κατακρίνει τις προσπάθειες της Αριστεράς για την προώθηση της πολυπολιτισμικότητας στα σχολικά και πανεπιστημιακά προγράμματα. Αριστεροί μελετητές κατηγόρησαν τον Ντ' Σούζα ότι προώθησε τον όρο για να αποσπάσει την προσοχή από ουσιαστικότερα ζητήματα διακρίσεων. Μέχρι τότε ο όρος είχε περιορισμένη και ειρωνική χρήση.



Η δανική σειρά «Rita», (αριστερά) η σουηδική «Ερωτας και αναρχία» (πάνω) και το φιλμ «Ασπρο πάτο» (δεξιά) συμπαραγωγή Δανίας, Σουηδίας και Ολλανδίας, διακρίνονται για τον ελεύθερο τρόπο που προσεγγίζουν τα θέματά τους σε καιρούς ασφυκτικής πολιτικής ορθότητας.



Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

16.5 - 22.5.2021

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Break Down the Walls»

Στο πλαίσιο του 7ου Συνεδρίου Γραφιστικής και Οπτικής επικοινωνίας Κύπρου, Graphic Stories Cyprus, που θα πραγματοποιηθεί διά ζώσης & online 21-23 Μαΐου 2021, έχει δημιουργηθεί ένα διαδραστικό installation με θέμα «Break Down the Walls». Με αυτό το project ενθαρρύνονται όλοι και όλες να σπάσουν τα εσωτερικά τείχη που πολλές φορές εμείς οι ίδιοι υψώνουμε στον εαυτό μας, με έναν δημιουργικό τρόπο έκφρασης και να αποτυπώσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους. Κατά τα εγκαίνια του Installation θα πραγματοποιηθεί βιντεοπροβολή των έργων της 5ης διεθνούς έκθεσης αφίσας του Graphic Stories Cyprus, με το ομώνυμο θέμα. Σχολή Καλών & Εφαρμοσμένων Τεχνών Αιγαία, Αγίων Ομολογητών 81, Λευκωσία.

ΕΚΘΕΣΗ

KunstRaumGoethe
στο Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου

Το **KunstRaumGoethe** είναι ένας καλλιτεχνικός χώρος και μια νέα σειρά εκδηλώσεων του Ινστιτούτου Γκαίτε Κύπρου, η οποία φιλοξενεί καλλιτέχνες σύγχρονης τέχνης που σχετίζονται με τη Γερμανία και την Κύπρο με διαφορετικούς τρόπους και/ή ασχολούνται με τις δύο χώρες μέσα από το έργο τους. Στην δεύτερη έκδοσή του, το KunstRaumGoethe παρουσιάζει τρεις καλλιτέχνες που εξετάζουν τη σύνδεση μεταξύ του σώματος και της γης. Οι δύο εκθέσεις «Interlaced - Verflochten zwischen Schichten» των Γερμανίδων καλλιτεχνίδων Dagmar Glausnitzer-Smith και Marion Jungeblut και «acrobat above the dome» του Κύπριου φωτογράφου Στέλιου Καλλινίκου θα φιλοξενοούνται στο Ινστιτούτο Γκαίτε από τις 13 Μαΐου μέχρι τις 9 Ιουνίου 2021. Όπως αμέτρητα μικρά σημεία αόρατα στο δέρμα του ανθρώπινου σώματος, τα έργα των Marion Jungeblut και Dagmar Glausnitzer-Smith στην έκθεση «Interlaced - Verflochten zwischen Schichten» εντάσσονται σε ένα πλαίσιο, το οποίο αντιπροσωπεύει το γνωστό, αφηρημένο και ξένο. Τα λόγια και ο αντικατοπτρισμός περιστάσεων συμβάλλουν στη δημιουργία άλλων πραγματικο-



τήτων, στρωμάτων και αντιλήψεων στο φαινομενολογικό και φιλοσοφικό πλαίσιο των έργων. Λόγω της αφηρημένης μορφής του, το έργο τέχνης δημιουργεί στον θεατή διαφορετικούς συνειρμούς στα επίπεδα της γνωστικής και οπτικής αντίληψης. Μεμονωμένα στοιχεία, που μεταφράζονται ως αποσπάσματα, επιτρέπουν σε κάποιον/κάποια να σχηματίσει μια εικόνα για το πως συγκροτήθηκε η έκθεση «Interlaced». Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου, Λεωφ. Μάρκου Δράκου, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως 9 Ιουνίου 2021. **Πληροφορίες στο τηλέφωνο 22674606, www.goethe.de/kypros**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«4 λεπτά και 12 δευτερόλεπτα»

Το **έργο** του Άγγλου συγγραφέα James Fritz, σε παγκύπρια πρώτη, παρουσιάζεται σε μορφή σκηνοθετημένου αναλογίου. Το έργο γραμμένο το 2014, ξεκινά ως αστυνομικό θρίλερ, όπου η Ντάι και ο Ντέιβιντ, γονείς του δεκαεπτάχρονου Τζακ, προσπαθούν να διαλευκάνουν μια βαριά κατηγορία εναντίον του γιου τους, αλλά και ποιος κρύβεται πίσω από την διοκτέυση ενός βίντεο στο διαδίκτυο. Ακολουθώντας την πορεία της Ντάι, μέσα από την ταχεία συσσώρευση πληροφοριών,εναλλασσόμενων υποψιών και αποκάλυψεων, το έργο εντρυφεί στις οικογενειακές σχέσεις και στα ηθικά διλήμματα της γονικής ευθύνης: πόσο βαρύ είναι το παράπτωμα ενός παιδιού για να οδηγηθεί η μητέρα στην αστυνομία; Σκηνοθεσία: Διομήδης Κουφτερός. Ηθοποιοί: Χάρης Αττώνης, Ιωάννα Κορδάτου, Αντρέας Μακρής, Θέμιδα Νικολάου. Παραστάσεις: 15,19, 21 και 24 Μαΐου, ώρα 8:00 μ.μ. Πολυχώρος ΓΚΑΡΑΖ, Αρμολύσου 16, Παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες και κρατήσεις στο τηλέφωνο 97727647.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Καθένας αναζητεί
μάρτυρα
της ζωής του

Να οφείλεται στις πεζοπορίες που η καρντίνα αναβάθμισε σε (μόνη) έξοδο; Να οφείλεται στην υπαρξιακή κρίση που προκαλέσει η πανδημία, τοποθετώντας τον θάνατο και την ασθένεια, τη μη αναστρέψιμη φθορά, σε πρώτο πλάνο; Να οφείλεται στην ηλικία της ωριμότητας, πρώιμης ή προχωρημένης; Μπορεί να είναι συνδυασμός απαντήσεων, λίγο απ' όλα δηλαδή. Ή μπορεί να έχει συμβάλει κάποια άλλη αιτία και ο κορωνοϊός να επέσπευσε απλώς διαδικασίες που είχαν αρχίσει νωρίτερα. Όπως και να 'χει, ακούω και παρακολουθώ όλο και πιο συχνά «βουτιές» στο παρελθόν. Ανακεφαλαιώσεις ζωής και διανοημάτων. «Περπατάω κάθε απόγευμα και «πακετάρω» τη ζωή μου», μου είπε πρόσφατα παλιός γνώριμος, με τον οποίο σπάνια επικοινωνούμε και αυστηρά για επαγγελματικούς λόγους. Είναι όμως αυτή η αόρατη συμπόρευση στον χρόνο που φτιάχνει με τους ανθρώπους οικειότητες, συμπάθειες ή αντιπάθειες, έστω και αν η προσωπική επαφή είναι περιορισμένη. Ήταν από τις πρώτες φράσεις του: «Κάθε απόγευμα πεζοπορώ μόνος ή με παρέα και οργανώνω τη ζωή μου σε θεματικά κεφάλαια!».

Εκδόσεις με αυτοβιογραφικό περιεχόμενο, όλο και περισσότερες αναρτήσεις στα σόσιαλ μίντια με φωτογραφίες από το παρελθόν, ταξινομήσεις φωτογραφιών, αρχείων, ανασκαλόμενα που δηλώνονται, με πρόθεση να καταστούν ορατά, σε κείμενο ή προφορική αφήγηση. Καθένας αναζητεί έναν, τουλάχιστον, «μάρτυρα της ζωής του», της καθημερινότητάς του.

Είναι μια φράση της Σούζαν Σαράντον που έχω συγκρατήσει από μια (πολύ) ανάλαφρη κομηντί με τίτλο «Χορεύετε;» (2004), όπου συμπρωταγωνιστεί με τον Ρίτσαρντ Γκιρ και την Τζένιφερ Λόπεζ. Εξηγεί με τον τρόπο της γιατί οι άνθρωποι παντρεύονται: «Χρειάζομαστε ένα μάρτυρα στη ζωή μας. Υπάρχουν δισεκατομμύρια άνθρωποι στον πλανήτη... Τι πραγματικά σημαίνει η ζωή του καθενός;». Και «αναλύει» γιατί στη συμβίωση ο/η άλλος/η, είναι, κατά κάποιον τρόπο, μια ασφαλιστική δικλίδα ότι η ζωή σου δεν θα περάσει απαρατήρητη, δεν θα είναι «αόρατη», γιατί κάποιος θα είναι μαζί σου για να την παρακολουθήσει, να την αφηγηθεί.

Εχουμε επισημάνει πολλές φορές πως μόνο σύμπτωση δεν είναι το γεγονός ότι, όπου κι αν στραφούμε τον τελευταίο καιρό, βλέπουμε και ακούμε μόνον ιστορίες. Η απομόνωση εξαιτίας της πανδημίας μπορεί και να βοηθήσει στην «επαναξιολόγηση» πραγμάτων. Ένας, άλλος, χρόνος εγκαταστάθηκε εντός μας, η στενή επαφή με την αναπότρεπτη θνητότητα απαίτησε μετατοπίσεις και αλλαγές. Είναι, άραγε, προσωρινές ή κάτι θα απομείνει; Το ίχνος της πανδημίας, η οποία φυσικά δεν εξαλείφεται αλλά γίνεται περισσότερο «διαχειρίσιμη» με τους εμβολιασμούς, θα παραμείνει ανεξίτηλο ή η αναπροσαρμογή θα είναι ταχεία και θα επικαλύψει τον φόβο και τις απώλειες; Τις μικρότερες φυσικά, γιατί το κενό των μεγάλων, όπως οι χιλιάδες ανθρώπινες ζωές που χάθηκαν, δεν «επικαλύπτεται». Ενδεχομένως, το «άνοιγμα» του πολιτισμού να λειτουργήσει θεραπευτικά. Η επιστροφή στα μουσεία, στους κινηματογράφους, στα ζωντανά και όχι ψηφιακά θεάματα να προσφέρει τη «συνομιλία» που μας έχει λείψει.

Όσο μουδιασμένο ή αμήχανο και αν είναι το κοινό, όσο και αν για υπαιθρίες δραστηριότητες με μεγάλο πλήθος, όπου είναι δύσκολο να διατηρηθεί η απόσταση, όπως σε συναυλία, οι επιδημιολόγοι συμφωνούν ότι «οι μάσκες είναι ακόμη απαραίτητες, ανεξάρτητα από την κατάσταση εμβολιασμού», το άνοιγμα δεν αναιρείται. Σες μεταλλάξεις και αν έχουμε υποστεί ως θεατές, που επί μήνες παρακολουθούμε ταινίες ή δρώμενα online, η επιθυμία της «συνάντησης» με το θέαμα δεν έχει νεκρωθεί. Δεν θα ξαναβρούμε το νήμα που αφήσαμε – όπως το αφήσαμε. «Οι προ κορωνοϊού πολιτιστικές ρουτίνες δεν θα επιστρέψουν ανέπαφες. Θα είναι υπονομευμένες από την απομόνωση και την κόπωση», γράφει την περασμένη Κυριακή (9/5, σελ. 31).

Είναι, όμως, σημαντικό να υπάρχει η επιλογή. Το μουσείο να είναι ανοικτό, ο θερινός κινηματογράφος να λειτουργεί κανονικά. Μπορεί κάποιος να δρασκελίζει το κατώφλι ή όχι; να φοβηθεί, να διστάσει, να πρέπει να περάσει λίγος ή περισσότερος χρόνος για να αγοράσει ένα «κανονικό» εισιτήριο, που θα αντιστοιχεί σε κάθισμα και όχι σε θέση στον καναπέ. Οι πόρτες, ωστόσο, θα είναι πλέον ανοικτές. Και αυτό το «άνοιγμα» μας περιλαμβάνει όλους. Είτε είμαστε παρόντες είτε απόντες. Στους απολογισμούς, η τέχνη είναι ο πιο σταθερός σύμμαχός μας.

ΘΕΑΤΡΟ

«Άγρια Δύση» του Θοδωρή Αθερίδη

Η **καλοκαιρινή** παραγωγή της ΕΘΑΑ «Άγρια Δύση» του Θοδωρή Αθερίδη είναι ένα έργο πολυεπίπεδο που έρχεται να φωτίσει την ελληνική καθημερινότητα, εν μέσω οικονομικής και ηθικής κρίσης. Πρόκειται για μια αλληγορία για την Ελλάδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μια Άγρια Δύση που έχει εισβάλει με τους δικούς της νόμους και κανόνες σε μια Ελληνική νοοτροπία, η οποία όμως προσπαθεί να διατηρήσει τη γνισσιότητα και την ανόθευτη γενναιότητα της κρητικής καρδιάς και ψυχής. Οι νόμοι του Φαρ Ουέστ, μέχρι ενός σημείου, εξάλλου ισχύουν και στην Κρήτη...πολύ πιθανόν και στη Κύπρο! Σε μια πανσιόν στα Λιβανια-

νά της Κρήτης, μια μάνα με έντονο ταμπεραμέντο μαζί με τα δύο της παιδιά, που, ομοίως, δεν φημίζονται για την ψυχραιμία τους, πασχίζουν να βγάλουν τον επιούσιο μεσούσης της οικονομικής κρίσης και με χιλιάδες προβλήματα να διασκεραίνουν την επιβίωσή τους. Σκηνοθεσία: Μάριος Θεοχάρους. Ηθοποιοί: Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Μαρίνα Βρόντη, Γρηγόρης Γεωργίου, Αθηνά Σάββα. Μουσική σύνθεση: Δημήτρης Σπύρου. Πρεμιέρα: 20 Μαΐου Παραστάσεις: 21, 22, 23, 25, 28, 29, 30 Μαΐου, ώρα 8:00μ.μ. Θέατρο της ΕΘΑΑ, Λεωφόρος Φραγκλίνου Ρούσβελτ, Λεμεσός. **Πληροφορίες στο τηλέφωνο 25877827.**



ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

«Διόραμα», τεύχος 36

Κυκλοφόρησε το τεύχος 36 του διμηνιαίου περιοδικού Τεχνών και Πολιτισμού «Διόραμα». Στο νέο τεύχος περιλαμβάνονται ενδιαφέρουσες μελέτες για τη λογοτεχνία, τη μουσική, τη εικαστική, το θέατρο και άλλους τομείς του πολιτισμού. Μεταξύ άλλων στο τεύχος 36 του «Διόραματος» συμμετέχουν ο Κωνσταντίνος Γιαγκουλλής με την εργασία του «Ο πάππος τσ' ο προπάππος μου τσ' ο πάππος του παππού μου», η μελέτη της Δανάης Γεωργιάδου «Και στην Κύπρο... «τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική», και του Γιάννη Σταύρου «Μαργερίτ Γιουρσενάρ», η εργασία του εκδότη του περιοδικού Ανδρέα Χατζηρωμά «Ένας διάλογος ταυτότητας και μνήμης. Σπύρος Αγαθού και Αντώνης Τζιαρρίδης», η εργασία του ομότιμου καθηγητή του ΕΜΠ Σόλωνα Ξενοπούλου με τίτλο «Από τη Lina Bardí στους Lacaton και Vassal και η ποιοτική αρχιτεκτονική για όλους». Αυτές είναι μόνο μερικές από τις εργασίες που περιλαμβάνονται στις 60 σελίδες ενός ακόμη πλούσιου τεύχους. Στο εξώφυλλο έργο των Σπύρου Αγαθού και Αντώνη Τζιαρρίδη. **Διαθέσιμο στα βιβλιοπωλεία και στον εκδότη: eteandros@hotmail.com**



ΕΚΘΕΣΗ

Η μέρα ξεκινά τη νύχτα

Το **NIMAC** [Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη] παρουσιάζει στο πλαίσιο του θεσμού Project Room την έκθεση του εικαστικού Λευτέρη Τάπα με τίτλο Η μέρα ξεκινά τη νύχτα. Μέσω του Project Room, το Κέντρο προσκαλεί καλλιτέχνες να χρησιμοποιήσουν τον χώρο του NIMAC ως ένα τριδιάστατο πεδίο έκφρασης, όπου μπορούν να αναπτύξουν τις εικαστικές, εννοιολογικές και φιλοσοφικές τους αναζητήσεις στη χωρική πραγματικότητα των τριών διαστάσεων. Ο Λευτέρης Τάπας επιλέγει να εστιάζει στη σύζευξη των αντιθέτων –του φωτός με το σκοτάδι– και μέσα από μία επαναληπτική και αναστοχαστική διαδικασία αναζήτησης προσκαλεί τον θεατή σε ένα συναρπαστικό ταξίδι προς το φως. Η έκθεση Η μέρα ξεκινά τη νύχτα περιλαμβάνει σχέδια με μολύβι και μελάνι, εγκαταστάσεις



γλυπτών από χαρτί και jesmonite, μεγάλων διαστάσεων κοπτικά, ήχο και εγκαταστάσεις με βίντεο animation για να συνθέσει μια ατμόσφαιρα ή περιβάλλον που μελετά τον χρόνο, τον χώρο, την ελπίδα και την ανάγκη για ένα εσωτερικό μετασχηματισμό-μεταμόρφωση. Nímac, Παλαιάς Ηλεκτρικής 19, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης από 22 Μαΐου έως 24 Ιουλίου 2021. Ωράριο έκθεσης: Τρίτη - Σάββατο: 10:00 - 21:00. **Πληροφορίες στο τηλέφωνο 22797400, www.nimac.org.cy**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το Olivewood που δεν γίναμε... ακόμα

Με την άρση των βασικών περιοριστικών μέτρων πήρε μπροστά δειλά-δειλά και η μηχανή του πολιτισμού. Μένει ακόμα βέβαια να γίνουν πολλά και ώστε να φτάσουμε στα επίπεδα προ του Μαρτίου 2020, τουλάχιστον από την άποψη της κανονικότητας στη λειτουργία θεάτρων και χώρων παραστάσεων, μουσικών σκηνών, μουσείων, γκαλερί και ό,τι άλλο τέλος πάντων θεωρείται πολιτιστικός χώρος και ενέργεια.

Θα μου πείτε τώρα, και ίσως να έχετε δίκιο, θέλουμε να γυρίσουμε στην κανονικότητα της προ του Μαρτίου 2020 περιόδου; Ναι, μάλλον, θα ήταν η πρώτη μου απάντηση, αφού έτσι θα επανάρχιζε η ώσμωση ιδεών, θα βλέπαμε και θα ακούγαμε νέα πράγματα σε φυσιολογικούς ρυθμούς, θα επισκεπτόμασταν τις γκαλερί χωρίς το άγχος του μυνήματος, της μάσκας και ούτω κάθε εξής... όμως αυτό θα ήταν αρκετό; Θέλουμε απλώς να παρακολουθούμε παραστάσεις και να παγαίνουμε σε φεστιβάλ; Ή επιθυμούμε να γινόμαστε θεατές εξελίξεων πολιτιστικών; Ξανασκεπτόμενος, λοιπόν, την απάντησή μου θα σας έλεγα πως όχι, προσωπικά δεν επιθυμώ να επιστρέψω στην κανονικότητα του Φεβρουαρίου του 2020, διότι αυτό θα σήμαινε ότι δεν πήραμε κανένα μάθημα από όσα συνέβησαν αυτά

τα δύο σχεδόν χρόνια. Και για να είμαι ειλικρινής η Πολιτεία, αλλά και εμείς οι ίδιοι, οι πολίτες, δεν φαίνεται να έχουμε πάρει κανένα μάθημα. Το κράτος απλώς ανακοίνωνε κονδύλια και επιχορηγήσεις, τα οποία βέβαια είναι σημαντικά, ουδέν λόγος. Και, για να μην είμαι άδικος και το άδικο ουκ ελογείται που έλεγε και μία καθηγήτριά μου, η παρούσα κυβέρνηση προχώρησε και στη δημιουργία του Υφυπουργείου Πολιτισμού, που τελικά θα δούμε τα ξετελά του με τη νέα Βουλή, αφού η παλιά, δεν πρόλαβε να συζητήσει το σχετικό νομοσχέδιο που της κατατέθηκε. Άρα οι επόμενοι και οι επόμενες εκπομπές μας θα έχουν τη χαρά να το κουβεντιάσουν και να το ψηφίσουν. Τώρα, εμείς οι πολίτες τι μάθαμε και πώς θα χειριστούμε την επόμενη μέρα της πανδημίας είναι άλλη συζήτηση.

Όπως και να 'χει, το Υφυπουργείο δεν πρόκειται ως διά μαγείας να λύσει όλα τα προβλήματα του πολιτισμού στη χώρα. Η κατοχύρωση του επαγγέλματος του καλλιτέχνη, οι χρηματοδοτήσεις του κυπριακού κινηματογράφου, η ανέγερση του



νέου αρχαιολογικού μουσείου της Λευκωσίας για παράδειγμα είναι μόνο τρία από τα ζητήματα που ακόμα και μετά την ίδρυση του Υφυπουργείου φαίνεται ότι θα απασχολούν και άλλες υπηρεσίες και τμήματα του κυπριακού δημόσιου τομέα. Ελπίζω μόνο να μην τα μπλέξουμε περισσότερο τα πράγματα. Αλλά, ως πάρω ένα από τα παραπάνω ως παράδειγμα ότι δεν καταφέραμε θεσμικά να κάνουμε κάτι περισσότερο.

Η κινηματογραφική ανάπτυξη του τόπου δόθηκε στον Κυπριακό Οργανισμό Προώθησης Επενδύσεων για Προσέλκυση Ξένων Ταινιών (CIPA), και σε ένα πρόγραμμα που καθόλου δεν ευνοούσε την εγχώρια παραγωγή και τους δικούς μας ανθρώπους του σινεμά, αλλά ούτε καν την Κύπρο ως χώρα υποδοχής ταινιών ξένων παραγωγών δεν κατάφερε να προσελκύσει, παρ'εκτός από μια-δύο παραγωγές που στο τέλος να δείτε θα πληρώσουμε και από πάνω. Και φέρνω ειδικά το παράδειγμα του σινεμά, γιατί πιστεύω ότι τα χρήματα που δίνονται από την Πολιτεία είναι πάρα πολύ λίγα για να μπορεί

να αναπτυχθεί αξιοπρόσεκτα η εγχώρια παραγωγή. Η χώρα είναι μικρή, οι δημιουργοί πολλοί και πολλές, και τα χρήματα λίγα, άρα θα πρέπει να βρεθεί ο κατάλληλος τρόπος ανάπτυξης του κινηματογράφου μας, να βρεθεί ένας τρόπος που θα λαμβάνει υπόψη του τις ιδιαιτερότητες ενός μικρού κράτους. Πώς θα έρχονται χρήματα, που θα μπορούν να επενδυθούν σε αυτόν τον καλλιτεχνικό τομέα; Ίσως αν το ίδιο το κράτος δημιουργούσε ένα δημόσιο φορέα προσέλκυσης ξένων παραγωγών, που μέρος των εσόδων του θα πήγαινε στις ντόπιες παραγωγές, ένας φορέας που θα μπορούσε να συνεργαστεί διακρατικά με αντίστοιχους φορείς της ευρύτερης περιοχής μας. Όσο τα κινηματογραφικά μας πράγματα θα αφήνουμε απλώς στα χέρια λογιστών ή chartered accountants και άλλων τεχνοκρατών και νομίζουμε πως θα γίνουμε ένα κάποιο είδος Wood, τότε πλανάμαστε όλοι πλάνην οικτρά. Υπενθυμίζω ότι το κονδύλιο της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κινηματογράφου (ΣΕΚΙΜ) καθορίστηκε στο ενάμισι εκατομμύριο το 2011 και παραμένει στο ίδιο επίπεδο έκτοτε. Από την άλλη στον CIPA για προσέλκυση ξένων ταινιών εγκρίθηκαν κάμποσα εκατομμύρια και ακόμα κινηματογραφικούς παράδεισους δεν γίναμε!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Περιήγηση στα γεγονότα και στο «άρωμα» της Ελευθερίας

Επετειακή έκθεση στη Βουλή για το 1821

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Κόρινθος, 5 Απριλίου 1822: «Νόμος του Βουλευτικού περί συγκεντρώσεως χρυσών και αργυρών σκευών μοναστηριών και εκκλησιών για την κοπή νομίσματος, με στόχο τον απόπλου του εθνικού στόλου». Το έγγραφο περιέχεται στον πρώτο τόμο των Αρχείων της Ελληνικής Παλιγγενεσίας, μία από τις εμβληματικότερες αρχειακές συλλογές της Βιβλιοθήκης της Βουλής και βασική αναφορά για τη μελέτη της Ελληνικής Επανάστασης.

Βρισκόμαστε στον επαναστατημένο Μοριά, μόλις ένα χρόνο μετά την κήρυξη της Επανάστασης. Με αυτή την «αναγκαστική επιλογή», όπως αναφέρεται στον νόμο του Βουλευτικού, οι Έλληνες καλούνται να υπερασπιστούν την πίστη, την πατρίδα, την ελευθερία, την τιμή, τα υπάρχοντα και την ίδια τους την ύπαρξη. Την ίδια στιγμή βρισκόμαστε στην αίθουσα Τροπαίων και Υπασιπαστών –νυν «Ελευθέριος Βενιζέλος»–, στον πρώτο όροφο του Μεγάρου της Βουλής, όπου αναπτύσσεται το κυρίως τμήμα της επετειακής έκθεσης «Αντικρίζοντας την Ελευθερία! Στη Βουλή των Ελλήνων, δύο αιώνες μετά». Σε αυτό το πολυεπίπεδο ταξίδι στον χρόνο μάς κατευθύνει με τον δικό του τρόπο –με εμβριθεία και ενθουσιασμό– ο πρόεδρος της Βουλής Κωνσταντίνος Τασούλας. Μία από τις πρώτες του παραινήσεις είναι να σταθούμε στις προθήκες της μεγαλόπρεπης αίθουσας, και να διαβάσουμε τα τεκμήρια λόγου που εκτίθενται – συνταγματικά κείμενα, έγγραφα που σχετίζονται με τις Εθνοσυνελεύσεις, έγγραφα της καποδιστριακής περιόδου αλλά και επιστολές ιδιωτών προς τη διοίκηση. Το στοιχείο που κάνει τη συγκεκριμένη έκθεση μοναδική, είναι «ο συνδυασμός της γνώσης και του “αρώματος” της εποχής που μεταδίδεται στον επισκέπτη», σχολιάζει.

«Η περιήγηση επιτυγχάνει κάτι σπάνιο: Προσφέρει άρτια ιστορική γνώση των ιστορικών γεγονότων σε συνδυασμό με αυτό που θα ονομάζαμε ιστορική “αφή”, λέει ο Κωνσταντίνος Τασούλας. «Δηλαδή καθορθώνεται ένα είδος αναβίωσης της περιόδου μέσα από τα εκθέματα, τις μαρτυρίες και τις εικαστικές απεικονίσεις. Ο Άγγελος Τερζάκης είχε γράψει ότι την Ιστορία συνθέτουν δύο στοιχεία τα οποία ο χρόνος συνήθως αποχωρίζει: μία σειρά από γεγονότα και ένα “άρωμα” εποχής. Τα γεγονότα μπορείς να τα αποκαταστήσεις, υποστήριζε, αλλά το “άρωμα” χάνεται μαζί με τη στιγμή. Πιστεύω ότι εμείς στην έκθεση έχουμε πετύχει το αδύνατον του Τερζάκη, με τη συνδρομή των πρωτογενών

μαρτυριών που διαθέτουμε». Επιβεβαιώνοντας τα λόγια του προέδρου της Βουλής, ο περιηγητής του πρώτου ορόφου αντικρίζει από τα παράθυρα τη θέα της πλατείας Συντάγματος αναλλοίωτη από τον χρόνο. «Ξαν να μην πέρασε στιγμή από το 1840, τότε που χρίστηκε το Μέγαρο της Βουλής, βλέπουμε μπροστά μας την πλατεία, και τον Παρθενώνα λοξώς αριστερά. Χάρη στις απεικονίσεις που τοποθετήθηκαν στη θέση των παραθύρων –παρμένες από ζωγραφικό έργο του 1800– μεταφερόμαστε από τη σημερινή αίθουσα «Ελευθέριος Βενιζέλος» στην Αθήνα του 19ου αιώνα», σχολιάζει. «Ενα άλλο στοιχείο που κάνει γοητευτική την περιήγηση είναι το γεγονός ότι συμβαίνει μέσα στο κτίριο της Βουλής των Ελλήνων. Ετσι η αναπαράσταση της ιδρυτικής μας Ιστορίας ως έθνος λαμβάνει χώρα εδώ όπου εξελίσσεται ένα σημαντικό μέρος της σύγχρονης Ιστορίας, και αυτές οι δύο μορφές ιστορικής παρουσίας βιώνονται από τον επισκέπτη ταυτόχρονα», λέει ο Κωνσταντίνος Τασούλας. Η έκθεση επιμερίζεται σε τρεις χωροταξικά καθορισμένες ενότητες, οι οποίες συνδέονται νοηματικά: Η πρώτη παρουσιάζεται στο

«Κατορθώνεται ένα είδος αναβίωσης της περιόδου», λέει στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Τασούλας.

Περιστύλιο της Βουλής και λειτουργεί ως «προοίμιο» αναπτύσσοντας τα θέματα «Από την Αρχαιολατρία στον Φιλελληνισμό», και «Από τον Διαφωτισμό στον Πατριωτισμό». Ακολουθούν οι δύο ενότητες του πρώτου ορόφου.

«Πορευόμαστε δια μέσου των κυριοτέρων γεγονότων σε μια διαδρομή περίπου εννέα ετών: το εντυπωσιακό ξεκίνημα του Αγώνα, οι πολεμικές δυσκολίες, οι εμφύλιες διαμάχες αλλά επίσης οι πολιτικές προσπάθειες που συνέβαλαν στην αίσια έκβαση. Ο διπλωματικός αγώνας οδήγησε στη διεθνοποίηση της Ελληνικής Επανάστασης και ανάγκασε τις Μεγάλες Δυνάμεις να την αντιμετωπίσουν ως ευρωπαϊκό ζήτημα που απαιτούσε επίλυση. Ας θυμηθούμε ότι φέτος συμπιπτουν τα 200 χρόνια από την Επανάσταση με τα 40 χρόνια από την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι εντυπωσιακό να διαπιστώνει κανείς ότι ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της Ελλάδας δεν είναι αποτέλεσμα πολιτικής που ασκήθηκε μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά συμπίπτει με τον γενέθλιο εθνικό προσανατολισμό μας».



Σκηνές και μορφές της Ελευθερίας από τη Ζωφόρο: Επάνω, από τον νότιο τοίχο, ο Μάρκος Μπότσαρης επιτίθεται στο στρατόπεδο των Τούρκων στο Καρπενήσι. Στο κέντρο, η Νίκη αιωρείται πάνω από βυθισμένα πλοία. Κάτω, από τον δυτικό τοίχο, η ίδρυση από τον Καποδίστρια του «Πανελληνίου».

Η Ζωφόρος της Επανάστασης και το Ηρώον του Αγώνα

Τον **αιρηνηματικό** «καμβά» της έκθεσης προσφέρει η ζωγραφική ζωφόρος με σκηνές από τα πολεμικά επεισόδια αλλά και τις πολιτικές εξελίξεις κατά την επαναστατική περίοδο, αναφέρουν οι δύο επιμελητές – η Μαρία Καμινάκη, προϊσταμένη του τμήματος Κοινοβουλευτικής Βιβλιοθήκης και ο Θεόδωρος Κουτσογιάννης από τη Συλλογή Έργων Τέχνης της Βουλής. Αυτό το μοναδικό μνημειακό σύνολο, που έχει μήκος 59 μέτρων, περιθεί την ιστορική Αίθουσα Τρο-

Υπάρχει διαθέσιμη διαδικτυακή τρισδιάστατη εικονική περιήγηση, καθώς και οκτώ ψηφιακές εκπαιδευτικές εφαρμογές-παιχνίδια (π.χ. κρεμάλα, κάρτες μνήμης, κρυπτόλεξο).

παίων. Πρόκειται για μια ζωγραφική ταινία πλάτους 120 εκατοστών στην οποία αποδίδονται 21 σκηνές μαχών και τα πολιτικά γεγονότα που σηματοδότησαν την αίσια έκβαση του Αγώνα. Οι παραστάσεις φιλοτεχνήθηκαν με μελάνι και μολύβι το 1836 από τον Λούι-βίχ Σβανχάλερ, αυλικό Βαυαρό καλλιτέχνη και τα σχέδια μεταφέρθηκαν σε τοιχογραφίες στα 1842-43, λίγο πριν ολοκληρωθεί το ανάκτορο που θα στεγάζε τον νεαρό βασιλιά Όθωνα. Όπως σχολιάζει

ο πρόεδρος της Βουλής είναι «η πρώτη θεσμική εικαστική αποτύπωση των συστατικών γεγονότων του ελληνικού κράτους». Στον ίδιο όροφο, η πρώην αίθουσα Υπασιπαστών, διακοσμείται από 14 πορτρέτα επώνυμων πρωταγωνιστών της Επανάστασης –το Ηρώον του Αγώνα– που λόγω του στρογγυλού σχήματος είναι γνωστά ως «μετάλλια». Η έκθεση τεκμηριώνει εικαστικά και κειμενικά τις παραστάσεις της ζωφόρου αλλά και των μεταλλίων με βάση υλικό που προέρχεται κυ-

ρίως από τις Συλλογές της Βιβλιοθήκης και τη Συλλογή Έργων της Βουλής, καθώς και από δάνεια εκθεμάτων ιδιωτικών συλλογών. Το πληροφοριακό περιεχόμενο της έκθεσης και η εκθεσιακή εμπειρία έχουν μεταφερθεί στο Διαδίκτυο. Ο ιστότοπος www.antikrizontas-tin-eleftheria.gr περιέχει στο σύνολό τους τα φορητά εκθέματα και το συνοδευτικό τεκμηριωτικό υλικό καθώς και φωτογραφίες υψηλής ανάλυσης των 20 παραστάσεων της ζωφόρου. Επιπλέον, υπάρχει

διαθέσιμη τρισδιάστατη εικονική περιήγηση, ούτως ώστε ο κάθε διαδικτυακός επισκέπτης να περιηγείται τον χώρο και να διαβάσει τα κείμενα σαν να βρίσκεται στο Μέγαρο της Βουλής. Επίσης έχουν δημιουργηθεί και αναρτηθεί στο site οκτώ ψηφιακές εκπαιδευτικές εφαρμογές-παιχνίδια (π.χ. κρεμάλα, κάρτες μνήμης, ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, κρυπτόλεξο κ.ά.), που προσκαλούν τους χρήστες να εξοικειωθούν με την ιστορία της ζωφόρου και της Επανάστασης.



Η φλεγόμενη δύναμη φωτός μέσα μας

Η εικαστικός Έφη Σπύρου παρουσιάζει το νέο έργο της «Μαύρες Χρυσές Νιφάδες» στην πρόσοψη της Λεβεντείου Πινακοθήκης

Συνέντευξη στη ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ

Το έργο της εικαστικού Έφης Σπύρου «Μαύρες Χρυσές Νιφάδες» παρουσιάζεται την Κυριακή στις 16 Μαΐου σε ειδική εγκατάσταση στην πρόσοψη της Λεβεντείου Πινακοθήκης, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Φωτός και τη Διεθνή Ημέρα Μουσείων. Η Έφη Σπύρου μίλησε στην «Κ» για την παρέμβαση αυτή που θα κάνει στην πρόσοψη του κτηρίου της Λεβεντείου Πινακοθήκης, εξηγώντας ότι το έργο αυτό έρχεται να μας δώσει μια αίσθηση ελευθερίας και αισιοδοξίας από τα βάρνη της καινούργιας πραγματικότητας, που ο κόσμος κουβαλάει τον τελευταίο καιρό, «εμφανίζεται μας νύχτας και να μας δώσει ένα αίσθημα ελευθερίας και ανάταξης μέσα από τη φλεγόμενη του επιφάνεια».

–Πώς προέκυψε η πρόταση να παρουσιάσετε τις «Μαύρες Χρυσές Νιφάδες» στη Λεβέντειο Πινακοθήκη;

–Γνωρίζω ότι η Λεβέντειος Πινακοθήκη μέσα στο πρόγραμμα δράσεων της περιλαμβάνει κατά καιρούς συνεργασίες και παρεμβάσεις από σύγχρονους καλλιτέχνες. Συζητούσαμε λοιπόν εδώ και καιρό να συνεργαστούμε και νομίζω ότι έφτασε η σωστή στιγμή και η καταλληλότερη συγκυρία –δύο διεθνείς γιορτές– η Ημέρα Φωτός και η Ημέρα Μουσείων σε μια περίοδο πολύ δύσκολη.

–Πώς το έργο σας πήρε το συγκεκριμένο όνομα;

«θέλησα να «υφάνω» και εγώ ένα «μαντήλι» για όλους τους αγαπημένους που έχουμε χάσει ανάμεσα σε αυτούς και τον εαυτό μας», τονίζει η εικαστικός Έφη Σπύρου.

–Το έργο γεννήθηκε μέσα σε μια σκοτεινή περίοδο όπου η απώλεια, ο φόβος και η καχυποψία ευδοκίμησαν. Δεν μιλάει όμως για αυτήν, αναπαράγοντάς την, όπως γίνεται συνήθως με τα έργα επικαιρότητας. Τη φέρνει με έναν ποιητικό τρόπο σε διάλογο με τη φλεγόμενη δύναμη φωτός που κρύβουμε μέσα μας έξω από τον χρόνο και τον τόπο. Εξού και η σχέση του έργου με τις δύο γιορτές. Ο τίτλος είναι εν μέρει δανεισμένος από το ποίημα «Maures Nifades» του Γερμανοεβραίου ποιητή Paul Celan, ο οποίος έζησε τη φρίκη και την απώλεια του πολέμου. Ο Celan έγραφε αυτό το ποίημα για τη μητέρα του την οποία έχασε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης. Ένα ποίημα-γράμμα αγάπης και προσφοράς μέσα από μία γλώσσα θρυμματισμένη, ελλειπτική, γεμάτη αντιθέσεις. Με την ίδια πρόθεση και αντίστοιχα εργαλεία θέλησα να «υφάνω» και εγώ ένα «μαντήλι» για όλους τους αγαπημένους που έχουμε χάσει, ανάμεσα σε αυτούς και τον εαυτό μας. Ωστόσο, το έργο εμφανίζεται μπροστά μας για να μας απαλλάξει από την απορροφητική βαρύτητα της «βελοúdινης» σκοτεινής μας νύχτας και να μας



«Θα ήθελα να μπορώ να ταράζω τα λιμνάζοντα νερά, να ξαναγεννάω τα αστέρια που χάσαμε στις μαύρες τρύπες του σύμπαντος μας, να δίνω ελπίδα και έμπνευση είτε μέσα από ατομικά είτε μέσα από συλλογικά έργα», λέει η Έφη Σπύρου.

δώσει ένα αίσθημα ελευθερίας και ανάταξης μέσα από τη φλεγόμενη του επιφάνεια.

–Για πιο λόγο δημιουργήσατε το έργο αυτό; Και πώς έγινε η επιλογή στο να το παρουσιάσετε με τον συγκεκριμένο τρόπο;

–Δεν ήταν θέμα επιλογής αλλά στόχος ήταν να δημιουργηθεί μια τέτοια παρέμβαση στο χώρο που να προκαλέσει τον θεατή να διαδράσει και να δώσει τις δικές του ερμηνείες στο θέμα φως και Μουσείο. **–Πώς μπορεί το «παιχνίδισμα**

του φωτός» να είναι το αποτέλεσμα ενός ενεργού διαλόγου μεταξύ του έργου τέχνης και του θεατή, του καλλιτέχνη και του αντικειμένου, του καλλιτέχνη και του θεατή, του φέροντα οργανισμού;

–Το έργο υφαίνεται από μαύρο απορροφητικό βελούδο και ανακλαστικές ταινίες, οι οποίες ενεργοποιούνται με το φως στην επιφάνειά τους. Μέσα από τις αντιθέσεις του και την αποσπασματική αφήγησή του δίνει ταυτόχρονα την αίσθηση



Το έργο «Μαύρες Χρυσές Νιφάδες», όπου θα παρουσιαστεί την Κυριακή 16 Μαΐου στην Λεβέντειο Πινακοθήκη.

του όλου. Και αυτό επιτυγχάνεται μόνο με τη συμμετοχικότητα όλων των μερών, καλλιτέχνη, έργου, θεατή και χώρου.

–Τι έχετε εσείς ανακαλύψει για τις έννοιες της κίνησης, της παύσης, του φωτός και του σκότους μέσα από το έργο σας;

–Είναι ένα ταξίδι που κάνει κανείς –ακόμα και εγώ... ο δημιουργός του– επάνω και μέσα στο έργο που δεν έχει καμία συνταγογράφηση. Comments of user και manuals δεν υπάρχουν στο έργο. Απλώς καλείσαι να εξερευνήσεις τα πάντα σαν να ήταν η πρώτη φορά. Τι θα έκανε κανείς εάν βρισκόταν σε έναν νέο τόπο; Θα ήταν σε κίνηση, θα προσπαθούσε μέσω των αισθήσεων να ανακαλύψει τον μαγικό κόσμο που ανοίγεται μπροστά του, θα έκανε παύσεις σε ένα ξάφνιασμα, θα βυθιζόταν σε μια λεπτομέρεια που του φέρνει μνήμες, θα ανακάλυπτε μέσα από την εμπειρία

τη σκοτεινή και τη φωτεινή του διάσταση. Αυτό κάνω και εγώ σε κάθε έργο μου. Μέσα από σακαδικές κινήσεις προσπαθώ να ανακαλύπτω και να αποκαλύπτω αυτές τις διαδρομές.

–Τι είναι αυτό που θα θέλατε ο θεατής να λάβει από το έργο σας;

–Συγκίνηση, ανακούφιση...

–Ποιος είναι ο δικός σας ρόλος στην κοινωνία; Ως καλλιτέχνης ιδρύτριας του RUNONART αλλά και ως γυναίκας;

–Θα ήθελα να μπορώ να ταράζω τα λιμνάζοντα νερά, να ξαναγεννάω τα αστέρια που χάσαμε στις μαύρες τρύπες του σύμπαντος μας, να δίνω ελπίδα και έμπνευση είτε μέσα από ατομικά είτε μέσα από συλλογικά έργα. Η ίδρυση της RUNONART έγινε με αυτό τον σκοπό, να αναδείξει αυτές τις κρυμμένες φωνές αισιοδοξίας που εργάζονται σχεδόν μυστικά.



“Αγαπητό μου ημερολόγιο”
υάθε Σάββατο και Κυριακή
από τις 5 μέχρι τις 7 το απόγευμα,
να μην ξεχάσω να αιούσω
τα αγαπημένα μου τραγούδια,
νέα και παλιά.

... και τις Παρασκευές, το βράδυ αιούει
από τις 9 μέχρι τις 12 **“Εκ γυναικός”**
με μελωδίες ταξιδιάρικες.

παρέα με την **Μαριάννα Γαλιδή** στο

KANALI 6
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy | info@kanali6.com.cy | 25-820500

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Το μέρος που ονομάζουμε σπίτι

Δεν διαβάζουμε τα ποιήματα του Κάρβερ, κατοικούμε μέσα τους. Αλλιώςτε η λογοτεχνία δεν φτιάχνεται από λέξεις. Φτιάχνεται όπως χτίζονται τα σπίτια. Και ο Κάρβερ δεν είναι λέξεις. Μπορεί να είναι αγάπη, φόβος, πόνος, συμπόνια, παραδοχή της καταιγίδας, πρωινή γαλήνη, σκυλιά που μας κυνηγούν μέσα στη νύχτα. Πάντως, λέξεις δεν είναι.

Τούτη την έκδοση την περίμενα καιρό. Και ήρθε την κατάλληλη στιγμή. Επειδή μας υπενθυμίζει την τρυφερότητα της ανθρωπότητας, το μαλακό μας σπλάχνο. Την ώρα μάλιστα που βρισκόμαστε εγκλωβισμένοι στην άτρακτο ενός μυστηρίου αεροπλάνου, μιας κιβωτού. Κοιτάζουμε από ψηλά την πόλη, τα σπίτια, το εσωτερικό των σπιτιών, όπως το μεθυσμένο ζευγάρι στο «Θαύμα». Αν και είναι το δικό μας σπίτι που βλέπουμε, η στέγη μας, το δικό μας στρωμένο τραπέζι την ώρα του βραδινού. Κάπως έτσι ανταποκρίνομαι στα ποιήματα που μετέφρασε με φροντίδα ο συγγραφέας Ακνς Παπαντώνης («Εκεί που είχαν ζήσει», εκδ. Κίχλη). Μια προσωπική επιλογή από τις τέσσερις συλλογές του Κάρβερ, παρέα με μια χούφτα αθροσάυριστα. Μια προσεγμένη ανθολογία η οποία έχει τη συνήθη έκταση που προτιμούσε ο Κάρβερ για τις συλλογές του: καμιά εξηνταριά ποιήματα, χωρισμένα σε ενότητες, σαν τραγούδια στις πλευρές ενός ροκ δίσκου.

Η ποίηση του Κάρβερ είναι σπουδαία γιατί από τη μία αστράφτει στιβαρά σαν πυραμίδα στον ουρανό, από την άλλη διατρεί τη γρηγοράδα, τη σπίντα μιας πρόχειρης σημείωσης ενός ανθρώπου που έζησε για χρόνια στο χάος και εντέλει κατόρθωσε να δοξάσει τη ζωή, την ευλογημένη ροή της: την εργασία, την ανάπαυλα, τα ταξίδια, τη συντροφικότητα, το σεξ. Ακόμα κι εκείνο το άγριο παρελθόν. Λακωνικότητα, μικρό πλάτος στίχων, ρυθμός σαν σφυρί που χτυπά τη στίξη στο χαρτί, καθόλου φιλολογία. Ίδου τα υλικά του Κάρβερ, ο οποίος άφησε περίπου τριακόσια ποιήματα πλάι στα διηγήματά του. Το γράψιμό του είναι σαν δέντρο δίχως φύλλα. Μόνο κορμός, κλαδιά. Οπότε το γύρισμα στα ελληνικά ζορίζει. Ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να το διαπιστώσει ιδίως όμμασι, αφού η έκδοση το επιτρέπει, με το πρωτότυπο ν' αυτονομεί-



Η ποίηση του Ρέιμοντ Κάρβερ είναι σπουδαία: κατόρθωσε να δοξάσει τη ζωή, την ευλογημένη ροή της: την εργασία, την ανάπαυλα, τα ταξίδια, τη συντροφικότητα, το σεξ.

Σε αντίθεση με τους κακούς συγγραφείς που έχουν πολλές φωνές, οι καλοί συγγραφείς έχουν μία. Μικρή και τρομαγμένη. Σαν τιτίβισμα.

ται στο δεύτερο μέρος του βιβλίου.

Είναι επομένως φυσιολογικό οι στίχοι να πλατύνουν, το ποίημα να χάνει την όψη βέργας που έχει καρφωθεί στη σελίδα, η οικειότητα της επανάληψης κάποιων λέξεων να εξαφανίζεται—λέξεις-κλειδιά σαν μονότονος μα ανακουφιστικός σκοπός πουλιού— και η απόδοση στη γλώσσα μας να ζυγίζει διαφορετικά. Με αποτέλεσμα τα ποιήματα να γίνονται ποιήματα, ανεπιτρεπτά. Ολοκληρώνονται, κλείνουν, εγκαταλείπουν το προνόμιο της διαρροής

σε μια φόρμα πιο υγρή, αποκτούν περιγραμμά και αποχαιρετούν την επίγρουσα νερένια τους υπόστασι. Παύουν να θυμίζουν φαντάσματα που κυλάνε στο ποτάμι.

Γιατί τα ποιήματα του Κάρβερ έχουν κάτι από νερό, καταρράκτη, ποτάμι. Αρκεί να κοιτάξει κανείς τους τίτλους των συλλογών του: «Εκεί που το νερό συναντά κι άλλο νερό» (1985), «Ουλτραμαρίν» (1986), «Ένα καινούργιο μονοπάτι μέχρι τον καταρράκτη» (1989). Ίσως τελικά ο Κάρβερ μοιάζει περισσότερο με άνδρα που ψαρεύει ήσυχια πέστρφες παρά με συγγραφέα.

Η αλήθεια είναι πως δεν είμαι ικανός να γράψω ούτε μισή αράδα για τον Κάρβερ. Τι να γράψω άλλωστε; Μέσα στον Νοέμβρη, ξυπνούσα κάθε πρωί, διάβαζα μερικά ποιήματα του τόμου και ξεκίναγα τη μέρα μου. Αυτό θα μπορούσε να είναι το μοναδικό μου σχολίο. Τι παραπάνω να προσθέσω; Διαβάζω Κάρβερ σχεδόν τριάντα χρόνια,

δίχως τούτο να σημαίνει πως τον ξέρω καλά. Οχι, δεν τον ξέρω διόλου καλά. Δεν έχω διαβάσει όλα τα ποιήματά του, δεν θυμάμαι συνήθως το περιεχόμενο των ιστοριών του, μπερδεύω τις συλλογές διηγημάτων μεταξύ τους, μου διαφεύγουν πράγματα.

Εν ολίγοις, όλα έχουν ανακαταωθεί μέσα μου, σαν κομμάτια ζωής και μνήμης που αιωρούνται λες και είναι προβολές από όνειρο διαρκείας. Όμως, ένα έχω να πω: η φωνή του αντηχεί συχνά σπίτι μου, τουλάχιστον στα δικά μου αυτιά, και έχω δει το ωραίο μεγαχολικό του πρόσωπο να βολτάρει από δωμάτιο σε δωμάτιο, όπως εκείνο το σπουργίτι που εγκλωβίστηκε τις προάλλες στο καθιστικό κι έψαχνε ζαλισμένο τ' ανοιχτό παράθυρο ν' αποδράσει. Αν ζούσα στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, ίσως να έλεγα τα ίδια για τον Τσέχωφ. Οχι επειδή ο Κάρβερ χαρακτηρίστηκε κάποτε ως η αμερικανική εκδοχή του Ρώσου—αυτές είναι δημοσιογραφικές υπερβολές, κανένας συγγραφέας δεν μοιάζει με κανέναν—, αλλά επειδή είναι δύο συγγραφείς απλοί και τρυφεροί, όπως η καρδιά ενός παιδιού. Κι αυτό είναι το δυσκολότερο επίτευγμα στη λογοτεχνία. Είναι πιο δύσκολο από κάθε είδους πειραματισμούς, σοβαρότητα, περίτεχνο ύφος, μεγάλες φράσεις όσο το χέρι ενός γίγαντα. Γιατί είναι σπάνιο.

Ο Κάρβερ πέθανε στα πενήντα, έζησε έξι χρόνια παραπάνω από τον Τσέχωφ. Άλλες συνθήκες τότε, άλλες τώρα, θα πει κάποιος. Όμως εκείνα τα έξι επιπλέον χρόνια πρόλαβε να τελειοποιήσει το τρέμουλο της αγωνίας και της βαθιάς του συγκίνησης για τον κόσμο που διαιπερνά τα γραπτά του, επιβεβαιώνοντας ξανά τον κανόνα: σημασία έχει η θέση, η οπτική γωνία, η μοναδικότητα του βλέμματος, η φωνή. Σε αντίθεση με τους κακούς συγγραφείς που έχουν πολλές φωνές, οι καλοί συγγραφείς έχουν μία. Μικρή και τρομαγμένη. Σαν τιτίβισμα.

Αγόρασα το βιβλίο, με τον ωραίο τίτλο και την ασπρόμαυρη φωτογραφία στο εξώφυλλο, μία μέρα πριν από το δεύτερο lockdown. Το μισό είναι στ' αγγλικά, με προειδοποίησε ευγενικά ο ασπρομάλης βιβλιοπώλης. Κι ενώ του άπαντα πως το γνώριζα και δεν με πείραζε καθόλου, βαθιά μέσα μου λυπήθηκα.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΤΕΝΤΖΕΡΑΚΗ

Η Μαριάνθη Τεντζεράκη γεννήθηκε στην Κατερίνη το 1997 και ζει στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε Αγγλική Φιλολογία στο ΑΠΘ, ενώ πραγματοποιεί μεταπτυχιακές σπουδές στη Λογοτεχνία, στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Ολλανδίας. Κατά καιρούς αρθρογραφεί σε διαδικτυακά περιοδικά. Το πρώτο της βιβλίο, «Μαρίση», κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 2020 από τις εκδόσεις Άνω Τελεία.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Ορλάντο» της Βιρτζίνια Γουλφ και τα «Ποιήματα 1941-1971» του Μανόλη Αναγνωστάκη.

Ποιος ήρωας/ηρώδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Θα ένιωθα άνετα να είμαι οποιοσδήποτε χαρακτήρας έχει δημιουργήσει ο Χάρολντ Πίντερ. Ίσως να ήταν πιο ασφαλές να βιώνω την αποξένωση και την έλλειψη επικοινωνίας με τους άλλους ανθρώπους ως χαρακτήρας του Πίντερ παρά ως Μαριάνθη.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τον Ντέιβιντ Φόστερ Γουάλας, τον Ουίλιαμ Φώκνερ και τον Παύλο Μαρτεσι γιατί θεωρώ ότι είναι μοναδικοί

στο είδος τους, τον Σάμιουελ Μπέκετ για τις σιωπές του, τον Μανόλη Αναγνωστάκη και την Κατερίνα Γώγου για την πολιτική κουβέντα.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Μέσα από το «Περί τυφλότητας» του Σαρμαγκου έμαθα πως ένα ζευγάρι μάτια μπορεί, αφενός, να σώσει αλλά και ότι, αφετέρου, μπορεί να πληγωθεί ανεπανόρθωτα.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα πρώτη φορά;
Το «Brave New World» του Aldous Huxley.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το συλλογικό έργο της Κατερίνας Γώγου «Τώρα να δούμε εσείς τι θα κάνετε».

«Μαρίση», ένα βιβλίο για τη γεροντική άνοια. Γιατί;
Γιατί ήταν ένας τρόπος να ξεπεράσω ότι ο παππούς και η γιαγιά άλλαξαν και δεν θυμούνταν να μου κρατήσουν το χέρι όπως έκαναν όταν ήμουν ακόμη παιδί. Μπορεί να ήταν και μια απόπειρα να μην τους ξεχάσω εγώ η ίδια.

Το συγγραφικό σας ντεμπούτο έγινε εν μέσω πανδημίας. Τι προσδοκάτε;
Πιθανότατα ότι το βιβλίο θα γίνει σιγά σιγά τρόπος ζωής και όχι απλώς διακοσμητικό για το τραπέζι του σαλονιού ή την τσάντα θαλάσσης. Κάτι τέτοιο θα αποτελούσε μια σπουδαία επανάσταση απέναντι στην κουλτούρα των ριάλιτι που μας κατακλύζουν.

Θα μείνετε πιστή στο μυθιστόρημα ή θέλετε να δοκιμαστείτε και σε κάποιο άλλο λογοτεχνικό είδος;
Νομίζω πως θα ήθελα να παραμείνω στο μυθιστόρημα. Ίσως το επόμενο βιβλίο να έχει περισσότερα ανεπτυγμένο το κομμάτι της πλοκής. Αλλιώς, τώρα ξεκίνησα να ασχολούμαι επαγγελματικά με το βιβλίο, επομένως το μόνο σίγουρο είναι ότι έχω ακόμη πολλά να μάθω.



ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Η κόρη του Μπέργκμαν σε πρώτο και τρίτο πρόσωπο

LINN ULLMANN
Ανσυχία
μτφρ. Χίλντα Παπαδημητρίου
εκδ. Μεταίχμιο, **σελ.** 462

Είναι μερικοί άνθρωποι που τους ξέρουμε δεκαετίες (εκείνοι δεν μας ξέρουν). Τι απέγινε η ωραία νεαρή που είχαμε συναντήσει οι Έλληνες δημοσιογράφοι σε μια συνέντευξη Τύπου στην Αθήνα το 1985; Η κούκλα με τα μακριά λεπτά πόδια ήταν η Λιν Ούλμαν που συνόδευε τον πατέρα της, η κόρη του Μπέργκμαν και της Λιβ Ούλμαν. Τι σημαίνει να είσαι παιδί του δημιουργού και της ηθοποιού του αριστουργήματος «Σκηνές από ένα γάμο» και της ανεπανόρθωτης «Περσόνα»; Πώς μεγαλώνεις, πώς δημιουργείς τον εαυτό σου, πώς γίνεσαι πεζογράφος;

Η «Ανσυχία» είναι το πέμπτο μυθιστόρημά της και ήδη συνοδεύεται από βραβεία, υποψηφιότητες βραβείων και διθυραμβικές κριτικές γνωστών ονομάτων στις βιβλιοκριτικές στήλες έγκυρων εντύπων. Στα σαράντα της χρόνια η Λιν Ούλμαν ξεκίνησε να μαγνητοφωνήσει συζητήσεις με τον πατέρα της προκειμένου να γράψουν μαζί ένα βιβλίο για τα γηρατειά. Το σχεδίαζαν δύο χρόνια, όταν όμως

ήρθε η ώρα της πράξης η συγγραφέας διαπιστώνει ξαφνικά πως έχει μπροστά της έναν άνθρωπο που σειρά ισχυαϊκών επεισοδίων τον δυσκολεύουν να συγκεντρωθεί και να μιλήσει. Υστερα από μερικές ώρες μαγνητοφωνήσεων το σχέδιο εγκαταλείπεται. Έτσι

ήρθε η ώρα της πράξης η συγγραφέας διαπιστώνει ξαφνικά πως έχει μπροστά της έναν άνθρωπο που σειρά ισχυαϊκών επεισοδίων τον δυσκολεύουν να συγκεντρωθεί και να μιλήσει. Υστερα από μερικές ώρες μαγνητοφωνήσεων το σχέδιο εγκαταλείπεται. Έτσι ήρθε η ώρα της πράξης η συγγραφέας διαπιστώνει ξαφνικά πως έχει μπροστά της έναν άνθρωπο που σειρά ισχυαϊκών επεισοδίων τον δυσκολεύουν να συγκεντρωθεί και να μιλήσει. Υστερα από μερικές ώρες μαγνητοφωνήσεων το σχέδιο εγκαταλείπεται. Έτσι

Σκέφτομαι πως το κριτήριο για να αποτιμήσει κανείς την ποιότητα ενός τέτοιου έργου είναι να αποφασίσει κατά πόσον θα το διάβαζε με το ίδιο ενδιαφέρον αν στη θέση του πατέρα και της μητέρας

δεν ήταν προσωπικότητες των οποίων η ζωή συνεγείρει τη φαντασία και την περιέργειά μας. Θα είχε άραγε το ίδιο ενδιαφέρον αν αφορούσε έναν οποιονδήποτε γηράσκοντα πατέρα και όχι τον μεγάλο Μπέργκμαν—πατέρα εννέα παιδιών και άνδρα πέντε συζύγων— καθώς και τη μούσα του, τη μαγική, μυθική Λιβ Ούλμαν;

Η «Ανσυχία» είναι ένα κείμενο που προχωράει αμφίδρομα στον χρόνο και όπου η αφηγήτρια αναφέρεται στον εαυτό της τότε στο πρώτο και τότε στο τρίτο πρόσωπο. Με θέμα-καμβά την ανσυχία για τον θάνατο, την

ανσυχία για την απροσδόκητη καταστροφή, την ανσυχία με άλλα λόγια ως εμμονή, περιέχει πολύ ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τους δύο γονείς και πολλές λυρικές εξάρσεις. Δεν είναι όμως ούτε οι πληροφορίες ούτε οι λυρικές εξάρσεις τα καλύτερα κομμάτια του. (Κάποιες πληροφορίες θα μπορούσαν μάλιστα να λείπουν,

μερικές πολύ ιδιωτικές στιγμές, όπως λόγου χάρη το ψυχορράγημα του Μπέργκμαν, γιατί τότε ο άνθρωπος γίνεται ιερός, καθώς μπορεί να μεταμορφωθεί στο θηρίο που φέρει εντός του.)

Οι καλύτερες στιγμές του έργου είναι εκείνα τα κομμάτια όπου η συγγραφέας μιλάει για τον εαυτό της—για αυτό το ήσυχο, καλόβολο παιδάκι στο σπίτι του πατέρα της, για την άτακτη, ανήσυχη μικρή η οποία παθαίνει κρίσεις πανικού όταν η μητέρα της δεν βρίσκεται κοντά της. Είναι ακόμα οι στιγμές της εφηβείας, όταν οι συνθήκες αντιστρέφονται: τώρα πια η μητέρα προσπαθεί να μην αφήσει την κόρη της να φύγει, για να παραμείνει παντοτινά το μικρό κοριτσάκι της. Είναι, τέλος, οι στιγμές όπου περιγράφει τη ζωή με τη δική της οικογένεια, τον σύζυγο και τα παιδιά της. Κι εγώ, τέλος, ανακαλύπτω πως είχα άδικο... Ο χαρακτηρισμός «Λολίτα» που επιφύλαξε Ελληνίδα δημοσιογράφος στην Λιν Ούλμαν το 1985 με είχε σκανδαλίζει (πόσο απερίσκεπτοι γινόμαστε κρίνοντας κάποιον μόνο απ' την εμφάνισή του...). Για να πληροφορηθώ απ' τη αυτοβιογραφία πως ναι, στα δεκαπέντε της η Λιν Ούλμαν υπήρξε μια καλονική Λολίτα...



Πρώτα σε πωλήσεις

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

1 «Ανθοδέσμη για τη Μεγάλη Εβδομάδα»
του Σταύρου Ζουμπουλάκη (Άρτος Ζωής)

2 «Όταν έπεσα στο μελανοδοχείο»
του Νίκου Μπακουνάκη (Πόλις)

3 «Η Ελλάδα του Ελύτη»
ανθολόγηση - επιμέλεια: Ιουλίτα Ηλιοπούλου (Ικαρος)

4 «Υπαρξιακή Ψυχοθεραπεία»
του Ιρβιν Γιάλομ (Αγρ)

5 «21 ρωγμές στην επίσημη ιστορία για το 1821»
του Σπύρου Αλεξίου (Τόπος)

Λογοτεχνία

1 «Πότε διάβολος, πότε άγγελος»
του Κώστα Ακρίβου (Μεταίχμιο)

2 «Το πέραςμα του μακελάρη»
του Τζον Ουίλιαμς (Gutenberg)

3 «Πιστή και ενάρετη νύχτα»
της Λουίζ Γκλικ (Στερέωμα)

4 «Δίφορη μνήμη»
του Γιώργου Χ. Θεοχάρη (Πόλις)

5 «Δοκιμασία»
της Τζέννυ Ερπενμπεκ (Καστανιώτης)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Επί Λέξει» (Ακαδημίας 32)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**



ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΣ

Πολ Μακάρτνεϊ

Τα Βασιλικά Ταχυδρομεία τιμούν τον Πολ Μακάρτνεϊ με αφορμή τα 50 χρόνια από την κυκλοφορία του άλμπουμ «RAM» και της δημιουργίας των Wings, που είχε ιδρύσει με τη Λίντα Μακάρντεϊ και άλλους μουσικούς. Εκτός από μια σειρά γραμματοσήμων, κυκλοφορούν αναμνηστικά μετάλλια και αρκετά άλλα συλλεκτικά αντικείμενα. Μισόν αιώνα μετά τη διάλυση των Beatles, ο Πολ Μακάρτνεϊ παραμένει στην καρδιά της поп κουλτούρας, αναφέρονται τα Βασιλικά Ταχυδρομεία.

ΠΟΤΣΔΑΜ

Από τη ΛΔΓ στο μέλλον

Το παλιό εστιατόριο «Μινσκ» στο Πότσδαμ θα μετατραπεί σε κέντρο εκθέσεων για έργα τέχνης. Φορτωμένο μνήμες από την εποχή της νομενκλατούρας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, το εστιατόριο συνδέεται με τα ολοκληρωτικά καθεστώτα της Ανατολικής Ευρώπης ως ένας δημόσιος χώρος ευζωίας για λίγους. Σήμερα, έχει περιέλθει στο ίδρυμα του δισεκατομμυριούχου πάτρωνα των τεχνών Hasso Plattner, που έχει αναλάβει επίσης το Μουσείο Μπαρμπερίνι στο Πότσδαμ.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Νεκρές φύσεις

Καθώς η ζωή αρχίζει εκ νέου και για τα μουσεία στη Βρετανία, εκθέσεις που κατέβηκαν αναγγέλλονται ξανά, όπως εκείνη στην κομψή Dulwich Gallery του Λονδίνου. Η φωτογραφική έκθεση «Unearthed, οι ρίζες της φωτογραφίας» είναι ένα πανόραμα από τις απαρχές της φωτογραφίας, μετά το 1840, έως τα πρόσφατα χρόνια με οδηγό ορισμένες συντακτικές στιγμές πάνω στην αχανή θεματολογία της νεκρής φύσης. Αθηνά, φρούτα, αντικείμενα συνθέτουν μια ιδιότυπη αναδρομική έκθεση...

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ

Κεφαλή άρκτου

Αυτό το σχέδιο έχει την υπογραφή του Λεονάρντο ντα Βίντσι και έρχεται σε δημοπρασία τον Ιούλιο στο Λονδίνο από τον οίκο Christie's. Η τελική τιμή του αναμένεται να κυμανθεί ανάμεσα στα 8 με 12 εκατ. στερλίνες. Είναι ένα σπάνιο έργο, μικρών διαστάσεων, περίπου 8 εκατοστών, από τα ελάχιστα σχέδια του Ντα Βίντσι που έχουν παραμείνει προς πώληση. Επιπλέον, ανήκε κάποτε στον διάσημο Βρετανό ζωγράφο Τόμας Λόρενς, που εντέλει το δημοπράτησε για 2,5 λίρες.

ΒΑΤΕΡΛΩ

Η μπανιέρα του Ναπολέοντος

Ο Ναπολέων απολάμβανε συχνά λουτρό στη χάλκινη μπανιέρα του. Ακόμη και στον τόπο της εξορίας του, στην Αγία Ελένη, την είχε μεταφέρει. Αποτελεί έκθεμα, μαζί με άλλα αντικείμενα, στην έκθεση «Από το Βατερλώ στην Αγία Ελένη, η γένεση ενός θρύλου», που άρχισε να λειτουργεί σε μουσειακό χώρο δίπλα στο μνημείο του Ναπολέοντα. Η έκθεση θα διαρκέσει έως τον Οκτώβριο και περιλαμβάνει επιστολές και μικροαντικείμενα ως ψυχογραφία του αυτοκράτορα.



Ο αρχιτέκτων Φρανκ Γκέρι ολοκλήρωσε την ανακαίνιση του Μουσείου Τέχνης της Φιλαδέλφειας.

Νέα πνοή στο Μουσείο της Φιλαδέλφειας από τον Φρανκ Γκέρι

Το Μουσείο Τέχνης της Φιλαδέλφειας αποκάλυψε το νέο του πρόσωπο μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης από το αρχιτεκτονικό γραφείο του Φρανκ Γκέρι. Η Φιλαδέλφεια είναι διάσημη για το μουσείο της, ένα κορυφαίο ίδρυμα με εκθέματα από όλες τις περιόδους και τις γεωγραφικές προελεύσεις, κατά το πρότυπο των εγκυκλοπαιδικών μουσείων του Διαφωτισμού. Ωστόσο, είναι ένα οικοδόμημα ιστορικά πρόσφατο, καθώς παραδόθηκε μόλις το 1928, σε ακαδημαϊκό κλασικό ρυθμό έπειτα από εργασίες 12 ετών. Ως ίδρυμα υπάρχει από το 1876 και αντανάκλα τις προσπάθειες

της πόλης για ένα μουσείο αντάξιο της ιθύνουσας τάξης της Φιλαδέλφειας και των επισκεπτών της και ανταγωνιστικό των αντίστοιχων μεγάλων μουσείων των πόλεων της ανατολικής ακτής. Σήμερα, το μουσείο εισέρχεται –εν καιρώ πανδημίας– στην πιο λαμπρή περιόδου του καθώς αποκατέστησε και επέκτεινε το ιστορικό κτίριο με τη συνδρομή ενός κορυφαίου σύγχρονου αρχιτεκτονικού γραφείου. Ο Φρανκ Γκέρι, Καναδός την καταγωγή, ηλικίας 92 ετών σήμερα, ταυτισμένος με την κουλτούρα της Καλιφόρνιας και εν γένει των δυτικών πολιτειών

αλλά πολίτης του κόσμου, προσέγγισε το Μουσείο της Φιλαδέλφειας με σεβασμό. Οπως δήλωσε το γραφείο του, Gehry Partners, η ομάδα που εργάστηκε για τον σκοπό αυτό ήταν εξαρχής αποφασισμένη να αναδείξει την πρωτογενή αρχιτεκτονική γλώσσα του κτιρίου, τη φιλοσοφία του και τα υλικά του. Το παλιό κτίριο είναι κατασκευασμένο από εξαιρετικό πυρόλιθο (Kasota limestone από τα λατομεία της Μινεσότας) και με αυτό το υλικό, που διατίθεται ακόμη, κατασκευάστηκε η αχανής κλασικιστική κτίριο πριν από 93 χρόνια. Οι αρχιτέκτονες εκείνου

του σχεδίου ήταν στην εποχή τους ονομαστοί. Η φίρμα τους με το όνομα Zantzinger, Borie & Medary ήταν δραστήρια από το 1905 έως το 1950 με έργα σε μεγάλες πόλεις των ΗΠΑ. Το Μουσείο της Φιλαδέλφειας είναι ίσως το κορυφαίο τους, στο οποίο συνεργάστηκαν με τον επιφανή αρχιτέκτονα της αμερικανικής μπελ επόχ Οράτιο Τραμπάουερ (1868-1938) και με τον σχεδιαστή του, τον Αφροαμερικανό αρχιτέκτονα Τζούλιαν Αμπέλ (1881-1950). Με αυτήν την παρακαταθήκη εγγεγραμμένη στη μνήμη της πόλης, ένας κορυφαίος αρχιτέκτονας, όπως ο Φρανκ

Γκέρι, προσέρχεται με οδηγό τη χρυσή ισορροπία ανάμεσα στο κληροδοτημένο έργο και στο νέο έργο, που και αυτό θα γίνει κληρονομία του αύριο. «Σκοπός μας ήταν να αφήσουμε το ίδιο το μουσείο να οδηγήσει το χέρι μας», είπε. «Οι φωτισμένοι αρχιτέκτονες που εργάστηκαν πριν από εμάς δημιούργησαν ένα ρωμαλέο και ευφρές έργο που προσπαθήσαμε να σεβαστούμε και κατά περίπτωση να ενισχύσουμε. Ο απώτερος σκοπός μας ήταν να γεννήσουμε χώρο για περισσότερη τέχνη και χώρο για πιο έντονες ανθρώπινες εμπειρίες».

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Αυτός που αγαπά λιγότερο

Στο έξοχο μυθιστόρημα «Η συνωμοσία των άστρων», που κυκλοφόρησε πρόσφατα σε εξαιρετική μετάφραση της Σταυρούλας Αργυροπούλου από τις εκδόσεις Ποταμός (αξίζει να επανέλθουμε σε αυτό προσεχώς), ο πρόωρα χαμένος Ρώσος συγγραφέας Ιγκόρ Σαχνόφσκι (1958-2019) φωτίζει ένα συναρπαστικό, γοητευτικό παλιό ψοφό στον χρόνο και στον χώρο, εκκινώντας από τον μύθο της ερωτικής Λίλιθ, για να περάσει από το ευρωπαϊκό σφαγείο έως και την ιστορία της οικογένειάς του.

Σε ένα από τα πιο ερεθιστικά κεφάλαια, ο κεντρικός αφηγητής διαβάζει ένα σπάνιο βιβλίο με τις περιπέτειες του λεγόμενου «Καζανόβα της Γαλικίας» Μαρκνσιού Ντε Πραντόμιν. Αναζητώντας τη μυστηριώδη (και ετοιμοθάνατη) Μαρία ντελ Ροζάριο (το φάντασμα της οποίας στοιχειώνει για αιώνες

«Μερικές φορές, τα κορμιά μας δεν είναι πιο έξυπνα και πιο ειλικρινή από εμάς τους ίδιους;».

τους άνδρες), ο Πραντόμιν διηγείται πώς βρίσκεται καταφύγιο σε ένα χάνι, ιδιοκτήτρια του οποίου είναι κάποια Σολεδάδ.

Κάτι αρχίζει να τον θέλγει στη Σολεδάδ, στο «βουβό γυναικείο μυστήριο που τρεμόπαιζε στο πρόσωπο το γεμάτο πάνω απ' τη φωτιά». Μια σκέψη που «στην αρχή, τον έκανε να ντραπεί», του τριβελίζει το μυαλό: με όλους τους δισταγμούς του κόσμου, και με τη διπλωματία του δεινού «καζανόβα», ζητάει από τη γυναίκα έρωτα επί πληρωμή.

«Και τότε, εκείνη σήκωσε για



«**Λαίδη Λίλιθ**», έργο που ο Άγγλος ζωγράφος Ντάντε Γκαμπριέλ Ροσέ-τι δούλεψε από το 1866 έως το 1873. Ο πίνακας εμπνέεται από τον ιουδαϊκό μύθο της αλθινης πρώτης γυναίκας του Αδάμ, πριν από την Εύα.

πρώτη φορά πάνω μου το βλέμμα της, και πολύ απλά, χωρίς καμιά πονηρία, μου απάντησε: “Ναι, κύριε. Θα πάω να ετοιμάσω το κρεβάτι”».

Η περιγραφή που ακολουθεί μάλλον θα έκανε κάποια θερμωπυρηνική υπέρμαχο της πολιτικής ορθότητας να αναγουλιάσει. «Η Σολεδάδ ανταποκρίθηκε με ανυπόκριτη φλογερή ευγνωμοσύνη. Το εκπληκτικότερο όμως ήταν το γεγονός ότι στα πληρωμένα χέρια της υπήρχε μεγαλύτερη σωματική ειλικρίνεια και πάθος απ' ό,τι σε άλλες ερωτικές συνεντεύξεις. Πώς λοιπόν να μην υποπτευθεί κανείς ότι, μερικές φορές, τα κορμιά μας είναι πιο έξυπνα και πιο ειλικρινή από εμάς τους ίδιους;».

Ο κύριος Γκρι αγαπά ιδιαίτερα ένα άλλο απόσπασμα-στοχασμό πάνω στο ερωτικό πάθος. «Στά-θηκα ο ίδιος αίτιος και, συνάμα, θύμα ενός εκθαμβωτικού ερωτι-

κού μίσους. Κάθε ιστορία πάθους είναι, πέραν όλων των άλλων, μια ιστορία πολέμου ανάμεσα σε δύο καρδιές, μια ιστορία εξόντωσης. Ιδιότητες και ανελέητο είναι το πάθος, την εξυμνεί, την κατακτά και την εκμεταλλεύεται απλώς και μόνο για να σβήσει τη δίψα του. Το κορεσμένο, το μεθυσμένο πάθος αδιαφορεί για το αντικείμενο των χθεσινών του παραπόνων, το παραμερίζει και το προδίδει. Αν, μάλιστα, το πάθος είναι τόσο δυνατό που δεν μπορεί να ικανοποιηθεί, τότε οι εραστές θα καταλήξουν να βασανίζουν ο ένας τον άλλον με όλα τα μέσα που έχουν πρόσφορα».

«Υπάρχει άραγε νικητής;» αναρωτιέται ο κύριος Γκρι. Ο μαρκήσιος λέει πως «η νίκη σ' αυτόν τον πόλεμο, δηλαδή η ελευθερία, προορίζεται γι' αυτόν που αγαπά λιγότερο...».

Η αλεξίσφαιρη φωνή του Τομ Τζόουνς

Ζωή σαν παραμύθι για τον κορυφαίο ερμηνευτή, ο οποίος στα 81 του χρόνια θα «οργώσει» την Ευρώπη

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Το 1965, στα 25 του, πέρασε για πρώτη φορά τον Ατλαντικό. Στα στούντιο της Paramount γνώρισε τον Ελβις Πρίσλεϊ. «Μα καλά, δεν είσαι μαύρος;» τον ρώτησε εκείνος όταν τους σύστησαν. «Και πώς στην ευχή τραγουδάς έτσι;»

Φέτος, το ερώτημα πρέπει μάλλον να διατυπωθεί διαφορετικά: «Ογδόντα ενός ετών και τραγουδάς ακόμα;» Ναι, τραγουδάει ακόμα, και με το νέο του άλμπουμ «Surrounded by Time», το 40ό της καριέρας του, έγινε ο γηραιότερος καλλιτέχνης που κατάφερε να κατακτήσει την κορυφή των βρετανικών τσαρτ. Επίσης, το καλοκαίρι θα «οργώσει» την Ευρώπη, δίνοντας συναυλίες από τη Γερμανία, τη Νορβηγία και τη Σουηδία μέχρι την Ουγγαρία και την Ουκρανία. «Είναι αυτό που μου έχει λείψει περισσότερο έπειτα από τόσους μήνες lockdown. Αλλωστε τώρα είμαι... αλεξίσφαιρος: έχω κάνει και τις δύο δόσεις του εμβολίου για τον κορωνοϊό», δήλωσε στη βρετανική εφημερίδα Telegraph. Είναι ο Τομ Τζόουνς.

Ο γιος του ανθρακωρύχου

Η ζωή του θυμίζει παραμύθι. Από τα λαμπερά φώτα του Λας Βέγκας στα λασπωμένα λιβάδια του Γκλαστονμπέρι και από το «What's New Pussycat?» στα τραγούδια της καινούργιας του δισκογραφικής δουλειάς, η «συγκομιδή» του είναι εντυπωσιακή: δεκάδες Νο 1 επιτυχίες, ένα φανατισμένο κοινό, πωλήσεις που αγγίζουν τα 150 εκατ. αντίτυπα και προσωπική περιουσία 300 εκατ. δολαρίων. Πώς μπορούσε να ονειρευτεί όλα αυτά ο γιος του ανθρακωρύχου Τόμας Γούντγουορντ από το Τρεφόρεστ της Νότιας Ουαλλίας; Το μόνο που ήθελε, από παιδί, ήταν να τραγουδάει—στο σπίτι, στην εκκλησία ή στις παμπ—και η φωνή του να είναι πιο δυνατή από των άλλων. Τόση ήταν η ανάγκη του να ξεχωρίσει, που αρνιόταν πεισματικά να μπει στη σχολική χορωδία. Το τραγούδι ήταν για εκείνον προσωπική υπόθεση. Δεν ήθελε να μοιράζεται το χειροκρότημα.

Η επαγγελματική πορεία του, υπό φυσιολογικές συνθήκες, θα ήταν προδιαγεγραμμένη. Τα γράμματα δεν τα έπαιρνε. Στη χειρότερη περίπτωση, θα ακολουθούσε τον πατέρα του στις πνιγηρές στοές του ανθρακωρυχείου. Στην καλύτερη, θα έπιανε δουλειά σε ένα από τα εργοστάσια της περιοχής. Η φυματίωση, από την οποία προσβλήθηκε σε ηλικία 13 ετών, άλλαξε όμως τα δεδομένα. Ο μικρός αναγκάστηκε να μείνει κλεισμένος στο σπίτι για δύο ολόκληρα χρόνια. Μόνη του παρηγοριά, η ζωγραφική και το τραγούδι. Οι γιατροί απέκλεισαν το ενδεχόμενο να εργαστεί ποτέ στο ανθρακωρυχείο. Τα πνευμόνια του, είπαν, θα ήταν πολύ αδύναμα στο εξής...

Νυχτοκάματο, μία στερλίνα

Η αρρώστια και ο αναγκαστικός εγκλεισμός του έκαναν τον Τομ να ωριμάσει απότομα. Όταν ανέρρωσε ήθελε να δείξει ότι ήταν πια άνδρας. Στα 16 του εγκατέλειψε το σχολείο. Παντρεύτηκε τη συγχωριανή του Λίντα Τρένσαρντ, τον πρώτο του έρωτα. Ένα μήνα μετά τον γάμο γεννήθηκε ο μοναχογιός τους, Μαρκ. Η



Η «συγκομιδή» του είναι εντυπωσιακή: δεκάδες Νο 1 επιτυχίες, ένα φανατισμένο κοινό, πωλήσεις που αγγίζουν τα 150 εκατ. αντίτυπα. Οι γυναίκες παραληρούσαν. Έγινε παράδοση να του πετούν εσώρουκα, χαρτάκια με το τηλέφωνό τους, ακόμη και τα κλειδιά του δωματίου τους. Το σεξάπιλ ήταν ένα από τα δυνατά χαρτιά του Τομ Τζόουνς, όχι όμως το μοναδικό.

Με το νέο του άλμπουμ «Surrounded by Time», το 40ό της καριέρας του, έγινε ο γηραιότερος καλλιτέχνης που κατάφερε να κατακτήσει την κορυφή των βρετανικών τσαρτ.

Λίντα έπιασε δουλειά σε εργοστάσιο μπαταριών και εκείνος αποφάσισε να δοκιμάσει την τύχη του στο τραγούδι. Στα 18 του κέρδισε το πρώτο του νυχτοκάματο τραγουδώντας σε ένα μικρό κλαμπ του Τρεφόρεστ. Η αμοιβή του ήταν μία στερλίνα! Συνειδητοποιώντας ότι στην Ουαλλία οι πιθανότητες να κάνει καριέρα ήταν ανύπαρκτες, αποφάσισε να

φύγει για το Λονδίνο. Υποσχέθηκε στη Λίντα ότι θα επέστρεφε και θα εξασφάλιζε στην ίδια και στο παιδί τους μια άνετη ζωή.

Δεν ξέρω αν ισχύει το ότι η τύχη βοηθεί τους τολμηρούς. Από όσα έγιναν τους επόμενους μήνες στο Λονδίνο, πάντως, μπορούμε με ασφάλεια να συμπεράνουμε πως ο Τομ Τζόουνς είναι ένας πολύ τυχερός άνθρωπος. Το 1964, σε μια μικρή παμπ, όπου εμφανιζόταν ως Τόμι Σκοτ, τυχαία τον είδε ο παραγωγός Γκόρντον Μίλς. Η εικόνα του νεαρού Ουαλλού ήταν αποκαρδιωτική. Φορούσε ένα φθαρμένο δερμάτινο παντελόνι και μια ξεχειλωμένη μακό μπλούζα και τα μαλλιά του ήταν μια τεράστια αφάνα. Ο Μίλς δεν θα του έριχνε δεύτερη ματιά αν η ορχήστρα δεν άρχιζε να παίζει την ώρα που εκείνος ετοιμαζόταν να φύγει. «Από τις πρώτες νότες ήξερα πως ο Τομ θα μπορούσε να γίνει ο



σπουδαιότερος τραγουδιστής στον κόσμο», είπε χρόνια αργότερα για την πρώτη συνάντησή τους.

Ο Μίλς έγινε αμέσως μάνατζέρ του. Εκείνη την εποχή, μάλιστα, είχε γράψει ένα τραγούδι για μια νέα τραγουδίστρια, τη Σάντι Σο. Ζήτησε από τον Τομ Τζόουνς—όπως τον είχε πλέον «βαφτίσει», χρησιμοποιώντας το επίθετο της μητέρας του—να το τραγουδήσει σε ντέμμο, για να το ακούσει η Σο και να προετοιμαστεί για την ηχογράφιση. Ήταν το «It's Not Unusual». Ο 24χρονος τότε Τομ το λάτρεψε από την πρώτη κιόλας ακρόαση. «Σε παρακαλώ, άφησε εμένα να το πω», είπε στον Μίλς. «Είναι πολύ ποπ για εσένα. Χρειάζεσαι κάτι πιο δυνατό. Είσαι ροκ ερμηνευτής», του αντέτεινε εκείνος. Αλλά ο Τζόουνς επέμεινε και η Σο θα είχε τον τελευταίο λόγο. Η τύχη έπαιξε και εδώ, όμως, τον ρόλο της. «Δεν ξέρω



ποιου η φωνή ακούγεται στο τραγούδι», είπε εκείνη. «Το τραγούδι, πάντως, είναι δικό του. Εγώ ποτέ δεν θα μπορέσω να το πω έτσι». Το «It's Not Unusual» ηχογραφήθηκε στα τέλη του 1964, κυκλοφόρησε στις 22 Ιανουαρίου 1965 και στις αρχές Μαρτίου ήταν ήδη στο βρετανικό Νο 1, ενώ είχε μπει και στο αμερικανικό Top 10—το εισιτήριο για μια μεγάλη καριέρα.

Ακολούθησαν πολλές επιτυχίες: «What's New Pussycat?», «Once Upon a Time», «Thunderball», από την ομώνυμη ταινία του Τζέιμς Μπόντ (του έφερε το πρώτο του Γκράμι), «Green, Green Grass of Home». Το 1967 εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο Λας Βέγκας—στο Flamingo και έπειτα στο Caesar's Palace—, αφήνοντας εποχή με τα στενά τuxedo και τα λαμέ πουκάμισά του, ανοιχτά πάντα για να αποκαλύπτουν το δασύτριχο στήρνο



του και τους χρυσούς σταυρούς με τη κοντρή αλυσίδα—το πιο αγαπημένο του αξεσουάρ.

Οι γυναίκες στο κοινό παραληρούσαν. Έγινε παράδοση να του πετούν εσώρουκα, χαρτάκια με το τηλέφωνό τους, ακόμη και τα κλειδιά του δωματίου τους. Το σεξάπιλ του θα ήταν στο εξής ένα από τα δυνατά χαρτιά του Τομ Τζόουνς... Όχι το μοναδικό. Το Φεβρουάριο του 1969 προβλήθηκε από το βρετανικό ITV και το αμερικανικό ABC το πρώτο «This is Tom Jones Show», με οικοδεσπότη τον ίδιο και καλεσμένους (μέχρι το 1971, που «κατέβασε αυλαία») σχεδόν όλους τους σταρ της εποχής: από τον Τζιμ Χέντριξ, την Τζάνις Τζόπλιν και τους Moody Blues μέχρι τον Τζόνι Κας, τους Bee Gees και την Αρίθα Φράνκλιν. Η τηλεοπτική θητεία του, όπως λέγεται, του απέφερε μέσα σε μία τριετία γύρω στα 9 εκατ. δολάρια.

Η συγγνώμη στη γυναίκα του: «Ο δρόμος πάντα σ' εσένα οδηγούσε»

Στις **αρχές** της δεκαετίας του '70, το άστρο του έλαμπε ακόμα. Τα «She's a Lady», «Till», «The Young New Mexican Puppeteer» ακούγονταν σε όλα τα ραδιόφωνα, σε Βρετανία και ΗΠΑ. «Η Φωνή» (The Voice) ήταν το παρτσούκλι του. Η κόντρα του με τη βρετανική εφορία, όμως, τον έκανε να εγκαταλείψει την πατρίδα του. Αγόρασε την έπαυλη του Ντιν Μάρτιν στο Λος Αντζέλες έναντι 1 εκατ. δολαρίων. Από το Τρεφόρεστ η οικογένεια έφερε μαζί της και ένα... ενθύμιο. Τον τηλεφωνικό

Ο τηλεφωνικός θάλαμος δίπλα στην πισίνα, η παγίδα του Λας Βέγκας, η καθοδική πορεία και η σωτήρια παρέμβαση του γιου του.

θάλαμο που βρισκόταν έξω από το πατρικό του σπίτι! «Εκεί μου τηλεφώνησαν για να μου πουν ότι ο γιος

μου είχε γεννηθεί. Πώς θα μπορούσα να τον αποχωριστώ;» Ο θάλαμος αυτός βρίσκεται ακόμα στην οικία Τζόουνς, σε περίοπτη θέση, δίπλα στην πισίνα.

Το «Say You'll Stay Until Tomorrow», του 1977, έμελλε να είναι ορόσημο στην καριέρα του, ως το τελευταίο σινγκλ που θα ανέβαινε στα τσαρτ. Η πορεία, για τη δεκαετία που θα ακολουθούσε, θα ήταν καθοδική. Πολλοί λένε ότι το Λας Βέγκας ήταν η παγίδα στην οποία ο Τομ Τζόουνς έπεσε, θαμπω-

μένος από τις παχυλές αμοιβές και τη λατρεία των φαν. Και ίσως έχουν δίκιο, αφού οι «σειρήνες» των μεγάλων καζίνο τον έκαναν, πράγματι, να παραμελήσει τη δισκογραφία.

Όλα αυτά μέχρι το 1986, όταν ο Γκόρντον Μίλς, μέντορας και μάνατζέρ του, πεθαίνει από καρκίνο. Ο γιος του, Μαρκ, παίρνει τη θέση του. Είναι έξυπνος, οργανωτικός, πείθει τον πατέρα του να αλλάξει λουκ και να επιλέγει στυλάτα κοστούμια Armani για τις εμφανίσεις του και, επιπλέον, τον βο-

θάει να ανανεώσει το ρεπερτόριό του. Το 1989, στο άλμπουμ «At This Moment», ο Τομ Τζόουνς διασκευάζει το «Kiss» του Prince, παρέα με τους The Art of Noise, και ανεβαίνει ξανά στην κορυφή· έχει επιστρέψει για τα καλά.

Η Λίντα πέθανε το 2016 στο Λος Αντζέλες από καρκίνο του πνεύμονα. Ήταν το στήριγμά του, παρ' τα δεκάδες «στραβοπατήματα» του. Τουλάχιστον πρόλαβε να της ζητήσει συγγνώμη, με τον τρόπο του, για τις... κατά συρροήν απι-

στιες του. «Ο δρόμος πάντα σ' εσένα οδηγούσε/ και η αγάπη μου σ' εσένα ακόμα ανήκει», της τραγούδησε το 2008, στο άλμπουμ «24 Hours». Λίγο πριν από τον θάνατό της, στο νοσοκομείο, τον ενθάρρυνε να κυκλοφορήσει νέο δίσκο: «Πρέπει να φύγω, αλλά εσύ πρέπει να συνεχίσεις». «Θα προσπαθώ», της απάντησε εκείνος. Σήμερα, ο 81χρονος Τομ Τζόουνς ζει στο Λονδίνο, σε ένα διαμέρισμα με θέα στον Τάμεση. «Θα άρεσε και στη Λίντα...», λέει.

Η ύπαρξή μας στον βωμό των «υποχρεώσεων»

Η Εύη Δημητρίου παρουσιάζει την παράσταση «Who Cares και πώς το σώμα μας χρησιμοποιείται από κοινωνία και Πολιτεία

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η χορογράφος - χορεύτρια Εύη Δημητρίου παρουσιάζει τη νέα της δουλειά «Who Cares», στις 22-23 Μαΐου στο Θέατρο Ριάλτο και στις 26 Μαΐου στο Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο Λευκωσία. Μια δουλειά που όπως λέει στην «Κ» ξεκίνησε από μια μεγάλη ανάγκη: «ένιωσα –μετά από έναν χρόνο περιοριστικών μέτρων και πρωτόγνωρων συνθηκών– ότι έπρεπε η κίνηση να βοηθήσει το ασυνείδητο να γίνει συνειδητό». Η νέα της δουλειά έχει να κάνει με το πώς χρησιμοποιείται το σώμα από εμάς και από τους άλλους – κοινωνία και Πολιτεία και λέει πως η καταπίεση της πατριαρχικής κοινωνίας με τα στερεότυπά της, ο αποκλεισμός οποιουδήποτε δεν θεωρείται «φυσιολογικός», ο ρατσισμός και η ομοφοβία που η κοινωνία η ίδια εκκολάπτει και άλλα πολλά επηρεάζουν τον καθένα από εμάς και θολώνουν την εικόνα του τι πραγματικά θέλουμε και το πώς τελικά συμπεριφερόμαστε.

–Πες μου δύο λόγια για τη νέα σου δουλειά «Who Cares»...

–Η παράσταση αυτή ξεκίνησε από μια μεγάλη ανάγκη. Μια ανάγκη που είχε το σώμα μου για να μιλήσει. Δεν ήξερα ακριβώς τι ήθελε να πει αλλά ένιωσα –μετά από έναν χρόνο περιοριστικών μέτρων και πρωτόγνωρων συνθηκών– ότι έπρεπε η κίνηση να βοηθήσει το ασυνείδητο να γίνει συνειδητό. Η δημιουργική μου διαδικασία συχνά ξεκινά με εντατικό διάβασμα, ταινίες, να παρακολουθώ συζητήσεις από εξειδικευμένους επιστήμονες,

Η νέα μου δουλειά έχει να κάνει με το πώς χρησιμοποιείται το σώμα από εμάς και από τους άλλους – κοινωνία και Πολιτεία.

ενώ ταυτόχρονα στο στούντιο μέσω των κινητικών αυτοσχεδιασμών, ανακαλύπτω τα συναισθήματα της στιγμής και ξεκαθαρίζω τι είναι αυτό που με απασχολεί. Με δύο λόγια λοιπόν: η νέα μου δουλειά έχει να κάνει με το πώς χρησιμοποιείται το σώμα από εμάς και από τους άλλους – κοινωνία και Πολιτεία.

–Αυτή η παράσταση είναι «παιδί» της καραντίνας; Σε επηρέασε καλλιτεχνικά αυτή η δύσκολη περίοδος;

–Σίγουρα είναι «παιδί» της καραντίνας! Αν και είναι ξεκάθαρο ότι η παράσταση αυτή είναι συνέχεια των προηγούμενων έργων μου. Θεματικά στην παράσταση θέτουμε επίσης ερωτήματα για το τι είναι φροντίδα (care), ένα πολυσυζητημένο θέμα τον τελευταίο χρόνο. Είμαι πολύ επηρεασμένη από τη διαχείριση της κρίσης, με τις κυβερνήσεις συχνά να ορίζουν βιοπολιτικά μέτρα από πάνω προς τα κάτω και πολιτικές στις οποίες η «φροντίδα» τους αφαιρεί τη δική μας ελευθερία βούληση. Είμαι επηρεασμένη, γιατί σε μια τέτοια κρίση ούτε εγώ κατάφερα να «φροντίσω» οποιονδήποτε άλλο πέραν από εμένα, από την οικογένειά μου. Σε μια κρίση όπου καταρρέει το σύστημα υγείας, αν-



Μάθαμε το «εξωτερικό» να ορίζει το «εσωτερικό». Όλα αυτά λοιπόν επηρεάζουν τον καθένα από εμάς και θολώνουν την εικόνα του τι πραγματικά θέλουμε και το πώς τελικά συμπεριφερόμαστε, λέει η Εύη Δημητρίου για την παράστασή της.

Το γεγονός ότι υπήρξε ασυννόμηση, για να αφαιρεθεί το δικαίωμα να βρεθείς μέσα στη θάλασσα ή να περπατάς στο βουνό, μου άφησε σημάδια.

θρωποι πεθαίνουν, οι άστεγοι δεν έχουν στέγη για να προφυλαχτούν, οι μετανάστες μένουν απροστάτευτοι, εγώ μένω και πάλι αμέτοχη «Who cares?» τελικά, ποιος/α νοιάζεται... Η περίοδος αυτή με επηρέασε πολύ. Συνέχισα να είμαι καλλιτεχνικά δραστήρια, έκανα παραστάσεις, κάναμε με τον Άντη Ιακώβου δύο φιλμ χορού, τα οποία παρουσιάστηκαν και στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Είδα ότι η ανάγκη μου ήταν να έρθω σε επαφή με τη φύση, γι' αυτό το ένα το φιλμ ήταν στα κεραμίδια μιας στέγης κοντά στον ουρανό και στα πουλιά (στο πρώτο lockdown) και το άλλο ήταν υποβρύχια ταινία, στη θάλασσα. Η ανάγκη μας να είμαστε κοντά στη φύση μεγάλωσε, μα ξαφνικά έγινε ακόμα και αυτή «παράνομη». Το γεγονός ότι υπήρξε ασυννόμηση, για να αφαιρεθεί το δικαίωμα να βρεθείς μέσα στη θάλασσα ή να περπατάς στο βουνό, μου άφησε σημάδια. Ξέρω πλέον ότι από τη μια στιγμή στην άλλη, σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης, η Πολιτεία μπορεί να κάνει την ελευθερία, φυλακή. Αυτό μάλλον φαίνεται να άλλαξε τον τρόπο σκέψης μου για τη ζωή. Πρόσθεσε μια ανησυχία, ίσως ένα φόβο. Πίστεψα επίσης ότι θα

μάθουμε πολλά σε αυτήν την περίοδο, ότι θα υπήρχε μια συσπείρωση των πολιτών αλλά και των κρατών ώστε να μπορέσουμε να βοηθήσουμε τους λιγότερο ευνοούμενους. Μάλλον έγινε το αντίθετο και νιώθω ενοχές γι' αυτό.

–Λες ότι διερευνάς αντιφάσεις που προκύπτουν ανάμεσα στο τι θεωρούμε καλό για τον εαυτό μας με βάση τις προσωπικές μας ανάγκες και επιθυμίες και τι η κοινωνία μας επιβάλλει... δεν τα έχουμε λύσει αυτά πια;

–Κατά τη γνώμη μου όχι. Μπορώ να φέρω στο μυαλό μου δεκάδες παραδείγματα όπου το σώμα μας γίνεται βωμός των απαιτήσεων της κοινωνίας ή της Πολιτείας. Μια τέτοια απαίτηση είναι και η εικόνα που προωθείται από τα ΜΜΕ –κυρίως για τις γυναίκες– ότι η γυναίκα δεν έχει το δικαίωμα να γεράσει, δεν μπορεί να αλλοιωθεί το πρόσωπό της, το σώμα της. Είναι η απαίτηση για τη μητρότητα, και μετά η απαίτηση η μητέρα να αφήσει το βρέφος και να επιστρέψει στη δουλειά της. Η καταπίεση της πατριαρχικής κοινωνίας με τα στερεότυπά της για το πώς πρέπει να συμπεριφέρεται μια γυναίκα και ένας άντρας, ένα κορίτσι κι ένα αγόρι. Είναι ο αποκλεισμός οποιουδήποτε δεν θεωρείται «φυσιολογικός» με βάση τα κοινωνικά στερεότυπα. Είναι ο ρατσισμός και η ομοφοβία που η κοινωνία η ίδια εκκολάπτει. Είναι ότι μάθαμε το «εξωτερικό» να ορίζει το «εσωτερικό». Όλα αυτά λοιπόν επηρεάζουν τον καθένα από εμάς και θολώνουν την εικόνα του τι πραγματικά θέλουμε και το πώς τελικά συμπεριφερόμαστε.

Το να ασχολείσαι με τέτοιες θεματικές με όχημα το σώμα χρειάζεται δουλειά

–Πόσο γρήγορα πιστεύεις ότι εξελίσσεται η κυπριακή κοινωνία σε ζητήματα νοοτροπίας;

–Πολύ αργά. Δυστυχώς. Βλέπεις νέους ανθρώπους να κουβαλούν τον συντηρητισμό. Η πατριαρχική νοοτροπία παντού. Υπάρχει σεξισμός, ρατσισμός, ομοφοβία. Η στάση που διατηρούμε σε ζητήματα που έχουν να κάνουν για παράδειγμα με τον σεβασμό και τη διαχείριση του πλανήτη, παραμένει στάσιμη. Στην τελική αποφασίζουμε να μείνουμε αμέτοχοι - who cares.

–Πόσο δύσκολο είναι να παρουσιάσεις όλα τα παραπάνω με το σώμα;

–Σε μια παράσταση χορού, όταν βλέπεις ή βιώνεις ένα σώμα να κινείται, τότε έρχονται στον θεατή διάφορες σκέψεις. Το σώμα που κινείται θα σε αφήσει να έχεις τους δικούς σου συνειρμούς, τις δικές σου σκέψεις – και αυτή είναι και η ομορφιά του χορού, της κίνησης. Στη συγκεκριμένη παράσταση η κίνηση δίνει στον θεατή αυτή την ελευθερία σκέψης, ενώ παράλληλα υπάρχει και ένα νήμα αφήγησης, το οποίο υποβοηθά ο λόγος. Παράλληλα είναι και η δραματολογία. Πώς μπορείς να συνδέσεις την κίνηση, τον λόγο για να μπορέσεις να μιλήσεις γι' αυτά που θέλεις. Το να ασχολείσαι με τέτοιες θεματικές με όχημα το σώμα χρειάζεται πολλή δουλειά. Είναι αναγκαίο να δοθείς στη σωματική και θεωρητική έρευνα, να δώσεις χρόνο και εμπιστοσύνη στην έρευνα αυτή και να είσαι ανοιχτός/ή στο δημιουργικό αποτέλεσμα: σε αυτό που θα «γεννηθεί».

–«Η παράσταση συνδυάζει τον εξομολογητικό λόγο με το χιούμορ και την κίνηση για να μας οδηγήσει σε ένα σωματικό και συναισθηματικό ταξίδι που μας μιλά για το σήμερα». Εσύ πόσο εύκολα έφτασες στο σήμερα; Από πού ξεκίνησες;

–Εγώ δεν είχα την αναμενόμε-



Στη συγκεκριμένη παράσταση η κίνηση δίνει στον θεατή αυτή την ελευθερία σκέψης, ενώ παράλληλα υπάρχει και ένα νήμα αφήγησης, το οποίο υποβοηθά ο λόγος.

μενη πορεία μιας χορεύτριας ή χορογράφου. Δηλαδή μετά από πολλά χρόνια δοσμένη στον χορό ως παιδί και ως έφηβη, όταν τελείωσα το σχολείο πήγα για να σπουδάσω «Land Management & Urban Planning» στην Αγγλία και μετά δούλεψα στο Λονδίνο και στο Παρίσι. Η ανάγκη και το πάθος μου όμως για τον χορό με έκανε να σταματήσω ό,τι έκανα και να ξαναρχίσω σπουδές χορού στο Λονδίνο και στη Νέα Υόρκη. Ήταν πολύ συνειδητή η απόφαση και ήμουν πραγματικά δοσμένη σε αυτό. Μετά από πολλά χρόνια δουλειάς η ανάγκη που

με οδηγεί στη χορογραφία είναι ξεκάθαρη.

Θέλω να μπορώ να συνομιλώ με το κοινό για θέματα που με απασχολούν. Τα τελευταία δέκα χρόνια η έρευνά μου έγινε πιο συγκεκριμένη. Μελετώ τον ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία, την εμπορευματοποίηση του σώματος, το πώς το γυναικείο σώμα γίνεται θύμα ενός πατριαρχικού συστήματος. Πιο πολύ από ποτέ νιώθω ότι τώρα το σώμα γίνεται όχημα για εφαρμογή πολιτικών, ότι τα σώματά μας είναι φοβισμένα και ότι χάσαμε την πίστη μας σ' αυτά.

ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Η ΤΕΛΕΙΑ ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ 2013
[ΠΤΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ]

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2021

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΠΡΟΥ

σε επιλεγμένα βιβλιοπωλεία και περίπτερα.

Για περισσότερες πληροφορίες 22472472

Οι μάχες του ’21 «ζωντανεύουν» στα... κινητά μας

Μια ψηφιακή εφαρμογή αξιοποιεί
τα έργα Μακρυγιάννη και Ζωγράφου

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Συνήθως όταν μιλάμε για κινηματογράφο και Επανάσταση του 1821 μάς έρχονται στον νου φουσανέλες, γραφικές ατάκες και ψεύτικοι ήχοι σπαθιών στον αέρα. Όλες αυτές τις ταινίες, μαζί και με άλλες πιο ποιοτικές, αλλά και τα ντοκιμαντέρ, τις μνημονεύει το 23ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης (24/6-4/7) στον φετινό του δίσλωσσο «Α-Κατάλογο», ο οποίος έχει προφανώς επιτειακό χαρακτήρα. Δεν μένει ωστόσο εκεί. Αντιθέτως, εμπλουτίζει την έκδοσή με τους πίνακες του Παναγιώτη ή Δημήτρη Ζωγράφου, του λαϊκού καλλιτέχνη, ο οποίος απαθανάτισε σημαντικές στιγμές του Αγώνα, κατά παραγγελία του στρατηγού Μακρυγιάννη. Ο καθηγητής Σύγχρονος Πολιτικής Ιστορίας Δημήτρης Π. Σωτηρόπουλος γράφει στον κατάλογο σχετικά με τον τελευταίο: «Ο Μακρυγιάννης δεν είναι τυπικό δείγμα κάποιο υποτιθέμενου διαχρονικού νεοελληνικού ψυχισμού, διότι απλούστατα δεν υπάρχει τέτοιος. Αυτό είναι μια λαϊκιστική φαντασίωση που υπήρξε δημιουργήμα μιας νέας αστικής ελίτ, η οποία είχε ανάγκη να καταρύγει στην παράδοση για να εδραιώσει την ηγεμονική της θέση έναντι των παλαιών ελίτ του 19ου αιώνα και της ξεπερασμένης λογιοσύνης τους. Άλλο ήταν το ενδιαφέρον στοίχειό του. Το εντυπωσιακό με τον ίδιο είναι εντέλει ο τρόπος που μεταμορφώνεται από την Ιστορία και τις μεγάλες ανατροπές της. Με άλλα λόγια, είναι από εκείνους που η Ιστορία θα “γράψει” πάνω τους και θα τους αλλάξει με καταλυτικό τρόπο, μάλλον προς το καλύτερο, δηλαδή σε μια πιο σύνθετη και πολύπτυχη προσωπικότητα».

Αυτοί οι πίνακες του Ζωγράφου αποτελούν πηγή έμπνευσης της και

νούργιας ψηφιακής εφαρμογής για κινητά και τάμπλετ, της e21, η οποία τους χρησιμοποιεί προκειμένου να ζωντανέψει τις μάχες του 1821. Αντλώντας εικονογραφία από τους πίνακες και αφήγηση από τα «Απομνημονεύματα» του Μακρυγιάννη, η διαθέσιμη δωρεάν εφαρμογή, που συνδυάζεται με τον κατάλογο του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, δίνει τρισδιάστατη δυναμική στην Ιστορία και συναρπαστικές δυνατότητες επαυξημένης πραγματικότητας στον χρήστη.

Ο καθηγητής της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ Μπάμπης Βενετόπουλος, ο οποίος μαζί με την ομάδα του ανέπτυξαν την e21, σημειώνει στον κατάλογο: «Τα ψηφιακά μέσα αλλάζουν τις δομές αφήγησης και τη σχέση μας με την εικόνα, η οποία παύει να είναι απλώς μια επιφάνεια απέναντί μας και μετατρέπεται σε έναν εικονικό χώρο, μέσα στον οποίο μπορούμε να βρεθούμε και να ενεργήσουμε. Η επαυξημένη πραγματικότητα είναι μια πειραματική τεχνολογία αιχμής, η οποία αναδιαμορφώνει την πραγματικότητα και προσφέρει τη δυνατότητα στον θεατή να βλέπει ζωντανά, σε πραγματικό χρόνο, ψηφιακά εικονικά αντικείμενα και πληροφορίες να υπερτίθενται στον φυσικό κόσμο και να συντίθενται με αυτόν. Αυτή η αλληλεπιδραστική εμπειρία του χρήστη με τα ψηφιακά στοιχεία που εισάγονται και προβάλλονται μέσα στο φυσικό περιβάλλον μπορεί να γίνει αντιληπτή μόνο μέσω έξυπνων φορητών συσκευών. Η επαυξημένη πραγματικότητα έχει τη δυνατότητα να καταργήσει τα χωρικά και χρονικά όρια και να βιώσει δυναμικά με έναν τρόπο προσωπικό και ευέλικτο, θέτοντας τον χρήστη στο κέντρο της εμπειρίας. Ο θεατής βιώνει την επαύξηση και σωματικά, αφού μπορεί να κοιτάξει το έργο από



«Η κατασκευή των τρισδιάστατων εικονικών αντικειμένων ακολούθησε τη λογική σχεδιασμού των αρχικών μορφών των εικόνων του Ζωγράφου. Η εμπειρία της επαυξημένης πραγματικότητας συνοδεύθηκε από ελάχιστα στοιχεία ήχου –όπως σύντομες αφηγήσεις αποσπασμάτων των «Απομνημονευμάτων» του Μακρυγιάννη– και κίνησης», λέει ο καθηγητής της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ Μπάμπης Βενετόπουλος.

διαφορετικές πλευρές και να περπατήσει γύρω ή και μέσα σε αυτό. Από παθητικός παρατηρητής μετατρέπεται σε ενεργός συμμετέχων, ο οποίος καλείται να ανασυνθέσει τον κόσμο μέσα στον εγκέφαλό του. Η επαυξημένη πραγματικότητα δίνει τη δυνατότητα όχι απλώς να αναπαραστήσουμε, αλλά να δομήσουμε εναλλακτικούς κόσμους (...).

»Η κατασκευή των τρισδιάστατων εικονικών αντικειμένων ακολούθησε τη λογική σχεδιασμού των αρχικών μορφών των εικόνων του Ζωγράφου. Επιλέχθηκε μια μετωπική τρισδιάστατη ψηφιακή απόδοση των χιλιάδων στοιχείων των εικόνων. Αντίστοιχα και ο χρωματισμός τους ακολούθησε την παραπάνω απλή μετωπική λογική. Τα αντικείμενα ντύθηκαν χρωματικά από τις πρω-

τότυπες εικόνες και δεν φωτίστηκαν “φωτορεαλιστικά”. Στόχος ήταν να αποφευχθούν αλθοφανείς ψηφιακοί εντυπωσιασμοί, καθώς και ωραιοποιήσεις και “βελτιώσεις” των αρχικών μορφών των έργων, κατά τη διαδικασία δημιουργίας και ψηφιακής επεξεργασίας των εικονικών αντικειμένων. Η εμπειρία της επαυξημένης πραγματικότητας συνοδεύθηκε από ελάχιστα στοιχεία ήχου –όπως σύντομες αφηγήσεις αποσπασμάτων των «Απομνημονευμάτων» του Μακρυγιάννη– και κίνησης, ώστε να διατηρηθεί καθαρότερη η εμπειρία της επαύξησης και η αλληλεπιδρασση του θεατή με την εικόνα».

«Η αλήθεια»

Ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ, Ορέστης Ανδρεαδάκης,

περιγράφει ως εξής τα έργα του Ζωγράφου: «Δεν μοιάζουν με κανένα άλλο ζωγραφικό έργο που έχει ως θέμα την Ελληνική Επανάσταση – και, για να είμαστε ακριβείς, με κανένα άλλο ζωγραφικό έργο της εποχής. Κατοικούν στη μοναξιά των αντι-τεχνοτροπιών και των αντι-κανόνων.

Κρύβονται στα μετόπισθεν μιας εποχής που δεν είχε ακόμη ανατείλει. Χλευάζουν όσους ιστορικούς τέχνης προσπάθησαν να τα δικαιολογήσουν. Και οικειοποιούνται μια, εκτός πλαισίου, ιδιωτική αίρεση. Αλλά, στο κάτω κάτω της γραφής, δεν είναι καν ζωγραφικά έργα.

Είναι πρώιμα graphic novel ή ντοκιμαντέρ φτιαγμένα στον καμβά, 59 χρόνια πριν από την εφεύρεση του κινηματογράφου. (...) Βρι-

σκόμαστε στο 1836, περίπου 125 χρόνια πριν ο Ζαν-Λικ Γκοντάρ σκεφτεί ότι “η φωτογραφία είναι η αλήθεια και το σινεμά η αλήθεια είκοσι τέσσερις φορές το δευτερόλεπτο”, και ο Μακρυγιάννης αποφασίζει να υπερασπιστεί την αλήθεια με μια σειρά από εικόνες, τις οποίες οραματίζεται ως φωτογραφικές αναπαραστάσεις και μάλιστα με κίνηση – και ίσως μεγαλύτερη από τις είκοσι τέσσερις φορές το δευτερόλεπτο.

Θα συνοδεύουν και θα επεξηγούν τα λόγια του, την ώρα που τα λόγια θα αναδεικνύονται ως αναπόσπαστο στοιχείο των εικόνων». Σημειώνεται πως τα ζωγραφικά έργα για τις ανάγκες της εφαρμογής παραχώρησε στο Φεστιβάλ η Γεννάδειος Βιβλιοθήκη.

PIK1

THΛ.: 22862000



- 21.30** Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμύματα τζι αρώματα
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι
Μουσική εκπομπή με τη Γωγώ Βασιλάκη.
12.00 Χωρίς αποσκευές (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.30 Brand News
Ενημερωτική εκπομπή.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.30 Αμύνεσθαι περί πάσης
Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Επίσημη και Κοινωνία
(Με υποτίτλους)
16.15 Σε προσκυνώ γλώσσα
Γλωσσική παιδεία.
17.15 Χρονογράφημα, ΙΙΙ
Στιγμές από την Κύπρο.
17.45 Πολιτιστικό Ημερολόγιο
Με τη Μαρία Αγγελίδου.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νονηματική)
18.15 Αφανεΐς ήρωες
Ιστορίες ανθρώπων που
εξεχώρισαν στην Κύπρο ή
το εξωτερικό.
18.55 Μουσικό ραντεβού
Μουσική εκπομπή με την
Αγγελική Νικηφόρου.
19.20 Λούνα Παρκ
Κωμική σειρά.
19.55 Σαν σήμερα με το PIK
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρη Καραντινή.
23.25 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.30 Eurovision Flashback (Ε)
00.25 Αφανεΐς ήρωες - (Ε)
01.10 Brand News - (Ε)

PIK2

THΛ.: 22862000



- 21.30** Mr Holmes
07.30 Το κόκκινο λεωφορείο (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
08.15 Παιδική ζώνη
α. Μόγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδιωτός
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Σπρίτ, το άγριο άλογο
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Ιστορίες του χωρικού - (Ε)
16.30 Μανώλης και Κατίνα (Ε)
17.00 Τα Παραδοσιακά
Ζυμώματα και Άρτοι
της Κύπρου - Ζυμώματα
σπον Κόρνο - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
17.30 Προσωπογραφίες - (Ε)
Με τη Μαρία Αγγελίδου.
18.15 Μαζί / Birlikte, ΙΙ
Δικονομική εκπομπή.
19.00 Euromaxx a la Carte
Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.30 Γυναικά
Σειρά ντοκιμαντέρ με την
Ελίτα Μιχαηλίδου.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νονηματική)
21.05 Travel Diary - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
21.30 Mr Holmes
Κοινωνική ταινία μυστι-
ρίου, με τους Ίαν ΜακΚέ-
λεν, Λόρα Λίβελι, κ.ά.
23.15 ArtCafe, ΙV - (Ε)
Πολιτιστική εκπομπή με
τη Μαρίνα Μαλένη.
00.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
00.40 Επανάληψεις

ALPHA

THΛ.: 22212400



- 21.20** 24 ώρες
06.00 Deal - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
06.30 Αστέρια στην άμμο - (Ε)
Ελληνική σειρά.
07.15 Παράδοση κατ' οίκον (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
09.30 Εύκολα και σπικιτά
Εκπομπή μαγειρικής.
10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικονομικές ιστορίες
Ελληνική σειρά.
13.45 Το όσι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
15.00 Λούις Night Show (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.35 Έλα στη θέση μου, V
Κωμική σειρά.
17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νονηματική)
18.00 Έλα στη θέση μου, V
(Συνέχεια)
18.20 Μην αρχίζεις τη
μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά με τους
Αντώνη Αντωνίου, Ελένη
Κοκκίδου, κ.ά.
19.10 TET- A-TET στον Alpha
Ψυχαγωγική εκπομπή.
20.20 ALPHA NEWS
21.20 24 ώρες
Ντοκιμαντέρ, με τον
Κων/νο Κωνσταντίνου
22.30 Κάμρα
Δραματοποιημένη σειρά
της Χριστιάνας Αρτεμίου.
23.30 TET- A-TET στον Alpha (Ε)
01.30 Ιστορίες του Hollywood
Μεσάνυχτα - (Ε)
03.00 Αστυνομός Μπέκας - (Ε)
03.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1

THΛ.: 22200200



- 21.00** YFSF - All Star
06.30 Άκρωις οικογενειακών
Κωμική σειρά.
08.00 Δείξε μου τον φίλο σου
Κωμική σειρά.
09.30 Taxi - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
10.20 Πρώτη σταγόνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος Ενωπίω
Εκπομπή με το Νίκο Χα-
τζηνικόλαου.
14.00 Γεγονότα στο πιάτο
Εκπομπή μαγειρικής, με
τον Δημήτρη Σκαρμούτσου.
14.50 Casa De Mike, ΙΙ - (Ε)
Σατιρική εκπομπή με τον
Μιχάλη Σοφοκλέους.
16.15 Η Φόρμα (Ε)
Τηλεπαιχνίδι
Αγωνίσματα ατομικής
ασυλίας και μονομαχία
αποχώρησης.
18.00 Τα νέα του ANTI σε 10'
18.30 Παρουσιάστε
Κωμική σειρά.
19.30 Ταξί
Τηλεπαιχνίδι με τον
Αλέξανδρο Τσουβέλα.
20.20 Τα νέα του ANTI
21.00 Your Face Sounds
Familiar - All Star
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τη Μαρία Μπεκατώρου.
00.50 Best Friend's Fear - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τον Σάββα Ποϊμπούρα.
01.40 Ποτέ δεν ξέρεις - (Ε)
02.30 Κάνε γονείς να δεις καλό
Ελληνική κωμική σειρά.

OMEGA

THΛ.: 22477777



- 21.15** Miss Congeniality
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή,
με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική επομπή,
με τους Σίσσυ Χριστίδου,
Παύλο Σταματοπούλο,
Κωνσταντίνο Βασίλο,
Ελένη Βουλγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέ-
τρο Πολυχρονίδη και τη
Βάλια Χατζηθεοδώρου.
15.00 Γλυκές αληθειές
Εκπομπή ζχαροπλαστικής
με τον Στέλιο Παρλάρο.
16.00 Έχω κάτι να σου πω
Ψυχαγωγική επομπή με
την Αφροδίτη Γεωργίου.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 MasterChef-MasterClass
Διαγωνισμός μαγειρικής,
με τους Σωτήρη Κοντζή,
Πάνο Ιωαννίδη,
Λεωνίδα Κουτσόπουλο.
20.10 OMEGA NEWS
21.15 Miss Congeniality
Κωμωδία, με τους
Σάντρα Μπουλόκ,
Μαίκα Κέιν, κ.ά.
23.00 Blood diamond)
Περιπέτεια, με τους Λεο-
νάρντο Ντι Κάπριο, Τζέινι-
φερ Κόνελλι, κ.ά.
00.30 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Ψυχαγωγική επομπή.
03.30 Εικόνες - (Ε)
04.30 Αντρας των ονείρων μου

ΣΙΓΜΑ

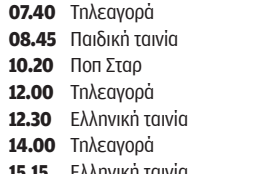
THΛ.: 22580100



- 21.15** Survivor
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
10.15 Dot - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.15 Χωρίς περιστροφές - (Ε)
Με τον Γιάννη Καρεκλά.
13.10 Όρα για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αργυρώ
Μπαρμπαρίγου.
13.40 Βουράτε γεπόνιοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.30 Συνταγές ψυχής
Εκπομπή μαγειρικής
με την Ελένη Ψυχούλη.
15.30 Σου Κου Family
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τους Χάρη και Αντελίνα
Βαρθακούρη.
17.30 7 θανάσιμες πεθερές
Ελληνική κωμική σειρά.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 7 θανάσιμες πεθερές
(Συνέχεια)
19.40 Η πεθερά - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.00 Survivor
Παιχνίδι επιβίωσης,
με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 House of Fame - (Ε)
Μουσικός διαγωνισμός.
03.40 Dot - (Ε)
04.40 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε)

CAPITAL

THΛ.: 25577577



- 07.40** Τηλεαγόρα
08.45 Παιδική ταινία
10.20 Ποπ Σταρ
12.00 Τηλεαγόρα
12.30 Ελληνική ταινία
14.00 Τηλεαγόρα
15.15 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγόρα
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία
02.45 Μήνυμα από τον Σομ

TV PLUS

THΛ.: 22259000

- 06.30** Παιδική ζώνη
07.25 Μουλάν
08.20 Παιδικές σειρές
09.35 Cook Eat (Ε)
11.00 Τηλεαγόρα
13.00 ANNITA κοίτα
16.35 Τηλεαγόρα
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, ΙΙΙ (Ε)
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, ΙΙΙ
22.30 Ξένη ταινία
00.25 Ξένη ταινία

EXTRA

THΛ.: 25715111

- 10.20** Ελληνική ταινία
11.00 Έξιπνες αγορές
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξιπνες αγορές
14.00 Ασπμένα φεγγάρια
15.35 Έξιπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξιπνες αγορές
16.40 Δελτίο Ειδήσεων
16.45 Έξιπνες αγορές
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξιπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 EXTRA News
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία

MOVIES BEST



- 21.00** The Hurt Locker
08.30 Kickboxer: Vengeance
10.15 The Cyberbully
11.30 Borealis
13.15 A Kid Like Jake
15.00 The Wedding Guest
16.50 Sometimes Always Never
18.30 8 1/2 (Otto E Mezzo)
21.00 The Hurt Locker
23.20 The New Pope - Ep. 9
00.30 Face / Off
02.45 The preacher's wife
05.00 Being Rose

GREEK CINEMA



- 21.45** Η κόρη του ήλιου
06.00 Τζένη Τζένη
07.45 Μια Ιταλίδα
απ' την Κυψέλη
09.40 Η κόρη του ήλιου
11.15 Οι κυρίες της αυλής
13.00 Ο τρομοκράτης
14.35 Αυτή που δε λύνισε
16.00 Ο ταξτζής
17.20 Αστέρω
18.40 Μην είδατε τον Παναή
20.00 Τζένη Τζένη
21.45 Η κόρη του ήλιου
23.20 Αυτή που δε λύνισε
00.45 Πεθαίνω κάθε
εξήμερωμα
02.35 Ο τρομοκράτης

Το μεγάλο στοίχημα για τα μουσεία

Ανοίγουν και πάλι, με τα απαραίτητα μέτρα, προσπαθώντας να ξεπεράσουν τα προβλήματα που τους προκάλεσε το lockdown

Της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ

Η πανδημία βύθισε την επισκεψιμότητα των μουσείων όλου του κόσμου, καταπόντισε τα έσοδά τους, επηρέασε τον τρόπο λειτουργίας τους, τα οδήγησε σε εντονότερη ψηφιακή παρουσία και τώρα, στο άνοιγμά τους, που ξεκίνησε σιγά σιγά στην Ευρώπη, τα υποχρεώνει να αντιμετωπίσουν με περίσκεψη το μέλλον τους. Είναι σαφές ότι τα μουσεία του αύριο δεν θα είναι ίδια με εκείνα του χθες. Αυτό ακριβώς το ζήτημα θίγει ο φετινός διεθνής εορτασμός τους στις 18 Μαΐου. Γιορτή που καθιέρωσε το 1977 το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) στην προσπάθειά του να αναδείξει τον ρόλο αυτών των πολιτιστικών οργανισμών στη σύγχρονη κοινωνία. Το θέμα φέτος έχει τίτλο «Το μέλλον των μουσείων: αναστοχασμός και επανεκκίνηση».

Ομως, πώς ήταν ο χρόνος αυτός για τα ελληνικά μουσεία; «Οι απώλειες του 2020 είναι της τάξεως του 80%», λέει στην «Κ» η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη και αισιοδοξεί ότι το φετινό καλοκαίρι θα είναι πολύ καλύτερο και με τη βοήθεια των εμβολιασμών. Τα μηνύματα που έδωσε το κοινό στο άνοιγμα των αρχαιολογικών χώρων ήταν θετικά, αφού ίσως είναι η πρώτη φορά που έδειξε τόσο έντονα ότι του έλειψε η επίσκεψη σ' αυτούς. «Στους αρχαιολογικούς χώρους της Αττικής καταγράφονται περίπου 22.000 επισκέπτες σύμφωνα με τα εισιτήρια τα οποία κόπηκαν από τις 22 Μαρτίου που ξανάνοιξαν έως σήμερα».

Η επαναλειτουργία των ελληνικών μουσείων συνδέεται με επέκταση - ανακαίνιση κτιρίων (Εθνική Πινακοθήκη), τη δημιουργία νέων μουσείων στο κέντρο της πόλης (Μουσείο Δ. Λοβέρδου εντός του μήνα, Μουσείο Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού με σταδιακό άνοιγμα από τον Ιούνιο) και της Αρέθουσας στη Χαλκίδα. Επίσης, με τη λειτουργία συνολικά 50 αναψυκτηρίων, την ανανέωση πωλητηρίων και την αναβάθμιση των πωλούμενων αντικειμένων. Ξεκινούν με περισσότερο προσωπικό (φύλακες και καθαριστές) από κάθε άλλη χρονιά: συνολικά 1.700 σε χώρους και μουσεία.

Το υγειονομικό πρωτόκολλο λειτουργίας είναι ίδιο με το περυσινό. Αποστάσεις 1,5 -2 μέτρων σε κλειστούς και ανοικτούς χώρους αντίστοιχα, υποχρεωτική μάσκα, χρήση αντισηπτικών, σημάνσεις που οριοθετούν διαδρομές. Αναλογούν ένα άτομο ανά 20 τ.μ. σε εσωτερικούς χώρους και 15 τ.μ. σε εξωτερικούς. Τα γκρουπ στα μουσεία δεν θα ξεπερνούν τα 8 άτομα συν ένα ξεναγό. Ενδέχεται στην πορεία κάποια μέτρα να χαλαρώσουν. Όλα θα συνարτηθούν με τον εμβολιασμό. Όμως η μάσκα θα παραμείνει.

Τουλάχιστον φέτος θα έχουμε αναψυκτήρια - συνολικά 50. Από αυτά, 24 θα ανοίξουν έπειτα από διαγωνιστικές διαδικασίες σε Δελφούς, Ασκληπείο της Κω, Ακρόπολη Λίνδου, Αρχαία Ολυμπία, Μουσείο Ηρακλείου, Μουσείο Θήρας Σαντορίνης κ.ά. Μέχρι το τέλος Ιουνίου, λέει η κ. Μενδώνη, θα λειτουργή-



Η αίθουσα των εκθεμάτων της αρχαϊκής Ακρόπολης του Μουσείου της Ακρόπολης. Η ζημία, για την περίοδο που διανύουμε, είναι περίπου 4 εκατ. ευρώ.



Από αριστερά: σωζόμενοι κίονες στον Ναό του Ολυπίου Διός, ο κήπος στην είσοδο του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, εκθέματα στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Βραυρώνας, οι Δελφοί. Στο υπουργείο Πολιτισμού υπάρχει αισιοδοξία ότι οι επισκέπτες θα είναι περισσότεροι το φετινό καλοκαίρι.

Η επαναλειτουργία τους συνδέεται με την ανακαίνιση κτιρίων, τη λειτουργία συνολικά 50 αναψυκτηρίων, την ανανέωση πωλητηρίων και την αναβάθμιση των πωλούμενων αντικειμένων.

σουν άλλα επτά με τη διαδικασία της βραχυχρόνιας 18μηνς μίσθωσης, σε Μάλια της Κρήτης, Ανάκτορο του Νέστορα, Αρχαιολογικά Μου-

σεία Θεσσαλονίκης και Ρόδου. «Ως προς τα πωλητήρια, το πρόβλημα δεν ήταν ο αριθμός τους -υπάρχουν σχεδόν παντού, έστω μικρά-, αλλά τα πωλούμενα είδη. Αναβαθμισθηκαν πολλά πωλητήρια και κυρίως ενισχύθηκαν από ευπώλητα αντικείμενα, όπως τα πωλητήρια Επιδαύρου, Μυστρά, Μονεμβασίας, Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου, Πάτρας κ.ά. Για πρώτη φορά ανοίγει πωλητήριο στο Διαχρονικό Μουσείο της Λάρισας αλλά και στο έτοιμο Μουσείο της Αρέθουσας, ενώ ξεκινάει πιλοτικά στον αερολιμένα Αθηνών. Επίσης, τα πωλητή-

ρια Ακρόπολης, Ολυμπίου, Αρχαίας Αγοράς, Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, Βυζαντινού Χριστιανικού Μουσείου, Ηρακλείου, αλλά και της Κνωσού, λειτουργούν με ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα πωλήσεων (pos retail) το οποίο διευκολύνει την εμπορική πολιτική. Τέλος, ξεκινάει και η πολιτική πώλησης προϊόντων. Για πρώτη φορά φέτος στο πωλητήριο της Αρχαίας Ολυμπίας θα πωλείται εμφανωμένο λάδι από τα ελαιόδενδρα του αρχαιολογικού χώρου».

Επιπροσθέτως, μέχρι τον Ιούλιο θα λειτουργήσουν ηλεκτρονικοί εισιτήριο στο Εθνικό Αρχαιολογι-

κό Μουσείο και στους Βασιλικούς Τάφους Αιγών (Βεργίνα), ενώ ετοιμάζεται (με χορηγία του Ιδρυματος Ωνάση) η επέκτασή του σε Δελφούς, Επίδαυρο, Αρχαία Ολυμπία και Ακρόπολη Λίνδου.

«Στόχος μας είναι η συνεχής αναβάθμιση των υπηρεσιών, γι' αυτό στο Ταμείο Ανάκαμψης προτείνουμε τη χρηματοδότηση του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (ΟΔΑΠ) με 32 εκατ. ευρώ, προκειμένου να υπάρξει ολιστική αλλαγή της εμπορικής πολιτικής του την επόμενη τριετία. Όπως ανανέωση υποδομών, εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων παραγωγής

ακριβών αντιγράφων, κατασκευή νέων πωλητηρίων, εφαρμογή ολοκληρωμένου συστήματος πωλήσεως σε 30 πωλητήρια, καθώς και πωλητήρια σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα». Τι σημαίνει αυτό; «Θα μπορεί ένας ιδιώτης να διαχειρίζεται ένα πωλητήριο όπως συμβαίνει με τα αναψυκτήρια, να συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία θα θέτει το ΥΠΠΟΑ και φυσικά το ανάλογο αντίτιμο». Στόχος είναι επίσης η πώληση προϊόντων που θα προέρχονται από τους ίδιους τους αρχαιολογικούς χώρους. Το λάδι από τον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας είναι η αρχή.

Οι ξεναγοί

«Η Ελλάδα δεν χρειάζεται τον μαζικό τουρισμό, αλλά τον τουρισμό επιπέδου», υποστηρίζει ο πρόεδρος του Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγών, Κρίτων Πιπέρας. «Δεν πρέπει να αρκούμαστε στα έξι κρουαζιερόπλοια των 4.000 επισκεπτών την ίδια ημέρα, που δημιουργούν το αδιαχώρητο σε κορεσμένους αρχαιολογικούς χώρους όπως η Ακρόπολη και η Σαντορίνη. Πρέπει να προτείνουμε κι άλλους σημαντικούς χώρους και μουσεία, προσελκύοντας τον ποιοτικό κι όχι τον ποριστασιακό τουρισμό, να φτιάξουμε υποδομές (σωστές τουαλέτες, πρόσβληψη για τα ΑμεΑ, μαρίνες κ.ά). Δυστυχώς έχουμε ακόμη τουριστικές διαδρομές που βρίθουν σκουπιδιών». Ισχυρίζεται επίσης ότι η επανεκκίνηση των αρχαιολογικών χώρων δεν επανεκκίνησε και τον κλάδο των ξεναγών και ότι τα υγειονομικά πρωτόκολλα δεν είναι ρεαλιστικά. «Αυτό το διάστημα (Μάρτιος με Μάιο) δεν επιτρεπόταν ξεναγήσεις με πάνω από δύο άτομα, όταν πέρυσι οι αρχαιολογικοί χώροι επέτρεπαν γκρουπ 18 ατόμων». Θεωρεί ότι ισχυρότατο πλήγμα δέχθηκε ο περιηγητικός τουρισμός, «άγγιξε σχεδόν το 100% όσο και το ποσοστό της ανεργίας μας», ότι οι μονοήμερες μετακινήσεις γκρουπ 35 ατόμων σε 50άρι πούλμαν με τέσσερις ξεναγούς πέρυσι θεωρούνταν ασύμφορες για τα ταξιδιωτικά γραφεία. «Με τα ίδια υγειονομικά πρωτόκολλα δεν μπορούμε να δουλέψουμε ούτε φέτος. Όσο για την οικονομική βοήθεια που μας δόθηκε, ήταν 1.800 ευρώ για το 12μηνο του 2020, ενώ για το 2021 πήραμε από 534 ευρώ για τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο».

«Χώροι αναστοχασμού, όχι μέρη μιας ασύνδετης τουριστικής αλυσίδας»

Ας δούμε όμως τι άφησε η COVID-19 στα μουσεία. Ο πρόεδρος του Μουσείου της Ακρόπολης Δημήτρης Παντερμαλής λέει στην «Κ» ότι «ήταν η δραματικότερη χρονιά για τα μουσεία. Δεν υπάρχει χειρότερη εικόνα για ένα μουσείο από το να είναι κλειστό». Το Μουσείο Ακρόπολης, όσο ήταν κλειστό, ανανέωσε τους εκθεσιακούς του χώρους. «Βασικός μας στόχος ήταν η σύνδεση των ευρημάτων με τα κτίρια από τα οποία προέρχονται. Να είμαστε σε συνεχή διάλογο με τον τόπο από τον οποίο προέρχονται. Βελτιώσαμε τη θέση ορισμένων αρ-

Το Μουσείο της Ακρόπολης, όσο ήταν κλειστό, ανανέωσε τους εκθεσιακούς χώρους του.

χαϊκών αγαλμάτων και προσθέσαμε κάποια έργα, στην προσπάθειά μας να κάνουμε την επίσκεψη πιο ευχάριστη και ουσιαστική».

Οικονομικά, το μουσείο «άντησε» πιστώσεις από τα αποθέματά του, καταφέροντας να πληρώσει το προσωπικό και όλες τις δαπάνες

έως τώρα. Μας δόθηκε ενίσχυση περίπου των 3,8 εκατ. ευρώ για το τρέχον έτος. Έτσι η ζημία για την περίοδο που διανύουμε είναι γύρω στα 4 εκατ. ευρώ. Αλλωστε τα έσοδά μας προέρχονταν από τους επισκέπτες. Τα μουσεία πρέπει να είναι ανοικτά, αμοιρασώς ελεγχόμενα, πρέπει συνεχώς να προσφέρουν. Δεν πιστεύω στη λογική της διαρκούς επιδότησης και στο άνοιξε - κλείσε». Ο κ. Παντερμαλής θεωρεί ότι η επανεκκίνηση όλων των μουσείων θα είναι δύσκολη και ότι είναι ευκαιρία να μας απασχολήσει το θέμα της ουσιαστικής σχέσης τους με την κοινωνία.

Για τα γενέθλια του μουσείου στις 20 Ιουνίου υποστηρίζει ότι «θα ήταν περιέργο να δαπανήσουμε χρήματα που στερούμαστε για μια έκθεση την οποία το κοινό θα επισκεφθεί με αποστάσεις. Η πανδημία έφερε μια συγκλονιστική ταραχή στη διοίκηση των μουσείων, αλλά το γεγονός ότι υπάρχει έντονη επιθυμία του κόσμου να τα επισκεφθεί σημαίνει πολλά. Ας βελτιωθούμε».

Στους Δελφούς

«Όσο καιρό ήταν κλειστό το Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών το βάψαμε, φωτογραφίσαμε τα

εκθέματά του, υποστηρίξαμε ψηφιακές μας δράσεις και παράλληλα προετοιμαστήκαμε για την έκθεση «Οι Δελφοί υπό το φως του Απόλλωνος». Εκθέματα του Λούβρου θα παρουσιαστούν από τις 5 Σεπτεμβρίου έως τις 7/2/2022 και θα «συνομιλήσουν» με έργα του Μουσείου Δελφών. Ο χρόνος της ακινησίας μέσα στο μουσείο μάς βοήθησε να αναδιατυπώσουμε το εκθεσιακό πρόγραμμά του με έναν ξεχωριστό τρόπο που εμείς επιλογουμε να είναι η συμπαρουσίαση εκθεμάτων από ένα άλλο μουσείο κι όχι η μετακίνηση», λέει η προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοτή-

των Φωκίδας Νάνσυ Ψάλτη. Στις απώλειες μετράει τους οικονομικούς πόρους, το κοινό που έχασε το μουσείο, την επαφή με τα παιδιά. «Όμως αυτό το διάστημα είδαμε πώς μπορεί το μουσείο να αναπτύξει περισσότερο τη σχέση με το φυσικό του περιβάλλον. Η πανδημία μάς έδειξε ότι πρέπει να αναζητήσουμε μορφές καλύτερης επαφής με το κοινό. Το μοντέλο του μαζικού αποστασιοποιημένου τουρισμού δεν μας βοηθάει. Τα μουσεία πρέπει να γίνουν χώροι αναστοχασμού κι όχι μέρος μιας βιαστικής, ασύνδετης τουριστικής αλυσίδας».

Λήστε εσείς και τα παιδιά σας
τις ιστορίες των ηρώων του 1821
παρέα με τα συλλεκτικά κόμικς

ΚΥΡΙΑΚΗ
23/5



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Στοιχειώδη

Κάθε Κυριακή

με νέες ιστορίες που
δεν πρέπει να λείπουν
από κανένα σπίτι